

PKO BANK POLSKI SPÓŁKA AKCYJNA

POWSZECHNA KASA OSZCZĘDNOŚCI BANK POLSKI S.A.

(spółka akcyjna z siedzibą w Warszawie w Polsce i adresem przy ul. Puławskiej 15, zarejestrowana w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000026438)

Oferta do 300.000.000 akcji zwykłych na okaziciela serii D o wartości nominalnej 1 zł każda oraz ubieganie się o dopuszczenie i wprowadzenie 1.000.000.000 jednostkowych praw poboru akcji serii D, do 300.000.000 praw do akcji serii D oraz do 300.000.000 akcji serii D do obrotu na rynku podstawowym Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

Niniejszy prospekt emisyjny („**Prospekt**”) został sporządzony w związku z emisją z prawem poboru w drodze oferty publicznej („**Oferta**”) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do 300.000.000 akcji serii D o wartości nominalnej 1 zł każda („**Akcje Oferowane**”) Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A. („**Bank**” lub „**PKO BP**”), spółki akcyjnej utworzonej i działającej zgodnie z prawem polskim, z siedzibą w Warszawie, oraz w celu ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie 1.000.000.000 jednostkowych praw poboru Akcji Oferowanych („**Jednostkowe Prawa Poboru**”), do 300.000.000 praw do Akcji Oferowanych („**Prawa do Akcji**”, „**PDA**”) oraz do 300.000.000 Akcji Oferowanych do obrotu na rynku podstawowym Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. („**GPW**”).

W związku z Ofertą przeprowadzaną na terytorium Polski Współprzewodzący Księgę Popytu będą promować tę Ofertę poza terytorium Polski wyłącznie wśród międzynarodowych inwestorów instytucjonalnych, zgodnie z właściwymi przepisami prawa jurysdykcji, gdzie taka promocja Oferty będzie prowadzona, w oparciu o oddzielnie przekazany wybranym inwestorom instytucjonalnym dokument marketingowy w formacie międzynarodowego dokumentu ofertowego (ang. *Offering Memorandum*) („**Dokument Marketingowy**”). Promocja Oferty poza terytorium Polski będzie skierowana wyłącznie do wybranych inwestorów instytucjonalnych, w tym do kwalifikowanych nabywców instytucjonalnych (ang. *qualified institutional buyers*) w Stanach Zjednoczonych Ameryki w oparciu o Przepis 144A (ang. *Rule 144A*) uchwalony na podstawie amerykańskiej ustawy o papierach wartościowych z 1933 r., ze zm. (ang. *U.S. Securities Act of 1933*, „**Amerykańska Ustawa o Papierach Wartościowych**”). Dokument Marketingowy zostanie sporządzony w języku angielskim i nie będzie podlegał zatwierdzeniu przez żaden organ administracji publicznej, w szczególności organ właściwy w jurysdykcji, gdzie taka promocja Oferty będzie prowadzona. Bank podkreśla, że Oferta opisana w Prospekcie jest przeprowadzana wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a jedynym prawnie wiążącym dokumentem sporządzonym na potrzeby tej Oferty, zawierającym informacje na temat Banku oraz Akcji Oferowanych jest Prospekt.

Ostateczna liczba oferowanych Akcji Oferowanych, zostanie ustalona przez Zarząd w uzgodnieniu z Radą Nadzorczą oraz Współprzewodzącymi Księgę Popytu. Informacja o ostatecznej liczbie Akcji Oferowanych, jaka zostanie zaoferowana do objęcia oraz o liczbie Akcji Oferowanych przypadającej na jedno Jednostkowe Prawo Poboru, zostanie podana do publicznej wiadomości w sposób, w jaki został udostępniony niniejszy Prospekt oraz w drodze raportu bieżącego w trybie art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej 1 października 2009 r.

Cena emisyjna Akcji Oferowanych („**Cena Emisyjna**”) zostanie oznaczona przez Radę Nadzorczą na podstawie rekomendacji Zarządu. Oznaczenie Ceny Emisyjnej nastąpi w uzgodnieniu ze Współprzewodzącymi Księgę Popytu. Informacja o Cenie Emisyjnej zostanie podana do publicznej wiadomości w sposób, w jaki został udostępniony niniejszy Prospekt, oraz w drodze raportu bieżącego w trybie art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej 1 października 2009 r.

Dniem Prawa Poboru jest 6 października 2009 r. Liczba Akcji Oferowanych, do których objęcia z pierwszeństwem uprawniać będzie jedno Jednostkowe Prawo Poboru, zależy od ostatecznej liczby Akcji Oferowanych, jaka zostanie zaoferowana do objęcia. Akcje Oferowane nieobjęte w ramach wykonania Prawa Poboru oraz nieobjęte Zapisami Dodatkowymi Zarząd przydzieli według własnego uznania podmiotom, które złożą zapisy w odpowiedzi na zaproszenie Zarządu. W razie zawarcia umowy o gwarantowanie emisji przez Bank Zarząd zaprosi do składania zapisów i przydzieli Akcje Oferowane (nieobjęte w ramach wykonania Prawa Poboru oraz nieobjęte Zapisami Dodatkowymi) inwestorom wskazanym przez podmioty zabezpieczające powodzenie Oferty lub tym podmiotom zabezpieczającym powodzenie Oferty, w braku takich wskazanych inwestorów lub jeśli podmioty zabezpieczające powodzenie Oferty zdecydują się złożyć zapisy na Akcje Oferowane bezpośrednio w całości lub części (zob. „**Subemisja, stabilizacja i umowne ograniczenie zbywalności akcji**”).

Niniejszy Prospekt stanowi prospekt w formie jednolitego dokumentu w rozumieniu art. 5 ust. 3 Dyrektywy 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady („**Dyrektywa Prospektowa**”) i ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych („**Ustawa o Ofercie Publicznej**”) oraz został przygotowany zgodnie z Ustawą o Ofercie Publicznej i Rozporządzeniem Komisji WE nr 809/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. wdrażającym Dyrektywę 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie informacji zawartych w prospektach emisyjnych oraz formy, włączenia przez odniesienie i publikacji takich prospektów emisyjnych oraz rozpowszechniania reklam („**Rozporządzenie 809/2004**”).

Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu 490.000.000 akcji zwykłych Banku o wartości nominalnej 1 zł każda znajduje się w obrocie na rynku podstawowym GPW. Zamiarem Banku jest notowanie 1.000.000.000 Jednostkowych Praw Poboru, Praw do Akcji oraz Akcji Oferowanych do obrotu na rynku podstawowym GPW.

Inwestowanie w papiery wartościowe objęte Prospektem łączy się z wysokim ryzykiem właściwym dla instrumentów rynku kapitałowego o charakterze udziałowym oraz ryzykiem związanym z działalnością Grupy PKO BP oraz z otoczeniem, w jakim Grupa PKO BP prowadzi działalność. Szczegółowy opis czynników ryzyka znajduje się w rozdziale „Czynniki ryzyka**”.**

Prospekt nie stanowi oferty objęcia Akcji Oferowanych przez, ani nie dąży do pozyskania ofert objęcia Akcji Oferowanych od, osób znajdujących się w jakichkolwiek jurysdykcjach, w których składanie tego rodzaju ofert takim osobom jest niezgodne z prawem. Oferta publiczna Akcji Oferowanych jest dokonywana wyłącznie na terytorium Polski. Ani Prospekt, ani Akcje Oferowane nie zostały zarejestrowane ani zatwierdzone, ani nie są przedmiotem zawiadomienia złożonego jakimkolwiek organowi regulacyjnemu w jakiegokolwiek jurysdykcji poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Opis niektórych ograniczeń zbywalności Akcji Oferowanych przedstawia rozdział „**Ograniczenia możliwości nabywania Akcji Oferowanych**”.

AKCJE OFEROWANE ANI INNE PAPIERY WARTOŚCIOWE OBJĘTE PROSPEKTEM NIE ZOSTAŁY ANI NIE ZOSTANĄ ZAREJESTROWANE W RZUMIENIU AMERYKAŃSKIEJ USTAWY O PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH I MOGĄ BYĆ OFEROWANE LUB SPRZEDAWANE W STANACH ZJEDNOCZONYCH AMERYKI WYŁĄCZNIE NA RZECZ KWALIFIKOWANYCH NABYWCÓW INSTYTUCJONALNYCH ZGODNIE Z PRZEPISEM 144A LUB NA PODSTAWIE INNEGO WYJĄTKU OD OBOWIĄZKU REJESTRACJI LUB W TRANSAKCJI NIEPODLEGAJĄCEJ OBOWIĄZKOWI REJESTRACYJNYM WYNIKAJĄCYM Z AMERYKAŃSKIEJ USTAWY O PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH, ORAZ POZA OBSZAREM STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI ZGODNIE Z REGULACJĄ S. POTENCJALNYCH INWESTORÓW NINIEJSZYM INFORMUJE SIĘ, ŻE DOWOLNY PODMIOT ZBYWAJĄCY AKCJE MOŻE OPIERAĆ SIĘ NA ZWOLNIENIU Z ART. 5 AMERYKAŃSKIEJ USTAWY O PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH ZGODNIE Z PRZEPISEM 144A.

Z uwagi na konieczność rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego Banku, w celu wydania Akcji Oferowanych, inwestorom, którym zostaną przydzielone Akcje Oferowane, zostaną wydane Prawa do Akcji. Wydanie nastąpi za pośrednictwem systemu rozliczeniowego Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. („**KDPW**”) zgodnie z harmonogramem Oferty w drodze zapisania PDA na rachunkach papierów wartościowych inwestorów prowadzonych w Polsce. Po zarejestrowaniu podwyższenia kapitału zakładowego Banku w drodze emisji Akcji Oferowanych, Bank wystąpi do KDPW o zarejestrowanie Akcji Oferowanych w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez KDPW. Z chwilą ich rejestracji w depozycie, Prawa do Akcji wygasną, a na rachunkach inwestorów, którzy w tym dniu będą posiadali Prawa do Akcji, zostaną automatycznie zapisane Akcje Oferowane, w stosunku jedna Akcja Oferowana w zamian za jedno Prawo do Akcji. Planuje się, że rozpoczęcie notowań PDA na GPW nastąpi w terminie około tygodnia od dnia przydziału Akcji Oferowanych. Przewiduje się, że rozpoczęcie notowań Akcji Oferowanych na GPW powinno nastąpić w terminie około miesiąca od dnia przydziału Akcji Oferowanych.

Prospekt będzie udostępniony w formie elektronicznej na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl), GPW (www.gpw.pl) oraz Oferującego (www.dm.pkobp.pl), w terminie umożliwiającym inwestorom zapoznanie się z jego treścią, nie później niż przed rozpoczęciem subskrypcji.

Globalni Współkoordynatorzy i Współprzewodzący Księgę Popytu

BofA Merrill Lynch

Deutsche Bank AG, Oddział w Londynie

Współprzewodzący Księgę Popytu

UniCredit CIB Poland S.A.

Krajowy Współprzewodzący Księgę Popytu, Oferujący

Dom Maklerski PKO BP

Prospekt został zatwierdzony przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 28 września 2009 r.

SPIS TREŚCI

PODSUMOWANIE	1
Podsumowanie działalności Grupy PKO BP	1
Historia Banku	1
Przewagi konkurencyjne	1
Strategia	3
Struktura akcjonariatu	4
Podsumowanie czynników ryzyka	4
Podsumowanie Oferty	6
Podsumowanie danych finansowych i operacyjnych	8
CZYNNIKI RYZYKA	11
Ryzyka związane z warunkami makroekonomicznymi	11
Ryzyka dotyczące działalności Grupy	12
Ryzyka związane z Ofertą	21
ISTOTNE INFORMACJE	27
Zastrzeżenia	27
Aneksy do Prospektu	27
Informacja dla potencjalnych inwestorów	27
Informacja dla potencjalnych inwestorów w Stanach Zjednoczonych Ameryki	28
Informacja dla inwestorów z Europejskiego Obszaru Gospodarczego	28
Informacja dla inwestorów z Wielkiej Brytanii	28
Prezentacja informacji finansowych i innych danych	29
Dane makroekonomiczne, branżowe i statystyczne	31
Dokumenty zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie	32
Stwierdzenia dotyczące przyszłości	33
WYKORZYSTANIE WPŁYWÓW Z OFERTY	34
DYWIDENDA I POLITYKA W ZAKRESIE DYWIDENDY	35
Dane historyczne na temat dywidendy	35
Polityka w zakresie wypłaty dywidendy	35
KAPITALIZACJA I ZADŁUŻENIE	37
Oświadczenie o kapitale obrotowym	37
Kapitalizacja i zadłużenie	37
Zadłużenie pośrednie i warunkowe	38
KURSY WYMIANY WALUT	39
KURS NOTOWAŃ AKCJI	40
WYBRANE HISTORYCZNE INFORMACJE FINANSOWE	41
Skonsolidowany rachunek zysków i strat	41
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	42
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	42
Wybrane pozycje skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych	43
Adekwatność kapitałowa	44
PRZEGLĄD SYTUACJI OPERACYJNEJ I FINANSOWEJ	46
Informacje ogólne	46
Czynniki ogólne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe	46
Szczególne czynniki mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe	52
Perspektywy rozwoju oraz ostatnie zdarzenia	52
Objaśnienie istotnych pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat	53
Wynik finansowy	55
Wynik z działalności operacyjnej według segmentów działalności	77
Sytuacja finansowa	82
Zobowiązania warunkowe	93

Płynność i źródła finansowania	94
Przepływy środków pieniężnych	95
Nakłady inwestycyjne	97
Inwestycje bieżące i planowane	97
Adekwatność kapitałowa	97
Istotne zasady rachunkowości i oszacowania	100
Różnice pomiędzy MSSF wydanymi przez IASB oraz MSSF mającymi zastosowanie dla skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy	102
WYBRANE DANE STATYSTYCZNE I INNE INFORMACJE	103
Sprawozdanie z sytuacji finansowej	103
Średnie stany bilansowe i stopy procentowe	104
Analiza portfela kredytowego	106
Analiza jakości portfela kredytowego	109
Analiza portfela inwestycyjnego	114
Zobowiązania	118
OPIS DZIAŁALNOŚCI GRUPY	121
Opis ogólny	121
Historia	121
Przewagi konkurencyjne	122
Strategia	123
Działalność	124
Bankowość detaliczna	125
Bankowość korporacyjna	129
Działalność inwestycyjna	131
Inne obszary działalności Grupy	132
Ratingi	135
Istotne umowy	135
Ubezpieczenia	137
Istotne rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne	138
Ochrona środowiska	138
Kwestie regulacyjne	139
Postępowania sądowe, administracyjne i arbitrażowe	139
Własność intelektualna	140
Systemy informatyczne	141
Pracownicy	141
ZARZĄDZANIE RYZYKIEM	144
Informacje ogólne	144
Model organizacyjny zarządzania ryzykiem	144
Ryzyko kredytowe	145
Ryzyko rynkowe	150
Zarządzanie ryzykiem operacyjnym	154
Zarządzanie ryzykiem braku zgodności	155
Ryzyko utraty reputacji	155
Ryzyko strategiczne	155
OTOCZENIE RYNKOWE	156
Sektor bankowy w Polsce	156
Trendy na polskim rynku bankowym	158
REGULACJE SEKTORA BANKOWEGO W POLSCE	160
Nadzór bankowy	160
Inne organy sprawujące istotny nadzór nad działalnością banków	160
Specjalne wymagania stawiane bankom	160
Bankowy Fundusz Gwarancyjny	160
Przywileje bankowe	161
Ochrona konsumentów	161
Ochrona danych osobowych	161

OGÓLNE INFORMACJE O BANKU	162
Podstawowe informacje	162
Przedmiot działalności	162
Kapitał zakładowy	162
Grupa PKO BP	162
Istotne podmioty zależne Banku	164
ZARZĄDZANIE I ŁĄD KORPORACYJNY	167
Zarząd	167
Rada Nadzorcza	171
Pozostałe informacje na temat członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej	175
Wynagrodzenie i warunki umów o pracę członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej	176
Dobre Praktyki	178
ZNACZNY AKCJONARIUSZ	179
Znaczny akcjonariusz	179
Kontrola nad Bankiem	179
Struktura akcjonariatu po przeprowadzeniu Oferty	179
ROZWODNIENIE	180
TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI	181
Transakcje Banku z jednostkami zależnymi	181
Transakcje Grupy z jednostkami stowarzyszonymi oraz współzależnymi	186
Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązаныmi Skarbu Państwa	189
Transakcje z członkami Zarządu oraz z członkami Rady Nadzorczej	194
PRAWA I OBOWIĄZKI ZWIĄZANE Z AKCJAMI ORAZ WALNE ZGROMADZENIE	195
Prawa i obowiązki związane z Akcjami	195
Prawa i obowiązki związane z Walnym Zgromadzeniem	196
Zmiana praw akcjonariuszy Banku	200
Umorzenie Akcji	200
Prawo do żądania wyboru rewidenta do spraw szczególnych	200
Publiczne oferty przejęcia	201
Podstawa prawna emisji Akcji Oferowanych i ich waluta	201
Podstawa prawna ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie Akcji Oferowanych, Praw Poboru i Praw do Akcji do obrotu na rynku podstawowym GPW	201
WARUNKI OFERTY	202
Podstawowe informacje o Ofercie	202
Osoby, do których kierowana jest Oferta	202
Harmonogram Oferty	203
Odstąpienie lub zawieszenie przeprowadzenia Oferty	204
Cena Emisyjna	204
Liczba Akcji objętych Ofertą	204
Osoby uprawnione do Prawa Poboru	205
Liczba Akcji Oferowanych, do których objęcia z pierwszeństwem uprawnionych będzie Prawo Poboru	205
Obrót Jednostkowymi Prawami Poboru	205
Osoby uprawnione do zapisania się na Akcje Oferowane w wykonaniu Prawa Poboru oraz do Zapisów Dodatkowych	205
Miejsce przyjmowania zapisów w wykonaniu Prawa Poboru oraz Zapisów Dodatkowych	206
Sposób składania zapisów w wykonaniu Prawa Poboru oraz Zapisów Dodatkowych	206
Opłacenie zapisów w wykonaniu Prawa Poboru oraz Zapisów Dodatkowych oraz skutki braku opłacenia zapisu	207
Obejmowanie akcji nieobjętych w wykonaniu Prawa Poboru oraz Zapisów Dodatkowych	207
Opłacenie zapisów składanych na Akcje Oferowane nieobjęte zapisami składanymi w wykonaniu Prawa Poboru i Zapisami Dodatkowymi oraz skutki braku opłacenia zapisu	207
Wiążący charakter zapisu	208
Przydział Akcji Oferowanych	208
Zasady zwrotu środków	209
Dostarczenie Praw do Akcji i Akcji Oferowanych	209

SUBEMISJA, STABILIZACJA I UMOWNE OGRANICZENIE ZBYWALNOŚCI AKCJI	210
Współprowadzący Księgę Popytu, Globalni Współkoordynatorzy, Krajowy Współprowadzący Księgę Popytu i Oferujący	210
Nazwa i adres agentów ds. płatności i podmiotów świadczących usługi depozytowe	210
Zabezpieczenie powodzenia emisji	210
Stabilizacja	210
Lock-up	210
OGRANICZENIA MOŻLIWOŚCI NABYWANIA AKCJI OFEROWANYCH	212
Oferta publiczna Akcji Oferowanych w Polsce	212
Europejski Obszar Gospodarczy	212
Wielka Brytania	213
Stany Zjednoczone Ameryki	213
Kanada	213
Japonia	213
RYNEK KAPITAŁOWY W POLSCE ORAZ OBOWIĄZKI ZWIĄZANE Z NABYWANIEM I ZBYWANIEM AKCJI	214
Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.	214
Ustawy regulujące działanie rynku kapitałowego	215
Ustawa o Ofercie Publicznej – prawa i obowiązki związane z nabywaniem oraz zbywaniem znacznych pakietów akcji	215
Ustawa o Obrocie Instrumentami Finansowymi	219
Prawo Bankowe	220
Kodeks Spółek Handlowych – obowiązek zawiadomienia spółki o osiągnięciu stosunku dominacji	220
Rozporządzenie w Sprawie Kontroli Koncentracji	220
Ustawa o Ochronie Konkurencji i Konsumentów	221
OPODATKOWANIE	223
Zasady opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych oraz podatkiem dochodowym od osób prawnych	223
Zasady opodatkowania podatkiem od czynności cywilnoprawnych umów sprzedaży papierów wartościowych	226
Zasady opodatkowania podatkiem od spadków i darowizn	227
INFORMACJE DODATKOWE	228
Dokumenty udostępnione do wglądu	228
Biegli rewidenci	228
Podmioty zaangażowane w Ofertę	229
Informacje pochodzące od ekspertów	229
OSOBY ODPOWIEDZIALNE	230
Oświadczenie Banku	230
Oświadczenie Oferującego	231
Oświadczenie Doradcy Prawnego Banku	232
SKRÓTY I DEFINICJE	233
SPRAWOZDANIA FINANSOWE	239

PODSUMOWANIE

Niniejsze podsumowanie należy traktować wyłącznie jako wprowadzenie do Prospektu – zawiera ono informacje, które znajdują się w innych jego częściach. Należy podkreślić, że podsumowanie nie jest wyczerpujące i nie przedstawia wszystkich informacji istotnych z punktu widzenia potencjalnych inwestorów, decyzji o nabyciu lub wykonaniu Prawa Poboru oraz inwestycji w Akcje Oferowane, dlatego też decyzja o nabyciu lub wykonaniu Prawa Poboru oraz zainwestowaniu w Akcje Oferowane powinna być każdorazowo podejmowana w oparciu o treść całego Prospektu. Przed podjęciem decyzji inwestycyjnej, potencjalni inwestorzy powinni uważnie przeczytać cały Prospekt, w szczególności rozdział „Czynniki ryzyka”, wszelkie aneksy do Prospektu wymagane obowiązującymi przepisami prawa, Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe i inne informacje finansowe wraz z dotyczącymi ich notami objaśniającymi. Bank nie ponosi odpowiedzialności za szkodę powstałą w związku z niniejszym podsumowaniem (w tym podsumowaniem danych finansowych i operacyjnych) ani żadnym jego tłumaczeniem, chyba że podsumowanie wprowadza w błąd, jest niedokładne w świetle informacji zawartych w innych częściach Prospektu lub sprzeczne z innymi częściami Prospektu. W wypadku wniesienia powództwa dotyczącego treści Prospektu do sądu w Państwie Członkowskim, potencjalny inwestor ponosi koszty ewentualnego tłumaczenia Prospektu przed rozpoczęciem postępowania przed sądem. Osoby, które sporządziły niniejsze podsumowanie (lub jakiegokolwiek jego tłumaczenie), ponoszą odpowiedzialność jedynie za szkodę wyrządzoną w przypadku, gdy niniejsze podsumowanie wprowadza w błąd, jest niedokładne lub sprzeczne z innymi częściami Prospektu.

Podsumowanie działalności Grupy PKO BP

PKO BP jest największym bankiem komercyjnym w Polsce oraz wiodącym bankiem na rynku polskim pod względem sumy aktywów, depozytów, klientów oraz sieci dystrybucji. W przeszłości Bank koncentrował się głównie na oferowaniu produktów i usług bankowych dla klientów detalicznych, a oferowanie produktów i usług bankowych dla klientów korporacyjnych na większą skalę rozpoczął w 2004 r.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. Bank obsługiwał około 7,5 mln klientów detalicznych, w tym około 320.000 MŚP oraz około 10.200 klientów korporacyjnych. Około 640.000 klientów Banku korzystało z platformy bankowości elektronicznej Inteligo. Bank osiąga również przychody z działalności inwestycyjnej poprzez inwestowanie nadwyżki płynności Banku na rynku międzybankowym i rynku skarbowych papierów wartościowych.

Od 2004 r. Grupa oferuje produkty i usługi bankowe na Ukrainie poprzez swoją spółkę zależną KREDOBANK.

Oprócz produktów i usług oferowanych w ramach bankowości detalicznej i korporacyjnej, Grupa PKO BP świadczy specjalistyczne usługi finansowe w zakresie leasingu, faktoringu, funduszy inwestycyjnych, funduszy emerytalnych, bankowości internetowej oraz elektronicznych usług płatniczych w dziedzinie kart bankowych. Ponadto, Grupa Kapitałowa prowadzi działalność inwestycyjną i deweloperską w sektorze nieruchomości.

Z 1.237 oddziałami, 2.223 agencjami, 2.197 pośrednikami finansowymi i 2.356 bankomatami, na dzień 30 czerwca 2009 r., Bank dysponuje największą i najszerzą siecią dystrybucji produktów i usług bankowych w Polsce i jest w stanie pozyskiwać i obsługiwać klientów na terenie całej Polski. Na dzień 30 czerwca 2009 r. zatrudnienie w Banku wyniosło 28.794 etatów.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. suma aktywów Grupy wynosiła 142.258,5 mln zł, zobowiązania wobec klientów wynosiły 114.115,7 mln zł, a kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto 111.255,7 mln zł, co dawało Grupie PKO BP i jednocześnie Bankowi udział w rynku polskim w wysokości odpowiednio 13,2%, 18,1% i 16,2%.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2008 r. Grupa PKO BP osiągnęła zysk netto przypadający na jednostkę dominującą w wysokości 3.120,7 mln zł, natomiast w okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2009 r. Grupa osiągnęła zysk netto przypadający na jednostkę dominującą w wysokości 1.150,6 mln zł.

Grupa dysponuje solidną bazą kapitałową, ze współczynnikiem wypłacalności na dzień 30 czerwca 2009 r. równym 11,21%. Bank zajmuje drugą pozycję w Polsce pod względem wartości kapitałów własnych, których wartość na dzień 30 czerwca 2009 r. wyniosła 14.011,8 mln zł (łącznie z zyskiem netto za pierwszą połowę 2009 r. i uwzględniając odpisy aktualizacyjne aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży z uwzględnieniem ich wpisu na rezerwę rewaluacyjną).

Historia Banku

PKO BP działa od 1919 r., początkowo jako Poczta Kasa Oszczędności. Już w 1938 r. PKO była instytucją gromadzącą najwięcej depozytów polskich gospodarstw domowych. W 1948 r. na jej bazie powołano bank państwowy o nazwie Powszechna Kasa Oszczędności. W 1975 r. PKO włączono w struktury Narodowego Banku Polskiego. W 1987 r. PKO ponownie stała się samodzielnym bankiem państwowym. Przemiany ustrojowe i reformy gospodarcze w Polsce poszerzyły możliwości funkcjonowania Banku i stymulowały jego rozwój, prowadząc do powstania Grupy Kapitałowej oferującej pełen zakres usług finansowych. W 2000 r. dokonano przekształcenia Powszechnej Kasy Oszczędności – banku państwowego w jednoosobową spółkę akcyjną skarbu państwa pod nazwą „Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna”. Od 2004 r. akcje PKO BP są notowane na GPW.

Przewagi konkurencyjne

Zdaniem Zarządu, Grupa PKO BP charakteryzuje się następującymi przewagami konkurencyjnymi.

Lider na rynku bankowym i stabilne fundamenty rozwoju

Polska gospodarka została dotknięta kryzysem ekonomicznym i finansowym w znacznie mniejszym stopniu niż większość gospodarek państw europejskich. W pierwszym kwartale 2009 r. PKB Polski wzrósł o 1,7% w stosunku do analogicznego okresu 2008 r., w porównaniu z 4,9% spadku PKB w krajach EOG, natomiast w II kwartale 2009 r. wzrost PKB w ujęciu rocznym dla Polski wyniósł 1,4%, przy spadku dla UE na poziomie 4,8%. PKO BP jest liderem rynku bankowego w Polsce – największym bankiem w kraju pod względem wartości aktywów, kredytów i depozytów, liczby klientów i sieci dystrybucji. Zarząd jest zdania, że pozycja lidera na rynku bankowym połączona z ostrożną polityką zarządzania ryzykiem, wykorzystaniem efektów skali oraz skoncentrowaniem działalności na rynku krajowym pozwoli Bankowi w okresie kryzysu finansowego uzyskać przewagę nad konkurentami – stać się silniejszym niż większość konkurentów krajowych i zagranicznych. W ocenie Zarządu pozycja Banku jako lidera połączona z wszechstronną ofertą produktów i usług zapewni Bankowi podstawy do stabilnego wzrostu i dalszego rozwoju.

Silna baza kapitałowa, dobra sytuacja płynnościowa i korzystna sytuacja bilansowa Banku

W czasie kryzysu finansowego Bank zachował solidne podstawy kapitałowe, utrzymując na dzień 30 czerwca 2009 r. współczynnik wypłacalności na poziomie 10,68% oraz fundusze podstawowe na poziomie 10.858,0 mln zł. Kapitał własny ogółem Banku wynosił na dzień 30 czerwca 2009 r. 14.011,8 mln zł i Bank zajmował drugą pozycję pod tym względem wśród polskich banków. Bank utrzymuje ponadto wysoki poziom płynności, mając nadwyżkę depozytów nad kredytami. Zarząd jest zdania, że rozmiar Banku, stabilność finansowa i wysoki poziom płynności pozwoliły PKO BP utrzymać wysoką marżę operacyjną, która przewyższała marże większości konkurentów w Polsce. Ponadto, konserwatywna polityka zarządzania ryzykiem pozwoliła Bankowi utrzymać stosunkowo wysoką jakość portfela kredytowego, w którym 6,8% na dzień 30 czerwca 2009 r. stanowiły kredyty wyceniane według metody zindywidualizowanej i portfelowej. Portfel inwestycyjny Banku składa się głównie ze skarbowych papierów wartościowych. Bank nie ma także ekspozycji na wysoce ryzykowne aktywa, takie jak *collateralized debt obligations*. W ocenie Banku jego silna baza kapitałowa, wysoki poziom płynności i korzystna sytuacja bilansowa pozwolą na dalszy rozwój Banku, pozyskanie nowych klientów i zwiększenie zyskowności prowadzonej działalności.

Największa baza klientów detalicznych i największa sieć dystrybucji

Bank obsługuje największą liczbę klientów detalicznych w Polsce, tj. około 7,5 mln, i posiada rozległą sieć dystrybucji, która umożliwia pozyskiwanie nowych klientów oraz oferowanie nowych produktów i usług dotychczasowym klientom. Bank ma ponad 1.150 oddziałów detalicznych, 2.200 agencji i 2.350 bankomatów, to jest więcej niż którykolwiek bank w Polsce, zapewniając klientom dogodny dostęp do usług na terenie całego kraju. Ta sieć dystrybucji jest wspierana przez platformę iPKO zapewniającą klientom dostęp do ich rachunków i innych usług finansowych oferowanych przez Bank za pośrednictwem Internetu oraz przez Inteligo, platformę bankowości internetowej obsługującą ponad 640.000 klientów. Na dzień 30 czerwca 2009 r. Bank posiadał zobowiązania wobec klientów w kwocie 113 mld zł, co stanowiło 18,1% udziału w rynku (w oparciu o dane NBP), oraz należności z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto w kwocie 108 mld zł, co stanowiło 16,2% kredytów udzielonych w sektorze bankowym w Polsce (w oparciu o dane NBP). Bank jest przekonany, że posiada znaczący potencjał do pozyskania nowych klientów, w szczególności z grup, które obecnie w mniejszym stopniu korzystają z usług Banku, takich jak klientów zamożnych, studentów oraz ludzi młodych rozpoczynających karierę zawodową.

Uznana marka z narodową tożsamością

Bank został założony w 1919 roku, jest więc jedną z najstarszych i najlepiej rozpoznawalnych marek na polskim rynku. Zgodnie z badaniami Millward Brown SMG/KRC, niezależnej firmy prowadzącej badania rynkowe, PKO BP uzyskał najlepsze wyniki rozpoznawalności w Polsce, a przez cztery ostatnie lata PKO BP uzyskiwał pierwsze miejsce pod względem najsilniejszej marki w sektorze finansowym w rankingach organizowanych przez wiodący ogólnopolski dziennik „*Rzeczpospolita*”. Ponadto, marka iPKO jest wysoce rozpoznawalna na polskim rynku, stanowi więc solidne podstawy rozwoju bankowości elektronicznej, najważniejszego obecnie kanału dystrybucji usług bankowych i finansowych na świecie. Bank uważa, że jego silna tożsamość narodowa, w szczególności w czasie obecnego kryzysu gospodarczego, wzbudza poczucie bezpieczeństwa u obecnych i potencjalnych klientów, którzy postrzegają Bank jako stabilną i wiarygodną instytucję finansową.

Dobre wyniki finansowe

Dzięki znacznemu wzrostowi aktywów i atrakcyjnemu poziomowi marży operacyjnej zysk netto Grupy przypadający na jednostkę dominującą wzrósł o 35,1% w 2007 r. w porównaniu z 2006 r., natomiast w 2008 r. wzrósł o 7,5% w porównaniu z 2007 r. Głównym źródłem generowania dochodów Banku jest podstawowa działalność bankowa, mniejszy udział miały dochody z działalności transakcyjnej i innych mniej stabilnych źródeł. Za rok zakończony 31 grudnia 2008 r. zwrot z kapitałów własnych Grupy (ROE netto) i zwrot z aktywów (ROA netto) wynosiły odpowiednio 24,0% i 2,6% przy 18,0% i 1,9% na dzień 30 czerwca 2009 r. Ponadto Grupa koncentruje się na podnoszeniu efektywności operacyjnej, osiągając za rok zakończony 31 grudnia 2008 r. wskaźnik kosztów do przychodów (C/I) na poziomie równym 45,8% w porównaniu z 54,7% dla całego sektora bankowego w Polsce i zamierza wykorzystać potencjał do jego dalszego obniżania.

Ostrożne zarządzanie ryzykiem

Ostrożne podejście do zarządzania ryzykiem jest integralną częścią organizacji i kultury Banku. Dzięki koncentracji na zarządzaniu ryzykiem Bank poniósł stosunkowo niskie straty na kredytach przy równoczesnej stosunkowo wysokiej jakości aktywów, nawet w czasie

globalnego kryzysu finansowego. Bank koncentruje się na głównych produktach bankowości detalicznej i korporacyjnej, co pozwala mu uniknąć istotnych strat z inwestycji w strukturyzowane instrumenty finansowe. Długoletnie doświadczenie w zarządzaniu ryzykiem pozwoliło Bankowi utworzyć jedną z największych w Polsce baz danych profili ryzyka, wykorzystywaną do przygotowywania szczegółowych modeli zarządzania ryzykiem, która została ostatnio poszerzona także o klientów z sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Ponadto, Bank ostatnio ukończył prace związane z opracowywaniem i wdrożeniem scentralizowanego, zintegrowanego systemu informatycznego, będącego jednym z największych wdrożeń informatycznych kiedykolwiek przeprowadzonych w Polsce. Oprócz innych korzyści, nowy system pozwala Bankowi udoskonalać działalność kredytową i w aktywny sposób zarządzać ryzykiem kontrahentów. W celu stałego udoskonalenia metod zarządzania ryzykiem Bank wdraża system modelowania behawioralnego, skupiający się na skumulowanym profilu ryzyka klienta zamiast na profilu ryzyk związanych z każdym oddzielnym produktem wykorzystywanym przez danego klienta.

Zintegrowana i kompleksowa oferta uzupełniających produktów i usług

Grupa oferuje szeroki wachlarz uzupełniających produktów i usług finansowych, w tym takie jak: leasing, bankowość elektroniczna, fundusze inwestycyjne, fundusze emerytalne i elektroniczne usługi płatnicze w celu sprostania rosnącym wymaganiom klientów. Grupa wykorzystuje szeroką gamę różnorodnych produktów i usług, aby wzmacniać relacje z klientami poprzez *cross-selling* tych produktów.

Strategia

Poniżej przedstawiono kluczowe elementy strategii Banku.

Rozszerzanie współpracy z dotychczasowymi klientami

Zdaniem Banku, PKO BP posiada znaczny potencjał dla dalszego rozwoju współpracy ze swoimi dotychczasowymi klientami, zarówno detalicznymi, jak i korporacyjnymi. Bank zamierza wzmacniać relacje z obecnymi klientami poprzez rozbudowę sieci dystrybucji, poprawę jakości usług, poprawę efektywności operacyjnej oraz zapewnienie kompleksowej oferty produktowej w celu utrzymania pozycji konkurencyjnej we wszystkich segmentach klientów.

Pozycja lidera na rynku produktów hipotecznych i depozytowych pozwala Bankowi rozwijać długotrwałe relacje z klientami detalicznymi, którzy mają możliwość korzystania ze wszystkich dostępnych zasobów Grupy Kapitałowej PKO BP. W ramach strategii Bank zamierza wykorzystać dotychczasowe relacje z klientami detalicznymi poprzez zastosowanie *cross-sellingu* w celu zwiększenia uproduktowania klientów z wykorzystaniem produktów oferowanych przez spółki Grupy. Elementem strategii jest promowanie sprzedaży produktów i usług, które generując wysokie marże przy stosunkowo niskim ryzyku, przynoszą dodatkowe przychody pozaodsetkowe.

W celu rozszerzenia współpracy z dotychczasowymi klientami Bank nadal będzie koncentrować się na podnoszeniu jakości obsługi i będzie wykorzystywał doświadczenie w zakresie sprzedaży produktów i usług. Bank zamierza poprawiać jakość obsługi klientów poprzez między innymi uproszczenie procedur i automatyzację procesów. Celem Banku jest zachęcenie klientów do wyboru Banku jako dostawcy wszystkich produktów bankowych i finansowych oferowanych przez Grupę. Bank rozwija ofertę produktów bardziej zaawansowanych (produkty skarbowe, depozyty strukturyzowane, produkty bankowości transakcyjnej, leasing, faktoring itp.), aby zaspokoić rosnące potrzeby klientów i zapewnić ich kompleksową obsługę. Ponadto Bank inwestuje w specjalistów produktowych oraz doradców klienta w celu zwiększenia sprzedaży i budowania lojalności klientów.

Pozyskiwanie nowych klientów

W celu pozyskania nowych klientów Bank wykorzystuje szeroką gamę produktów, rozbudowaną sieć dystrybucji, dobrze rozpoznawalną markę oraz wysoką jakość usług. Bank zakłada, że w obecnych warunkach rynkowych przy ograniczonych możliwościach konkurencji jego siła kapitałowa, płynność i reputacja jako banku zapewniającego bezpieczeństwo finansowe pozwolą mu na zwiększenie udziału w rynku.

Bank zamierza wykorzystać ciesząc się dobrą opinią swoje produkty hipoteczne i depozytowe do budowania długotrwałych relacji z nowymi klientami detalicznymi, w szczególności z segmentów klientów zamożnych, studentów oraz ludzi młodych rozpoczynających karierę zawodową. Bank uważa, że posiada znaczne możliwości rozwijania relacji z klientami korporacyjnymi, w tym z instytucjami sektora publicznego, oraz przy projektach infrastrukturalnych, gdzie doświadczenie Banku stanowi jego kluczową przewagę. Od momentu wejścia na rynek bankowości korporacyjnej, Bank rozwinął kompleksową ofertę produktów i dąży do rozwoju działalności korporacyjnej dzięki utrzymywaniu lokalnych relacji z klientami.

Rozwój sieci dystrybucji i podnoszenie jakości obsługi

Bank zamierza poprawić efektywność istniejącej sieci dystrybucji oraz zwiększyć jej zasięg. Bank inwestuje w swoich pracowników, aby pogłębiać ich wiedzę na temat produktów i usług w celu podniesienia jakości obsługi klientów. Lokalnych doradców wspierają specjaliści produktowi, aby zapewnić klientom korporacyjnym dostęp do pełnej oferty produktów i usług Banku. Ponadto Bank zamierza w dalszym ciągu inwestować w inicjatywy, które zwiększają satysfakcję klientów. Klienci mogą obecnie dokonywać transakcji poprzez platformy internetowe, telefony komórkowe oraz *call center*.

Zwiększenie zwrotu z kapitału oraz poprawa efektywności kosztowej

Jednym z głównych celów strategicznych Banku jest obniżanie kosztów i utrzymanie wysokiego poziomu świadczonych usług. W 2008 r. Bank zakończył pięcioletni projekt wdrożenia kompleksowego systemu informatycznego, który zwiększa możliwości wykorzystania *cross-sellingu* oraz poprawia proces zarządzania ryzykiem i monitorowania kredytów. Bank podjął działania w zakresie ograniczania kosztów i poprawy wydajności. Obecnie są one skierowane na kontrolowanie wydatków administracyjnych, konsolidowanie procesu zamówień, racjonalizację i centralizację procesów. Od 2004 r. Bank obniżał zatrudnienie o około 1.500 pracowników rocznie. W 2009 r. planowana jest dalsza redukcja zatrudnienia o kolejne 1.150 etatów. Dzięki redukcji kosztów i dalszemu wzrostowi działalności Bank spodziewa się dalszego ograniczenia wskaźnika kosztów do przychodów (C/I).

Ponadto Bank będzie nadal uważnie ocenił potencjalne możliwości inwestycyjne w spółki świadczące usługi finansowe w Polsce i za granicą, które mogłyby uzupełnić ofertę produktową i usługową Grupy, jeżeli nadarzy się taka możliwość. Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu Bank nie wybrał potencjalnych podmiotów, które byłyby celem akwizycji.

Informacje na temat strategii w poszczególnych obszarach działalności Grupy PKO BP znajdują się w rozdziale „Opis działalności Grupy”.

Struktura akcjonariatu

Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu, według wiedzy Banku, jedynym akcjonariuszem Banku posiadającym bezpośrednio co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu jest Skarb Państwa. Na dzień 31 sierpnia 2009 r. Skarb Państwa posiadał 512.418.969 Akcji Istniejących, stanowiących 51,24% kapitału zakładowego Banku oraz uprawniających do wykonywania 51,24% głosów na Walnym Zgromadzeniu. Pozostałe Akcje Istniejące w łącznej liczbie 487.581.031, reprezentujące 48,76% kapitału zakładowego Banku i uprawniające do wykonywania 48,76% głosów na Walnym Zgromadzeniu, znajdują się w wolnym obrocie na GPW.

Informacje na temat akcjonariatu Banku znajdują się w rozdziale „Znaczący akcjonariusz”.

Podsumowanie czynników ryzyka

Inwestowanie w papiery wartościowe objęte Prospektem, w tym Prawa Poboru oraz Akcje Oferowane, wiąże się z ryzykami, których wystąpienie może mieć istotny negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową, wyniki lub perspektywy rozwoju Grupy PKO BP oraz może niekorzystnie wpłynąć na wartość Jednostkowych Praw Poboru i Akcji. Przegląd czynników ryzyka związanych z warunkami makroekonomicznymi, czynników ryzyka dotyczących działalności Grupy oraz czynników ryzyka związanych z Ofertą został zamieszczony w rozdziale „Czynniki ryzyka”.

Ryzyka związane z warunkami makroekonomicznymi

- Światowy kryzys finansowy oraz spowolnienie gospodarcze może negatywnie wpływać na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy
- Sytuacja gospodarcza, polityczna i społeczna w Polsce oraz polityka rządu mogą wpływać na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy
- Warunki gospodarcze w krajach Europy Środkowo-Wschodniej oraz deprecjacja lub dewaluacja walut w krajach tego regionu może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy
- Problemy finansowe klientów Grupy mogą wywrzeć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy

Ryzyka dotyczące działalności Grupy

- Spowolnienie aktywności gospodarczej w Polsce może negatywnie wpłynąć na uzyskiwany przez Bank wynik z tytułu prowizji i opłat
- Bank jest narażony na konkurencję ze strony innych banków
- Bank może nie być w stanie wdrożyć przyjętych strategicznych kierunków działania
- Rozwój portfela produktów i bazy klientów Banku wiąże się ze zwiększonym ryzykiem
- Bank może nie zrealizować celów emisji
- Bank może nie być w stanie utrzymać jakości swojego portfela kredytowego i inwestycyjnego
- Zwiększenie przez Grupę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy
- Bank jest narażony na ryzyko wynikające z udzielania, finansowania i zabezpieczenia kredytów denominowanych w walutach obcych
- Bank może ponieść straty z tytułu zawieranych z klientami transakcji walutowych instrumentów pochodnych
- Działalność Grupy na Ukrainie stwarza znaczące ryzyko i może skutkować dalszymi stratami

- Spadek wartości skarbowych papierów wartościowych może negatywnie wpłynąć na wartość portfela papierów wartościowych Banku
- Bank jest narażony na ryzyko utraty płynności
- Każde obniżenie ratingu Banku może zwiększyć koszt jego finansowania i negatywnie wpłynąć na jego marżę odsetkową
- Bank może nie być w stanie utrzymać swoich aktualnych poziomów marż z tytułu kredytów i depozytów
- Osiągane w przeszłości wyniki portfela kredytowego Banku mogą nie mieć odniesienia do przyszłych wyników Banku
- Bank oraz inne podmioty z Grupy mogą nie być w stanie spełnić wymogów dotyczących minimalnego poziomu wypłacalności oraz innych współczynników regulacyjnych
- Grupa może nie spełnić określonych wymagań regulacyjnych odnoszących się do działalności bankowej i innej działalności regulowanej oraz wytycznych określonych przez polskie i ukraińskie organy nadzorujące instytucje finansowe
- Stosowane przez Bank metody zarządzania ryzykiem mogą okazać się nieskuteczne w zakresie zmniejszania ryzyka kredytowego
- Bank podlega ryzyku operacyjnemu związanemu z jego działalnością
- Grupa może nie być w stanie zatrudnić, wyszkolić lub zatrzymać wystarczająco wykwalifikowanego personelu
- Ryzyko związane z częstymi zmianami w składzie Zarządu w trakcie trwania kadencji
- Możliwa jest awaria systemów informatycznych lub złamanie ich zabezpieczeń, co może naruszyć ich funkcjonowanie i negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy
- Skarb Państwa posiada kontrolę korporacyjną nad Bankiem
- Bank może nie wypłacać dywidendy lub zaliczki na poczet dywidendy
- Ryzyko uznania korzyści uzyskiwanych przez Bank za pomoc publiczną
- Bank może być zobowiązany do dokonania znaczących wpłat do Bankowego Funduszu Gwarancyjnego
- Bank może nie spełnić wymagań określonych przez Dyrektywę MiFID, gdy zostaną one wdrożone w Polsce i poniesie znaczące koszty związane z ich wdrożeniem
- Ryzyko związane z decyzjami organów ochrony konkurencji i konsumentów
- Banki w Polsce narażone są na formalistyczne i długotrwałe procedury ustanawiania zabezpieczeń na nieruchomościach
- Proces egzekucji zabezpieczeń kredytów bankowych w Polsce jest trudny i czasochłonny
- Sprawy sądowe lub inne postępowania mogą negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy
- Inwestorzy mogą nie być w stanie egzekwować orzeczeń sądów zagranicznych przeciwko Bankowi
- Możliwość zgłoszenia roszczeń reprivatyzacyjnych w stosunku do niektórych nieruchomości będących w posiadaniu Banku
- Interpretacja przepisów polskiego prawa może być niejasna, a prawo polskie może ulec zmianie
- Interpretacja polskich przepisów prawa podatkowego może być niejasna, a polskie przepisy dotyczące podatków mogą ulegać zmianom

Ryzyka związane z Ofertą

- Emisja Akcji Oferowanych może nie dojść do skutku
- Bank może odstąpić od Oferty lub Oferta może zostać zawieszona
- Ryzyko związane z powództwem o uchylenie Uchwały o Podwyższeniu
- Przepisy Kodeksu Spółek Handlowych dotyczące uchwał o podwyższeniu kapitału zakładowego uległy niedawno zmianie
- KNF może zakazać przeprowadzenia Oferty lub zawiesić Ofertę
- Umowa Gwarantowania Emisji pomiędzy Bankiem a gwarantami Oferty będzie zawierać zwyczajowe warunki zawieszające i warunki wypowiedzenia
- Udział akcjonariuszy Banku, którzy nie obejmą Akcji Oferowanych w wykonaniu Prawa Poboru, w kapitale zakładowym Banku i ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu, ulegnie rozwodnieniu i akcjonariusze ci mogą ponieść stratę
- Ograniczenia odnośnie wykonania Prawa Poboru przez osoby z siedzibą poza Polską
- Jednostkowe Prawa Poboru, Prawa do Akcji lub Akcje Oferowane mogą nie zostać dopuszczone lub wprowadzone do obrotu na rynku podstawowym GPW
- Jednostkowe Prawa Poboru mogą mieć ograniczoną płynność

- Kurs notowań Jednostkowych Praw Poboru, Praw do Akcji i Akcji może być zmienny
- Zagraniczni akcjonariusze Banku ponoszą dodatkowe ryzyko inwestycyjne w Akcje związane z wahaniami kursu wymiany PLN
- Obrót Jednostkowymi Prawami Poboru, Prawami do Akcji lub Akcjami na GPW może zostać zawieszony
- W przypadku niedojścia Oferty do skutku lub odstąpienia przez Bank od Oferty inwestorzy, którzy nabędą Jednostkowe Prawa Poboru na rynku wtórnym, poniosą stratę
- Jednostkowe Prawa Poboru, Prawa do Akcji lub Akcje mogą zostać wykluczone z obrotu przez KNF lub GPW
- Emisja akcji przez Bank lub sprzedaż Akcji przez Skarb Państwa po przeprowadzeniu Oferty lub przekonanie, że takie emisje lub sprzedaż będą miały miejsce, może spowodować spadek kursu notowań Akcji

Podsumowanie Oferty

Poniższe podsumowanie warunków Oferty przedstawia wybrane informacje dotyczące Akcji Oferowanych. Informacje zawarte w niniejszym podsumowaniu nie są wyczerpujące i należy je analizować wyłącznie w kontekście bardziej szczegółowych informacji zamieszczonych w innych rozdziałach Prospektu.

Bank Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. z siedzibą w Warszawie przy ul. Puławskiej 15, zarejestrowana w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 00000264380

Akcje Oferowane Zgodnie z Uchwałą o Podwyższeniu, kapitał zakładowy Banku może zostać podwyższony o kwotę nie wyższą niż 300.000.000 zł poprzez emisję nie więcej niż 300.000.000 akcji zwykłych na okaziciela serii D. Zarząd został upoważniony przez Walne Zgromadzenie do określenia w uzgodnieniu z Radą Nadzorczą ostatecznej sumy, o jaką ma być podwyższony kapitał zakładowy Banku, przy czym suma określona przez Zarząd nie może być wyższa niż 300.000.000 zł

Osoby, do których kierowana jest Oferta Oferta kierowana jest do osób uprawnionych do zapisania się na Akcje Oferowane w wykonaniu Prawa Poboru oraz do złożenia Zapisu Dodatkowego. Akcje Oferowane nieobjęte w ramach wykonania Prawa Poboru oraz nieobjęte Zapisami Dodatkowymi Zarząd przydzieli według własnego uznania podmiotom, które złożą zapisy w odpowiedzi na zaproszenie Zarządu; przy czym w razie zawarcia umowy o gwarantowanie emisji przez Bank, Zarząd zaprosi do składania zapisów i przydzieli Akcje Oferowane inwestorom wskazanym przez podmioty zabezpieczające powodzenie Oferty lub tym podmiotom zabezpieczającym powodzenie Oferty, w braku takich wskazanych inwestorów lub jeśli podmioty zabezpieczające powodzenie Oferty zdecydują się złożyć zapisy na Akcje Oferowane bezpośrednio w całości lub części (zob. „*Subemisja, stabilizacja i umowne ograniczenie zbywalności akcji*”)

Liczba Akcji Oferowanych, do których objęcia z pierwszeństwem uprawniać będzie jedno Jednostkowe Prawo Poboru Akcjonariusze Banku według stanu na koniec Dnia Prawa Poboru otrzymają jedno Jednostkowe Prawo Poboru za każdą jedną posiadaną akcją. Liczba Akcji Oferowanych, do których objęcia z pierwszeństwem uprawniać będzie jedno Jednostkowe Prawo Poboru, zależy od ostatecznej liczby Akcji Oferowanych

Dzień Prawa Poboru 6 października 2009 r.

Ostateczna liczba Akcji Oferowanych Ostateczna liczba oferowanych Akcji Oferowanych zostanie ustalona przez Zarząd w uzgodnieniu z Radą Nadzorczą oraz Współprowadzającymi Księgę Popytu i podana do publicznej wiadomości w sposób, w jaki został udostępniony niniejszy Prospekt, oraz w drodze raportu bieżącego w trybie art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej, 1 października 2009 r.

Cena Emisyjna

Cena Emisyjna Akcji Oferowanych zostanie oznaczona przez Radę Nadzorczą na podstawie rekomendacji Zarządu w uzgodnieniu ze Współprowadzającymi Księgę Popytu i podana do publicznej wiadomości w sposób, w jaki został udostępniony niniejszy Prospekt, oraz w drodze raportu bieżącego w trybie art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej, 1 października 2009 r.

**Termin składania zapisów
w wykonaniu Prawa Poboru
oraz Zapisów Dodatkowych**

Od 7 do 20 października 2009 r.

Zabezpieczenie powodzenia emisji

Bank planuje zawrzeć ze Współprowadzającymi Księgę Popytu lub podmiotami z odpowiednich grup kapitałowych, do których należą Współprowadzący Księgę Popytu lub ich podmiotami stowarzyszonymi umowę o gwarantowanie emisji, w której na warunkach określonych w tej umowie gwaranci zobowiążą się, każdy z osobna, do pozyskania subskrybentów na Akcje Oferowane z wyłączeniem Akcji Skarbu Państwa, jak zdefiniowano poniżej, a w razie gdyby to nie nastąpiło, samemu złożą zapis na te akcje w licznie nie większej, niż ustalona w umowie gwarantowania emisji i po ustalonej cenie emisyjnej (ang. *firm underwriting agreement*). Intencją Banku jest, żeby umową o gwarantowanie emisji objęte było 49% liczby Akcji Oferowanych. Według najlepszej wiedzy Banku na Dzień Zatwierdzenia Prospektu, Skarb Państwa zamierza wykonać Prawa Poboru, które będą mu przysługiwały w Dniu Prawa Poboru bezpośrednio lub zbędzie te Prawa Poboru Skarbu Państwa wskazanemu przez siebie podmiotowi i spowoduje, że Prawa Poboru Skarbu Państwa zostaną przez Skarb Państwa lub tego nabywcę w całości wykonane, zaś Skarb Państwa lub wybrany przez Skarb Państwa podmiot, który nabędzie Prawa Poboru Skarbu Państwa, nabędą w wyniku wykonania Praw Poboru Skarbu Państwa łącznie nie mniej niż 51% ogólnej liczby Akcji Oferowanych.

Bank spodziewa się, że umowa o gwarantowanie emisji będzie przewidywała zwyczajowe, odzwierciedlające dominującą praktykę rynkową w zakresie międzynarodowych ofert podobnych do Oferty, warunki zawieszające dla zobowiązań gwarantów, w tym m.in. co do określonych zdarzeń siły wyższej i braku naruszeń oświadczeń i zapewnień ze strony Banku założonych w umowie gwarantowania emisji, a także będzie upoważniała strony do wypowiedzenia tej umowy na warunkach odzwierciedlających dominującą praktykę rynkową w zakresie międzynarodowych ofert podobnych do Oferty.

Bank planuje zawarcie umowy o gwarantowanie emisji nie później niż do dnia ustalenia Ceny Emisyjnej, tj. nie później niż do dnia 1 października 2009 r. włącznie.

Lock-up

Przewiduje się, że nie później niż do dnia ustalenia Ceny Emisyjnej, tj. nie później niż do dnia 1 października 2009 r. włącznie, zostaną zawarte zwyczajowe w ofertach podobnych do Oferty umowy ograniczające zbywalność akcji Banku (ang. *lock-up agreements*).

Planowany rynek notowań

Zamiarem Banku jest notowanie Praw Poboru, Praw do Akcji oraz Akcji Oferowanych na rynku podstawowym GPW.

Podsumowanie danych finansowych i operacyjnych

Niniejszy rozdział należy analizować łącznie z informacjami zawartymi w rozdziale „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej”, w Skonsolidowanych Sprawozdaniach Finansowych wraz z załączonymi informacjami dodatkowymi, jak również z innymi danymi finansowymi przedstawionymi w innych rozdziałach Prospektu.

Wybrane dane finansowe i operacyjne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane skonsolidowane dane finansowe Grupy PKO BP na dzień lub za okres wskazany poniżej.

	Na 30 czerwca	Na 31 grudnia lub za rok zakończony 31 grudnia		
	lub za okres	2008	2007	2006
	6 miesięcy			
	zakończony			
	30 czerwca			
	2009			
(w tys. PLN, o ile nie wskazano inaczej)	(niezbadane)	(zbadane)	(zbadane)	(zbadane)
Wynik z tytułu odsetek	2.301.627	6.127.315	4.646.567	3.832.179
Wynik z tytułu prowizji i opłat	1.171.787	2.411.809	2.331.847	1.866.252
Wynik z działalności operacyjnej	1.495.719	3.961.749	3.604.858	2.705.193
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców mniejszościowych)	1.159.779	3.139.187	2.941.392	2.207.449
Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą	1.150.558	3.120.674	2.903.632	2.149.052
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	107.798.572	101.107.891	76.417.149	58.906.607
Zobowiązania wobec klientów	114.115.689	102.939.281	86.579.510	83.507.175
Kapitał własny ogółem	14.320.910	13.998.016	11.979.015	10.180.580
Suma aktywów	142.258.512	134.635.986	108.537.600	102.025.707
Zysk na jedną akcję – podstawowy z zysku za okres*	1,15	3,12	2,90	2,15
Zysk na jedną akcję – rozwodniony z zysku za okres*	1,15	3,12	2,90	2,15

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

* W zł.

Adekwatność kapitałowa

Poniższa tabela zawiera wybrane dane dotyczące funduszy własnych i poziomu współczynnika wypłacalności oraz wskaźnika Tier 1 Grupy PKO BP na wskazane poniżej daty.

	30 czerwca	31 grudnia		
	2009	2008	2007	2006
	(niezbadane)	(zbadane)	(zbadane)	(zbadane)
Współczynnik wypłacalności (%)	11,21	11,29	12,02	11,80
Wskaźnik Tier 1 (%)*	9,85	9,87	10,17	11,56
Fundusze podstawowe (Tier 1)**	11.463.335	11.265.718	8.449.415	6.928.141
Fundusze uzupełniające (Tier 2)**	1.510.702	1.528.517	1.517.988	–
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)**	67.536	91.048	15.997	148.687

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

* Dane niezbadane; wskaźnik Tier 1 to wyrażony w procentach ułamek, którego licznikiem jest wartość funduszy podstawowych (Tier1), a mianownikiem jest pomnożony przez 12,5 całkowity wymóg kapitałowy.

** W tys. PLN.

Wybrane wskaźniki finansowe

Poniższa tabela przedstawia wybrane wskaźniki finansowe Grupy PKO BP na dzień lub za okres wskazany poniżej.

	Na dzień 30 czerwca lub za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca		Na dzień 31 grudnia lub za rok zakończony 31 grudnia		
	2009	2008	2008	2007	2006
	(%) (niezbadane)	(%) (niezbadane)	(%) (niezbadane)	(%) (niezbadane)	(%) (niezbadane)
ROA brutto ¹	2,4	3,9	3,3	3,4	2,8
ROA netto ²	1,9	3,1	2,6	2,8	2,2
ROE brutto ³	23,1	37,7	30,6	32,6	28,5
ROE netto ⁴	18,0	30,0	24,0	26,2	22,7
Wskaźnik kosztów do przychodów (C/I) ⁵	47,9	44,5	45,8	52,5	58,5
Marża odsetkowa netto ⁶	4,7	5,4	5,7	4,9	4,4
Wskaźnik kredytów i pożyczek udzielonych klientom do zobowiązań wobec klientów ⁷	94,5	92,5	98,2	88,3	70,5
Wskaźnik dźwigni ⁸	10,1	10,8	10,4	11,0	10,0

Źródło: Bank

¹ – za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r. obliczony poprzez podzielenie zysku brutto za okres 12 miesięcy zakończony 30 czerwca 2009 i 2008 r., odpowiednio, przez średnie saldo aktywów ogółem (obliczone jako średnia arytmetyczna aktywów ogółem na dzień 30 czerwca 2009 i 2008 r. albo na dzień 30 czerwca 2008 i 2007 r., odpowiednio). Za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r. obliczony poprzez podzielenie zysku brutto za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r., odpowiednio, przez średnie saldo aktywów ogółem (obliczone jako średnia arytmetyczna aktywów ogółem na początku i na końcu okresu sprawozdawczego).

² – za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r. obliczony poprzez podzielenie zysku netto przypadającego na jednostkę dominującą za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r., odpowiednio, przez średnie saldo aktywów ogółem (obliczone jako średnia arytmetyczna aktywów ogółem na dzień 30 czerwca 2009 i 2008 r. albo na dzień 30 czerwca 2008 i 2007 r., odpowiednio). Za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r. obliczone poprzez podzielenie zysku netto przypadającego na jednostkę dominującą za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r., odpowiednio, przez średnie saldo aktywów ogółem (obliczone jako średnia arytmetyczna aktywów ogółem na początku i na końcu okresu sprawozdawczego).

³ – za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r. obliczony poprzez podzielenie zysku brutto za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r., odpowiednio, przez średnie saldo kapitałów własnych (obliczone jako średnia arytmetyczna kapitałów własnych na dzień 30 czerwca 2009 i 2008 r. albo na dzień 30 czerwca 2008 i 2007 r., odpowiednio). Za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r. obliczone poprzez podzielenie zysku brutto za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r., odpowiednio, przez średnie saldo kapitałów własnych (obliczone jako średnia arytmetyczna kapitałów własnych na początku i na końcu okresu sprawozdawczego).

⁴ – za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r. obliczony poprzez podzielenie zysku netto przypadającego na jednostkę dominującą za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r., odpowiednio, przez średnie saldo kapitałów własnych (obliczone jako średnia arytmetyczna kapitałów własnych na dzień 30 czerwca 2009 i 2008 r. albo na dzień 30 czerwca 2008 i 2007 r., odpowiednio). Za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r. obliczone poprzez podzielenie zysku netto przypadającego na jednostkę dominującą za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r., odpowiednio, przez średnie saldo kapitałów własnych (obliczone jako średnia arytmetyczna kapitałów własnych na początku i na końcu okresu sprawozdawczego).

⁵ – obliczony poprzez podzielenie ogólnych kosztów administracyjnych przez sumę przychodów i zysków operacyjnych netto razem.

⁶ – obliczona poprzez podzielenie wyniku z tytułu odsetek przez średnie saldo aktywów oprocentowanych (obliczone jako średnia arytmetyczna aktywów oprocentowanych na początku i na końcu okresu sprawozdawczego).

⁷ – obliczony poprzez podzielenie kredytów i pożyczek udzielonych klientom przez zobowiązania wobec klientów.

⁸ – obliczony poprzez podzielenie kapitałów własnych ogółem przez sumę aktywów.

Wybrane wskaźniki jakości portfela kredytowego

Poniższa tabela przedstawia wybrane wskaźniki jakości portfela kredytowego Grupy i Banku na dzień lub za okres wskazany poniżej.

	Na dzień 30 czerwca lub za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca		Na dzień 31 grudnia lub za rok zakończony 31 grudnia		
	2009	2008	2008	2007	2006
	(%) (niezbadane)	(%) (niezbadane)	(%) (niezbadane)	(%) (niezbadane)	(%) (niezbadane)
Wskaźnik udziału kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej w portfelu kredytowym brutto dla Grupy ¹	8,2	3,8	4,4	3,9	4,5
Wskaźnik udziału kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej w portfelu kredytowym brutto dla Banku ¹	6,8	3,7	4,0	3,7	4,4

	Na dzień 30 czerwca lub za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca		Na dzień 31 grudnia lub za rok zakończony 31 grudnia		
	2009	2008	2008	2007	2006
	(%) (niezbadane)	(%) (niezbadane)	(%) (niezbadane)	(%) (niezbadane)	(%) (niezbadane)
Wskaźnik pokrycia kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej dla Grupy ²	38,1	78,9	63,9	78,7	88,4
Wskaźnik pokrycia kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej dla Banku ²	39,8	80,4	64,8	82,4	89,7
Wskaźnik odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom do kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto dla Grupy ³	(1,53)	(0,35)	(1,12)	(0,18)	(0,004)
Wskaźnik odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom do kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto dla Banku ³	(1,12)	(0,35)	(0,86)	(0,17)	0,02

Źródło: Bank

¹ – obliczony poprzez podzielenie wartości bilansowej brutto kredytów i pożyczek wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej przez wartość bilansową brutto kredytów i pożyczek udzielonych klientom.

² – obliczony poprzez podzielenie stanu odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom przez wartość bilansową brutto kredytów i pożyczek wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej.

³ – za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r. obliczony poprzez podzielenie wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom i należności od banków wycenianych według zamortyzowanego kosztu za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r., odpowiednio, przez średnie saldo kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto (obliczone jako średnie arytmetyczna kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto na dzień 30 czerwca 2009 i 2008 r. albo na dzień 30 czerwca 2008 i 2007 r., odpowiednio). Za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r. obliczony poprzez podzielenie wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom i należności od banków wycenianych według zamortyzowanego kosztu za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r., odpowiednio, przez średnie saldo kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto (obliczone jako średnia arytmetyczna kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto na początku i na końcu okresu sprawozdawczego).

CZYNNIKI RYZYKA

Przed podjęciem decyzji o nabyciu lub wykonaniu Praw Poboru, Praw do Akcji oraz zainwestowaniu w Akcje Oferowane inwestorzy powinni uważnie przeanalizować i rozważyć omówione poniżej czynniki ryzyka oraz pozostałe informacje zawarte w Prospekcie. Działalność Grupy, jej sytuacja finansowa oraz wyniki działalności podlegają i mogą podlegać negatywnym zmianom w wyniku zaistnienia tych czynników ryzyka. Jeżeli faktycznie wystąpi którykolwiek z poniższych czynników ryzyka, cena rynkowa Jednostkowych Praw Poboru, Praw do Akcji lub Akcji może ulec obniżeniu, a inwestorzy mogą utracić całość lub część zainwestowanych środków. Inne czynniki ryzyka i niepewności niż opisane poniżej, w tym także i te, których Grupa nie jest obecnie świadoma lub które uważa za nieistotne, mogą także wpłynąć na działalność Grupy, jej sytuację finansową, wyniki działalności lub doprowadzić do spadku wartości Akcji. Kolejność, w jakiej przedstawione zostały poniższe czynniki ryzyka, nie jest wskazówką co do ich istotności, prawdopodobieństwa ziszczenia się lub potencjalnego wpływu na działalność Grupy.

Ryzyka związane z warunkami makroekonomicznymi

Światowy kryzys finansowy oraz spowolnienie gospodarcze może negatywnie wpływać na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy

Kondycja gospodarki światowej, w tym skutki światowego kryzysu finansowego oraz skutki pogorszenia sytuacji gospodarczej w Europie, w tym w Polsce, wpływają na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy. W wyniku światowego kryzysu finansowego nastąpiło m.in. spowolnienie wzrostu gospodarczego i wzrost bezrobocia, spadek zaufania do instytucji finansowych, ograniczenie dostępu do finansowania (m.in. na rynku międzybankowym) oraz spadek wartości aktywów finansowych na świecie. Kryzys finansowy spowodował znaczące perturbacje na globalnych rynkach finansowych skutkujące trudnościami banków z pozyskaniem płynności i finansowania. Czynniki powyższe miały istotny negatywny wpływ na wycenę aktywów finansowych, powodując trudności w wypełnieniu przez znaczną liczbę instytucji finansowych na świecie wymogów w zakresie adekwatności kapitałowej.

Następstwem światowego kryzysu finansowego jest duże spowolnienie gospodarcze na świecie oraz znaczące ograniczenie dostępu do rynków kapitałowych i kredytowych oraz innych źródeł płynności i finansowania, jak również istotny wzrost kosztów finansowania. Ograniczony dostęp do rynków kapitałowych, jak i rynków kredytowych oraz wyższe spready kredytowe mogą zwiększyć koszty finansowania Banku.

Powyzsze zdarzenia spowodowały pogorszenie warunków prowadzenia działalności w sektorze bankowym i mogą mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Sytuacja gospodarcza, polityczna i społeczna w Polsce oraz polityka rządu mogą wpływać na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy

Grupa PKO BP prowadzi działalność przede wszystkim w Polsce, gdzie znajduje się zdecydowana większość jej klientów. Z tego względu czynniki makroekonomiczne dotyczące Polski mają istotny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Na sytuację gospodarczą w Polsce wpłynęły w różnym stopniu pogarszające się warunki makroekonomiczne, jak i perturbacje na międzynarodowych rynkach finansowych. W szczególności, odnotowano spadek tempa krajowego wzrostu gospodarczego, wzrost stopy bezrobocia, deprecjację kursu PLN wobec walut obcych oraz spadek wartości aktywów finansowych. Opisane powyżej niekorzystne tendencje makroekonomiczne wpłynęły i mogą w dalszym ciągu wpływać na poziom dochodów, sytuację majątkową, płynność finansową, aktywność biznesową oraz wyniki finansowe klientów Grupy, co z kolei może skutkować pogorszeniem jakości portfela kredytowego Grupy oraz spadkiem popytu na produkty i usługi finansowe Grupy.

Polski rząd podjął szereg kroków w celu stabilizacji sytuacji gospodarczej i systemu finansowego, przyjmując regulacje, które, między innymi, mają zapewnić złagodzenie negatywnych skutków spowolnienia gospodarczego dla rynku pracy, jak i ożywienie akcji kredytowej w bankach dzięki gwarancjom rządowym dla kredytów. Również NBP przygotował instrumenty stabilizacyjne dla sektora finansowego. Nie ma jednak pewności, że zamierzone przez polski rząd oraz NBP cele zostaną osiągnięte.

Dalsze pogorszenie sytuacji gospodarczej, politycznej i społecznej Polski lub niepowodzenie polityki polskiego rządu lub działań NBP mających na celu stabilizację sytuacji gospodarczej oraz systemu finansowego mogą mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Warunki gospodarcze w krajach Europy Środkowo-Wschodniej oraz deprecjacja lub dewaluacja walut w krajach tego regionu może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy

W związku z tym, że sytuacja gospodarcza i finansowa w krajach Europy Środkowo-Wschodniej jest postrzegana jako istotny czynnik kształtujący sytuację gospodarczą i finansową w Polsce, aktywa finansowe krajów Europy Środkowo-Wschodniej mogą być traktowane przez inwestorów zagranicznych jako należące do tej samej kategorii aktywów. W związku z powyższym, w reakcji na pogarszające się warunki gospodarcze lub finansowe w pozostałych krajach Europy Środkowo-Wschodniej inwestorzy zagraniczni mogą ograniczyć inwestycje w polskie aktywa finansowe. W szczególności, dewaluacja lub deprecjacja którejkolwiek z walut krajów z Europy Środkowo-Wschodniej może skutkować osłabieniem kursu PLN. Deprecjacja PLN wobec walut obcych może skutkować trudnościami ze spłatą kredytów walutowych przez klientów Banku, co przełożyłoby się niekorzystnie na działalność, sytuację finansową i wyniki działalności Grupy. Dodatkowo

deprecjacja PLN wobec walut obcych może wpływać niekorzystnie na wycenę walutowych instrumentów pochodnych posiadanych przez klientów Grupy. W rezultacie klienci mogą nie być w stanie regulować zobowiązań z tytułu wspomnianych walutowych instrumentów pochodnych, co również może mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Problemy finansowe klientów Grupy mogą wywrzeć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy

Perturbacje na rynkach finansowych i spowolnienie gospodarcze mogą negatywnie wpływać na płynność finansową, działalność gospodarczą lub sytuację finansową kredytobiorców Grupy, co z kolei może skutkować wzrostem poziomu kredytów spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości w portfelu kredytowym Grupy, pogorszeniem jakości albo spadkiem wartości aktywów Grupy, jak również skutkować osłabieniem popytu na produkty Grupy. W warunkach utrzymującej się niestabilnej sytuacji rynkowej, spowolnienia gospodarczego i rosnącego bezrobocia, może nastąpić istotny spadek wartości aktywów, w tym wartości nieruchomości, stanowiących zabezpieczenie kredytów udzielonych przez Grupę. Dodatkowo u klientów banków nastąpił wzrost awersji do ryzyka i w konsekwencji ograniczenie inwestycji w aktywa finansowe takie jak: akcje, obligacje i tytuły uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych, co może negatywnie wpływać na przychody Grupy z tytułu opłat i prowizji. Wszystkie te czynniki mogą niekorzystnie wpływać na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Ryzyka dotyczące działalności Grupy

Spowolnienie aktywności gospodarczej w Polsce może negatywnie wpłynąć na uzyskiwany przez Bank wynik z tytułu prowizji i opłat

Bank osiąga przychody z tytułu prowizji i opłat głównie z udzielania nowych produktów kredytowych, produktów w rachunku bieżącym, produktów związanych z kartami bankowymi, produktów bankowości elektronicznej on-line dla klientów indywidualnych oraz z wprowadzania produktów zarządzania gotówką i produktów finansowania handlu dla klientów instytucjonalnych. Spowolnienie aktywności gospodarczej w Polsce może zmniejszyć popyt na te produkty i w konsekwencji negatywnie wpłynąć na wynik Banku z tytułu prowizji i opłat, a tym samym na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Bank jest narażony na konkurencję ze strony innych banków

Od czasu przystąpienia Polski do UE, w rezultacie likwidacji ograniczeń regulujących prowadzenie działalności europejskich instytucji kredytowych w Polsce oraz w wyniku szeregu przejęć oraz wejścia na polski rynek międzynarodowych instytucji finansowych, polski sektor bankowy charakteryzuje się niskimi barierami wejścia i coraz wyższą konkurencyjnością. Bank jest narażony przede wszystkim na konkurencję w zakresie bankowości uniwersalnej, gdzie jego konkurentami są duże polskie i międzynarodowe banki prowadzące działalność w Polsce w segmentach klientów detalicznych i korporacyjnych. Bank uważa, że głównymi czynnikami mającymi wpływ na jego konkurencyjność, istotnymi przy sprzedaży jego produktów i usług, są cena, marka, reputacja, różnorodność oraz jakość oferowanych produktów.

Wzrost konkurencji może mieć istotny negatywny wpływ na zdolność Banku do utrzymania dotychczasowego poziomu dochodów, szczególnie jeżeli jego konkurenci dysponują większymi zasobami finansowymi, dostępem do tańszego finansowania oraz szerszą ofertą produktów. Dalszy wzrost konkurencji w sektorze bankowym może doprowadzić do zmian cen produktów i usług bankowych, co będzie miało negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Bank może nie być w stanie wdrożyć przyjętych strategicznych kierunków działania

Strategia Banku, która została szczegółowo opisana w rozdziale „Opis działalności Grupy – Strategia Banku”, koncentruje się głównie na rozwoju oferty produktów i usług, rozwoju relacji z dotychczasowymi klientami, pozyskiwaniu nowych klientów oraz na efektywnym zarządzaniu ryzykiem i optymalizacji kosztów. Bank może nie być w stanie zrealizować zakładanych głównych kierunków rozwoju i wyznaczonych celów w nadchodzących latach ze względu na przeszkody związane z trudnościami rynkowymi, jak również problemami prawnymi, takimi jak wymogi regulacyjne, co w połączeniu z silną konkurencją ze strony banków uniwersalnych może spowodować utratę przez Bank posiadanej czołowej pozycji na rynku usług i produktów bankowości uniwersalnej, w szczególności w obszarze bankowości detalicznej. Powyższe zdarzenia mogą negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Rozwój portfela produktów i bazy klientów Banku wiąże się ze zwiększonym ryzykiem

W przeszłości Bank koncentrował swoją działalność na bankowości detalicznej, w tym na finansowaniu transakcji na rynku nieruchomości. Bank podjął działania zmierzające do dalszego rozwoju działalności poprzez oferowanie szerszej gamy produktów klientom indywidualnym oraz pozyskiwania znaczących klientów korporacyjnych i instytucji sektora publicznego.

Nowe produkty, takie jak kredyty konsumenckie (ang. *consumer finance*), oraz różnego rodzaju nowe produkty bankowości korporacyjnej zapewniają Bankowi z jednej strony wyższe marże, a z drugiej strony wiążą się z wyższym poziomem ryzyka. W związku z powyższym, Bank nie może zapewnić, że jego dotychczasowe wyniki osiągane na takich produktach będą miarodajne dla wyników w przyszłości.

Bank podejmuje także starania w celu pozyskania nowych klientów. Transakcje Banku z nowymi klientami wiążą się z wyższym ryzykiem biznesowym wynikającym z braku historycznych informacji na temat wiarygodności kredytowej, reputacji i profilu ryzyka tych klientów.

Każdy z wyżej wymienionych czynników może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Bank może nie zrealizować celów emisji

Bank zamierza przeznaczyć środki pozyskane z emisji Akcji Oferowanych głównie na wzmocnienie akcji kredytowej, finansowanie wydatków inwestycyjnych (w szczególności na zakup oprogramowania oraz realizację innych inwestycji związanych z systemami informatycznymi Banku) oraz dokapitalizowanie spółek z Grupy świadczących usługi finansowe (zob. „Wykorzystanie wpływów z Oferty”). Na realizację celów emisji wpływ ma szereg czynników niezależnych od Banku, w szczególności koniunktura w sektorze bankowym, działania podejmowane przez konkurentów Banku, zmiany w obowiązującym prawie lub regulacjach, decyzje organów administracji (w tym KNF, NBP i NBU), dostęp do źródeł finansowania oraz decyzje Skarbu Państwa będącego akcjonariuszem większościowym Banku (na przykład w zakresie wypłaty dywidendy). Nie można zapewnić, że powyższe czynniki nie będą miały negatywnego wpływu na realizację niektórych lub wszystkich celów emisji oraz że cele nie zostaną ograniczone lub nie nastąpi rezygnacja z ich realizacji, co w rezultacie może mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Bank może nie być w stanie utrzymać jakości swojego portfela kredytowego i inwestycyjnego

Jakość portfela kredytowego Banku zależy od wiarygodności kredytowej klientów Banku i ich zdolności do spłaty kredytów w terminie oraz zdolności Banku do egzekucji posiadanych zabezpieczeń w przypadku niewywiązania się przez klienta ze spłaty kredytu oraz od tego, czy wartość tych zabezpieczeń jest wystarczająca dla zaspokojenia w pełni roszczeń z takich kredytów. Ponadto jakość portfela kredytowego Banku może ulec pogorszeniu w wyniku działania szeregu innych czynników, w tym czynników pozostających poza kontrolą Banku, takich jak negatywne zmiany stanu polskiej gospodarki, które mogą doprowadzić do trudności finansowych lub upadłości klientów Banku.

Udział kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej w portfelu kredytowym Banku wzrósł z 4,0% na dzień 31 grudnia 2008 r. do 6,8% na dzień 30 czerwca 2009 r., przede wszystkim w wyniku światowego kryzysu finansowego oraz zmiany metodologii ustalania wysokości odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych (zob. „Przeгляд sytuacji operacyjnej i finansowej – Istotne zasady rachunkowości i oszacowania – Utrata wartości kredytów i pożyczek”). Ponadto Bank zwiększył swoje odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom z kwoty 2.601 mln PLN na dzień 31 grudnia 2008 r. do kwoty 2.929 mln PLN na dzień 30 czerwca 2009 r. i będzie dokonywał dodatkowych odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości w kolejnych okresach, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Jakość portfela inwestycyjnego Banku jest istotnie zależna od zdolności emitentów papierów wartościowych znajdujących się w tym portfelu do dokonywania terminowych płatności z takich papierów wartościowych. Na zdolność emitentów do dokonywania takich płatności wpłyną obecny światowy kryzys finansowy, obawy związane z płynnością, zwiększone ryzyko kredytowe oraz inne czynniki makroekonomiczne.

Jakość portfela kredytowego i portfela inwestycyjnego Banku zależy także od ryzyka kredytowego i rozliczeń kontrahentów, stanowiącego ryzyko wynikające z potencjalnej niezdolności kontrahentów Banku, z innymi bankami, klientami instytucjonalnymi i indywidualnymi włącznie, do zaspokajania swoich zobowiązań wynikających z zawartych transakcji finansowych (takich jak transakcje papierami wartościowymi, transakcje wymiany walutowej i instrumenty pochodne) z powodu upadłości, braku płynności, pogorszenia koniunktury gospodarczej, sytuacji na rynku nieruchomości, błędów operacyjnych, sytuacji politycznej lub innych przyczyn.

Wystąpienie opisanych powyżej ryzyk może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Zwiększenie przez Grupę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy

Wysokość odpisów aktualizujących Banku z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom, które znajdują odzwierciedlenie w rachunku zysków i strat, jest ustalana w oparciu o metodologię zatwierdzoną przez Zarząd bazującą na ocenie przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu pojedynczych istotnych transakcji kredytowych, dotychczasowych doświadczeń pod względem strat kredytowych, ocen ratingowych lub scoringowych, wysokości i rodzaju udzielanych kredytów i pożyczek, rodzaju zabezpieczeń, długości okresu przeterminowania, warunków gospodarczych oraz innych czynników związanych ze spodziewanymi odzyskami z portfela kredytowego Banku. Na dzień 30 czerwca 2009 r. i na dzień 31 grudnia 2008 r. wskaźnik pokrycia kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej, czyli stosunek salda odpisów aktualizujących Banku z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek do wartości kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej wyniósł, odpowiednio, 39,8% oraz 64,8%. Zmiana wynikała w znacznym stopniu ze zmiany klasyfikacji niektórych zdarzeń powodujących stratę, których wynikiem jest zaistnienie obiektywnej przesłanki utraty wartości (zob. „Przeгляд sytuacji operacyjnej i finansowej – Istotne zasady rachunkowości i oszacowania – Utrata wartości kredytów i pożyczek”).

Zarząd dokłada wszelkich starań w celu dokonywania właściwych odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom. Ich wysokość w znacznym stopniu zależy jednak od oceny ryzyka kredytowego oraz od różnych czynników, włącznie z niepewnością związaną z aktualną sytuacją makroekonomiczną. W przyszłości Bank może być zobowiązany do zwiększenia lub zmniejszenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom w następstwie wzrostu lub spadku wartości zagrożonych aktywów lub z innych przyczyn. Zwiększenie odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom, utrata wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom przewyższająca uprzednio dokonane odpisy aktualizujące lub zmiana w szacowanym ryzyku utraty wartości kredytów i pożyczek w portfelu niezagrożonych kredytów mogą negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową i wyniki działalności Grupy.

Bank jest narażony na ryzyko wynikające z udzielania, finansowania i zabezpieczenia kredytów denominowanych w walutach obcych

Bank jest narażony na ryzyko wynikające z udzielonych kredytów denominowanych w walutach obcych (głównie kredytów hipotecznych denominowanych w CHF). Znacząca większość klientów detalicznych posiadających kredyty hipoteczne denominowane w CHF osiąga dochody w PLN. Klienci ci zwykle nie posiadają zabezpieczenia przed zmiennością kursu PLN wobec walut obcych. Wobec tego deprecjacja PLN wobec walut obcych, w szczególności wobec CHF, wpływa na wzrost miesięcznej raty kredytowej w PLN. Może to skutkować trudnościami w spłacie zaciągniętych kredytów, co z kolei może spowodować wzrost odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów hipotecznych i spadek jakości portfela kredytowego Grupy, co może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Kredyty hipoteczne denominowane w walutach obcych są częściowo finansowane przez Bank za pomocą depozytów walutowych w odpowiedniej walucie. Ponadto Bank częściowo ogranicza swoje ryzyko w stosunku do pozostałego ryzyka walutowego, zawierając transakcje na instrumentach pochodnych. Typowe terminy zapadalności takich instrumentów pochodnych są krótsze niż terminy zapadalności zabezpieczanych przez nie kredytów denominowanych w walutach obcych, a dodatkowo klienci mają możliwość przewalutowania kredytu na PLN. W wyniku powyższego, Bank odnawia umowy dotyczące instrumentów pochodnych w chwili upływu ich terminów obowiązywania i podlega ryzyku zmian cen rynkowych tych instrumentów pochodnych. Tym samym znaczący wzrost cen pochodnych instrumentów finansowych może negatywnie wpłynąć na koszty finansowania przez Bank walutowego portfela kredytowego, co z kolei może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Bank może ponieść straty z tytułu zawieranych z klientami transakcji walutowych instrumentów pochodnych

Na dzień 30 czerwca 2009 r. oraz na dzień 31 grudnia 2008 r. Bank posiadał aktywa o wartości, odpowiednio, 1.308,3 mln zł oraz 857,4 mln zł związane z walutowymi instrumentami pochodnymi, które obejmują transakcje walutowe *swap*, kontrakty terminowe i opcje walutowe zawierane z innymi bankami i klientami spoza sektora bankowego. Wspomniane walutowe instrumenty pochodne wymagają od klientów zapewnienia zabezpieczenia w chwili, gdy instrumenty te osiągną określony poziom strat. Z powodu znaczącej deprecjacji PLN wobec walut obcych pod koniec 2008 r. oraz na początku 2009 r. wielu klientów, którzy w tym okresie byli stroną walutowych instrumentów pochodnych, nie było zdolnych do zapewnienia wymaganych zabezpieczeń.

Kontynuacja wysokiej zmienności kursów walut i ewentualna deprecjacja PLN wobec walut obcych może zwiększyć presję na klientów Grupy i spowodować naruszenie warunków instrumentów pochodnych ze strony klientów Grupy, a tym samym dalsze straty poniesione przez Grupę z tytułu walutowych instrumentów pochodnych. Taki rozwój wypadków może mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Działalność Grupy na Ukrainie stwarza znaczące ryzyko i może skutkować dalszymi stratami

Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu Grupa posiadała 99,49% akcji KREDOBANK-u banku prowadzącego działalność na Ukrainie. Na dzień 31 sierpnia 2009 r. wartość KREDOBANK w księgach Banku w cenach nabycia wynosi 786,7 mln zł. Z uwagi na obecną sytuację gospodarczą na Ukrainie, na dzień 31 sierpnia 2009 r., odpis aktualizujący wartość KREDOBANK w księgach Banku wyniósł 402,8 mln zł. Łączna wartość udzielonych KREDOBANK kredytów (bilansowa i pozabilansowa) wyniosła 546,4 mln zł.

Sytuacja gospodarcza Ukrainy, w szczególności pogłębiająca się recesja oraz istotna zmiana otoczenia prowadzenia działalności gospodarczej mają wpływ na działalność KREDOBANK-u. W związku z powyższym, Grupa podlega ryzykom operacyjnym na Ukrainie, a w szczególności ryzykom opisanym poniżej.

- Organy rządowe, regulacyjne i podatkowe mają szerokie uprawnienia w zakresie podejmowania decyzji, które charakteryzuje znaczny stopień dyskrecjonalności (stosowanie prawa może odbywać się w określonych przypadkach na Ukrainie bez wysłuchania wyjaśnień lub bez uprzedniego powiadomienia zainteresowanej strony; nie można również wykluczyć przypadków działania organów władzy w sposób niezgodny z przepisami prawa).
- System prawny na Ukrainie charakteryzuje się zmiennością, co powoduje niepewność w odniesieniu do skutków prawnych i biznesowych wielu decyzji podejmowanych przez KREDOBANK, która nie występuje w takim zakresie w rozwiniętych systemach prawnych. Niepewności, o których mowa powyżej, obejmują m.in. ewentualność wprowadzenia niekorzystnych zmian w przepisach prawa, luki i niespójność pomiędzy przepisami prawa i systemem regulacyjnym oraz trudności w egzekwowaniu zobowiązań z powodu słabo rozwiniętego systemu sądowego.
- Charakter wielu regulacji prawnych na Ukrainie, brak zgody co do zakresu, treści i tempa reform gospodarczych oraz politycznych, a także szybka ewolucja systemu prawnego na Ukrainie skutkują brakiem pewności co do możliwości wykonywania oraz stosowania prawa, jak również powodują niejasności i sprzeczności w jego stosowaniu.
- Nie można zapewnić faktycznej niezawisłości sądów i ich niezależności od wpływów politycznych, gospodarczych i narodowościowych na Ukrainie; ponadto orzeczenia sądów nie zawsze są wykonywane przez organy zajmujące się egzekucją prawa.

W lutym 2009 r. NBU i KREDOBANK zawarły umowę w sprawie poprawy wskaźników działalności KREDOBANK-u i zmniejszenia naruszeń w przepisach bankowych, na mocy której KREDOBANK został zobowiązany do podjęcia działań gwarantujących stabilną sytuację finansową tego banku, w tym do wykonania planu wzrostu wydajności i rentowności KREDOBANK-u.

W kwietniu 2009 r. NBU podjął uchwałę, w której uznał, że baza kapitałowa KREDOBANK-u wymaga wzmocnienia poprzez zwiększenie kapitału regulacyjnego, wstępnie w kwocie 1.378,5 mln UAH (571,3 mln PLN). NBU wstępnie ustalił, iż pierwsza faza dokapitalizowania w kwocie 1.024 mln UAH ma nastąpić do dnia 1 maja 2009 r., druga faza w kwocie 364,5 mln UAH ma nastąpić do 30 listopada 2009 r. W czerwcu 2009 r. Bank objął 102.384.202.391 akcji w podwyższonym kapitale zakładowym KREDOBANK-u. Cena za nabyte akcje wyniosła 430,6 mln zł, łącznie z kosztami dodatkowymi. W dniu 24 czerwca 2009 r. KREDOBANK spłacił wszystkie udzielone przez Bank pożyczki podporządkowane w kwocie 38,0 mln USD (122,6 mln PLN wg średniego kursu NBP z dnia 24 czerwca 2009 r.). W czerwcu 2009 r. NBU zaakceptował regulacyjny wzrost kapitału KREDOBANK-u w kwocie 731,5 mln UAH (303,1 mln PLN) i zażądał dodatkowego wzrostu regulacyjnego kapitału o kwotę 647,0 mln UAH (268,1 mln PLN). Wskaźnik adekwatności kapitałowej KREDOBANK-u osiągnął wartość 16,2% na dzień 30 czerwca 2009 r. i był wyższy od minimalnej wartości regulacyjnej ustalonej przez NBU i wynoszącej 10%.

Ostateczna kwota wymaganego podwyższenia kapitału regulacyjnego KREDOBANK-u zostanie ustalona przez NBU na podstawie danych finansowych banków ukraińskich na dzień 30 października 2009 r. oraz po negocjacjach pomiędzy NBU i KREDOBANK. Istnieje prawdopodobieństwo, że Bank będzie zobowiązany do wniesienia dodatkowego kapitału do KREDOBANK w wyniku powyższych ustaleń, a ponadto jest możliwe, że Bank będzie zobowiązany do dokonania dalszych zwiększeń kapitału regulacyjnego KREDOBANK lub przyznania temu podmiotowi dodatkowych linii kredytowych. Każde z tych działań może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu szacunkowa wartość dodatkowego zwiększenia kapitału regulacyjnego KREDOBANK-u wynosi 647,0 mln UAH (według kursu na dzień 31 sierpnia 2009 r., 268,1 mln PLN). Kwota ta została ustalona na podstawie prognoz zmiany jakości portfela kredytowego KREDOBANK-u w 2009 r. Wyniki prognoz, po konsultacji z Bankiem, zostały przekazane do NBU. Obecnie jest przygotowywana aktualizacja umowy z NBU w sprawie poprawy wskaźników działalności KREDOBANK-u oraz ustalenia struktury, terminu i kwoty dokapitalizowania KREDOBANK-u. Wstępne założenia nowej umowy zostały omówione na spotkaniach zarządu i rady nadzorczej KREDOBANK-u z przedstawicielami NBU. Informacja o potrzebach kapitałowych KREDOBANK jest przedstawiana Zarządowi. Ostateczny projekt umowy będzie podlegał zaopiniowaniu przez nadzór właścicielski Banku i zatwierdzeniu przez radę nadzorczą KREDOBANK-u. Przedstawiony powyżej tryb ustalania, weryfikacji i monitorowania potrzeb kapitałowych KREDOBANK-u potwierdza, że w ocenie Banku nadzór właścicielski Banku zapewnia Bankowi kontrolę nad kwotami zaangażowania w KREDOBANK.

Jeżeli pomimo wdrożenia planu poprawy wydajności KREDOBANK nie zdoła poprawić swojej sytuacji finansowej, NBU może podjąć dalsze działania wobec KREDOBANK, włącznie z żądaniem dalszego dokapitalizowania KREDOBANK-u, zakończeniem, względnie zawieszeniem, operacji podwyższonego ryzyka oraz powołaniem tymczasowej administracji (odpowiednika zarządu komisarycznego) w KREDOBANK-u. Wszystkie te czynniki mogą negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności KREDOBANK-u, a przez to na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Dodatkowo, w sytuacji pogłębienia się recesji na Ukrainie lub istotnej zmiany warunków prowadzenia działalności gospodarczej na Ukrainie, mogą wystąpić dodatkowe odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości portfela kredytowego KREDOBANK-u. Ewentualne straty, o których mowa powyżej, oraz gorsze od oczekiwanych wyniki finansowe KREDOBANK-u, w szczególności wzrost udziału kredytów z rozpoznaną indywidualną utratą wartości mogą mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Obecnie Bank podejmuje starania, aby KREDOBANK bezpiecznie kontynuował swoją działalność w warunkach globalnego kryzysu finansowego oraz poważnego kryzysu na rynku ukraińskim. Bank na bieżąco monitoruje działalność KREDOBANK-u, w tym kontrolę nad dokonanym i planowanym wykorzystaniem środków uzyskanych w wyniku podwyższenia kapitału, oraz kształtowanie się normatywów wymaganych przez NBU. Zintensyfikowano działania nadzorcze poprzez radę nadzorczą KREDOBANK-u. Rozszerzono skład rady nadzorczej KREDOBANK-u o przedstawicieli działów ryzyka, biznesu i restrukturyzacji Banku. Zwiększono kompetencje rady nadzorczej KREDOBANK-u poprzez obniżenie wartości zobowiązań, które przed zaciągnięciem wymagają jej zgody.

Spadek wartości skarbowych papierów wartościowych może negatywnie wpłynąć na wartość portfela papierów wartościowych Banku

Na dzień 30 czerwca 2009 r. 64,0% portfela papierów wartościowych Banku stanowiły skarbowe papiery wartościowe. Wzrost podaży skarbowych papierów wartościowych spowodowany zwiększeniem ich emisji dokonywanych w celu sfinansowania deficytu budżetowego lub wzrost wolumenu sprzedaży takich papierów wartościowych przez inwestorów mogą mieć negatywny wpływ na ich cenę. Jeżeli w celu sfinansowania swojej działalności Bank podejmie decyzję o sprzedaży wszystkich lub części posiadanych skarbowych papierów wartościowych, wyżej wspomniane czynniki mogą mieć negatywny wpływ na uzyskaną cenę, co z kolei może wpłynąć negatywnie na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Bank jest narażony na ryzyko utraty płynności

Ryzyko płynności polega na tym, że Bank może nie być w stanie wykonać aktualnych i przyszłych, w tym warunkowych, zobowiązań do dokonania płatności w terminie ich wymagalności. Bank zostaje narażony na ryzyko płynności w wyniku niedopasowania terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów. Przykładowo, Bank może zostać narażony na zwiększone ryzyko płynności w wyniku posiadania znaczącego portfela kredytów hipotecznych, które są aktywami długoterminowymi i są finansowane przez depozyty krótkoterminowe i płatne na żądanie. Niedopasowanie terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów Banku może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Banku, jeżeli Bank nie będzie zdolny do pozyskania nowych depozytów lub alternatywnych źródeł finansowania istniejącego i przyszłego portfela kredytów.

W odniesieniu do płynności bieżącej i krótkoterminowej, Bank jest narażony na ryzyko niespodziewanego, nagłego wycofania przez klientów Banku z depozytów o dużej wartości. Depozyty klientów detalicznych i instytucjonalnych są podstawowym źródłem finansowania Banku. Na dzień 30 czerwca 2009 r. 89,0% wszystkich depozytów Banku posiadało okres zapadalności jednego roku lub mniej, zaś 41,0% było płatne na żądanie. Wycofanie znaczącej części depozytów płatnych na żądanie albo nieodnowienie depozytów terminowych po ich terminie zapadalności może mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Banku.

Płynność bieżąca może także podlegać wpływowi niekorzystnych warunków rynkowych. Jeżeli aktywa utrzymywane przez Bank w celu zapewnienia płynności utracą płynność w sytuacji wystąpienia nieprzewidzianych zdarzeń na rynku finansowym lub nastąpi znaczny spadek ich wartości, Bank może nie być w stanie wykonać swoich zobowiązań w terminie ich wymagalności i, tym samym, może zostać zmuszony do korzystania z finansowania międzybankowego, które w niestabilnej sytuacji rynkowej może okazać się nadmiernie kosztowne, a jego dostępność niepewna. Ponadto możliwość wykorzystania takiego zewnętrznego źródła finansowania przez Bank jest bezpośrednio powiązana z poziomem dostępnych dla Banku linii kredytowych, których wielkość z kolei zależy od kondycji finansowej i kredytowej Banku, a także od ogólnej sytuacji płynnościowej na rynku.

Zmaterializowanie się ryzyka płynności i niezdolność do pozyskania wystarczających środków dla finansowania swojej działalności przez Bank, szczególnie w zakresie udzielania kredytów, może mieć istotny negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Każde obniżenie ratingu Banku może zwiększyć koszt jego finansowania i negatywnie wpłynąć na jego marżę odsetkową

Ratingi kredytowe wpływają na koszty oraz inne warunki, na jakich Bank pozyskuje finansowanie. Obniżenie ratingu stabilności kredytowej i finansowej Banku może zwiększyć koszty związane z transakcjami na rynku międzybankowym, negatywnie wpłynąć na płynność i pozycję konkurencyjną Banku, naruszyć zaufanie do Banku, zwiększyć koszty pozyskania kapitału i finansowania przez Bank oraz negatywnie wpłynąć na marżę odsetkową Banku.

W dniu 18 czerwca 2009 r. Moody's Investor Services obniżył długoterminowy rating depozytów w walucie krajowej Banku z „Aa2” do „A2” ze stabilną perspektywą, a rating siły finansowej (ang. *financial strength*) Banku z „C” do „C-” z negatywną perspektywą. Fitch w dniu 18 grudnia 1996 r. przyznał Bankowi rating wsparcia (ang. *support rating*) „2”, który oznacza, że w przypadku wystąpienia konieczności istnieje wysokie prawdopodobieństwo otrzymania pomocy, wsparcia ze strony Skarbu Państwa. Takie prawdopodobieństwo wsparcia przekłada się na minimalny poziom ratingu długoterminowego „BBB-”. W dniu 25 sierpnia 2004 r. Standard & Poor's przyznał Bankowi rating długoterminowy „BBBpi”, a w grudniu 2007 r. Capital Intelligence przyznał Bankowi rating długoterminowy „A-” oraz rating siły finansowej „BBB+”. W odróżnieniu od Moody's, ratingi długoterminowe i siły finansowej przyznane przez Fitch, Standard & Poor's i Capital Intelligence nie były sporządzone w oparciu o stałą umowę. Bank nie przedstawia szczegółowych informacji ani nie omawia swojej sytuacji szczegółowo ze Standard & Poor's, Fitch lub Capital Intelligence, a tym samym ratingi te są nadawane na podstawie analizy informacji publikowanych przez Bank oraz dodatkowych dostępnych publicznie informacji. W wyniku powyższego Bank nie może zapewnić, że ratingi długoterminowe lub siły finansowej przyznane przez Fitch, Standard & Poor's lub Capital Intelligence odzwierciedlają najbardziej aktualne informacje dotyczące ratingu kredytowego Banku.

Obniżenie ratingu długoterminowego lub siły finansowej Banku może zwiększyć koszty związane z finansowaniem transakcji na rynku międzybankowym i może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Bank może nie być w stanie utrzymać swoich aktualnych poziomów marż z tytułu kredytów i depozytów

Działanie różnych czynników może spowodować, że Bank nie będzie w stanie utrzymać swoich aktualnych poziomów marż kredytowych i depozytowych. W szczególności, wśród tych czynników należy wymienić konkurencję rynkową pomiędzy bankami w zakresie depozytów, zmieniający się popyt na kredyty o stałym i zmiennym oprocentowaniu, ewentualne zmiany polityki pieniężnej NBP, wzrost stopy inflacji oraz zmiany zarówno stopy WIBOR, jak i bazowych stóp procentowych mających zastosowanie do walut obcych.

Marże Banku mogą zmniejszyć się, jeżeli: (i) obniży się rynkowe oprocentowanie kredytów o zmiennej stopie procentowej, a Bank nie będzie zdolny do pokrycia tego spadku obniżeniem oprocentowania depozytów lub (ii) wzrośnie oprocentowanie depozytów w wyniku rosnącej konkurencji na rynku pomiędzy bankami lub innych czynników pozostających poza kontrolą Banku. Wszelkie takie zmiany stóp procentowych i oprocentowania mogą doprowadzić do obniżenia wyniku odsetkowego netto i tym samym mogą mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Osiągnięte w przeszłości wyniki portfela kredytowego Banku mogą nie mieć odniesienia do przyszłych wyników Banku

Portfel kredytowy Banku znacząco wzrósł w ostatnich latach, co było kluczowym elementem strategii Banku przez ostatnie lata. W wyniku powyższego, znacząca część kredytów w portfelu Banku nie osiągnęła jeszcze okresu, w którym istnieje najwyższe prawdopodobieństwo naruszenia warunków kredytu, a liczba naruszeń warunków kredytów udzielanych przez Bank może zwiększyć się w późniejszych etapach cyklu tych kredytów. Jeżeli liczba naruszeń warunków kredytów znacząco przekroczy stopień naruszeń zakładany przy ustalaniu oprocentowania tych kredytów, może to mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Bank oraz inne podmioty z Grupy mogą nie być w stanie spełnić wymogów dotyczących minimalnego poziomu wypłacalności oraz innych współczynników regulacyjnych

Bank jest zobowiązany do utrzymywania minimalnego współczynnika wypłacalności na poziomie 8%. Dalsze spełnianie przez Bank aktualnych wymagań w zakresie adekwatności kapitałowej może być uzależnione od działania szeregu czynników, w tym:

- zwiększenia aktywów ważonych ryzykiem w Banku w wyniku szybkiego rozwoju jego działalności,
- zdolności do pozyskania kapitału,
- wypłaty dywidendy przez Bank na rzecz jego akcjonariuszy,
- strat wynikających z pogorszenia jakości aktywów Banku, obniżenia poziomu dochodów, podwyższenia kosztów lub połączenia wszystkich powyższych czynników,
- spadku wartości portfela papierów wartościowych Banku,
- niewdrożenia zaawansowanych metod oceny ryzyka kredytowego i operacyjnego,
- zmian w zasadach rachunkowości lub zaleceniach związanych z obliczaniem współczynnika wypłacalności banków oraz
- zmiany kursu wymiany PLN wobec innych walut obcych, w których są denominowane aktywa Banku.

Bank może również zostać zobowiązany w przyszłości do podwyższenia swojego kapitału w celu utrzymania współczynnika wypłacalności powyżej wymaganego minimum. Możliwość pozyskania dodatkowego kapitału przez Bank może być ograniczona działaniem szeregu czynników, w tym:

- przyszłą kondycją finansową Banku, jego wynikami operacyjnymi i przepływami środków pieniężnych,
- koniecznością uzyskania zgód organów regulacyjnych,
- ratingiem kredytowym Banku,
- ogólnymi warunkami rynkowymi dla pozyskiwania kapitału przez banki komercyjne i inne instytucje finansowe, oraz
- warunkami gospodarczymi, politycznymi i innymi w kraju oraz na świecie.

Bank nie może zapewnić potencjalnych inwestorów, że nie będzie musiał pozyskać dodatkowego kapitału w przyszłości, ani że jeżeli zajdzie taka konieczność, kapitał zostanie pozyskany na korzystnych warunkach i w wymaganym terminie. Nieosiągnięcie wymaganego poziomu współczynnika wypłacalności i innych wskaźników ustawowych lub niesprostanie wymaganiu utrzymania wystarczającego poziomu kapitalizacji dla prowadzenia działalności Banku może mieć istotny negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy. Ponadto naruszenie obowiązujących przepisów prawa w zakresie wymaganej adekwatności kapitałowej i innych wskaźników ustawowych może skutkować nałożeniem na podmioty z Grupy sankcji administracyjnych, co może wpłynąć na zwiększenie kosztów działalności Grupy, utratę reputacji, a przez to może mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Grupa może nie spełnić określonych wymagań regulacyjnych odnoszących się do działalności bankowej i innej działalności regulowanej oraz wytycznych określonych przez polskie i ukraińskie organy nadzorujące instytucje finansowe

Oprócz działalności bankowej, Grupa świadczy także inne usługi finansowe i oferuje produkty finansowe, takie jak działalność maklerska i powiernicza oraz działalność w zakresie funduszy emerytalnych i inwestycyjnych, które podlegają nadzorowi KNF, organu sprawującego nadzór nad rynkami finansowymi i sektorem bankowym w Polsce. Zakres nadzoru i regulacji tych produktów i usług jest także zależny od dyrektyw i regulacji wydawanych przez europejskie organy regulacyjne. Ponadto na działalność, sytuację finansową i wyniki działalności Grupy na Ukrainie wpływają liczne regulacje prawne, zalecenia i rekomendacje, w tym wydawane przez NBU.

Bank oraz spółki z Grupy mogą nie być w stanie spełnić wszystkich wymagań ustawowych i regulacyjnych oraz zaleceń i rekomendacji organów nadzoru, a tym samym mogą być narażone w przyszłości na postępowania, sankcje, grzywny i inne kary nałożone w związku z niewykonaniem obowiązujących przepisów prawa, zaleceń lub regulacji. Wszelkie takie sankcje, grzywny lub inne kary oraz zmiany w wymaganiach regulacyjnych mogą mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Stosowane przez Bank metody zarządzania ryzykiem mogą okazać się nieskuteczne w zakresie zmniejszania ryzyka kredytowego

Możliwe jest powstanie strat z tytułu ryzyka kredytowego, jeżeli polityka zarządzania ryzykiem, procedury i metodyki oceny wdrożone przez Bank w celu zmniejszania ryzyka kredytowego okażą się mniej skuteczne, niż oczekiwano. Bank stosuje narzędzia jakościowe i procedury zarządzania ryzykiem, których podstawą są zaobserwowane historyczne zachowania rynkowe. Powyższe narzędzia i dane mogą nie być wystarczające dla oceny przyszłego ryzyka, szczególnie w obecnym otoczeniu rynkowym wyższej niestabilności i niższych wycen. Biorąc pod uwagę niedawny rozwój Banku w zakresie finansowania konsumenckiego i bankowości korporacyjnej, stosowane przez Bank systemy zarządzania ryzykiem mogą okazać się niewystarczające na potrzeby oceny i zarządzania ryzykiem. Powyższe może negatywnie wpłynąć na działalność Grupy, jej sytuację finansową lub wyniki działalności.

Bank podlega ryzyku operacyjnemu związanemu z jego działalnością

Bank podlega ryzyku poniesienia szkody lub nieprzewidzianych kosztów spowodowanych przez niewłaściwe lub zawodne procedury wewnętrzne, ludzi, systemy lub zdarzenia zewnętrzne, takie jak błędy w rejestracji zdarzeń gospodarczych, zakłócenia w działalności operacyjnej (w wyniku działania różnych czynników, np. awarii oprogramowania lub sprzętu, przerwania połączeń telekomunikacyjnych), oszustwa, dokonania bezprawnych transakcji czy też szkód w aktywach. Ponadto Bank zleca niektóre czynności niezależnym podmiotom zewnętrznym (ang. *outsourcing*), a w szczególności usługi informatyczne i wysyłkę dokumentacji. Każdy błąd systemu zarządzania ryzykiem Banku pod względem wykrycia i naprawy ryzyka operacyjnego lub błędu osób trzecich w zakresie prawidłowego wykonywania zleconych im zadań może negatywnie wpłynąć na działalność Banku oraz sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Grupa może nie być w stanie zatrudnić, wyszkolić lub zatrzymać wystarczająco wykwalifikowanego personelu

Sukces działalności Grupy zależy od możliwości dalszego zatrudniania i utrzymania wykwalifikowanego personelu. Grupa polega na kierownictwie wyższego szczebla w zakresie realizacji strategii oraz prowadzenia bieżącej działalności. W Polsce istnieje silna konkurencja w pozyskiwaniu wykwalifikowanego personelu bankowego i specjalistów usług finansowych, szczególnie na poziomie kierownictwa średniego i wyższego szczebla. Uległa ona dodatkowo zaostrzeniu po wejściu na polski rynek dużych międzynarodowych instytucji finansowych. Niektórzy uczestnicy polskiego rynku usług finansowych podjęli agresywne działania w celu rekrutacji wykwalifikowanego i utalentowanego personelu zatrudnionego u konkurencji, również poprzez oferowanie znaczących podwyżek wynagrodzenia. Taka konkurencja może zwiększyć koszty osobowe w Grupie i utrudnić możliwość zatrudnienia i motywowania wykwalifikowanego personelu przez Grupę. Ponadto członkowie kadry kierowniczej wyższego szczebla i pracownicy spółek z Grupy mogą odejść z Grupy, co może naruszyć stosunki, jakie spółki z Grupy zbudowały ze swoimi klientami. Spółki z Grupy mogą nie być w stanie zatrzymać takich pracowników i po ich odejściu mogą nie być w stanie zastąpić ich osobami posiadającymi takie same doświadczenia i umiejętności.

Ryzyko związane z częstymi zmianami w składzie Zarządu w trakcie trwania kadencji

W ostatnich kilku latach doszło kilkakrotnie do zmian w składzie Zarządu w trakcie trwania kadencji. Biorąc pod uwagę pozycję Banku w polskim sektorze bankowym, znaczenie roli Zarządu dla działalności Banku oraz wysoki status Zarządu w polskim sektorze bankowym, częste zmiany w składzie Zarządu w trakcie trwania kadencji mogą negatywnie wpływać na reputację Banku.

Możliwa jest awaria systemów informatycznych lub złamanie ich zabezpieczeń, co może naruszyć ich funkcjonowanie i negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy

Grupa w znacznym zakresie polega na swoich systemach informatycznych w zakresie zróżnicowanych funkcji, a w szczególności aplikacji przetwarzania danych, dostarczania informacji do klientów i utrzymywania akt finansowych. Pomimo wdrażania systemów zabezpieczeń i kopii zapasowych, ze względu na coraz bardziej istotną rolę kanałów elektronicznego dostępu ZSI i inne systemy informatyczne wykorzystywane w Grupie mogą być podatne na fizyczne i elektroniczne wtargnięcia, wirusy komputerowe oraz inne ataki. Ponadto błędy w oprogramowaniu i podobne problemy mogą wpływać na zdolność spółek z Grupy do terminowej obsługi i zaspokajania potrzeb klientów, zakłócić działalność spółek z Grupy, naruszyć reputację spółek z Grupy i zobowiązać je do poniesienia istotnych kosztów technicznych, prawnych i innych. Ponadto nie ma pewności, że zmodernizowane systemy informatyczne, w tym ZSI, osiągną lub utrzymają wszystkie zamierzone parametry wydajnościowe lub będą wystarczające dla zaspokojenia potrzeb rosnącej i zmieniającej się działalności spółek z Grupy.

Wystąpienie któregośkolwiek z powyższych ryzyk może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Skarb Państwa posiada kontrolę korporacyjną nad Bankiem

Na dzień 31 sierpnia 2009 r. Skarb Państwa posiadał bezpośrednio Akcje Istniejące reprezentujące 51,24% kapitału zakładowego Banku uprawniające do 51,24% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Ze względu na wielkość udziału w kapitale zakładowym Banku oraz ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu, Skarb Państwa posiada kontrolę korporacyjną nad Bankiem. Dzięki posiadaniu większości głosów na Walnym Zgromadzeniu może wywierać decydujący wpływ na decyzje w zakresie najważniejszych spraw korporacyjnych, takich jak zmiana Statutu, emisja nowych akcji Banku, obniżenie kapitału zakładowego Banku, emisja obligacji zamiennych, wypłata dywidendy i inne czynności, które zgodnie z Kodeksem Spółek Handlowych wymagają większości głosów (zwykłej lub kwalifikowanej) na Walnym Zgromadzeniu. Skarb Państwa posiada również wystarczającą liczbę głosów dla powoływania większości członków Rady Nadzorczej, która z kolei powołuje prezesa Zarządu i na jego wniosek pozostałych członków Zarządu. W związku z powyższymi uprawnieniami korporacyjnymi, Skarb Państwa ma zdolność do sprawowania znaczącej kontroli nad działalnością Banku.

Bank może nie wypłacać dywidendy lub zaliczki na poczet dywidendy

Zgodnie z Kodeksem Spółek Handlowych, dywidenda jest wypłacana wyłącznie w przypadku, gdy zwyczajne Walne Zgromadzenie podejmie stosowną uchwałę o przeznaczeniu zysku do podziału pomiędzy akcjonariuszy. Natomiast wypłata zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy na koniec roku obrotowego może nastąpić po podjęciu stosownej decyzji przez Zarząd za zgodą Rady Nadzorczej. Zarząd nie jest zobowiązany do proponowania zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu podjęcia uchwały w sprawie wypłaty dywidendy za dany rok obrotowy ani do podjęcia decyzji w sprawie wypłaty zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy na koniec roku obrotowego. Nawet jeżeli Zarząd

zarekomenduje przeznaczenie zysku za dany rok obrotowy na wypłatę dywidendy lub podjęcie decyzję o wypłacie zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy na koniec roku obrotowego, Zarząd nie może zagwarantować, że odpowiednio zwyczajne Walne Zgromadzenie lub Rada Nadzorcza podejmą odpowiednie uchwały umożliwiające wypłatę dywidendy lub zaliczki na poczet dywidendy. Ponadto należy zwrócić uwagę, że do podjęcia przez zwyczajne Walne Zgromadzenie uchwały o wypłacie dywidendy wymagana jest bezwzględna większość głosów, którą posiada Skarb Państwa, a interesy Skarbu Państwa w zakresie wypłaty dywidendy nie muszą być zgodne z interesami pozostałych akcjonariuszy w tym zakresie.

W celu umożliwienia Zarządowi prowadzenia bardziej elastycznej polityki wypłaty dywidendy w przyszłości oraz uzyskania większego wpływu na określenie terminów wypłat świadczeń na rzecz akcjonariuszy Banku, Zarząd zarekomendował podjęcie przez zwyczajne Walne Zgromadzenie, które odbyło się w dniu 30 czerwca 2009 r., uchwały w sprawie zmiany Statutu, upoważniającej Zarząd do wypłaty akcjonariuszom zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy na koniec roku obrotowego, jeżeli Bank będzie posiadał środki wystarczające na jej wypłatę. Zwyczajne Walne Zgromadzenie podjęło odpowiednią uchwałę w sprawie zmiany Statutu. Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu KNF nie wydała zezwolenia na odpowiednią zmianę Statutu wymaganego przez Prawo Bankowe. Oprócz uzyskania zezwolenia KNF na wspomnianą zmianę Statutu, do wypłaty zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy na koniec danego roku obrotowego niezbędne będzie także dokonanie przez organy Banku szeregu czynności faktycznych i prawnych oraz uzyskania szeregu zezwoleń i rejestracji (zob. „*Dywidenda i polityka w zakresie dywidendy*”). Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu Zarząd nie może zapewnić czy, w jakiej wysokości oraz w jakich terminach zostanie ewentualnie dokonana akcjonariuszom wypłata zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2009 r. lub za następne lata obrotowe. Ponadto w przypadku gdy emisja Akcji Oferowanych zostanie zarejestrowana przez sąd po dniu ustalenia uprawnionych do wypłaty zaliczki na poczet dywidendy za koniec danego roku obrotowego posiadacze Praw do Akcji nie będą uprawnieni do otrzymania takiej zaliczki na poczet dywidendy. Zarząd zwraca także uwagę, że ewentualna wypłata w 2009 r. zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2009 r. zostanie zaliczona na poczet dywidendy za ten rok. Oznacza to, że w przypadku podjęcia w 2010 r. przez zwyczajne Walne Zgromadzenie uchwały w sprawie wypłaty dywidendy za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2009 r. kwota dywidendy będzie pomniejszona o już wypłaconą zaliczkę.

Ryzyko uznania korzyści uzyskiwanych przez Bank za pomoc publiczną

Bank jest stroną szeregu umów ze Skarbem Państwa lub agendami rządowymi zawartych w wielu przypadkach, w wykonaniu upoważnień wynikających z obowiązującego prawa. Na podstawie powyższych umów Bank uzyskuje bezpośrednio lub pośrednio określone korzyści ze środków publicznych. Powyższe korzyści mogą zostać uznane za „pomoc publiczną” w rozumieniu art. 87 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. W szczególności odnosić się to może do poręczenia przez Skarb Państwa kredytów mieszkaniowych „starego portfela”, jak również do poręczeń, gwarancji lub dopłat do kredytów udzielonych Bankowi lub przez Bank przy zaangażowaniu środków pochodzących od agend rządowych. Niektóre z powyższych korzyści, w tym między innymi poręczenia przez Skarb Państwa kredytów mieszkaniowych „starego portfela”, nie zostały notyfikowane Komisji Europejskiej, w związku z czym nie została ostatecznie wyjaśniona kwestia ich dopuszczalności na podstawie prawa wspólnotowego. Istnieje szereg argumentów przemawiających za tym, iż korzyści te nie stanowią „pomocy publicznej” lub też nawet w przypadku zakwalifikowania ich jako „pomocy publicznej” podlegają one określonym prawem wyłączeniom. Jednakże istnieje ryzyko wszczęcia procedury badania korzyści uzyskiwanych przez Bank, jako stanowiących „pomoc publiczną”. W przypadku uznania ich za niezgodne z prawem wspólnotowym, Bank będzie zobowiązany w szczególności do zwrotu uzyskanej pomocy publicznej, jak również zostanie pozbawiony możliwości dalszego z niej korzystania, co może mieć istotny negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Bank może być zobowiązany do dokonania znaczących wpłat do Bankowego Funduszu Gwarancyjnego

Zgodnie z przepisami Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, Bank należy do obowiązkowego systemu gwarantowania depozytów i jest obowiązany do utworzenia funduszu gwarantującego roszczenia deponentów. Jeżeli jakkolwiek podmiot objęty ustawowym systemem gwarantowania ogłosi upadłość, pozostali członkowie mogą być zobowiązani do dokonania dodatkowych jednorazowych płatności przeznaczonych na pokrycie zobowiązań takiego podmiotu w stosunku do deponentów. Wielkość płatności określana jest proporcjonalnie do wielkości funduszu ochrony środków gwarantowanych utworzonego u każdego członka systemu. Ze względu na skalę działalności Banku, w przypadku upadłości członka systemu, Bank może być obowiązany do dokonania dodatkowych płatności w kwocie, której wartość absolutna będzie odpowiednio wyższa od kwot wpłacanych przez tych konkurentów, których skala prowadzonej działalności jest względnie mniejsza niż działalność Banku. Może to mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Bank może nie spełnić wymagań określonych przez Dyrektywę MiFID, gdy zostaną one wdrożone w Polsce i poniesie znaczące koszty związane z ich wdrożeniem

Do Dnia Zatwierdzenia Prospektu Polska nie wdrożyła w pełni wszystkich postanowień Dyrektywy MiFID mającej na celu harmonizację przepisów Państw Członkowskich w zakresie obrotu instrumentami finansowymi i związanymi z tym usługami, w szczególności najlepszą realizację zleceń klientów, zarządzanie konfliktem interesów, segmentacji klientów oraz oceny adekwatności produktów oraz usług inwestycyjnych względem wiedzy i doświadczenia klientów. Począwszy od dnia 1 listopada 2007 r., stosuje się bezpośrednio postanowienia rozporządzeń wykonawczych do Dyrektywy MiFID oraz, stosownie do stanowiska Urzędu KNF, postanowienia Dyrektywy MiFID spełniające przesłanki ich bezpośredniego zastosowania. Mimo wszystko występuje jednak ryzyko, że brak pełnej implementacji postanowień oraz możliwe wątpliwości co do zakresu i zasad zastosowania postanowień Dyrektywy MiFID mogą doprowadzić do sytuacji, w której Bank nie spełni wszystkich lub chociażby niektórych wymogów Dyrektywy MiFID, co może mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację

finansową i wyniki działalności Grupy. Ponadto w związku z wdrażaniem rozwiązań przewidzianych w Dyrektywie MiFID Bank będzie musiał ponieść dodatkowe nakłady finansowe, co może mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową i wyniki działalności Grupy.

Ryzyko związane z decyzjami organów ochrony konkurencji i konsumentów

Działalność Grupy musi być prowadzona w sposób zgodny z przepisami dotyczącymi ochrony konkurencji i konsumentów oraz pomocy publicznej. Zgodnie z Ustawą o Ochronie Konkurencji i Konsumentów, Prezes UOKiK jest uprawniony do wydania decyzji stwierdzającej, że dany przedsiębiorca jest uczestnikiem porozumienia, którego celem lub skutkiem jest ograniczenie konkurencji. Ponadto Prezes UOKiK może zarzucić przedsiębiorcom posiadającym pozycję dominującą na rynku jej nadużywanie. Stwierdzając istnienie takich praktyk, Prezes UOKiK może nakazać zaprzestanie ich stosowania, a także nałożyć karę pieniężną. Ponadto Prezes UOKiK może stwierdzić, że postanowienia umów i regulaminów, a także cenników oraz taryf opłat i prowizji stosowanych przez danego przedsiębiorcę, naruszają zbiorowe interesy konsumentów i w rezultacie może zakazać stosowania tych postanowień oraz nałożyć na przedsiębiorcę karę pieniężną.

W przypadku podejrzenia istnienia naruszeń, które mogą mieć wpływ na handel między Państwami Członkowskimi, zastosowanie znajdują bezpośrednio przepisy Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską i pozostałych aktów prawa wspólnotowego, a organem właściwym do ich egzekwowania jest Komisja Europejska lub Prezes UOKiK. W ramach swoich uprawnień Komisja Europejska lub Prezes UOKiK mogą uznać, że dane działanie przedsiębiorcy stanowi zakazaną praktykę ograniczającą konkurencję i tym samym stanowi nadużycie pozycji rynkowej lub naruszenie wspólnych interesów konsumentów oraz zakazać ich stosowania lub też zastosować inne sankcje przewidziane w przepisach prawa wspólnotowego lub Ustawie o Ochronie Konkurencji i Konsumentów, które mogą mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową, wyniki działalności Grupy.

Ponadto ewentualne przejęcia przez Bank innych podmiotów działających w sektorze usług finansowych i bankowych może wymagać uzyskania zgód na dokonanie koncentracji, wydawanych przez polskie lub zagraniczne organy ochrony konkurencji lub organy nadzoru nad sektorem usług finansowych. Uzyskanie takiej zgody uzależnione jest, między innymi, od oceny skutków, jakie koncentracja będzie wywierała na konkurencję na rynku. Nie można zapewnić, że zgody takie zostaną udzielone. Odmowa zgody na dokonanie koncentracji dla konkretnego nabycia uniemożliwi jego przeprowadzenie i może ograniczyć możliwość rozwoju Grupy, co z kolei może mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Banki w Polsce narażone są na formalistyczne i długotrwałe procedury ustanawiania zabezpieczeń na nieruchomościach

Kredyty hipoteczne zabezpieczane są poprzez wpis hipoteki w księgę wieczystej prowadzonej w sądach rejonowych właściwych ze względu na miejsce położenia nieruchomości. Procedura ustanowienia zabezpieczenia poprzez wpis hipoteki do księgi wieczystej może być długotrwała i czasochłonna, zależnie od siedziby sądu. Ponadto procedura ta jest bardzo formalistyczna i sąd może odmówić wpisu hipoteki, jeżeli we wniosku o wpis znajdują się nawet drobne błędy. Przeważnie banki działające w Polsce dokonują wypłaty kredytu przed wpisem hipoteki do księgi wieczystej, co oznacza, że w okresie przejściowym, do chwili dokonania wpisu, kredyty te nie są zabezpieczone hipotecznie. W celu ograniczenia ryzyka związanego z udzielaniem niezabezpieczonych kredytów, banki zabezpieczają się w okresie przejściowym poprzez wykupienie przez kredytobiorcę polisy ubezpieczeniowej. Jeżeli kredytobiorca nie wywiąże się ze zobowiązań wynikających z kredytu przed wpisaniem hipoteki, a ubezpieczyciel nie dokona płatności z polisy, wiarygodność Banku z tytułu udzielonego kredytu może być niezabezpieczona i tym samym trudna do windykacji, co może mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Proces egzekucji zabezpieczeń kredytów bankowych w Polsce jest trudny i czasochłonny

Pomimo że kredyty udzielane przez Bank są zabezpieczone w różnej formie, w szczególności hipotekami, prowadzenie egzekucji z zabezpieczeń może być czasochłonne i utrudnione. W szczególności procedury sprzedaży nieruchomości lub innych form egzekucji z zabezpieczeń hipotecznych mogą trwać długo i ich praktyczna realizacja może być utrudniona. Opóźnienia w egzekucji lub niezdolność do egzekucji w odniesieniu do znaczącej liczby zabezpieczeń może negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Sprawy sądowe lub inne postępowania mogą negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy

W związku z prowadzoną działalnością Bank oraz spółki z Grupy mogą być narażone na wszczęcie przeciwko nim spraw w postępowaniach cywilnych, administracyjnych lub innych przez klientów, pracowników, akcjonariuszy i inne osoby. Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu trudno jest ocenić prawdopodobieństwo wszczęcia takich postępowań i określić wartościowo ewentualne skutki takich postępowań. Strony wszczynające postępowania przeciwko Bankowi lub spółkom z Grupy mogą żądać zapłaty znaczących kwot lub innego sposobu zaspokojenia roszczeń, co może wpłynąć na zdolność Banku lub spółek z Grupy do prowadzenia działalności, a wielkość potencjalnych kosztów wynikających z takich postępowań może być niepewna przez znaczące okresy czasu. Także koszty obrony w ewentualnych przyszłych postępowaniach mogą być istotne. Możliwe jest również podejmowanie negatywnych akcji informacyjnych związanych z prowadzonymi postępowaniami przeciwko poszczególnym spółkom z Grupy, co może naruszyć reputację Grupy lub poszczególnych spółek z Grupy bez względu na to, czy wszczęte sprawy są uzasadnione i jaki będzie ich ostateczny wynik. Powyższe zdarzenia mogą negatywnie wpłynąć na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Inwestorzy mogą nie być w stanie egzekwować orzeczeń sądów zagranicznych przeciwko Bankowi

Bank jest podmiotem utworzonym i działającym zgodnie z przepisami prawa polskiego, a aktywa Banku są zlokalizowane w przeważającej większości na terytorium Polski. Inwestorzy z UE mogą egzekwować w Polsce dowolne orzeczenia wydane przez sąd w Państwie Członkowskim, ponieważ w Polsce będącej Państwem Członkowskim stosuje się bezpośrednio Rozporządzenie Rady Nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. o właściwości sądów oraz uznawaniu i egzekwowaniu orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych. Inwestorzy spoza UE mogą napotkać trudności przy próbach egzekwowania w polskich sądach orzeczeń wydanych przez sądy zagraniczne. Generalnie, orzeczenia sądów zagranicznych w sprawach cywilnych podlegają uznaniu z mocy prawa i mogą być egzekwowane w Polsce zgodnie z ogólnymi przepisami kodeksu postępowania cywilnego. Egzekucja orzeczeń sądów zagranicznych w Polsce może nastąpić pod warunkiem, między innymi, że orzeczenia sądów zagranicznych są ostateczne w państwach, w których zostały wydane oraz nie są sprzeczne z podstawowymi zasadami polskiego systemu prawnego. Bank nie może zapewnić, że spełnione zostaną wszystkie warunki dla egzekucji wyroków obcych w Polsce lub że konkretne orzeczenie będzie podlegać egzekucji w Polsce.

Możliwość zgłoszenia roszczeń reprivatyzacyjnych w stosunku do niektórych nieruchomości będących w posiadaniu Grupy

W wyniku prowadzonej w Polsce w latach powojennych nacjonalizacji, wiele nieruchomości i przedsiębiorstw należących do osób prawnych i fizycznych zostało przejętych przez Skarb Państwa. Przejmowanie mienia w wielu przypadkach odbywało się z naruszeniem obowiązującego prawa. Po przejściu Polski do systemu gospodarki rynkowej w 1989 r. wielu byłych właścicieli nieruchomości lub ich następców prawnych podjęło kroki w celu odzyskania utraconych po wojnie w wyniku wywłaszczenia nieruchomości i przedsiębiorstw lub uzyskania odszkodowań. Jednakże dotychczas nie uchwalono jednak jeszcze żadnej ustawy regulującej proces reprivatyzacji w Polsce. Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, byli właściciele nieruchomości lub ich następcy prawni mogą obecnie występować do organów administracji z wnioskami o stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnych, na mocy których nieruchomości zostały im odebrane. Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu toczą się trzy postępowania administracyjne o stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnych wydanych przez organy administracji publicznej, a dotyczących nieruchomości posiadanych przez Grupę. Ponadto w odniesieniu do dwóch nieruchomości Grupy zostały zgłoszone roszczenia przez byłych właścicieli (toczą się postępowania sądowe), a w przypadku jednej nieruchomości są prowadzone negocjacje mające na celu uregulowanie jej stanu prawnego. Żadna ze spornych nieruchomości nie jest istotna z punktu widzenia działalności Grupy. Niezależnie od powyższego, roszczenia reprivatyzacyjne mogą być wniesione przeciwko Grupie w przyszłości, co może mieć istotny negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Interpretacja przepisów polskiego prawa może być niejasna, a prawo polskie może ulec zmianie

Bank został utworzony i działa zgodnie z przepisami prawa polskiego. Fundamentem polskiego systemu prawnego jest prawo stanowione przez parlament. Znacząca liczba obowiązujących przepisów oraz regulacji dotyczących emitowania oraz obrotu papierami wartościowymi, praw akcjonariuszy, inwestycji zagranicznych, kwestii związanych z działalnością spółek oraz ładem korporacyjnym, handlem, podatkami, działalnością gospodarczą, ulegały i mogą ulegać zmianom. Wymienione powyżej regulacje podlegają także różnorodnym interpretacjom i mogą być stosowane w sposób niejednolity. Ponadto nie wszystkie wyroki sądowe są publikowane w oficjalnych zbiorach orzeczeń i co do zasady wyroki te nie są wiążące w innych sprawach i mają ograniczoną wartość jako precedensy prawne. Bank nie może zapewnić, że jego interpretacja przepisów prawa polskiego nie zostanie zakwestionowana, a każdy przypadek uznania zasadności takiego zakwestionowania może skutkować karą lub grzywną lub może zobowiązać Bank do zmiany praktyki, a wszystko to może mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki działalności Grupy.

Interpretacja polskich przepisów prawa podatkowego może być niejasna, a polskie przepisy dotyczące podatków mogą ulegać zmianom

Polski system podatkowy charakteryzuje się częstymi zmianami przepisów. Niektóre z tych przepisów są niejednoznaczne i często brakuje spójnej i jednolitej interpretacji bądź praktyki organów podatkowych. Ze względu na różną interpretację prawa podatkowego, ryzyko związane z prawem podatkowym w Polsce jest większe niż w innych systemach prawnych na rynkach rozwiniętych. Bank nie może zagwarantować, że organy podatkowe nie dokonają odmiennej, niekorzystnej dla Banku interpretacji przepisów podatkowych realizowanych przez Bank, co może mieć negatywny wpływ na działalność, sytuację finansową lub wyniki Grupy.

Ryzyka związane z Ofertą***Emisja Akcji Oferowanych może nie dojść do skutku***

Emisja Akcji Oferowanych nie dojdzie do skutku w przypadku, gdy: (i) na dzień zamknięcia subskrypcji w terminach określonych w Prospekcie nie zostanie objęta zapisem i należycie opłaconą przynajmniej jedna Akcja Oferowana lub (ii) Zarząd w terminie 12 miesięcy od Dnia Zatwierdzenia Prospektu lub w terminie 1 miesiąca od daty przydziału Akcji Oferowanych nie zgłosi do sądu rejestrowego wniosku o zarejestrowanie podwyższenia kapitału zakładowego w drodze emisji Akcji Oferowanych lub (iii) zostanie wydane i uprawomocni się postanowienie sądu rejestrowego odmawiające zarejestrowania podwyższenia kapitału zakładowego Banku w drodze emisji Akcji Oferowanych lub (iv) w przypadku wydania i uprawomocnienia się decyzji KNF odmawiającej zezwolenia na zmianę Statutu w zakresie podwyższenia kapitału zakładowego.

Rejestracja podwyższenia kapitału zakładowego, wynikającego z emisji Akcji Oferowanych, uzależniona jest także od złożenia przez Zarząd (w uzgodnieniu z Radą Nadzorczą) oświadczenia określającego ostateczną sumę, o jaką ma zostać podwyższony kapitał zakładowy,

wysokość objętego kapitału oraz treść § 6 Statutu na podstawie liczby Akcji Oferowanych objętych ważnymi zapisami. Oświadczenie to, złożone na podstawie art. 432 § 4 Kodeksu Spółek Handlowych oraz zgodnie z art. 310 Kodeksu Spółek Handlowych, w związku z art. 431 § 7 Kodeksu Spółek Handlowych, powinno zostać załączone do wniosku o zarejestrowanie podwyższenia kapitału zakładowego. Niezłożenie powyższego oświadczenia przez Zarząd spowodowałoby niemożność rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego w drodze emisji Akcji Oferowanych i tym samym niedojście emisji Akcji Oferowanych do skutku.

W takich przypadkach może nastąpić na pewien czas zamrożenie środków finansowych wpłaconych przez inwestorów oraz poniesienie strat przez inwestorów, bowiem kwoty wpłacone na pokrycie Ceny Emisyjnej zostaną zwrócone subskrybentom bez żadnych odsetek, odszkodowań lub zwrotu wydatków, w tym kosztów poniesionych przez subskrybenta w związku z subskrybowaniem Akcji Oferowanych lub ceny nabycia Jednostkowych Praw Poboru na rynku wtórnym.

W sytuacji niedojścia do skutku emisji Akcji Oferowanych, osoba mająca Prawa do Akcji otrzyma jedynie zwrot środków w wysokości iloczynu liczby posiadanych Praw do Akcji oraz ceny emisyjnej Akcji Oferowanych. Może oznaczać to poniesienie straty w sytuacji, gdy cena, jaką inwestor zapłacił na rynku wtórnym za PDA, będzie wyższa od ceny emisyjnej Akcji Oferowanych. Ponadto, w takim przypadku osoby mające Prawa do Akcji nie będą uprawnione do jakiegokolwiek odszkodowania lub zwrotu wydatków, w tym kosztów poniesionych w związku z subskrybowaniem Akcji Oferowanych lub ceny nabycia Jednostkowych Praw Poboru na rynku wtórnym.

Bank może odstąpić od Oferty lub Oferta może zostać zawieszona

Zarząd w uzgodnieniu z Radą Nadzorczą może podjąć w każdym czasie decyzję o odstąpieniu od przeprowadzenia Oferty. Jeżeli odstąpienie od przeprowadzenia Oferty nastąpi przed rozpoczęciem przyjmowania zapisów na Akcje Oferowane, Bank nie będzie zobowiązany do podania powodów takiego odstąpienia. Odstąpienie od przeprowadzenia Oferty po rozpoczęciu przyjmowania zapisów może mieć miejsce jedynie, jeżeli wystąpią zdarzenia, które mogą ograniczyć szanse na to, że w ramach Oferty dojdzie do objęcia wszystkich Akcji Oferowanych, które zostały lub zostaną zaoferowane do objęcia, lub które to zdarzenia mogą powodować zwiększone ryzyko inwestycyjne dla subskrybentów Akcji Oferowanych. Chodzi w szczególności o następujące zdarzenia: (i) istotna zmiana sytuacji gospodarczej lub politycznej w Polsce lub na świecie, (ii) istotna zmiana sytuacji na rynkach finansowych w Polsce lub na świecie, (iii) istotna negatywna zmiana w zakresie działalności, zarządzania, sytuacji finansowej, kapitałów własnych lub wyników operacyjnych Banku, (iv) zawieszenie lub ograniczenie obrotu instrumentami finansowymi na GPW.

Zarząd w uzgodnieniu z Radą Nadzorczą może w każdym czasie zawiesić przeprowadzenie Oferty. Jeżeli zawieszenie nastąpi przed rozpoczęciem przyjmowania zapisów, Bank nie będzie zobowiązany do podania powodów takiego zawieszenia. Zawieszenie przeprowadzenia Oferty po rozpoczęciu przyjmowania zapisów może mieć miejsce jedynie, jeżeli wystąpią zdarzenia, które mogą ograniczyć szanse na to, że w ramach Oferty dojdzie do objęcia wszystkich Akcji Oferowanych, które zostały lub zostaną zaoferowane do objęcia, lub które to zdarzenia mogą powodować zwiększone ryzyko inwestycyjne dla subskrybentów Akcji Oferowanych (zob. „*Warunki Oferty – Odstąpienie lub zawieszenie przeprowadzenia Oferty*”).

Zawieszenie Oferty może zostać dokonane bez jednoczesnego podania nowych terminów jej przeprowadzenia. Podjęcie decyzji o odwołaniu Oferty nastąpi w każdym razie w takim terminie, aby przeprowadzenie Oferty było dalej prawnie możliwe, w szczególności biorąc pod uwagę ograniczenia z art. 431 § 4 Kodeksu Spółek Handlowych.

Informacja o odstąpieniu od przeprowadzenia Oferty, o zawieszeniu lub odwołaniu Oferty zostanie podana do publicznej wiadomości w formie Raportu Bieżącego, a ponadto również w formie aneksu do Prospektu zgodnie z art. 51 Ustawy o Ofercie Publicznej. Jeżeli do zawieszenia przeprowadzenia Oferty dojdzie po rozpoczęciu przyjmowania zapisów, wszystkie złożone zapisy pozostaną skuteczne, przy czym osoby, które złożyły zapisy, będą mogły uchylić się od skutków swojego oświadczenia woli w terminie dwóch Dni Roboczych od dnia udostępnienia aneksu do Prospektu w trybie art. 51a Ustawy o Ofercie Publicznej. Jeżeli do odstąpienia od przeprowadzenia Oferty dojdzie po rozpoczęciu przyjmowania zapisów, wszystkie złożone zapisy będą bezskuteczne.

Wpłaty na Akcje Oferowane nie podlegają oprocentowaniu, a dokonujący wpłaty w przypadku odstąpienia przez Bank od Oferty lub w przypadku zawieszenia Oferty nie jest uprawniony do jakiegokolwiek odszkodowania lub zwrotu wydatków, w tym kosztów poniesionych w związku z subskrybowaniem Akcji Oferowanych lub ceny nabycia Jednostkowych Praw Poboru na rynku wtórnym. Zwrot dokonanych wpłat na Akcje Oferowane objęte zapisami, co do których uchylono się od skutków złożonego oświadczenia woli, nastąpi zgodnie z dyspozycją wskazaną przez subskrybenta w formularzu zapisu, w terminie 14 dni od dnia złożenia oświadczenia o uchyleniu się od skutków złożonego oświadczenia woli. Zwrot dokonanych wpłat na Akcje Oferowane w przypadku odstąpienia przez Bank od Oferty po rozpoczęciu przyjmowania zapisów nastąpi zgodnie z dyspozycją wskazaną przez subskrybenta w formularzu zapisu w terminie 14 dni od dnia opublikowania raportu bieżącego o odstąpieniu od Oferty w trybie art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Ryzyko związane z powództwem o uchylenie Uchwały o Podwyższeniu

Zgodnie z art. 422 Kodeksu Spółek Handlowych uchwała walnego zgromadzenia sprzeczna ze statutem bądź dobrymi obyczajami i godząca w interes spółki lub mająca na celu pokrzywdzenie akcjonariusza może być zaskarżona w drodze wytoczonego przeciwko spółce powództwa o uchylenie uchwały. Ponadto zgodnie z art. 425 Kodeksu Spółek Handlowych, możliwe jest zaskarżenie uchwały walnego zgromadzenia sprzecznej z ustawą w drodze wytoczenia przeciwko spółce powództwa o stwierdzenie nieważności takiej uchwały. Bank podjął wszelkie wymagane czynności mające na celu zapewnienie zgodności uchwał o podwyższeniu kapitału zakładowego w drodze emisji Akcji Oferowanych z przepisami prawa, Statutem, dobrymi obyczajami i interesem Banku. Niemniej, niektórzy akcjonariusze Banku uczestniczący

w Walnym Zgromadzeniu, które podjęło Uchwałę o Podwyższeniu, głosowali przeciw Uchwale o Podwyższeniu, a po jej powzięciu zażądali zaprotokolowania sprzeciwów. Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu Bank nie otrzymał informacji o wytoczeniu jakiegokolwiek powództwa w odniesieniu do Uchwały o Podwyższeniu, niemniej Bank nie może zapewnić, że nie zostały one lub nie zostaną one wniesione.

Przepisy Kodeksu Spółek Handlowych dotyczące uchwał o podwyższeniu kapitału zakładowego uległy niedawno zmianie

Przepis art. 432 § 4 Kodeksu Spółek Handlowych dotyczący treści uchwał w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego spółek akcyjnych został znówelizowany w styczniu 2009 r. Brak jest szerszej praktyki i utrwalonego orzecznictwa dotyczących stosowania znówelizowanych przepisów Kodeksu Spółek Handlowych. W ocenie Banku i jego doradcy prawnego, Uchwała o Podwyższeniu jest w pełni zgodna z mającymi zastosowanie przepisami prawa, w szczególności z art. 432 § 4 Kodeksu Spółek Handlowych. Jednakże nie można wykluczyć, że mogą się pojawić inne interpretacje przepisów lub że orzecznictwo sądów zostanie oparte na innych interpretacjach niż przyjęta przez Bank. Ewentualne kwestionowanie ważności Uchwały o Podwyższeniu na podstawie znówelizowanych przepisów Kodeksu Spółek Handlowych, choć w ocenie Banku i jego doradcy prawnego jest niezasadne, jeśli okazałyby się skuteczne, to mogłyby doprowadzić do tego, że emisja Akcji Oferowanych nie zostanie zarejestrowana. Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu Bankowi nie jest nic wiadomo na temat zaskarżenia Uchwały o Podwyższeniu lub jakiegokolwiek innego sporu prawnego z akcjonariuszem lub akcjonariuszami Banku dotyczącego Uchwały o Podwyższeniu.

KNF może zakazać przeprowadzenia Oferty lub zawiesić Ofertę

Zgodnie z art. 16 Ustawy o Ofercie Publicznej, w przypadku naruszenia lub uzasadnionego podejrzenia naruszenia przepisów prawa w związku z ofertą publiczną, subskrypcją lub sprzedażą, dokonywanymi na podstawie tej oferty, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przez emitenta lub inne podmioty uczestniczące w tej ofercie, subskrypcji lub sprzedaży w imieniu lub na zlecenie emitenta albo uzasadnionego podejrzenia, że takie naruszenie może nastąpić, KNF może:

- nakazać wstrzymanie rozpoczęcia oferty publicznej, subskrypcji lub sprzedaży albo przerwanie jej przebiegu, na okres nie dłuższy niż dziesięć dni roboczych,
- zakazać rozpoczęcia oferty publicznej, subskrypcji lub sprzedaży albo dalszego jej prowadzenia, lub
- opublikować, na koszt emitenta, informację o niezgodnym z prawem działaniu w związku z ofertą publiczną, subskrypcją lub sprzedażą.

Zgodnie z art. 17 Ustawy o Ofercie Publicznej, w przypadku naruszenia lub uzasadnionego podejrzenia naruszenia przepisów prawa w związku z ubieganiem się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez emitenta lub podmioty występujące w imieniu lub na zlecenie emitenta albo uzasadnionego podejrzenia, że takie naruszenie może nastąpić, KNF może:

- nakazać wstrzymanie ubiegania się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym na okres nie dłuższy niż dziesięć dni roboczych,
- zakazać ubiegania się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym, lub
- opublikować, na koszt emitenta, informację o niezgodnym z prawem działaniu w związku z ubieganiem się o dopuszczenie lub wprowadzenie papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym.

Zgodnie z art. 18 Ustawy o Ofercie Publicznej, KNF może zastosować środki, o których mowa w art. 16 lub art. 17, także w przypadku, gdy z treści dokumentów lub informacji, składanych do KNF lub przekazywanych do wiadomości publicznej, wynika, że:

- oferta publiczna, subskrypcja lub sprzedaż papierów wartościowych, dokonywane na podstawie tej oferty, lub ich dopuszczenie do obrotu na rynku regulowanym w znaczący sposób naruszałoby interesy inwestorów,
- istnieją przesłanki, które w świetle przepisów prawa mogą prowadzić do ustania bytu prawnego emitenta,
- działalność emitenta była lub jest prowadzona z rażącym naruszeniem przepisów prawa, które to naruszenie może mieć istotny wpływ na ocenę papierów wartościowych emitenta lub też w świetle przepisów prawa może prowadzić do ustania bytu prawnego lub do upadłości emitenta, lub
- status prawny papierów wartościowych jest niezgodny z przepisami prawa i w świetle tych przepisów istnieje ryzyko uznania tych papierów wartościowych za nieistniejące lub obciążone wadą prawną mającą istotny wpływ na ich ocenę.

Zgodnie z art. 20 ust. 1 Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi, w przypadku, gdy wymaga tego bezpieczeństwo obrotu na rynku regulowanym lub jest zagrożony interes inwestorów, spółka prowadząca rynek regulowany, na żądanie KNF, wstrzymuje dopuszczenie do obrotu na tym rynku lub rozpoczęcie notowań wskazanych przez KNF papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych, na okres nie dłuższy niż dziesięć dni.

Umowa Gwarantowania Emisji pomiędzy Bankiem a gwarantami Oferty będzie zawierać zwyczajowe warunki zawieszające i warunki wypowiedzenia

Intencją Banku jest zawarcie umowy zabezpieczającej powodzenie Oferty. Bank planuje zawrzeć ze Współprowadzającymi Księgę Popytu lub podmiotami z grup kapitałowych, do których należą Współprowadzący Księgę Popytu lub ich podmiotami stowarzyszonymi Umowę Gwarantowania Emisji (ang. *firm underwriting agreement*) (zob. „Subemisja, stabilizacja i umowne ograniczenie zbywalności akcji”). W Umowie Gwarantowania Emisji i na warunkach w niej określonych, gwaranci Oferty zobowiążą się, każdy z osobna, do pozyskania

subskrybentów na Akcje Oferowane (z wyłączeniem Akcji Skarbu Państwa), które nie zostaną objęte w wykonaniu Prawa Poboru lub Zapisów Dodatkowych, a w przypadku niepozyskania takich subskrybentów, sami złożą zapis na Akcje Oferowane w liczbie nie większej niż liczba ustalona w Umowie Gwarantowania Emisji i po cenie emisyjnej w niej ustalonej. Bank spodziewa się, że Umowa Gwarantowania Emisji będzie przewidywała zwyczajowe, odzwierciedlające dominującą praktykę rynkową w międzynarodowych ofertach z prawem poboru podobnych do Oferty, warunki zawieszające dla zobowiązań gwarantów, w tym m.in. co do określonych zdarzeń siły wyższej i braku naruszeń przez Bank oświadczeń i zapewnień złożonych w Umowie Gwarantowania Emisji. Umowa ta będzie również upoważniała strony do jej wypowiedzenia na warunkach zgodnych z dominującą praktyką rynkową w międzynarodowych ofertach z prawem poboru podobnych do Oferty. Bank nie może zapewnić, że nie zajdą okoliczności powodujące, że zobowiązanie gwarancyjne nie wejdzie w życie lub uprawniające gwarantów do wypowiedzenia Umowy Gwarantowania Emisji.

Udział akcjonariuszy Banku, którzy nie obejmą Akcji Oferowanych w wykonaniu Prawa Poboru, w kapitale zakładowym Banku i ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu ulegnie rozwodnieniu i akcjonariusze ci mogą ponieść stratę

Jeśli dotychczasowi akcjonariusze Banku nie obejmą Akcji Oferowanych w wykonaniu Prawa Poboru w ramach Oferty lub nie sprzedadzą niewykorzystanych Jednostkowych Praw Poboru lub jeśli dotychczasowi akcjonariusze Banku nie będą przestrzegać procedur określonych w rozdziale „Warunki Oferty”, Jednostkowe Prawo Poboru wygaśnie, a proporcjonalny udział akcjonariuszy w kapitale zakładowym Banku oraz w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu ulegnie zmniejszeniu. Jeżeli dotychczasowy akcjonariusz Banku, któremu przysługuje Prawo Poboru, zdecyduje się sprzedać Jednostkowe Prawo Poboru, ceną, którą uzyska z tego tytułu, może nie być wystarczająca, aby zrekompensować spadek jego udziału w kapitale zakładowym Banku i ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu, który może zostać spowodowany Ofertą.

Jednostkowe Prawo Poboru, które nie zostaną wykorzystane w okresie subskrypcji, który upływa w dniu 20 października 2009 r., wygasają bez żadnego wynagrodzenia, a posiadacz takiego Jednostkowego Prawa Poboru nie jest uprawniony do żadnego odszkodowania lub zwrotu wydatków, w tym ceny nabycia Jednostkowych Praw Poboru na rynku wtórnym.

Ograniczenia odnośnie wykonania Prawa Poboru przez osoby z siedzibą poza Polską

Oferta skierowana jest do osób uprawnionych do zapisania się na Akcje Oferowane w wykonaniu Prawa Poboru oraz do złożenia Zapisu Dodatkowego. Osoby uprawnione do zapisania się na Akcje Oferowane w wykonaniu Prawa Poboru oraz do złożenia Zapisu Dodatkowego, które mają siedzibę lub miejsce zamieszkania poza Polską, mogą nie mieć lub mogą mieć jedynie ograniczoną możliwość zapisania się na Akcje Oferowane z powodu obowiązujących je przepisów kraju ich siedziby. Bank nie zamierza rejestrować Jednostkowych Praw Poboru oraz Akcji Oferowanych poza Polską i nie może zapewnić, że w przyszłości dokona takiej rejestracji w odniesieniu do jakiegokolwiek oferty papierów wartościowych Banku. Posiadacze Jednostkowych Praw Poboru, którzy nie mogą zgodnie z przepisami kraju swojej siedziby wykonać Prawa Poboru lub złożyć Zapisu Dodatkowego, muszą liczyć się z tym, że może dojść do rozwodnienia ich udziału w kapitale zakładowym Banku.

Jednostkowe Prawa Poboru, Prawa do Akcji lub Akcje Oferowane mogą nie zostać dopuszczone lub wprowadzone do obrotu na rynku podstawowym GPW

Wprowadzenie Jednostkowych Praw Poboru, Praw do Akcji oraz Akcji Oferowanych do obrotu na rynku regulowanym wymaga zgody Zarządu GPW i decyzji KDPW o przyjęciu Jednostkowych Praw Poboru, Praw do Akcji oraz Akcji Oferowanych do depozytu. Bank nie może zapewnić, że powyższe zgody zostaną uzyskane oraz że Jednostkowe Prawa Poboru, Prawa do Akcji oraz Akcje Oferowane zostaną dopuszczone i wprowadzone do obrotu na rynku podstawowym GPW.

Jednostkowe Prawa Poboru mogą mieć ograniczoną płynność

Nie można zapewnić, że na GPW rozwinie się aktywny rynek Jednostkowych Praw Poboru oraz że w okresie subskrypcji powstanie znacząca płynność w chwili, gdy takie papiery wartościowe będą przedmiotem obrotu.

Kurs notowań Jednostkowych Praw Poboru, Praw do Akcji i Akcji może być zmienny

Papiery wartościowe emitowane przez spółki publiczne okresowo doświadczają istotnych zmian kursu notowań i wielkości obrotu, co może wywierać istotny negatywny wpływ na kurs notowań Jednostkowych Praw Poboru, Praw do Akcji i Akcji. W szczególności, ponieważ kurs notowań Jednostkowych Praw Poboru jest w znacznym stopniu powiązany z kursem notowań Akcji, wszelka zmienność kursu notowań Akcji może skutkować także zmiennością kursu notowań Jednostkowych Praw Poboru. Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu nie przewiduje się prowadzenia działań stabilizujących w odniesieniu do Jednostkowych Praw Poboru, Praw do Akcji i Akcji.

Ponadto, dopuszczenie i wprowadzenie Jednostkowych Praw Poboru, Praw do Akcji i Akcji Oferowanych do obrotu na GPW nie zapewnia ich płynności. Nieosiągnięcie lub niemożliwość utrzymania odpowiedniego poziomu obrotu Akcjami, Prawami do Akcji i Jednostkowymi Prawami Poboru może wyrzucić istotny negatywny wpływ na płynność lub kurs notowań Jednostkowych Praw Poboru, Praw do Akcji i Akcji. Ponadto, nawet jeżeli zostanie osiągnięty i utrzymany odpowiedni poziom obrotu Akcjami i Prawami do Akcji, ich cena rynkowa może być niższa od Ceny Emisyjnej.

Zagraniczni akcjonariusze Banku ponoszą dodatkowe ryzyko inwestycyjne w Akcje związane z wahaniami kursu wymiany PLN

Walutą notowań Akcji jest PLN. Wszelkie płatności związane z Akcjami, w tym kwoty wypłacane z tytułu dywidendy z Akcji oraz cena sprzedaży Akcji na rynku regulowanym, będą dokonywane w PLN. Aprecjacja PLN wobec walut obcych może w negatywny sposób wpłynąć

na równowartość w walutach obcych kwoty wypłacanej w związku z Akcjami, w tym kwoty wypłacanej z tytułu dywidendy z Akcji oraz ceny sprzedaży Akcji na rynku regulowanym.

Obrót Jednostkowymi Prawami Poboru, Prawami do Akcji lub Akcjami na GPW może zostać zawieszony

Zgodnie z art. 20 ust. 2 Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi, w przypadku gdy obrót określonymi papierami wartościowymi lub innymi instrumentami finansowymi jest dokonywany w okolicznościach wskazujących na możliwość zagrożenia prawidłowego funkcjonowania rynku regulowanego lub bezpieczeństwa obrotu na tym rynku albo naruszenia interesów inwestorów, na żądanie KNF, spółka prowadząca rynek regulowany zawiesza obrót tymi papierami lub instrumentami na okres nie dłuższy niż miesiąc.

Zgodnie z § 30 ust. 1 Regulaminu GPW, na wniosek Banku lub jeżeli Zarząd GPW uzna, że Bank narusza przepisy obowiązujące na GPW albo jeżeli wymaga tego bezpieczeństwo uczestników obrotu, Zarząd Giełdy może zawiesić obrót instrumentami finansowymi na okres do trzech miesięcy. Zarząd Giełdy zawiesza obrót instrumentami finansowymi na okres nie dłuższy niż miesiąc na żądanie KNF zgłoszone zgodnie z przepisami Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi.

W przypadku niedojścia Oferty do skutku lub odstąpienia przez Bank od Oferty inwestorzy, którzy nabędą Jednostkowe Prawa Poboru na rynku wtórnym, poniosą stratę

Obrót Jednostkowymi Prawami Poboru na rynku wtórnym jest dokonywany wyłącznie na ryzyko potencjalnych nabywców Jednostkowych Praw Poboru. W przypadku niedojścia emisji Akcji Oferowanych do skutku z jakiegokolwiek powodu lub odstąpienia od Oferty zgodnie z warunkami oferty zawartymi w Prospekcie Jednostkowe Prawa Poboru wygasną, ale dokonane wcześniej transakcje sprzedaży Jednostkowych Praw Poboru na rynku wtórnym pozostaną skuteczne i nie będzie możliwe, co do zasady (tj. z wyłączeniem zdarzeń nadzwyczajnych uprawniających do uchylenia się od skutków prawnych czynności prawnych na podstawie przepisów Kodeksu Cywilnego, przy czym w przypadku transakcji na GPW uchylenie się od skutków prawnych tych transakcji nie będzie możliwe), uchylenie się od skutków zawartych transakcji nabycia Jednostkowych Praw Poboru. Nabywcom Jednostkowych Praw Poboru nie będzie przysługiwało jakiejkolwiek odszkodowanie lub zwrot wydatków w związku z wygaśnięciem Jednostkowych Praw Poboru lub też w związku z zawartymi transakcjami dotyczącymi Jednostkowych Praw Poboru, w tym w szczególności nie będzie przysługiwał zwrot ceny nabycia takich Jednostkowych Praw Poboru lub prowizji maklerskich.

Jednostkowe Prawa Poboru, Prawa do Akcji lub Akcje mogą zostać wykluczone z obrotu przez KNF lub GPW

Jeżeli Bank nie wykona albo wykona nienależycie obowiązki, nakazy lub narusza zakazy, nałożone lub przewidziane w odpowiednich przepisach Ustawy o Ofercie Publicznej lub Rozporządzenia 809/2004, KNF może:

- wydać decyzję o wykluczeniu papierów wartościowych z obrotu na rynku regulowanym na czas określony lub bezterminowo,
- nałożyć, biorąc pod uwagę w szczególności sytuację finansową podmiotu, na który kara jest nakładana, karę pieniężną w wysokości do 1.000.000 PLN, lub
- zastosować obie powyższe sankcje łącznie.

Ponadto zgodnie z art. 20 ust. 3 Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi, na żądanie KNF, spółka prowadząca rynek regulowany wyklucza z obrotu wskazane przez KNF papiery wartościowe lub inne instrumenty finansowe, w przypadku gdy obrót nimi zagraża w sposób istotny prawidłowemu funkcjonowaniu rynku regulowanego lub bezpieczeństwu obrotu na tym rynku albo powoduje naruszenie interesów inwestorów.

Podobnie, zgodnie z § 31 ust. 1 Regulaminu GPW Zarząd GPW wyklucza instrumenty finansowe z obrotu giełdowego:

- jeżeli ich zbywalność stała się ograniczona,
- na żądanie KNF zgłoszone zgodnie z przepisami Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi,
- w przypadku zniesienia ich dematerializacji, lub
- w przypadku wykluczenia ich z obrotu na rynku regulowanym przez właściwy organ nadzoru.

Ponadto Zarząd GPW może wykluczyć instrumenty finansowe z obrotu zgodnie z § 31 ust. 2 Regulaminu GPW:

- jeżeli przestały spełniać inne niż ograniczenie zbywalności warunki dopuszczenia do obrotu giełdowego na danym rynku,
- jeżeli emitent uporczywie narusza przepisy obowiązujące na giełdzie,
- na wniosek emitenta,
- wskutek ogłoszenia upadłości emitenta albo w przypadku oddalenia przez sąd wniosku o ogłoszenie upadłości z powodu braku środków w majątku emitenta na zaspokojenie kosztów postępowania,
- jeżeli uzna, że wymaga tego interes i bezpieczeństwo uczestników obrotu,
- wskutek podjęcia decyzji o połączeniu emitenta z innym podmiotem, jego podziale lub przekształceniu,
- jeżeli w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie dokonano żadnych transakcji giełdowych na danym instrumencie finansowym,
- wskutek podjęcia przez emitenta działalności zakazanej przez obowiązujące przepisy prawa, lub
- wskutek otwarcia likwidacji emitenta.

Emisja akcji przez Bank lub sprzedaż Akcji przez Skarb Państwa po przeprowadzeniu Oferty lub przekonanie, że takie emisje lub sprzedaż będą miały miejsce, może spowodować spadek kursu notowań Akcji

Przewiduje się, że nie później niż do dnia ustalenia Ceny Emisyjnej, tj. nie później niż do dnia 1 października 2009 r. włącznie, zostanie zawarta standardowa w międzynarodowych ofertach podobnych do Oferty umowa ograniczająca zbywalność akcji Banku (ang. *lock-up agreements*) (zob. „*Subemisja, stabilizacja i umowne ograniczenia zbywalności akcji*”).

Po wygaśnięciu ograniczeń wynikających z powyższej umowy, Skarb Państwa będzie mógł zbyć Akcje. Ponadto Bank będzie mógł wyemitować nowe akcje, w tym także dokonując emisji z wyłączeniem Prawa Poboru, co jest możliwe za zgodą Walnego Zgromadzenia po podjęciu uchwały większością 80% głosów oddanych. Nie ma pewności co do tego, czy w przyszłości Skarb Państwa będzie chciał sprzedać swoje Akcje, ani co do tego, że Bank będzie chciał wyemitować nowe akcje. Jednakże cena rynkowa akcji mogłaby istotnie spaść, jeżeli po wygaśnięciu wyżej wymienionych ograniczeń Skarb Państwa sprzeda Akcje lub gdyby uczestnicy rynku uznali, że istnieje taki zamiar, albo gdyby Bank wyemitował nowe akcje lub instrumenty odpowiadające ekonomicznie Akcjom. Sprzedaż lub emisja znaczącej liczby akcji Banku w przyszłości lub przekonanie, że taka emisja lub sprzedaż może mieć miejsce, mogłyby niekorzystnie wpłynąć na cenę rynkową Akcji, a także na zdolność Banku do pozyskania kapitału w drodze publicznej lub niepublicznej oferty Akcji lub innych papierów wartościowych.

ISTOTNE INFORMACJE

Terminy pisane w Prospekcie wielkimi literami, o ile nie zostały zdefiniowane inaczej w treści Prospektu, mają znaczenie nadane im w rozdziale „Skróty i definicje”. Niektóre terminy branżowe oraz inne wyrażenia używane w Prospekcie zostały wyjaśnione w rozdziale „Skróty i definicje”.

Prospekt został sporządzony przez Bank w związku z Ofertą przeprowadzaną wyłącznie na terytorium Polski oraz Dopuszczeniem w celu przedstawienia potencjalnym inwestorom informacji o Grupie PKO BP, Ofercie oraz Akcjach Oferowanych oraz umożliwienia im podjęcia decyzji co do inwestycji w Prawa Poboru oraz Akcje Oferowane. Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu nie jest przewidywane podjęcie jakichkolwiek działań mających na celu udostępnienie Prospektu do publicznej wiadomości poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności w innych Państwach Członkowskich, na podstawie rozwiązań przyjętych w przepisach Dyrektywy Prospektowej.

O ile z kontekstu nie wynika inaczej, używane w Prospekcie terminy „Grupa PKO BP”, „Grupa” i podobne określenia odnoszą się do Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A. wraz ze wszystkimi jej podmiotami zależnymi podlegającymi konsolidacji. Terminy „Bank” oraz „PKO BP” dotyczą wyłącznie Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A. jako emitenta Akcji Oferowanych, bez uwzględniania spółek zależnych, podmiotów powiązanych i stowarzyszonych z Bankiem.

O ile nie wskazano inaczej, oświadczenia wyrażające przekonania, oczekiwania, szacunki i opinie Banku lub kierownictwa odnoszą się do przekonań, oczekiwań, szacunków i opinii Zarządu.

Zastrzeżenia

Zwraca się uwagę potencjalnym inwestorom, że inwestycja w Akcje Oferowane pociąga za sobą ryzyko finansowe i że w związku z tym przed podjęciem jakiegokolwiek decyzji dotyczącej nabycia Praw Poboru lub objęcia Akcji Oferowanych przyszli inwestorzy powinni wnikliwie zapoznać się z treścią Prospektu, a w szczególności z treścią rozdziału „Czynniki ryzyka”. Podejmując decyzję inwestycyjną, przyszli inwestorzy muszą polegać na swojej własnej analizie Grupy PKO BP oraz na informacjach zawartych w Prospekcie, a w szczególności wziąć pod uwagę ryzyko związane z inwestycją w Prawa Poboru i Akcje Oferowane.

Inwestorzy powinni polegać wyłącznie na informacjach znajdujących się w Prospekcie. Z zastrzeżeniem obowiązujących przepisów prawa, żadna osoba nie została upoważniona do udzielania informacji lub składania oświadczeń w związku z Ofertą lub Dopuszczeniem innych niż zawarte w Prospekcie, a jeżeli informacje takie lub oświadczenia zostały udzielone lub złożone, nie należy ich uważać za autoryzowane przez Bank lub któregokolwiek ze Współprowadzących Księgę Popytu.

Informacje zawarte w Prospekcie nie stanowią porady prawnej, finansowej lub podatkowej. Zaleca się, aby każdy przyszły inwestor uzyskał poradę swoich doradców prawnych, finansowych lub podatkowych w kwestiach prawnych, finansowych lub podatkowych przed dokonaniem inwestycji w Akcje Oferowane.

Ani Bank, ani Współprowadzący Księgę Popytu nie składają przyszłym inwestorom żadnych zapewnień co do zgodności z prawem inwestycji w Prawa Poboru i Akcje Oferowane dokonywanej przez danego inwestora.

Aneksy do Prospektu

Opublikowanie Prospektu po Dniu Zatwierdzenia Prospektu nie oznacza, że w okresie od Dnia Zatwierdzenia Prospektu do dnia jego udostępnienia do publicznej wiadomości sytuacja Grupy PKO BP nie uległa zmianie ani też, że informacje zawarte w Prospekcie są poprawne w jakiegokolwiek dacie następującej po Dniu Zatwierdzenia Prospektu lub w jakimkolwiek terminie określonym w Prospekcie jako dzień, na który dane informacje zostały sporządzone, zależnie od tego, który z tych terminów nastąpił wcześniej.

Zgodnie z Ustawą o Ofercie Publicznej, Prospekt, po jego zatwierdzeniu przez KNF, może podlegać zmianom i uzupełnieniom w sytuacjach wymaganych przez prawo w drodze aneksów do Prospektu, które podlegają zatwierdzeniu przez KNF, lub w formie komunikatów aktualizujących. KNF może odmówić zatwierdzenia aneksu do Prospektu, jeżeli nie odpowiada on pod względem formy lub treści wymogom określonym w przepisach prawa. Konsekwencją niezatwierdzenia aneksu do Prospektu może być wstrzymanie rozpoczęcia Oferty, przerwanie jej przebiegu lub wstrzymanie procesu Dopuszczenia.

W przypadku, gdy: (i) Prospekt zostanie opublikowany w jakiś czas po Dniu Zatwierdzenia Prospektu oraz (ii) w okresie tym konieczne będzie przygotowanie szeregu aneksów do Prospektu, wraz z Prospektem zostaną opublikowane, jako odrębne dokumenty, po ich zatwierdzeniu przez KNF, wszystkie aneksy do Prospektu. Zwraca się uwagę inwestorów, że w takim przypadku niektóre informacje zawarte w Prospekcie mogą być nieaktualne na dzień jego publikacji, a inwestorzy powinni przeczytać uważnie zarówno cały Prospekt, jak i wszystkie aneksy do Prospektu opublikowane po dniu publikacji Prospektu.

Informacja dla potencjalnych inwestorów

W związku z Ofertą przeprowadzaną na terytorium Polski na podstawie Prospektu, Współprowadzący Księgę Popytu będą promować tę Ofertę poza granicami Polski wyłącznie wśród międzynarodowych inwestorów instytucjonalnych z siedzibą poza granicami Polski, zgodnie z właściwymi przepisami prawa jurysdykcji, gdzie taka promocja Oferty będzie prowadzona, w oparciu o oddzielnie przekazany wybranym inwestorom instytucjonalnym Dokument Marketingowy w formacie międzynarodowego dokumentu ofertowego (ang. *Offering Memorandum*),

który nie będzie w żadnym wypadku dokumentem ofertowym w rozumieniu Dyrektywy Prospektowej czy Ustawy o Ofercie Publicznej i nie może stanowić podstawy dla przeprowadzania jakiejkolwiek publicznej oferty papierów wartościowych. Dokument Marketingowy nie będzie podlegał zatwierdzeniu przez żaden organ administracji publicznej. Promocja Oferty poza terytorium Polski będzie skierowana wyłącznie do wybranych inwestorów instytucjonalnych poza Polską, w tym do kwalifikowanych nabywców instytucjonalnych (ang. *qualified institutional buyers*) w Stanach Zjednoczonych Ameryki w oparciu o Przepis 144A (ang. *Rule 144A*) uchwalony na podstawie Amerykańskiej Ustawy o Papierach Wartościowych.

W niektórych państwach przepisy prawa mogą ograniczać rozpowszechnianie Dokumentu Marketingowego lub prowadzenie przez Współprowadzących Księgę Popytu promocji Oferty. Zarówno Prospekt, jak i Dokument Marketingowy nie mogą być wykorzystywane w celu, ani w związku z, przeprowadzeniem jakiejkolwiek oferty sprzedaży, zaproszeniem do nabycia lub promowaniem Oferty w odniesieniu do Akcji Oferowanych, na podstawie Prospektu lub Dokumentu Marketingowego, w jakiejkolwiek jurysdykcji, w której taka oferta, zaproszenie lub promowanie byłoby niezgodne z prawem i nie stanowią takiej oferty, zaproszenia ani promocji. Osoby będące w posiadaniu Prospektu lub Dokumentu Marketingowego powinny zapoznać się z wszelkimi ograniczeniami w tym zakresie, w tym z ograniczeniami możliwości nabycia Praw Poboru, Praw do Akcji i Akcji Oferowanych (zob. rozdział „*Ograniczenia możliwości nabywania Akcji Oferowanych*”), i stosować się do nich. Nieprzestrzeganie tych ograniczeń może stanowić naruszenie przepisów regulujących obrót papierami wartościowymi obowiązujących w danej jurysdykcji.

W celu wykonania Prawa Poboru, złożenia dodatkowych zapisów na Akcje Oferowane oraz nabycia Akcji Oferowanych nie objętych w wykonaniu Prawa Poboru ani nie objętych dodatkowymi zapisami każdy inwestor będzie musiał złożyć pewne oświadczenia i zapewnienia oraz dokonać pewnych czynności opisanych w szczególności w rozdziale „*Warunki Oferty*”. Bank zastrzega sobie prawo odmowy, według własnego uznania, przydziału Akcji Oferowanych objętych zapisami na Akcje Oferowane nieobjęte w wykonaniu Prawa Poboru ani nieobjęte dodatkowymi zapisami, jeżeli w przekonaniu Banku, Współprowadzących Księgę Popytu lub ich jakiegokolwiek przedstawiciela taki przydział mógłby stanowić naruszenie lub prowadzić do naruszenia jakiegokolwiek przepisu prawa lub regulacji (zob. rozdział „*Ograniczenia możliwości nabywania Akcji Oferowanych*”).

Informacja dla potencjalnych inwestorów w Stanach Zjednoczonych Ameryki

AKCJE OFEROWANE NIE ZOSTAŁY I NIE BĘDĄ REJESTROWANE ZGODNIE Z PRZEPISAMI AMERYKAŃSKIEJ USTAWY O PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH ANI W ŻADNYM ORGANIE REGULACYJNYM NAD OBROTEM PAPIERAMI WARTOŚCIOWYMI W JAKIKOLWIEK STANIE LUB NA TERYTORIUM PODLEGAJĄCYM JURYSDYKCJI STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI I NIE MOGĄ BYĆ OFEROWANE, SPRZEDAWANE, ZASTAWIANE ANI ZBYWANE W JAKIKOLWIEK INNY SPOSÓB, CHYBA ŻE W OPARCIU O ZWOLNIENIE Z OBOWIĄZKU REJESTRACYJNEGO LUB W RAMACH TRANSAKCJI NIEPODLEGAJĄCYCH OBOWIĄZKOWI REJESTRACYJNEMU WYNIKAJĄCEMU Z AMERYKAŃSKIEJ USTAWY O PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH ORAZ ZGODNIE Z WSZELKIMI OBOWIĄZUJĄCYMI STANOWYMI PRZEPISAMI O OBROTCIE PAPIERAMI WARTOŚCIOWYMI. ANI AMERYKAŃSKA KOMISJA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH I GIEŁD (ANG. *U.S. SECURITIES AND EXCHANGE COMMISSION*), ANI ŻADNA STANOWA KOMISJA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH NIE ZATWIERDZIŁA AKCJI OFEROWANYCH ANI NIE DOKONAŁA OCENY PROSPEKTU POD KĄTEM JEGO ZGODNOŚCI Z PRAWDĄ I KOMPLETNOŚCI. SKŁADANIE OŚWIADCZEŃ O ODMIENNEJ TREŚCI STANOWI W STANACH ZJEDNOCZONYCH AMERYKI PRZESTĘPSTWO.

Informacja dla inwestorów z Europejskiego Obszaru Gospodarczego

Prospekt został sporządzony na potrzeby Oferty przeprowadzanej wyłącznie na terytorium Polski. Na potrzeby promocji Oferty przez Współprowadzących Księgę Popytu zostanie przekazany wybranym inwestorom instytucjonalnym Dokument Marketingowy sporządzony w języku angielskim w formie międzynarodowego dokumentu ofertowego (ang. *Offering Memorandum*). Dokument Marketingowy oraz promocja Oferty przez Współprowadzących Księgę Popytu będą adresowane i przeznaczone jedynie do tych osób znajdujących się w państwach członkowskich EOG, które spełniają kryteria „inwestorów kwalifikowanych” w rozumieniu Artykułu 2(1)(e) Dyrektywy Prospektowej („**Inwestorzy Kwalifikowani**”). Dokument Marketingowy nie może stanowić podstawy do podejmowania decyzji inwestycyjnych przez podmioty, które nie są Inwestorami Kwalifikowanymi.

Dokument Marketingowy zostanie sporządzony przy założeniu, że promocja Oferty poza granicami Polski w odniesieniu do Akcji Oferowanych będzie dokonywana w oparciu o zwolnienie od obowiązku sporządzenia prospektu dla ofert akcji zwykłych przewidziane w Dyrektywie Prospektowej, w sposób, w jaki została ona implementowana w Państwach Członkowskich. W rezultacie każdy podmiot przeprowadzający lub zamierzający przeprowadzić w EOG promocję Oferty w odniesieniu do Akcji Oferowanych powinien dokonać jej w okolicznościach, które nie będą powodować po stronie Banku lub któregośkolwiek ze Współprowadzących Księgę Popytu obowiązku sporządzenia prospektu lub innego dokumentu ofertowego w związku z taką promocją.

Informacja dla inwestorów z Wielkiej Brytanii

W Wielkiej Brytanii Dokument Marketingowy będzie rozpowszechniany tylko, i będzie przeznaczony jedynie, do Inwestorów Kwalifikowanych: (i) którzy posiadają doświadczenie zawodowe w sprawach inwestycji w rozumieniu artykułu 19(5) Zarządzenia w sprawie promocji finansowej z 2005 r. wydanego na podstawie brytyjskiej Ustawy o Rynkach i Usługach Finansowych (ang. *Financial Services and Markets*

Act) z 2000 r., ze zm. („Zarządzenie”), lub (ii) którzy objęci są artykułem 49(2)(a) do (d) Zarządzenia, lub (iii) którym można w inny zgodny z prawem sposób przekazać Dokument Marketingowy (wszystkie takie osoby zwane są dalej „Właściwymi Osobami”). Dokument Marketingowy nie może stanowić podstawy do podejmowania decyzji inwestycyjnych w Wielkiej Brytanii przez podmioty, które nie są Właściwymi Osobami.

Dokument Marketingowy zostanie sporządzony przy założeniu, że promocja Oferty na terytorium Wielkiej Brytanii w odniesieniu do Akcji Oferowanych będzie dokonywana w oparciu o zwolnienie od obowiązku sporządzenia prospektu dla ofert akcji zwykłych przewidziane w Dyrektywie Prospektowej, w sposób, w jaki została ona implementowana w Wielkiej Brytanii. W rezultacie, każdy podmiot przeprowadzający lub zamierzający przeprowadzić w Wielkiej Brytanii promocję Oferty w odniesieniu do Akcji Oferowanych powinien dokonać jej w okolicznościach, które nie będą powodować po stronie Banku lub któregokolwiek ze Współprowadzących Księgę Popytu obowiązku sporządzenia prospektu lub innego dokumentu ofertowego w związku z taką promocją.

Prezentacja informacji finansowych i innych danych

Informacje ogólne

Zbadane skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy PKO BP za lata zakończone 31 grudnia 2006, 2007 i 2008 r. („**Skonsolidowane Roczne Sprawozdania Finansowe**”) oraz niezbadane skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PKO BP za okres sześciu miesięcy zakończony 30 czerwca 2009 r. („**Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe**”, a łącznie ze Skonsolidowanymi Rocznymi Sprawozdaniem Finansowymi – „**Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe**”), zostały zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie (zob. „*Dokumenty zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie*” poniżej).

Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe zostały sporządzone zgodnie z MSSF zatwierdzonymi przez UE, które różnią się w niektórych aspektach od MSSF wydanych przez IASB (zob. „*Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej – Istotne zasady rachunkowości i oszacowania – Różnice pomiędzy MSSF wydanymi przez IASB oraz MSSF mającymi zastosowanie dla sprawozdań finansowych Grupy*”). Prezentacja informacji finansowych zgodnie z MSSF wymaga przyjęcia przez kierownictwo szacunków i założeń, które mogą mieć wpływ na wartości wykazane w sprawozdaniach finansowych i notach do sprawozdania finansowego. Rzeczywiste wartości mogą różnić się od przyjętych szacunków.

Skonsolidowane Roczne Sprawozdania Finansowe za lata zakończone 31 grudnia 2006 r. i 2007 r. („**Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2006 r.**” i „**Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.**”) podlegały badaniu przez Ernst & Young Audit sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, natomiast Skonsolidowane Roczne Sprawozdanie Finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2008 r. („**Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.**”) podlegało badaniu, a Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe podlegało przeglądowi przez PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (zob. „*Informacje dodatkowe – Biegli rewidenci*”).

Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe prezentowane są w walucie funkcjonalnej Banku i walucie prezentacji Grupy PKO BP, którą jest PLN. Ponadto, o ile nie zaznaczono inaczej, dane finansowe i statystyczne zawarte w Prospekcie są również wyrażone w PLN.

O ile nie zaznaczono inaczej, wszystkie dane finansowe dotyczące Grupy PKO BP przedstawione w Prospekcie pochodzą ze Skonsolidowanych Sprawozdań Finansowych lub zostały obliczone na ich podstawie.

W związku ze zmianą MSR 1 „*Prezentacja Sprawozdań Finansowych*” obowiązującą od 1 stycznia 2009 r. Grupa zastosowała odmienną terminologię odnośnie niektórych elementów sprawozdania finansowego (np. używanie określenia „sprawozdanie z sytuacji finansowej” w miejsce określenia „bilans”) lub niektórych terminów rachunkowych. Prezentacja i opisy dotyczące danych finansowych w Prospekcie zostały dostosowane do obecnie stosowanej prezentacji i metodologii.

Niektóre dane finansowe, które znajdują się w Prospekcie, zostały zaokrąglone i przedstawione w mln lub mld zł, a nie w tys. zł, tak jak w Skonsolidowanych Sprawozdaniach Finansowych. W związku z tym w niektórych wypadkach suma liczb w poszczególnych kolumnach lub wierszach tabel zawartych w Prospekcie może nie odpowiadać dokładnie łącznej sumie wyliczonej dla danej kolumny lub wiersza. Niektóre wartości procentowe w tabelach zamieszczonych w Prospekcie również zostały zaokrąglone i sumy w tych tabelach mogą nie odpowiadać dokładnie 100%. Zmiany procentowe pomiędzy porównywanymi okresami zostały obliczone na bazie kwot oryginalnych, a nie zaokrąglonych.

O ile nie wskazano inaczej, w Prospekcie odniesienia do „PLN”, „złoty” lub „zł” są odniesieniami do prawnego środka płatniczego na terytorium Polski, odniesienia do „euro”, „EUR” lub „€” są odniesieniami do wspólnej waluty wprowadzonej na początku trzeciego etapu Europejskiej Unii Gospodarczej i Walutowej na mocy traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, odniesienia do „USD” są odniesieniami do dolarów amerykańskich będących prawnym środkiem płatniczym Stanów Zjednoczonych Ameryki, natomiast odniesienia do „CHF” są odniesieniami do prawnego środka płatniczego na terytorium Konfederacji Szwajcarskiej, a odniesienia do „hrywny” lub „UAH” są odniesieniami do prawnego środka płatniczego na terytorium Ukrainy.

Zmiana sposobu prezentacji danych porównywalnych

W Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za 2008 r. oraz w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za 2007 r. Grupa PKO BP zmieniła sposób prezentacji wybranych pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat oraz skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej w celu: (i) zapewnienia optymalnej prezentacji informacji finansowych zgodnie z MSSF oraz (ii) zapewnienia zgodności sprawozdań finansowych i sprawozdań zarządczych sporządzanych na wewnętrzne potrzeby Zarządu.

W celu zapewnienia zgodnie z MSR 1 pełnej porównywalności danych zawartych w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za 2008 r. Grupa dokonała zmiany sposobu prezentacji danych porównywalnych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 r., w stosunku do danych prezentowanych poprzednio w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za 2007 r.

W celu zapewnienia zgodnie z MSR 1 pełnej porównywalności danych zawartych w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za 2007 r. Grupa dokonała zmiany sposobu prezentacji danych porównywalnych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 r., w stosunku do danych prezentowanych poprzednio w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za 2006 r.

Zmiana sposobu prezentacji danych porównywalnych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 r. zawartych w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za 2008 r.

W tabeli poniżej, zgodnie ze szczegółowym opisem w Nocie 51 do Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego za 2008 r., przedstawiono zestawienie zmian wynikających ze zmiany sposobu prezentacji w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za 2008 r. danych porównywalnych za rok zakończony 31 grudnia 2007 r., w stosunku do danych prezentowanych poprzednio w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za 2007 r.

	Rok zakończony 31 grudnia 2007			
	Prezentowano poprzednio	Dane porównawcze	Różnica	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	
Rachunek zysków i strat				
Przychody z tytułu odsetek	6.582.391	6.559.333	(23.058)	1), 5)
Koszty z tytułu odsetek	(1.938.663)	(1.912.766)	25.897	1)
Przychody z tytułu prowizji i opłat	3.022.036	3.083.416	61.380	1), 6)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(686.837)	(751.569)	(64.732)	1), 3), 6)
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej. . .	(74.269)	(73.314)	955	1), 2)
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych.	9.382	6.543	(2.839)	5)
Pozostałe przychody operacyjne	657.245	514.566	(142.679)	1), 2), 4), 6)
Pozostałe koszty operacyjne	(360.284)	(256.936)	103.348	1), 2), 4), 6), 7)
Ogólne koszty administracyjne	(4.082.572)	(4.040.844)	41.728	3), 7)
Sprawozdanie z sytuacji finansowej				
Należności od banków	5.292.319	5.261.236	(31.083)	8)
Zobowiązania od klientów	86.610.593	86.579.510	(31.083)	8)
Rachunek przepływów pieniężnych				
Środki pieniężne na koniec okresu.	9.263.399	9.232.316	(31.083)	8)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

- 1) Zmiana prezentacji wybranych przychodów i kosztów DM PKO BP.
- 2) Zmiana prezentacji wybranych przychodów i kosztów z operacji finansowych.
- 3) Zmiana prezentacji kosztów opłat z tytułu usług Krajowej Izby Rozliczeniowej, Biura Informacji Kredytowej, SWIFT.
- 4) Zmiana prezentacji wynikająca ze znettowania zmiany stanu produktów w spółkach deweloperskich.
- 5) Zmiana sposobu prezentacji przychodu z inwestycyjnych papierów wartościowych.
- 6) Zmiana prezentacji przychodów i kosztów z tytułu zarządzania otwartym funduszem emerytalnym.
- 7) Zmiana sposobu prezentacji nieplanowanej amortyzacji.
- 8) Zmiana prezentacji dotycząca znettowania środków ośrodków szkolno-wypoczynkowych.

Zmiana sposobu prezentacji danych porównywalnych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 r. zawartych w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za 2007 r.

W tabeli poniżej, zgodnie ze szczegółowym opisem w Nocie 54 do Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego za 2007 r., przedstawiono zestawienie zmian wynikających ze zmiany sposobu prezentacji danych porównywalnych za rok zakończony 31 grudnia 2006 r., w stosunku do danych prezentowanych poprzednio w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za 2006 r.

	Rok zakończony 31 grudnia 2006		
	Prezentowano poprzednio	Dane porównawcze	Różnica
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
Rachunek zysków i strat			
Przychody z tytułu odsetek	5.571.159	5.594.771	23.612 1)
Koszty z tytułu odsetek	(1.762.414)	(1.762.592)	(178) 1)
Przychody z tytułu prowizji i opłat	2.088.600	2.296.099	207.499 1), 2)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(366.039)	(429.847)	(63.808) 1), 2)
Pozostałe przychody operacyjne	1.021.737	805.656	(216.081) 1), 2), 3)
Pozostałe koszty operacyjne	(237.625)	(493.907)	(256.282) 1), 2), 3), 4)
Ogólne koszty administracyjne	(4.117.178)	(3.811.940)	305.238 4)
Sprawozdanie z sytuacji finansowej			
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	392.380	998.635	606.255 5)
Pochodne instrumenty finansowe	1.199.556	1.199.154	(402) 5)
Pozostałe instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	11.360.064	11.518.705	158.641 5)
Zobowiązania wobec innych banków	4.193.090	4.351.608	158.518 5)
Pochodne instrumenty finansowe	1.098.863	1.097.806	(1.057) 5)
Zobowiązania wobec klientów	82.900.142	83.507.175	607.033 5)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.

1) Zmiana sposobu prezentacji wybranych przychodów i kosztów DM PKO BP.

2) Zmiana sposobu prezentacji prowizji i opłat związanych z zarządzaniem funduszami PKO TFI.

3) Zmiana sposobu prezentacji odpisów na inne aktywa.

4) Zmiana sposobu prezentacji kosztów związanych z rozliczaniem inwestycji.

5) Przeniesienie transakcji sell buy back ze zobowiązań pozabilansowych.

Na potrzeby sporządzenia Prospektu Grupa dokonała analizy wpływu zmiany w sposobie prezentacji danych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 r., o której mowa powyżej, na ich porównywalność z danymi za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 r. W ocenie Zarządu zmiana sposobu prezentacji nie ma istotnego wpływu na porównywalność danych finansowych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 r. z danymi finansowymi za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 r. Zmiana sposobu prezentacji została dokonana wyłącznie w celu zapewnienia pełnej porównywalności pomiędzy danymi finansowymi za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 r. i danymi za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 r. W związku z powyższym nie dokonano żadnych innych zmian, oprócz opisanych powyżej, w sposobie prezentacji danych finansowych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 r.

Z uwagi na powyższe, Grupa podjęła decyzję o zamieszczeniu w Prospekcie następujących danych finansowych:

- w odniesieniu do roku zakończonego 31 grudnia 2008 r. oraz roku zakończonego 31 grudnia 2007 r. – dane pochodzące ze Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego za 2008 r. wraz z danymi porównywalnymi oraz
- w odniesieniu do roku zakończonego 31 grudnia 2006 r. – dane porównywalne pochodzące ze Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego za 2007 r.

Dane makroekonomiczne, branżowe i statystyczne

Wybrane dane makroekonomiczne i statystyczne zawarte w Prospekcie obejmują dane szacunkowe pochodzące z publicznie dostępnych źródeł informacji o różnym stopniu wiarygodności. Dane makroekonomiczne oraz statystyczne dotyczące Polski zostały zaczerpnięte głównie z informacji publikowanych przez GUS oraz NBP. W każdym przypadku dane makroekonomiczne i statystyczne oraz dane źródłowe, na których one bazują, mogły nie zostać opracowane w ten sam sposób co tego rodzaju statystyki opracowywane w innych krajach.

Nie można również zapewnić, że osoba trzecia stosująca odmienne metody zbierania danych, ich analizy oraz ich przetwarzania uzyskałaby takie same wyniki.

Informacje na temat rynku, jak również pewne informacje branżowe i prognozy, a także informacje na temat pozycji rynkowej Banku i Grupy PKO BP zawarte w Prospekcie zostały opracowane i oszacowane na podstawie założeń, które Zarząd uznał za rozsądne, jak również na podstawie danych zaczerpniętych z raportów opracowanych na zlecenie Grupy PKO BP przez osoby trzecie lub danych z publicznie dostępnych źródeł (Eurostat, Bloomberg, raportu „Raiffeisen RESEARCH”), publikacji branżowych lub ogólnych, takich jak raporty publikowane przez KNF i NBP oraz polskich gazet. Źródło pochodzenia informacji zewnętrznych podawane jest każdorazowo w przypadku użycia takich informacji w Prospekcie. Opracowując, wyszukując i przetwarzając dane makroekonomiczne, rynkowe, branżowe lub inne dane zaczerpnięte ze źródeł zewnętrznych, takich jak publikacje rządowe, publikacje osób trzecich, branżowe lub ogólne, Bank nie weryfikował ich przez niezależne źródła. W przypadku informacji pochodzących od osób trzecich, które znajdują się w Prospekcie, informacje te zostały dokładnie przytoczone, jak również w zakresie, w jakim Bank jest w stanie stwierdzić oraz ustalić na podstawie informacji pochodzących od osób trzecich, nie pominięto żadnych faktów, których pominięcie mogłoby sprawić, że informacje pochodzące od osób trzecich byłyby niedokładne bądź wprowadzałyby w błąd.

Publikacje branżowe, co do zasady, zawierają stwierdzenia, że zawarte w nich informacje zostały uzyskane ze źródeł, które uważa się za wiarygodne, lecz że nie ma gwarancji, iż dane takie są w pełni dokładne i kompletne. Podczas sporządzania niniejszego Prospektu Bank nie przeprowadzał niezależnej weryfikacji takich informacji pochodzących od osób trzecich. Nie przeprowadzono również analizy adekwatności metodologii wykorzystanej przez te osoby trzecie na potrzeby opracowania takich danych lub dokonania szacunków i prognoz. Ani Bank, ani żaden ze Współprowadzących Księgę Popytu nie jest w stanie zapewnić, że informacje takie są dokładne albo, w odniesieniu do prognozowanych danych, że prognozy takie zostały sporządzone na podstawie poprawnych danych i założeń, ani że prognozy te okażą się trafne.

Bank nie zamierza i nie zobowiązuje się do uaktualniania danych dotyczących branży lub rynku, zaprezentowanych w Prospekcie, z zastrzeżeniem obowiązków wynikających z przepisów prawa.

Dokumenty zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie

Z uwagi na fakt, iż Bank jest spółką publiczną, której Akcje Istniejące znajdują się w obrocie na rynku podstawowym GPW i podlega obowiązkowi informacyjnym wynikającym z obowiązujących przepisów prawa oraz regulacji giełdowych, wskazane poniższe informacje zostały zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie. Informacje te pochodzą z dokumentów, które Bank udostępnił do publicznej wiadomości i przekazał KNF przed Dniem Zatwierdzenia Prospektu.

Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe wraz z, odpowiednio, opiniami niezależnego biegłego rewidenta z badania albo raportem niezależnego biegłego rewidenta z przeglądu zostały włączone do Prospektu przez odesłanie do:

- skonsolidowanego raportu rocznego Grupy PKO BP za rok zakończony 31 grudnia 2006 r., opublikowanego przez Bank w dniu 3 kwietnia 2007 r. – wyłącznie do części obejmującej skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PKO BP za rok zakończony 31 grudnia 2006 r. oraz do opinii niezależnego biegłego rewidenta z badania tego skonsolidowanego sprawozdania finansowego,
- skonsolidowanego raportu rocznego Grupy PKO BP za rok zakończony 31 grudnia 2007 r., opublikowanego przez Bank w dniu 15 kwietnia 2008 r. – wyłącznie do części obejmującej skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PKO BP za rok zakończony 31 grudnia 2007 r. oraz do opinii niezależnego biegłego rewidenta z badania tego skonsolidowanego sprawozdania finansowego,
- skonsolidowanego raportu rocznego Grupy PKO BP za rok zakończony 31 grudnia 2008 r., opublikowanego w dniu 9 kwietnia 2009 r. – wyłącznie do części obejmującej skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PKO BP za rok zakończony 31 grudnia 2008 r. oraz do opinii niezależnego biegłego rewidenta z badania tego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, oraz
- skonsolidowanego raportu półrocznego Grupy PKO BP za okres sześciu miesięcy zakończony 30 czerwca 2009 r., opublikowanego w dniu 27 sierpnia 2009 r. – wyłącznie do części obejmującej skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PKO BP za okres sześciu miesięcy zakończony 30 czerwca 2009 r. oraz do raportu niezależnego biegłego rewidenta z przeglądu tego skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe są dostępne na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl).

Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe zawierają informacje finansowe dotyczące aktywów i pasywów Emitenta, jego sytuacji finansowej oraz zysków i strat, których zamieszczenie w Prospekcie jest wymagane przez Załącznik I (pkt 20.1 – 20.6) do Rozporządzenia 809/2004. Informacje znajdujące się w pozostałych częściach skonsolidowanych raportów rocznych Grupy PKO BP, o których mowa powyżej, nie zostały zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie. W ocenie Banku informacje te nie są istotne dla oceny przez inwestora sytuacji gospodarczej, finansowej i majątkowej oraz perspektyw rozwoju Grupy PKO BP lub też zostały zamieszczone w Prospekcie w innych jego częściach.

Z zastrzeżeniem wskazanym powyżej, treść strony internetowej Banku ani treść jakiegokolwiek strony internetowej, o której mowa na stronie internetowej Banku (w tym strony internetowej GPW), nie stanowią części Prospektu.

Stwierdzenia dotyczące przyszłości

Prospekt zawiera stwierdzenia dotyczące przyszłości, co oznacza wszelkie oświadczenia, inne niż oświadczenia dotyczące faktów zaszłych w przeszłości, w tym oświadczenia, w których, przed którymi albo po których występują wyrazy takie jak „cele”, „sądzi”, „przewiduje”, „dąży”, „zamierza”, „będzie”, „może”, „uprzedzając”, „byłby”, „mógłby”, albo inne podobne wyrażenia lub ich zaprzeczenia. Stwierdzenia dotyczące przyszłości odnoszą się do znanych i nieznanych kwestii obarczonych ryzykiem i niepewnością lub innych ważnych czynników będących poza kontrolą Grupy PKO BP, które mogą spowodować, że faktyczne wyniki Grupy PKO BP, jej perspektywy i rozwój będą się istotnie różniły od wyników, osiągnięć i rozwoju przewidywanych w tych stwierdzeniach lub z nich wynikających. Podane przez Bank stwierdzenia dotyczące przyszłości opierają się na wielu założeniach dotyczących obecnych i przyszłych strategii działalności Grupy PKO BP oraz otoczenia, w którym Grupa PKO BP prowadzi działalność i będzie prowadziła działalność w przyszłości. Niektóre takie czynniki, które mogą spowodować, że rzeczywiste wyniki, osiągnięcia i rozwój Grupy PKO BP będą różniły się od tych opisanych w stwierdzeniach dotyczących przyszłości, opisane są w rozdziałach „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej”, „Czynniki ryzyka” oraz w innych rozdziałach Prospektu. Takie stwierdzenia są aktualne jedynie na Dzień Zatwierdzenia Prospektu. Oprócz obowiązków wynikających z przepisów prawa lub Regulaminu GPW Bank nie ma obowiązku przekazywać do publicznej wiadomości aktualizacji lub weryfikacji jakichkolwiek stwierdzeń dotyczących przyszłości zamieszczonych w Prospekcie w związku z pojawieniem się nowych informacji, wystąpieniem przyszłych zdarzeń lub innymi okolicznościami.

Inwestorzy powinni być świadomi, że różnego rodzaju istotne czynniki i ryzyka mogą powodować, że rzeczywiste wyniki Grupy PKO BP będą istotnie różnić się od planów, celów, oczekiwań i zamiarów wyrażonych w stwierdzeniach dotyczących przyszłości. Wśród czynników takich występują między innymi:

- *Ryzyka związane z warunkami makroekonomicznymi*, takie jak światowy kryzys finansowy oraz związane z nim spowolnienie gospodarcze, pogorszenie sytuacji gospodarczej, politycznej lub społecznej w Europie Środkowo-Wschodniej, sytuacja gospodarcza, polityczna i społeczna w Polsce oraz polityka rządu polskiego, jak również dalsze pogorszenie sytuacji gospodarczej, politycznej i społecznej na Ukrainie i problemy finansowe klientów Banku,
- *Ryzyka dotyczące działalności Grupy PKO BP*, w tym w szczególności zwiększanie przez Grupę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom, rozwój portfela kredytów denominowanych w walutach obcych, odpisy z tytułu zawartych z klientami transakcji walutowych instrumentów pochodnych, działalność Grupy na Ukrainie, wartość skarbowych papierów wartościowych, ryzyko utraty płynności, obniżenie ratingu Banku, zdolność Banku do utrzymania aktualnej wysokości marż depozytowych oraz kredytowych, spadek aktywności na rynku i jej wpływ na wynik z tytułu opłat i prowizji, konkurencja w sektorze bankowym w Polsce, niezdolność Banku do wprowadzenia przyjętych kierunków strategii rozwoju i wzrostu działalności, rozwój portfela produktów i bazy klientów Banku, niezrealizowanie celów emisji, wyniki portfela kredytowego Banku, utrzymywanie minimalnego wskaźnika wypłacalności oraz innych współczynników regulacyjnych, spełnianie określonych wymogów regulacyjnych, nieskuteczność metod zarządzania ryzykiem stosowanych przez Bank, ryzyko operacyjne, zdolność Banku do zatrudnienia, wyszkolenia lub zatrzymania wystarczająco wykwalifikowanego personelu, proces mający na celu powołanie prezesa Zarządu oraz wiceprezesa Zarządu, awaria ZSI, posiadanie kontroli korporacyjnej nad Bankiem przez Skarb Państwa.

Prezentowana lista czynników nie jest wyczerpująca. Inwestorzy, opierając się na stwierdzeniach dotyczących przyszłości, powinni z należytą starannością wziąć pod uwagę wyżej wskazane czynniki oraz inne zdarzenia przyszłe i niepewne, zwłaszcza w kontekście otoczenia ekonomicznego, społecznego i regulacyjnego, w którym Bank działa. Bank nie oświadcza, nie daje żadnej gwarancji i nie zapewnia, że czynniki opisane w stwierdzeniach dotyczących przyszłości faktycznie wystąpią, a każde takie stwierdzenie stanowi tylko jedną z możliwych opcji, która nie powinna być uważana za opcję najbardziej prawdopodobną lub typową.

WYKORZYSTANIE WPŁYWÓW Z OFERTY

Przy założeniu, że wszystkie Akcje Oferowane zostaną objęte, przewiduje się, że szacunkowe wpływy z emisji Akcji Oferowanych netto ukształtują się na poziomie 4,9 mld zł po uwzględnieniu wskazanych poniżej kosztów Oferty, w tym szacunkowej prowizji i wynagrodzenia dla Współprowadzących Księgę Popytu w kwocie 25 mln zł. Bank spodziewa się, że inne koszty Oferty, bez prowizji i wynagrodzenia dla Współprowadzących Księgę Popytu, którego wysokość jest zależna od wpływów brutto z Oferty, wyniosą około 35 mln zł (z uwzględnieniem podatku VAT, o ile będzie należny).

Informacja na temat rzeczywistych wpływów brutto i netto z emisji Akcji Oferowanych oraz rzeczywistej wielkości kosztów Oferty, w tym wynagrodzenia Współprowadzących Księgę Popytu, zostaną przekazane przez Bank do publicznej wiadomości w formie raportu bieżącego w trybie art. 55 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Podwyższenie kapitału zakładowego zwiększy zdolność PKO BP do utrzymania i wzmocnienia roli największego kredytodawcy detalicznego dla polskiej gospodarki i do zasadniczego poszerzenia jego roli w segmencie podmiotów gospodarczych i instytucji sektora publicznego. Bank zamierza wykorzystać wpływy z Oferty do końca 2011 r. głównie na rozwój akcji kredytowej. Według planów Banku, około 81% wpływów z Oferty wykorzystane będzie dla wzmocnienia akcji kredytowej, z czego około 60% stanowić będzie wsparcie dla rozwoju segmentu detalicznego i około 40% dla segmentu korporacyjnego. Takie wykorzystanie wpływów z Oferty jest zgodne ze strategią Banku, która koncentruje się na rozwoju produktów i usług dla istniejących i nowych klientów w obydwu kluczowych segmentach Banku, w szczególności w zakresie tych produktów i usług, które generują wysokie marże przy stosunkowo niskim ryzyku. Bank planuje także przeznaczyć około 13% wpływów z Oferty na finansowanie wydatków inwestycyjnych, a w szczególności na zakup oprogramowania oraz realizację innych inwestycji związanych z systemami informatycznymi Banku, w szczególności zakup wartości niematerialnych i prawnych związanych z działalnością operacyjną Banku. Ponadto Bank przeznaczy około 6% wpływów z Oferty na dokapitalizowanie Spółek Zależnych świadczących usługi finansowe.

Powyższe projekty zostały uszeregowane według priorytetów wykonania. Bank planuje także częściowo finansować powyższe projekty z funduszy własnych posiadanych już lub wygenerowanych w przyszłości z działalności. Jeżeli Bank pozyska niewystarczającą kwotę wpływów netto w niniejszej Ofercie, projekty zostaną w niezbędnym zakresie sfinansowane środkami dłużnymi lub z przyszłych zatrzymanych zysków.

Bank zastrzega sobie możliwość zmiany powyżej przedstawionych celów emisji Akcji Oferowanych, jeżeli realizacja wskazanych celów emisji okazałaby się niemożliwa lub niecelowa bądź wystąpiłyby nieprzewidziane okoliczności i zdarzenia, których zaistnienie mogłoby negatywnie wpłynąć na działalność Grupy PKO BP. Informacja o zmianie celów emisji zostanie przekazana do publicznej wiadomości niezwłocznie po powzięciu ewentualnej decyzji w tym zakresie w formie raportu bieżącego w trybie art. 55 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Do czasu całkowitego wydatkowania środków pozyskanych z emisji Akcji Oferowanych Bank będzie je inwestował na warunkach rynkowych, między innymi w skarbowe papiery wartościowe i depozyty międzybankowe.

DYWIDENDA I POLITYKA W ZAKRESIE DYWIDENDY

Dane historyczne na temat dywidendy

Poniższa tabela zawiera informacje o zysku netto Banku, ogólnej wartości wypłacanej dywidendy oraz wartości dywidendy przypadającej na jedną Akcję za każde z trzech ostatnich zakończonych lat obrotowych.

	Rok zakończony dnia 31 grudnia		
	2008	2007	2006
Zysk netto (w mln zł)	2.881,26	2.719,99	2.047,39
Dywidenda wypłacona/zadeklarowana akcjonariuszom (w mln zł)	1.000,00	1.090,00	980,00
Wartość dywidendy na jedną Akcję (w zł)	1,00	1,09	0,98

Źródło: Bank

Polityka w zakresie wypłaty dywidendy

Ogólnym założeniem polityki Banku w zakresie wypłaty dywidendy jest realizowanie wypłat stosownie do wielkości wypracowanego zysku i możliwości finansowych Banku. Zarząd, zgłaszając propozycje dotyczące wypłaty dywidendy, kieruje się koniecznością zapewnienia odpowiedniego poziomu współczynnika wypłacalności Banku oraz kapitału niezbędnego do rozwoju Banku. Zamiarem Zarządu jest rekomendowanie w przyszłości Walnemu Zgromadzeniu podejmowania uchwał w sprawie wypłaty dywidendy, przy uwzględnieniu czynników wskazanych poniżej, w kwocie na poziomie 40% jednostkowego zysku netto Banku za dany rok obrotowy.

Polityka w zakresie wypłaty dywidendy będzie jednak w miarę potrzeby zmieniana przez Zarząd, a decyzje w tej sprawie będą podejmowane z uwzględnieniem szeregu różnych czynników dotyczących Banku, w tym perspektyw dalszej działalności, przyszłych zysków, zapotrzebowania na środki pieniężne, sytuacji finansowej, poziomu współczynnika wypłacalności, planów ekspansji oraz wymogów prawa w tym zakresie. Każda uchwała o wypłacie dywidendy będzie ponadto rozpatrywana przez Walne Zgromadzenie.

W celu umożliwienia Zarządowi prowadzenia bardziej elastycznej polityki wypłaty dywidendy w przyszłości oraz uzyskania większego wpływu na określenie terminów wypłat świadczeń na rzecz akcjonariuszy Banku, Zarząd zarekomendował zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu, które odbyło się w dniu 30 czerwca 2009 r., podjęcie uchwały w sprawie zmiany Statutu upoważniającej Zarząd do wypłaty akcjonariuszom Banku zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy na koniec roku obrotowego, jeżeli Bank będzie posiadał środki wystarczające na jej wypłatę. Zwyczajne Walne Zgromadzenie podjęło odpowiednią uchwałę w sprawie zmiany Statutu. Na Dzień Zatwierdzenia KNF nie wydała zezwolenia wymaganego przez Prawo Bankowe na zmianę Statutu w tym zakresie.

Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu Zarząd nie podjął żadnej decyzji w sprawie wypłaty zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy na koniec roku obrotowego 2009. Według najlepszej wiedzy Zarządu, Ministerstwo Skarbu Państwa oczekuje, że nastąpi wypłata przez Bank zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy za rok obrotowy 2009 w wysokości stanowiącej połowę zysku osiągniętego przez Bank w roku obrotowym 2009, wykazanego w śródrocznym sprawozdaniu finansowym, które zostanie poddane badaniu przez biegłego rewidenta.

Wypłata zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy za rok obrotowy 2009 w wysokości stanowiącej połowę zysku osiągniętego przez Bank w 2009 r. będzie wymagała w szczególności: (i) uzyskania zezwolenia KNF na zmianę Statutu w zakresie upoważnienia Zarządu do wypłaty akcjonariuszom zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy na koniec roku obrotowego, (ii) rejestracji w KRS odpowiednich zmian Statutu, (iii) osiągnięcia przez Bank w okresie śródrocznym roku obrotowego 2009 (od końca roku obrotowego 2008) odpowiedniego poziomu zysku umożliwiającego wypłatę zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy na koniec roku obrotowego 2009, (v) uzyskania zgody Rady Nadzorczej na wypłatę zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy na koniec roku obrotowego 2009, (vi) dokonania szeregu innych czynności formalnych i faktycznych, w tym w szczególności zbadania przez biegłego rewidenta międzyokresowego sprawozdania finansowego Banku stosownie do treści art. 349 § 2 Kodeksu Spółek Handlowych oraz dokonania odpowiednich ogłoszeń w Monitorze Sądowym i Gospodarczym oraz (vii) konsultacji w sprawie lub uzyskania zgody KNF na wypłatę zaliczki na poczet dywidendy.

Ponadto Zarząd nie może wykluczyć, że Ministerstwo Skarbu Państwa będzie dodatkowo oczekiwało wypłaty zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy za rok obrotowy 2009 w wysokości przekraczającej połowę zysku osiągniętego przez Bank w 2009 r., wykazanego w międzyokresowym sprawozdaniu finansowym zbadanym przez biegłego rewidenta i w związku z tym jej ewentualna wypłata nastąpi także, stosownie do art. 346 § 2 Kodeksu Spółek Handlowych, z kapitałów rezerwowych utworzonych z zysku, którymi w celu wypłaty zaliczki będzie dysponował Zarząd. W takim przypadku, mając na uwadze treść art. 349 § 2 Kodeksu Spółek Handlowych, Statutu (zgodnie ze Statutem na Dzień Zatwierdzenia Prospektu kapitał rezerwowy Banku przeznaczony jest wyłącznie na pokrycie mogących powstać strat bilansowych, a decyzję o wykorzystaniu kapitału rezerwowego podejmuje Walne Zgromadzenie), uchwały zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie zmiany Statutu upoważniającej Zarząd do wypłaty akcjonariuszom zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy oraz odpowiednie przepisy Prawa Bankowego, ewentualne spełnienie oczekiwań Ministerstwa Skarbu Państwa w zakresie wypłaty zaliczki na poczet dywidendy z kapitałów rezerwowych będzie wymagać, w szczególności dodatkowej zmiany Statutu w zakresie upoważnienia Zarządu do dysponowania kapitałem rezerwowym Banku lub uzyskania odpowiedniego upoważnienia Walnego Zgromadzenia w tym zakresie i zezwolenia KNF na taką zmianę, będzie wymagać kolejnej zgody KNF na taką wypłatę oraz odpowiednio dokonania innych czynności i zajęcia zdarzeń określonych w poprzednim akapicie.

Wszystkie Akcje, w tym Akcje Oferowane, mają równe uprawnienia w zakresie wypłaty dywidendy (i odpowiednio zaliczki na poczet dywidendy) i uprawniają do udziału w zysku Banku od dnia ich nabycia (a w przypadku Akcji Oferowanych od dnia ich rejestracji w rejestrze przedsiębiorców KRS) pod warunkiem podjęcia przez Walne Zgromadzenie uchwały o podziale zysku (lub odpowiednio w przypadku zaliczki na poczet dywidendy uchwał Zarządu i Rady Nadzorczej) i ustalenia dnia dywidendy na dzień przypadający po dniu nabycia (bądź rejestracji) Akcji.

Szczegółowe informacje dotyczące wypłaty dywidendy znajdują się w rozdziale „*Prawa i obowiązki związane z Akcjami oraz Walne Zgromadzenia – Dywidenda*”.

Od uzyskanych na terytorium Polski przychodów z dywidend pobiera się zryczałtowany podatek dochodowy w wysokości 19% uzyskanego przychodu. Szczegółowe informacje dotyczące opodatkowania dochodów uzyskiwanych z tytułu dywidend znajdują się w rozdziale „*Opodatkowanie – Zasady opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych oraz podatkiem dochodowym od osób prawnych*”.

KAPITALIZACJA I ZADŁUŻENIE

Dane przedstawione w niniejszym rozdziale należy analizować łącznie z informacjami zawartymi w rozdziale „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej”, w Skonsolidowanych Sprawozdaniach Finansowych wraz z załączonymi informacjami dodatkowymi, jak również z innymi danymi finansowymi przedstawionymi w innych rozdziałach Prospektu.

Oświadczenie o kapitale obrotowym

Zarząd oświadcza, iż w jego ocenie poziom kapitału obrotowego posiadanego przez Grupę jest wystarczający dla pokrycia przez nią bieżących potrzeb i prowadzenia działalności w okresie co najmniej 12 miesięcy od Dnia Zatwierdzenia Prospektu.

Kapitalizacja i zadłużenie

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat skonsolidowanej kapitalizacji i zadłużenia Grupy na dzień 31 sierpnia 2009 r. (zadłużenie według wtórnych terminów wymagalności).

Kapitalizacja i zadłużenie Grupy na dzień 31 sierpnia 2009 r. (zadłużenie wg wtórnych terminów wymagalności)	(tys. zł) (niezbadane)
Zadłużenie ogółem¹, w tym:	123.473.754
Zadłużenie krótkoterminowe (do 1 roku włącznie), w tym:	117.551.205
gwarantowane	–
zabezpieczone ²	1.296.503
niegwarantowane/niezabezpieczone	116.254.702
Zadłużenie długoterminowe, w tym:	5.922.549
gwarantowane	–
zabezpieczone ²	71.274
niegwarantowane/niezabezpieczone	5.851.275
Kapitały własne, w tym:	13.010.159
Kapitał zakładowy	1.000.000
Pozostałe kapitały (z wyłączeniem wyniku roku bieżącego)	12.010.159
Razem	136.483.913

Źródło: Bank

¹ – Zadłużenie zawiera następujące kategorie: zobowiązania wobec banku centralnego, zobowiązania wobec innych banków, zobowiązania wobec klientów, zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych oraz zobowiązania podporządkowane.

² – Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań krótkoterminowych obejmują obligacje skarbowe oraz bony skarbowe z terminem zapadalności do trzech miesięcy. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań długoterminowych obejmują obligacje skarbowe z terminem zapadalności do dwóch lat. Dodatkowo Grupa tworzy zgodnie z art. 25 Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym Fundusz Ochrony Środków Gwarantowanych, którego wartość bilansowa na dzień 31 sierpnia 2009 r. wynosiła 484 mln zł. Wartość aktywów na pokrycie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych stanowią obligacje skarbowe z terminem wykupu zapewniającym zabezpieczenie wartości bilansowej przez okres określony ustawą. Fundusz jest powiększany lub pomniejszany w dniu 1 lipca każdego roku odpowiednio do wysokości sumy stanowiącej podstawę obliczenia kwoty rezerwy obowiązkowej.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat urealnionej luki płynności Grupy na dzień 31 sierpnia 2009 r.

	a'vista	0–1 miesiąc	1–3 miesiące	3–6 miesiące	6–12 miesiące	12–36 miesiące	36–60 miesiące	pow. 60 miesiące
	(w tys. zł) (niezbadane)	(w tys. zł) (niezbadane)	(w tys. zł) (niezbadane)	(w tys. zł) (niezbadane)	(w tys. zł) (niezbadane)	(w tys. zł) (niezbadane)	(w tys. zł) (niezbadane)	(w tys. zł) (niezbadane)
Grupa Kapitałowa – urealniona luka okresowa	2 790 679	9 774 716	(4 197 993)	(2 666 086)	2 540 822	4 390 798	2 730 184	(15 363 121)
Grupa Kapitałowa – urealniona skumulowana luka okresowa	2 790 679	12 565 395	8 367 402	5 701 316	8 242 138	12 632 936	15 363 121	–

Źródło: Bank

Prezentowana luka płynności Grupy na dzień 31 sierpnia 2009 r. zawiera między innymi urealnienia pozycji bilansowych Banku dotyczące osadu depozytów podmiotów niefinansowych i ich wymagalności, osadu kredytów w rachunku bieżącym podmiotów niefinansowych i ich zapadalności oraz płynnych papierów wartościowych i ich terminu zapadalności.

Na dzień 31 sierpnia 2009 r. we wszystkich przedziałach skumulowana (urealniona luka płynności Grupy została wyznaczona jako suma urealnionej luki płynności Banku i kontraktowych luk płynności pozostałych spółek z Grupy) luka płynności Grupy wykazywała wartości dodatnie. Oznacza to nadwyżkę zapadających aktywów nad wymagalnymi zobowiązaniami.

Od dnia opublikowania ostatnich danych finansowych nie zaszły znaczące zmiany w kapitalizacji, zadłużeniu i płynności Grupy.

Zadłużenie pośrednie i warunkowe

Informacje na temat zadłużenia pośredniego i warunkowego znajdują się w rozdziale „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej – Zobowiązania warunkowe”.

KURSY WYMIANY WALUT

W poniższych tabelach przedstawiono ogłoszone przez NBP, we wskazanych okresach, kursy średnie, najwyższe oraz najniższe, a także kurs na koniec okresu dla transakcji walutowych pomiędzy PLN a wskazanymi walutami. Bank nie może zapewnić, że wartość PLN w rzeczywistości odpowiadała takiej wartości danej waluty lub że mogła odpowiadać lub mogła być przeliczona na daną walutę po wskazanym kursie albo że w ogóle PLN mogła być wymieniana.

Kurs wymiany PLN do EUR

	Kurs PLN/EUR			
	Kurs średni	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Na koniec okresu
2006	3,895	4,107	3,757	3,831
2007	3,783	3,939	3,570	3,582
2008	3,517	4,185	3,203	4,172
I półrocze 2008.	3,493	3,658	3,354	3,354
I półrocze 2009.	4,468	4,900	3,917	4,470

Źródło: NBP

W dniu 24 września 2009 r. kurs wymiany PLN do EUR ogłoszony przez NBP wynosił 4,1780 PLN za jeden EUR.

Kurs wymiany PLN do USD

	Kurs PLN/USD			
	Kurs średni	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Na koniec okresu
2006	3,103	3,301	2,863	2,911
2007	2,767	3,040	2,426	2,435
2008	2,409	3,130	2,022	2,962
I półrocze 2008.	2,285	2,526	2,119	2,119
I półrocze 2009.	3,353	3,898	2,884	3,173

Źródło: NBP

W dniu 24 września 2009 r. kurs wymiany PLN do USD ogłoszony przez NBP wynosił 2,8309 PLN za jeden USD.

Kurs wymiany PLN do CHF

	Kurs PLN/CHF			
	Kurs średni	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Na koniec okresu
2006	2,476	2,626	2,368	2,384
2007	2,304	2,451	2,146	2,161
2008	2,220	2,801	1,960	2,801
I półrocze 2008.	2,175	2,296	2,070	2,091
I półrocze 2009.	2,967	3,317	2,613	2,931

Źródło: NBP

W dniu 24 września 2009 r. kurs wymiany PLN do CHF ogłoszony przez NBP wynosił 2,7628 PLN za jeden CHF.

Kurs wymiany PLN do UAH

Hrywna ukraińska jest walutą funkcjonalną spółek zależnych PKO BP – KREDOBANK oraz UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o.

	Kurs PLN/UAH			
	Kurs średni	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Na koniec okresu
2006	0,616	0,653	0,566	0,576
2007	0,550	0,602	0,480	0,481
2008	0,462	0,610	0,301	0,373
I półrocze 2008.	0,464	0,499	0,432	0,466
I półrocze 2009.	0,418	0,480	0,348	0,414

Źródło: NBP

W dniu 24 września 2009 r. kurs wymiany PLN do UAH ogłoszony przez NBP wynosił 0,3334 PLN za jeden UAH.

KURS NOTOWAŃ AKCJI

Od listopada 2004 r. 490.000.000 Akcji Istniejących jest notowanych na rynku podstawowym GPW pod symbolem „PKOBP”. Walutą notowań Akcji Istniejących jest PLN. Akcje Istniejące zostały zakwalifikowane do indeksu WIG20 (indeks 20 największych i najpłynniejszych spółek giełdowych).

Poniższa tabela zawiera informacje o kursie notowań Akcji Istniejących (według kursu ostatniej transakcji na GPW) we wskazanych okresach.

Okres	Najwyższa cena w zł	Najniższa cena w zł
10 listopada 2004 r. – 31 grudnia 2004 r.	27,80	24,00
Rok zakończony 31 grudnia 2005 r.	33,00	25,10
Rok zakończony 31 grudnia 2006 r.	48,50	29,10
Rok zakończony 31 grudnia 2007 r.	59,00	42,65
Rok zakończony 31 grudnia 2008 r.	52,50	24,60
1 stycznia 2009 r. – 30 czerwca 2009 r.	37,42	18,90
I kwartał 2005 r.	28,40	26,20
II kwartał 2005 r.	27,60	25,10
III kwartał 2005 r.	33,00	27,10
IV kwartał 2005 r.	31,60	27,30
I kwartał 2006 r.	35,90	29,10
II kwartał 2006 r.	40,60	31,60
III kwartał 2006 r.	40,80	35,90
IV kwartał 2006 r.	48,50	35,76
I kwartał 2007 r.	49,50	42,65
II kwartał 2007 r.	56,00	47,01
III kwartał 2007 r.	59,00	48,42
IV kwartał 2007 r.	56,50	50,10
I kwartał 2008 r.	50,90	39,08
II kwartał 2008 r.	50,95	43,81
III kwartał 2008 r.	52,50	41,50
IV kwartał 2008 r.	44,50	24,60
I kwartał 2009 r.	37,42	18,90
II kwartał 2009 r.	28,55	21,43

Źródło: GPW

W dniu 24 września 2009 r. kurs ostatniej transakcji Akcji Istniejących na GPW wynosił 35,00 zł.

WYBRANE HISTORYCZNE INFORMACJE FINANSOWE

Poniższe tabele zawierają wybrane dane finansowe na dzień oraz za okres sześciu miesięcy zakończony 30 czerwca 2009 i 2008 r., które pochodzą ze Skonsolidowanego Śródrocznego Sprawozdania Finansowego, jak również dane finansowe na dzień oraz za lata zakończone 31 grudnia 2008, 2007 oraz 2006 r., które pochodzą ze Skonsolidowanych Rocznych Sprawozdań Finansowych.

Niniejszy rozdział należy analizować łącznie z informacjami zawartymi w rozdziale „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej”, w Skonsolidowanych Sprawozdaniach Finansowych wraz z załączonymi informacjami dodatkowymi, jak również z innymi danymi finansowymi przedstawionymi w innych rozdziałach Prospektu.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca		Rok zakończony 31 grudnia		
	2009 <i>(w tys. PLN) (niezbadane)</i>	2008 <i>(w tys. PLN) (niezbadane)</i>	2008 <i>(w tys. PLN) (zbadane)</i>	2007 <i>(w tys. PLN) (zbadane)</i>	2006 <i>(w tys. PLN) (zbadane)</i>
Działalność kontynuowana:					
Przychody z tytułu odsetek	4.332.615	4.177.094	9.033.781	6.559.333	5.594.771
Koszty z tytułu odsetek	(2.030.988)	(1.261.069)	(2.906.466)	(1.912.766)	(1.762.592)
Wynik z tytułu odsetek	2.301.627	2.916.025	6.127.315	4.646.567	3.832.179
Przychody z tytułu prowizji i opłat	1.525.661	1.564.820	3.144.760	3.083.416	2.296.099
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(353.874)	(370.846)	(732.951)	(751.569)	(429.847)
Wynik z tytułu prowizji i opłat	1.171.787	1.193.974	2.411.809	2.331.847	1.866.252
Przychody z tytułu dywidend	5.035	3.860	21.956	3.293	3.604
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	64.006	(50.450)	(201.129)	(73.314)	(90.849)
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych ..	(3.972)	(1.779)	(2.986)	6.543	50.356
Wynik z pozycji wymiany	640.182	360.664	739.757	529.779	544.493
Pozostałe przychody operacyjne	311.247	209.166	522.425	514.566	805.656
Pozostałe koszty operacyjne	(154.986)	(109.904)	(230.727)	(256.936)	(493.907)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	156.261	99.262	291.698	257.630	311.749
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	(764.081)	(176.702)	(1.130.396)	(56.643)	(651)
Ogólne koszty administracyjne	(2.075.126)	(2.010.735)	(4.296.275)	(4.040.844)	(3.811.940)
Wynik z działalności operacyjnej	1.495.719	2.334.119	3.961.749	3.604.858	2.705.193
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i współzależnych	(332)	16.822	15.594	4.372	(3.705)
Zysk brutto	1.495.387	2.350.941	3.977.343	3.609.230	2.701.488
Podatek dochodowy	(335.608)	(488.089)	(838.156)	(667.838)	(494.039)
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców mniejszościowych)	1.159.779	1.862.852	3.139.187	2.941.392	2.207.449
Zyski i straty udziałowców mniejszościowych	9.221	14.539	18.513	37.760	58.397
Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą ..	1.150.558	1.848.313	3.120.674	2.903.632	2.149.052
Zysk na jedną akcję					
– podstawowy z zysku za okres (PLN)	1,15	1,85	3,12	2,90	2,15
– rozwodniony z zysku za okres (PLN)	1,15	1,85	3,12	2,90	2,15
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie	1.000.000.000	1.000.000.000	1.000.000.000	1.000.000.000	1.000.000.000
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych w okresie	1.000.000.000	1.000.000.000	1.000.000.000	1.000.000.000	1.000.000.000
Działalność zaniechana:					
Grupa PKO BP nie prowadziła w omawianym okresie działalności zaniechanej					

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca	
	2009	2008
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)
Wynik finansowy	1.159.779	1.862.852
Pozostałe dochody podlegające opodatkowaniu	195.430	(49.202)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych netto	1.403	(6.346)
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży netto	12.828	(42.856)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych netto	181.199	–
Razem dochody całkowite netto	1.355.209	1.813.650
Dochody całkowite netto razem przypadające na:	1.355.209	1.813.650
akcjonariuszy Banku	1.345.985	1.799.226
udziały mniejszości	9.224	14.424

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

W związku z zastosowaniem przez Grupę PKO BP zmian wynikających ze znowelizowanego MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”, skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów Grupy zostało zaprezentowane po raz pierwszy w Śródrocznym Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym. Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów Grupy, jako nie wymagane przez obowiązujące Grupę standardy rachunkowości, nie było prezentowane w Skonsolidowanych Rocznych Sprawozdaniach Finansowych, w związku z czym skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres objęty Skonsolidowanymi Rocznymi Sprawozdaniem Finansowymi nie zostało zamieszczone w Prospekcie.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

	Na dzień 30 czerwca 2009	Na dzień 31 grudnia		
		2008	2007	2006
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
AKTYWA				
Kasa, środki w Banku Centralnym	2.861.363	5.836.892	4.682.627	4.628.134
Należności od banków	4.606.698	3.363.599	5.261.236	13.430.590
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1.742.988	1.496.147	1.202.919	998.635
Pochodne instrumenty finansowe	3.079.712	3.597.670	1.556.736	1.199.154
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	9.870.752	4.555.544	8.314.444	11.518.705
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	107.798.572	101.107.891	76.417.149	58.906.607
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	6.113.805	8.614.913	5.716.238	6.763.188
Papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności	5.865	–	–	–
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	231.188	247.145	178.584	180.162
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	16.066	–	–	–
Zapasy	667.992	622.410	365.304	–
Wartości niematerialne	1.428.826	1.352.778	1.183.491	944.028
Rzeczowe aktywa trwale	2.889.153	2.964.659	2.820.103	2.655.041
w tym nieruchomości inwestycyjne	24.196	24.170	32.767	36.486
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	6.266	6.649	187.939	326
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	231.371	239.237	72.154	33.454
Inne aktywa	707.895	630.452	578.676	767.683
SUMA AKTYWÓW	142.258.512	134.635.986	108.537.600	102.025.707
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY				
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	455.417	2.816	1.279	1.387
Zobowiązania wobec innych banków	5.708.569	6.988.603	4.703.114	4.351.608

	Na dzień	Na dzień 31 grudnia		
	30 czerwca	2008	2007	2006
	2009	2008	2007	2006
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
Pochodne instrumenty finansowe	2.276.246	6.150.337	1.279.925	1.097.806
Zobowiązania wobec klientów	114.115.689	102.939.281	86.579.510	83.507.175
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	299.057	211.573	178.860	43.722
Zobowiązania podporządkowane	1.612.053	1.618.755	1.614.885	–
Pozostałe zobowiązania	2.803.150	1.667.776	1.732.333	2.220.347
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	131.677	472.228	9.932	170.960
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	23.373	20.585	4.446	23.922
Rezerwy	512.371	566.016	454.301	428.200
SUMA ZOBOWIĄZAŃ	127.937.602	120.637.970	96.558.585	91.845.127
Kapitał własny				
Kapitał zakładowy	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Pozostałe kapitały	11.954.434	9.835.307	8.137.270	7.109.697
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(56.013)	(57.413)	(47.761)	(13.672)
Niepodzielony wynik finansowy	248.806	53.232	(72.192)	(166.771)
Wynik roku bieżącego	1.150.558	3.120.674	2.903.632	2.149.052
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej	14.297.785	13.951.800	11.920.949	10.078.306
Kapitały mniejszości	23.125	46.216	58.066	102.274
KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM	14.320.910	13.998.016	11.979.015	10.180.580
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO	142.258.512	134.635.986	108.537.600	102.025.707
Współczynnik wypłacalności (%)	11,21	11,29	12,02	11,80
Wartość księgową	14.320.910	13.998.016	11.979.015	10.180.580
Liczba akcji	1.000.000.000	1.000.000.000	1.000.000.000	1.000.000.000
Wartość księgową na jedną akcję (w PLN)	14,32	14,00	11,98	10,18
Rozwodniona liczba akcji	1.000.000.000	1.000.000.000	1.000.000.000	1.000.000.000
Rozwodniona wartość księgową na jedną akcję (w PLN)	14,32	14,00	11,98	10,18

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Wybrane pozycje skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych

	Okres 6 miesięcy zakończony		Rok zakończony		
	30 czerwca		31 grudnia		
	2009	2008	2008	2007	2006
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej					
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej ..	(3.674.597)	2.859.729	3.250.104	(9.085.833)	8.554.882
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej					
Wpływy z działalności inwestycyjnej	7.799.228	3.342.484	5.790.418	6.610.995	80.486
Wydatki z działalności inwestycyjnej	(5.515.695)	(3.533.618)	(8.895.556)	(5.945.380)	(5.405.449)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej ..	2.283.533	(191.134)	(3.105.138)	665.615	(5.324.963)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej					
Środki pieniężne netto z działalności finansowej ...	(73.426)	75.362	(1.107.039)	3.518.328	(457.369)
Przepływy pieniężne netto	(1.464.490)	2.743.957	(962.073)	(4.901.890)	2.772.550
Środki pieniężne na początek okresu	8.270.243	9.232.316	9.232.316	14.134.206	11.390.608
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu ..	6.805.753	11.976.273	8.270.243	9.232.316	14.163.158
w tym o ograniczonej możliwości dysponowania	5.464	6.495	7.966	8.120	5.487

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

Adekwatność kapitałowa

Poniższa tabela zawiera wybrane dane dotyczące kapitału własnego i poziom współczynnika wypłacalności oraz wskaźnika Tier 1 Grupy PKO BP na wskazane poniżej daty.

	30 czerwca 2009 <i>(niezbadane)</i>	31 grudnia		
		2008 <i>(zbadane)</i>	2007 <i>(zbadane)</i>	2006 <i>(zbadane)</i>
Współczynnik wypłacalności (%)	11,21	11,29	12,02	11,80
Wskaźnik Tier 1 (%)*	9,85	9,87	10,17	11,56
Fundusze podstawowe (Tier 1)**	11.463.335	11.265.718	8.449.415	6.928.141
Fundusze uzupełniające (Tier 2)**	1.510.702	1.528.517	1.517.988	–
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)**	67.536	91.048	15.997	148.687

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

* Dane niezbadane; wskaźnik Tier 1 to wyrażony w procentach ułamek, którego licznikiem jest wartość funduszy podstawowych (Tier1), a mianownikiem jest pomnożony przez 12,5 całkowity wymóg kapitałowy

** W tys. PLN

Wybrane wskaźniki finansowe

Poniższa tabela przedstawia wybrane wskaźniki finansowe Grupy PKO BP na dzień lub za okres wskazany poniżej.

	Na dzień 30 czerwca lub za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca		Na dzień 31 grudnia lub za rok zakończony 31 grudnia		
	2009	2008	2008	2007	2006
	(%) <i>(niezbadane)</i>	(%) <i>(niezbadane)</i>	(%) <i>(niezbadane)</i>	(%) <i>(niezbadane)</i>	(%) <i>(niezbadane)</i>
ROA brutto ¹	2,4	3,9	3,3	3,4	2,8
ROA netto ²	1,9	3,1	2,6	2,8	2,2
ROE brutto ³	23,1	37,7	30,6	32,6	28,5
ROE netto ⁴	18,0	30,0	24,0	26,2	22,7
Wskaźnik kosztów do przychodów (C/I) ⁵	47,9	44,5	45,8	52,5	58,5
Marża odsetkowa netto ⁶	4,7	5,4	5,7	4,9	4,4
Wskaźnik kredytów i pożyczek udzielonych klientom do zobowiązań wobec klientów ⁷	94,5	92,5	98,2	88,3	70,5
Wskaźnik dźwigni ⁸	10,1	10,8	10,4	11,0	10,0

Źródło: Bank

¹ – za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r. obliczony poprzez podzielenie zysku brutto za okres 12 miesięcy zakończony 30 czerwca 2009 i 2008 r., odpowiednio, przez średnie saldo aktywów ogółem (obliczone jako średnia arytmetyczna aktywów ogółem na dzień 30 czerwca 2009 i 2008 r. albo na dzień 30 czerwca 2008 i 2007 r., odpowiednio). Za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r. obliczony poprzez podzielenie zysku brutto za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r., odpowiednio, przez średnie saldo aktywów ogółem (obliczone jako średnia arytmetyczna aktywów ogółem na początku i na końcu okresu sprawozdawczego).

² – za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r. obliczony poprzez podzielenie zysku netto przypadającego na jednostkę dominującą za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r., odpowiednio, przez średnie saldo aktywów ogółem (obliczone jako średnia arytmetyczna aktywów ogółem na dzień 30 czerwca 2009 i 2008 r. albo na dzień 30 czerwca 2008 i 2007 r., odpowiednio). Za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r. obliczone poprzez podzielenie zysku netto przypadającego na jednostkę dominującą za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r., odpowiednio, przez średnie saldo aktywów ogółem (obliczone jako średnia arytmetyczna aktywów ogółem na początku i na końcu okresu sprawozdawczego).

³ – za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r. obliczony poprzez podzielenie zysku brutto za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r., odpowiednio, przez średnie saldo kapitałów własnych (obliczone jako średnia arytmetyczna kapitałów własnych na dzień 30 czerwca 2009 i 2008 r. albo na dzień 30 czerwca 2008 i 2007 r., odpowiednio). Za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r. obliczony poprzez podzielenie zysku brutto za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r., odpowiednio, przez średnie saldo kapitałów własnych (obliczone jako średnia arytmetyczna kapitałów własnych na początku i na końcu okresu sprawozdawczego).

⁴ – za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r. obliczony poprzez podzielenie zysku netto przypadającego na jednostkę dominującą za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r., odpowiednio, przez średnie saldo kapitałów własnych (obliczone jako średnia arytmetyczna kapitałów własnych na dzień 30 czerwca 2009 i 2008 r. albo na dzień 30 czerwca 2008 i 2007 r., odpowiednio). Za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r. obliczony poprzez podzielenie zysku netto przypadającego na jednostkę dominującą za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r., odpowiednio, przez średnie saldo kapitałów własnych (obliczone jako średnia arytmetyczna kapitałów własnych na początku i na końcu okresu sprawozdawczego).

⁵ – obliczony poprzez podzielenie ogólnych kosztów administracyjnych przez sumę przychodów i zysków operacyjnych netto razem.

⁶ – obliczona poprzez podzielenie wyniku z tytułu odsetek przez średnie saldo aktywów oprocentowanych (obliczone jako średnia arytmetyczna aktywów oprocentowanych na początku i na końcu okresu sprawozdawczego).

⁷ – obliczony poprzez podzielenie kredytów i pożyczek udzielonych klientom przez zobowiązania wobec klientów.

⁸ – obliczony poprzez podzielenie kapitałów własnych ogółem przez sumę aktywów.

Wybrane wskaźniki jakości portfela kredytowego

Poniższa tabela przedstawia wybrane wskaźniki jakości portfela kredytowego Grupy i Banku na dzień lub za okres wskazany poniżej.

	Na dzień 30 czerwca lub za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca		Na dzień 31 grudnia lub za rok zakończony 31 grudnia		
	2009	2008	2008	2007	2006
	(%) (niezbadane)	(%) (niezbadane)	(%) (niezbadane)	(%) (niezbadane)	(%) (niezbadane)
Wskaźnik udziału kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej w portfelu kredytowym brutto dla Grupy ¹	8,2	3,8	4,4	3,9	4,5
Wskaźnik udziału kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej w portfelu kredytowym brutto dla Banku ¹	6,8	3,7	4,0	3,7	4,4
Wskaźnik pokrycia kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej dla Grupy ²	38,1	78,9	63,9	78,7	88,4
Wskaźnik pokrycia kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej dla Banku ²	39,8	80,4	64,8	82,4	89,7
Wskaźnik odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom do kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto dla Grupy ³	(1,53)	(0,35)	(1,12)	(0,18)	(0,004)
Wskaźnik odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom do kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto dla Banku ³	(1,12)	(0,35)	(0,86)	(0,17)	0,02

Źródło: Bank

¹ – obliczony poprzez podzielenie wartości bilansowej brutto kredytów i pożyczek wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej przez wartość bilansową brutto kredytów i pożyczek udzielonych klientom.

² – obliczony poprzez podzielenie stanu odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom przez wartość bilansową brutto kredytów i pożyczek wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej.

³ – za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r. obliczony poprzez podzielenie wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom i należności od banków wycenianych według zamortyzowanego kosztu za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r., odpowiednio, przez średnie saldo kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto (obliczone jako średnie arytmetyczna kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto na dzień 30 czerwca 2009 i 2008 r. albo na dzień 30 czerwca 2008 i 2007 r., odpowiednio). Za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r. obliczony poprzez podzielenie wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom i należności od banków wycenianych według zamortyzowanego kosztu za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r., odpowiednio, przez średnie saldo kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto (obliczone jako średnia arytmetyczna kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto na początku i na końcu okresu sprawozdawczego).

PRZEGLĄD SYTUACJI OPERACYJNEJ I FINANSOWEJ

Poniższy przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej został przygotowany na podstawie skonsolidowanego rachunku zysków i strat, skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej oraz skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych Grupy PKO BP na dzień i za okres sześciu miesięcy zakończony 30 czerwca 2009 r., jak również na dzień i za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2008, 2007 oraz 2006 r.

Niniejsze omówienie wyników z działalności operacyjnej, sytuacji finansowej oraz przepływów pieniężnych Grupy PKO BP należy analizować łącznie ze Skonsolidowanymi Sprawozdaniami Finansowymi oraz innymi informacjami finansowymi znajdującymi się w pozostałych rozdziałach Prospektu, w szczególności łącznie z danymi przedstawionymi w rozdziale „Wybrane dane statystyczne i inne informacje”. Niniejszy rozdział zawiera stwierdzenia dotyczące przyszłości, które odzwierciedlają aktualne poglądy i opinie Zarządu i ze względu na swój charakter wiążą się z pewnymi ryzykami i niepewnością. Rzeczywiste wyniki Grupy PKO BP mogą różnić się w sposób istotny od wyników przedstawionych w stwierdzeniach dotyczących przyszłości na skutek czynników omówionych poniżej oraz w innych częściach Prospektu, w szczególności w rozdziale „Czynniki ryzyka” (zob. również „Istotne informacje – Stwierdzenia dotyczące przyszłości”). Inwestorzy powinni zapoznać się z całym Prospektem i nie opierać swoich decyzji lub opinii jedynie na informacjach zawartych w niniejszym rozdziale.

W Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za 2008 r. oraz w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za 2007 r. Grupa PKO BP zmieniła sposób prezentacji wybranych pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat oraz skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej w stosunku do danych porównawczych odpowiednio za 2007 r. i 2006 r. Szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w rozdziale „Istotne informacje – Prezentacja informacji finansowych i innych danych”.

Podsumowanie istotnych zasad rachunkowości i oszacowania, zgodnie z którymi zostały sporządzone Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe, znajduje się w niniejszym rozdziale w punkcie „Istotne zasady rachunkowości i oszacowania”.

Informacje ogólne

PKO BP jest największym bankiem komercyjnym w Polsce oraz wiodącym bankiem na rynku polskim pod względem sumy aktywów, depozytów, klientów oraz sieci dystrybucji. W przeszłości Bank koncentrował się głównie na oferowaniu produktów i usług bankowych dla klientów detalicznych, a oferowanie produktów i usług bankowych dla klientów korporacyjnych na większą skalę rozpoczął w 2004 r.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. Bank obsługiwał około 7,5 miliona klientów detalicznych, w tym około 320.000 MŚP oraz około 10.200 klientów korporacyjnych. Około 640.000 klientów Banku korzystało z platformy bankowości elektronicznej Inteligo. Bank osiąga również przychody z działalności inwestycyjnej poprzez inwestowanie nadwyżki płynności Banku na rynku międzybankowym i rynku skarbowych papierów wartościowych.

Od 2004 r. Grupa oferuje produkty i usługi bankowe na Ukrainie poprzez swoją spółkę zależną KREDOBANK.

Oprócz produktów i usług oferowanych w ramach bankowości detalicznej i korporacyjnej Grupa PKO BP świadczy specjalistyczne usługi finansowe w zakresie leasingu, faktoringu, funduszy inwestycyjnych, funduszy emerytalnych, bankowości internetowej oraz elektronicznych usług płatniczych w dziedzinie kart bankowych. Ponadto Grupa Kapitałowa prowadzi działalność inwestycyjną i deweloperską w sektorze nieruchomości.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. suma aktywów Grupy wynosiła 142.258,5 mln zł, zobowiązania wobec klientów wynosiły 114.115,7 mln zł, a kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto 111.255,7 mln zł, co dawało Grupie PKO BP i jednocześnie Bankowi udział w rynku w wysokości odpowiednio 13,2%, 18,1% i 16,2%.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2008 r. Grupa osiągnęła zysk netto przypadający na jednostkę dominującą w wysokości 3.120,7 mln zł, natomiast w okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2009 r. Grupa osiągnęła zysk netto przypadający na jednostkę dominującą w wysokości 1.150,6 mln zł.

Grupa PKO BP w ramach swojej działalności wyodrębnia segment detaliczny, korporacyjny i inwestycyjny. W 2008 r. segment detaliczny osiągnął wynik brutto w wysokości 3.746,0 mln zł, segment korporacyjny osiągnął wynik brutto w wysokości 194,7 mln zł, a segment inwestycyjny wynik brutto w wysokości 12,1 mln zł, co stanowiło odpowiednio 94,2%, 4,9% i 0,3% zysku brutto Grupy PKO BP.

Grupa PKO BP w ramach swojej działalności wyodrębnia segment geograficzny Polska i Ukraina. W 2008 r. segment Polska osiągnął wynik brutto w wysokości 4.185,0 mln zł, a segment Ukraina osiągnął ujemny wynik brutto w wysokości (223,3) mln zł. W okresie sześciu miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2009 r. segment Polska osiągnął wynik brutto w wysokości 1.627,6 mln zł, a segment Ukraina osiągnął ujemny wynik brutto w wysokości (131,9) mln zł.

Czynniki ogólne mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe

Następujące czynniki mają wpływ na wyniki operacyjne i finansowe Grupy PKO BP: (i) ogólne warunki gospodarcze, w szczególności sytuacja gospodarcza w Polsce i na Ukrainie (zob. „Szczególne czynniki mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe – Inwestycja w KREDOBANK” poniżej), stopa inflacji i wysokość stóp procentowych, kursy wymiany walut i sytuacja na rynkach kapitałowych, (ii) rozwój polskiego sektora bankowego, w szczególności poziom konkurencji i zmiany regulacyjne, oraz (iii) czynniki dotyczące samej Grupy, m.in. strategia produktowa i strategia w zakresie grupy docelowej klientów, jak również inicjatywy w zakresie redukcji kosztów. Na wyniki operacyjne i finansowe Grupy

PKO BP wywiera wpływ także sytuacja na rynku kredytów hipotecznych i nieruchomości w Polsce, rozwój produktów i usług generujących przychody z tytułu opłat i prowizji, jakość portfela kredytowego oraz dostępność finansowania.

Kluczowe czynniki wpływające na wyniki finansowe i operacyjne Grupy PKO BP w latach 2006–2008 oraz w pierwszej połowie 2009 r. omówiono poniżej. W ocenie Zarządu czynniki te miały i mogą mieć w przyszłości wpływ na działalność, wyniki operacyjne i finansowe, sytuację finansową oraz perspektywy rozwoju Grupy.

Szczegółowa analiza rzeczywistego wpływu opisanych poniżej czynników na konkretne pozycje rachunku zysków i strat oraz sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy PKO BP we wskazanych okresach oraz we wskazanych datach przedstawiona została w niniejszym rozdziale w punkcie „Wyniki z działalności operacyjnej” oraz w punkcie „Sytuacja finansowa”.

Sytuacja gospodarcza w Polsce

Grupa PKO BP prowadzi działalność przede wszystkim w Polsce, gdzie znajduje się większość jej klientów. Z tego względu czynniki makroekonomiczne dotyczące Polski, takie jak PKB, stopa inflacji, stopy procentowe i kursy wymiany walut, a także stopa bezrobocia, dochody gospodarstw domowych, sytuacja finansowa podmiotów gospodarczych oraz liczba przypadków niewypłacalności podmiotów gospodarczych, wraz z szeregiem innych czynników, mają istotny wpływ na popyt klientów na produkty i usługi Grupy PKO BP, straty z tytułu kredytów oraz marże. To z kolei ma istotny wpływ na wyniki finansowe i operacyjne Grupy oraz jej sytuację finansową.

Wzrost gospodarczy w Polsce w latach 2006, 2007 i 2008 był wyższy niż w Strefie Euro. Według danych opublikowanych przez GUS, PKB dla Polski wzrósł o 6,2% w 2006 r., 6,7% w 2007 r. oraz 4,9% w 2008 r., podczas gdy PKB w Strefie Euro wzrósł o 2,9% w 2006 r., 2,7% w 2007 r. oraz 0,7% w 2008 r. (według danych Eurostat). Jednocześnie stopa bezrobocia w Polsce znacząco spadła z 18,0% w styczniu 2006 r. do 9,5% w grudniu 2008 r., a średnie miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wzrosło z 2.470,5 zł w styczniu 2006 r. do 3.428,0 zł w grudniu 2008 r. (według danych GUS).

W 2006 r., 2007 r. i w pierwszych trzech kwartałach 2008 r. bardzo dobra koniunktura gospodarcza miała pozytywny wpływ na wyniki działalności całego polskiego sektora bankowego, w tym również na wyniki działalności Grupy PKO BP. Wzrost gospodarczy w Polsce doprowadził do znaczącego wzrostu zamożności społeczeństwa, co spowodowało zwiększenie konsumpcji oraz rozwój działalności gospodarczej. Czynniki te w połączeniu ze stabilnym poziomem stóp procentowych (zob. „*Stopa inflacji i stopy procentowe*” poniżej), spowodowały: (i) zwiększenie zainteresowania zakupem nieruchomości, co doprowadziło do znaczącego wzrostu liczby kredytów hipotecznych udzielanych przez Grupę, (ii) zwiększenie popytu na kredyty konsumpcyjne i produkty inwestycyjne oraz (iii) ogólny wzrost działalności gospodarczej, co przyczyniło się do wzrostu segmentu korporacyjnego Grupy. Powyższe czynniki w znaczącym stopniu przyczyniły się do systematycznego wzrostu portfela kredytów hipotecznych, konsumpcyjnych i gospodarczych oferowanych przez Grupę, jak również do zwiększenia zainteresowania klientów funduszami inwestycyjnymi i innymi produktami inwestycyjnymi, co doprowadziło do wzrostu wyniku z tytułu odsetek oraz wyniku z tytułu prowizji i opłat osiągniętego przez Grupę. Dobra sytuacja na rynku znajdowała odzwierciedlenie w stosunkowo wysokiej jakości portfela kredytowego Grupy. Wszystkie te czynniki łącznie doprowadziły do wzrostu zysku netto przypadającego na jednostkę dominującą, jak również do wzrostu większości pozycji bilansowych Grupy PKO BP.

W czwartym kwartale 2008 r. i w pierwszej połowie 2009 r. nastąpiło znaczące pogorszenie się kluczowych wskaźników gospodarczych dla Polski oraz jej perspektyw rozwoju, w następstwie przenoszenia się światowego kryzysu finansowego na realną gospodarkę. W czwartym kwartale 2008 r. dynamika wzrostu PKB uległa spowolnieniu do 2,9% w skali roku, a w pierwszym kwartale 2009 r. dynamika PKB spadła jeszcze bardziej do 0,8% w skali roku. Jednocześnie stopa bezrobocia wzrosła z 8,9% na koniec trzeciego kwartału 2008 r. do 10,7% na koniec pierwszej połowy 2009 r. (według danych GUS). Spowolnienie gospodarcze w Polsce miało negatywny wpływ na dynamikę wzrostu portfela kredytów hipotecznych, konsumpcyjnych i gospodarczych oferowanych przez Grupę, co z kolei miało wpływ na wynik z tytułu odsetek oraz wynik z tytułu prowizji i opłat osiągnięty przez Grupę. Jakość portfela kredytowego Grupy pogorszyła się na skutek spowolnienia gospodarczego (szczególnie w związku ze wzrostem stopy bezrobocia i pogorszeniem się sytuacji finansowej klientów korporacyjnych, jak również wzrostem liczby przypadków niewypłacalności podmiotów gospodarczych). Ponadto w 2009 r. Grupa zaczęła rozpoznawać zdarzenie restrukturyzacji oraz opóźnienia w spłacie 3–6 miesięcy dla kredytów konsumpcyjnych jako przesłankę indywidualnej utraty wartości, co skutkowało zwiększeniem wartości kredytów z rozpoznaną przesłanką utraty wartości (zob. „*Istotne zasady rachunkowości i oszacowania – Utrata wartości kredytów i pożyczek*”). Opisane powyżej trendy i zdarzenia w połączeniu z innymi czynnikami spowodowały spadek zysku netto przypadającego na jednostkę dominującą Grupy w pierwszej połowie 2009 r. oraz mniejszy wzrost sumy aktywów Grupy w porównaniu z pierwszą połową 2008 r.

Stopa inflacji i stopy procentowe

Znaczącą część przychodów Grupy PKO BP stanowią przychody z tytułu odsetek, a aktywa i zobowiązania Grupy są wrażliwe na zmiany stóp procentowych. Zarówno poziom rynkowych stóp procentowych, jak i trend ich zmian, mają istotny wpływ na wynik z tytułu odsetek generowany przez Grupę PKO BP oraz na portfel inwestycyjnych papierów wartościowych Grupy.

Podstawowym celem polityki pieniężnej prowadzonej przez Radę Polityki Pieniężnej jest utrzymanie stabilności cen. Od 1998 r. Rada Polityki Pieniężnej w ramach prowadzonej przez siebie polityki pieniężnej stosuje strategię bezpośredniego celu inflacyjnego. Rada Polityki Pieniężnej definiuje cel inflacyjny, a następnie koryguje podstawowe oficjalne stopy procentowe NBP w celu maksymalizacji prawdopodobieństwa realizacji tego celu. Od początku 2004 r. NBP dążył do zrealizowania stałego celu inflacyjnego na poziomie 2,5% z dopuszczalnym przedziałem

wahań o +/- 1 p.p. NBP utrzymuje oficjalne stopy procentowe na poziomie spójnym z przyjętym celem inflacyjnym poprzez wywieranie wpływu na poziom nominalnych krótkoterminowych stóp procentowych na rynku pieniężnym.

Polskie banki mają swobodę w ustalaniu oprocentowania kredytów i depozytów, z zastrzeżeniem ograniczeń wynikających z przepisów antylichwiarskich oraz przepisów chroniących prawa konsumentów w zakresie oprocentowania kredytów konsumenckich. Oficjalne stopy procentowe NBP, szczególnie stopa referencyjna, mają znaczący wpływ na rynkowe stopy procentowe, a przez to na oprocentowanie kredytów i depozytów. Trzymiesięczne stopy oprocentowania pożyczek na polskim rynku międzybankowym (powszechnie określane jako „trzymiesięczny WIBOR”) są powszechnie stosowane w Polsce jako stopy referencyjne dla kredytów i depozytów międzybankowych, jak również dla kredytów i pożyczek oraz depozytów klientów indywidualnych i korporacyjnych.

Poniższa tabela przedstawia średnie roczne stopy inflacji, stopy referencyjne NBP i trzymiesięczne stopy oprocentowania pożyczek na rynku międzybankowym, w podanych okresach i na podane daty.

	Średnia roczna stopa inflacji* (%)	Stopa referencyjna NBP	Trzymiesięczne stopy oprocentowania pożyczek na rynku międzybankowym			
			WIBOR ⁽¹⁾	EUR LIBOR ⁽²⁾	USD LIBOR ⁽³⁾	CHF LIBOR ⁽⁴⁾
31 grudnia 2004	3,5	6,50	6,6400	2,1544	2,5643	0,7167
31 grudnia 2005	2,1	4,50	4,6000	2,4866	4,5362	1,0100
31 grudnia 2006	1,0	4,00	4,2000	3,7231	5,3600	2,1025
31 grudnia 2007	2,5	5,00	5,6800	4,6788	4,7025	2,7567
31 grudnia 2008	4,2	5,00	5,8800	2,8937	1,4250	0,6617
2009:						
31 marca 2009	–	3,75	4,1700	1,5150	1,2075	0,4033
30 czerwca 2009	–	3,50	4,4400	1,0950	0,5950	0,3950

Źródło: GUS, NBP, Bloomberg

⁽¹⁾ – Stopy oprocentowania polskiego rynku międzybankowego dla trzymiesięcznych pożyczek międzybankowych denominowanych w PLN.

⁽²⁾ – Stopy oprocentowania londyńskiego rynku międzybankowego dla trzymiesięcznych pożyczek międzybankowych denominowanych w EUR.

⁽³⁾ – Stopy oprocentowania londyńskiego rynku międzybankowego dla trzymiesięcznych pożyczek międzybankowych denominowanych w USD.

⁽⁴⁾ – Stopy oprocentowania londyńskiego rynku międzybankowego dla trzymiesięcznych pożyczek międzybankowych denominowanych w CHF.

^(*) – W danym roku zakończonym dnia 31 grudnia.

Stosunkowo stabilny poziom inflacji skutkujący stabilnymi stopami procentowymi miał pozytywny wpływ na ogólną sytuację gospodarczą w Polsce w 2006 i 2007 r. oraz w pierwszych trzech kwartałach 2008 r., co z kolei miało korzystny wpływ szczególnie na wynik z tytułu odsetek i jakość aktywów Grupy PKO BP.

Pogorszenie się sytuacji makroekonomicznej w czwartym kwartale 2008 r. spowodowało obniżenie przez NBP i inne banki centralne oficjalnych stóp procentowych. Z uwagi na to, że na dzień 30 czerwca 2009 r. 86,6% portfela kredytowego Grupy było powiązane z rynkowymi stopami procentowymi, w szczególności z WIBOR i CHF LIBOR, obniżenie oficjalnych stóp procentowych miało negatywny wpływ na przychody z tytułu odsetek generowane przez Grupę. Wobec tego, że znacznie niższy procent depozytów Grupy jest powiązany z rynkowymi stopami procentowymi (17,7% na dzień 30 czerwca 2009 r.), możliwość szybkiego i pełnego odzwierciedlenia przez Grupę PKO BP zmian rynkowych stóp procentowych w cenie depozytów jest ograniczona. Ze względu na ograniczoną płynność na polskim rynku międzybankowym wynikającą w szczególności z ograniczenia finansowania przez zagraniczne banki będące jednostkami dominującymi polskich banków oraz ograniczonego zaufania na polskim i międzynarodowym rynku międzybankowym, depozyty stały się głównym źródłem finansowania akcji kredytowej prowadzonej przez polskie banki. Przyczyniło się to do zaostrzenia konkurencji na rynku produktów oszczędnościowych oraz ograniczyło jeszcze bardziej możliwość odzwierciedlenia przez Grupę zmian rynkowych stóp procentowych w oprocentowaniu depozytów. W wyniku tego wzrosły koszty z tytułu depozytów ponoszone przez Grupę, co w konsekwencji spowodowało zwiększenie kosztów z tytułu odsetek i wpłynęło negatywnie na marżę odsetkową netto Grupy.

Ponadto różnice pomiędzy międzybankowymi stopami procentowymi dla PLN i walut obcych wpływają na wysokość generowanych przez Grupę przychodów z transakcji swap kompensujących niższe przychody z tytułu odsetek w walutach obcych (Grupa zabezpiecza znaczną część swoich aktywów denominowanych w walutach obcych lub indeksowanych do walut obcych poprzez transakcje CIRS), co ma wpływ na wynik z działalności operacyjnej Grupy.

Kursy wymiany walut

Znaczna część aktywów Grupy PKO BP (24,4% na dzień 30 czerwca 2009 r.), w szczególności portfel kredytów hipotecznych, jest denominowana w walutach obcych lub indeksowana do walut obcych, głównie CHF. W przeszłości stosunkowo wysoki popyt na kredyty w CHF wynikał głównie z różnicy pomiędzy oprocentowaniem kredytów w CHF i PLN oraz aprecjacją PLN w stosunku do walut obcych. Ponadto na dzień 30 czerwca 2009 r. 10,3% zobowiązań Grupy było wyrażonych w walutach obcych lub indeksowanych do walut obcych.

Wartość portfela kredytów Grupy denominowanych w walutach obcych lub indeksowanych do walut obcych jest znacznie większa niż wartość zobowiązań Grupy denominowanych w walutach obcych lub indeksowanych do walut obcych. Z uwagi na to Bank zawiera transakcje walutowe *swap* w celu ograniczenia ryzyka walutowego. Poziom przychodów kompensujących generowanych przez Grupę z transakcji walutowych *swap* jest uzależniony od wahań kursów wymiany walut oraz różnic pomiędzy wysokością stóp procentowych WIBOR i LIBOR.

Ze względu na powyższe, wahania kursów wymiany pomiędzy PLN a walutami obcymi, w szczególności CHF, wywierają istotny wpływ na wyniki finansowe i operacyjne oraz sytuację finansową Grupy PKO BP. Wahania kursów wymiany walut mają w szczególności wpływ na: (i) sytuację finansową Grupy ze względu na fakt, że aktywa wyrażone w walutach obcych lub indeksowane do walut obcych są prezentowane w PLN jako walucie funkcjonalnej Grupy, (ii) wynik z działalności operacyjnej Grupy poprzez wynik z pozycji wymiany, (iii) skalę prowadzonej przez Grupę akcji kredytowej w walutach obcych oraz (iv) jakość aktywów, w szczególności portfela kredytów denominowanych w CHF (zob. „*Jakość portfela kredytowego*” poniżej).

Ponadto, z uwagi na deprecjację PLN w stosunku do walut obcych, Grupa rozpoznała korekty wartości godziwej oraz odpisy z tytułu zawartych z klientami transakcji walutowych instrumentów pochodnych w wysokości 121,4 mln zł za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 r. oraz dodatkowo w wysokości 35,9 mln zł za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r.

Więcej informacji na temat kursów wymiany PLN w stosunku do EUR, USD, CHF i UAH w ostatnich latach znajduje się w rozdziale „*Kursy wymiany walut*”.

Konkurencja w polskim sektorze bankowym

Poziom konkurencji w polskim sektorze bankowym oraz istotne zmiany w tym zakresie (zob. „*Otoczenie rynkowe*”) mają znaczący wpływ na koszty pozyskiwania finansowania przez Grupę, poziom opłat i prowizji za udzielanie kredytów, poziom marż kredytowych i depozytowych oraz wolumen kredytów i depozytów. Czynniki powyższe w połączeniu z szeregiem innych mają istotny wpływ na marżę odsetkową netto Grupy. Ponadto wzrost konkurencji na rynku produktów inwestycyjnych i ubezpieczeniowych wpływa na wynik z tytułu prowizji i opłat generowany przez Grupę.

Polski sektor bankowy charakteryzuje się silną konkurencją i rozproszeniem. Według danych KNF, udział rynkowy pięciu największych banków w polskim sektorze bankowym pod względem aktywów, depozytów sektora niefinansowego oraz kredytów dla sektora niefinansowego na dzień 31 marca 2009 r. wynosił odpowiednio 43,6%, 54,6% i 43,1%.

W czwartym kwartale 2008 r. z powodu ograniczenia finansowania przez zagraniczne banki będące jednostkami dominującymi polskich banków oraz ograniczonego zaufania na polskim i międzynarodowym rynku międzybankowym, depozyty klientów stały się głównym źródłem finansowania akcji kredytowej przez polskie banki. Doprowadziło to do zaostrzenia się konkurencji na rynku produktów oszczędnościowych, co w połączeniu z wieloma innymi czynnikami przyczyniło się do spadku marży odsetkowej netto Grupy z 5,7% w 2008 r. do 4,7% w pierwszej połowie 2009 r.

Jakość portfela kredytowego

Na dzień 31 grudnia 2006, 2007 i 2008 r. kredyty wyceniane według metody zindywidualizowanej i portfelowej stanowiły odpowiednio 4,5%, 3,9% i 4,4% portfela kredytowego Grupy brutto oraz 8,2% na dzień 30 czerwca 2009 r. Był to poziom porównywalny ze średnim poziomem wskaźnika kredytów spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości w polskim sektorze bankowym (w polskim sektorze bankowym udział należności zagrożonych od sektora niefinansowego, według danych KNF sporządzanych zgodnie z zasadami sprawozdawczości na potrzeby NBP, wynosił 4,5% na grudzień 2008 r. i 6,3% na czerwiec 2009 r.). Wzrost poziomu kredytów spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości ma istotny bezpośredni wpływ na wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz w efekcie na wynik z działalności operacyjnej Grupy.

Na jakość portfela kredytów konsumpcyjnych i hipotecznych Banku wpływ mają głównie: (i) wysokość dochodów gospodarstw domowych, (ii) stopa bezrobocia, (iii) stopy procentowe oraz (iv) w odniesieniu do kredytów denominowanych w walutach obcych – kursy wymiany walut. Poziom cen nieruchomości jest dodatkowym czynnikiem wpływającym na jakość portfela kredytów hipotecznych, z uwagi na to, że zdecydowana większość kredytów hipotecznych jest zabezpieczona na nieruchomościach. W portfelu kredytów konsumpcyjnych, z uwagi na to, że kredyty konsumpcyjne są zazwyczaj niezabezpieczone (np. kredyty udzielone w ramach kart kredytowych), wskaźnik kredytów spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości jest co do zasady wyższy niż w przypadku portfela kredytów hipotecznych.

Na jakość portfela kredytów gospodarczych Banku wpływ mają przede wszystkim: (i) czynniki makroekonomiczne wpływające na sytuację finansową podmiotów gospodarczych oraz (ii) liczba przypadków upadłości podmiotów gospodarczych.

Pomiędzy 2006 a 2008 r. wskaźnik kredytów spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości w portfelu kredytowym Banku utrzymywał się na stosunkowo stabilnym poziomie: (i) pomiędzy 3,6% na dzień 31 grudnia 2006 r. a 3,7% na dzień 31 grudnia 2008 r. dla portfela kredytów konsumpcyjnych, (ii) pomiędzy 1,2% na dzień 31 grudnia 2006 r. a 0,9% na dzień 31 grudnia 2008 r. dla portfela kredytów mieszkaniowych; oraz (iii) pomiędzy 9,0% na dzień 31 grudnia 2006 r. a 6,7% na dzień 31 grudnia 2008 r. dla portfela kredytów klientów instytucjonalnych (obejmujących klientów korporacyjnych i MŚP).

Kryzys finansowy, omówiony powyżej, miał istotny wpływ na pogorszenie się jakości portfeli kredytowych polskich banków, w tym również portfela kredytowego Grupy, w szczególności na skutek: (i) wzrostu stopy bezrobocia, co miało negatywny wpływ na jakość portfela kredytów

konsumpcyjnych (na dzień 30 czerwca 2009 r. wskaźnik kredytów spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości dla portfela kredytów konsumpcyjnych Grupy wynosił 6,3%), (ii) deprecjacji PLN w stosunku do walut obcych, która w połączeniu ze spadkiem wartości nieruchomości stanowiących zabezpieczenie kredytów hipotecznych miała negatywny wpływ na jakość portfela kredytów hipotecznych (na dzień 30 czerwca 2009 r. wskaźnik kredytów spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości dla portfela kredytów hipotecznych Grupy wynosił 1,8%) oraz (iii) pogorszenia się sytuacji finansowej podmiotów gospodarczych, co miało negatywny wpływ na jakość portfela kredytów gospodarczych (na dzień 30 czerwca 2009 r. wskaźnik kredytów spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości dla portfela kredytów klientów instytucjonalnych Grupy wynosił 13,9%). Ponadto w 2009 r. Grupa zaczęła rozpoznawać zdarzenie restrukturyzacji oraz opóźnienia w spłacie 3–6 miesięcy dla kredytów konsumpcyjnych jako przesłankę indywidualnej utraty wartości, co skutkowało zwiększeniem wartości kredytów z rozpoznaną przesłanką utraty wartości (zob. „*Istotne zasady rachunkowości i oszacowania – Utrata wartości kredytów i pożyczek*”).

Jakość portfela kredytowego znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w wyniku z tytułów odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości. Wzrost odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości w 2008 r. i w pierwszej połowie 2009 r. spowodowany był w głównej mierze pogorszeniem się sytuacji gospodarczej w Polsce oraz recesją na Ukrainie i nastąpił we wszystkich segmentach, w których Grupa PKO BP prowadzi działalność, ale w największym stopniu w portfelu kredytów konsumpcyjnych oraz gospodarczych Grupy, w tym w szczególności w portfelu kredytowym KREDOBANK-u.

Dostępność finansowania

Polskie banki korzystają przede wszystkim z następujących źródeł finansowania swojej akcji kredytowej: (i) depozyty klientów, (ii) finansowanie pozyskiwane na rynku międzybankowym oraz (iii) finansowanie pozyskiwane od zagranicznych jednostek dominujących. Struktura finansowania oraz udział poszczególnych źródeł finansowania różnią się, w zależności od struktury własności banków w Polsce, płynności rynku międzybankowego oraz dostępności i kosztów pozyskiwania depozytów od klientów.

Dostępność i koszty pozyskiwania finansowania mają istotny wpływ na wynik z tytułu odsetek polskich banków, w tym również Grupy PKO BP, poprzez wpływ na dynamikę wzrostu portfeli kredytowych i marż odsetkowych netto.

W przeszłości głównym źródłem finansowania akcji kredytowej Grupy PKO BP był jej portfel depozytowy. Jednak od 2006 do 2008 r. nadwyżka zobowiązań wobec klientów nad kredytami i pożyczkami udzielonymi klientom uległa znacznemu zmniejszeniu (z 24,6 mld zł na dzień 31 grudnia 2006 r. do 1,8 mld zł na dzień 31 grudnia 2008 r. i 6,3 mld zł na dzień 30 czerwca 2009 r.). W rezultacie, aby dalej rozwijać prowadzoną akcję kredytową, w czwartym kwartale 2008 r. Grupa musiała zwiększyć wysiłki w celu pozyskania nowych depozytów, co doprowadziło do wzrostu kosztów pozyskiwania finansowania. Czynniki te, w połączeniu ze zwiększoną konkurencją obserwowaną na rynku produktów oszczędnościowych w 2008 r. (zob. „*Konkurencja w polskim sektorze bankowym*” poniżej) miał negatywny wpływ na marżę odsetkową netto Grupy PKO w czwartym kwartale 2008 r. Z uwagi na brak płynności na rynku międzybankowym wynikający z kryzysu finansowego, Grupa nie mogła zrekompensować negatywnego wpływu wyższych kosztów finansowania poprzez pozyskanie finansowania na rynku międzybankowym lub rynku papierów dłużnych.

Sytuacja na rynkach kapitałowych

Działalność bankowa oraz sytuacja Banku są powiązane z sytuacją na rynkach kapitałowych (zarówno na rynkach udziałowych, jak i dłużnych papierów wartościowych). Grupa PKO BP oprócz działalności ściśle bankowej świadczy również inne usługi i oferuje produkty finansowe, w tym produkty i usługi maklerskie i powiernicze, a także zarządza funduszami emerytalnymi i inwestycyjnymi. Z tego względu sytuacja na rynkach kapitałowych, a w szczególności na GPW, ma istotny wpływ na wynik z tytułu opłat i prowizji generowany przez Grupę PKO BP. W zależności od składu portfela papierów wartościowych Grupy sytuacja na rynkach kapitałowych może także mieć wpływ na wartość aktywów Grupy.

Pozytywna sytuacja na rynkach kapitałowych w 2006 i 2007 r., w szczególności na GPW, wpływała korzystnie na sprzedaż produktów inwestycyjnych oraz wolumen usług maklerskich świadczonych przez Grupę PKO BP. Przyczyniło się to do wzrostu przychodów z tytułu opłat i prowizji osiągniętych przez Grupę.

Gwałtowny trend spadkowy w 2008 r., szczególnie w czwartym kwartale, oraz niepewność panująca na rynkach kapitałowych w pierwszej połowie 2009 r. miały negatywny wpływ na działalność maklerską prowadzoną przez Grupę oraz działalność funduszy emerytalnych i inwestycyjnych, co doprowadziło do spadku przychodów z tytułu opłat i prowizji. Z drugiej strony, przenoszenie przez klientów środków finansowych z inwestycji w akcje notowane na giełdzie i innych produktów inwestycyjnych do depozytów miało pozytywny wpływ na dynamikę wzrostu wolumenu depozytów.

Z reguły sytuacja na rynkach kapitałowych ma istotny wpływ na portfele papierów wartościowych banków. Ze względu na skład portfela papierów wartościowych Grupy oraz sposób jego ujęcia księgowego (portfel ten składa się przede wszystkim ze skarbowych papierów wartościowych, w tym w szczególności obligacji Skarbu Państwa, papierów wartościowych wyemitowanych przez bank centralny oraz jednostki samorządu terytorialnego) sytuacja na rynkach kapitałowych w okresie objętym analizą miała ograniczony wpływ na sprawozdanie z sytuacji finansowej i wyniki finansowe i operacyjne Grupy PKO BP.

Rozwój rynku kredytów hipotecznych i nieruchomości

Sytuacja na rynku kredytów hipotecznych i nieruchomości w Polsce ma istotny wpływ na wynik z tytułu odsetek Grupy PKO BP oraz dynamikę wzrostu i jakość jej portfela kredytów hipotecznych. Ponadto, ze względu na prowadzenie przez Grupę działalności w sektorze nieruchomości poprzez grupę kapitałową PKO BP Inwestycje, rozwój rynku kredytów hipotecznych i nieruchomości w Polsce ma istotny wpływ na pozostałe przychody i koszty operacyjne netto generowane przez Grupę.

Rynek kredytów hipotecznych i nieruchomości w Polsce zmienił się znacząco w okresie od 2001 r. do pierwszej połowy 2008 r., czego dowodem była budowa dużej liczby mieszkań w latach 2006, 2007 i 2008 (łącznie 413.823 mieszkania oddane według danych GUS). Było to głównie wynikiem: (i) stosunkowo małej liczby mieszkań na tysiąc mieszkańców w Polsce (337,8 w 2006 r. według danych GUS) w porównaniu ze Strefą Euro (464 w 2006 r. według danych Eurostat) oraz (ii) wzrostu dochodów gospodarstw domowych, który skutkował wysokim popytem na mieszkania, co wraz ze wzrostem zdolności produkcyjnych sektora budowlanego stworzyło sprzyjające warunki dla rozwoju rynku kredytów hipotecznych. Powyższa sytuacja znalazła bezpośrednie odzwierciedlenie we wzroście portfela kredytowego Grupy, w szczególności portfela kredytów hipotecznych (stan kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto zwiększył się o 72,3% w okresie od dnia 31 grudnia 2006 r. do dnia 31 grudnia 2008 r.), a to doprowadziło do wzrostu wyniku z tytułu odsetek Grupy. Zważywszy na długoterminowy charakter kredytów hipotecznych, polskie banki uznały je za swój kluczowy produkt, co w konsekwencji zwiększyło podaż kredytów hipotecznych na rynku. Ze względu na niższy poziom stóp CHF LIBOR w porównaniu ze stopami WIBOR (zob. „*Stopa inflacji i stopy procentowe*” powyżej) oraz kurs wymiany PLN do CHF (zob. „*Kursy wymiany walut*” powyżej) w latach 2006–2008, największy wpływ na wzrost portfela kredytów hipotecznych miał wzrost portfela kredytów denominowanych w CHF (portfel kredytów hipotecznych denominowanych w CHF wzrósł o 112,1%, podczas gdy portfel kredytów hipotecznych wzrósł o 82,6%).

Światowy kryzys finansowy spowodował spadek dynamiki rozwoju polskiego rynku nieruchomości. W czwartym kwartale 2008 r. i w pierwszej połowie 2009 r. polskie banki zaostrzyły politykę kredytową i ograniczyły sprzedaż kredytów hipotecznych. Bank zdecydował się dostosować swoją politykę kredytową do tej sytuacji i ograniczył akcję kredytową w obszarze kredytów hipotecznych denominowanych w walutach obcych, skupiając się na rozwijaniu akcji kredytowej w PLN, korzystając ze zwiększonego poziomu marż na tych kredytach. Mniejsza podaż kredytów w powiązaniu z większą podażą nowych mieszkań oraz spowolnieniem ich sprzedaży wynikającym ze spadku dochodów gospodarstw domowych doprowadziły do spadku cen mieszkań obserwowanego od czwartego kwartału 2008 r. Miało to negatywny wpływ na jakość zabezpieczeń, a przez to na jakość portfela kredytowego (zob. „*Jakość portfela kredytowego*” powyżej).

Rozwój produktów i usług generujących przychody z tytułu opłat i prowizji

Rozwój produktów oraz usług inwestycyjnych i ubezpieczeniowych (niektóre z nich uznawane są za alternatywę dla depozytów) ma z jednej strony wpływ na bazę depozytów Grupy PKO BP, a z drugiej strony na wynik z tytułu opłat i prowizji, jak również na wynik z tytułu odsetek osiągnięty przez Grupę.

W ostatnich latach rynek usług doradztwa finansowego, zarządzania majątkiem, produktów ubezpieczeniowych oraz różnego rodzaju instrumentów finansowych opartych o fundusze inwestycyjne w Polsce wykazuje znaczący wzrost. Trend ten wynika ze wzrostu zamożności ludności oraz powstawania „klasy średniej” w Polsce, jak również z pozytywnej sytuacji na rynkach kapitałowych. Niektóre z tych produktów oferują potencjalnie wyższe stopy zwrotu z inwestycji dla klientów niż depozyty i w związku z tym są uznawane za alternatywę inwestycyjną dla nich. Mimo że takie produkty i usługi mogą potencjalnie zwiększać przychody z tytułu opłat i prowizji generowane przez Grupę, mogą one również powodować przenoszenie przez klientów środków finansowych z depozytów.

W latach 2006 i 2007 nastąpił znaczny wzrost inwestycji polskich klientów detalicznych w polskie fundusze inwestycyjne oraz inne produkty inwestycyjne i ubezpieczeniowe. Zważywszy na pogarszającą się od drugiej połowy 2007 r. sytuację na giełdach, znaczna część polskich inwestorów detalicznych zaczęła przenosić środki finansowe z inwestycji w fundusze do depozytów. Trend ten, z jednej strony, miał bezpośredni wpływ na przychody z tytułu opłat i prowizji, a z drugiej strony na wynik z tytułu odsetek generowany przez Grupę, głównie w rezultacie spadku (w 2007 r.) lub wzrostu (w 2008 r.) portfela depozytów Grupy PKO BP. Ponadto wprowadzenie na rynek nowych produktów oszczędnościowych (takich jak „*MAX Lokata*” w 2008 r.) przyczyniło się w znacznym stopniu do rozwoju bazy depozytowej Grupy w 2008 r. i w pierwszej połowie 2009 r.

Otoczenie regulacyjne

Wspólnotowe oraz polskie przepisy prawa, zasady i interpretacje przepisów dotyczące sektora bankowego i instytucji finansowych, w szczególności w zakresie ochrony konsumentów, podlegają nieustannemu rozwojowi i zmianom. Zmiany przepisów prawa bankowego oraz innych przepisów mają wpływ na działalność Grupy, jej sytuację finansową, pozycję kapitałową oraz wyniki z działalności operacyjnej i finansowej.

Najważniejsze regulacje przyjęte lub wdrożone w analizowanym okresie obejmują wymogi kapitałowe i wymogi w zakresie adekwatności kapitałowej wynikające z Basel II – Dyrektywy CRD, która weszła w życie w styczniu 2008 r. (zob. „*Adekwatność kapitałowa*” poniżej), przepisy dotyczące ochrony konsumentów, w tym ograniczenie maksymalnych stóp procentowych, jakie mogą być nakładane na kredyty i pożyczki udzielane klientom do czterokrotności stopy lombardowej NBP (przepis obowiązujący od 2006 r.) oraz szereg wytycznych KNF dotyczących działalności kredytowej polskich banków, w tym Rekomendacja S II i Rekomendacja T.

Szczegółowe informacje na temat otoczenia regulacyjnego znajdują się w rozdziale „*Regulacje sektora bankowego w Polsce*” oraz w punkcie „*Adekwatność kapitałowa*” poniżej.

Szczególne czynniki mające wpływ na wyniki operacyjne i finansowe

Inwestycja w KREDOBANK

Grupa oferuje usługi bankowe na Ukrainie od sierpnia 2004 r., kiedy to nabyła akcje KREDOBANK-u (więcej informacji na temat inwestycji Banku w KREDOBANK oraz działalności operacyjnej KREDOBANK-u znajduje się w rozdziale „Opis działalności Grupy – Inne obszary działalności Grupy – Usługi świadczone przez jednostki Banku”). Zważywszy na fakt, że KREDOBANK jest spółką zależną Banku, wyniki działalności i sytuacja finansowa KREDOBANK-u mają bezpośredni wpływ na wynik z tytułu odsetek, wynik z tytułu opłat i prowizji, jakość portfela kredytowego oraz wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości, a w konsekwencji na zysk z działalności operacyjnej Grupy.

W latach 2006–2008 średni roczny wzrost PKB na Ukrainie wynosił 5,8% (według danych NBU). Pozytywna sytuacja gospodarcza na Ukrainie miała istotny korzystny wpływ na działalność KREDOBANK-u. Jednak zważywszy na fakt, że aktywa KREDOBANK-u stanowiły tylko 1,8%, 1,8% i 1,4% sumy aktywów Grupy odpowiednio na dzień 31 grudnia 2006 r., 2007 r. i 2008 r., wyniki KREDOBANK-u miały ograniczony wpływ na wyniki operacyjne i finansowe Grupy PKO BP.

W czwartym kwartale 2008 r. i w pierwszej połowie 2009 r. Ukraina przeżywała poważny kryzys gospodarczy w rezultacie gwałtownego spowolnienia gospodarki światowej oraz silnego odpływu kapitału zagranicznego z rynku ukraińskiego. W wyniku tego banki ukraińskie odczuwały negatywny wpływ braku płynności, mniejszego napływu kapitału zagranicznego, spadku dochodów gospodarstw domowych oraz zysków podmiotów gospodarczych, a także osłabienia waluty ukraińskiej w stosunku do kluczowych walut obcych (np. USD i EUR). Pomimo stosunkowo niskiego udziału aktywów KREDOBANK-u w sumie aktywów Grupy (1,6% na dzień 30 czerwca 2009 r.), pogarszająca się sytuacja finansowa KREDOBANK-u miała istotny wpływ na jakość portfela kredytowego oraz wysokość odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości, a w konsekwencji na wynik z działalności operacyjnej Grupy. W wyniku przeglądu i analizy swojej inwestycji w KREDOBANK oraz pogarszającej się jakości portfela kredytowego KREDOBANK-u, Grupa PKO BP dokonała w 2008 r. odpisu z tytułu utraty wartości firmy w kwocie 76,4 mln zł. Ponadto na zysk netto przypadający na jednostkę dominującą Grupy PKO BP negatywny wpływ miał gwałtowny wzrost odpisów na kredyty spełniające przesłanki indywidualnej utraty wartości w KREDOBANK-u. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości portfela kredytowego wyniósł (263,9) mln zł w 2008 r. oraz (179,6) mln zł w pierwszej połowie 2009 r.

W grudniu 2008 r. Bank objął 13.044.501.852 akcji w podwyższonym kapitale zakładowym KREDOBANK-u. Cena za nabywane akcje wyniosła 48,7 mln zł łącznie z kosztami dodatkowymi. Ponadto, w czerwcu 2009 r. Bank objął 102.384.202.391 akcji w podwyższonym kapitale zakładowym KREDOBANK-u. Cena za nabywane akcje wyniosła 430,6 mln zł, łącznie z kosztami dodatkowymi (zob. „Czynniki ryzyka – Ryzyka dotyczące działalności Grupy – Działalność Grupy na Ukrainie stwarza znaczące ryzyko i może skutkować dalszymi stratami”).

Restrukturyzacja Grupy PKO BP

Pewien wpływ na wysokość kosztów administracyjnych miały działania podejmowane w związku z restrukturyzacją działalności oraz obniżaniem poziomu zatrudnienia w Grupie.

W ciągu ostatnich trzech lat oraz w pierwszej połowie 2009 r. Grupa kontynuowała inwestycje, obejmujące rozbudowę oddziałów i infrastruktury informatycznej, co zwiększało koszty administracyjne Grupy oraz wartość rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych (zob. „Nakłady inwestycyjne” poniżej). Poziom nakładów inwestycyjnych oraz ich wpływ na działalność operacyjną Grupy przełożyły się na zysk netto przypadający na jednostkę dominującą oraz na wartość rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialne Grupy PKO BP.

Ponadto w tym samym okresie w ramach prowadzonej restrukturyzacji Grupa PKO BP realizowała program stopniowej redukcji liczby pracowników (zob. „Opis działalności Grupy – Pracownicy”), co przyczyniło się do zmniejszenia dynamiki wzrostu kosztów pracowniczych i w konsekwencji miało wpływ na zysk netto przypadający na jednostkę dominującą Grupy.

Perspektywy rozwoju oraz ostatnie zdarzenia

Niniejszy punkt Prospektu zawiera stwierdzenia dotyczące przyszłości. Stwierdzenia te nie stanowią zapewnień ani oświadczeń co do wyników finansowych Grupy w przyszłości. Faktyczne wyniki Grupy PKO BP mogą różnić się w sposób istotny od tendencji przedstawionych lub wynikających z poniższych stwierdzeń dotyczących przyszłości na skutek wystąpienia wielu czynników, w tym czynników omówionych poniżej oraz w pozostałych rozdziałach Prospektu, w szczególności w rozdziale „Czynniki ryzyka” (zob. „Istotne informacje – Stwierdzenia dotyczące przyszłości”). Inwestorzy nie powinni opierać swojej decyzji inwestycyjnej w oparciu o stwierdzenia dotyczące przyszłości, które przedstawiono poniżej.

Perspektywy rozwoju

Ze względu na panujące warunki rynkowe przedstawione tu perspektywy rozwoju charakteryzuje wyjątkowo wysoki poziom niepewności.

W czwartym kwartale 2008 r. i w pierwszej połowie 2009 r. nastąpiło znaczące pogorszenie się kluczowych wskaźników gospodarczych dla Polski oraz jej perspektyw rozwoju w porównaniu z latami 2006–2007 oraz okresem trzech pierwszych kwartałów 2008 r. w następstwie przenoszenia się światowego kryzysu finansowego na realną gospodarkę. Oczekuje się, że w wyniku spowolnienia gospodarczego w Polsce wzrost PKB w 2009 r. będzie na stosunkowo niskim poziomie w porównaniu ze wzrostem PKB odnotowanym w latach 2006–2008, natomiast od 2010 r. oczekiwany jest wzrost dynamiki PKB. W ocenie Zarządu, popyt na usługi Grupy PKO BP w drugiej połowie 2009 r. utrzyma się na podobnym poziomie jak w pierwszej połowie 2009 r. Z uwagi na to, że Grupa ograniczyła akcję kredytową w CHF, oczekuje się,

że zdecydowana większość nowo udzielonych kredytów hipotecznych w 2009 r. będzie denominowana w PLN. Przewiduje się, że poziom ogólnych kosztów działalności w 2009 r. będzie na zbliżonym poziomie jak w 2008 r. Ponadto, ze względu na zwiększone koszty finansowania (wynikające z zaostrzenia się konkurencji w sektorze bankowym, w szczególności na rynku depozytów), pogorszenie się jakości bankowych portfeli kredytowych, wyniki finansowe z działalności bankowej w drugiej połowie 2009 r. będą na niższym poziomie w porównaniu z wynikami finansowymi osiągniętymi w 2008 r.

Ostatnie zdarzenia

W dniu 30 czerwca 2009 r. Walne Zgromadzenie podjęło uchwałę o podziale zysku netto Banku za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2008 r., w której przeznaczyło 34,7% zysku netto Banku, tj. 1.000,0 mln zł, na wypłatę dywidendy. Walne Zgromadzenie ustaliło dzień dywidendy na 24 września 2009 r. oraz dzień wypłaty dywidendy na 5 października 2009 r.

W dniu 30 czerwca 2009 r. Walne Zgromadzenie podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego Banku o kwotę nie wyższą niż 300,0 mln zł poprzez emisję nie więcej niż 300,0 mln Akcji Oferowanych.

Poza zdarzeniami opisanymi powyżej, pomiędzy dniem 30 czerwca 2009 r. a Dniem Zatwierdzenia Prospektu nie nastąpiły żadne inne istotne zmiany w sytuacji operacyjnej lub finansowej Grupy PKO BP.

Objaśnienie istotnych pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat

Poniżej zdefiniowano i wyjaśniono istotne pozycje skonsolidowanego rachunku zysków i strat.

Wynik z tytułu odsetek

Wynik z tytułu odsetek stanowi różnicę pomiędzy przychodami z tytułu odsetek osiągniętymi przez Grupę PKO BP w danym okresie a kosztami z tytułu odsetek poniesionymi przez Grupę w tym samym okresie. Wynik z tytułu odsetek Grupy PKO BP zależy w głównej mierze od stanu aktywów oprocentowanych (kredytów i pożyczek udzielonych klientom, instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, należności od banków, inwestycyjnych papierów wartościowych, aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu, papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności) oraz zobowiązań oprocentowanych (zobowiązań wobec klientów, zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych, zobowiązań podporządkowanych, zobowiązań wobec banku centralnego i zobowiązania wobec innych banków), jak również od średniego oprocentowania aktywów oprocentowanych i zobowiązań oprocentowanych.

Największy udział w przychodach z tytułu odsetek Grupy PKO BP mają przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom. Wzrost wolumenu kredytów jest ściśle powiązany z sytuacją gospodarczą, poziomem stóp procentowych (uzależnionym zarówno od rynkowych stóp procentowych, jak również od poziomu konkurencji w sektorze bankowym) oraz wartością nieruchomości, na których zakup zaciągane są kredyty hipoteczne. Przychody z tytułu odsetek obejmują także między innymi przychody z tytułu portfela papierów wartościowych (obejmującego instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży oraz papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności), jak również przychody z tytułu depozytów w innych bankach, w tym w NBP.

Koszty z tytułu odsetek Grupy PKO BP obejmują głównie koszty z tytułu zobowiązań wobec klientów, w tym w szczególności odsetki płacone od depozytów klientów w Grupie PKO BP, których wysokość zależy od poziomu stóp procentowych, na które z kolei wpływ mają rynkowe stopy procentowe, płynności na rynku międzybankowym oraz poziom konkurencji w sektorze bankowym. Pozostałe składniki tej pozycji to m.in. koszty z tytułu odsetek od depozytów innych banków oraz koszty odsetkowe z tytułu własnej emisji papierów dłużnych.

Wynik z tytułu opłat i prowizji

Wynik z tytułu opłat i prowizji stanowi różnicę pomiędzy przychodami z tytułu opłat i prowizji osiągniętymi przez Grupę PKO BP w danym okresie a kosztami z tytułu opłat i prowizji poniesionymi przez Grupę PKO BP w tym samym okresie.

Największy udział w przychodach z tytułu opłat i prowizji Grupy PKO BP mają: (i) przychody z tytułu kart płatniczych, które są uzależnione głównie od ilości i wartości transakcji dokonywanych przy użyciu kart bankowych, jak również od liczby nowych kart bankowych wydanych przez Grupę, (ii) przychody z tytułu obsługi rachunków bankowych, które są uzależnione przede wszystkim od liczby rachunków bankowych prowadzonych przez Grupę oraz jej polityki w zakresie poziomu opłat i prowizji pobieranych od klientów, (iii) przychody z tytułu obsługi funduszy inwestycyjnych oraz OFE (w tym opłaty za zarządzanie), które są w znacznym stopniu uzależnione od rodzaju i wartości zarządzanych aktywów, co z kolei jest powiązane z sytuacją na rynkach udziałowych i dłużnych papierów wartościowych oraz (iv) przychody z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek, które są głównie generowane w segmencie detalicznym z tytułu opłat za udzielenie kredytu i są w istotnym stopniu uzależnione od ilości udzielonych kredytów w danym okresie.

Koszty z tytułu opłat i prowizji Grupy PKO BP obejmują w szczególności: (i) koszty z tytułu kart płatniczych, które są w znacznym stopniu uzależnione od ilości i wartości transakcji dokonywanych przy użyciu kart bankowych, jak również od ilości nowych kart bankowych wydanych przez Grupę, (ii) koszty z tytułu usług akwizycyjnych, które obejmują opłaty i prowizje płacone przez Grupę PKO BP agentom i pośrednikom finansowym, (iii) koszty z tytułu opłat poniesionych za zarządzanie aktywami, które są w istotnym stopniu uzależnione od rodzaju i wartości zarządzanych aktywów, co jest powiązane z sytuacją na rynkach udziałowych i dłużnych papierów wartościowych oraz (iv) koszty z tytułu ubezpieczeń kredytów, które są przede wszystkim uzależnione od skali akcji kredytowej prowadzonej przez Grupę oraz wolumenu i wartości udzielonych kredytów, jak również powiązanych z nimi ubezpieczeń, głównie klientom detalicznym.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej Grupy PKO BP odzwierciedla zmiany wartości tych instrumentów i jest jednym z najbardziej zmiennych składników pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych netto Grupy PKO BP. Aktualnie instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat obejmują przede wszystkim skarbowe papiery wartościowe, papiery wartościowe wyemitowane przez bank centralny oraz portfel zabezpieczających instrumentów pochodnych IRS.

Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany Grupy PKO BP obejmuje zyski i straty, zrealizowane i niezrealizowane, z aktualizacji wyceny aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych oraz wyceny do wartości godziwej transakcji walutowych instrumentów pochodnych (takich jak opcje walutowe, kontrakty terminowe, transakcje walutowe swap oraz CIRS). W II kwartale 2009 r. Grupa rozpoczęła stosowanie rachunkowości zabezpieczeń w zakresie zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych. Na skutek tego zmiany wartości godziwej pochodnego instrumentu zabezpieczającego wyznaczonego jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane są bezpośrednio w kapitale własnym w części stanowiącej efektywną część zabezpieczenia. Część nieefektywną zabezpieczenia ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” (zob. „Istotne zasady rachunkowości i oszacowania – Rachunkowość zabezpieczeń – zabezpieczenie przepływów pieniężnych”).

Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto

Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto stanowią różnicę pomiędzy pozostałymi przychodami operacyjnymi osiągniętymi przez Grupę PKO BP w danym okresie a pozostałymi kosztami operacyjnymi poniesionymi przez Grupę PKO BP w tym samym okresie.

Pozostałe przychody operacyjne obejmują między innymi przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, co odnosi się głównie do przychodów z działalności deweloperskiej prowadzonej przez grupę kapitałową PKO BP Inwestycje oraz działalności CEUP eService. Pozostałe koszty operacyjne obejmują głównie koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów oraz koszty zastępstwa procesowego i koszty wypłaconych zaliczek komorniczych.

Przychody i zyski operacyjne netto razem

Na potrzeby Prospektu przychody i zyski operacyjne netto Grupy PKO BP razem stanowią sumę: (i) wyniku z tytułu odsetek, (ii) wyniku z tytułu prowizji i opłat, (iii) przychodów z tytułu dywidend, (iv) wyniku na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej, (v) wyniku na inwestycyjnych papierach wartościowych, (vi) wyniku z pozycji wymiany oraz (vii) pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych netto. W opinii Zarządu pozycja przychody i zyski operacyjne netto razem stanowi przydatny, dodatkowy miernik dla oceny wyników działalności operacyjnej i finansowej Grupy. Przychody i zyski operacyjne netto razem nie są miernikiem zdefiniowanym w MSSF i nie powinny być uważane za alternatywne w stosunku do jakiegokolwiek miernika wynikającego z MSSF. Ponadto przychody i zyski operacyjne netto razem nie są jednolitym i standardowym miernikiem, a sposób obliczania przychodów i zysków operacyjnych netto razem może być istotnie odmienny w różnych spółkach. Z uwagi na to miernik ten nie zapewnia podstaw dla porównań z innymi spółkami. Przychody i zyski operacyjne netto, razem obliczane są przez Grupę i nie zostały uwzględnione w Skonsolidowanych Sprawozdaniach Finansowych.

Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości

Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości Grupy PKO BP jest w znacznej mierze uzależniony od rozmiaru i struktury portfela kredytowego (udziału kredytów hipotecznych, konsumpcyjnych i gospodarczych), jakości portfela kredytowego, koncentracji geograficznej i branżowej portfela kredytowego, jakości i wyceny zabezpieczeń oraz sytuacji gospodarczej i wahań kursu PLN w stosunku do walut obcych, szczególnie CHF. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości są zazwyczaj uzależnione od cyklu gospodarczego i wzrastają w okresie pogorszenia się sytuacji gospodarczej.

Ogólne koszty administracyjne

Ogólne koszty administracyjne Grupy PKO BP obejmują przede wszystkim świadczenia pracownicze i koszty rzeczowe. Koszty świadczeń pracowniczych są przede wszystkim uzależnione od łącznej liczby pełnych etatów w Grupie oraz od wysokości wynagrodzeń i ubezpieczeń pracowniczych. Głównymi składnikami kosztów rzeczowych Grupy są koszty związane z informatyzacją, koszty utrzymania środków trwałych i wynajmu oraz koszty działalności promocyjnej i reklamowej.

W latach 2006–2008 Grupa kontynuowała realizację polityki redukcji zatrudnienia. Dalsze redukcje zatrudnienia przewidywane są w 2009 r.

Podatek dochodowy

Wysokość podatku dochodowego jest w głównej mierze uzależniona od ustawowych stawek podatku obowiązujących w Polsce i jest ona zasadniczo proporcjonalna do zysku brutto. W analizowanym okresie stopa podatku dochodowego od osób prawnych właściwego dla działalności prowadzonej przez Grupę w Polsce pozostawała na stałym poziomie i wynosiła 19,0%.

Wynik finansowy

Okres sześciu miesięcy zakończony 30 czerwca 2009 r. w porównaniu z okresem sześciu miesięcy zakończonym 30 czerwca 2008 r.

Poniższa tabela przedstawia wybrane informacje dotyczące wyników finansowych Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	6 miesięcy zakończone 30 czerwca		Zmiana
	2009	2008	
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	(%)
Wynik z tytułu odsetek	2.301.627	2.916.025	(21,1)
Wynik z tytułu prowizji i opłat	1.171.787	1.193.974	(1,9)
Przychody z tytułu dywidend	5.035	3.860	30,4
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	64.006	(50.450)	–
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	(3.972)	(1.779)	123,3
Wynik z pozycji wymiany	640.182	360.664	77,5
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	156.261	99.262	57,4
Przychody i zyski operacyjne netto razem*	4.334.926	4.521.556	(4,1)
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	(764.081)	(176.702)	332,4
Ogólne koszty administracyjne	(2.075.126)	(2.010.735)	3,2
Wynik z działalności operacyjnej	1.495.719	2.334.119	(35,9)
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i współzależnych	(332)	16.822	–
Zysk brutto	1.495.387	2.350.941	(36,4)
Podatek dochodowy	(335.608)	(488.089)	(31,2)
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców mniejszościowych)	1.159.779	1.862.852	(37,7)
Zyski i straty udziałowców mniejszościowych	9.221	14.539	(36,6)
Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą	1.150.558	1.848.313	(37,8)

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

Wynik z tytułu odsetek

Poniższa tabela przedstawia strukturę przychodów z tytułu odsetek Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	6 miesięcy zakończone 30 czerwca		Zmiana
	2009	2008	
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	(%)
Przychody z tytułu odsetek			
Przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	3.731.976	3.541.164	5,4
Przychody z tytułu papierów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	191.736	236.730	(19,0)
Przychody z tytułu lokat w innych bankach	94.326	207.813	(54,6)
Przychody z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych	185.462	157.602	17,7
Przychody z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających	78.370	–	–
Przychody z tytułu papierów przeznaczonych do obrotu	39.720	31.832	24,8
Inne	11.025	1.953	464,5
Razem	4.332.615	4.177.094	3,7

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

Przychody z tytułu odsetek wzrosły o 155,5 mln zł, czyli o 3,7%, do 4.332,6 mln zł za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r., w stosunku do 4.177,1 mln zł za porównywalny okres 2008 r., co było głównie wynikiem wzrostu przychodów odsetkowych z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom o 190,8 mln zł. Ponadto w wyniku zastosowania rachunkowości zabezpieczeń Grupa ujęła część przychodów z transakcji walutowych *swap* (78,4 mln zł), które wcześniej były ujmowane w pozycji „Wynik z tytułu wymiany”, w pozycji „Przychody z tytułu odsetek” (zob. „Istotne zasady rachunkowości i oszacowania – Rachunkowość zabezpieczeń – zabezpieczenie przepływów pieniężnych” poniżej). Wzrost ten został częściowo zniwelowany spadkiem przychodów z tytułu lokat w innych bankach o 113,5 mln zł i spadkiem przychodów z portfela papierów wartościowych Grupy (obejmującego instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży) o 9,2 mln zł.

Wysokość przychodów odsetkowych z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom w znacznej mierze wynikała z salda kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto, które wzrosło o 7,0% do 111.255,7 mln zł w pierwszej połowie 2009 r. (w tym portfel kredytów mieszkaniowych brutto wzrósł do 48.849,7 mln zł, czyli o 7,2%, a portfel kredytów gospodarczych brutto wzrósł do 40.057,5 mln zł, czyli o 7,9%). W porównywalnym okresie 2008 r. saldo kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto wzrosło o 12,0% do 88.293,6 mln zł.

Spadek przychodów odsetkowych z tytułu lokat w innych bankach był głównie efektem spadku wolumenu należności od banków, który w relacji do stanu na dzień 30 czerwca 2008 r. zmniejszył się o 36,8%, przede wszystkim w wyniku spadku rynkowych stóp procentowych, w szczególności jednomiesięcznego WIBOR w pierwszej połowie 2009 r.

Szczegółowe informacje na temat aktywów Grupy znajdują się w niniejszym rozdziale w punkcie „Sytuacja finansowa – Aktywa – 30 czerwca 2009 r. w porównaniu z 31 grudnia 2008 r.” oraz w rozdziale „Wybrane dane statystyczne i inne informacje”.

Poniższa tabela przedstawia strukturę kosztów z tytułu odsetek Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	6 miesięcy zakończone 30 czerwca		Zmiana (%)
	2009	2008	
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	
Koszty z tytułu odsetek			
Koszty z tytułu zobowiązań wobec klientów	(1.881.616)	(1.120.443)	67,9
Koszty z tytułu własnej emisji papierów dłużnych	(66.870)	(59.822)	11,8
Koszty z tytułu depozytów innych banków	(32.273)	(32.080)	0,6
Inne	(50.229)	(48.724)	3,1
Razem	(2.030.988)	(1.261.069)	61,1
Wynik z tytułu odsetek	2.301.627	2.916.025	(21,1)
Marża odsetkowa netto* (%)	4,7	5,4	-

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

* Dane niezbadane. Obliczona poprzez podzielenie wyniku z tytułu odsetek za okres 12 miesięcy zakończony, odpowiednio, dnia 30 czerwca 2009 r. i 30 czerwca 2008 r. przez średnie saldo sumy aktywów oprocentowanych (obliczone jako średnia arytmetyczna aktywów oprocentowanych odpowiednio na dzień 30 czerwca 2009 r. i 30 czerwca 2008 r. albo na dzień 30 czerwca 2008 r. i 30 czerwca 2007 r.).

Koszty z tytułu odsetek wzrosły o 769,9 mln zł, czyli o 61,1%, do 2.031,0 mln zł za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r., w stosunku do 1.261,1 mln zł za porównywalny okres 2008 r., szczególnie w wyniku wzrostu kosztów odsetkowych z tytułu zobowiązań wobec klientów o 761,2 mln zł.

Wysokość kosztów odsetkowych z tytułu zobowiązań wobec klientów w znacznej mierze wynikała z salda zobowiązań wobec klientów, które w pierwszej połowie 2009 r. wzrosło o 10,9% do 114.115,7 mln zł, oraz średniej stopy procentowej dla depozytów, która w przypadku Banku w pierwszej połowie 2009 r. wzrosła o 0,7 p.p. do 3,4%. W porównywalnym okresie 2008 r. saldo zobowiązań wobec klientów wzrosło o 6,9% do 92.576,0 mln zł. Wzrost portfela depozytów Banku w pierwszej połowie 2009 r. był głównie efektem realizacji przez Grupę strategii stabilnego zwiększania portfela depozytów, aktywności marketingowej Grupy PKO BP nakierowanej na klientów detalicznych i korporacyjnych oraz wprowadzenia nowych produktów oszczędnościowych oferujących wyższe oprocentowanie w warunkach spadającego poziomu rynkowych stóp procentowych.

Szczegółowe informacje na temat zobowiązań Grupy przedstawiono w niniejszym rozdziale w punkcie „Sytuacja finansowa – Zobowiązania – 30 czerwca 2009 r. w porównaniu z 31 grudnia 2008 r.” oraz w rozdziale „Wybrane dane statystyczne i inne informacje”.

W następstwie opisanych powyżej czynników wynik z tytułu odsetek Grupy spadł o 614,4 mln zł, czyli o 21,1%, do 2.301,6 mln zł za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r., w stosunku do 2.916,0 mln zł za porównywalny okres 2008 r. i stanowił 53,1% przychodów i zysków operacyjnych netto razem Grupy.

Marża odsetkowa netto stanowi stosunek wyniku z tytułu odsetek za okres 12 kolejnych miesięcy do średniego salda sumy aktywów oprocentowanych (obliczone jako średnia arytmetyczna aktywów oprocentowanych na początku i na końcu okresu 12 kolejnych miesięcy). Wynik z tytułu odsetek Grupy za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r. wzrósł o 71,5 mln zł, czyli o 1,3%, do 5.512,9 mln zł, w porównaniu z 5.441,4 mln zł za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2008 r. Średnie saldo aktywów oprocentowanych Grupy wzrosło o 17.739,8 mln zł, czyli o 17,8%, do 117.584,5 mln zł za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r., w porównaniu z 99.844,7 mln zł za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2008 r. W rezultacie marża odsetkowa netto Grupy w analizowanym okresie spadła o 0,7 p.p. do 4,7%, w porównaniu z 5,4%.

Wynik z tytułu opłat i prowizji

Poniższa tabela przedstawia strukturę przychodów z tytułu opłat i prowizji Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	6 miesięcy zakończone 30 czerwca		Zmiana
	2009	2008	
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	(%)
Przychody od aktywów finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym:	163.362	149.975	8,9
Z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	163.362	149.975	8,9
Pozostałe prowizje oraz przychody z tytułu usług powierniczych	1.362.299	1.414.845	(3,7)
Z tytułu kart płatniczych	445.562	403.227	10,5
Z tytułu obsługi rachunków bankowych	424.298	402.365	5,5
Z tytułu obsługi funduszy inwestycyjnych oraz OFE (w tym opłaty za zarządzanie)	168.848	261.683	(35,5)
Z tytułu ubezpieczenia kredytów	92.971	109.129	(14,8)
Z tytułu operacji kasowych	89.798	96.951	(7,4)
Z tytułu operacji papierami wartościowymi	24.270	22.920	5,9
Inne*	116.552	118.570	(1,7)
Razem	1.525.661	1.564.820	(2,5)

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in. opłaty i prowizje z tytułu masowych operacji zagranicznych, z tytułu sprzedaży i dystrybucji znaków wartościowych, z tytułu usług powierniczych, prowizje za sprzedaż obligacji, administrowanie zadłużenia kredytobiorców wobec budżetu państwa oraz wykonywanie czynności zastępczych.

Przychody z tytułu opłat i prowizji spadły o 39,2 mln zł, czyli o 2,5%, do 1.525,7 mln zł za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r., w stosunku do 1.564,8 mln zł za porównywalny okres 2008 r.

Spadek przychodów prowizyjnych z tytułu obsługi funduszy inwestycyjnych oraz OFE (w tym opłaty za zarządzanie) o 92,8 mln zł był głównie rezultatem spadku sprzedaży jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych zarządzanych przez PKO TFI oraz spadku wartości aktywów zarządzanych przez PKO TFI w wyniku odpływu środków finansowych z funduszy inwestycyjnych i niepewnej sytuacji na rynkach kapitałowych. Wartość aktywów zarządzanych przez PKO TFI spadła z 12.098,9 mln zł według stanu na dzień 30 czerwca 2008 r. do 8.134,5 mln zł według stanu na dzień 30 czerwca 2009 r.

Wzrost przychodów prowizyjnych z tytułu kart płatniczych o 42,3 mln zł był głównie spowodowany wzrostem ilości i wartości transakcji dokonywanych przy użyciu kart bankowych oraz, w mniejszym zakresie, wzrostem o 0,9% liczby kart bankowych wydanych przez Bank.

Wzrost przychodów prowizyjnych z tytułu obsługi rachunków bankowych o 21,9 mln zł był głównie wynikiem zmiany wysokości opłat i prowizji Banku dokonanej w pierwszej połowie 2009 r.

Poniższa tabela przedstawia strukturę kosztów z tytułu opłat i prowizji Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	6 miesięcy zakończone 30 czerwca		Zmiana
	2009	2008	
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	(%)
Z tytułu kart płatniczych	(161.216)	(146.455)	10,1
Z tytułu usług akwizycyjnych	(76.753)	(65.350)	17,4
Z tytułu ubezpieczeń kredytów	(34.983)	(47.707)	(26,7)
Z tytułu kosztów poniesionych za zarządzanie aktywami	(21.228)	(54.378)	(61,0)
Inne*	(59.694)	(56.956)	4,8
Razem	(353.874)	(370.846)	(4,6)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	1.171.787	1.193.974	(1,9)

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in.: opłaty i prowizje za usługi operacyjne innych banków, opłaty i prowizje zapłacone PPUP, koszty opłat poniesionych przez DM PKO BP na rzecz GPW i KDPW oraz koszty usług rozliczeniowo-rozrachunkowych.

Koszty z tytułu opłat i prowizji spadły o 17,0 mln zł, czyli o 4,6%, do 353,9 mln zł za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r., w stosunku do 370,8 mln zł za porównywalny okres 2008 r.

Spadek kosztów prowizyjnych poniesionych za zarządzanie aktywami o 33,2 mln zł był głównie rezultatem spadku sprzedaży jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych zarządzanych przez PKO TFI oraz spadku wartości aktywów zarządzanych przez PKO TFI.

Wzrost kosztów prowizyjnych z tytułu kart płatniczych o 14,8 mln zł był głównie spowodowany wzrostem wartości opłat na rzecz innych banków i operatorów kart bankowych w rezultacie wzrostu ilości i wartości transakcji dokonywanych przy użyciu kart bankowych oraz, w mniejszym zakresie, wzrostem liczby kart bankowych wydanych przez Grupę.

Wzrost kosztów prowizyjnych z tytułu usług akwizycyjnych o 11,4 mln zł był głównie wynikiem rozwoju sieci agentów i pośredników finansowych oraz wzrostu sprzedaży usług bankowych oferowanych przez agentów i pośredników finansowych.

Wynik z tytułu opłat i prowizji spadł o 22,2 mln zł, czyli o 1,9%, do 1.171,8 mln zł za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r., w stosunku do 1.194,0 mln zł za porównywalny okres 2008 r. i stanowił 27,0% przychodów i zysków operacyjnych netto razem Grupy.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

W pierwszej połowie 2009 r. wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej wyniósł 64,0 mln zł, w porównaniu ze stratą (50,5) mln zł za porównywalny okres 2008 r. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej wynikał głównie z poprawy sytuacji na polskim rynku finansowym oraz spadku spreadów kredytowych.

Wynik z pozycji wymiany

Poniższa tabela przedstawia strukturę wyniku z pozycji wymiany Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	6 miesięcy zakończone 30 czerwca		Zmiana (%)
	2009	2008	
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	
Różnice kursowe wynikające z instrumentów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2.620.665	105.929	2.374,0
Różnice kursowe z operacji wymiany	(1.980.483)	254.735	-
Razem	640.182	360.664	77,5

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

Wynik z pozycji wymiany wzrósł o 279,5 mln zł, czyli o 77,5%, do 640,2 mln zł za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r., w stosunku do 360,7 mln zł za porównywalny okres 2008 r. Na wzrost wyniku z pozycji wymiany wpłynął przede wszystkim efekt zwiększenia się spreadów pomiędzy oprocentowaniem w PLN i walutach obcych oraz znacząca zmienność kursów walut w pierwszej połowie 2009 r.

Ponadto zmiana krzywej stosowanej do wyceny wpłynęła na zwiększenie wyniku brutto o 181,3 mln zł. Dodatkowo w wyniku zastosowania rachunkowości zabezpieczeń, Bank dokonał przesunięcia z pozycji „Wynik z pozycji wymiany” odsetek naliczonych od CIRS o charakterze zabezpieczającym w wysokości 78,4 mln zł do pozycji „Wynik z tytułu odsetek” oraz nieefektywnej części zmiany wyceny CIRS zabezpieczających do pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” (zob. „Istotne zasady rachunkowości i oszacowania – Rachunkowość zabezpieczeń – zabezpieczenie przepływów pieniężnych” poniżej).

Pozostałe przychody operacyjne

Poniższa tabela przedstawia informacje dotyczące pozostałych przychodów operacyjnych Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	6 miesięcy zakończone 30 czerwca		Zmiana (%)
	2009	2008	
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	
Pozostałe przychody operacyjne			
Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów*	187.984	107.986	74,1
Odzyskane należności przedawnione, umorzone, nieściągalne	14.815	7.443	99,0
Przychody uboczne	10.988	12.083	(9,1)
Sprzedaż, likwidacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia ..	27.380	8.196	234,1
Inne**	70.080	73.458	(4,6)
Razem	311.247	209.166	48,8

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

* Pozycja „Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów” obejmuje głównie: przychody związane z działalnością deweloperską oraz przychody ze sprzedaży elektronicznych doładowań telefonów komórkowych, kart i innych usług informatycznych.

** Pozycja „Inne” obejmuje m.in.: otrzymane odszkodowania, kary i grzywny, przychody ze sprzedaży udziałów w jednostkach współzależnych i stowarzyszonych, przychody z tytułu sprzedaży ośrodka szkoleniowo-wypoczynkowego, przychody z tytułu rozliczenia faktur sprzedaży oraz przychody związane z korektą wyniku roku ubiegłego.

W pierwszej połowie 2009 r. pozostałe przychody operacyjne wynosiły 311,2 mln zł, co stanowiło wzrost o 48,8% w stosunku do porównywalnego okresu 2008 r. Wzrost pozostałych przychodów operacyjnych wynikał przede wszystkim ze wzrostu przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów o 80,0 mln zł.

W pierwszej połowie 2009 r. pozostałe przychody operacyjne zostały wygenerowane głównie przez Bank i grupę kapitałową PKO BP Inwestycje działającą w sektorze nieruchomości oraz CEUP eService.

Pozostałe koszty operacyjne

Poniższa tabela przedstawia informacje dotyczące pozostałych kosztów operacyjnych Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	6 miesięcy zakończone 30 czerwca		Zmiana
	2009	2008	
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	(%)
Pozostałe koszty operacyjne			
Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów*	(89.216)	(47.027)	89,7
Sprzedaż, likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia . . .	(27.217)	(9.292)	192,9
Koszty uboczne	(2.799)	(2.616)	7,0
Inne**	(35.754)	(50.969)	(29,9)
Razem	(154.986)	(109.904)	41,0

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

* Pozycja „Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów” obejmuje głównie koszty związane z działalnością deweloperską.

** Pozycja „Inne” obejmuje m.in.: koszty przekazanych darowizn, koszty budowy środków trwałych oraz nakłady na wartości niematerialne bez efektu gospodarczego, koszty zastępstwa procesowego wypłacone przez Bank oraz koszty związane z korektą wyniku roku ubiegłego.

W pierwszej połowie 2009 r. pozostałe koszty operacyjne wyniosły 155,0 mln zł, co stanowiło wzrost o 45,1 mln zł, czyli o 41,0%, w stosunku do porównywalnego okresu 2008 r. Wzrost pozostałych kosztów operacyjnych wynikał przede wszystkim ze wzrostu kosztów sprzedaży produktów, towarów i materiałów o 42,2 mln zł.

W pierwszej połowie 2009 r. pozostałe koszty operacyjne zostały wygenerowane głównie przez grupę kapitałową PKO BP Inwestycje oraz CEUP eService.

Przychody i zyski operacyjne netto razem

W następstwie opisanych powyżej czynników, przychody i zyski operacyjne netto razem spadły o 186,6 mln zł, czyli o 4,1%, do 4.334,9 mln zł za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r., w stosunku do 4.521,6 mln zł za porównywalny okres 2008 r.

Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości

Poniższa tabela przedstawia strukturę wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości Grupy PKO BP we wskazanych okresach oraz wybrane wskaźniki za wskazany okres lub na wskazaną datę.

	Na 30 czerwca lub za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca		Zmiana
	2009	2008	
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	(%)
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości:			
Kredyty i pożyczki udzielone klientom i należności od banków wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	(747.930)	(243.485)	207,2
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	(5.458)	2.177	–
Inwestycje w jednostki wyceniane metodą praw własności	–	61.568	(100,0)
Rzeczowe aktywa trwałe	781	332	135,2
Inne	(11.474)	2.706	–
Razem	(764.081)	(176.702)	332,4
Wskaźnik udziału kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej w portfelu kredytowym brutto* (%)	8,2	3,8	–

	Na 30 czerwca lub za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca		Zmiana
	2009	2008	
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	(%)
Wskaźnik odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom do kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto** (%)	(1,53)	(0,35)	–
Wskaźnik pokrycia kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej*** (%)	38,1	78,9	–

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

* Dane niezbadane; obliczony poprzez podzielenie wartości bilansowej brutto kredytów i pożyczek wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej przez wartość bilansową brutto kredytów i pożyczek udzielonych klientom.

** Dane niezbadane. Za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r. obliczony poprzez podzielenie wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom i należności od banków wycenianych według zamortyzowanego kosztu za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r., odpowiednio, przez średnie saldo kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto (obliczone jako średnia arytmetyczna kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto na dzień 30 czerwca 2009 i 2008 r. albo na dzień 30 czerwca 2008 i 2007 r., odpowiednio). Za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r. obliczony poprzez podzielenie wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom i należności od banków wycenianych według zamortyzowanego kosztu za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r., odpowiednio, przez średnie saldo kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto (obliczone jako średnia arytmetyczna kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto na początku i na końcu okresu sprawozdawczego).

*** Dane niezbadane; obliczony poprzez podzielenie stanu odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom przez wartość bilansową brutto kredytów i pożyczek wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej.

Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości (który odzwierciedla nadwyżkę odpisów utworzonych nad odpisami rozwiązany) wyniósł (764,1) mln zł za okres sześciu miesięcy zakończony 30 czerwca 2009 r. Stanowiło to wzrost o 587,4 mln zł w stosunku do porównywalnego okresu 2008 r., co było głównie spowodowane: (i) wyższymi odpisami aktualizującymi z tytułu utraty wartości kredytów konsumpcyjnych i hipotecznych oraz (ii) odpisami aktualizującymi z tytułu utraty wartości portfela kredytowego KREDOBANK (179,6 mln zł). Wzrost wynikał przede wszystkim z pogorszenia się jakości aktywów Grupy.

Wskaźnik kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej do kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto wzrósł o 4,4 p.p. do 8,2% na dzień 30 czerwca 2009 r., w stosunku do 3,8% na dzień 30 czerwca 2008 r.

Wskaźnik odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom do kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto za okres sześciu miesięcy zakończony 30 czerwca 2009 r. wzrósł o 1,18 p.p. do (1,53)%, w stosunku do (0,35)% za porównywalny okres 2008 r.

Wskaźnik pokrycia kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej wyniósł 38,1% na dzień 30 czerwca 2009 r., w stosunku do 78,9% na dzień 30 czerwca 2008 r. Jest to spowodowane znacznie większym wzrostem kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej niż poziomu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości. Wzrost udziału kredytów spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości wynika ze wzrostu wartości kredytów spełniających przesłankę pogorszenia się sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorców oraz dodatkowo ze zmiany klasyfikacji niektórych zdarzeń powodujących stratę, których wynikiem jest zaistnienie obiektywnej przesłanki utraty wartości, w szczególności polegającej na przeniesieniu przesłanek grupowych do indywidualnych pogorszenia się w okresie kredytowania sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika (do ratingu „G”) oraz zawarcia umowy restrukturyzacyjnej.

Szczegółowe informacje na temat utworzonych przez Bank odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów udzielonych klientom znajdują się w rozdziale „Wybrane dane statystyczne i inne informacje – Analiza jakości portfela kredytowego”.

Ogólne koszty administracyjne

Poniższa tabela przedstawia strukturę ogólnych kosztów administracyjnych Grupy PKO BP we wskazanych okresach oraz wybrane wskaźniki na wskazaną datę.

	Na 30 czerwca lub za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca		Zmiana
	2009	2008	
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	(%)
Świadczenia pracownicze	(1.096.501)	(1.158.382)	(5,3)
Koszty rzeczowe	(691.983)	(603.599)	14,6
Amortyzacja	(229.071)	(208.730)	9,7

	Na 30 czerwca lub za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca		Zmiana
	2009	2008	
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	(%)
Podatki i opłaty	(32.719)	(31.657)	3,4
Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(24.852)	(8.367)	197,0
Razem	(2.075.126)	(2.010.735)	3,2
Wskaźnik kosztów do przychodów (C/I)* (%)	47,9	44,5	-

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

* Dane niezbadane. Obliczono poprzez podzielenie ogólnych kosztów administracyjnych przez przychody i zyski operacyjne netto razem.

Ogólne koszty administracyjne Grupy PKO BP wzrosły o 64,4 mln zł, czyli o 3,2%, do 2.075,1 mln zł za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r., w stosunku do 2.010,7 mln zł za porównywalny okres 2008 r.

Wzrost kosztów rzeczowych o 88,4 mln zł wynikał przede wszystkim ze wzrostu wydatków na wdrożenie i modernizację systemów komputerowych.

Spadek kosztów świadczeń pracowniczych o 61,9 mln zł wynikał głównie ze spadku kosztów wynagrodzeń o 38,7 mln zł, czyli o 4,1%, oraz obniżenia kosztów innych świadczeń na rzecz pracowników o 18,8 mln zł, czyli o 36,1%, co wynikało głównie ze spadku liczby pracowników (liczba pracowników w Grupie spadła o 704, czyli o 2,1%, do 32.107 na dzień 30 czerwca 2009 r., w porównaniu z 32.811 na dzień 31 grudnia 2008 r.).

Wskaźnik kosztów do przychodów (C/I) stanowi stosunek ogólnych kosztów administracyjnych do przychodów i zysków operacyjnych netto razem. W pierwszej połowie 2009 r. przychody i zyski operacyjne netto razem Grupy spadły, podczas gdy ogólne koszty administracyjne wzrosły, w porównaniu z pierwszą połową 2008 r. W rezultacie wskaźnik kosztów do przychodów wzrósł o 3,4 p.p. do 47,9% w pierwszej połowie 2009 r., w stosunku do 44,5% za porównywalny okres 2008 r.

Wynik z działalności operacyjnej

Wynik z działalności operacyjnej spadł o 838,4 mln zł, czyli o 35,9%, do 1.495,7 mln zł za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r., w stosunku do 2.334,1 mln zł za porównywalny okres 2008 r. Spadek wyniku z działalności operacyjnej wynikał ze spadku przychodów i zysków operacyjnych netto razem o 186,6 mln zł, przy jednoczesnym spadku wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz wzroście ogólnych kosztów administracyjnych łącznie o 651,8 mln zł.

Zysk brutto

W następstwie opisanych powyżej czynników zysk brutto spadł o 855,6 mln zł, czyli o 36,4%, do 1.495,4 mln zł za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r., w stosunku do 2.350,9 mln zł za porównywalny okres 2008 r.

Wskaźnik zwrotu z aktywów brutto (ROA brutto) stanowi stosunek zysku brutto za okres 12 kolejnych miesięcy do średniego salda sumy aktywów (obliczonego jako średnia arytmetyczna sumy aktywów na początku i końcu okresu kolejnych 12 miesięcy). Zysk brutto Grupy za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r. spadł o 1.224,4 mln zł, czyli o 28,2%, do 3.121,8 mln zł, w porównaniu z 4.346,2 mln zł za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2008 r. Średnie saldo sumy aktywów Grupy wzrosło o 18.895,4 mln zł, czyli o 17,0%, do 129.940,5 mln zł za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r., w porównaniu z 111.045,1 mln zł za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2008 r. W rezultacie w analizowanym okresie wskaźnik ROA brutto Grupy PKO BP spadł o 1,5 p.p. do 2,4% w porównaniu z 3,9%.

Wskaźnik zwrotu z kapitału brutto (ROE brutto) stanowi stosunek zysku brutto za okres 12 kolejnych miesięcy do średniego salda kapitału własnego (obliczonego jako średnia arytmetyczna kapitału własnego na początek i koniec okresu kolejnych 12 miesięcy). Zysk brutto Grupy za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r. spadł, podczas gdy średnie saldo kapitału własnego wzrosło o 1.953,0 mln zł, czyli o 16,9%, do 13.496,4 mln zł za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r., w porównaniu z 11.543,4 mln zł za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2008 r. W rezultacie w analizowanym okresie wskaźnik ROE brutto Grupy PKO BP spadł o 14,6 p.p. do 23,1%, w porównaniu z 37,7%.

Podatek dochodowy

Poniższa tabela przedstawia wybrane informacje dotyczące podatku dochodowego oraz aktywów i zobowiązań z tytułu podatku odroczonego Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	6 miesięcy zakończone 30 czerwca		Zmiana (%)
	2009	2008	
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	
Bieżące obciążenie podatkowe	(365.898)	(481.969)	(24,1)
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	30.290	(6.120)	-
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	(335.608)	(488.089)	(31,2)
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym kapitale własnym związane z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	40.801	10.053	305,9
Razem	(294.807)	(478.036)	(38,3)

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

Grupa PKO BP wykazała obciążenie z tytułu podatku dochodowego w wysokości 294,8 mln zł za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r., w stosunku do 478,0 mln zł za porównywalny okres 2008 r. Spadek obciążenia z tytułu podatku dochodowego wynikał przede wszystkim ze spadku dochodu podlegającego opodatkowaniu.

Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą

W następstwie opisanych powyżej czynników zysk netto przypadający na jednostkę dominującą spadł o 697,8 mln zł, czyli o 37,8%, do 1.150,6 mln zł za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r., w stosunku do 1.848,3 mln zł za porównywalny okres 2008 r. Spadek zysku netto przypadającego na jednostkę dominującą Grupy był spowodowany głównie pogorszeniem wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości, który wyniósł (764,1) mln zł w pierwszej połowie 2009 r., w stosunku do (176,7) mln zł w porównywalnym okresie 2008 r., spadkiem przychodów i zysków operacyjnych netto, razem o 186,6 mln zł, czyli o 4,1%, oraz wzrostem ogólnych kosztów administracyjnych o 64,4 mln zł, czyli o 3,2%.

Wskaźnik zwrotu z aktywów netto (ROA netto) stanowi stosunek zysku netto przypadającego na jednostkę dominującą za okres 12 kolejnych miesięcy do średniego salda sumy aktywów (obliczonego jako średnia arytmetyczna sumy aktywów na początku i końcu okresu kolejnych 12 miesięcy). Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą Grupy za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r. spadł o 1.045,5 mln zł, czyli o 30,1%, do 2.422,9 mln zł, w porównaniu z 3.468,4 mln zł za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2008 r., podczas gdy średnie saldo sumy aktywów Grupy wzrosło. W rezultacie w analizowanym okresie wskaźnik ROA netto Grupy PKO BP spadł o 1,2 p.p. do 1,9% w porównaniu z 3,1%.

Wskaźnik zwrotu z kapitału netto (ROE netto) stanowi stosunek zysku netto przypadającego na jednostkę dominującą za okres 12 kolejnych miesięcy do średniego salda kapitału własnego (obliczonego jako średnia arytmetyczna kapitału własnego na początku i końcu okresu kolejnych 12 miesięcy). Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą Grupy za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r. spadł, podczas gdy średnie saldo kapitału własnego wzrosło. W rezultacie w analizowanym okresie wskaźnik ROE netto Grupy PKO BP spadł o 12,0 p.p. do 18,0%, w porównaniu z 30,0%.

Rok zakończony 31 grudnia 2008 r. w porównaniu z rokiem zakończonym 31 grudnia 2007 r.

Poniższa tabela przedstawia wybrane informacje dotyczące wyników finansowych Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana (%)
	2008	2007	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	
Wynik z tytułu odsetek	6.127.315	4.646.567	31,9
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2.411.809	2.331.847	3,4
Przychody z tytułu dywidend.	21.956	3.293	566,7
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	(201.129)	(73.314)	174,3
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	(2.986)	6.543	-
Wynik z pozycji wymiany	739.757	529.779	39,6
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	291.698	257.630	13,2
Przychody i zyski operacyjne netto razem*	9.388.420	7.702.345	21,9

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2008	2007	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	(1.130.396)	(56.643)	1.895,6
Ogólne koszty administracyjne	(4.296.275)	(4.040.844)	6,3
Wynik z działalności operacyjnej	3.961.749	3.604.858	9,9
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i współzależnych	15.594	4.372	256,7
Zysk brutto	3.977.343	3.609.230	10,2
Podatek dochodowy	(838.156)	(667.838)	25,5
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców mniejszościowych)	3.139.187	2.941.392	6,7
Zyski i straty udziałowców mniejszościowych	18.513	37.760	(51,0)
Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą	3.120.674	2.903.632	7,5

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

* Dane niezbadane.

Wynik z tytułu odsetek

Poniższa tabela przedstawia strukturę przychodów z tytułu odsetek Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2008	2007	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Przychody z tytułu odsetek			
Przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	7.776.107	5.231.586	48,6
Przychody z tytułu papierów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	444.426	561.346	(20,8)
Przychody z tytułu lokat w innych bankach	388.768	491.078	(20,8)
Przychody z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych	345.130	245.352	40,7
Przychody z tytułu papierów przeznaczonych do obrotu	64.046	24.527	161,1
Pozostałe	15.304	5.444	181,1
Razem	9.033.781	6.559.333	37,7

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

Przychody z tytułu odsetek wzrosły o 2.474,4 mln zł, czyli o 37,7%, do 9.033,8 mln zł w 2008 r., w porównaniu z 6.559,3 mln zł w 2007 r., głównie w wyniku wzrostu przychodów odsetkowych z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom o 2.544,5 mln zł.

Wysokość przychodów odsetkowych z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom w znacznej mierze wynikała ze wzrostu salda kredytów i pożyczek udzielonych klientom o 32,3% do 101.107,9 mln zł w 2008 r., oraz średniej stopy procentowej dla kredytów, która w przypadku Banku w 2008 r. wzrosła o 1,1 p.p. do 8,4% w porównaniu z 2007 r. Wzrost portfela kredytowego był głównie efektem dobrej sytuacji gospodarczej, rozwoju rynku kredytów hipotecznych i nieruchomości w pierwszych trzech kwartałach 2008 r., deprecjacji PLN w stosunku do walut obcych w czwartym kwartale 2008 r., realizowanej przez Bank strategii intensyfikacji prowadzonej akcji kredytowej, a także aktywności Banku w pozyskiwaniu depozytów w 2008 r. Działania te miały na celu wzmocnienie pozycji rynkowej Grupy PKO BP oraz jej udziału w rynku w polskim sektorze bankowym. Wzrost średniego oprocentowania bankowych portfeli kredytowych wynikał w znacznej mierze ze wzrostu marż nakładanych przez banki na klientów oraz poziomu rynkowych stóp procentowych, w szczególności WIBOR.

Wzrost przychodów odsetkowych z portfela papierów wartościowych Grupy (obejmującego papiery wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, papiery przeznaczone do obrotu oraz inwestycyjne papiery wartościowe) o 22,4 mln zł, czyli o 2,7%, do 853,6 mln zł w 2008 r. w porównaniu z 2007 r. wynikał głównie ze wzrostu rentowności portfela papierów wartościowych, który został częściowo zniwelowany przez spadek salda portfela papierów wartościowych Grupy o 3,7% na skutek sprzedaży papierów wartościowych.

Szczegółowe informacje na temat aktywów Grupy znajdują się w niniejszym rozdziale w punkcie „Sytuacja finansowa – Aktywa – 31 grudnia 2008 r. w porównaniu z 31 grudnia 2007 r.” oraz w rozdziale „Wybrane dane statystyczne i inne informacje”.

Poniższa tabela przedstawia strukturę kosztów z tytułu odsetek Grupy PKO BP we wskazanych okresach oraz wybrane wskaźniki za wskazany okres lub na wskazaną datę.

	Na 31 grudnia lub za rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2008	2007	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Koszty z tytułu odsetek			
Koszty z tytułu zobowiązań wobec klientów	(2.655.044)	(1.697.116)	56,4
Koszty z tytułu własnej emisji papierów dłużnych	(131.721)	(28.711)	358,8
Koszty z tytułu depozytów innych banków	(49.465)	(106.678)	(53,6)
Inne	(70.236)	(80.261)	(12,5)
Razem	(2.906.466)	(1.912.766)	52,0
Wynik z tytułu odsetek	6.127.315	4.646.567	31,9
Marża odsetkowa netto (%)*	5,7	4,9	-

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

* Dane niezbadane. Obliczona poprzez podzielenie wyniku z tytułu odsetek przez średnie saldo sumy aktywów oprocentowanych (obliczone jako średnia arytmetyczna aktywów oprocentowanych na początku i na końcu okresu sprawozdawczego).

Koszty z tytułu odsetek wzrosły o 993,7 mln zł, czyli o 52,0%, do 2.906,5 mln zł w 2008 r., w porównaniu z 1.912,8 mln zł w 2007 r., głównie w wyniku wzrostu kosztów odsetkowych z tytułu zobowiązań wobec klientów o 957,9 mln zł oraz wzrostu kosztów odsetkowych z tytułu własnej emisji papierów dłużnych o 103,0 mln zł.

Wysokość kosztów odsetkowych z tytułu zobowiązań wobec klientów w znacznej mierze wynikała ze wzrostu salda zobowiązań wobec klientów, które w 2008 r. wzrosło o 18,9% do 102.939,3 mln zł, oraz średniej stopy procentowej dla depozytów, która w przypadku Banku w 2008 r. wzrosła o 0,8 p.p. do 2,7% w porównaniu z 2007 r. Wzrost portfela depozytów Banku był głównie efektem realizacji przez Grupę strategii stabilnego zwiększania portfela depozytów, aktywności marketingowej Grupy PKO BP nakierowanej na klientów detalicznych i korporacyjnych oraz wprowadzenia nowych produktów oszczędnościowych oferujących wyższe oprocentowanie. Wzrost średniego oprocentowania portfela depozytów był w znacznej mierze wynikiem wzmoczonej konkurencji na rynku oraz zmian w strukturze portfela depozytów w kierunku depozytów terminowych i kont oszczędnościowych, które oferują wyższe oprocentowanie niż rachunki bieżące.

Wzrost kosztów odsetkowych z tytułu własnej emisji papierów dłużnych wynikał w znacznej mierze z kosztów odsetek wynikających z emisji 10-letnich obligacji podporządkowanych o łącznej wartości nominalnej 1.600,7 mln zł przeprowadzonej pod koniec 2007 r. (zob. „Opis działalności Grupy – Istotne umowy – Istotne emisje papierów dłużnych”).

Szczegółowe informacje na temat stanu zobowiązań Grupy przedstawiono w niniejszym rozdziale w punkcie „Sytuacja finansowa – Zobowiązania – 31 grudnia 2008 r. w porównaniu z 31 grudnia 2007 r.” oraz w rozdziale „Wybrane dane statystyczne i inne informacje”.

Marża odsetkowa netto stanowi stosunek wyniku z tytułu odsetek do średniego salda sumy aktywów oprocentowanych (obliczonego jako średnia arytmetyczna aktywów oprocentowanych na początku i na końcu okresu sprawozdawczego). Wynik z tytułu odsetek Grupy wzrósł o 1.480,7 mln zł, czyli o 31,9%, do 6.127,3 mln zł w 2008 r., w porównaniu z 4.646,6 mln zł w 2007 r. i stanowił 65,3% przychodów i zysków operacyjnych netto razem Grupy. Wynik z tytułu odsetek Grupy wzrósł w większym stopniu niż średnie saldo aktywów oprocentowanych, które wzrosło o 13.760,2 mln zł, czyli o 14,6%, do 108.025,0 mln zł w 2008 r., w porównaniu z 94.264,9 mln zł w 2007 r. W rezultacie tego marża odsetkowa netto Grupy wzrosła o 0,8 p.p. do 5,7% w 2008 r., w porównaniu z 4,9% w 2007 r.

Wynik z tytułu opłat i prowizji

Poniższa tabela przedstawia strukturę przychodów z tytułu opłat i prowizji Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2008	2007	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Przychody od aktywów finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym:	315.641	267.169	18,1
Z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	315.641	267.169	18,1
Pozostałe prowizje i przychody z tytułu usług powierniczych	2.829.119	2.816.247	0,5
Z tytułu kart płatniczych	851.370	703.023	21,1
Z tytułu obsługi rachunków bankowych	805.449	770.642	4,5

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2008	2007	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Z tytułu obsługi funduszy inwestycyjnych oraz OFE (w tym opłaty za zarządzanie)	448.071	630.190	(28,9)
Z tytułu ubezpieczenia kredytów	225.063	202.260	11,3
Z tytułu operacji kasowych	188.345	204.077	(7,7)
Z tytułu operacji papierami wartościowymi	43.845	87.742	(50,0)
Inne*	266.976	218.313	22,3
Razem	3.144.760	3.083.416	2,0

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in. opłaty i prowizje: z tytułu masowych operacji zagranicznych, z tytułu sprzedaży i dystrybucji znaków wartościowych, z tytułu usług powierniczych, za wprowadzenie akcji spółek do obrotu giełdowego, za obsługę transakcji sprzedaży obligacji, z tytułu home banking oraz z tytułu opłat manipulacyjnych i podobnych operacji.

Przychody z tytułu opłat i prowizji wzrosły o 61,3 mln zł, czyli o 2,0%, do 3.144,8 mln zł w 2008 r., w porównaniu z 3.083,4 mln zł w 2007 r.

Na wzrost przychodów z tytułu opłat i prowizji w 2008 r. wpływ miał przede wszystkim stały wzrost wolumenu kredytów oraz rosące opłaty i prowizje. W rezultacie pogorszenia sytuacji na rynkach kapitałowych ten pozytywny wpływ został częściowo zniwelowany przez spadek przychodów z tytułu opłat i prowizji związanych z transakcjami na rynkach kapitałowych.

Wzrost przychodów prowizyjnych z tytułu opłat i prowizji dotyczących kart płatniczych o 148,3 mln zł był głównie spowodowany wzrostem liczby i wartości transakcji dokonywanych przy użyciu kart bankowych oraz wzrostem o 2,7% liczby kart bankowych wydanych przez Bank.

Wzrost przychodów prowizyjnych z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek o 48,5 mln zł był w znacznej mierze spowodowany wzrostem wolumenu nowych kredytów udzielonych w 2008 r., który był wyższy niż w 2007 r. (zob. „Sytuacja finansowa – Aktywa – 31 grudnia 2008 r. w porównaniu z 31 grudnia 2007 r. – Kredyty i pożyczki udzielone klientom” poniżej).

Spadek przychodów prowizyjnych z tytułu obsługi funduszy inwestycyjnych oraz OFE (w tym opłaty za zarządzanie) o 182,1 mln zł był głównie rezultatem pogorszenia sytuacji na rynkach kapitałowych oraz wycofywania przez klientów środków finansowych z funduszy inwestycyjnych, co w połączeniu ze spadkami na rynkach kapitałowych spowodowało spadek wartości zarządzanych aktywów. Suma aktywów zarządzanych przez PKO TFI spadła z 16.685,4 mln zł w 2007 r. do 8.209,0 mln zł w 2008 r.

Spadek przychodów prowizyjnych z tytułu operacji papierami wartościowymi o 43,9 mln zł był głównie spowodowany spadkiem przychodów generowanych przez Grupę z prowadzonej działalności maklerskiej, w tym detalicznej dystrybucji bonów skarbowych oraz usług maklerskich związanych z transakcjami na GPW.

Poniższa tabela przedstawia strukturę kosztów z tytułu opłat i prowizji Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2008	2007	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Z tytułu kart płatniczych	(309.766)	(254.078)	21,9
Z tytułu usług akwizycyjnych	(134.773)	(129.005)	4,5
Z tytułu ubezpieczeń kredytów	(94.140)	(152.205)	(38,1)
Z tytułu kosztów poniesionych za zarządzanie aktywami	(73.719)	(126.606)	(41,8)
Inne*	(120.553)	(89.675)	34,4
Razem	(732.951)	(751.569)	(2,5)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	2.411.809	2.331.847	3,4

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in.: prowizje za usługi operacyjne innych banków, prowizje zapłacone PPUP, koszty opłat poniesionych przez DM PKO BP na rzecz GPW i KDPW, koszty poniesione w obrocie dewizowym, koszty usług rozliczeniowo-rozrachunkowych oraz koszty prowizji zapłacone pośrednikom.

Koszty z tytułu opłat i prowizji spadły o 18,6 mln zł, czyli o 2,5%, do 733,0 mln zł w 2008 r., w porównaniu z 751,6 mln zł w 2007 r.

Spadek kosztów prowizyjnych z tytułu ubezpieczeń kredytów o 58,1 mln zł był głównie spowodowany zmianami wprowadzonymi do umów zawartych z zakładami ubezpieczeń.

Spadek kosztów prowizyjnych poniesionych za zarządzanie aktywami o 52,9 mln zł był głównie rezultatem zmniejszenia wartości aktywów zarządzanych przez PKO TFI, co wynikało z ogólnego trendu spadkowego w odniesieniu do przychodów prowizyjnych związanych z transakcjami na rynkach kapitałowych.

Wzrost kosztów prowizyjnych z tytułu kart płatniczych o 55,7 mln zł był głównie spowodowany wzrostem wartości opłat na rzecz innych banków i operatorów kart bankowych wynikającym ze wzrostu ilości i wartości transakcji dokonywanych przy użyciu kart bankowych.

Wynik z tytułu opłat i prowizji wzrósł o 80,0 mln zł, czyli o 3,4%, do 2.411,8 mln zł w 2008 r., w porównaniu z 2.331,8 mln zł w 2007 r. i stanowił 25,7% przychodów i zysków operacyjnych netto razem Grupy PKO BP.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

W 2008 r. strata na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej wzrosła o 127,8 mln zł, czyli o 174,3%, do (201,1) mln zł w porównaniu z (73,3) mln zł w 2007 r. Strata na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej wynikała głównie z większej awersji do ryzyka na rynkach finansowych, która spowodowała wzrost spreadów kredytowych oraz spadek rynkowej wartości obligacji powiązanych z ryzykiem kredytowym.

Wynik z pozycji wymiany

Poniższa tabela przedstawia strukturę wyniku z pozycji wymiany Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana (%)
	2008	2007	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	
Różnice kursowe wynikające z instrumentów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	(2.206.584)	255.445	–
Różnice kursowe z operacji wymiany	2.946.341	274.334	974,0
Razem	739.757	529.779	39,6

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

Wynik z pozycji wymiany wzrósł o 210,0 mln zł, czyli o 39,6%, do 739,8 mln zł w 2008 r. w porównaniu z 529,8 mln zł w 2007 r.

Wzrost wyniku z pozycji wymiany był spowodowany głównie: (i) znaczącym wzrostem portfela kredytów denominowanych w walutach obcych (szczególnie portfela kredytów hipotecznych), który wzrósł o 83,9% w 2008 r. w porównaniu z 2007 r. przed wszystkim w wyniku stosunkowo silnego popytu na kredyty denominowane w CHF wynikającego w znacznej mierze z różnicy pomiędzy stopami WIBOR i CHF LIBOR, (ii) większym wolumenem transakcji CIRS zawieranych przez Grupę, oraz (iii) rozszerzeniem się spreadów pomiędzy oprocentowaniem w PLN i walutach obcych w 2008 r. Wzrost ten został częściowo zniwelowany stratą netto z wyceny instrumentów pochodnych.

Pozostałe przychody operacyjne

Poniższa tabela przedstawia informacje dotyczące pozostałych przychodów operacyjnych Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana (%)
	2008	2007	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	
Pozostałe przychody operacyjne			
Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	213.073	324.824	(34,4)
Odzyskane należności przedawnione, umorzone, nieściągalne	31.150	19.469	60,0
Przychody uboczne	25.162	25.257	(0,4)
Inne*	253.040	145.016	74,5
Razem	522.425	514.566	1,5

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in. otrzymane odszkodowania, kary i grzywny, przychody ze sprzedaży udziałów w jednostkach współzależnych i stowarzyszonych, rozwiązanie rezerw (np. na koszty serwisu sprzętu komputerowego i oprogramowania), koszty usług konsultacyjno-doradczych, zwrot kosztów postępowania windykacyjnego, sprzedaż środków trwałych oraz wartości niematerialnych i aktywów przeznaczonych do zbycia.

W 2008 r. pozostałe przychody operacyjne wynosiły 522,4 mln zł, co stanowiło wzrost o 1,5% w porównaniu z 2007 r.

W 2008 r. pozostałe przychody operacyjne zostały wygenerowane przede wszystkim przez grupę kapitałową PKO BP Inwestycje, która prowadzi działalność w sektorze nieruchomości oraz przez Bank.

Pozostałe koszty operacyjne

Poniższa tabela przedstawia strukturę pozostałych kosztów operacyjnych Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2008	2007	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Pozostałe koszty operacyjne			
Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	(81.114)	(123.602)	(34,4)
Sprzedaż, likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia ...	(28.321)	(23.636)	19,8
Koszty uboczne	(5.570)	(4.224)	31,9
Inne*	(115.722)	(105.474)	9,7
Razem	(230.727)	(256.936)	(10,2)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in. koszty zastępstwa procesowego zapłacone przez Bank oraz koszty z tytułu wypłaconych zaliczek komorniczych, koszty przekazanych darowizn bez efektu gospodarczego oraz koszty budowy środków trwałych oraz nakłady na wartości niematerialne.

W 2008 r. pozostałe koszty operacyjne wynosiły 230,7 mln zł, co stanowiło spadek o 10,2% w porównaniu z 2007 r.

W 2008 r. pozostałe koszty operacyjne zostały wygenerowane przede wszystkim przez grupę kapitałową PKO BP Inwestycje oraz przez Bank.

Przychody i zyski operacyjne netto razem

W następstwie opisanych powyżej czynników przychody i zyski operacyjne netto razem wzrosły o 1.686,1 mln zł, czyli o 21,9%, do 9.388,4 mln zł w 2008 r., w porównaniu z 7.702,3 mln zł w 2007 r.

Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości

Poniższa tabela przedstawia strukturę wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości Grupy PKO BP we wskazanych okresach oraz wybrane wskaźniki za wskazany okres lub na wskazaną datę.

	Na 31 grudnia lub za rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2008	2007	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości:			
Kredyty i pożyczki udzielone klientom i należności od banków wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	(1.022.940)	(124.549)	721,3
Wartości niematerialne	(76.360)	16.308	-
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	(2.214)	2.479	-
Inwestycje w jednostki wyceniane metodą praw własności	60.416	(5.876)	-
Rzeczowe aktywa trwałe	541	48.246	(98,9)
Inne	(89.839)	6.749	-
Razem	(1.130.396)	(56.643)	1.895,6
Wskaźnik udziału kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej w portfelu kredytowym brutto* (%)	4,4	3,9	-
Wskaźnik odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom do kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto** (%)	(1,12)	(0,18)	-
Wskaźnik pokrycia kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej*** (%)	63,9	78,7	-

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

* Dane niezbadane; obliczony poprzez podzielenie wartości bilansowej brutto kredytów i pożyczek wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej przez wartość bilansową brutto kredytów i pożyczek udzielonych klientom.

**** Dane niezbadane.** Za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r. obliczony poprzez podzielenie wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom i należności od banków wycenianych według zamortyzowanego kosztu za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r., odpowiednio, przez średnie saldo kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto (obliczone jako średnia arytmetyczna kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto na dzień 30 czerwca 2009 i 2008 r. albo na dzień 30 czerwca 2008 i 2007 r., odpowiednio). Za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008 i 2007 r. obliczony poprzez podzielenie wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom i należności od banków wycenianych według zamortyzowanego kosztu za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008 i 2007 r., odpowiednio, przez średnie saldo kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto (obliczone jako średnia arytmetyczna kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto na początku i na końcu okresu sprawozdawczego).

***** Dane niezbadane;** obliczony poprzez podzielenie stanu odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom przez wartość bilansową brutto kredytów i pożyczek wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej.

Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości (który odzwierciedla nadwyżkę odpisów utworzonych nad rozwiązaniem) wyniósł (1.130,4) mln zł w 2008 r. Stanowiło to pogorszenie o 1.073,8 mln zł w porównaniu z 2007 r.

Kluczową przyczyną wzrostu ujemnego wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości było pogorszenie się jakości aktywów Grupy, co było głównie spowodowane: (i) wyższymi odpisami aktualizującymi z tytułu utraty wartości w KREDOBANK-u, utworzonymi w rezultacie przeprowadzenia dodatkowej analizy portfela kredytowego oraz pogorszenia się sytuacji ekonomicznej na rynku ukraińskim (263,9 mln zł), (ii) odpisem wartości firmy KREDOBANK (76,4 mln zł) oraz (iii) dalszym pogorszeniem się jakości portfela kredytów konsumpcyjnych Grupy oraz wzrostem odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów gospodarczych Grupy.

Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów gospodarczych i konsumpcyjnych pogorszył się odpowiednio o 563,1 mln zł i 189,6 mln zł w 2008 r., w porównaniu z 2007 r.

Wskaźnik kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej do kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto wzrósł o 0,5 p.p. do 4,4% na dzień 31 grudnia 2008 r., w stosunku do 3,9% na dzień 31 grudnia 2007 r.

Wskaźnik odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom do kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto w 2008 r. wzrósł o 0,94 p.p. do (1,12)%, w stosunku do (0,18)% w 2007 r.

Wskaźnik pokrycia kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej spadł o 14,8 p.p. do 63,9% na dzień 31 grudnia 2008 r., w stosunku do 78,7% na dzień 31 grudnia 2007 r.

Szczegółowe informacje na temat utworzonych przez Bank odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów udzielonych klientom znajdują się w rozdziale „Wybrane dane statystyczne i inne informacje – Analiza jakości portfela kredytowego”.

Ogólne koszty administracyjne

Poniższa tabela przedstawia strukturę ogólnych kosztów administracyjnych Grupy PKO BP we wskazanych okresach oraz wybrane wskaźniki na wskazaną datę.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2008	2007	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Świadczenia pracownicze	(2.429.394)	(2.288.712)	6,1
Koszty rzeczowe	(1.356.437)	(1.288.548)	5,3
Amortyzacja	(429.904)	(382.165)	12,5
Podatki i opłaty	(63.803)	(67.737)	(5,8)
Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(16.737)	(13.682)	22,3
Razem	(4.296.275)	(4.040.844)	6,3
Wskaźnik kosztów do przychodów (C/I)* (%).....	45,8	52,5	-

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

* Dane niezbadane. Obliczony poprzez podzielenie ogólnych kosztów administracyjnych przez przychody i zyski operacyjne netto razem.

Ogólne koszty administracyjne Grupy PKO BP wzrosły o 255,4 mln zł, czyli o 6,3%, do 4.296,3 mln zł w 2008 r., w porównaniu z 4.040,8 mln zł w 2007 r.

Wzrost kosztów świadczeń pracowniczych o 140,7 mln zł wynikał głównie ze wzrostu kosztów wynagrodzeń o 182,3 mln zł, czyli o 9,9%, (średnie podstawowe miesięczne wynagrodzenie wypłacane pracownikom Banku wzrosło do 4.027 zł w 2008 r., w porównaniu z 3.645 zł w 2007 r.) oraz ze wzrostu kosztów innych świadczeń na rzecz pracowników o 29,2 mln zł, czyli o 40,8%, co zostało częściowo skompensowane zmniejszeniem liczby pracowników (liczba pracowników w Grupie spadła o 1.595, czyli o 4,6%, do 32.811 na dzień 31 grudnia 2008 r., w porównaniu z 34.406 na dzień 31 grudnia 2007 r.). Wzrost kosztów wynagrodzeń wynikał z większej konkurencji na rynku pracowników oraz presji na podnoszenie wynagrodzeń. Według danych GUS, w 2008 r. średnie wynagrodzenie w Polsce było o 9,4% wyższe niż średnie wynagrodzenie w 2007 r.

Wzrost kosztów rzeczowych o 67,9 mln zł spowodowany był głównie wzrostem kosztów promocji i reklamy oraz kosztów utrzymania środków trwałych i czynszów.

Wzrost kosztów amortyzacji o 47,7 mln zł wynikał w znacznej mierze z wdrożenia nowych modułów ZSI (zob. „Nakłady Inwestycyjne” poniżej).

Wskaźnik kosztów do przychodów (C/I) stanowi stosunek ogólnych kosztów administracyjnych do przychodów i zysków operacyjnych netto razem. W 2008 r. przychody i zyski operacyjne netto razem Grupy wzrosły w większym stopniu niż ogólne koszty administracyjne, w porównaniu z 2007 r. W rezultacie, wskaźnik kosztów do przychodów spadł o 6,7 p.p. i wyniósł 45,8% w 2008 r., w porównaniu z 52,5% w 2007 r.

Wynik z działalności operacyjnej

Wynik z działalności operacyjnej wzrósł o 356,9 mln zł, czyli o 9,9%, do 3.961,7 mln zł w 2008 r., w porównaniu z 3.604,9 mln zł w 2007 r., co było wynikiem wzrostu przychodów i zysków operacyjnych netto razem Grupy o 1.686,1 mln zł, który przewyższył spadek wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz wzrost ogólnych kosztów administracyjnych wynoszący łącznie 1.329,2 mln zł.

Zysk brutto

W następstwie opisanych powyżej czynników zysk brutto wzrósł o 368,1 mln zł, czyli o 10,2%, do 3.977,3 mln zł w 2008 r., w porównaniu z 3.609,2 mln zł w 2007 r.

Wskaźnik zwrotu z aktywów brutto (ROA brutto) stanowi stosunek zysku brutto do średniego salda sumy aktywów (obliczonego jako średnia arytmetyczna sumy aktywów na początku i końcu okresu sprawozdawczego). W 2008 r. zysk brutto Grupy wzrósł w mniejszym stopniu niż średnie saldo sumy aktywów, które wzrosło o 16.305,1 mln zł, czyli o 15,5%, do 121.586,8 mln zł w 2008 r., w porównaniu z 105.281,7 mln zł w 2007 r. W rezultacie wskaźnik ROA brutto Grupy PKO BP spadł o 0,1 p.p. do 3,3% w 2008 r., w porównaniu z 3,4% w 2007 r.

Wskaźnik zwrotu z kapitału brutto (ROE brutto) stanowi stosunek zysku brutto do średniego salda kapitału własnego (obliczonego jako średnia arytmetyczna kapitału własnego na początku i końcu okresu sprawozdawczego). W 2008 r. zysk brutto Grupy wzrósł w mniejszym stopniu niż średnie saldo kapitału własnego, który wzrósł o 1.908,7 mln zł, czyli o 17,2%, do 12.988,5 mln zł w 2008 r., w porównaniu z 11.079,8 mln zł w 2007 r. W rezultacie wskaźnik ROE brutto Grupy PKO BP spadł o 2,0 p.p. do 30,6% w 2008 r., w porównaniu z 32,6% w 2007 r.

Podatek dochodowy

Poniższa tabela przedstawia wybrane informacje dotyczące podatku dochodowego oraz aktywów i zobowiązań z tytułu podatku odroczonego Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2008	2007	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Bieżące obciążenie podatkowe	(1.001.835)	(716.704)	39,8
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	163.679	48.866	235,0
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	(838.156)	(667.838)	25,5
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym kapitale własnym związane z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(12.735)	11.001	–
Razem	(850.891)	(656.837)	29,5
Efektywna stopa podatkowa (%)	21,1	18,5	–

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

Grupa PKO BP wykazała obciążenie z tytułu podatku dochodowego w wysokości 850,9 mln zł w 2008 r., w porównaniu z 656,8 mln zł w 2007 r. Wzrost obciążenia z tytułu podatku dochodowego wynikał przede wszystkim ze wzrostu dochodu podlegającego opodatkowaniu.

Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą

W następstwie opisanych powyżej czynników zysk netto przypadający na jednostkę dominującą wzrósł o 217,0 mln zł, czyli o 7,5%, do 3.120,7 mln zł w 2008 r., w porównaniu z 2.903,6 mln zł w 2007 r. Wzrost zysku netto przypadającego na jednostkę dominującą w 2008 r. był spowodowany głównie wzrostem wyniku z tytułu odsetek o 1.480,7 mln zł, czyli o 31,9%, wzrostem wyniku z tytułu prowizji i opłat o 80,0 mln zł, czyli o 3,4%, oraz wzrostem wyniku z pozycji wymiany o 210,0 mln zł, czyli o 39,6%, co było następstwem rozwoju działalności Grupy. Wzrost ten został częściowo skompensowany ujemnym wynikiem z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości,

który wyniósł (1.130,4) mln zł w 2008 r., w porównaniu z (56,6) mln zł w 2007 r. wynikającym z pogorszenia się sytuacji makroekonomicznej w czwartym kwartale 2008 r. oraz wzrostem ogólnych kosztów administracyjnych o 255,4 mln zł, czyli o 6,3%.

Wskaźnik zwrotu z aktywów netto (ROA netto) stanowi stosunek zysku netto przypadającego na jednostkę dominującą do średniego salda sumy aktywów (obliczonego jako średnia arytmetyczna sumy aktywów na początku i końcu okresu sprawozdawczego). W 2008 r. zysk netto przypadający na jednostkę dominującą Grupy wzrósł w mniejszym stopniu niż średnie saldo sumy aktywów. W rezultacie wskaźnik ROA netto spadł o 0,2 p.p. do 2,6% w 2008 r., w porównaniu z 2,8% w 2007 r.

Wskaźnik zwrotu z kapitału netto (ROE netto) stanowi stosunek zysku netto przypadającego na jednostkę dominującą do średniego salda kapitału własnego (obliczonego jako średnia arytmetyczna kapitału własnego na początku i końcu okresu sprawozdawczego). W 2008 r. zysk netto przypadający na jednostkę dominującą Grupy wzrósł w mniejszym stopniu niż średnie saldo kapitału własnego. W rezultacie wskaźnik ROE netto spadł o 2,2 p.p. do 24,0% w 2008 r., w porównaniu z 26,2% w 2007 r.

Rok zakończony 31 grudnia 2007 r. w porównaniu z rokiem zakończonym 31 grudnia 2006 r.

W Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za 2008 r. Grupa PKO BP zmieniła sposób prezentacji wybranych pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat odpowiednio za lata 2007 i 2006. Szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w rozdziale „Istotne informacje – Prezentacja informacji finansowych i innych danych – Zmiana sposobu prezentacji danych porównywalnych”.

Poniższa tabela przedstawia wybrane informacje dotyczące wyników finansowych Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana (%)
	2007	2006	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	
Wynik z tytułu odsetek	4.646.567	3.832.179	21,3
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2.331.847	1.866.252	24,9
Przychody z tytułu dywidend.	3.293	3.604	(8,6)
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	(73.314)	(90.849)	(19,3)
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	6.543	50.356	(87,0)
Wynik z pozycji wymiany	529.779	544.493	(2,7)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	257.630	311.749	(17,4)
Przychody i zyski operacyjne netto razem*	7.702.345	6.517.784	18,2
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.	(56.643)	(651)	8.600,9
Ogólne koszty administracyjne	(4.040.844)	(3.811.940)	6,0
Wynik z działalności operacyjnej	3.604.858	2.705.193	33,3
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i współzależnych	4.372	(3.705)	–
Zysk brutto	3.609.230	2.701.488	33,6
Podatek dochodowy	(667.838)	(494.039)	35,2
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców mniejszościowych)	2.941.392	2.207.449	33,2
Zyski i straty udziałowców mniejszościowych	37.760	58.397	(35,3)
Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą	2.903.632	2.149.052	35,1

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 oraz Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.

* Dane niezbadane.

Wynik z tytułu odsetek

Poniższa tabela przedstawia strukturę przychodów z tytułu odsetek Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana (%)
	2007	2006	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	
Przychody z tytułu odsetek			
Przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	5.231.586	3.918.884	33,5
Przychody z tytułu papierów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.	561.346	762.133	(26,3)
Przychody z tytułu lokat w innych bankach	491.078	570.628	(13,9)

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2007	2006	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Przychody z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych	245.352	259.710	(5,5)
Przychody z tytułu papierów przeznaczonych do obrotu	24.527	22.696	8,1
Pozostałe	5.444	60.720	(91,0)
Razem	6.559.333	5.594.771	17,2

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 oraz Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.

Przychody z tytułu odsetek wzrosły o 964,6 mln zł, czyli o 17,2%, do 6.559,3 mln zł w 2007 r., w porównaniu z 5.594,8 mln zł w 2006 r., głównie w wyniku wzrostu przychodów odsetkowych z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom o 1.312,7 mln zł.

Wysokość przychodów odsetkowych z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom w znacznej mierze wynikała z wolumenu kredytów i pożyczek udzielonych klientom, który wzrósł o 29,7% do 76.417,1 mln zł w 2007 r., oraz średniej stopy procentowej dla kredytów, która w przypadku Banku w 2007 r. wzrosła o 0,4% do 7,3%, w porównaniu z 2006 r. Wzrost portfela kredytowego był głównie efektem znacznego wzrostu portfela kredytów hipotecznych wynikającego przede wszystkim z dobrej sytuacji gospodarczej oraz korzystnej sytuacji na rynku nieruchomości w 2007 r., a także realizowanej przez Bank strategii intensyfikacji prowadzonej akcji kredytowej. Strategia ta miała na celu wzmocnienie pozycji rynkowej Grupy PKO BP oraz jej udziału w rynku w polskim sektorze bankowym. Wzrost średniego oprocentowania bankowych portfeli kredytowych jest uzależniony w znacznej mierze od poziomu rynkowych stóp procentowych oraz marż nakładanych przez banki na klientów. W analizowanym okresie wzrost średniej stopy procentowej dla portfela kredytowego Banku był głównie rezultatem wzrostu rynkowych stóp procentowych, w szczególności CHF LIBOR i WIBOR.

Spadek przychodów odsetkowych z portfela papierów wartościowych Grupy (obejmującego papiery wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, papiery wartościowe przeznaczone do obrotu oraz inwestycyjne papiery wartościowe) o 213,3 mln zł, czyli o 20,4%, do 831,2 mln zł wynikał głównie ze spadku wolumenu portfela papierów wartościowych Grupy o 21,0%, który był spowodowany zapotrzebowaniem na finansowanie w celu rozszerzenia akcji kredytowej prowadzonej przez Grupę.

Szczegółowe informacje na temat aktywów Grupy znajdują się w niniejszym rozdziale w punkcie „Sytuacja finansowa – Aktywa – 31 grudnia 2007 r. w porównaniu z 31 grudnia 2006 r.” oraz w rozdziale „Wybrane dane statystyczne i inne informacje”.

Poniższa tabela przedstawia strukturę kosztów z tytułu odsetek Grupy PKO BP we wskazanych okresach oraz wybrane wskaźniki za wskazany okres.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2007	2006	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Koszty z tytułu odsetek			
Koszty z tytułu zobowiązań wobec klientów	(1.697.116)	(1.557.426)	9,0
Koszty z tytułu własnej emisji papierów dłużnych	(28.711)	(5.160)	456,4
Koszty z tytułu depozytów innych banków	(106.678)	(90.353)	18,1
Koszty z tytułu innych depozytów na rynku pieniężnym	–	(4.964)	(100)
Pozostałe	(80.261)	(104.689)	(23,3)
Razem	(1.912.766)	(1.762.592)	8,5
Wynik z tytułu odsetek	4.646.567	3.832.179	21,3
Marża odsetkowa netto* (%)	4,9	4,4	–

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 oraz Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.

* Dane niezbadane. Obliczona poprzez podzielenie wyniku z tytułu odsetek przez średnie saldo sumy aktywów oprocentowanych (obliczone jako średnia arytmetyczna aktywów oprocentowanych na początku i na końcu okresu sprawozdawczego).

Koszty z tytułu odsetek wzrosły o 150,2 mln zł, czyli o 8,5%, do 1.912,8 mln zł w 2007 r., w porównaniu z 1.762,6 mln zł w 2006 r., głównie w wyniku wzrostu kosztów odsetkowych z tytułu zobowiązań wobec klientów o 139,7 mln zł oraz wzrostu kosztów odsetkowych z tytułu depozytów innych banków o 16,3 mln zł.

Wysokość kosztów odsetkowych z tytułu zobowiązań wobec klientów w znacznej mierze wynikała z wolumenu zobowiązań wobec klientów, który w 2007 r. wzrósł o 3,7% do 86.579,5 mln zł, oraz średniej stopy procentowej dla depozytów, która w przypadku Banku w 2007 r. wyniosła 1,9%. Wzrost portfela depozytów Banku był głównie efektem bardzo dobrego wyniku finansowego polskiego sektora przedsiębiorstw w 2007 r.

Wzrost kosztów odsetkowych z tytułu depozytów innych banków był głównie konsekwencją wzrostu wolumenu zobowiązań wobec innych banków o 8,1% do 4,7 mld zł w 2007 r., w porównaniu z 2006 r. oraz wzrostu rynkowych stóp procentowych.

Szczegółowe informacje na temat zobowiązań Grupy przedstawiono w niniejszym rozdziale w punkcie „Sytuacja finansowa – Zobowiązania – 31 grudnia 2007 r. w porównaniu z 31 grudnia 2006 r.” oraz w rozdziale „Wybrane dane statystyczne i inne informacje”.

Marża odsetkowa netto stanowi stosunek wyniku z tytułu odsetek do średniego salda sumy aktywów oprocentowanych (obliczonego jako średnia arytmetyczna aktywów oprocentowanych na początku i na końcu okresu sprawozdawczego). Wynik z tytułu odsetek Grupy wzrósł o 814,4 mln zł, czyli o 21,3%, do 4.646,6 mln zł w 2007 r., w porównaniu z 3.832,2 mln zł w 2006 r. i stanowił 60,3% przychodów i zysków operacyjnych netto razem Grupy. Wynik z tytułu odsetek Grupy wzrósł w większym stopniu niż średnie saldo jej aktywów oprocentowanych, które wzrosło o 7.291,0 mln zł, czyli o 8,4%, do 94.264,9 mln zł w 2007 r., w porównaniu z 86.973,9 mln zł w 2006 r. W rezultacie tego marża odsetkowa netto Grupy wzrosła o 0,5 p.p. do 4,9% w 2007 r., w porównaniu z 4,4% w 2006 r.

Wynik z tytułu opłat i prowizji

Poniższa tabela przedstawia strukturę przychodów z tytułu opłat i prowizji Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana (%)
	2007	2006	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	
Przychody od aktywów finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym:	267.169	224.204	19,2
Z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	267.169	224.204	19,2
Pozostałe prowizje	2.816.247	2.071.895	35,9
Z tytułu kart płatniczych	703.023	549.936	27,8
Z tytułu obsługi rachunków bankowych	770.642	742.132	3,8
Z tytułu obsługi funduszy inwestycyjnych oraz OFE (w tym opłaty za zarządzanie)	630.190	215.968	191,8
Z tytułu ubezpieczenia kredytów	202.260	46.300	336,8
Z tytułu operacji kasowych	204.077	208.612	(2,2)
Z tytułu operacji papierami wartościowymi	87.742	71.277	23,1
Inne*	218.313	237.670	(8,1)
Razem	3.083.416	2.296.099	34,3

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 oraz Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in. opłaty i prowizje: z tytułu masowych operacji zagranicznych, z tytułu sprzedaży i dystrybucji znaków wartościowych, z tytułu usług powierniczych, za wprowadzenie akcji spółek do obrotu giełdowego, za obsługę transakcji sprzedaży obligacji, z tytułu home banking oraz z tytułu opłat manipulacyjnych i podobnych operacji.

Przychody z tytułu opłat i prowizji wzrosły o 787,3 mln zł (w tym 61,4 mln zł z powodu zmiany sposobu prezentacji wybranych pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat, omówionych w rozdziale „Istotne informacje – Prezentacja informacji finansowych i innych danych”), czyli o 34,3%, do 3.083,4 mln zł w 2007 r., w porównaniu z 2.296,1 mln zł w 2006 r.

Wzrost przychodów prowizyjnych z tytułu obsługi funduszy inwestycyjnych oraz OFE (w tym opłaty za zarządzanie) o 414,2 mln zł był głównie rezultatem wzrostu wartości aktywów funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez PKO TFI wynikającego z pozytywnej sytuacji na rynkach kapitałowych, co przyczyniło się z kolei do większego zainteresowania klientów tą formą inwestowania. Suma aktywów zarządzanych przez PKO TFI wzrosła z 8.451,7 mln zł w 2006 r. do 16.685,4 mln zł w 2007 r.

Wzrost przychodów prowizyjnych z tytułu ubezpieczenia kredytów o 156,0 mln zł był spowodowany głównie wzrostem wolumenu sprzedaży ubezpieczeń kredytów w 2007 r., w porównaniu z 2006 r. w rezultacie wzrostu portfela kredytowego, większej koncentracji na sprzedaży ubezpieczeń oraz wprowadzenia nowych produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami.

Wzrost przychodów prowizyjnych z tytułu kart płatniczych o 153,1 mln zł był w znacznym stopniu spowodowany wzrostem ilości i wartości transakcji dokonywanych przy użyciu kart bankowych oraz wzrostem o 4,8% liczby kart bankowych wydanych przez Bank.

Poniższa tabela przedstawia strukturę kosztów z tytułu opłat i prowizji Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana (%)
	2007	2006	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	
Z tytułu kart płatniczych	(254.078)	(203.476)	24,9
Z tytułu usług akwizycyjnych	(129.005)	(121.053)	6,6

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2007	2006	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Z tytułu ubezpieczeń kredytów	(152.205)	(6.880)	2.112,3
Z tytułu kosztów poniesionych za zarządzanie aktywami	(126.606)	(48.319)	162,0
Inne*	(89.675)	(50.119)	78,9
Razem	(751.569)	(429.847)	74,8
Wynik z tytułu opłat i prowizji	2.331.847	1.866.252	24,9

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 oraz Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in.: koszty opłat i prowizji za usługi operacyjne innych banków, koszty opłat i prowizji zapłaconych PPUP, koszty opłat poniesionych przez DM PKO BP na rzecz GPW i KDPW, koszty poniesione w obrocie dewizowym, koszty usług rozliczeniowo-rozrachunkowych oraz koszty prowizji zapłaconych pośrednikom.

Koszty z tytułu opłat i prowizji wzrosły o 321,7 mln zł (w tym 64,7 mln zł z powodu zmiany sposobu prezentacji wybranych pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat, omówionych w rozdziale „Istotne informacje – Prezentacja informacji finansowych i innych danych”), czyli o 74,8%, do 751,6 mln zł w 2007 r., w porównaniu z 429,8 mln zł w 2006 r.

Wzrost kosztów prowizyjnych z tytułu ubezpieczenia kredytów o 145,3 mln zł był spowodowany głównie wzrostem wolumenu sprzedaży ubezpieczeń kredytów w 2007 r., w porównaniu z 2006 r. w rezultacie wzrostu portfela kredytowego, większej koncentracji na sprzedaży ubezpieczeń oraz wprowadzenia nowych produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami.

Wzrost kosztów prowizyjnych z tytułu obsługi funduszy inwestycyjnych oraz OFE (w tym opłaty za zarządzanie) o 78,3 mln zł był głównie rezultatem wzrostu sprzedaży jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych zarządzanych przez PKO TFI wynikającego z pozytywnej sytuacji na rynkach kapitałowych, co przyczyniło się z kolei do większego zainteresowania klientów tą formą inwestowania.

Wzrost kosztów prowizyjnych z tytułu kart płatniczych o 50,6 mln zł był głównie spowodowany wzrostem wartości opłat na rzecz innych banków i operatorów kart bankowych wynikającym ze wzrostu ilości i wartości transakcji dokonywanych przy użyciu kart bankowych.

Wynik z tytułu opłat i prowizji wzrósł o 465,6 mln zł, czyli o 24,9%, do 2.331,8 mln zł w 2007 r., w porównaniu z 1.866,3 mln zł w 2006 r. i stanowił 30,3% przychodów i zysków operacyjnych netto razem Grupy.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

W 2007 r. strata na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej spadła o 17,5 mln zł, czyli o 19,3%, do (73,3) mln zł, w porównaniu z (90,8) mln zł w 2006 r. Spadek straty netto o 17,5 mln zł został osiągnięty na portfelu papierów wartościowych denominowanych w PLN dzięki bardziej sprzyjającym warunkom rynkowym (wyższe stawki swapów stopy procentowej w 2007 r., w porównaniu z 2006 r.), co zostało częściowo zniwelowane stratami na portfelu papierów wartościowych denominowanych w walutach obcych.

Wynik z pozycji wymiany

Poniższa tabela przedstawia strukturę wyniku z pozycji wymiany Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2007	2006	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Różnice kursowe wynikające z instrumentów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	255.445	257.529	(0,8)
Różnice kursowe z operacji wymiany	274.334	286.964	(4,4)
Razem	529.779	544.493	(2,7)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 oraz Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.

Wynik z pozycji wymiany obejmuje zyski i straty z aktualizacji wyceny aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych oraz wyceny walutowych instrumentów pochodnych (takich jak kontrakty terminowe, transakcje walutowe swap i CIRS) do wartości godziwej.

Wynik z pozycji wymiany utrzymywał się na podobnym poziomie w latach 2007 i 2006 oraz wyniósł odpowiednio 529,8 mln zł i 544,5 mln zł.

Pozostałe przychody operacyjne

Poniższa tabela przedstawia informacje dotyczące pozostałych przychodów operacyjnych Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2007	2006	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Pozostałe przychody operacyjne			
Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	324.824	579.081	(43,9)
Odzyskane należności przedawnione, umorzone, nieściągalne	19.469	16.705	16,5
Przychody uboczne	25.257	27.048	(6,6)
Sprzedaż, likwidacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	24.702	28.781	(14,2)
Inne*	120.314	154.041	(21,9)
Razem	514.566	805.656	(36,1)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 oraz Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in.: otrzymane odszkodowania, kary i grzywny, przychody z tytułu leasingu oraz przychody ze sprzedaży udziałów w jednostkach podporządkowanych, rozwiązanie rezerw (np. na koszty serwisu sprzętu komputerowego i oprogramowania), koszty usług konsultacyjno-doradczych, zwrot kosztów postępowania windykacyjnego.

Pozostałe przychody operacyjne spadły o 291,1 mln zł (w tym o 142,7 mln zł z powodu zmiany sposobu prezentacji wybranych pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat, omówionych w rozdziale „Istotne informacje – Prezentacja informacji finansowych i innych danych”), czyli o 36,1%, do 514,6 mln zł w 2007 r., w porównaniu z 805,7 mln zł w 2006 r.

W 2007 r. pozostałe przychody operacyjne zostały wygenerowane przede wszystkim przez grupę kapitałową PKO BP Inwestycje, Bank i CEUP eService.

Pozostałe koszty operacyjne

Poniższa tabela przedstawia informacje dotyczące pozostałych kosztów operacyjnych Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2007	2006	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Pozostałe koszty operacyjne			
Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	(123.602)	(324.877)	(62,0)
Sprzedaż, likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	(23.636)	(30.523)	(22,6)
Koszty uboczne Banku	(4.224)	(4.327)	(2,4)
Inne*	(105.474)	(134.180)	(21,4)
Razem	(256.936)	(493.907)	(48,0)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 oraz Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in.: pozostałe koszty operacyjne z tytułu leasingu, koszty przekazanych darowizn i koszty budowy środków trwałych oraz nakłady na wartości niematerialne bez efektu gospodarczego, koszty zastępstwa procesowego zapłacone przez bank oraz koszty z tytułu wypłaconych zaliczek komorniczych.

Pozostałe koszty operacyjne spadły o 237,0 mln zł (w tym 103,3 mln zł z powodu zmiany sposobu prezentacji wybranych pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat, omówionych w rozdziale „Istotne informacje – Prezentacja informacji finansowych i innych danych”), czyli o 48,0%, do 256,9 mln zł w 2007 r., w porównaniu z 493,9 mln zł w 2006 r.

W 2007 r. pozostałe koszty operacyjne zostały wygenerowane przede wszystkim przez grupę kapitałową PKO BP Inwestycje oraz Bank.

Przychody i zyski operacyjne netto razem

W następstwie opisanych powyżej czynników przychody i zyski operacyjne netto razem wzrosły o 1.184,6 mln zł, czyli o 18,2%, do 7.702,3 mln zł w 2007 r., w porównaniu z 6.517,8 mln zł w 2006 r.

Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości

Poniższa tabela przedstawia strukturę wyniku z tytułu odpisów na utratę wartości Grupy PKO BP w podanych okresach oraz wybrane wskaźniki za wskazany okres lub na wskazaną datę.

	Na 31 grudnia lub za rok zakończony 31 grudnia		Zmiana (%)
	2007 (w tys. PLN) (zbadane)	2006 (w tys. PLN) (zbadane)	
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości:			
Kredyty i pożyczki udzielone klientom i należności od banków wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	(124.549)	(2.194)	5.576,8
Wartości niematerialne	16.308	(31.681)	–
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	2.479	1.108	123,7
Inwestycje w jednostki wyceniane metodą praw własności	(5.876)	(5.171)	13,6
Rzeczowe aktywa trwałe	48.246	(1.153)	–
Inne	6.749	38.440	(82,4)
Razem	(56.643)	(651)	8.600,9
Wskaźnik udziału kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej w portfelu kredytowym brutto* (%)	3,9	4,5	–
Wskaźnik odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom do kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto** (%)	(0,18)	(0,004)	–
Wskaźnik pokrycia kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej*** (%)	78,7	88,4	–

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 oraz Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.

* Dane niezbadane; obliczony poprzez podzielenie wartości bilansowej brutto kredytów i pożyczek wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej przez wartość bilansową brutto kredytów i pożyczek udzielonych klientom.

** Dane niezbadane. Za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r. obliczony poprzez podzielenie wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom i należności od banków wycenianych według zamortyzowanego kosztu za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r., odpowiednio, przez średnie saldo kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto (obliczone jako średnia arytmetyczna kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto na dzień 30 czerwca 2009 i 2008 r. albo na dzień 30 czerwca 2008 i 2007 r., odpowiednio). Za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r. obliczony poprzez podzielenie wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom i należności od banków wycenianych według zamortyzowanego kosztu za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r., odpowiednio, przez średnie saldo kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto (obliczone jako średnia arytmetyczna kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto na początku i na końcu okresu sprawozdawczego).

*** Dane niezbadane; obliczony poprzez podzielenie stanu odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom przez wartość bilansową brutto kredytów i pożyczek wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej.

W 2007 r. wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości był ujemny (odzwierciedlał nadwyżkę utworzonych odpisów na utratę wartości nad rozwiązanymi) i wyniósł 56,6 mln zł.

Wzrost ujemnego salda o 56,0 mln zł w 2007 r. w porównaniu z 2006 r. wynikał przede wszystkim ze wzrostu kredytów spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości w portfelu kredytów konsumenckich i kredytów udzielonych w kartach kredytowych.

Wskaźnik kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej do kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto spadł o 0,6 p.p. do 3,9% na dzień 31 grudnia 2007 r., w stosunku do 4,5% na dzień 31 grudnia 2006 r.

Wskaźnik odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom do kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto w 2007 r. wzrósł o 0,176 p.p. do (0,18)%, w stosunku do (0,004)% w 2006 r.

Wskaźnik pokrycia kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej spadł o 9,7 p.p. do 78,7% na dzień 31 grudnia 2007 r., w stosunku do 88,4% na dzień 31 grudnia 2006 r.

Szczegółowe informacje na temat utworzonych przez Bank odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów udzielonych klientom znajdują się w rozdziale „Wybrane dane statystyczne i inne informacje – Analiza jakości portfela kredytowego”.

Ogólne koszty administracyjne

Poniższa tabela przedstawia strukturę ogólnych kosztów administracyjnych Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana (%)
	2007	2006	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	
Świadczenia pracownicze	(2.288.712)	(2.255.255)	1,5
Koszty rzeczowe	(1.288.548)	(1.163.143)	10,8
Amortyzacja	(382.165)	(317.911)	20,2
Podatki i opłaty	(67.737)	(65.173)	3,9
Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(13.682)	(10.458)	30,8
Razem	(4.040.844)	(3.811.940)	6,0
Wskaźnik kosztów do przychodów (C/I) (%)*	52,5	58,5	–

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 oraz Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.

* Dane niezbadane. Obliczony poprzez podzielenie ogólnych kosztów administracyjnych przez przychody i zyski operacyjne netto razem.

Ogólne koszty administracyjne Grupy PKO wzrosły o 228,9 mln zł (po uwzględnieniu spadku o 41,7 mln zł z powodu zmiany sposobu prezentacji wybranych pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat, omówionych w rozdziale „Istotne informacje – Prezentacja informacji finansowych i innych danych”), czyli o 6,0%, do 4.040,8 mln zł w 2007 r., w porównaniu z 3.811,9 mln zł w 2006 r.

Wzrost kosztów rzeczowych o 125,4 mln zł wynikał głównie ze wzrostu kosztów promocji i reklamy oraz wzrostu kosztów utrzymania i leasingu środków trwałych.

Wzrost kosztów amortyzacji o 64,3 mln zł wynikał głównie z wdrożenia nowych modułów ZSI.

Wzrost kosztów świadczeń pracowniczych o 33,5 mln zł wynikał głównie ze wzrostu kosztów wynagrodzeń o 82,4 mln, czyli o 4,7% (średnie podstawowe miesięczne wynagrodzenie wypłacane pracownikom Banku wzrosło do 3.645 zł w 2007 r., w porównaniu z 3.353 zł w 2006 r.), oraz wzrostu kosztów ubezpieczeń pracowniczych o 27,1 mln zł, czyli o 7,8%. Wzrost wynagrodzeń wynikał z większej konkurencji na rynku pracowników oraz presji na podnoszenie wynagrodzeń. Według danych GUS, w 2007 r. średnie wynagrodzenie w Polsce wzrosło o 8,7%, w porównaniu z 2006 r. Wzrost kosztów został częściowo zniwelowany przez zmniejszenie liczby pracowników oraz niższe koszty innych świadczeń pracowniczych (spadek o 107,2 mln zł, czyli o 97,0%).

Wskaźnik kosztów do przychodów (C/I) jest stosunkiem ogólnych kosztów administracyjnych do przychodów i zysków operacyjnych netto razem. W 2007 r. przychody i zyski operacyjne netto razem Grupy wzrosły w większym stopniu niż ogólne koszty administracyjne. W rezultacie, wskaźnik kosztów do przychodów spadł o 6,0 p.p. do 52,5% w 2007 r. w porównaniu z 58,5% w 2006 r.

Wynik z działalności operacyjnej

Wynik z działalności operacyjnej wzrósł o 899,7 mln zł, czyli o 33,3%, do 3.604,9 mln zł w 2007 r., w porównaniu z 2.705,2 mln zł w 2006 r. Wzrost wyniku z działalności operacyjnej był efektem 18,2% wzrostu przychodów i zysków operacyjnych netto razem, który przewyższył spadek wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz wzrost ogólnych kosztów administracyjnych.

Zysk brutto

W następstwie opisanych powyżej czynników zysk brutto wzrósł o 907,7 mln zł, czyli o 33,6%, do 3.609,2 mln zł w 2007 r., w porównaniu z 2.701,5 mln zł w 2006 r.

Wskaźnik zwrotu z aktywów brutto (ROA brutto) stanowi stosunek zysku brutto do średniego salda sumy aktywów (obliczonego jako średnia arytmetyczna sumy aktywów na początku i na końcu okresu sprawozdawczego). W 2007 r. zysk brutto Grupy wzrósł w większym stopniu niż średnie saldo sumy aktywów, które wzrosło o 8.462,2 mln zł, czyli o 8,7%, do 105.281,7 mln zł w 2007 r., w porównaniu z 96.819,4 mln zł w 2006 r. W rezultacie wskaźnik ROA brutto Grupy PKO BP wzrósł o 0,6 p.p. do 3,4% w 2007 r., w porównaniu z 2,8% w 2006 r.

Wskaźnik zwrotu z kapitału brutto (ROE brutto) stanowi stosunek zysku brutto do średniego salda kapitału własnego (obliczonego jako średnia arytmetyczna kapitału własnego na początku i końcu okresu sprawozdawczego). W 2007 r. zysk brutto Grupy wzrósł w większym stopniu niż średnie saldo kapitału własnego, którego wartość wzrosła o 1.602,0 mln zł, czyli o 16,9%, do 11.079,8 mln zł w 2007 r., w porównaniu z 9.477,8 mln zł w 2006 r. W rezultacie wskaźnik ROE brutto Grupy PKO BP wzrósł o 4,1 p.p. do 32,6% w 2007 r., w porównaniu z 28,5% w 2006 r.

Podatek dochodowy

Poniższa tabela przedstawia pewne informacje dotyczące podatku dochodowego oraz aktywów i rezerwy z tytułu odroczonego podatku Grupy PKO BP we wskazanych okresach.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2007	2006	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Bieżące obciążenie podatkowe	(716.704)	(522.812)	37,1
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	48.866	28.773	69,8
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	(667.838)	(494.039)	35,2
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym kapitale własnym związane z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	11.001	(1.850)	–
Razem	(656.837)	(495.889)	32,5
Efektywna stopa podatkowa (%)	18.5	18.3	–

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 oraz Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.

Grupa PKO BP wykazała obciążenie z tytułu podatku w wysokości 656,8 mln zł w 2007 r., w porównaniu z 495,9 mln zł w 2006 r. Wzrost obciążenia z tytułu podatkowego wynikał przede wszystkim ze wzrostu dochodu podlegającego opodatkowaniu.

Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą

W następstwie opisanych powyżej czynników, zysk netto przypadający na jednostkę dominującą zwiększył się o 754,6 mln zł, czyli o 35,1%, do 2.903,6 mln zł w 2007 r., w porównaniu z 2.149,1 mln zł w 2006 r. Wzrost zysku netto w 2007 r. wynikał głównie ze wzrostu wyniku z tytułu odsetek o 814,4 mln zł, czyli o 21,3%, oraz wzrostu wyniku z tytułu prowizji i opłat o 465,6 mln zł, czyli o 24,9%, co było następstwem działalności Banku. Wzrost ten został częściowo skompensowany przez wzrost ogólnych kosztów administracyjnych o 228,9 mln zł, czyli o 6,0%, oraz ujemny wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości, który wyniósł 56,6 mln zł w 2007 r., w porównaniu z ujemnym wynikiem z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości w wysokości 0,7 mln zł w 2006 r.

Wskaźnik zwrotu z aktywów netto (ROA netto) stanowi stosunek zysku netto przypadającego na jednostkę dominującą do średniego salda sumy aktywów (obliczonego jako średnia arytmetyczna sumy aktywów na początku i na końcu okresu sprawozdawczego). W 2007 r. zysk netto przypadający na jednostkę dominującą Grupy wzrósł w większym stopniu niż średnie saldo sumy aktywów. W rezultacie, wskaźnik ROA netto Grupy PKO BP zwiększył się o 0,6 p.p., do 2,8% w 2007 r., w porównaniu z 2,2% w 2006 r.

Wskaźnik zwrotu z kapitału brutto (ROE brutto) stanowi stosunek zysku netto przypadającego na jednostkę dominującą do średniego salda kapitału własnego (obliczonego jako średnia arytmetyczna kapitału własnego na początku i końcu okresu sprawozdawczego). W 2007 r. zysk netto przypadający na jednostkę dominującą Grupy wzrósł w większym stopniu niż średnie saldo kapitału własnego. W rezultacie, wskaźnik ROE netto Grupy PKO BP zwiększył się o 3,5 p.p., do 26,2% w 2007 r., w porównaniu z 22,7% w 2006 r.

Wynik z działalności operacyjnej według segmentów działalności

Podstawowe segmenty operacyjne Grupy PKO BP są prezentowane w sprawozdaniach finansowych. Segment operacyjny to działalność obejmująca dostarczanie produktów oraz usług, które charakteryzuje podobne ryzyko i dochody. Grupa aktualnie prowadzi działalność w następujących segmentach operacyjnych:

- *Segment detaliczny.* Jest to największy segment operacyjny Grupy PKO BP. Obejmuje transakcje Banku dokonywane z klientami indywidualnymi, klientami MŚP oraz transakcje z klientami rynku mieszkaniowego, a także działalność następujących spółek zależnych: KREDOBANK, PTE BANKOWY, PKO TFI, Inteligo, CEUP eService i PKO BP Inwestycje. Segment ten obejmuje, m.in., następujące produkty i usługi: rachunki bieżące i rachunki oszczędnościowe, lokaty terminowe, usługi *private banking*, produkty inwestycyjne, karty kredytowe i debetowe, kredyty konsumpcyjne i hipoteczne, a także kredyty gospodarcze dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów rynku mieszkaniowego.
- *Segment korporacyjny.* Obejmuje on transakcje Banku dokonywane z dużymi klientami korporacyjnymi oraz działalność grupy Bankowego Funduszu Leasingowego. Segment ten obejmuje, m.in., następujące produkty i usługi: prowadzenie rachunków bieżących, oszczędnościowych i lokat terminowych, przechowywanie papierów wartościowych, produkty walutowe i pochodne, transakcje *sell buy-back* i *buy sell-back* z klientami, kredyty gospodarcze oraz leasing. W ramach tego segmentu Bank zawiera również samodzielnie lub w konsorcjum z innymi bankami umowy finansowania dużych projektów inwestycyjnych w formie kredytów.
- *Segment inwestycyjny.* Obejmuje on działalność inwestycyjną, działalność maklerską, transakcje międzybankowe, instrumentami pochodnymi oraz dłużnymi papierami wartościowymi, a także działalność grupy Bankowego Towarzystwa Kapitałowego i PKO Finance.

Wyniki nie zaliczone do powyższych segmentów oraz wyniki Centrum Finansowego Puławska stanowią działalność pozostałą.

Począwszy od dnia 1 stycznia 2008 r., Grupa dokonała zmian w zasadach wyznaczania wyników segmentów operacyjnych, wyodrębniając obecnie stosowane segmenty operacyjne: segment detaliczny, segment korporacyjny i segment inwestycyjny. Powyższe zmiany miały na celu dostosowanie zarządzania działalnością operacyjną Grupy do jej długoterminowej strategii. W związku z powyższymi zmianami prezentacyjnymi Grupa dokonała stosownych przekształceń danych za 2007 r. w celu zapewnienia ich porównywalności.

W niniejszym rozdziale Prospektu Bank nie prezentuje wyników segmentów za 2006 r. z uwagi na brak porównywalnych wyników w podziale na segmenty.

Okres sześciu miesięcy zakończony 30 czerwca 2009 r. w porównaniu z okresem sześciu miesięcy zakończonym 30 czerwca 2008 r.

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane informacje na temat wyników z działalności operacyjnej Grupy PKO BP oraz jej aktywów i zobowiązań w podziale na segmenty operacyjne odpowiednio, na dzień lub za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r.

	Segment detałiczny	Segment korporacyjny	Segment inwestycyjny	Działalność Grupy ogółem
	<i>(w tys. PLN) (niezbadane)</i>	<i>(w tys. PLN) (niezbadane)</i>	<i>(w tys. PLN) (niezbadane)</i>	<i>(w tys. PLN) (niezbadane)</i>
Wynik odsetkowy	2.542.176	246.369	(486.918)	2.301.627
Wynik prowizyjny	1.022.958	104.161	44.668	1.171.787
Wynik pozostały	517.354	118.392	225.766	861.512
Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości przypisanej do segmentów	(622.048)	(131.246)	(11.359)	(764.653)
Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości nie przypisanej do segmentów	-	-	-	572
Koszty działania, w tym:	(1.914.204)	(115.579)	(45.343)	(2.075.126)
amortyzacja	(210.034)	(15.940)	(3.097)	(229.071)
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	-	(332)
Wynik segmentu (brutto)	1.546.236	222.097	(273.186)	1.495.387
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	-	(335.608)
Zyski i straty udziałowców mniejszościowych	-	-	-	9.221
Zysk (strata) netto przypadający na jednostkę dominującą	1.546.236	222.097	(273.186)	1.150.558
Aktywa*	88.962.968	32.458.616	20.836.928	142.258.512
Zobowiązania*	98.018.440	22.349.927	7.569.235	127.937.602

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

* Na dzień 30 czerwca 2009 r.

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane informacje na temat wyników z działalności operacyjnej Grupy PKO BP oraz jej aktywów i zobowiązań w podziale na segmenty operacyjne odpowiednio za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2008 r. lub na dzień 31 grudnia 2008 r.

	Segment detałiczny	Segment korporacyjny	Segment inwestycyjny	Działalność Grupy ogółem
	<i>(w tys. PLN) (niezbadane)</i>	<i>(w tys. PLN) (niezbadane)</i>	<i>(w tys. PLN) (niezbadane)</i>	<i>(w tys. PLN) (niezbadane)</i>
Wynik odsetkowy	2.587.179	223.589	105.257	2.916.025
Wynik prowizyjny	1.064.014	84.064	45.896	1.193.974
Wynik pozostały	313.588	76.503	21.466	411.557
Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości przypisanej do segmentów	(136.891)	(100.579)	61.568	(175.902)
Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości nie przypisanej do segmentów	-	-	-	(800)
Koszty działania, w tym:	(1.828.390)	(132.497)	(49.848)	(2.010.735)
amortyzacja	(187.847)	(16.909)	(3.974)	(208.730)
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	-	16.822
Wynik segmentu (brutto)	1.999.500	151.080	184.339	2.350.941
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	-	(488.089)
Zyski i straty udziałowców mniejszościowych	-	-	-	14.539
Zysk (strata) netto przypadający na jednostkę dominującą	1.999.500	151.080	184.339	1.848.313
Aktywa*	87.212.981	32.366.023	15.056.982	134.635.986
Zobowiązania*	89.980.263	21.918.299	8.739.408	120.637.970

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

* Na dzień 31 grudnia 2008 r.

W pierwszym półroczu 2009 r. wynik segmentu (brutto) dla segmentu detalicznego wyniósł 1.546,2 mln zł, a dla segmentu korporacyjnego wyniósł 222,1 mln zł. W tym samym okresie segment inwestycyjny poniósł stratę brutto w wysokości 273,2 mln zł.

Na dzień 30 czerwca 2009 r., aktywa w segmencie detalicznym, segmencie korporacyjnym i segmencie inwestycyjnym stanowiły, odpowiednio, 62,5%, 22,8% oraz 14,6% sumy aktywów Grupy. W tym samym dniu zobowiązania w segmencie detalicznym, zobowiązania w segmencie korporacyjnym i zobowiązania w segmencie inwestycyjnym stanowiły, odpowiednio, 76,6%, 17,5% i 5,9% sumy zobowiązań Grupy.

Wynik odsetkowy

Wynik odsetkowy w segmencie detalicznym spadł o 45,0 mln zł, czyli 1,7%, w wyniku wzrostu kosztów Banku z tytułu odsetek w segmencie detalicznym, który został tylko częściowo skompensowany wyższymi przychodami z tytułu odsetek w segmencie detalicznym, głównie z tytułu przychodów odsetkowych z kredytów i pożyczek udzielonych na rzecz klientów indywidualnych. Wzrost kosztów Banku z tytułu odsetek w segmencie detalicznym odzwierciedlał zarówno (i) wzrost wolumenu portfela depozytów klientów indywidualnych głównie w odpowiedzi na strategię Grupy w zakresie stabilnego rozwoju jej bazy depozytowej, intensywne działania marketingowe w stosunku do klientów indywidualnych oraz korporacyjnych, jak również wprowadzenie do oferty nowych, atrakcyjnych produktów depozytowych, oraz (ii) wzrost średniego oprocentowania depozytów, co przełożyło się na wyższe koszty pozyskiwania finansowania przy ograniczonej zdolności Banku do pełnego i natychmiastowego odzwierciedlenia zmian rynkowych stóp procentowych w oprocentowaniu depozytów. Wolumen kredytów i pożyczek dla osób fizycznych także wzrósł, przyczyniając się do wzrostu przychodu z tytułu odsetek, co jednak nie skompensowało ujemnego wpływu wzrostu kosztów z tytułu odsetek w segmencie detalicznym.

Wzrost wyniku odsetkowego w segmencie korporacyjnym o 22,8 mln zł, czyli 10,2%, był przede wszystkim skutkiem wzrostu salda kredytów i pożyczek brutto udzielonych podmiotom gospodarczym.

Wynik odsetkowy segmentu inwestycyjnego za okres sześciu miesięcy zakończony 30 czerwca 2009 r. był ujemny i wyniósł 486,9 mln zł (w porównywalnym okresie 2008 r. wynik był dodatni i wyniósł 105,3 mln zł). Ujemny wynik odsetkowy za okres sześciu miesięcy zakończony 30 czerwca 2009 r. był przede wszystkim konsekwencją przeniesienia kosztów oraz ryzyka walutowego i stóp procentowych z segmentu detalicznego i korporacyjnego do segmentu inwestycyjnego.

Wynik prowizyjny

Niższy o 41,1 mln zł, czyli 3,9%, wynik prowizyjny w segmencie detalicznym w porównaniu z okresem sześciu miesięcy zakończonym 30 czerwca 2008 r. był przede wszystkim skutkiem istotnych spadków kursów notowań papierów wartościowych na rynkach kapitałowych oraz zmniejszenia salda sprzedaży jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych zarządzanych przez PKO TFI, a także obniżenia wartości aktywów zarządzanych przez PKO TFI, co wynikało ze zmniejszonego zainteresowania klientów inwestycjami giełdowymi oraz niepewnej sytuacji na rynkach kapitałowych. Powyższy spadek został częściowo skompensowany przez wzrost przychodów netto z tytułu kart płatniczych, który wynikał ze wzrostu wolumenu transakcji realizowanych przy użyciu kart bankowych i wzrostu liczby kart bankowych wydawanych przez Grupę oraz wzrostu przychodów z prowizji i opłat od kredytów i pożyczek wynikającego ze zwiększonego wolumenu kredytów w segmencie detalicznym. W pierwszym półroczu 2009 r. wynik prowizyjny w segmencie korporacyjnym wzrósł o 20,1 mln zł, czyli 23,9%, w porównaniu z pierwszą połową 2008 r., co było głównie następstwem zwiększenia przychodu z tytułu prowizji i opłat od kredytów i pożyczek.

Wynik pozostały

Zwiększenie wyniku pozostałego w okresie sześciu miesięcy zakończonym 30 czerwca 2009 r. w porównaniu z sześcioma miesiącami zakończonymi 30 czerwca 2008 r. w segmencie detalicznym o 203,8 mln zł, czyli 65,0%, w segmencie korporacyjnym o 41,9 mln zł, czyli 54,8% oraz w segmencie inwestycyjnym o 204,3 mln zł, czyli 951,7%, było spowodowane wzrostem przychodów z tytułu wymiany.

Wynik z tytułu odpisów na utratę wartości

Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości przypisanej do segmentów detalicznego i segmentu korporacyjnego spadł odpowiednio o 485,2 mln zł, czyli 354,4%, oraz 30,7 mln zł, czyli 30,5%, w porównaniu z sześcioma miesiącami zakończonymi 30 czerwca 2008 r. W pierwszym półroczu 2009 r. wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości przypisanej do segmentu inwestycyjnego był ujemny i wyniósł (11,4) mln zł, w porównaniu z dodatnią wartością wyniku z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości przypisanej do segmentów w kwocie 61,6 mln zł w pierwszej połowie 2008 r.

Główną przyczyną tej zmiany było pogorszenie się jakości aktywów Grupy spowodowane zasadniczo: (i) dalszym pogarszaniem się jakości portfela kredytów konsumpcyjnych i gospodarczych Grupy oraz (ii) odpisem aktualizacyjnym z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom przez KREDOBANK (179,6 mln zł).

Koszty działania

W pierwszym półroczu 2009 r. koszty działania poniesione przez segment detaliczny wzrosły o 85,8 mln zł, czyli o 4,7%, podczas gdy koszty działania poniesione przez segment korporacyjny i segment inwestycyjny spadły, odpowiednio, o 16,9 mln zł, czyli 12,8%, oraz 4,5 mln zł, czyli 9,0%.

Wzrost kosztów działania poniesionych przez segment detaliczny był w głównej mierze skutkiem wzrostu kosztów utrzymania i modernizacji sieci oddziałów detalicznych Grupy, kosztów działań marketingowych oraz wzrostu świadczeń pracowniczych.

Spadek kosztów działania poniesionych przez segment korporacyjny i segment inwestycyjny był głównie spowodowany redukcją zatrudnienia w tych segmentach.

Rok zakończony 31 grudnia 2008 r. w porównaniu z rokiem zakończonym 31 grudnia 2007 r.

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane informacje na temat wyników z działalności operacyjnej Grupy PKO BP oraz jej aktywów i zobowiązań w podziale na segmenty operacyjne odpowiednio na 31 grudnia 2008 r. i za rok zakończony 31 grudnia 2008 r.

	Segment detaliczny	Segment korporacyjny	Segment inwestycyjny	Działalność Grupy ogółem
	<i>(w tys. PLN)</i> <i>(zbadane)</i>	<i>(w tys. PLN)</i> <i>(zbadane)</i>	<i>(w tys. PLN)</i> <i>(zbadane)</i>	<i>(w tys. PLN)</i> <i>(zbadane)</i>
Wynik odsetkowy	5.563.243	419.247	144.825	6.127.315
Wynik prowizyjny	2.119.328	198.448	94.033	2.411.809
Wynik pozostały	781.871	171.797	(104.372)	849.296
Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości przypisany do segmentów	(811.929)	(311.444)	(15.944)	(1.139.317)
Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości nieprzypisany do segmentów	-	-	-	8.921
Koszty działania	(3.906.530)	(283.317)	(106.428)	(4.296.275)
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	-	15.594
Wynik segmentu (brutto)	3.745.983	194.731	12.114	3.977.343
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	-	(838.156)
Zyski i straty udziałowców mniejszościowych	-	-	-	18.513
Zysk (strata) netto przypadający na jednostkę dominującą	3.745.983	194.731	12.114	3.120.674
Aktywa*	87.212.981	32.366.023	15.056.982	134.635.986
Zobowiązania*	89.980.263	21.918.299	8.739.408	120.637.970

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

* Na 31 grudnia 2008 r.

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane informacje na temat wyników z działalności operacyjnej Grupy PKO BP oraz jej aktywów i zobowiązań w podziale na segmenty operacyjne odpowiednio na 31 grudnia 2007 r. i za rok zakończony 31 grudnia 2007 r.

	Segment detaliczny	Segment korporacyjny	Segment inwestycyjny	Działalność Grupy ogółem
	<i>(w tys. PLN)</i> <i>(zbadane)</i>	<i>(w tys. PLN)</i> <i>(zbadane)</i>	<i>(w tys. PLN)</i> <i>(zbadane)</i>	<i>(w tys. PLN)</i> <i>(zbadane)</i>
Wynik odsetkowy	4.131.418	258.111	257.038	4.646.567
Wynik prowizyjny	2.075.309	139.541	116.997	2.331.847
Wynik pozostały	571.193	71.309	81.429	723.931
Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości przypisany do segmentów	(189.383)	82.386	292	(106.705)
Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości nieprzypisany do segmentów	-	-	-	50.062
Koszty działania	(3.793.769)	(186.426)	(60.649)	(4.040.844)
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	-	4.372
Wynik segmentu (brutto)	2.794.768	364.921	395.107	3.609.230
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	-	(667.838)
Zyski i straty udziałowców mniejszościowych	-	-	-	37.760
Zysk (strata) netto przypadający na jednostkę dominującą	2.794.768	364.921	395.107	2.903.632
Aktywa*	66.046.631	22.357.809	20.133.160	108.537.600
Zobowiązania*	75.280.739	15.061.339	6.216.507	96.558.585

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

* Na 31 grudnia 2007 r.

W 2008 r. wynik segmentu (brutto) dla segmentu detalicznego wyniósł 3.746,0 mln zł, dla segmentu korporacyjnego 194,7 mln zł, a dla segmentu inwestycyjnego 12,1 mln zł, co stanowiło odpowiednio 94,2%, 4,9% i 0,3% wyniku działalności ogółem Grupy PKO BP.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. aktywa w segmencie detalicznym stanowiące 64,8% sumy aktywów Grupy i aktywa w segmencie korporacyjnym stanowiące 24,0% sumy aktywów Grupy wzrosły odpowiednio o 21.166,4 mln zł i 10.008,2 mln zł w porównaniu z 31 grudnia 2007 r., podczas gdy aktywa w segmencie inwestycyjnym na ten dzień stanowiące 11,2% sumy aktywów Grupy zmalały o 5.076,2 mln zł.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. zobowiązania segmentu detalicznego, zobowiązania segmentu korporacyjnego i zobowiązania segmentu inwestycyjnego stanowiły odpowiednio 74,6%, 18,2% i 7,2% sumy zobowiązań ogółem Grupy i wzrosły odpowiednio o 14.699,5 mln zł, 6.857,0 mln zł i 2.522,9 mln zł.

Wynik odsetkowy

W 2008 r. segment detaliczny odpowiadał za 90,8% wyniku odsetkowego Grupy, podczas gdy segment korporacyjny wygenerował 6,8% tego wyniku, a segment inwestycyjny 2,4%.

Wzrost wyniku odsetkowego w segmencie detalicznym (o 1.431,8 mln zł, czyli o 34,7%) i w segmencie korporacyjnym (o 161,1 mln zł, czyli o 62,4%) w porównaniu z 2007 r. wynikał zarówno ze wzrostu wolumenu kredytów i pożyczek udzielonych klientom, jak i zwiększonej marży odsetkowej. Na wysokość wyniku odsetkowego w segmencie detalicznym wpływała ponadto baza depozytowa, która rozwijała się w korzystny sposób dzięki odpowiedniej ofercie produktowej Grupy i postrzeganiu Grupy PKO BP na rynku jako stabilnego banku z solidną bazą kapitałową. Ograniczenie płynności na rynku międzybankowym w Polsce oraz silna konkurencja na rynku produktów oszczędnościowych ograniczyły zdolność banku do odzwierciedlenia wzrostu stóp procentowych w oprocentowaniu bazy depozytowej. W efekcie marża odsetkowa należna od depozytów stała się ujemna, co doprowadziło do wzrostu kosztów z tytułu odsetek w segmencie detalicznym.

Wynik prowizyjny

Wzrost wyniku prowizyjnego w segmencie detalicznym o 44,0 mln zł, czyli o 2,1%, w porównaniu z 2007 r., pochodził przede wszystkim ze wzrostu przychodów z tytułu kart płatniczych, który wynikał ze wzrostu wolumenu transakcji realizowanych przy użyciu kart bankowych i wzrostu liczby kart bankowych wydanych przez Grupę oraz wzrostu przychodów z prowizji i opłat od kredytów i pożyczek wynikającego ze zwiększonego wolumenu kredytów. Na wynik prowizyjny niekorzystnie wpłynęły znaczne spadki na rynkach kapitałowych i niższy wynik ze sprzedaży jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych. W 2008 r. wynik prowizyjny wzrósł w segmencie korporacyjnym o 58,9 mln zł, czyli 42,2%, w porównaniu z 2007 r., co przede wszystkim było spowodowane zwiększeniem przychodu z tytułu prowizji i opłat od kredytów i pożyczek.

Wynik pozostały

Zwiększenie wyniku pozostałego netto w segmencie detalicznym (o 210,7 mln zł, czyli o 36,9%, w porównaniu z 2007 r.) i w segmencie korporacyjnym (o 100,5 mln zł, tj. o 140,9% w porównaniu z 2007 r.) wynikało ze wzrostu wyniku z pozycji wymiany. Zmiany pozostałych przychodów netto w segmencie inwestycyjnym (na który ma wpływ sytuacja nie tylko na lokalnym, ale też na światowym rynku finansowym) prowadziły do zmniejszenia zysku brutto.

Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości przypisanej do segmentów

W 2008 r. wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości przypisany do segmentu detalicznego stanowił 71,3% wyniku z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości przypisanego do wszystkich trzech segmentów, podczas gdy wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości przypisany do segmentu korporacyjnego stanowił 27,3%, a wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości przypisany do segmentu inwestycyjnego stanowił 1,4% tego wyniku.

W 2008 r. wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości przypisany do segmentu detalicznego spadł o 622,5 mln zł, czyli o 328,7% w porównaniu z 2007 r. W tym samym okresie wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości przypisany do segmentu korporacyjnego był ujemny i wyniósł (311,4) mln zł w porównaniu z dodatnim wynikiem z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości przypisanym do segmentu korporacyjnego w wysokości 82,4 mln zł w 2007 r.

Główną przyczyną tej zmiany było pogorszenie się jakości aktywów Grupy spowodowane w głównej mierze: (i) zwiększonymi odpisami aktualizującymi z tytułu utraty wartości w KREDOBANK-u w związku z dodatkową analizą portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom i pogorszenia się sytuacji gospodarczej na rynku ukraińskim (263,9 mln zł); (ii) odpisu aktualizującego wartość firmy KREDOBANK-u (76,4 mln zł); oraz (iii) stałego pogarszania się jakości portfela kredytów konsumpcyjnych i zwiększenia odpisów z tytułu utraty wartości kredytów gospodarczych Grupy.

Koszty działania

W 2008 r. koszty działania poniesione przez segment detaliczny, segment korporacyjny i segment inwestycyjny stanowiły, odpowiednio, 90,9%, 6,6% i 2,5% ogólnych kosztów administracyjnych Grupy PKO BP.

Wzrost kosztów działania (o 112,8 mln zł, czyli o 3,0%, w segmencie detalicznym, o 96,9 mln zł, czyli o 52,0%, w segmencie korporacyjnym i o 45,8 mln zł, czyli o 75,5%, w segmencie inwestycyjnym w porównaniu z 2007 r.) wynikał, m.in. z kosztów utrzymania sieci oddziałów detalicznych Grupy, kosztów działań marketingowych oraz zwiększonych świadczeń pracowniczych.

Sytuacja finansowa

Aktywa

30 czerwca 2009 r. w porównaniu z 31 grudnia 2008 r.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat aktywów Grupy PKO BP we wskazanych datach.

	Na dzień 30 czerwca 2009		Na dzień 31 grudnia 2008	
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(%)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
AKTYWA				
Kasa, środki w Banku Centralnym	2.861.363	2,0	5.836.892	4,3
Należności od banków	4.606.698	3,2	3.363.599	2,5
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1.742.988	1,2	1.496.147	1,1
Pochodne instrumenty finansowe	3.079.712	2,2	3.597.670	2,7
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	9.870.752	6,9	4.555.544	3,4
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	107.798.572	75,8	101.107.891	75,1
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	6.113.805	4,3	8.614.913	6,4
Papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności	5.865	0,0	–	–
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	231.188	0,2	247.145	0,2
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	16.066	0,0	–	–
Zapasy	667.992	0,5	622.410	0,5
Wartości niematerialne	1.428.826	1,0	1.352.778	1,0
Rzeczowe aktywa trwałe	2.889.153	2,0	2.964.659	2,2
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	6.266	0,0	6.649	0,0
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	231.371	0,2	239.237	0,2
Inne aktywa	707.895	0,5	630.452	0,5
SUMA AKTYWÓW	142.258.512	100,0	134.635.986	100,0

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

Na dzień 30 czerwca 2009 r. głównymi składnikami sumy aktywów Grupy PKO BP były kredyty i pożyczki udzielone klientom, instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży, stanowiące, odpowiednio, 75,8%, 6,9% i 4,3% sumy bilansowej.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. suma aktywów wzrosła o 7.622,5 mln zł, czyli 5,7%, do 142.258,5 mln zł, w porównaniu z 134.636,0 mln zł na dzień 31 grudnia 2008 r., co wynikało głównie ze zwiększenia salda kredytów i pożyczek udzielonych klientom o 6.690,7 mln zł, czyli 6,6%, oraz wzrostu wartości bilansowej instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat o 5.315,2 mln zł, czyli 116,7%. Powyższy wzrost został częściowo skompensowany spadkiem salda kasy i środków w Banku Centralnym o 2.975,5 mln zł, czyli 51,0%, oraz zmniejszeniem salda inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży o 2.501,1 mln zł, czyli 29,0%.

Poniżej przedstawiono informacje na temat głównych wybranych pozycji aktywów Grupy oraz wskazano istotne czynniki zmian w sumie bilansowej Grupy PKO BP we wskazanych datach.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat struktury rodzajowej portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy PKO BP we wskazanych datach.

	Na dzień 30 czerwca 2009	Na dzień 31 grudnia 2008	Zmiana
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Kredyty i pożyczki brutto, w tym:	111.255.655	104.025.767	7,0
– konsumpcyjne	21.847.397	20.776.265	5,2
– gospodarcze	40.057.548	37.137.849	7,9
– mieszkaniowe	48.849.697	45.589.436	7,2
Odsetki	501.013	522.217	(4,1)

	Na dzień 30 czerwca 2009	Na dzień 31 grudnia 2008	Zmiana
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Stan odpisów na kredyty i pożyczki	(3.457.083)	(2.917.876)	18,5
Kredyty i pożyczki udzielone netto	107.798.572	101.107.891	6,6

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

Zwiększenie salda (netto) kredytów i pożyczek udzielonych klientom o 6.690,7 mln zł było zasadniczo spowodowane wzrostem o 3.260,3 mln zł salda kredytów hipotecznych oraz wzrostem o 2.919,7 mln zł salda kredytów gospodarczych.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. kredyty mieszkaniowe, stanowiły 43,9% kredytów i pożyczek (brutto), były największym składnikiem portfela kredytowego Grupy, kredyty gospodarcze stanowiły 36,0% kredytów i pożyczek (brutto), a wzrost ich salda wynikał przede wszystkim ze zwiększenia się wolumenu kredytów gospodarczych udzielonych w pierwszym półroczu 2009 r. Saldo kredytów konsumpcyjnych, stanowiących 19,6% kredytów i pożyczek (brutto), wzrosło o 1.071,1 mln zł w porównaniu ze stanem na 31 grudnia 2008 r.

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom wzrosły o 539,2 mln zł, przede wszystkim w wyniku dalszego pogarszania się sytuacji gospodarczej w Polsce, co miało wpływ na sytuację finansową klientów indywidualnych i korporacyjnych Grupy, a także w wyniku pogorszenia się sytuacji gospodarczej na Ukrainie, co spowodowało zwiększenie wartości odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom przez KREDOBANK.

Szczegółowe informacje na temat struktury portfela kredytów i pożyczek Banku znajdują się w rozdziale „Wybrane dane statystyczne i inne informacje – Analiza portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom”.

Portfel papierów wartościowych

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat rodzajowej struktury portfela papierów wartościowych Grupy PKO BP we wskazanych datach.

	Na dzień 30 czerwca 2009	Na dzień 31 grudnia 2008	Zmiana
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1.742.988	1.496.147	16,5
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	9.870.752	4.555.544	116,7
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	6.113.805	8.614.913	(29,0)
Papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności	5.865	–	–
Razem	17.733.410	14.666.604	20,9

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

Grupa stosuje ostrożne i konserwatywne zasady zarządzania swoim portfelem papierów wartościowych, który obejmuje głównie papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa. Grupa wykorzystuje swój portfel papierów wartościowych w ramach zarządzania płynnością, a zmiany struktury tego portfela w dużym stopniu odzwierciedlają politykę inwestycyjną Grupy.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. portfel papierów wartościowych Grupy obejmował aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży oraz papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności stanowiące, odpowiednio, 9,8%, 55,7%, 34,5% oraz 0,03% całego portfela. Głównym składnikiem portfela papierów wartościowych Grupy były dłużne papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. wartość bilansowa portfela papierów wartościowych Grupy zwiększyła się o 3.066,8 mln zł, czyli 20,9%, do 17.733,4 mln zł, w porównaniu z 31 grudnia 2008 r. Wzrost salda instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat o 5.315,2 mln zł wynikał głównie ze wzrostu o 3.748,9 mln zł salda papierów wartościowych emitowanych przez bank centralny oraz wzrostu o 1.719,8 mln zł salda dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa i był do pewnego stopnia skompensowany spadkiem o 2.501,1 mln zł salda inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży przede wszystkim w związku ze zmniejszeniem się salda dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez bank centralny (o 2.673,7 mln zł).

Szczegółowe informacje na temat struktury portfela papierów wartościowych Banku znajdują się w rozdziale „Wybrane dane statystyczne i inne informacje – Analiza portfela inwestycyjnego”.

Pochodne instrumenty finansowe

Spadek salda pochodnych instrumentów finansowych (po stronie aktywów) o 518.0 mln zł, czyli 14,4%, do 3.079,7 mln zł na dzień 30 czerwca 2009 r. w porównaniu z 3.597,7 mln zł na 31 grudnia 2008 r. był głównie wynikiem: (i) spadku należności z tytułu wyceny swapów stopy procentowej o 875,6 mln zł; oraz (ii) spadku należności z tytułu wyceny walutowych transakcji terminowych o 100,0 mln zł. Spadki te zostały częściowo skompensowane przez wzrost należności z tytułu wyceny CIRS w kwocie 438,5 mln zł.

31 grudnia 2008 r. w porównaniu z 31 grudnia 2007 r.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat aktywów Grupy PKO BP we wskazanych datach.

	Na dzień 31 grudnia			
	2008		2007	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
AKTYWA				
Kasa, środki w Banku Centralnym	5.836.892	4,3	4.682.627	4,3
Należności od banków	3.363.599	2,5	5.261.236	4,8
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1.496.147	1,1	1.202.919	1,1
Pochodne instrumenty finansowe	3.597.670	2,7	1.556.736	1,4
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	4.555.544	3,4	8.314.444	7,7
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	101.107.891	75,1	76.417.149	70,4
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	8.614.913	6,4	5.716.238	5,3
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	247.145	0,2	178.584	0,2
Zapasy	622.410	0,5	365.304	0,3
Wartości niematerialne	1.352.778	1,0	1.183.491	1,1
Rzeczowe aktywa trwałe	2.964.659	2,2	2.820.103	2,6
– w tym nieruchomości inwestycyjne	24.170	0,0	32.767	0,0
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	6.649	0,0	187.939	0,2
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	239.237	0,2	72.154	0,1
Inne aktywa	630.452	0,5	578.676	0,5
SUMA AKTYWÓW	134.635.986	100,0	108.537.600	100,0

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. głównymi pozycjami aktywów Grupy PKO BP były kredyty i pożyczki udzielone klientom, inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży, kasa i środki w Banku Centralnym oraz instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, stanowiące, odpowiednio, 75,1%, 6,4%, 4,3% i 3,4% sumy aktywów. Na dzień 31 grudnia 2008 r. pochodne instrumenty finansowe i należności od banków stanowiły, odpowiednio, 2,7% i 2,5% sumy aktywów, podczas gdy rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne łącznie stanowiły 3,2% sumy aktywów.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. suma aktywów wzrosła o 26.098,4 mln zł, czyli o 24,0%, do 134.636,0 mln zł w porównaniu z 108.537,6 mln zł na dzień 31 grudnia 2007 r., co wynikało głównie ze zwiększenia portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom o 24.690,7 mln zł, czyli o 32,3%, w porównaniu ze stanem na 31 grudnia 2007 r.

Poniżej przedstawiono informacje na temat głównych wybranych pozycji aktywów Grupy oraz wskazano istotne czynniki zmian w sumie bilansowej Grupy PKO BP we wskazanych datach.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat struktury rodzajowej portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy PKO BP we wskazanych datach.

	Na dzień 31 grudnia		Zmiana
	2008	2007	
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	(%)
Sektor finansowy (bez banków)	2.116.248	1.183.154	78,9
Kredyty gospodarcze	2.116.248	1.183.154	78,9
Sektor niefinansowy	98.694.129	73.970.120	33,4

	Na dzień 31 grudnia		Zmiana
	2008	2007	
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	(%)
Kredyty konsumpcyjne	20.918.698	18.496.892	13,1
Kredyty mieszkaniowe	45.937.364	22.093.103	107,9
Kredyty gospodarcze*	31.838.067	33.380.125	(4,6)
Sektor budżetowy	3.215.390	3.679.478	(12,6)
Kredyty gospodarcze	3.215.390	3.679.478	(12,6)
Razem kredyty i pożyczki brutto	104.025.767	78.832.752	32,0
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(2.917.876)	(2.415.603)	20,8
Razem kredyty i pożyczki netto	101.107.891	76.417.149	32,3

Źródło: Dane zarządcze Banku

* Kredyty gospodarcze w sektorze niefinansowym obejmują kredyty udzielone MŚP.

Do wzrostu kredytów i pożyczek udzielonych klientom w głównej mierze przyczynił się sektor niefinansowy, w szczególności wzrost portfela kredytów hipotecznych o 23.844,3 mln zł.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. kredyty hipoteczne, stanowiąc 44,2% salda kredytów i pożyczek udzielonych klientom (brutto), były największym składnikiem portfela kredytowego Grupy. Wzrost salda kredytów hipotecznych był spowodowany zarówno zwiększeniem wolumenu kredytów Grupy PKO BP, jak i spadkiem wartości złotego w stosunku do walut obcych, co przełożyło się na wzrost wartości bilansowej portfela kredytów i pożyczek denominowanych w walutach obcych lub indeksowanych do walut obcych.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. kredyty gospodarcze (obejmujące kredyty gospodarcze udzielone klientom w sektorze finansowym (bez banków), w sektorze niefinansowym i w sektorze budżetowym) stanowiły 35,7% salda kredytów i pożyczek udzielonych klientom (brutto). Wartość kredytów gospodarczych zmalała o 1.073,1 mln zł w porównaniu ze stanem na 31 grudnia 2007 r., przede wszystkim w wyniku spadku wolumenu kredytów gospodarczych udzielanych w szczególności w sektorze niefinansowym i sektorze budżetowym spowodowanego pogorszeniem się sytuacji gospodarczej w Polsce oraz ograniczonego – w porównaniu z kredytami hipotecznymi – wpływu spadku wartości złotego w stosunku do walut obcych na wartość portfela kredytów gospodarczych.

Na 31 grudnia 2008 r. kredyty konsumpcyjne stanowiły 20,1% kredytów i pożyczek udzielonych klientom (brutto). Saldo portfela kredytów konsumpcyjnych wzrosło o 2.421,8 mln zł, głównie w efekcie wzrostu wolumenu kredytów konsumpcyjnych Grupy. Spadek wartości złotego w stosunku do walut obcych nie miał niemalże żadnego wpływu na saldo kredytów konsumpcyjnych Grupy, ponieważ kredyty te są w większości wyrażone w złotych.

Szczegółowe informacje na temat struktury portfela kredytów i pożyczek Banku znajdują się w rozdziale „Wybrane dane statystyczne i inne informacje – Analiza portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom”.

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom wzrosły o 502,3 mln zł przede wszystkim w wyniku pogorszenia się sytuacji gospodarczej w Polsce w drugiej połowie 2008 r., co miało wpływ na sytuację finansową klientów Grupy, oraz wzrostu wolumenu kredytów konsumpcyjnych Grupy (które są obciążone wyższym ryzykiem kredytowym), a także w wyniku pogorszenia się sytuacji gospodarczej na Ukrainie, co spowodowało zwiększenie odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom przez KREDOBANK.

Portfel papierów wartościowych

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat rodzajowej struktury portfela papierów wartościowych Grupy PKO BP we wskazanych datach.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2008	2007	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1.496.147	1.202.919	24,4
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	4.555.544	8.314.444	(45,2)
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	8.614.913	5.716.238	50,7
Razem	14.666.604	15.233.601	(3,7)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

Grupa stosuje ostrożne i konserwatywne zasady zarządzania w odniesieniu do swojego portfela papierów wartościowych, który obejmuje głównie papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. portfel papierów wartościowych Grupy obejmował aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży stanowiące, odpowiednio, 10,2%, 31,1% i 58,7% wartości bilansowej całego portfela. Głównym składnikiem portfela papierów wartościowych Grupy były dłużne papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość bilansowa portfela papierów wartościowych Grupy zmniejszyła się o 567,0 mln zł, czyli o 3,7%, do 14.666,6 mln zł. Wzrost salda inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży o 2.898,7 mln zł wynikał głównie ze wzrostu salda dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży emitowanych przez Skarb Państwa o 2.315,2 mln zł i był skompensowany spadkiem salda instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat o 3.758,9 mln zł na 31 grudnia 2008 r. spowodowanym głównie zmniejszeniem salda dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa (o 2.979,4 mln zł) i dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez inne banki (o 591,1 mln zł).

Szczegółowe informacje na temat struktury portfela papierów wartościowych Banku znajdują się w rozdziale „Wybrane dane statystyczne i inne informacje – Analiza portfela inwestycyjnego”.

Pochodne instrumenty finansowe

Wzrost salda pochodnych instrumentów finansowych (po stronie aktywów) o 2.040,9 mln zł, czyli o 131,1%, do 3.597,7 mln zł na dzień 31 grudnia 2008 r. w porównaniu z 1.556,7 mln zł na dzień 31 grudnia 2007 r. wynikał głównie ze: (i) wzrostu należności z tytułu wyceny swapów stopy procentowej, w tym CIRS, o 1.362,4 mln zł; (ii) wzrostu należności z tytułu wyceny opcji walutowych i na akcje o 558,9 mln zł; oraz (iii) wzrostu należności z tytułu wyceny walutowych instrumentów pochodnych (transakcji walutowych swap i kontraktów terminowych) łącznie o 125,4 mln zł. Zmiany na rynku walutowym w czwartym kwartale 2008 r. doprowadziły do wzrostu salda należności z tytułu wyceny tych transakcji.

31 grudnia 2007 r. w porównaniu z 31 grudnia 2006 r.

W Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za 2008 r. Grupa PKO BP zmieniła sposób prezentacji wybranych pozycji skonsolidowanego bilansu odpowiednio za lata 2007 i 2006. Szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w rozdziale „Istotne informacje – Prezentacja informacji finansowych i innych danych – Zmiana sposobu prezentacji danych porównywalnych”.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat aktywów Grupy PKO BP we wskazanych datach.

	Na dzień 31 grudnia			
	2007		2006	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
AKTYWA				
Kasa, środki w Banku Centralnym	4.682.627	4,3	4.628.134	4,5
Należności od banków	5.261.236	4,8	13.430.590	13,2
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1.202.919	1,1	998.635	1,0
Pochodne instrumenty finansowe	1.556.736	1,4	1.199.154	1,2
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	8.314.444	7,7	11.518.705	11,3
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	76.417.149	70,4	58.906.607	57,7
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	5.716.238	5,3	6.763.188	6,6
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	178.584	0,2	180.162	0,2
Zapasy	365.304	0,3	–	–
Wartości niematerialne	1.183.491	1,1	944.028	0,9
Rzeczowe aktywa trwałe	2.820.103	2,6	2.655.041	2,6
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	187.939	0,2	326	0,0
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	72.154	0,1	33.454	0,0
Inne aktywa	578.676	0,5	767.683	0,8
SUMA AKTYWÓW	108.537.600	100,0	102.025.707	100,0

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 oraz Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.

Na dzień 31 grudnia 2007 r. głównymi pozycjami aktywów Grupy PKO BP były kredyty i pożyczki udzielone klientom, instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży oraz należności od banków stanowiące odpowiednio 70,4%, 7,7%, 5,3% i 4,8% sumy bilansowej.

Na dzień 31 grudnia 2007 r. suma aktywów wzrosła o 6.511,9 mln zł, czyli o 6,4%, do 108.537,6 mln zł w porównaniu z 102.025,7 mln zł na 31 grudnia 2006 r. Wynikało to przede wszystkim ze zwiększenia salda portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom o 17.510,5 mln zł, co zostało częściowo zniwelowane przez: (i) spadek salda należności od banków o 8.169,4 mln zł; oraz (ii) spadek salda instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat o 3.204,3 mln zł.

Poniżej przedstawiono informacje na temat głównych wybranych pozycji aktywów Grupy oraz wskazano istotne czynniki zmian w sumie bilansowej Grupy PKO BP we wskazanych danych.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat struktury rodzajowej portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy PKO BP we wskazanych danych.

	Na dzień 31 grudnia		Zmiana
	2007	2006	
	(w mln PLN) (niezbadane)	(w mln PLN) (niezbadane)	(%)
Wartość netto kredytów i pożyczek	74.806,0	57.964,0	29,1
Wartość brutto kredytów i pożyczek, w tym udzielonych:	77.181,9	60.367,9	27,9
jednostkom budżetowym	3.677,4	6.061,9	(39,3)
podmiotom finansowym innym niż banki	1.185,2	370,0	220,3
podmiotom niefinansowym	72.319,2	53.935,9	34,1
Odpisy z tytułu utraty wartości	(2.375,8)	(2.403,8)	(1,2)
Należności netto z tytułu leasingu finansowego	1.611,1	942,6	70,9
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	76.417,1	58.906,6	29,7

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r., dane zarządcze Banku

Zwiększenie wartości netto kredytów i pożyczek udzielonych klientom o 16.842,0 mln zł dotyczyło głównie sektora niefinansowego, w szczególności wzrostu salda kredytów hipotecznych udzielonych klientom przez Grupę.

Na dzień 31 grudnia 2007 r. kredyty i pożyczki udzielone klientom z sektora niefinansowego, stanowiąc 93,7% kredytów i pożyczek udzielonych klientom (brutto), były największym składnikiem portfela kredytów i pożyczek Grupy. Wzrost salda kredytów i pożyczek udzielonych klientom w sektorze niefinansowym o 18.383,3 mln zł w porównaniu z 31 grudnia 2006 r. wynikał przede wszystkim ze zwiększenia wolumenu kredytów i pożyczek udzielonych klientom w sektorze niefinansowym przez Grupę PKO BP w całym roku 2007.

Na dzień 31 grudnia 2007 r. kredyty i pożyczki udzielone klientom w sektorze budżetowym stanowiły 4,8% salda kredytów i pożyczek (brutto). Wartość bilansowa kredytów i pożyczek udzielonych klientom w sektorze budżetowym zmniejszyła się o 2.384,5 mln zł w porównaniu z 31 grudnia 2006 r., co przede wszystkim było następstwem spadku wolumenu kredytów i pożyczek udzielonych klientom w sektorze budżetowym.

Na dzień 31 grudnia 2007 r. kredyty i pożyczki udzielone klientom w sektorze finansowym (bez banków) wzrosły o 815,2 mln zł w porównaniu z 31 grudnia 2006 r. głównie na skutek zwiększenia wolumenu kredytów i pożyczek udzielonych klientom w sektorze finansowym (bez banków) przez Grupę.

Pomimo że na 31 grudnia 2007 r. saldo kredytów i pożyczek udzielonych klientom znacznie wzrosło w porównaniu ze stanem na 31 grudnia 2006 r., odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości zmalały o 28,0 mln zł głównie w związku z korzystną sytuacją gospodarczą w Polsce w tym okresie.

Szczegółowe informacje na temat struktury portfela kredytów i pożyczek Banku znajdują się w rozdziale „Wybrane dane statystyczne i inne informacje – Analiza portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom”.

Portfel papierów wartościowych

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat rodzajowej struktury portfela papierów wartościowych Grupy PKO BP we wskazanych danych.

	Rok zakończony 31 grudnia		Zmiana
	2007	2006	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1.202.919	998.635	20,5
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	8.314.444	11.518.705	(27,8)
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	5.716.238	6.763.188	(15,5)
Razem	15.233.601	19.280.528	(21,0)

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 oraz Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.

Na dzień 31 grudnia 2007 r. portfel papierów wartościowych Grupy obejmował aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży, stanowiące, odpowiednio, 7,9%, 54,6% i 37,5% wartości bilansowej całego portfela. Jego głównym składnikiem były dłużne papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa.

Na dzień 31 grudnia 2007 r. saldo portfela papierów wartościowych Grupy zmniejszyło się o 4.046,9 mln zł, czyli o 21,0%, do 15.233,6 mln zł. Zmniejszenie się salda inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży o 1.047,0 mln zł w porównaniu z 31 grudnia 2006 r. wynikało głównie ze zmniejszenia instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży emitowanych przez inne banki o 1.104,5 mln zł, co zostało skompensowane przez zwiększenie salda obligacji komunalnych o 250,0 mln zł w wyniku znacznej liczby nowych emisji obligacji komunalnych w 2007 r., które były gwarantowane przez Bank. Zmniejszenie salda instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat o 3.204,3 mln zł w porównaniu z 31 grudnia 2006 r. był spowodowany przede wszystkim zmniejszeniem salda dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa o 2.812,5 mln zł. W 2007 r. Grupa PKO BP stopniowo zmniejszała portfel obligacji skarbowych w ramach zarządzania płynnością oraz w celu sfinansowania rozwoju akcji kredytowej.

Szczegółowe informacje na temat struktury portfela papierów wartościowych Banku znajdują się w rozdziale „Wybrane dane statystyczne i inne informacje – Analiza portfela inwestycyjnego”.

Pochodne instrumenty finansowe

Wzrost salda pochodnych instrumentów finansowych (po stronie aktywów) o 357,6 mln, czyli o 29,8%, do 1.556,7 mln zł na 31 grudnia 2007 r. w porównaniu z 1.199,2 mln zł na 31 grudnia 2006 r. był spowodowany głównie wzrostem należności z tytułu wyceny transakcji swapów stóp procentowych (IRS i CIRS) o 272,8 mln zł oraz wzrostem należności z tytułu kontraktów FRA (*Forward Rate Agreement*) o 77,9 mln zł.

Zobowiązania

30 czerwca 2009 r. w porównaniu z 31 grudnia 2008 r.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat zobowiązań Grupy PKO BP we wskazanych datach.

	Na dzień 30 czerwca 2009		Na dzień 31 grudnia 2008	
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(%)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	455.417	0,4	2.816	0,0
Zobowiązania wobec innych banków	5.708.569	4,5	6.988.603	5,8
Pochodne instrumenty finansowe	2.276.246	1,8	6.150.337	5,1
Zobowiązania wobec klientów	114.115.689	89,2	102.939.281	85,3
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	299.057	0,2	211.573	0,2
Zobowiązania podporządkowane	1.612.053	1,3	1.618.755	1,3
Pozostałe zobowiązania	2.803.150	2,2	1.667.776	1,4
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	131.677	0,1	472.228	0,4
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	23.373	0,0	20.585	0,0
Rezerwy	512.371	0,4	566.016	0,5
SUMA ZOBOWIĄZAŃ	127.937.602	100,0	120.637.970	100,0

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

Na dzień 30 czerwca 2009 r. głównymi pozycjami zobowiązań Grupy PKO BP były zobowiązania wobec klientów i zobowiązania wobec innych banków, które stanowiły odpowiednio 89,2% i 4,5% sumy zobowiązań.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. suma zobowiązań wzrosła o 7.299,6 mln zł, czyli 6,1%, do 127.937,6 mln zł, w porównaniu z 120.638,0 mln zł na dzień 31 grudnia 2008 r., co było przede wszystkim efektem: (i) wzrostu salda zobowiązań wobec klientów o 11.176,4 mln zł; oraz (ii) wzrostu salda pozostałych zobowiązań o 1.135,4 mln zł, które zostały częściowo skompensowane spadkiem salda pochodnych instrumentów finansowych o 3.874,1 mln zł oraz spadkiem salda zobowiązań wobec innych banków o 1.280,0 mln zł.

Wzrost salda zobowiązań wobec klientów pomiędzy 31 grudnia 2008 r. a 30 czerwca 2009 r. wynikał przede wszystkim z wzmocnienia działań nakierowanych na pozyskanie depozytów, szczególnie od klientów indywidualnych.

Poniżej przedstawiono informacje na temat głównych wybranych pozycji zobowiązań Grupy oraz wskazano istotne czynniki zmian w sumie zobowiązań Grupy PKO BP we wskazanych datach.

Zobowiązania wobec klientów

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat rodzajowej struktury zobowiązań Grupy PKO BP we wskazanych datach.

	Na dzień 30 czerwca 2009	Na dzień 31 grudnia 2008	Zmiana
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	21.805.287	19.332.897	12,8
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	8.081.193	7.215.707	12,0
Depozyty terminowe	12.771.887	11.582.684	10,3
Otrzymane kredyty i pożyczki	599.491	378.009	58,6
Inne	352.716	156.497	125,4
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	7.361.421	7.283.578	1,1
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	3.426.769	3.873.868	(11,5)
Depozyty terminowe	3.894.040	3.360.986	15,9
Inne	40.612	48.724	(16,6)
Zobowiązania wobec ludności	84.948.981	76.322.806	11,3
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	35.178.121	29.247.846	20,3
Depozyty terminowe	49.402.734	46.778.479	5,6
Inne	368.126	296.481	24,2
Razem	114.115.689	102.939.281	10,9

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

Na dzień 30 czerwca 2009 r. zobowiązania wobec klientów wzrosły o 11.176,4 mln zł w porównaniu z 31 grudnia 2008 r.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. zobowiązania wobec ludności (stanowiące 74,4% zobowiązań wobec klientów) i zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych (stanowiące 19,1% zobowiązań wobec klientów) były największymi pozycjami zobowiązań wobec klientów. Wzrost o 11.098,6 mln zł salda zobowiązań wobec ludności i zobowiązań wobec podmiotów gospodarczych w porównaniu z 31 grudnia 2008 r. był głównie wynikiem strategii Grupy w zakresie stabilnego zwiększania bazy depozytowej, intensyfikacji działań marketingowych Grupy PKO BP nakierowanych na klientów detalicznych i podmioty gospodarcze oraz wprowadzenia do oferty nowych produktów depozytowych zapewniających wyższe stopy oprocentowania.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. zobowiązania wobec jednostek budżetowych stanowiły 6,5% zobowiązań wobec klientów, a w porównaniu z 31 grudnia 2008 r. ich saldo wzrosło o 77,8 mln zł. Wzrost był skutkiem deponowania wyższych kwot w formie depozytów terminowych przez instytucje rządowe.

Współczynnik kredytów do depozytów jest stosunkiem salda kredytów i pożyczek udzielonych klientom do salda zobowiązań wobec klientów. W 2009 r. saldo zobowiązań wobec klientów rosnęło szybciej niż wartość bilansowa portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy. W efekcie współczynnik kredytów do depozytów dla Grupy PKO BP obniżył się o 3,7 p.p. do 94,5% na dzień 30 czerwca 2009 r. w porównaniu z 98,2% na dzień 31 grudnia 2008 r.

Szczegółowe informacje na temat struktury bazy depozytowej Banku znajdują się w rozdziale „Wybrane dane statystyczne i inne informacje – Zobowiązania – Depozyty klientów”.

Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne o ujemnej łącznej wartości godziwej są wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako zobowiązania. Saldo tych instrumentów finansowych obniżyło się o 3.874,1 mln zł, czyli 63,0%, w porównaniu ze stanem na 31 grudnia 2008 r., głównie z powodu zmienności kursów walut obcych i stóp procentowych. Spadek był głównie wynikiem obniżenia wartości zobowiązań z tytułu wyceny swapów stopy procentowej, w szczególności CIRS (o 2.311,3 mln zł dla CIRS), obniżenia wartości zobowiązań z tytułu wyceny transakcji walutowych swap (o 269,0 mln zł) oraz spadku salda zobowiązań z tytułu wyceny opcji (o 174,5 mln zł).

31 grudnia 2008 r. w porównaniu z 31 grudnia 2007 r.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat zobowiązań Grupy PKO BP we wskazanych datach.

	Na dzień 31 grudnia			
	2008		2007	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	2.816	0,0	1.279	0,0
Zobowiązania wobec innych banków	6.988.603	5,8	4.703.114	4,9
Pochodne instrumenty finansowe	6.150.337	5,1	1.279.925	1,3
Zobowiązania wobec klientów	102.939.281	85,3	86.579.510	89,7
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	211.573	0,2	178.860	0,2
Zobowiązania podporządkowane	1.618.755	1,3	1.614.885	1,7
Pozostałe zobowiązania	1.667.776	1,4	1.732.333	1,8
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	472.228	0,4	9.932	0,0
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	20.585	0,0	4.446	0,0
Rezerwy	566.016	0,5	454.301	0,5
SUMA ZOBOWIĄZAŃ	120.637.970	100,0	96.558.585	100,0

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. głównymi pozycjami zobowiązań Grupy PKO BP były zobowiązania wobec klientów, zobowiązania wobec innych banków i pochodne instrumenty finansowe, które stanowiły odpowiednio 85,3%, 5,8% i 5,1% sumy zobowiązań.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. suma zobowiązań wzrosła o 24.079,4 mln zł, czyli o 24,9%, do 120.638,0 mln zł w porównaniu z 96.558,6 mln zł na 31 grudnia 2007 r. Było to przede wszystkim następstwem: (i) wzrostu salda zobowiązań wobec klientów o 16.359,8 mln zł; (ii) wzrostu salda zobowiązań wobec innych banków o 2.285,5 mln zł; oraz (iii) wzrostu salda pochodnych instrumentów finansowych o 4.870,4 mln zł.

Poniżej przedstawiono informacje na temat głównych wybranych pozycji zobowiązań Grupy oraz wskazano istotne czynniki zmian w sumie zobowiązań Grupy PKO BP we wskazanych datach.

Zobowiązania wobec klientów

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat rodzajowej struktury zobowiązań Grupy PKO BP we wskazanych datach.

	Na dzień 31 grudnia		Zmiana (%)
	2008	2007	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	
Zobowiązania wobec ludności	76.322.806	66.248.751	15,2
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	19.332.897	15.639.541	23,6
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	7.283.578	4.691.218	55,3
Razem	102.939.281	86.579.510	18,9

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. zobowiązania wobec osób fizycznych (stanowiące 74,1% zobowiązań wobec klientów) i zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych (stanowiące 18,8% zobowiązań wobec klientów) były największymi pozycjami zobowiązań wobec klientów Grupy PKO BP. Wzrost zobowiązań wobec ludności i podmiotów gospodarczych Grupy o 13.767,4 mln zł w porównaniu ze stanem na 31 grudnia 2007 r. wynikał przede wszystkim ze strategii Grupy polegającej na stabilnym zwiększaniu bazy depozytowej, wzmoczeniu działalności marketingowej Grupy PKO BP nakierowanej na klientów detalicznych i korporacyjnych oraz wprowadzeniu do oferty nowych produktów depozytowych oferujących wyższe oprocentowanie.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. zobowiązania wobec jednostek budżetowych stanowiły 7,1% zobowiązań wobec klientów i w porównaniu z 31 grudnia 2007 r. zwiększyły się o 2.592,4 mln zł. Wzrost ten był spowodowany zwiększeniem przychodów budżetowych państwa, co z kolei prowadziło do wyższych depozytów bankowych organów administracji publicznej i zwiększenia stanu środków zdeponowanych na ich rachunkach bieżących.

Współczynnik kredytów do depozytów jest stosunkiem salda kredytów i pożyczek udzielonych klientom do salda zobowiązań wobec klientów. W 2008 r. portfel kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy rósł szybciej niż zobowiązania wobec klientów. W efekcie współczynnik kredytów do depozytów dla Grupy PKO BP wzrósł o 9,9 p.p. do 98,2% w 2008 r. w porównaniu z 88,3% w 2007 r.

Szczegółowe informacje na temat struktury bazy depozytowej Banku znajdują się w rozdziale „Wybrane dane statystyczne i inne informacje – Zobowiązania – Depozyty klientów”.

Pochodne instrumenty finansowe

Pochodne instrumenty finansowe o ujemnej wartości godziwej są wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako zobowiązania. Saldo tych instrumentów finansowych wzrosło o 4.870,4 mln zł, czyli o 380,5%, w porównaniu ze stanem na 31 grudnia 2007 r. głównie z powodu zmienności kursów walut obcych i stóp procentowych w ostatnim kwartale 2008 r. Wzrost ten wynikał przede wszystkim ze: (i) wzrostu zobowiązań z tytułu wyceny swapów stopy procentowej, w tym CIRS, o 3.930,7 mln zł; oraz (ii) wzrostu zobowiązań z tytułu wyceny opcji walutowych i opcji na akcje o 569,0 mln zł.

31 grudnia 2007 r. w porównaniu z 31 grudnia 2006 r.

W Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za 2008 r. Grupa PKO BP zmieniła sposób prezentacji wybranych pozycji skonsolidowanego bilansu odpowiednio za lata 2007 i 2006. Szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w rozdziale „Istotne informacje – Prezentacja informacji finansowych i innych danych – Zmiana sposobu prezentacji danych porównywalnych”.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat zobowiązań Grupy PKO BP we wskazanych datach.

	Na dzień 31 grudnia			
	2007		2006	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	1.279	0,0	1.387	0,0
Zobowiązania wobec innych banków	4.703.114	4,9	4.351.608	4,7
Pochodne instrumenty finansowe	1.279.925	1,3	1.097.806	1,2
Zobowiązania wobec klientów	86.579.510	89,7	83.507.175	90,9
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	178.860	0,2	43.722	0,0
Zobowiązania podporządkowane	1.614.885	1,7	–	–
Pozostałe zobowiązania	1.732.333	1,8	2.220.347	2,4
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	9.932	0,0	170.960	0,2
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	4.446	0,0	23.922	0,0
Rezerwy	454.301	0,5	428.200	0,5
SUMA ZOBOWIĄZAŃ	96.558.585	100,0	91.845.127	100,00

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 oraz Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.

Na dzień 31 grudnia 2007 r. głównymi pozycjami zobowiązań Grupy PKO BP były zobowiązania wobec klientów i zobowiązania wobec innych banków stanowiące, odpowiednio, 89,7% i 4,9% sumy zobowiązań.

Na dzień 31 grudnia 2007 r. suma zobowiązań wzrosła o 4.713,5 mln zł, czyli o 5,1%, do 96.558,6 mln zł w porównaniu z 91.845,1 mln zł na 31 grudnia 2006 r., co było przede wszystkim efektem: (i) wzrostu salda zobowiązań wobec klientów o 3.072,3 mln zł; (ii) wzrostu salda zobowiązań wobec innych banków o 351,5 mln zł; oraz (iii) wyemitowania przez Bank obligacji podporządkowanych, których saldo wyniosło 1.614,9 mln zł.

Poniżej przedstawiono informacje na temat głównych wybranych pozycji zobowiązań Grupy oraz wskazano istotne czynniki zmian w sumie zobowiązań Grupy PKO BP we wskazanych datach.

Zobowiązania wobec klientów

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat rodzajowej struktury zobowiązań Grupy PKO BP we wskazanych datach.

	Na dzień 31 grudnia		Zmiana (%)
	2007	2006	
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	15.639.541	12.835.080	21,8
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	4.691.218	3.162.694	48,3
Zobowiązania wobec ludności	66.248.751	67.509.401	(1,9)
Razem	86.579.510	83.507.175	3,7

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 oraz Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.

Na dzień 31 grudnia 2007 r. zobowiązania wobec osób fizycznych (stanowiące 76,5% zobowiązań wobec klientów) i zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych (stanowiące 18,1% zobowiązań wobec klientów) były największymi pozycjami zobowiązań wobec klientów Grupy.

Wzrost salda zobowiązań wobec klientów o 3.072,3 mln zł w porównaniu ze stanem na 31 grudnia 2006 r. był przede wszystkim skutkiem wzrostu salda zobowiązań wobec podmiotów gospodarczych o 2.804,5 mln zł i wzrostem salda zobowiązań wobec jednostek budżetowych o 1.528,5 mln zł. Było to spowodowane przede wszystkim dobrymi wynikami finansowymi polskiego sektora przedsiębiorstw w 2007 r. będącymi po części efektem sprzyjających warunków makroekonomicznych owocujących wzrostem przychodów ze sprzedaży i zysków oraz większą płynnością finansową tego sektora (co oznaczało, że klienci ci dysponowali wyższymi środkami do zdeponowania), a po części efektem wzmożonej aktywności Grupy PKO BP w zakresie pozyskiwania depozytów podmiotów gospodarczych.

Zobowiązania wobec osób fizycznych zmniejszyły się o 1.260,7 mln zł przede wszystkim w wyniku stałego zmniejszania się w 2007 r. depozytów terminowych klientów detalicznych, co zasadniczo odzwierciedlało trend przejawiający się w przenoszeniu przez klientów środków dotychczas deponowanych w formie depozytów bankowych do otwartych funduszy inwestycyjnych w związku z hossą na rynkach kapitałowych szczególnie widoczną w pierwszej połowie 2007 r.

Współczynnik kredytów do depozytów jest stosunkiem salda kredytów i pożyczek udzielonych klientom do salda zobowiązań wobec klientów. W 2007 r. portfel kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy rósł szybciej niż portfel jej depozytów. W efekcie współczynnik kredytów do depozytów Grupy PKO BP zwiększył się o 17,8 p.p. do 88,3% w 2007 r. w porównaniu z 70,5% na 31 grudnia 2006 r.

Szczegółowe informacje na temat struktury bazy depozytowej Banku znajdują się w rozdziale „Wybrane dane statystyczne i inne informacje – Zobowiązania – Depozyty klientów”.

Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne o ujemnej łącznej wartości godziwej są wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako zobowiązania. Saldo tych instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2007 r. wzrosło o 182,1 mln zł, czyli o 16,6%, w porównaniu ze stanem na 31 grudnia 2006 r. głównie z powodu: (i) wzrostu zobowiązań wynikających z wyceny umów FRA (*Forward Rate Agreement*) o 68,5 mln zł; oraz (ii) wzrostu zobowiązań z tytułu *swapów* odsetkowych, w tym CIRS, o 40,0 mln zł.

Zobowiązania podporządkowane

Na dzień 31 grudnia 2007 r. saldo zobowiązań podporządkowanych Grupy z tytułu emisji w 2007 r. dziesięcioletnich obligacji podporządkowanych wynosiło 1.614,9 mln zł (zob. „Opis działalności Grupy PKO BP – Istotne umowy – Istotne emisje instrumentów dłużnych”). Obligacje podporządkowane zostały wyemitowane w celu zwiększenia kapitału własnego Banku, a przez to zwiększenia możliwości rozszerzenia przez Grupę akcji kredytowej.

Kapitał własny

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat kapitału własnego Grupy PKO BP we wskazanych datach.

	Na dzień 30 czerwca 2009		Na dzień 31 grudnia					
			2008		2007		2006	
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(%)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Kapitał własny								
Kapitał zakładowy	1.000.000	7,0	1.000.000	7,1	1.000.000	8,3	1.000.000	9,8
Pozostałe kapitały	11.954.434	83,5	9.835.307	70,3	8.137.270	67,9	7.109.697	69,8
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(56.013)	(0,4)	(57.413)	(0,4)	(47.761)	(0,4)	(13.672)	(0,1)
Niepodzielony wynik finansowy	248.806	1,7	53.232	0,4	(72.192)	(0,6)	(166.771)	(1,6)
Wynik roku bieżącego	1.150.558	8,0	3.120.674	22,3	2.903.632	24,2	2.149.052	21,1
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej	14.297.785	99,8	13.951.800	99,7	11.920.949	99,5	10.078.306	99,0
Kapitały mniejszości	23.125	0,2	46.216	0,3	58.066	0,5	102.274	1,0
KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM.	14.320.910	100,0	13.998.016	100,0	11.979.015	100,0	10.180.580	100,0

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe, Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 oraz Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.

30 czerwca 2009 r. w porównaniu z 31 grudnia 2008 r.

Kapitał własny ogółem zwiększył się o 322,9 mln zł, czyli o 2,3%, do 14.320,9 mln zł na 30 czerwca 2009 r. w porównaniu z 13.998,0 mln zł na 31 grudnia 2008 r., głównie na skutek przeznaczenia 65,3% zysku netto Banku wypracowanego w 2008 r. na pozostałe kapitały.

5 października 2009 r. nastąpi wypłata dywidendy z zysku Banku za 2008 r. w łącznej wysokości 1.000 mln zł (czyli 1 zł na Akcję Istniejącą), co stanowi 34,7% zysku netto Banku za 2008 r.

31 grudnia 2008 r. w porównaniu z 31 grudnia 2007 r.

Kapitał własny ogółem zwiększył się o 2.019,0 mln zł, czyli o 16,9%, do 13.998,0 mln zł na 31 grudnia 2008 r. w porównaniu z 11.979,0 mln zł na 31 grudnia 2007 r., w efekcie akumulacji zysku netto za 2007 r., pomniejszonego o wypłaconą dywidendę w wysokości 1.090,0 mln zł.

W 2008 r. Bank dokonał wypłaty dywidendy z zysku za rok 2007 w wysokości 1.090,0 mln zł, co stanowiło 40,1% zysku netto Banku za 2007 r.

31 grudnia 2007 r. w porównaniu z 31 grudnia 2006 r.

Kapitał własny ogółem zwiększył się o 1.798,4 mln zł, czyli o 17,7%, do 11.979,0 mln zł na 31 grudnia 2007 r. w porównaniu z 10.180,6 mln zł na 31 grudnia 2006 r., w efekcie akumulacji zysku netto za 2006 r., pomniejszonego o wypłaconą dywidendę w wysokości 980,0 mln zł na wypłatę dywidendy.

W 2007 r. Bank dokonał wypłaty dywidendy z zysku za rok 2006 w wysokości 980,0 mln zł, co stanowiło 47,9% zysku netto Banku za 2006 r.

Zobowiązania warunkowe

W ramach działalności operacyjnej Grupa PKO BP zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych. Najistotniejsze pozycje udzielonych zobowiązań pozabilansowych stanowią: (i) udzielone gwarancje i poręczenia, (ii) udzielone zobowiązania finansowe, przede wszystkim przyznane linie kredytowe, (iii) zobowiązania subemisyjne (tj. gwarantowanie powodzenia emisji papierów wartościowych, w szczególności papierów dłużnych), oraz (iv) zobowiązania umowne dotyczące wartości niematerialnych. Zobowiązania warunkowe narażają Grupę na różnego rodzaju ryzyka, w tym ryzyka kredytowe.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. łączna wartość zobowiązań warunkowych Grupy wynosiła 33.199,6 mln zł, z czego zdecydowaną większość stanowiły udzielone zobowiązania finansowe.

Udzielone gwarancje i poręczenia

Grupa udziela gwarancji oraz poręczeń, w tym gwarancji i poręczeń kredytów i pożyczek, przede wszystkim na rzecz podmiotów niefinansowych, głównie klientów korporacyjnych.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. łączne zobowiązania gwarancyjne udzielone przez Grupę wyniosły 5.131,2 mln zł i wzrosły o 828,5 mln zł w porównaniu z 31 grudnia 2008 r., co wynikało ze wzrostu liczby i wartości gwarancji udzielonych przez Grupę. Zdecydowana większość gwarancji i poręczeń (90,8% wartości na dzień 30 czerwca 2009 r.) była udzielona podmiotom niefinansowym, głównie klientom korporacyjnym, co m.in. było związane ze zwiększoną obawą podmiotów gospodarczych przed ryzykiem kontrahenta spowodowaną kryzysem finansowym i pogorszeniem sytuacji finansowej klientów korporacyjnych.

Udzielone zobowiązania finansowe

Do istotnych pozycji udzielonych zobowiązań pozabilansowych należą również zobowiązania finansowe udzielane przez Grupę na rzecz podmiotów niefinansowych, podmiotów finansowych i podmiotów budżetowych. Zobowiązania te obejmują w szczególności zobowiązania z tytułu przyznanych a niewykorzystanych limitów linii kredytowych i niewykorzystanych transzy kredytów obrotowych i inwestycyjnych.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. udzielone zobowiązania finansowe Grupy wyniosły 26.342,3 mln zł i wzrosły o 200,9 mln zł w porównaniu z 31 grudnia 2008 r. Spadek wartości zobowiązań finansowych brutto na rzecz podmiotów niefinansowych (przede wszystkim klientów korporacyjnych, a także klientów detalicznych – z tytułu kredytów hipotecznych) o 465,3 mln zł w porównaniu z 31 grudnia 2008 r. do 24.619,2 mln zł na 30 czerwca 2009 r. został skompensowany wzrostem salda zobowiązań na rzecz podmiotów budżetowych oraz podmiotów finansowych odpowiednio o 211,7 mln zł do 633,4 mln zł oraz o 454,4 mln zł do 1.089,8 mln zł na 30 czerwca 2009 r. w porównaniu ze stanem na dzień 31 grudnia 2008 r.

Zobowiązania subemisyjne

Grupa zaciąga również zobowiązania subemisyjne w celu zagwarantowania zabezpieczenia powodzenia emisji papierów wartościowych klientów. Zobowiązania subemisyjne Grupy mają najczęściej charakter zobowiązań wiążących, skutkujących obowiązkiem objęcia tej części emisji, która nie została objęta przez inwestorów. Zobowiązania subemisyjne Grupy obejmują przede wszystkim emisje obligacji korporacyjnych, obligacji komunalnych oraz bonów wekslowych.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. Grupa była subemitentem przy emisjach dłużnych papierów wartościowych. Łączna wartość zobowiązań subemisyjnych Grupy, tj. maksymalna łączna kwota, do jakiej Bank zobowiązał zaangażować się w przypadku realizacji umowy gwarancyjnej, wyniosła 1.668,9 mln zł i wzrosła o 620,5 mln zł w porównaniu z 1.048,4 mln zł na 31 grudnia 2008 r. Wynikało to głównie ze wzrostu wartości nowych emisji dłużnych papierów wartościowych gwarantowanych przez Grupę, który był efektem czynników makroekonomicznych i sytuacji na rynkach kapitałowych.

Zobowiązania umowne dotyczące wartości niematerialnych

Na dzień 30 czerwca 2009 r. kwota zobowiązań umownych Grupy dotyczących wartości niematerialnych wynosiła 57,2 mln zł.

Płynność i źródła finansowania**Płynność**

Bank definiuje ryzyko utraty płynności jako ryzyko wystąpienia braku zdolności do terminowego spełniania swoich bieżących i przyszłych zobowiązań. PKO BP wykazuje konserwatywne podejście do zarządzania ryzykiem utraty płynności i w związku z tym stara się dywersyfikować źródła finansowania i w związku z tym nawiązuje i utrzymuje relacje inwestycyjne w celu zapewnienia dostępu do rynku w trudnych warunkach rynkowych (zob. „Zarządzanie ryzykiem – Ryzyko rynkowe – Ryzyko utraty płynności”).

Źródła finansowania

Grupa PKO BP finansuje swoją działalność zobowiązaniami wobec innych podmiotów (w tym zobowiązaniami wobec klientów) i kapitałem własnym. W ciągu ostatnich kilku lat struktura głównych źródeł finansowania Grupy PKO BP była stabilna. Na dzień 30 czerwca 2009 r. 89,2% sumy zobowiązań Grupy PKO BP stanowiły zobowiązania wobec klientów, a 4,5% zobowiązania wobec innych banków. Natomiast na dzień 31 grudnia 2008 r. 85,3% sumy zobowiązań Grupy PKO BP stanowiły zobowiązania wobec klientów, a 5,8% zobowiązania wobec innych banków. Na dzień 31 grudnia 2008 r. współczynnik kredytów do depozytów osiągnął 98,2%, a następnie zmniejszył się do 94,5% na 30 czerwca 2009 r.

Zobowiązania wobec klientów, na które składają się przede wszystkim środki klientów zdeponowane na rachunkach bieżących i depozyty terminowe, stanowią główne źródło finansowania działalności Grupy PKO BP. Przez ostatnie trzy lata Grupa PKO BP wykazywała wzrost zobowiązań wobec klientów głównie w efekcie wzrostu poziomu depozytów podmiotów gospodarczych i jednostek budżetowych (w 2007 r.) oraz w następstwie zwiększenia depozytów detalicznych (jak w roku 2008). Wzrost ten umożliwił Grupie PKO BP utrzymanie udziału zobowiązań wobec klientów w ogólnej strukturze źródeł finansowania na poziomie od 81,8% (na 31 grudnia 2006 r.) poprzez 79,8% (na 31 grudnia 2007 r.) do 76,5% (na 31 grudnia 2008 r.) i 80,2% (na 30 czerwca 2009 r.). Zmniejszenie udziału zobowiązań wobec klientów w źródłach finansowania Grupy PKO BP na 31 grudnia 2008 r. wynikało głównie ze wzrostu udziału pochodnych instrumentów finansowych. Z kolei zwiększenie udziału zobowiązań wobec klientów w źródłach finansowania Grupy PKO BP na 30 czerwca 2009 r. wynikało ze strategii Grupy polegającej na stabilnym zwiększaniu bazy depozytowej, wzmożeniu działalności marketingowej Grupy PKO BP nakierowanej na klientów detalicznych i korporacyjnych oraz wprowadzeniu do oferty Grupy nowych produktów depozytowych oferujących wyższe oprocentowanie. Środki zgromadzone na rachunkach bieżących klientów są na ogół nieoprocentowane lub oprocentowane według niskiej stopy procentowej i mogą być wypłacone na żądanie. W przypadku depozytów terminowych stopy oprocentowania różnią się w zależności od rodzaju depozytu. Wzrost bazy depozytowej jest jednym z kluczowych elementów zapewniających stabilne źródła finansowania działalności Grupy PKO BP, w szczególności jej działalności kredytowej.

Przez ostatnich kilka lat Grupa PKO BP stosowała politykę mającą na celu zapewnienie silnej bazy depozytowej umożliwiającej sfinansowanie działalności kredytowej. W przeciwieństwie do wielu polskich banków należących do międzynarodowych grup finansowych działalność Grupy PKO BP nie była finansowana ze środków pochodzących od zagranicznych banków macierzystych. W 2007 r. i w 2008 r. polski sektor bankowy i Grupa PKO BP odnotowały znaczny wzrost zapotrzebowania klientów na kredyty i pożyczki. Nadwyżka depozytów Banku nad udzielonymi kredytami i pożyczkami oraz zwiększenie wartości depozytów od klientów, w szczególności wzrost depozytów od ludności w 2008 r., umożliwiły Grupie PKO BP z jednej strony rozszerzenie ogólnej działalności kredytowej, a z drugiej strony ograniczenie wzrostu środków pozyskiwanych na rynku międzybankowym na finansowanie działalności operacyjnej.

Zobowiązania wobec innych banków są drugim co do znaczenia źródłem finansowania Grupy i obejmują środki innych banków zdeponowane na rachunkach bieżących (w tym rachunki loro i depozyty jednodniowe z rynku międzybankowego), depozyty terminowe na rynku międzybankowym oraz otrzymane kredyty i pożyczki (zob. „Opis działalności Grupy – Istotne umowy – Umowy o finansowanie”). Zobowiązania wobec innych banków pozostawały, odpowiednio, na poziomie 4,5% na 30 czerwca 2009 r. oraz 5,8%, 4,9% i 4,7% sumy zobowiązań na 31 grudnia 2008 r., 2007 r. i 2006 r. Zwiększenie udziału zobowiązań wobec innych banków na 31 grudnia 2008 r. było spowodowane przede wszystkim chwilowym faktycznym ograniczeniem depozytów negocjowanych, które zostało jednak szybko zniesione w 2009 r.

W ciągu ostatnich trzech lat finansowych Grupa PKO BP nie emitowała w istotnym zakresie dłużnych papierów wartościowych. Na dzień 30 czerwca 2009 r. jedynymi wyemitowanymi papierami wartościowymi były: (i) obligacje korporacyjne wyemitowane przez Bankowy Fundusz Leasingowy oraz (ii) obligacje wyemitowane przez KREDOBANK. Wartość nominalna wyemitowanych obligacji na 31 grudnia 2008 r. i 30 czerwca 2009 r. wynosiła odpowiednio: dla Bankowego Funduszu Leasingowego – 600 mln zł i 570 mln zł (przy czym zobowiązanie z tytułu sprzedanych obligacji na rynku wtórnym wyniosło 183,6 mln zł według stanu na 31 grudnia 2008 r., a 290,5 mln zł według stanu na 30 czerwca 2009 r. oraz zobowiązanie z tytułu obligacji znajdujących się w portfelu PKO BP wyniosło odpowiednio 406,7 mln zł i 271,2 mln zł), a dla KREDOBANK-u – 28,0 mln zł i 8,4 mln zł.

W 2007 r. Bank wyemitował dziesięcioletnie obligacje podporządkowane o łącznej cenie emisyjnej i łącznej wartości nominalnej 1.600,7 mln zł (zob. „Opis działalności Grupy – Istotne umowy – Istotne emisje dłużnych papierów wartościowych”). W 2008 r. Grupa PKO BP zamierzała pozyskać środki na finansowanie działalności poprzez PKO Finance AB, spółkę zależną ze 100-procentowym udziałem Banku utworzoną w Szwecji, w drodze emisji euroobligacji w ramach programu emisji średnioterminowych papierów wartościowych (EMTN, Euro Medium Term

Note). W związku z pogorszeniem się w latach 2008 i 2009 warunków gospodarczych i sytuacji na rynkach kapitałowych, do Dnia Zatwierdzenia Prospektu nie wyemitowano żadnych papierów wartościowych w ramach programu EMTN.

W ostatnich trzech latach udział kapitału własnego w strukturze finansowania Grupy kształtował się na poziomie: 10,1% na 30 czerwca 2009 r., 10,4% na 31 grudnia 2008 r., 11,0% na 31 grudnia 2007 r. i 10,0% na 31 grudnia 2006 r. Zwiększenie wysokości kapitału własnego wynikało głównie z zatrzymania zysku netto przypadającego na jednostkę dominującą.

W ciągu ostatnich kilku lat nie miało miejsca podwyższenie kapitału zakładowego Banku. W ramach Oferty Bank zamierza pozyskać dodatkowe środki na rozwój działalności. W następstwie dojścia Oferty do skutku kapitał zakładowy Banku zostanie podwyższony (zob. „Wykorzystanie wpływów z Oferty”). W ciągu ostatnich kilku lat podwyższono kapitał zakładowy niektórych spółek należących do Grupy w celu pozyskania środków na ich działalność.

Informacje na temat uwarunkowań prawnych prowadzenia działalności bankowej w Polsce oraz wymogów dotyczących adekwatności kapitałowej znajdują się w rozdziale „Regulacje sektora bankowego w Polsce” oraz w niniejszym rozdziale w punkcie „Adekwatność kapitałowa”.

Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu, poza ograniczeniami wynikającymi z obowiązujących regulacji prawnych oraz zawartych przez Bank umów o finansowanie (zob. „Opis działalności Grupy – Istotne umowy – Umowy o finansowanie”), nie istnieją ograniczenia w wykorzystaniu źródeł finansowania Grupy, które określałyby przeznaczenie środków pozyskanych z depozytów lub linii kredytowych.

Przepływy środków pieniężnych

Poniżej przedstawiono najważniejsze pozycje skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych.

Działalność operacyjna

Przepływy środków pieniężnych Grupy PKO BP z tytułu działalności operacyjnej pochodzą z zysku netto przypadającego na spółkę dominującą za dany rok, skorygowanego o pozycje nieujęte w przepływach pieniężnych i o zapłacone podatki. Korekty z tytułu pozycji nieujętych w przepływach pieniężnych obejmują pozycje takie jak odpisy z tytułu utraty wartości i rezerwy, niezrealizowane zyski i straty, zyski i straty kapitałowe, odpisy amortyzacyjne. Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej są prezentowane przed i po zmianach aktywów i zobowiązań operacyjnych. Aktywa i zobowiązania operacyjne obejmują aktywa i zobowiązania, które stanowią element zwykłej działalności Grupy, takie jak kredyty i należności, depozyty oraz emisje dłużnych papierów wartościowych, które nie zaliczają się do działalności inwestycyjnej ani finansowej.

Działalność inwestycyjna

Działalność inwestycyjna Grupy obejmuje nabywanie i zbywanie inwestycyjnych papierów wartościowych, wartości niematerialnych oraz aktywów trwałych, takich jak nieruchomości i urządzenia.

Działalność finansowa

Działalność finansowa Grupy PKO BP polega na czynnościach prowadzących do zmian kapitału własnego i podporządkowanych zobowiązań, takich jak wypłata dywidendy, wykup wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych oraz zaciąganie lub spłata zobowiązań długoterminowych.

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Na środki pieniężne Grupy i ich ekwiwalenty składają się środki pieniężne w kasie, środki na rachunku nostro w NBP, należności od innych banków w rachunku bieżącym oraz inne środki pieniężne o terminie wymagalności do 3 miesięcy, licząc od dnia nabycia, wykazywane według wartości bilansowej.

Przepływy pieniężne za okres sześciu miesięcy zakończony 30 czerwca 2009 r.

W poniższej tabeli przedstawiono informacje o przepływach pieniężnych netto Grupy PKO BP z działalności operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej oraz środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek i na koniec wskazanych okresów.

	6 miesięcy zakończone 30 czerwca 2009
	<i>(w tys. PLN) (niezbadane)</i>
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	(3.674.597)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	2.283.533
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(73.426)
Przepływy pieniężne netto	(1.464.490)
Środki pieniężne na początek okresu	8.270.243
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	6.805.753

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

Działalność operacyjna

Skutkiem działalności operacyjnej były ujemne przepływy pieniężne netto w kwocie 3.674,6 mln zł. Główne korekty zysku netto, które dały w efekcie ujemne przepływy pieniężne to: (i) ujemne przepływy pieniężne z tytułu zmiany stanu pożyczek i kredytów udzielonych klientom (7.229,9 mln zł), (ii) ujemne przepływy pieniężne z tytułu zmiany stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej (5.562,0 mln zł), (iii) ujemne przepływy pieniężne z tytułu zmiany stanu pochodnych instrumentów finansowych (zobowiązanie) (3.874,1 mln zł). Powyższe wypływy zostały częściowo skompensowane przez: (i) dodatnie przepływy pieniężne z tytułu zmiany stanu zobowiązań wobec klientów (10.966,4 mln zł) oraz (ii) zysk netto (1.150,6 mln zł).

Działalność inwestycyjna

Dodatnie przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej wyniosły 2.283,5 mln zł. Wpływy z działalności inwestycyjnej w kwocie 7.799,2 mln zł, głównie z tytułu wpływów ze zbycia inwestycyjnych papierów wartościowych (7.790,0 mln zł) zostały skompensowane wydatkami z działalności inwestycyjnej w kwocie 5.515,7 mln zł będącymi głównie skutkiem nabycia inwestycyjnych papierów wartościowych (4.814,1 mln zł).

Działalność finansowa

Skutkiem działalności finansowej były ujemne przepływy pieniężne w kwocie 73,4 mln zł. Wpływy wynikające głównie z tytułu spłaty zobowiązań długoterminowych (412,5 mln zł) i wykupu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych (62,9 mln zł) zostały częściowo skompensowane wpływami z tytułu zobowiązań długoterminowych (434,6 mln zł).

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na 30 czerwca 2009 roku

W efekcie przepływów pieniężnych z działalności operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej na dzień 30 czerwca 2009 roku stan środków pieniężnych i ich ekwiwalentów zmniejszył się o 1.464,5 mln zł, czyli o 17,7%, do 6.805,8 mln zł, w porównaniu z 8.270,2 mln zł na początku 2009 r.

Przepływy pieniężne za rok zakończony 31 grudnia 2008 r.

W poniższej tabeli przedstawiono informacje o przepływach pieniężnych netto z działalności operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej oraz środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek i na koniec wskazanych okresów.

	Rok zakończony 31 grudnia 2008
	<i>(w tys. PLN) (zbadane)</i>
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	3.250.104
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(3.105.138)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(1.107.039)
Przepływy pieniężne netto	(962.073)
Środki pieniężne na początek okresu	9.232.316
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	8.270.243

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

Działalność operacyjna

Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej wyniosły 3.250,1 mln zł. Główne korekty zysku netto, które dały w efekcie dodatnie przepływy pieniężne netto, to: (i) dodatnie przepływy pieniężne netto z tytułu zmiany stanu zobowiązań wobec klientów (16.392,3 mln zł), (ii) dodatnie przepływy pieniężne netto z tytułu zmiany stanu pochodnych instrumentów finansowych (zobowiązanie) (4.870,4 mln zł), (iii) dodatnie przepływy pieniężne netto z tytułu zmiany stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej (3.465,7 mln zł) oraz (iv) zysk netto (3.120,7 mln zł). Powyższe wpływy zostały częściowo skompensowane przez: (i) ujemne przepływy pieniężne netto z tytułu zmiany stanu pożyczek i kredytów udzielonych klientom (25.193,0 mln zł) oraz (ii) ujemne przepływy pieniężne netto z tytułu zmiany salda pochodnych instrumentów finansowych (aktywo) (2.040,9 mln zł).

Działalność inwestycyjna

Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej wyniosły (3.105,1) mln zł. Wydatki z działalności inwestycyjnej w wysokości 8.895,6 mln zł wynikające głównie z nabycia inwestycyjnych papierów wartościowych (7.905,3 mln zł), a także nabycia wartości niematerialnych oraz rzeczowych środków trwałych (897,1 mln zł) (zob. „Nakłady inwestycyjne” poniżej) zostały skompensowane wpływami z działalności inwestycyjnej w wysokości 5.790,4 mln zł, na które składały się przede wszystkim wpływy ze zbycia inwestycyjnych papierów wartościowych (5.738,7 mln zł).

Działalność finansowa

Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej wyniosły (1.107,0) mln zł. Wypływy wynikające głównie z wypłaty dywidendy (1.120,8 mln zł) i spłaty zobowiązań długoterminowych (1.017,0 mln zł) zostały częściowo skompensowane przez wpływy pochodzące głównie z tytułu zobowiązań długoterminowych (1.141,8 mln zł).

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na 31 grudnia 2008 r.

W efekcie przepływów pieniężnych z działalności operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej stan środków pieniężnych i ich ekwiwalentów zmniejszył się na koniec 2008 r. o 962,1 mln zł, czyli o 10,4%, do 8.270,2 mln zł, w porównaniu z 9.232,3 mln zł na początku 2008 r.

Nakłady inwestycyjne

W ciągu ostatnich trzech lat obrotowych projekty i inwestycje związane z wdrożeniem nowych systemów informatycznych oraz modernizacją istniejących (w szczególności ZSI oraz systemów wspierających działalność operacyjną Banku) zajmowały dominującą pozycję w łącznych nakładach inwestycyjnych Banku, stanowiąc 75%–80%.

W 2008 r. nakłady inwestycyjne Banku wzrosły o 192,7 mln zł, tj. o 32,1%, do 792,7 mln zł w porównaniu z 599,9 mln zł w 2007 r., przede wszystkim w następstwie zwiększenia inwestycji związanych z wdrożeniem i modernizacją systemów informatycznych (w tym kontynuowanie wdrażania ZSI, opracowanie i wdrożenie aplikacji wspierających zarządzanie ryzykiem operacyjnym i kredytowym, dalszy rozwój aplikacji wspierających sprawozdawczość według MSSF, opracowanie platformy transakcyjnej umożliwiającej dostęp do usług rynku kapitałowego oraz wdrożenie oprogramowania do obsługi obrotu finansowego (*trade finance*), a także zakup licencji informatycznych, takich jak IBM/ELA1 i IBM/ELA2). Ponadto w 2008 r. Bank zmodernizował 46 oddziałów, przeniósł lokalizację 34 i otworzył 16 nowych placówek. Nakłady inwestycyjne zostały przeznaczone również na rozwój sieci bankomatów. W 2007 r. nakłady inwestycyjne Banku wzrosły o 120,8 mln zł, tj. o 25,2%, do 599,9 mln zł w porównaniu z 479,1 mln zł w 2006 r. i obejmowały przede wszystkim inwestycje oraz projekty związane z informatyzacją Banku (głównie w zakresie ZSI) oraz modernizacją sieci oddziałów i placówek oraz sieci bankomatów. W 2007 r. Bank zmodernizował 290 placówek oraz zmienił lokalizację czterech.

W 2006 r. nakłady inwestycyjne Banku były głównie przeznaczone na wdrożenie i modernizację systemów informatycznych, a także na modernizację sieci oddziałów.

W 2008 r. łączne nakłady inwestycyjne spółek z Grupy PKO BP (poza Bankiem) zmniejszyły się o 86,1 mln zł, tj. o 47,1%, do 96,7 mln zł w porównaniu z 182,8 mln zł w 2007 r. Natomiast w 2007 r. łączne nakłady inwestycyjne spółek z Grupy PKO BP (poza Bankiem) wzrosły o 80,4 mln zł, tj. o 78,5%, w porównaniu z 102,4 mln zł w 2006 r.

W latach 2006–2008 główne projekty i inwestycje spółek z Grupy PKO BP (poza Bankiem) były związane z modernizacją sieci sprzedaży na Ukrainie (KREDOBANK), opracowaniem i wdrożeniem systemów informatycznych (w szczególności przez KREDOBANK, CEUP eService, Inteligo i PTE BANKOWY), zakupem pojazdów mechanicznych w ramach działalności leasingowej (Bankowy Fundusz Leasingowy), terminalami (CEUP eService), zakupem i modernizacją urządzeń biurowych oraz modernizacją centrali Banku (Centrum Finansowe Puławska).

Grupa PKO BP finansowała powyższe inwestycje z zysku netto i funduszy własnych.

Inwestycje bieżące i planowane

W 2009 r. inwestycje Banku koncentrują się przede wszystkim na wdrożeniu nowych i modernizacji istniejących systemów informatycznych. Główne projekty w tym obszarze obejmują kontynuację rozwoju ZSI i innych systemów, rozwój aplikacji wspierających zarządzanie ryzykiem, rozwój aplikacji wspierających działalność operacyjną Banku, wdrożenie systemów informatycznych związanych z MiFID, a także inwestycje w sprzęt informatyczny.

Oprócz inwestycji związanych z informatyzacją Banku program inwestycyjny Banku ma też na celu modernizację i przeniesienie lokalizacji istniejących oddziałów i placówek.

Do dnia 31 sierpnia 2009 r. Bank poniósł nakłady inwestycyjne na wskazane powyżej projekty i inwestycje w wysokości 265,8 mln zł.

W 2009 r. główne projekty i inwestycje spółek z Grupy PKO BP (poza Bankiem) obejmują dalszy rozwój systemów informatycznych wspierających sprzedaż produktów i usług (KREDOBANK, CEUP eService, Inteligo i PTE BANKOWY) oraz aplikacji wspierających zarządzanie ryzykiem kredytowym (KREDOBANK), zakup terminali i bankomatów (CEUP eService), zakup pojazdów mechanicznych w ramach działalności leasingowej (Bankowy Fundusz Leasingowy).

W okresie styczeń–sierpień 2009 r. spółki z Grupy PKO BP (poza Bankiem) poniosły nakłady inwestycyjne na wskazane powyżej projekty w wysokości 39,6 mln zł, w tym 14,8 mln zł (tj. 43,5 mln UAH) na projekty na Ukrainie.

Grupa PKO BP finansuje powyższe inwestycje głównie z zysku netto.

Adekwatność kapitałowa

Bank musi przestrzegać wymogów kapitałowych przewidzianych dla instytucji kredytowych i wytycznych dotyczących adekwatności kapitałowej przyjętych przez Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego (Bazylea I i Bazylea II), przyjętych do stosowania w UE (dyrektywy CAD 1

i CAD 2 wdrażające wytyczne Bazylei I oraz Dyrektywa CRD wdrażające wytyczne Bazylei II) oraz przeniesionych do polskiego systemu prawnego w Prawie Bankowym, a także odnośnych regulacjach.

Adekwatność kapitałowa jest stanem, w którym wysokość posiadanej przez Bank bazy kapitałowej jest wystarczająca do spełnienia wymagań regulacyjnych w zakresie wymogów kapitałowych (tzw. **filar I**) oraz kapitału wewnętrznego (tzw. **filar II**) wynikających z Dyrektywy CRD. Publikowanie informacji o adekwatności kapitałowej stanowi tzw. **filar III**. Zarządzanie adekwatnością kapitałową ma na celu utrzymywanie, w sposób ciągły, kapitału na poziomie adekwatnym do skali oraz profilu ryzyka działalności Banku.

Głównymi miarami adekwatności kapitałowej przewidzianymi w Prawie Bankowym są: (i) współczynnik wypłacalności, który musi wynosić co najmniej 8% oraz (ii) relacja funduszy własnych do kapitału wewnętrznego, która musi wynosić co najmniej 1,0.

Z dniem 1 stycznia 2008 r. Bank przyjął zmodyfikowane międzynarodowe wymogi kapitałowe (zasady Bazylei II – Dyrektywy CRD), które wprowadziły zmiany w metodach wyliczania i regulacjach dotyczących adekwatności kapitałowej w odniesieniu do ryzyka kredytowego, rynkowego i operacyjnego.

W tabeli poniżej przedstawiono współczynnik wypłacalności Banku obliczony, odpowiednio, zgodnie z wymogami dyrektyw CAD 2 lub CRD we wskazanych datach.

	CRD		CAD 2		
	na 30 czerwca		na 31 grudnia		
	2009	2008	2008	2007	2006
Współczynnik wypłacalności	10,68%	10,67%	11,24%	11,87%	11,69%

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku

Współczynnik wypłacalności Banku na 30 czerwca 2009 r. oraz na 31 grudnia 2008 r., 2007 r. i 2006 r. oraz relacja funduszy własnych Banku do kapitału wewnętrznego znajdowały się znacznie powyżej ustawowych limitów.

Najważniejszymi czynnikami mającymi wpływ na poziom adekwatności kapitałowej były:

- wzrost portfela kredytowego Banku w latach 2006–2008 skutkujący wzrostem wymogu kapitałowego i wewnętrznego kapitału na pokrycie ryzyka kredytowego (zob. „Sytuacja finansowa” powyżej);
- wdrożenie do stycznia 2008 r., wymagań Dyrektywy CRD skutkujące wzrostem wymogów kapitałowych Banku o około 500 mln zł;
- stosowana w latach 2006–2009 polityka dywidendy przewidująca przeznaczenie około 50% do 65% zysku netto na podwyższenie kapitałów Banku (zob. „Dywidenda i polityka w zakresie dywidendy – Dane historyczne na temat dywidendy”); oraz
- przeprowadzenie przez Bank w 2007 r. emisji obligacji podporządkowanych, która spowodowała zwiększenie kapitałów Banku (zob. „Opis działalności Grupy – Istotne umowy – Istotne emisje dłużnych papierów wartościowych”).

Fundusze własne

Poniższa tabela przedstawia informacje na temat funduszy własnych Banku na podane daty.

(w tys. zł)	na 30 czerwca		na 31 grudnia		
	2009	2008	2008	2007	2006
	(niezbadane)	(niezbadane)	(zbadane)	(zbadane)	(zbadane)
Fundusze podstawowe (Tier 1)	10.857.985	9.131.970	11.003.657	8.324.410	6.634.547
Kapitał zakładowy	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Kapitał zapasowy	7.216.986	7.216.986	7.216.986	5.591.995	4.529.604
Kapitał rezerwowy	3.276.260	1.395.000	1.395.000	1.390.000	1.385.000
Fundusz ogólnego ryzyka za niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	1.070.000	1.070.000	1.070.000	1.070.000	1.070.000
Wynik bieżącego okresu w części zweryfikowanej przez biegłego rewidenta po pomniejszeniu o przewidywane obciążenia	0	0	1.824.745	653.720	0
Niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych i kapitałowych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży	(26.578)	(99.905)	(41.820)	(54.607)	(4.119)
Wartości niematerialne	(1.228.143)	(1.012.148)	(1.155.042)	(927.610)	(726.458)
Zaangażowania kapitałowe (50%)	(450.540)	(437.963)	(306.212)	(399.088)	(619.480)

(w tys. zł)	na 30 czerwca		na 31 grudnia		
	2009	2008	2008	2007	2006
	(niezbadane)	(niezbadane)	(zbadane)	(zbadane)	(zbadane)
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	1.150.160	1.162.737	1.294.488	1.202.935	0
Zobowiązania podporządkowane zaliczone do funduszy uzupełniających	1.600.700	1.600.700	1.600.700	1.600.700	0
Niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży (w wysokości 60% wartości przed opodatkowaniem)	0	0	0	1.323	5.234
Zaangażowania kapitałowe ¹ (50%)	(450.540)	(437.963)	(306.212)	(399.088)	(5.234)
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)	67.536	35.904	91.048	15.997	148.687
Razem fundusze własne	12.075.681	10.330.611	12.389.193	9.543.342	6.783.234

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku

¹ – Fundusze uzupełniające są pomniejszane o 50% zaangażowania kapitałowego w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne i zakłady ubezpieczeń. Jeżeli wartość tych pomniejszeń obniżyłaby wysokość funduszy uzupełniających poniżej zera, kwota ta jest odejmowana od funduszy podstawowych.

W okresie od 31 grudnia 2006 r. do 30 czerwca 2009 r. fundusze własne Banku wzrosły o 5.292,5 mln zł z 6.783,2 mln zł na 31 grudnia 2006 r. do 12.075,7 mln zł na 30 czerwca 2009 r.

Fundusze własne obniżyły się o 313,5 mln zł, czyli 2,5%, do 12.075,7 mln zł na 30 czerwca 2009 r. w porównaniu z 12.389,2 mln zł na 31 grudnia 2008 r. Fundusze własne wzrosły o 2.845,9 mln zł, czyli 29,8%, do 12.389,2 mln zł na 31 grudnia 2008 r. w porównaniu z 9.543,3 mln zł na 31 grudnia 2007 r. Fundusze własne wzrosły o 2.760,1 mln zł, czyli 40,7%, do 9.543,3 mln zł na 31 grudnia 2007 r. w porównaniu z 6.783,2 mln zł na 31 grudnia 2006 r.

Najważniejszymi czynnikami mającymi wpływ na poziom funduszy własnych Banku we wskazanych okresach były:

- stosowana w latach 2006–2009 polityka dywidendy przewidująca przeznaczenie około 50% do 65% zysku netto za dany rok na podwyższenie kapitałów Banku – fundusze własne Banku wzrosły łącznie o 4.578,6 mln zł z zysków za lata 2006–2008 (zob. „Dywidenda i polityka w zakresie dywidendy – Dane historyczne na temat dywidendy”);
- przeprowadzenie przez Bank w 2007 r. emisji obligacji podporządkowanych w kwocie 1.600,7 mln zł, spowodowało zwiększenie kapitałów Banku (zob. „Opis działalności Grupy – Istotne umowy – Istotne emisje dłużnych papierów wartościowych”);
- zaangażowanie kapitałowe Banku w instytucje finansowe (wartość tych inwestycji pomniejsza wartość funduszy własnych Banku) – wartość inwestycji pomniejszających fundusze własne Banku wzrosła w okresie od 31 grudnia 2006 r. do 30 czerwca 2009 r. o 276,4 mln zł; oraz
- wzrost wartości niematerialnych głównie w wyniku wdrożenia ZSI (wartości niematerialne i prawne pomniejszają fundusze własne) – wartości niematerialne wzrosły w okresie od 31 grudnia 2006 r. do 30 czerwca 2009 r. o 501,7 mln zł.

Wymogi kapitałowe (filar I)

Na 30 czerwca 2009 r. Bank wyznaczał wymogi kapitałowe zgodnie z Uchwałą 380/2008, która m.in. wprowadza w życie dyrektywę CRD. W latach 2006–2007 Bank wyznaczał ww. wymogi kapitałowe (z wyjątkiem wymogów kapitałowych na ryzyko operacyjne) zgodnie z wymogami dyrektywy CAD 2. W 2008 r. do wyznaczenia wymogów kapitałowych na ryzyko operacyjne Bank stosował metodę wskaźnika podstawowego. Poczynając od 2009 r., wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne Banku jest wyznaczany metodą standardową.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat wymogów kapitałowych Banku we wskazanych datach.

(w tys. zł)	CRD		CAD 2		
	30 czerwca		31 grudnia		
	2009	2008	2008	2007	2006
	(niezbadane)	(niezbadane)	(zbadane)	(zbadane)	(zbadane)
Wymogi kapitałowe*					
Ryzyko kredytowe	7.912.969	6.534.492	7.462.777	6.183.450	4.507.887
kredytowe (księga bankowa)	7.791.314	6.473.044	7.300.610	6.159.178	4.491.365
kredytowe kontrahenta (księga handlowa)	121.655	61.448	162.167	24.272	16.522
Ryzyko rynkowe	263.910	196.429	202.677	248.023	132.165
walutowe	31.911	0	0	0	0

(w tys. zł)	CRD			CAD 2	
	30 czerwca		31 grudnia		
	2009	2008	2008	2007	2006
	(niezbadane)	(niezbadane)	(zbadane)	(zbadane)	(zbadane)
cen towarów	0	0	0	0	0
cen kapitałowych papierów wartościowych	287	1.572	1.069	1.187	214
szczególne cen instrumentów dłużnych	201.907	167.724	167.505	192.781	94.618
ogólne stóp procentowych	29.805	27.133	34.103	54.055	37.333
Ryzyko operacyjne	864.413	1.015.455	1.156.386	0	0
Inne rodzaje ryzyka	0	0	0	0	0
Łączny wymóg kapitałowy	9.041.292	7.746.376	8.821.840	6.431.473	4.640.052

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku, dane zarządcze Banku

W okresie od 31 grudnia 2006 r. do 30 czerwca 2009 r. wymogi kapitałowe dla Banku wzrosły o 4.401,2 mln zł z 4.640,1 mln zł do 9.041,3 mln zł.

Najważniejszymi czynnikami mającymi wpływ na poziom wymogów kapitałowych we wskazanym okresie były:

- wzrost portfela kredytowego Banku skutkujący zwiększeniem wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe (zob. „Sytuacja finansowa” powyżej);
- wdrożenie z dniem 1 stycznia 2008 r. wymagań dyrektywy CRD skutkujące wzrostem wymogów kapitałowych Banku o około 500 mln zł, co było konsekwencją wprowadzenia nowego wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka operacyjnego powodującego wzrost wymogów kapitałowych Banku o około 1.000 mln zł, przy jednoczesnej zmianie metody wyznaczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, która spowodowała zmniejszenie wymogów kapitałowych dla Banku o około 500 mln zł.

Kapitał wewnętrzny (filar II)

Kapitał wewnętrzny to szacowana przez Bank kwota kapitału, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz wpływu zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka. Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu kapitał wewnętrzny Banku został wyznaczony zgodnie z uchwałą 383/2008 wprowadzającą w życie wymagania Bazylei II – dyrektywy CRD.

Kapitał wewnętrzny Banku jest obliczany na pokrycie każdego z istotnych rodzajów ryzyka, takich jak ryzyko kredytowe (w tym ryzyko niewypłacalności i ryzyko rezydualne), ryzyko rynkowe (ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej i ryzyko płynności), ryzyko operacyjne i ryzyko biznesowe (w tym ryzyko strategiczne). Bank cyklicznie monitoruje istotność poszczególnych rodzajów ryzyka związanych z działalnością prowadzoną przez Bank i jego spółki zależne.

Ujawnienia (filar III)

Bank będący jednostką dominującą w rozumieniu obowiązujących przepisów prawa ogłasza co roku informacje dotyczące adekwatności kapitałowej i zarządzania ryzykiem w odrębnym dokumencie publikowanym nie później niż w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego przez zwyczajne Walne Zgromadzenie.

Raport „Adekwatność kapitałowa i zarządzanie ryzykiem (filar III)” Grupy PKO BP według stanu na dzień 31 grudnia 2008 r. został opublikowany w dniu 30 lipca 2009 r na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl).

Istotne zasady rachunkowości i oszacowania

Grupa podczas sporządzania sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF dokonuje pewnych szacunków i przyjmuje założenia, które bezpośrednio mają wpływ zarówno na sprawozdanie finansowe, jak i na ujętą w nim informację uzupełniającą.

Szacunki i założenia, które Grupa przyjmuje do wykazywania wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów, dokonywane są przy wykorzystaniu danych historycznych oraz innych czynników, które są dostępne oraz uznawane za właściwe w danych okolicznościach. Założenia, co do przyszłości, oraz dostępne dane służą do szacowania wartości bilansowych aktywów oraz zobowiązań, których nie można jednoznacznie określić przy wykorzystaniu innych źródeł. Przy dokonywaniu szacunków Grupa uwzględnia przyczyny oraz źródła niepewności, które są przewidywane na dzień bilansowy. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Dokonywane przez Grupę szacunki oraz założenia są poddawane bieżącym przeglądom. Korekty szacunków są rozpoznawane w tym okresie, w którym dokonano zmiany szacunków, jeżeli korekty dotyczą tylko tego okresu. Natomiast, jeżeli korekty wpływają zarówno na okres, w którym dokonano zmiany, jak i na przyszłe okresy są one rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany oraz w okresach przyszłych. Poniżej przedstawiono najistotniejsze obszary, dla których Grupa dokonuje oszacowań.

Utrata wartości kredytów i pożyczek

Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”) oraz to zdarzenie ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. Grupa planuje przyszłe przepływy pieniężne na podstawie szacunków opartych na historycznych parametrach. Przyjęta metodologia szacowania odpisów z tytułu utraty wartości będzie rozwijana wraz ze zwiększającymi się możliwościami pozyskiwania informacji wskazujących na utratę wartości z istniejących oraz wdrażanych aplikacji i systemów informatycznych. W konsekwencji, pozyskiwanie nowych danych może mieć wpływ na poziom odpisów z tytułu utraty wartości w przyszłości. Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu poddawane są regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

W 2009 r. Grupa zaczęła rozpoznawać zdarzenie restrukturyzacji oraz opóźnienia w spłacie 3–6 miesięcy dla kredytów konsumpcyjnych jako przesłankę indywidualnej utraty wartości, co skutkowało zwiększeniem wartości kredytów z rozpoznaną przesłanką utraty wartości. Powyższe zmiany nie wpłynęły na wzrost odpisów z tytułu utraty wartości, mają natomiast wpływ na wysokość należności z rozpoznaną utratą wartości. Z powodu tej reklasyfikacji, saldo należności z rozpoznaną utratą wartości na dzień 30 czerwca 2009 r. jest wyższe o 1.265,1 mln zł.

Utrata wartości inwestycji w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy wystąpiła utrata wartości inwestycji dokonanych w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych. W przypadku istnienia takiej przesłanki Grupa dokonuje oszacowania wartości użytkowej inwestycji lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży składnika aktywów, w zależności od tego, która z nich jest wyższa, a w przypadku gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość użytkową Grupa ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Powyższa prognoza wartości użytkowej wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa może uzyskać z tytułu dywidend lub wpływów pieniężnych z tytułu ewentualnej sprzedaży inwestycji pomniejszonej o koszty sprzedaży. Przyjęcie innych założeń dotyczących prognozowanych przepływów pieniężnych mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych inwestycji.

Wycena instrumentów pochodnych oraz nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży

Pochodne instrumenty finansowe ujmowane są w wartości godziwej, począwszy od dnia zawarcia transakcji. Instrument pochodny staje się aktywem, jeśli jego wartość godziwa jest dodatnia, a zobowiązaniem w przypadku, gdy jego wartość godziwa jest ujemna. Wartość godziwą instrumentów finansowych znajdujących się w obrocie na rynku stanowi cena rynkowa. W pozostałych przypadkach jest to wartość godziwa określona na podstawie modelu wyceny, do którego dane pozyskano z aktywnego rynku. Wykorzystywane techniki bazują między innymi na modelach zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modelach opcji oraz krzywych dochodowości.

W przypadku, gdy oszacowana wartość godziwa jest niższa bądź wyższa od wartości godziwej na poprzedzający dzień bilansowy (dla transakcji zawartych w danym okresie bilansowym w wartości godziwej) Grupa Kapitałowa zalicza tę wartość odpowiednio do wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej ze skutkiem odnoszonym do rachunku zysków i strat lub do wyniku z pozycji wymiany (dla transakcji walutowych *swap*, walutowych kontraktów terminowych oraz transakcji CIRS) w korespondencji odpowiednio z pozycją „Pochodne instrumenty finansowe”. Efekt ostatecznego rozliczenia transakcji pochodnych wykazuje się w wyniku z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem odnoszonym do rachunku zysków i strat lub w wyniku z pozycji wymiany. Kwoty bazowe transakcji pochodnych wykazane są w pozycjach pozabilansowych w dniu zawarcia transakcji i przez cały okres ich trwania. Opcje wyceniane są przy użyciu modeli wyceny opcji.

Wartość godziwą nieopcyjnych instrumentów pochodnych oraz papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży nienotowanych na aktywnym rynku wyznacza się, stosując modele wyceny bazującej na zdyskontowanych przepływach pieniężnych możliwych do otrzymania z danego instrumentu finansowego. Opcje wyceniane są przy użyciu modeli wyceny opcji. Zmienne oraz założenia używane do wyceny obejmują, w miarę dostępności, dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków. Przy wycenie nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży przyjmowane są również założenia dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta, które wpływają na wycenę instrumentów. Zmiana tych założeń mogłaby mieć wpływ na wycenę wyżej wymienionych instrumentów finansowych.

Stosowane przez Grupę techniki wyceny nieopcyjnych instrumentów pochodnych opierają się na krzywej dochodowości konstruowanej na podstawie dostępnych danych rynkowych (stawki depozytów na rynku międzybankowym, kwotowania transakcji IRS oraz instrumentów *basis swap*).

Dłużne nieskarbowe instrumenty finansowe, niebędące przedmiotem obrotu na rynkach regulowanych, zakwalifikowane do kategorii instrumentów dostępnych do sprzedaży, wycenia się według wartości godziwej, ustalonej poprzez zastosowanie technik wyceny. Przyjęte do wyceny parametry są okresowo weryfikowane z danymi, wynikającymi z transakcji kupna i sprzedaży tych instrumentów, zawieranych przez Grupę z podmiotami niepowiązanymi.

Rachunkowość zabezpieczeń – zabezpieczenie przepływów pieniężnych

W II kwartale 2009 r. Grupa rozpoczęła stosowanie rachunkowości zabezpieczeń w zakresie:

- zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych kredytów hipotecznych w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych oraz ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS,
- zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych kredytów PLN o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS.

Grupa obejmowała rachunkowością zabezpieczeń transakcje CIRS sukcesywnie, począwszy od dnia 1 kwietnia 2009 r. w dacie resetu instrumentów *basis swap*, tj. w dacie ponownego ustalenia nominału nogi PLN po bieżącym kursie, a stanowiących jednocześnie datę początku nowego okresu odsetkowego CIRS (w tym dniu następuje również płatność odsetek oraz różnic kursowych z tytułu rewaluacji nominału).

Zmiany wartości godziwej pochodnego instrumentu zabezpieczającego wyznaczonego jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane są bezpośrednio w kapitale własnym w części stanowiącej efektywną część zabezpieczenia. Część nieefektywną zabezpieczenia ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej”.

Kwoty odniesione bezpośrednio na kapitał własny przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym samym okresie lub okresach, w których zabezpieczana planowana transakcja wywiera wpływ na rachunek zysków i strat.

Testy efektywności obejmują wycenę transakcji zabezpieczających, po pomniejszeniu o wartość odsetek naliczonych oraz różnice kursowe od nominału transakcji zabezpieczających. Wykazywane są one w rachunku zysków i strat, odpowiednio w pozycjach „Wynik z tytułu odsetek” oraz „Wynik z pozycji wymiany”.

Różnice pomiędzy MSSF wydanymi przez IASB oraz MSSF mającymi zastosowanie dla skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy

Grupa stosuje MSSF wydane przez IASB i zatwierdzone procedurą wdrożenia przyjętą przez Komisję Europejską („**MSSF zatwierdzone przez UE**”), które w niektórych aspektach różnią się od Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej wydanych przez IASB („**MSSF wydane przez IASB**”).

Komisja Europejska zatwierdziła MSR 39 „*Instrumenty Finansowe: ujmowanie i wycena*” z wyjątkiem niektórych zapisów dotyczących rachunkowości zabezpieczeń. Z uwagi na fakt, że Grupa stosuje MSSF zatwierdzone przez UE, Grupa zastosowała zapis MSR 39.OS99C w kształcie zatwierdzonym przez UE, zezwalającym na desygnację jako pozycji zabezpieczanej przepływów pieniężnych dotyczących zobowiązań o oprocentowaniu zmiennym, dla których efektywna stopa procentowa jest niższa niż referencyjna stopa procentowa (brak uwzględnienia marży). MSR 39 w wersji wydanej przez IASB wprowadza ograniczenie w tym zakresie.

Ze względu na fakt, iż Grupa zastosowała rozwiązanie rachunkowości zabezpieczeń po raz pierwszy w II kwartale 2009 r., ewentualne różnice mogą mieć wpływ na dane finansowe za okres sześciu miesięcy zakończony 30 czerwca 2009 r.

WYBRANE DANE STATYSTYCZNE I INNE INFORMACJE

W niniejszym rozdziale przedstawiono wybrane dane statystyczne i inne informacje, które pochodzą z Jednostkowych Sprawozdań Finansowych Banku lub danych zarządczych Banku. W niniejszym rozdziale, o ile nie wskazano inaczej, średnie stany bilansowe obliczone zostały na podstawie średnich stanów dziennych. Niniejszy rozdział należy analizować łącznie z informacjami zawartymi w rozdziale „Zarządzanie ryzykiem”, „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej”, w Skonsolidowanych Sprawozdaniach Finansowych wraz z załączonymi informacjami dodatkowymi, jak również z innymi danymi finansowymi przedstawionymi w innych rozdziałach Prospektu.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

Poniższa tabela przedstawia informacje na temat sytuacji finansowej Banku na wskazane daty.

	Na dzień 30 czerwca 2009	Na dzień 31 grudnia		
		2008	2007	2006
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
AKTYWA				
Kasa, środki w Banku Centralnym	2.759.166	5.758.248	4.594.084	4.543.677
Należności od banków	4.866.519	3.906.973	5.315.799	13.349.723
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1.742.988	1.496.147	1.202.919	997.432
Pochodne instrumenty finansowe	3.079.970	3.599.545	1.556.750	1.199.349
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	9.865.290	4.546.497	8.101.534	11.373.301
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	105.031.378	98.102.019	73.822.193	57.339.790
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	6.178.536	8.756.511	5.841.553	6.805.567
Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone	1.262.317	823.518	1.054.395	892.301
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	15.366	–	–	–
Wartości niematerialne	1.228.143	1.155.042	927.610	726.458
Rzeczowe aktywa trwale	2.358.313	2.462.967	2.270.480	2.157.382
w tym nieruchomości inwestycyjne	545	24.170	32.767	36.486
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	–	–	187.707	–
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	127.918	166.803	35.531	–
Inne aktywa	525.490	470.557	429.699	432.347
SUMA AKTYWÓW	139.041.394	131.244.827	105.340.254	99.817.327
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY				
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	455.417	2.816	1.279	1.387
Zobowiązania wobec innych banków	4.502.993	5.699.452	3.624.455	3.875.868
Pochodne instrumenty finansowe	2.275.403	6.150.337	1.280.265	1.097.796
Zobowiązania wobec klientów	113.016.909	101.856.930	85.215.463	82.277.072
Zobowiązania podporządkowane	1.612.053	1.618.755	1.614.885	–
Pozostałe zobowiązania	2.535.270	1.355.396	1.421.321	1.925.573
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	124.391	470.416	–	170.960
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	–	–	–	8.378
Rezerwy	507.153	561.353	453.045	424.569
SUMA ZOBOWIĄZAŃ	125.029.589	117.715.455	93.610.713	89.781.603
Kapitał własny				
Kapitał zakładowy	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Pozostałe kapitały	11.722.914	9.648.112	8.009.550	6.988.333
Wynik roku bieżącego	1.288.891	2.881.260	2.719.991	2.047.391
KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM	14.011.805	13.529.372	11.729.541	10.035.724
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO	139.041.394	131.244.827	105.340.254	99.817.327

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku

Średnie stany bilansowe i stopy procentowe

Poniższa tabela przedstawia średnie stany bilansowe oraz średnie stopy procentowe Banku we wskazanych okresach.

	Okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2009						Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia														
	2008			2007			2008			2007											
	Przychody/ koszty odsetkowe	Średnia stopa pro- centowa	%	Przychody/ koszty odsetkowe	Średnia stopa pro- centowa	%	Przychody/ koszty odsetkowe	Średnia stopa pro- centowa	%	Przychody/ koszty odsetkowe	Średnia stopa pro- centowa	%									
	Stan średni	Kwota		Stan średni	Kwota		Stan średni	Kwota		Stan średni	Kwota		Przychody/ koszty odsetkowe	Kwota		Przychody/ koszty odsetkowe	Kwota		Średnia stopa pro- centowa	%	
<i>(w tys. PLN, z wyjątkiem wartości procentowych)</i> <i>(niezbadane)</i>																					
Aktywa oprocentowane zlotowe	92.331.310	3.642.628	8,0	84.376.768	7.518.688	8,9	72.270.684	5.221.695	7,2	65.765.217	4.408.544	6,7									
Kredyty konsumpcyjne	18.561.846	1.279.994	13,9	17.170.417	2.550.132	14,9	14.283.394	1.836.267	12,9	11.827.252	1.484.859	12,6									
Kredyty mieszkaniowe	20.550.839	718.078	7,0	19.279.865	1.567.270	8,1	15.699.836	1.009.631	6,4	9.618.196	598.913	6,2									
Kredyty dla klientów instytucjonalnych	35.787.460	1.059.548	6,0	30.692.195	2.248.450	7,3	22.518.613	1.306.119	5,8	19.912.266	1.062.191	5,3									
Kredyty dla instytucji finansowych*	1.813.953	96.173	10,7	3.597.187	349.973	9,7	5.594.665	361.694	6,5	6.538.516	355.057	5,4									
Dłużne papiery wartościowe	15.617.212	410.466	5,3	13.637.104	802.862	5,9	14.174.176	707.985	5,0	17.868.986	907.525	5,1									
Inne**	0	78.370	0,0	0	0	0,0	0	0	0,0	0	0	0,0									
Aktywa oprocentowane walutowe	32.242.720	462.168	2,9	21.420.370	1.127.738	5,3	19.836.714	1.023.396	5,2	20.482.202	973.001	4,8									
Kredyty konsumpcyjne	595.398	18.593	6,3	462.544	45.508	9,8	539.066	56.742	10,5	651.751	65.214	10,0									
Kredyty mieszkaniowe	22.783.008	321.820	2,8	14.711.161	766.326	5,2	11.397.836	592.335	5,2	9.743.121	478.539	4,9									
Kredyty dla klientów instytucjonalnych	6.939.470	106.745	3,1	3.814.077	212.389	5,6	2.572.186	129.543	5,0	1.960.315	84.704	4,3									
Kredyty dla instytucji finansowych	1.404.752	7.277	1,0	1.324.107	51.186	3,9	2.750.711	129.424	4,7	4.954.966	215.360	4,3									
Dłużne papiery wartościowe	520.091	7.732	3,0	1.108.481	52.330	4,7	2.576.915	115.352	4,5	3.172.050	129.183	4,1									
Aktywa oprocentowane ogółem	124.574.030	4.104.796	6,6	105.797.137	8.646.426	8,2	92.107.399	6.245.091	6,8	86.247.419	5.381.545	6,2									
Depozyty oprocentowane zlotowe	105.073.343	1.847.816	3,5	89.108.051	2.497.268	2,8	78.298.222	1.558.659	2,0	73.099.132	1.513.944	2,1									
Depozyty od klientów indywidualnych	65.657.687	1.153.412	3,5	54.179.542	1.220.808	2,3	49.745.249	798.513	1,6	49.795.301	893.469	1,8									
Depozyty na żądanie	23.113.437	32.543	0,3	24.237.218	53.834	0,2	22.235.170	40.879	0,2	17.912.222	33.186	0,2									
Rachunki oszczędnościowe ..	3.794.234	95.459	5,1	101.022	5.301	5,2	0	0	0,0	0	0	0,0									
Depozyty terminowe	38.750.015	1.025.410	5,3	29.841.301	1.161.674	3,9	27.510.078	757.634	2,8	31.883.079	860.283	2,7									
Depozyty od klientów instytucjonalnych	35.806.883	594.159	3,3	31.727.583	1.107.793	3,5	26.797.218	660.043	2,5	22.700.476	506.730	2,2									
Depozyty na żądanie	11.348.350	73.350	1,3	12.046.729	212.745	1,8	11.159.270	136.108	1,2	9.276.542	110.442	1,2									
Depozyty terminowe	24.458.533	520.809	4,3	19.680.854	895.048	4,5	15.637.948	523.934	3,4	13.423.934	396.289	3,0									
Depozyty od instytucji finansowych/kredyty i pożyczki...	2.008.782	35.108	3,5	1.600.393	48.079	3,0	1.479.498	37.609	2,5	603.355	23.945	4,0									

	Okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2009							Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia								
	2009				2008				2007				2006			
	Przychody/ koszty odsetkowe	Średnia stopa pro- centowa	%	Kwota	Przychody/ koszty odsetkowe	Średnia stopa pro- centowa	%	Kwota	Przychody/ koszty odsetkowe	Średnia stopa pro- centowa	%	Kwota	Przychody/ koszty odsetkowe	Średnia stopa pro- centowa	%	Kwota
	Stan średni			Stan średni			Stan średni		Stan średni			Stan średni		Stan średni		
	<i>(w tys. PLN, z wyjątkiem wartości procentowych)</i> <i>(niezbadane)</i>															
Obligacje podporządkowane	1.599.992	7,1		1.600.534	115.315	7,2	276.258	17.544	0	6,4		0	0	0		0,0
Inne**	0	0,0		0	5.273	0,0	0	44.951	0	0,0		0	0	89.800		0,0
Depozyty oprocentowane walutowe	10.056.114	1,2		8.355.993	181.075	2,2	7.985.564	183.325	2,3	7.518.226		145.040		1,9		
Depozyty od klientów indywidualnych	4.482.819	1,4		3.843.547	52.386	1,4	4.803.164	70.382	1,5	5.083.313		68.653		1,4		
Depozyty na żądanie	1.500.684	0,2		1.394.693	3.717	0,3	1.630.741	3.077	0,2	1.568.494		3.308		0,2		
Rachunki oszczędnościowe	10.515	1,4		0	0	0,0	0	0	0,0	0		0		0,0		
Depozyty terminowe	2.971.620	1,9		2.448.854	48.669	2,0	3.172.424	67.305	2,1	3.514.820		65.346		1,9		
Depozyty od klientów instytucjonalnych	1.818.518	1,4		1.775.657	44.090	2,5	1.393.893	41.085	2,9	1.139.305		26.489		2,3		
Depozyty na żądanie	842.157	0,4		897.485	9.007	1,0	679.810	3.535	0,5	538.873		6.032		1,1		
Depozyty terminowe	976.361	2,2		878.173	35.084	4,0	714.083	37.550	5,3	600.433		20.457		3,4		
Depozyty od instytucji finansowych/kredyty i pożyczki	3.754.776	0,9		2.736.788	84.598	3,1	1.788.507	71.858	4,0	1.295.608		49.898		3,9		
Pasywa oprocentowane ogółem	115.129.456	3,3		97.464.044	2.678.343	2,7	86.283.786	1.741.984	2,0	80.617.358		1.658.984		2,1		
	Okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2009				2008				2007				2006			
Stopa zwrotu netto z aktywów oprocentowanych (%) ¹	3,6				5,6				4,9				4,3			
Wskaźnik kapitałów własnych do aktywów ogółem (%) ²	10,2				10,7				10,6				9,9			

Źródło: Dane zarządcze Banku

¹ – obliczona poprzez podzielenie wyniku z tytułu odsetek przez łączną wartość średnich aktywów oprocentowanych.² – obliczony poprzez podzielenie średnich kapitałów własnych przez średnie aktywa ogółem (skalkulowanych w oparciu o dane na początek oraz na koniec danego okresu sprawozdawczego).

Uwaga: wyliczenia uwzględniają kredyty niekapitałizowane, które nie zostały uznane za stracone.

* W tym odsetki od rezerw obowiązkowych na rachunku w NBP.

** W tym przychody odsetkowe netto w wyniku zastosowania rachunkowości zabezpieczeń.

Analiza portfela kredytowego

Struktura kredytów i pożyczek udzielonych klientom

Poniższa tabela przedstawia strukturę kredytów i pożyczek udzielonych klientom przez Bank na wskazane daty.

	Na dzień 30 czerwca 2009		Na dzień 31 grudnia					
	Kwota	%*	2008		2007		2006	
Kwota			%*	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota
<i>(w tys. PLN, z wyjątkiem wartości procentowych) (niezbadane)</i>								
Kredyty konsumpcyjne	19.856.884	18,5	18.819.914	18,7	16.740.985	22,0	13.852.262	23,3
Kredyty mieszkaniowe	44.377.070	41,3	41.396.870	41,2	30.509.572	40,1	22.668.800	38,1
Kredyty dla klientów instytucjonalnych	44.053.408	41,0	41.065.584	40,8	29.398.795	38,7	23.499.642	39,5
Suma kredytów przed korektą ESP	108.287.363	100,7	101.282.368	100,7	76.649.352	100,8	60.020.705	100,8
Suma korekty ESP	(709.564)	(0,7)	(696.899)	(0,7)	(588.666)	(0,8)	(502.503)	(0,8)
Suma kredytów po korekcie ESP	107.577.799	100,0	100.585.469	100,0	76.060.686	100,0	59.518.202	100,0
Inne należności	382,522	–	117,090	–	68,235	–	154,979	–
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto	107.960.321	–	100.702.559	–	76.128.921	–	59.673.181	–
Stan odpisów na kredyty i pożyczki	(2.928.943)	–	(2.600.540)	–	(2.306.728)	–	(2.333.391)	–
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	105.031.378	–	98.102.019	–	73.822.193	–	57.339.790	–

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku, dane zarządcze Banku

* % sumy kredytów po korekcie ESP.

Podział kredytów i pożyczek udzielonych klientom według struktury walutowej

Poniższa tabela przedstawia strukturę portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom przez Bank w podziale na waluty na wskazane daty.

	Na dzień 30 czerwca 2009		Na dzień 31 grudnia					
	Kwota	%	2008		2007		2006	
Kwota			%	Kwota	%	Kwota	%	Kwota
<i>(w tys. PLN, z wyjątkiem wartości procentowych) (niezbadane)</i>								
Kredyty konsumpcyjne								
PLN	19.304.122	17,9	18.228.166	18,1	16.287.675	21,4	13.210.259	22,2
EUR	40.855	0,0	15.413	0,0	12.349	0,0	27.669	0,0
USD	19.769	0,0	9.627	0,0	1.206	0,0	2.911	0,0
CHF	492.138	0,5	566.708	0,6	439.755	0,6	611.423	1,0
razem	19.856.884	18,5	18.819.914	18,7	16.740.985	22,0	13.852.262	23,3
Korekta ESP	(334.760)	(0,3)	(332.400)	(0,3)	(284.324)	(0,4)	(215.226)	(0,4)
Suma kredytów konsumpcyjnych po korekcie ESP	19.522.124	18,1	18.487.514	18,4	16.456.661	21,6	13.637.036	22,9
Kredyty mieszkaniowe								
PLN	21.935.033	20,4	19.928.769	19,8	18.604.900	24,5	11.775.625	19,8
EUR	688.430	0,6	674.556	0,7	689.530	0,9	966.580	1,6
USD	163.248	0,2	151.947	0,2	112.769	0,1	196.042	0,3
CHF	21.590.359	20,1	20.641.598	20,5	11.102.372	14,6	9.730.554	16,3
razem	44.377.070	41,3	41.396.870	41,2	30.509.572	40,1	22.668.800	38,1
Korekta ESP	(273.460)	(0,3)	(268.797)	(0,3)	(240.635)	(0,3)	(228.839)	(0,4)
Suma kredytów mieszkaniowych po korekcie ESP	44.103.610	41,0	41.128.073	40,9	30.268.937	39,8	22.439.961	37,7

	Na dzień 30 czerwca 2009		Na dzień 31 grudnia					
	Kwota	%	2008		2007		2006	
			Kwota	%	Kwota	%	Kwota	%
<i>(w tys. PLN, z wyjątkiem wartości procentowych) (niezbadane)</i>								
Kredyty dla klientów instytucjonalnych								
PLN	37.248.894	34,6	34.960.305	34,8	26.444.757	34,8	21.085.064	35,4
EUR	4.232.616	3,9	3.430.868	3,4	1.978.212	2,6	1.559.521	2,6
USD	1.270.874	1,2	1.435.431	1,4	545.964	0,7	460.112	0,8
CHF	1.301.024	1,2	1.238.980	1,2	429.862	0,6	394.945	0,7
razem	44.053.408	41,0	41.065.584	40,8	29.398.795	38,7	23.499.642	39,5
Korekta ESP	(101.344)	(0,1)	(95.702)	(0,1)	(63.707)	(0,1)	(58.438)	(0,1)
Suma kredytów udzielonych klientom instytucjonalnym po korekcie ESP	43.952.064	40,9	40.969.882	40,7	29.335.088	38,6	23.441.204	39,4
Suma kredytów przed korektą ESP	108.287.363	100,7	101.282.368	100,7	76.649.352	100,8	60.020.705	100,8
Korekta ESP	(709.564)	(0,7)	(696.899)	(0,7)	(588.666)	(0,8)	(502.503)	(0,8)
Suma kredytów po korekcie ESP	107.577.799	100,0	100.585.469	100,0	76.060.686	100,0	59.518.202	100,0

Źródło: Dane zarządcze Banku

Struktura zapadalności portfela kredytowego

Poniższe tabele przedstawiają strukturę zapadalności kredytów i pożyczek udzielonych klientom przez Bank według terminów pierwotnych na wskazaną datę.

Na dzień 30 czerwca 2009													
Do 1 miesiąca	%	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy		%	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku		%	Powyżej 1 roku do 5 lat		%	Razem kredyty przed korektą ESP	Korekta ESP	Razem kredyty po korekcie ESP
		%	3 miesięcy		1 roku	%		5 lat					
<i>(w tys. PLN, z wyjątkiem wartości procentowych)</i> <i>(niebadane)</i>													
Kredyty konsumenckie ...	4.456.778	22,4	2.435	0,0	1.483.991	7,5	8.472.645	42,7	5.441.037	27,4	19.856.884	-	-
Kredyty mieszkaniowe ...	58.282	0,1	1.604	0,0	4.864	0,0	275.314	0,6	44.037.007	99,2	44.377.070	-	-
Kredyty dla klientów instytucjonalnych	11.713.295	26,6	42.746	0,1	597.390	1,4	12.237.182	27,8	19.462.795	44,2	44.053.408	-	-
Kredyty razem	16.228.355	15,0	46.785	0,0	2.086.244	1,9	20.985.140	19,4	68.940.839	63,7	108.287.363	(709.564)	107.577.799

Źródło: Dane zarządcze Banku

Poniższe tabele przedstawiają strukturę produktów kredytowych Banku według rzeczywistych terminów zapadalności na wskazaną datę.

Na dzień 30 czerwca 2009															
Do 1 miesiąca	%	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy		%	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku		%	Powyżej 1 roku do 5 lat		%	Dla których termin wymagalności upłynął	%	Razem kredyty przed korektą ESP	Korekta ESP	Razem kredyty po korekcie ESP
		%	3 miesięcy		1 roku	%		5 lat							
<i>(w tys. PLN, z wyjątkiem wartości procentowych)</i> <i>(niebadane)</i>															
Kredyty konsumpcyjne ...	4.582.542	4,2	725.211	0,7	4.001.025	3,7	8.108.428	7,5	2.358.400	2,2	81.278	0,1	19.856.884	-	-
Kredyty mieszkaniowe ...	163.021	0,2	314.964	0,3	1.480.860	1,4	8.016.949	7,4	34.347.420	31,7	53.856	0,0	44.377.070	-	-
Kredyty dla klientów instytucjonalnych	11.492.863	10,6	1.323.217	1,2	6.496.354	6,0	14.235.810	13,1	9.753.836	9,0	751.328	0,7	44.053.408	-	-
Kredyty razem ..	16.238.426	15,0	2.363.392	2,2	11.978.239	11,1	30.361.187	28,0	46.459.657	42,9	886.462	0,8	108.287.363	(709.564)	107.577.799

Źródło: Dane zarządcze Banku

Analiza jakości portfela kredytowego

System klasyfikacji kredytów oraz polityka tworzenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości

Jakość portfela kredytowego Banku jest sprawdzana i monitorowana przez system klasyfikacji kredytów. Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych (w tym kredytów i pożyczek). Jeżeli takie przesłanki istnieją, Bank ustala kwoty odpisów z tytułu utraty wartości. Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”), oraz to zdarzenie ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Do obiektywnych przesłanek utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych Bank zalicza informacje o następujących zdarzeniach:

- wystąpienie znaczących trudności finansowych emitenta lub dłużnika,
- niedotrzymanie postanowień umownych przez emitenta lub dłużnika, np. niespłacenie odsetek lub kapitału albo zaleganie z ich spłatą,
- przyznanie emitentowi lub dłużnikowi, ze względów ekonomicznych lub prawnych związanych z jego trudnościami finansowymi, udogodnienia, które w innym przypadku nie zostałyby udzielone,
- zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacji emitenta lub dłużnika,
- zanik obrotu danym składnikiem aktywów finansowych na aktywnym rynku ze względu na trudności finansowe emitenta lub dłużnika oraz
- wystąpienie zdarzenia umożliwiającego oszacowanie spadku wartości przyszłych przepływów pieniężnych, w tym ich ściągalsności, w odniesieniu do grupy aktywów.

W pierwszej kolejności Bank ustala, czy nastąpiła utrata wartości aktywów na bazie analizy indywidualnej w odniesieniu do należności indywidualnie znaczących. Jeżeli dla pojedynczego składnika aktywów finansowych nie należy dokonywać odpisu z tytułu utraty wartości, składnik ten, po zaszerogowaniu do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce, poddawany jest zbiorczej ocenie pod kątem wystąpienia utraty wartości.

Bank dokonuje podziału należności kredytowych i leasingowych ze względu na wielkość zaangażowania na portfel indywidualny i portfel grupowy.

W portfelu indywidualnym każda pojedyncza ekspozycja kredytowa i leasingowa poddawana jest testowi na utratę wartości. W przypadku rozpoznania utraty wartości, tworzony jest odpis aktualizujący wartość należności. W przypadku, gdy dla danej ekspozycji nie wystąpiły obiektywne przesłanki utraty wartości, ekspozycja ta włączana jest do portfela kredytów lub należności leasingowych ocenianego grupowo.

W portfelu grupowym identyfikowane są grupy o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego, które następnie zbiorczo oceniane są pod kątem utraty wartości.

Jeżeli istnieją obiektywne dowody na utratę wartości aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii pożyczek i należności, należności z tytułu leasingu finansowego lub inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności, kwotę odpisu aktualizacyjnego stanowi różnica między wartością bilansową składnika aktywów a bieżącą wartością, oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat kredytowych, które nie zostały poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z dnia wystąpienia przesłanki dla danego składnika aktywów finansowych.

Kalkulacja bieżącej wartości oszacowanych przepływów pieniężnych dotyczących zabezpieczonego składnika aktywów finansowych uwzględnia przepływy pieniężne wynikające z przejęcia zabezpieczenia, pomniejszonego o koszty przejęcia i sprzedaży.

Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące grupy aktywów finansowych ocenianych łącznie pod kątem utraty wartości są szacowane na podstawie przepływów pieniężnych wynikających z umów oraz historycznych parametrów odzysków generowanych z aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Historyczne parametry odzysków są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji, tak, aby uwzględnić oddziaływanie bieżących warunków oraz wyłączyć czynniki mające wpływ w okresie historycznym, które nie występują obecnie.

Jeżeli w następnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany poprzez dokonanie odpowiedniej korekty salda odpisów aktualizujących. Kwota dokonanego odwrócenia wykazywana jest w rachunku zysków i strat.

Bank planuje, iż przyjęta metodologia szacowania odpisów z tytułu utraty wartości będzie rozwijana wraz ze zwiększającymi się możliwościami pozyskiwania informacji wskazujących na utratę wartości z istniejących oraz wdrażanych aplikacji i systemów informatycznych. W konsekwencji, pozyskiwanie nowych danych może mieć wpływ na poziom odpisów z tytułu utraty wartości w przyszłości.

Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu poddawane są regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

Odpisy na ekspozycje kredytowe

Poniższa tabela przedstawia informacje na temat odpisów na ekspozycje kredytowe Banku na wskazane daty.

	Na dzień 30 czerwca 2009	Na dzień 31 grudnia		
		2008	2007	2006
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
Kredyty i pożyczki udzielone				
Należności wyceniane według metody grupowej (IBNR)	100.595.735	96.689.671	73.328.093	57.072.009
Należności wyceniane według metody zindywidualizowanej	4.669.398	1.879.162	1.181.634	1.160.435
Należności wyceniane według metody portfelowej	2.695.188	2.133.726	1.619.194	1.440.737
Kredyty i pożyczki udzielone brutto	107.960.321	100.702.559	76.128.921	59.673.181
Odpisy na ekspozycje spełniające przesłanki grupowej utraty wartości (IBNR)	(530.938)	(672.508)	(475.673)	(526.312)
Odpisy na ekspozycje spełniające przesłanki zindywidualizowanej utraty wartości	(839.896)	(648.853)	(467.191)	(569.899)
Odpisy na ekspozycje spełniające przesłanki portfelowej utraty wartości	(1.558.109)	(1.279.179)	(1.363.864)	(1.237.180)
Odpisy razem	(2.928.943)	(2.600.540)	(2.306.728)	(2.333.391)
Kredyty i pożyczki udzielone netto	105.031.378	98.102.019	73.822.193	57.339.790

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku

Ekspozycja Banku na ryzyko kredytowe

Poniższa tabela przedstawia ekspozycję Banku na ryzyko kredytowe wynikającą z zaangażowania w kredyty i pożyczki udzielone klientom na wskazane daty.

	Na dzień 30 czerwca 2009	Na dzień 31 grudnia	
		2008	2007
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości	6.532.624	3.161.595	2.317.186
w tym oceniane metodą indywidualną	3.837.436	1.438.770	701.412
Kredyty i pożyczki bez rozpoznanej utraty wartości	101.427.697	97.540.964	73.811.735
nieprzeterminowane	95.407.134	92.553.616	72.067.850
przeterminowane	6.020.563	4.987.348	1.743.885
Razem brutto	107.960.321	100.702.559	76.128.921
Odpisy z tytułu utraty wartości	(2.928.943)	(2.600.540)	(2.306.728)
Razem według wartości bilansowej (netto)	105.031.378	98.102.019	73.822.193

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku

Począwszy od 2009 roku, Bank dokonał zmian w metodologii ustalania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz rozszerzył zakres przesłanek wskazujących na utratę wartości – ekspozycje wobec kredytobiorców, dla których nastąpiło w okresie kredytowania pogorszenie się sytuacji ekonomiczno-finansowej (wyrażające się wyznaczeniem ratingu klienta „G”), ekspozycje, w przypadku których zawarto umowy restrukturyzacyjne bądź obserwowano opóźnienie od 3 do 6 miesięcy dla osób fizycznych aktualnie są traktowane jako należności z indywidualną utratą wartości i objęte są metodą indywidualną lub portfelową.

W konsekwencji, na dzień 30 czerwca 2009 r., należności te zwiększyły wartość kredytów i pożyczek z rozpoznaną utratą wartości o 2.817,8 mln zł. Na dzień 31 grudnia 2008 r. należności te były prezentowane w pozycji „należności bez rozpoznanej utraty wartości”.

Kredyty z rozpoznaną utratą wartości

Poniższa tabela przedstawia kredyty udzielone przez Bank z rozpoznaną utratą wartości spełniające przesłanki zindywidualizowanej i portfelowej utraty wartości na wskazane daty.

	Na dzień	Na dzień 31 grudnia	
	30 czerwca	2008	2007
	2009	(w tys. PLN)	(w tys. PLN)
	(niezbadane)	(zbadane)	(zbadane)
Kredyty gospodarcze	3.334.733	1.314.529	562.700
Kredyty konsumpcyjne	–	18.525	6.850
Kredyty mieszkaniowe	502.703	105.716	131.862
Razem kredyty spełniające przesłanki zindywidualizowanej utraty wartości	3.837.436	1.438.770	701.412
Razem kredyty spełniające przesłanki portfelowej utraty wartości	2.695.188	1.722.825	1.615.774
Razem kredyty z rozpoznaną utratą wartości	6.532.624	3.161.595	2.317.186

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku

Kredyty i pożyczki udzielone klientom podlegające renegotjacji

Poniższa tabela przedstawia kredyty i pożyczki udzielone klientom przez Bank podlegające renegotjacji na wskazane daty.

	Na dzień	Na dzień 31 grudnia	
	30 czerwca	2008	2007
	2009	(w tys. PLN)	(w tys. PLN)
	(niezbadane)	(zbadane)	(zbadane)
Kredyty gospodarcze	112.176	19.015	99.032
Kredyty konsumpcyjne	238.210	18.336	25.043
Kredyty mieszkaniowe	143.842	35.381	53.341
Razem	494.228	72.732	177.416

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku, dane zarządcze Banku

Kredyty i pożyczki udzielone klientom wymagalne i przeterminowane

Poniższa tabela przedstawia strukturę kredytów i pożyczek wymagalnych i przeterminowanych udzielonych przez Bank na wskazane daty.

	Na dzień		Na dzień	
	30 czerwca 2009		31 grudnia 2008	
	Kwota	% całości	Kwota	% całości
	(w tys. PLN, z wyjątkiem wartości procentowych)			
	(niezbadane)			
Kredyty wymagalne	98.342.052	91,5	91.417.585	90,9
Kredyty przeterminowane				
od 1 do 90 dni	4.093.759	3,8	4.124.242	4,1
91 do 180 dni	735.115	0,7	587.675	0,6
181 dni lub więcej	5.116.436	4,8	5.152.866	5,1
Kredyty przeterminowane razem	9.945.311	9,2	9.864.783	9,8
Suma kredytów udzielonych klientom (przed korektą ESP)	108.287.363	100,7	101.282.368	100,7
Korekta ESP	(709.564)	(0,7)	(696.899)	(0,7)
Suma kredytów po korekcie ESP	107.577.799	100,0	100.585.469	100,0

Źródło: Dane zarządcze Banku

Wskaźniki jakości portfela kredytowego

Poniższa tabela przedstawia wybrane wskaźniki jakości portfela kredytowego Banku na wskazane daty.

	Na dzień 30 czerwca 2009	Na dzień 31 grudnia		
		2008	2007	2006
		(%) (niezbadane)		
Wskaźnik udziału kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej w portfelu kredytowym brutto dla Banku ¹	6,8	4,0	3,7	4,4
Wskaźnik pokrycia kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej dla Banku ²	39,8	64,8	82,4	89,7
Wskaźnik odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom do kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto ³	(1,12)	(0,86)	(0,17)	0,02

Źródło: Dane zarządcze Banku

¹ – obliczony poprzez podzielenie wartości bilansowej brutto kredytów i pożyczek wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej przez wartość bilansową brutto kredytów i pożyczek udzielonych klientom.

² – obliczony poprzez podzielenie stanu odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom przez wartość bilansową brutto kredytów i pożyczek wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej.

³ – za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r. obliczony poprzez podzielenie wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom i należności od banków wycenianych według zamortyzowanego kosztu za okres 12 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 i 2008 r., odpowiednio, przez średnie saldo kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto (obliczone jako średnia arytmetyczna kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto na dzień 30 czerwca 2009 i 2008 r. albo na dzień 30 czerwca 2008 i 2007 r., odpowiednio). Za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r. obliczony poprzez podzielenie wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom i należności od banków wycenianych według zamortyzowanego kosztu za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r., odpowiednio, przez średnie saldo kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto (obliczone jako średnia arytmetyczna kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto na początku i na końcu okresu sprawozdawczego).

Podział kredytów spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości według grup kredytów

Poniższa tabela przedstawia strukturę kredytów udzielonych przez Bank spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości według grup kredytów na wskazane daty.

	Na dzień 30 czerwca 2009	Na dzień 31 grudnia		
		2008	2007	2006
		(%) (niezbadane)		
Kredyty gospodarcze	75,8	75,8	68,8	73,2
Kredyty konsumpcyjne	16,1	17,2	22,8	18,7
Kredyty mieszkaniowe	8,2	7,0	8,4	8,1
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Jednostkowe Sprawozdanie Finansowe Banku, dane zarządcze Banku

Koncentracja ryzyka kredytowego

Bank postrzega koncentrację ryzyka kredytowego jako czynnik ryzyka, który powinien być monitorowany oddzielnie. Bank monitoruje portfele kredytowe m.in. w ujęciu branż gospodarczych, regionów geograficznych i zaangażowań wobec pojedynczych klientów.

Struktura koncentracji według branż

Poniższa tabela przedstawia strukturę kredytów dla klientów instytucjonalnych udzielonych przez Bank według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) na wskazaną datę.

	Na dzień 30 czerwca 2009
	<i>(w tys. PLN) (niezbadane)</i>
Kredyty dla klientów instytucjonalnych, według sektorów, w tym	
<i>Zapopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</i>	1.386.812
<i>Górnictwo, kopalnictwo, przemysł paliwowy, żelazny i stalowy</i>	1.621.091
<i>Rolnictwo i branża spożywcza</i>	2.751.167
<i>Działalność produkcyjna</i>	6.698.840
<i>Budownictwo, nieruchomości i najem</i>	5.938.946
<i>Handel i usługi</i>	6.921.741
<i>Inne usługi niefinansowe</i>	5.444.724
<i>Usługi finansowe</i>	3.022.124
<i>Edukacja, administracja publiczna, służba zdrowia</i>	3.527.260
Razem	37.312.706

Źródło: Dane zarządcze Banku

Zaangażowanie wobec pojedynczych klientów

Poniższa tabela przedstawia dziesięć największych zaangażowań kredytowych Banku na wskazaną datę (dane w poniższej tabeli nie uwzględniają zaangażowania kredytowego Banku dotyczącego podmiotów z Grupy).

	Na dzień 30 czerwca 2009		
	Saldo zaangażowania	Klasyfikacja	% kredytów
	<i>(w tys. PLN) (niezbadane)</i>		
Kredytobiorca 1	869.281	normalne	0,81
Kredytobiorca 2	800.000	normalne	0,74
Kredytobiorca 3	685.904	normalne	0,64
Kredytobiorca 4	602.443	normalne	0,56
Kredytobiorca 5	500.000	normalne	0,46
Kredytobiorca 6	443.362	normalne	0,41
Kredytobiorca 7	438.926	normalne	0,41
Kredytobiorca 8	436.808	normalne	0,40
Kredytobiorca 9	435.328	normalne	0,40
Kredytobiorca 10	400.000	normalne	0,37
Razem	5.612.052	–	5,20

Źródło: Dane zarządcze Banku

Zmiany w odpisach z tytułu utraty wartości

Poniższa tabela przedstawia zmiany w odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom przez Bank we wskazanych okresach.

	Okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2009	Rok zakończony 31 grudnia		
		2008	2007	2006
		(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości na początku okresu sprawozdawczego	2.600.540	2.306.728	2.333.391	2.867.546
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości dokonane w trakcie okresu sprawozdawczego	1.534.351	1.577.693	1.170.862	1.013.895
Zmniejszenie odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości w następstwie spisania aktywów z bilansu (niemające wpływu na rachunek zysków i strat)	230.190	470.352	142.792	476.850
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości rozwiązane w trakcie okresu sprawozdawczego	975.758	813.529	1.054.733	1.025.351
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości na końcu okresu sprawozdawczego	2.928.943	2.600.540	2.306.728	2.333.391
Ut看wienie odpisów aktualizujących netto – wpływ na rachunek zysków i strat	(558.593)	(764.164)	(116.129)	11.456

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku oraz dane zarządcze Banku

Podział odpisów z tytułu utraty wartości według rodzaju produktu

Poniższa tabela przedstawia podział odpisów z tytułu utraty wartości kredytów udzielonych przez Bank według rodzaju produktu na wskazane daty.

	Na dzień 30 czerwca 2009		Na dzień 31 grudnia			
			2008		2007	
	Kwota	% całości	Kwota	% całości	Kwota	% całości
	(w tys. PLN, z wyjątkiem wartości procentowych) (niezbadane)					
Kredyty konsumpcyjne	925.043	31,6	694.648	26,7	650.474	28,2
Kredyty mieszkaniowe	504.462	17,2	488.157	18,8	379.992	16,5
Kredyty gospodarcze	1.499.438	51,2	1.417.735	54,5	1.276.261	55,3
Odpisy razem	2.928.943	100,0	2.600.540	100,0	2.306.728	100,0

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku oraz dane zarządcze Banku

Analiza portfela inwestycyjnego

Poniższa tabela przedstawia strukturę portfela inwestycyjnego Banku według rodzaju emitenta papierów wartościowych na wskazane daty.

	Na dzień 30 czerwca 2009		Na dzień 31 grudnia					
			2008		2007		2006	
	Kwota	% całości	Kwota	% całości	Kwota	% całości	Kwota	% całości
	(w tys. PLN) (niezbadane)							
Emitowane przez Skarb Państwa	11.389.299	64,0	9.151.745	61,8	9.507.909	62,8	12.248.053	63,9
Emitowane przez banki centralne	3.748.875	21,1	2.673.729	18,1	2.633.505	17,4	2.640.272	13,8
Emitowane przez pozostałe banki	60.741	0,3	219.632	1,5	764.018	5,0	2.393.001	12,5
Emitowane przez inne podmioty finansowe	271.176	1,5	481.128	3,3	349.198	2,3	129.263	0,7

	Na dzień 30 czerwca 2009		Na dzień 31 grudnia					
			2008		2007		2006	
	Kwota	% całości	Kwota	% całości	Kwota	% całości	Kwota	% całości
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(%)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Emitowane przez podmioty niefinansowe	808.308	4,5	795.041	5,4	639.862	4,2	762.506	4,0
Emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	1.458.249	8,2	1.418.225	9,6	1.176.173	7,8	926.496	4,8
Inne	69.410	0,4	81.205	0,5	102.157	0,7	106.723	0,6
Utrata wartości inwestycyjnych papierów wartościowych	(19.244)	(0,1)	(21.550)	(0,1)	(26.816)	(0,2)	(30.014)	(0,2)
Inwestycyjne papiery wartościowe razem	17.786.814	100,0	14.799.155	100,0	15.146.006	100,0	19.176.300	100,0

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku

Poniższa tabela przedstawia strukturę portfela inwestycyjnego Banku według rodzaju papierów wartościowych na wskazane daty.

	Na dzień 30 czerwca 2009		Na dzień 31 grudnia					
			2008		2007		2006	
	Kwota	% całości	Kwota	% całości	Kwota	% całości	Kwota	% całości
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(%)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1.742.988	9,8	1.496.147	10,1	1.202.919	7,9	997.432	5,2
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	9.865.290	55,5	4.546.497	30,7	8.101.534	53,5	11.373.301	59,3
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (netto) ..	6.178.536	34,7	8.756.511	59,2	5.841.553	38,6	6.805.567	35,5
Inwestycyjne papiery wartościowe razem	17.786.814	100,0	14.799.155	100,0	15.146.006	100,0	19.176.300	100,0

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

Poniższa tabela przedstawia strukturę aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu w portfelu inwestycyjnym Banku na wskazane daty.

	Na dzień 30 czerwca 2009		Na dzień 31 grudnia					
			2008		2007		2006	
	Kwota	% całości	Kwota	% całości	Kwota	% całości	Kwota	% całości
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(%)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)	(w tys. PLN) (zbadane)	(%)
Dłużne papiery wartościowe	1.740.795	99,9	1.491.524	99,7	1.193.255	99,2	995.937	99,9
emitowane przez Skarb Państwa	1.740.613	99,9	1.491.398	99,7	1.193.129	99,2	995.469	99,8
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	182	0,0	126	0,0	126	0,0	468	0,0
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane na giełdach	2.193	0,1	4.623	0,3	9.664	0,8	1.495	0,1
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu razem	1.742.988	100,0	1.496.147	100,0%	1.202.919	100,0	997.432	100,0

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku

Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Poniższa tabela przedstawia strukturę instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat w portfelu inwestycyjnym Banku na wskazane daty.

	Na dzień 30 czerwca 2009		Na dzień 31 grudnia					
			2008		2007		2006	
	Kwota (w tys. PLN) (niezbadane)	% całości (%)	Kwota (w tys. PLN) (zbadane)	% całości (%)	Kwota (w tys. PLN) (zbadane)	% całości (%)	Kwota (w tys. PLN) (zbadane)	% całości (%)
Dłużne papiery wartościowe	9.865.290	100,0	4.546.497	100,0	8.101.534	100,0	11.373.301	100,0
emitowane przez Skarb Państwa	6.093.408	61,8	4.373.621	96,2	7.221.217	89,1	10.082.153	88,6
emitowane przez banki centralne	3.748.875	38,0	–	0,0	–	0,0	–	0,0
emitowane przez pozostałe banki	23.007	0,2	172.876	3,8	764.018	9,4	1.291.148	11,4
emitowane przez inne podmioty finansowe	–	0,0	–	0,0	116.299	1,4	–	0,0
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat razem	9.865.290	100,0	4.546.497	100,0	8.101.534	100,0	11.373.301	100,0

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku

Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

Poniższa tabela przedstawia strukturę inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży w portfelu inwestycyjnym Banku na wskazane daty.

	Na dzień 30 czerwca 2009		Na dzień 31 grudnia					
			2008		2007		2006	
	Kwota (w tys. PLN) (niezbadane)	% całości (%)	Kwota (w tys. PLN) (zbadane)	% całości (%)	Kwota (w tys. PLN) (zbadane)	% całości (%)	Kwota (w tys. PLN) (zbadane)	% całości (%)
Emitowane przez banki centralne	–	0,0	2.673.729	30,5	2.633.505	45,1	2.640.272	38,8
Emitowane przez pozostałe banki	37.734	0,6	46.756	0,5	–	0,0	1.101.853	16,2
Emitowane przez inne podmioty finansowe	271.176	4,4	481.128	5,5	232.899	4,0	129.263	1,9
Emitowane przez podmioty niefinansowe	808.308	13,1	795.041	9,1	639.862	11,0	762.506	11,2
Emitowane przez Skarb Państwa	3.555.278	57,5	3.286.726	37,5	1.093.563	18,7	1.170.431	17,2
Emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	1.458.067	23,6	1.418.099	16,2	1.176.047	20,1	926.028	13,6
Inne	67.217	1,1	76.582	0,9	92.493	1,6	105.228	1,5
Utrata wartości inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(19.244)	(0,3)	(21.550)	(0,2)	(26.816)	(0,5)	(30.014)	(0,4)
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (netto) razem	6.178.536	100,0	8.756.511	100,0	5.841.553	100,0	6.805.567	100,0

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku

Struktura zapadalności portfela inwestycyjnego

Poniższa tabela przedstawia strukturę zapadalności portfela inwestycyjnego Banku oraz związane z tym średnie ważone dochody na wskazane daty.

Rodzaj papierów wartościowych	Na dzień 30 czerwca 2009													
	Zapadalność poniżej miesiąca		Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy		Powyżej 3 miesięcy do 1 roku		Powyżej 1 roku do 5 lat		Powyżej 5 lat		Brak terminu		Razem	
	Kwota	Średni ważony dochód	Kwota	Średni ważony dochód	Kwota	Średni ważony dochód	Kwota	Średni ważony dochód	Kwota	Średni ważony dochód	Kwota	Średni ważony dochód	Kwota	Średni ważony dochód
<i>(w tys. PLN, z wyjątkiem wartości procentowych)</i> <i>(niezbudane)</i>														
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu														
Dłużne papiery wartościowe	297.292	3,4	249.825	4,3	647.012	4,5	109.266	5,2	439.593	5,9	–	0,0	1.742.988	4,7
emitowane przez Skarb Państwa	297.292	3,4	247.632	4,3	647.012	4,5	109.266	5,2	439.593	5,9	–	0,0	1.740.795	4,7
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	–	0,0	–	0,0	182	0,0	–	0,0	–	0,0	–	0,0	182	0,0
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane na giełdach	–	0,0	2.193	0,0	–	0,0	–	0,0	–	0,0	–	0,0	2.193	0,0
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat														
Dłużne papiery wartościowe	4.147.593	3,5	2.291.334	4,5	3.403.419	4,8	(63)	0,0	23.007	1,2	–	0,0	9.865.290	4,2
emitowane przez Skarb Państwa	4.147.593	3,5	2.291.334	4,5	3.403.419	4,8	(63)	0,0	23.007	1,2	–	0,0	9.865.290	4,2
emitowane przez banki centralne	398.718	3,2	2.291.334	4,5	3.403.419	4,8	(63)	0,0	–	0,0	–	0,0	6.093.408	4,6
emitowane przez pozostałe banki	3.748.875	3,5	–	0,0	–	0,0	–	0,0	–	0,0	–	0,0	3.748.875	3,5
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (netto)	–	0,0	–	0,0	–	0,0	–	0,0	23.007	1,2	–	0,0	23.007	1,2
emitowane przez banki centralne	404.397	4,2	152.883	6,0	1.482.434	5,5	3.458.265	5,8	680.557	6,4	–	0,0	6.178.536	5,7
emitowane przez pozostałe banki	–	0,0	–	0,0	–	0,0	–	0,0	–	0,0	–	0,0	–	0,0
emitowane przez inne podmioty finansowe	1.029	8,0	144.364	6,0	125.783	6,3	–	0,0	–	0,0	–	0,0	271.176	6,0
emitowane przez podmioty niefinansowe	393.954	4,1	–	0,0	82.857	3,9	309.906	5,6	8.407	5,4	–	0,0	795.125	4,7
emitowane przez Skarb Państwa	–	0,0	–	0,0	1.170.537	5,5	2.384.741	5,7	–	0,0	–	0,0	3.555.278	5,6
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	9.415	7,0	8.519	6,9	103.256	6,5	665.918	6,3	667.891	6,4	–	0,0	1.454.999	6,4
kapitałowe papiery wartościowe	–	0,0	–	0,0	–	0,0	59.966	0,0	4.259	0,0	–	0,0	64.224	0,0

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku, dane zarządcze Banku

Koncentracja portfela inwestycyjnego

Poniższa tabela przedstawia koncentrację portfela inwestycyjnego Banku wobec największych podmiotów na wskazaną datę.

	Na dzień 30 czerwca 2009	
	Wartość księgowa	% portfela inwestycyjnego
	<i>(w tys. PLN, z wyjątkiem wartości procentowych) (niezbadane)</i>	
Skarb Państwa	11.389.299	64,0
Banki centralne	3.748.875	21,1
Razem	15.138.174	85,1

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku

Zobowiązania

Poniższa tabela przedstawia strukturę zobowiązań Banku na wskazane daty.

	Na dzień 30 czerwca 2009		Na dzień 31 grudnia					
			2008		2007		2006	
	Kwota	%	Kwota	%	Kwota	%	Kwota	%
	<i>(w tys. PLN) (niezbadane)</i>		<i>(w tys. PLN) (zbadane)</i>		<i>(w tys. PLN) (zbadane)</i>		<i>(w tys. PLN) (zbadane)</i>	
Zobowiązania wobec klientów . . .	113.016.909	90,4	101.856.930	86,5	85.215.463	91,0	82.277.072	91,6
Zobowiązania wobec banku centralnego i innych banków	4.958.410	4,0	5.702.268	4,8	3.625.734	3,9	3.877.255	4,3
Zobowiązania podporządkowane . . .	1.612.053	1,3	1.618.755	1,4	1.614.885	1,7	0	0,0
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	124.391	0,1	470.416	0,4	0	0,0	179.338	0,2
Rezerwy	507.153	0,4	561.353	0,5	453.045	0,5	424.569	0,5
Inne zobowiązania	4.810.673	3,8	7.505.733	6,4	2.701.586	2,9	3.023.369	3,4
Zobowiązania razem.	125.029.589	100,0	117.715.455	100,0	93.610.713	100,0	89.781.603	100,0

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku

Depozyty klientów

Poniższa tabela przedstawia depozyty klientów Banku według rodzaju klientów i typu depozytów z uwzględnieniem ESP na wskazane daty.

	Na dzień 30 czerwca 2009		Na dzień 31 grudnia					
			2008		2007		2006	
	Kwota	%	Kwota	%	Kwota	%	Kwota	%
	<i>(w tys. PLN, z wyjątkiem wartości procentowych) (niezbadane)</i>							
Depozyty od klientów indywidualnych	80.374.399	72,0	71.267.066	70,6	60.663.447	71,7	62.550.084	76,9
Depozyty na żądanie	25.271.965	22,6	24.961.061	24,7	25.181.513	29,8	21.228.110	26,1
Rachunki oszczędnościowe . .	7.224.063	6,5	914.330	0,9	0	0,0	0	0,0
Depozyty terminowe	47.878.371	42,9	45.391.674	44,9	35.481.934	42,0	41.321.974	50,8
Depozyty klientów instytucjonalnych	31.277.201	28,0	29.722.865	29,4	23.893.065		18.770.254	
Depozyty na żądanie	13.662.566	12,2	14.255.401	14,1	13.583.636	16,1	11.220.755	13,8
Depozyty terminowe	17.614.635	15,8	15.467.464	15,3	10.309.429	12,2	7.549.499	9,3
Razem depozyty przed korektą ESP	111.651.601	100,0	100.989.931	100,0	84.556.512	100,0	81.320.338	100,0
Korekta ESP	(4.324)	0,0	(4.409)	0,0	(3.495)	0,0	(707)	0,0

	Na dzień 30 czerwca 2009		Na dzień 31 grudnia					
			2008		2007		2006	
	Kwota	%	Kwota	%	Kwota	%	Kwota	%
	<i>(w tys. PLN, z wyjątkiem wartości procentowych) (niezbadane)</i>							
Depozyty klientów po korekcie ESP razem.....	111.647.277	100,0	100.985.522	100,0	84.553.017	100,0	81.319.631	100,0
Pozostałe**.....	1.369.632	–	871.408	–	662.446	–	957.441	–
Zobowiązania wobec klientów . . .	113.016.909	–	101.856.930	–	85.215.463	–	82.277.072	–

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku, dane zarządcze Banku

* % depozytów klientów po korekcie ESP razem.

** Pozycja zawiera w szczególności odsetki, z wyłączeniem funduszu odsetkowego od książeczek mieszkaniowych.

Podział depozytów według struktury walutowej

Poniższa tabela przedstawia podział depozytów klientów Banku według struktury walutowej (bez odsetek) na wskazane daty.

	Na dzień 30 czerwca 2009		Na dzień 31 grudnia					
			2008		2007		2006	
	Kwota	%	Kwota	%	Kwota	%	Kwota	%
	<i>(w tys. PLN, z wyjątkiem wartości procentowych) (niezbadane)</i>							
PLN	105.205.785	94,2	95.168.192	94,2	78.277.083	92,6	75.048.090	92,3
EUR	3.932.471	3,5	3.466.994	3,4	3.677.941	4,3	3.121.784	3,8
USD	2.106.564	1,9	1.968.684	1,9	2.134.747	2,5	2.618.400	3,2
CHF	97.197	0,1	110.979	0,1	71.133	0,1	63.464	0,1
inne	309.584	0,3	275.082	0,3	395.607	0,5	468.599	0,6
Razem depozyty przed korektą ESP	111.651.601	100,0	100.989.931	100,0	84.556.512	100,0	81.320.338	100,0
Korekta ESP.....	(4.324)	0,0	(4.409)	0,0	(3.495)	0,0	(707)	0,0
Depozyty klientów po korekcie ESP razem.....	111.647.277	100,0	100.985.522	100,0	84.553.017	100,0	81.319.631	100,0

Źródło: Dane zarządcze Banku

Struktura wymagalności depozytów

Poniższa tabela przedstawia podział depozytów Klientów Banku (przed korektą ESP i bez odsetek) według pierwotnych terminów wymagalności na wskazaną datę.

	Na dzień 30 czerwca 2009												
	Zapadalność do 1 miesiąca		Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy		Powyżej 3 miesięcy do 1 roku		Powyżej 1 roku do 5 lat		Powyżej 5 lat				
	Kwota	% depozytów	Kwota	% depozytów	Kwota	% depozytów	Kwota	% depozytów	Kwota	% depozytów			
Depozyty od Klientów indywidualnych	32.572.734	40,5	1.163.544	1,4	13.241.477	16,5	19.496.868	24,3	12.251.367	15,2	1.647.800	2,1	80.373.790
Depozyty od Klientów instytucjonalnych	13.718.879	43,9	5.672.428	18,1	5.992.000	19,2	5.878.939	18,8	15.566	0,0	0	0,0	31.277.810
Razem depozyty Klientów	46.291.613	41,5	6.835.971	6,1	19.233.476	17,2	25.375.807	22,7	12.266.932	11,0	1.647.800	1,5	111.651.601

Źródło: Dane zarządcze Banku

Poniższa tabela przedstawia podział depozytów Klientów Banku (przed korektą ESP i bez odsetek) według rzeczywistych terminów wymagalności na wskazaną datę.

	Na dzień 30 czerwca 2009												
	Zapadalność do 1 miesiąca		Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy		Powyżej 3 miesięcy do 1 roku		Powyżej 1 roku do 5 lat		Powyżej 5 lat				
	Kwota	% depozytów	Kwota	% depozytów	Kwota	% depozytów	Kwota	% depozytów	Kwota	% depozytów			
Depozyty od Klientów indywidualnych	32.524.805	29,1	7.627.487	6,8	13.986.831	12,5	23.092.717	20,7	1.424.062	1,3	1.718.498	1,5	80.374.399
Depozyty od Klientów instytucjonalnych	13.811.504	12,4	8.312.309	7,4	6.291.462	5,6	2.850.039	2,6	9.614	0,0	2.273	0,0	31.277.201
Razem depozyty Klientów	46.336.309	41,5	15.939.797	14,3	20.278.293	18,2	25.942.756	23,2	1.433.675	1,3	1.720.771	1,5	111.651.601

Źródło: Dane zarządcze Banku

OPIS DZIAŁALNOŚCI GRUPY

Opis ogólny

PKO BP jest największym bankiem komercyjnym w Polsce oraz wiodącym bankiem na rynku polskim pod względem sumy aktywów, depozytów, klientów oraz sieci dystrybucji. W przeszłości Bank koncentrował się głównie na oferowaniu produktów i usług bankowych dla klientów detalicznych, a oferowanie produktów i usług bankowych dla klientów korporacyjnych na większą skalę rozpoczął w 2004 r.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. Bank obsługiwał około 7,5 mln klientów detalicznych, w tym około 320.000 MŚP oraz około 10.200 klientów korporacyjnych. Około 640.000 klientów Banku korzystało z platformy bankowości elektronicznej Inteligo. Bank osiąga również przychody z działalności inwestycyjnej poprzez inwestowanie nadwyżki płynności Banku na rynku międzybankowym i rynku skarbowych papierów wartościowych.

Od 2004 r. Grupa oferuje produkty i usługi bankowe na Ukrainie poprzez swoją spółkę zależną KREDOBANK.

Oprócz produktów i usług oferowanych w ramach bankowości detalicznej i korporacyjnej Grupa PKO BP świadczy specjalistyczne usługi finansowe w zakresie leasingu, faktoringu, funduszy inwestycyjnych, funduszy emerytalnych, bankowości internetowej oraz elektronicznych usług płatniczych w dziedzinie kart bankowych. Ponadto Grupa Kapitałowa prowadzi działalność inwestycyjną i deweloperską w sektorze nieruchomości.

Z 1.237 oddziałami, 2.223 agencjami, 2.197 pośrednikami finansowymi i 2.356 bankomatami, na dzień 30 czerwca 2009 r., Bank dysponuje największą i najszerzą siecią dystrybucji produktów i usług bankowych w Polsce i jest w stanie pozyskiwać i obsługiwać klientów na terenie całej Polski. Na dzień 30 czerwca 2009 r. zatrudnienie w Banku wyniosło około 28.794 etatów.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. suma aktywów Grupy wynosiła 142.258,5 mln zł, zobowiązania wobec klientów wynosiły 114.115,7 mln zł, a kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto 111.255,7 mln zł, co dawało Grupie PKO BP i jednocześnie Bankowi udział w rynku polskim w wysokości odpowiednio 13,2%, 18,1% i 16,2%.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2008 r. Grupa PKO BP osiągnęła zysk netto przypadający na jednostkę dominującą w wysokości 3.120,7 mln zł, natomiast w okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2009 r. Grupa osiągnęła zysk netto przypadający na jednostkę dominującą w wysokości 1.150,6 mln zł.

Grupa dysponuje solidną bazą kapitałową, ze współczynnikiem wypłacalności na dzień 30 czerwca 2009 r. równym 11,21%. Bank zajmuje drugą pozycję w Polsce pod względem wartości kapitałów własnych, których wartość na dzień 30 czerwca 2009 r. wyniosła 14.011,8 mln zł (łącznie z zyskiem netto za pierwszą połowę 2009 r. i uwzględniając odpisy aktualizacyjne aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży z uwzględnieniem ich wpisu na rezerwę rewaluacyjną).

Historia

Historia Banku

PKO BP działa od 1919 r., początkowo jako Poczta Kasa Oszczędności. Już w 1938 r. PKO była instytucją gromadzącą najwięcej depozytów polskich gospodarstw domowych. W 1948 r. na jej bazie powołano bank państwowy o nazwie Powszechna Kasa Oszczędności. W 1975 r. PKO włączono w struktury NBP. W 1987 r. PKO ponownie stał się samodzielnym bankiem państwowym. Przemiany ustrojowe i reformy gospodarcze w Polsce poszerzyły możliwości funkcjonowania Banku i stymulowały jego rozwój, prowadząc do powstania Grupy Kapitałowej, oferującej pełen zakres usług finansowych. W 2000 r. dokonano przekształcenia Powszechnej Kasy Oszczędności – banku państwowego w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą „Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna”. Od 2004 r. akcje PKO BP notowane są na GPW. W 2007 r. Bank otworzył pierwszą zagraniczną placówkę zlokalizowaną w Londynie.

Historia Grupy PKO

Poczta Kasa Oszczędności, poprzedniczka PKO Banku Polskiego, została założona w 1919 r. Początkowo PKO działała na bazie ogólnopolskiej sieci urzędów pocztowych, wykorzystywanych jako punkty obsługi klienta. Już przed drugą wojną światową była największym podmiotem gromadzącym oszczędności polskich gospodarstw domowych. Po II wojnie światowej PKO wznowiła działalność w 1948 r. i do 1975 r. działała jako samodzielna instytucja. W 1975 r. została przejęta przez NBP i wraz z siecią oddziałów wcielona w struktury NBP. W 1987 r. PKO ponownie stała się niezależnym podmiotem prawnym i została wyznaczona przez władze państwowe, jako jeden z czterech wyspecjalizowanych banków, do obsługi specjalnego sektora gospodarki centralnie planowanej, skupiając się na przyjmowaniu depozytów od klientów detalicznych oraz finansowaniu nieruchomości, w tym spółdzielni mieszkaniowych. Transformacja ustrojowa oraz reformy gospodarcze zapoczątkowane w Polsce w końcu 1989 r. stworzyły nowe szanse dla Banku i stały się bodźcem jego rozwoju.

W 1991 r. utworzono Bankowy Dom Maklerski (obecnie DM PKO BP), specjalistyczną jednostkę organizacyjną Banku. Na początku lat 90. rozpoczęto budowę Grupy Kapitałowej, którą tworzą wraz z Bankiem spółki zależne uzupełniające jego ofertę oraz wspierające podstawowe obszary biznesowe poprzez świadczenie specjalistycznych usług finansowych i niefinansowych. W 1997 r., poszukując możliwości rozszerzenia oferty produktowej, PKO BP wraz z grupą Credit Suisse stworzył PKO/Credit Suisse, spółkę zarządzającą aktywami. W drugiej połowie 1998 r., wraz z Bankiem Handlowym, utworzył PTE BANKOWY, powszechne towarzystwo emerytalne zarządzające otwartym funduszem emerytalnym. W 1999 r. Bank utworzył spółkę leasingową pod firmą Bankowy Fundusz Leasingowy oraz CEUP. W 2002 r.

zakupiona została wiodąca na polskim rynku bankowości internetowej spółka Inteligo. Od 2004 r. Bank oferuje również produkty i usługi bankowe na Ukrainie poprzez spółkę zależną KREDOBANK.

W 2000 r. PKO BP został przekształcony z przedsiębiorstwa państwowego w spółkę akcyjną pod nazwą „*Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.*”, pozostając nadal jednoosobową spółką Skarbu Państwa.

Pierwsza oferta publiczna akcji Banku odbyła się w listopadzie 2004 r. Od tamtej pory 490.000.000 Akcji Istniejących jest notowanych na rynku podstawowym GPW pod symbolem „PKOBP”.

Przewagi konkurencyjne

W ocenie Zarządu następujące przewagi konkurencyjne Grupy pozwolą jej na rozwinięcie działalności.

Lider na rynku bankowym i stabilne fundamenty rozwoju

Polska gospodarka została dotknięta kryzysem ekonomicznym i finansowym w znacznie mniejszym stopniu niż większość gospodarek państw europejskich. W pierwszym kwartale 2009 roku PKB Polski wzrósł o 1,7% w stosunku do analogicznego okresu 2008 roku, w porównaniu z 4,9% spadku PKB w krajach EOG, natomiast w II kwartale 2009 r. wzrost PKB w ujęciu rocznym dla Polski wyniósł 1,4%, przy spadku dla UE na poziomie 4,8%. PKO BP jest liderem rynku bankowego w Polsce – największym bankiem w kraju pod względem wartości aktywów, kredytów i depozytów, liczby klientów i sieci dystrybucji. Zarząd jest zdania, że pozycja lidera na rynku bankowym połączona z ostrożną polityką zarządzania ryzykiem, wykorzystaniem efektów skali oraz skoncentrowaniem działalności na rynku krajowym pozwoli Bankowi w okresie kryzysu finansowego uzyskać przewagę nad konkurentami – stać się silniejszym niż większość konkurentów krajowych i zagranicznych. W ocenie Zarządu pozycja Banku jako lidera połączona z wszechstronną ofertą produktów i usług zapewni Bankowi podstawy do stabilnego wzrostu i dalszego rozwoju.

Silna baza kapitałowa, dobra sytuacja płynnościowa i korzystna sytuacja bilansowa Banku

W czasie kryzysu finansowego Bank zachował solidne podstawy kapitałowe, utrzymując na dzień 30 czerwca 2009 r. współczynnik wypłacalności na poziomie 10,68% oraz fundusze podstawowe na poziomie 10.858,0 mln zł. Kapitał własny ogółem Banku wynosił na dzień 30 czerwca 2009 r. 14.011,8 mln zł i Bank zajmował drugą pozycję pod tym względem wśród polskich banków. Bank utrzymuje ponadto wysoki poziom płynności, mając nadwyżkę depozytów nad kredytami. Zarząd jest zdania, że rozmiar Banku, stabilność finansowa i wysoki poziom płynności pozwoliły PKO BP utrzymać wysoką marżę operacyjną, która przewyższała marże większości konkurentów w Polsce. Ponadto konserwatywna polityka zarządzania ryzykiem pozwoliła Bankowi utrzymać stosunkowo wysoką jakość portfela kredytowego, w którym 6,8% na dzień 30 czerwca 2009 r. stanowią kredyty wyceniane według metody zindywidualizowanej i portfelowej. Portfel inwestycyjny Banku składa się głównie ze skarbowych papierów wartościowych. Bank nie ma także ekspozycji na wysoce ryzykowne aktywa, takie jak *collateralized debt obligations*. W ocenie Banku jego silna baza kapitałowa, wysoki poziom płynności i korzystna sytuacja bilansowa pozwolą na dalszy rozwój Banku, pozyskanie nowych klientów i zwiększenie zyskowności prowadzonej działalności.

Największa baza klientów detalicznych i największa sieć dystrybucji

Bank obsługuje największą liczbę klientów detalicznych w Polsce, tj. około 7,5 mln, i posiada rozległą sieć dystrybucji, która umożliwia pozyskiwanie nowych klientów oraz oferowanie nowych produktów i usług dotychczasowym klientom. Bank ma ponad 1.150 oddziałów detalicznych, 2.200 agencji i 2.350 bankomatów, to jest więcej niż którykolwiek bank w Polsce, zapewniając klientom dogodny dostęp do usług na terenie całego kraju. Ta sieć dystrybucji jest wspierana przez platformę iPKO zapewniającą klientom dostęp do ich rachunków i innych usług finansowych oferowanych przez Bank za pośrednictwem Internetu oraz przez Inteligo, platformę bankowości internetowej obsługującą ponad 640.000 klientów. Na dzień 30 czerwca 2009 r. Bank posiadał zobowiązania wobec klientów w kwocie 113 mld zł, co stanowiło 18,1% udziału w rynku (w oparciu o dane NBP), oraz posiadał należności z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom w kwocie 105 mld zł, co stanowiło 15,9% kredytów udzielonych w sektorze bankowym w Polsce (w oparciu o dane NBP). Bank jest przekonany, że posiada znaczący potencjał do pozyskania nowych klientów, w szczególności z grup, które obecnie w mniejszym stopniu korzystają z usług Banku, takich jak klientów zamożnych, studentów oraz ludzi młodych rozpoczynających karierę zawodową.

Uznana marka z narodową tożsamością

Bank został założony w 1919 roku, jest więc jedną z najstarszych i najlepiej rozpoznawalnych marek na polskim rynku. Zgodnie z badaniami Millward Brown SMG/KRC, niezależnej firmy prowadzącej badania rynkowe, PKO BP uzyskał najlepsze wyniki rozpoznawalności w Polsce, a przez cztery ostatnie lata PKO BP uzyskiwał pierwsze miejsce pod względem najsilniejszej marki w sektorze finansowym w rankingach organizowanych przez wiodący ogólnopolski dziennik „*Rzeczpospolita*”. Ponadto, marka iPKO jest wysoce rozpoznawalna na polskim rynku, stanowi więc solidne podstawy rozwoju bankowości elektronicznej, najważniejszego obecnie kanału dystrybucji usług bankowych i finansowych na świecie. Bank uważa, że jego silna tożsamość narodowa, w szczególności w czasie obecnego kryzysu gospodarczego, wzbudza poczucie bezpieczeństwa u obecnych i potencjalnych klientów, którzy postrzegają Bank jako stabilną i wiarygodną instytucję finansową.

Dobre wyniki finansowe

Dzięki znacznemu wzrostowi aktywów i atrakcyjnemu poziomowi marży operacyjnej zysk netto Grupy przypadający na jednostkę dominującą wzrósł o 35,1% w 2007 r. w porównaniu z 2006 r., natomiast w 2008 r. wzrósł o 7,5% w porównaniu z 2007 r. Głównym źródłem generowania dochodów Banku jest podstawowa działalność bankowa, mniejszy udział miały dochody z działalności transakcyjnej i innych mniej stabilnych źródeł. Za rok zakończony 31 grudnia 2008 r. zwrot z kapitałów własnych Grupy (ROE netto) i zwrot z aktywów (ROA netto) wyniosły odpowiednio 24,0% i 2,6%, przy 18,0% i 1,9% na dzień 30 czerwca 2009 r. Ponadto Grupa koncentruje się na podnoszeniu efektywności operacyjnej, osiągając za rok zakończony 31 grudnia 2008 r. wskaźnik kosztów do przychodów (C/I) na poziomie równym 45,8%, w porównaniu z 54,7% dla całego sektora bankowego w Polsce i zamierza wykorzystać potencjał do jego dalszego obniżania.

Ostrożne zarządzanie ryzykiem

Ostrożne podejście do zarządzania ryzykiem jest integralną częścią organizacji i kultury Banku. Dzięki koncentracji na zarządzaniu ryzykiem Bank poniósł stosunkowo niskie straty na kredytach przy równoczesnej stosunkowo wysokiej jakości aktywów, nawet w czasie globalnego kryzysu finansowego. Bank koncentruje się na głównych produktach bankowości detalicznej i korporacyjnej, co pozwala mu uniknąć istotnych strat z inwestycji w strukturyzowane instrumenty finansowe. Długoletnie doświadczenie w zarządzaniu ryzykiem pozwoliło Bankowi utworzyć jedną z największych w Polsce baz danych profili ryzyka, wykorzystywaną do przygotowywania szczegółowych modeli zarządzania ryzykiem, która została ostatnio poszerzona także o klientów z sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Ponadto Bank ostatnio ukończył prace związane z opracowywaniem i wdrożeniem scentralizowanego, zintegrowanego systemu informatycznego, będącego jednym z największych wdrożeń informatycznych kiedykolwiek przeprowadzonych w Polsce. Oprócz innych korzyści nowy system pozwala Bankowi udoskonalać działalność kredytową i w aktywny sposób zarządzać ryzykiem kontrahentów. W celu stałego udoskonalenia metod zarządzania ryzykiem Bank wdraża system modelowania behawioralnego, skupiający się na skumulowanym profilu ryzyka klienta zamiast na profilu ryzyk związanych z każdym oddzielnym produktem wykorzystywanym przez danego klienta.

Zintegrowana i kompleksowa oferta uzupełniających produktów i usług

Grupa oferuje szeroki wachlarz uzupełniających produktów i usług finansowych, w tym takie jak: leasing, bankowość elektroniczna, fundusze inwestycyjne, fundusze emerytalne i elektroniczne usługi płatnicze w celu sprostania rosnącym wymaganiom klientów. Grupa wykorzystuje szeroką gamę różnorodnych produktów i usług, aby wzmacniać relacje z klientami poprzez *cross-selling* tych produktów.

Strategia

Głównym celem strategicznym PKO BP jest umacnianie pozycji lidera na polskim rynku bankowym oraz zapewnienie trwałego wzrostu wartości dla akcjonariuszy. Bank oferuje szeroką gamę produktów i usług, która pozwala na umacnianie długotrwałych relacji z dotychczasowymi klientami oraz pozyskiwanie nowych klientów.

Globalny kryzys finansowy osłabił siłę kapitałową i płynność wielu konkurencyjnych banków. Z tego względu wiele banków w Polsce musiało ograniczyć swoją działalność kredytową. Akcją kredytową znacznie ograniczyły przede wszystkim banki z udziałem kapitału zagranicznego, na które szczególnie niekorzystny wpływ miały warunki rynkowe w krajach, gdzie mają siedzibę ich spółki dominujące. W opinii Banku, w obecnych warunkach rynkowych jego mocna pozycja kapitałowa, zdolność pozyskiwania depozytów oraz wysoka rozpoznawalność marki są silnymi atutami dla generowania dochodów i pomnażania zysków oraz zwiększania udziału w rynku detalicznym i korporacyjnym.

Kluczowe elementy strategii Banku obejmują:

Rozszerzanie współpracy z dotychczasowymi klientami

Zdaniem Banku, PKO BP posiada znaczny potencjał dla dalszego rozwoju współpracy ze swoimi dotychczasowymi klientami, zarówno detalicznymi, jak i korporacyjnymi. Bank zamierza wzmacniać relacje z obecnymi klientami poprzez rozbudowę sieci dystrybucji, poprawę jakości usług, poprawę efektywności operacyjnej oraz zapewnienie kompleksowej oferty produktowej w celu utrzymania pozycji konkurencyjnej we wszystkich segmentach klientów.

Pozycja lidera na rynku produktów hipotecznych i depozytowych pozwala Bankowi rozwijać długotrwałe relacje z klientami detalicznymi, którzy mają możliwość korzystania ze wszystkich dostępnych zasobów Grupy Kapitałowej PKO BP. W ramach strategii Bank zamierza wykorzystać dotychczasowe relacje z klientami detalicznymi poprzez zastosowanie *cross-sellingu* w celu zwiększenia uproduktowania klientów z wykorzystaniem produktów oferowanych przez spółki Grupy. Elementem strategii jest promowanie sprzedaży produktów i usług, które generując wysokie marże przy stosunkowo niskim ryzyku, przynoszą dodatkowe przychody pozaodsetkowe.

W celu rozszerzenia współpracy z dotychczasowymi klientami Bank nadal będzie koncentrować się na podnoszeniu jakości obsługi i będzie wykorzystywał doświadczenie w zakresie sprzedaży produktów i usług. Bank zamierza poprawiać jakość obsługi klientów poprzez między innymi uproszczenie procedur i automatyzację procesów. Celem Banku jest zachęcenie klientów do wyboru Banku jako dostawcy wszystkich produktów bankowych i finansowych oferowanych przez Grupę. Bank rozwija ofertę produktów bardziej zaawansowanych (produkty skarbowe, depozyty strukturyzowane, produkty bankowości transakcyjnej, leasing, faktoring itp.), aby zaspokoić rosnące potrzeby klientów i zapewnić ich kompleksową obsługę. Ponadto Bank inwestuje w specjalistów produktowych oraz doradców klienta w celu zwiększenia sprzedaży i budowania lojalności klientów.

Pozyskiwanie nowych klientów

W celu pozyskania nowych klientów Bank wykorzystuje szeroką gamę produktów, rozbudowaną sieć dystrybucji, dobrze rozpoznawalną markę oraz wysoką jakość usług. Bank zakłada, że w obecnych warunkach rynkowych przy ograniczonych możliwościach konkurencji jego siła kapitałowa, płynność i reputacja jako banku zapewniającego bezpieczeństwo finansowe pozwolą mu na zwiększenie udziału w rynku.

Bank zamierza wykorzystać ciesząc się dobrą opinią swoje produkty hipoteczne i depozytowe do budowania długotrwałych relacji z nowymi klientami detalicznymi, w szczególności z segmentów klientów zamożnych, studentów oraz ludzi młodych rozpoczynających karierę zawodową. Bank uważa, że posiada znaczne możliwości rozwijania relacji z klientami korporacyjnymi, w tym z instytucjami sektora publicznego, oraz przy projektach infrastrukturalnych, gdzie doświadczenie Banku stanowi jego kluczową przewagę. Od momentu wejścia na rynek bankowości korporacyjnej Bank rozwinął kompleksową ofertę produktów i dąży do rozwoju działalności korporacyjnej dzięki utrzymywaniu lokalnych relacji z klientami.

Rozwój sieci dystrybucji i podnoszenie jakości obsługi

Bank zamierza poprawić efektywność istniejącej sieci dystrybucji oraz zwiększyć jej zasięg. Bank inwestuje w swoich pracowników, aby pogłębiać ich wiedzę na temat produktów i usług w celu podniesienia jakości obsługi klientów. Lokalnych doradców wspierają specjaliści produktowi, aby zapewnić klientom korporacyjnym dostęp do pełnej oferty produktów i usług Banku. Ponadto Bank zamierza w dalszym ciągu inwestować w inicjatywy, które zwiększają satysfakcję klientów. Klienci mogą obecnie dokonywać transakcji poprzez platformy internetowe, telefony komórkowe oraz *call center*.

Zwiększenie zwrotu z kapitału oraz poprawa efektywności kosztowej

Jednym z głównych celów strategicznych Banku jest obniżanie kosztów i utrzymanie wysokiego poziomu świadczonych usług. W 2008 r. Bank zakończył pięcioletni projekt wdrożenia kompleksowego systemu informatycznego, który zwiększa możliwości wykorzystania *cross-sellingu* oraz poprawia proces zarządzania ryzykiem i monitorowania kredytów. Bank podjął działania w zakresie ograniczania kosztów i poprawy wydajności. Obecnie są one skierowane na kontrolowanie wydatków administracyjnych, konsolidowanie procesu zamówień, racjonalizację i centralizację procesów. Od 2004 r. Bank obniżał zatrudnienie o około 1.500 pracowników rocznie. W 2009 r. planowana jest dalsza redukcja zatrudnienia o kolejne 1.150 etatów. Dzięki redukcji kosztów i dalszemu wzrostowi działalności Bank spodziewa się dalszego ograniczenia wskaźnika kosztów do przychodów (C/I).

Ponadto Bank będzie nadal uważnie ocenił potencjalne możliwości inwestycyjne w spółki świadczące usługi finansowe w Polsce i za granicą, które mogłyby uzupełnić ofertę produktową i usługową Grupy, jeżeli nadarzy się taka możliwość. Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu Bank nie wybrał potencjalnych podmiotów, które byłyby celem akwizycji.

Działalność

PKO BP jako największy bank komercyjny w Polsce oferuje szeroki wachlarz bankowych produktów i usług detalicznych i komercyjnych klientom indywidualnym, MŚP, klientom korporacyjnym oraz podmiotom sektora publicznego. Bank jest niekwestionowanym liderem w bankowości detalicznej, a także umacnia silną pozycję rynkową w bankowości korporacyjnej. Na dzień 30 czerwca 2009 Bank obsługiwał około 7,5 mln klientów detalicznych, w tym około 320.000 MŚP oraz ponad 10.200 klientów korporacyjnych. Około 640.000 klientów Banku korzystało z platformy bankowości elektronicznej Inteligo.

W 2008 r. segment detaliczny Grupy wygenerował 94,2% zysku brutto Grupy, podczas gdy kolejne 4,9% wygenerował segment korporacyjny. Grupa uzyskuje również dochody (0,3% zysku brutto Grupy za rok zakończony 31 grudnia 2008 r.) z działalności inwestycyjnej, inwestując nadwyżkę płynności przede wszystkim w obligacje i bony skarbowe denominowane w PLN oraz na międzybankowym i hurtowym rynku pieniężnym. Segmenty detaliczny, korporacyjny i inwestycyjny stanowią główne obszary działalności prowadzonej przez Grupę, które łącznie wygenerowały 99,98% zysku brutto Grupy za okres sześciu miesięcy zakończonych dnia 30 czerwca 2009 r.

Ponadto, oprócz produktów i usług oferowanych w ramach bankowości detalicznej i korporacyjnej, Grupa oferuje wachlarz produktów i usług w zakresie działalności maklerskiej, zarządzania aktywami, funduszy emerytalnych, wsparcia finansowego i leasingu, rozliczeń kart kredytowych oraz rynku nieruchomości. W latach 2006, 2007, 2008 i w okresie sześciu miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2009 r. skonsolidowany zysk netto spółek zależnych Banku podlegających konsolidacji stanowił odpowiednio 4,3%, 9,5%, 0,7% i (12,1)% skonsolidowanego zysku netto Grupy.

Grupa dzieli swoją działalność na trzy obszary: bankowość detaliczną, bankowość korporacyjną i działalność inwestycyjną:

- Obszar bankowości detalicznej obejmuje transakcje Banku z klientami indywidualnymi, klientami MŚP oraz transakcje z klientami rynku mieszkaniowego, a także działalność następujących spółek zależnych: KREDOBANK, PTE BANKOWY, PKO TFI, grupa Inteligo, CEUP eService oraz grupa PKO Inwestycje. Segment ten obejmuje również następujące produkty i usługi: rachunki bieżące i oszczędnościowe, lokaty terminowe, usługi dedykowane klientom zamożnym, produkty inwestycyjne i ubezpieczeniowe, karty płatnicze i kredytowe, kredyty konsumpcyjne i hipoteczne, a także kredyty dla MŚP oraz klientów rynku mieszkaniowego.
- Obszar bankowości korporacyjnej obejmuje transakcje Banku dokonywane z dużymi klientami korporacyjnymi, jak również działalność grupy Bankowy Fundusz Leasingowy. Obszar ten obejmuje m.in. następujące produkty i usługi: prowadzenie rachunków bieżących,

oszczędnościowych i lokat terminowych, przechowywanie papierów wartościowych, produkty walutowe i pochodne, transakcje *sell buy back* i *buy sell back* z klientami, kredyty gospodarcze oraz leasing. W ramach tego segmentu PKO BP zawiera również samodzielnie lub w konsorcjum z innymi bankami umowy finansowania dużych projektów w formie kredytów.

- Obszar działalności inwestycyjnej obejmuje działalność skarbową, maklerską i powierniczą. Ważną część działalności segmentu inwestycyjnego stanowią międzybankowe transakcje lokacyjno-depozytowe, na rynku dłużnych papierów wartościowych, walutowym oraz instrumentów pochodnych, a także transakcje realizowane z klientami segmentu detalicznego i korporacyjnego Banku.

Poniższa tabela pokazuje wynik brutto Grupy z działalności we wskazanych okresach, w podziale na obszary działalności Grupy.

	Za okres sześciu miesięcy zakończony 30 czerwca 2009		Za rok zakończony 31 grudnia			
			2008		2007	
	Kwota	% całości	Kwota	% całości	Kwota	% całości
	(w tys. zł) (niezbadane)	(%)	(w tys. zł) (zbadane)	(%)	(w tys. zł) (zbadane)	(%)
Segment detaliczny	1.546.236	103,4	3.745.983	94,2	2.794.768	77,4
Segment korporacyjny	222.097	14,9	194.731	4,9	364.921	10,1
Segment inwestycyjny	(273.186)	(18,3)	12.114	0,3	395.107	10,9
Zysk brutto	1.495.387	100,0	3.977.343	100,0	3.609.230	100,0

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe.

Podział na obszary za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 r. nie został pokazany w tabeli, ponieważ ze względu na zmiany w metodologii podziału na obszary działalności, począwszy od stycznia 2007 r. i stycznia 2008 r., dane w podziale na obszary za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 r. nie są porównywalne z danymi przedstawionymi za lata 2007 i 2008 oraz za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r.

Dla celów poniższej prezentacji i omówienia działalności w różnych obszarach, opis opiera się na wewnętrznych danych zarządczych przygotowanych na potrzeby Banku, dlatego też różni się od danych w podziale na obszary działalności, przedstawionych w powyższej tabeli i opartych na danych zaczerpniętych ze Skonsolidowanych Sprawozdań Finansowych i od danych przedstawionych w rozdziale „Przegląd działalności operacyjnej i finansowej”.

Szczegółowe informacje na temat działalności istotnych spółek zależnych Banku znajdują się w niniejszym rozdziale w punkcie „Inne Obszary Działalności Grupy”.

Bankowość detaliczna

Opis ogólny

PKO BP jest niekwestionowanym liderem na polskim rynku bankowości detalicznej. W dniu 30 czerwca 2009 r. Bank zajmował wiodącą pozycję pod względem wartości aktywów, kredytów i depozytów oraz liczby prowadzonych rachunków osobistych i obsługiwanych kart bankowych.

Bank dzieli Klientów Bankowości Detalicznej („Klienci Bankowości Detalicznej”) na następujące kategorie klientów:

- indywidualnych („Klienci Bankowości Podstawowej, Osobistej i Prywatnej”) – dzielą się na następujące segmenty: podstawowy (osoby fizyczne, które nie kwalifikują się jako klienci bankowości osobistej lub prywatnej) oraz klienci bankowości osobistej i prywatnej wraz z *private bankingiem*,
- z segmentu MŚP z rocznym przychodem nieprzekraczającym 5 mln zł, oraz
- z segmentu klientów instytucjonalnych rynku mieszkaniowego („Klienci Instytucjonalni Rynek Mieszkaniowego”) – podmioty działające w sektorze mieszkaniowym, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, deweloperzy, pośrednicy w obrocie nieruchomościami, wspólnoty mieszkaniowe oraz zarządcy nieruchomości.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. Bank obsługiwał około 7,5 mln Klientów Bankowości Detalicznej (w tym około 7,1 mln Klientów Bankowości Podstawowej, Osobistej i Prywatnej, 320.000 MŚP i 30.000 Klientów Instytucjonalnych Rynek Mieszkaniowego) oraz około 640.000 klientów platformy Inteligo, którym udzielił kredytów o łącznej wartości brutto 81,9 mld zł i od których pozyskał depozyty o łącznej wartości 80,4 mld zł.

Główne produkty i usługi Banku w ramach bankowości detalicznej obejmują rachunki bieżące i oszczędnościowe, lokaty terminowe, produkty kredytowe (kredyty konsumpcyjne, kredyty hipoteczne i kredyty inwestycyjne i obrotowe dla MŚP i Klientów Instytucjonalnych Rynek Mieszkaniowego), karty płatnicze oraz produkty inwestycyjne i ubezpieczeniowe.

Strategia

Bank zamierza promować swoją ofertę produktów i usług w celu pogłębienia relacji z obecnymi klientami i przyciągnięcia nowych klientów ze wszystkich segmentów. Bank ma spore sukcesy na polu sprzedaży krzyżowej nowych produktów swoim klientom korzystającym

obecnie z kredytów hipotecznych i lokat, w tym kredytów konsumenckich, kart kredytowych i produktów ubezpieczeniowych. Bank zamierza także rozwijać współpracę z najbardziej obiecującymi grupami klientów na polskim rynku – klientami zamożnymi, których może przyciągnąć szerokość oferty Banku, oraz studentami i młodymi specjalistami, mając nadzieję na nawiązanie długotrwałych relacji.

W następstwie owocnego wzrostu sprzedaży kredytów hipotecznych, Bank skoncentrował się na pogłębieniu swojej obecności w segmencie kredytów konsumenckich oferującym wyższe marże. Ponadto Bank dąży do uproszczenia swojej działalności biznesowej. Przykładowo, Bank inwestuje w modernizację swoich placówek, natomiast klienci, którzy zdecydują się dokonywać transakcji na odległość, mogą wybierać między obsługą w sieci Internet, przez telefon komórkowy i przez telefoniczne centra obsługi klienta. Bank jest przekonany, że bankowość elektroniczna stała się dziś jednym z najważniejszych kanałów dystrybucji usług bankowych na świecie, dlatego też planuje rozwijać silne marki iPKO i Inteligo, aby zwiększyć swój udział w usługach bankowych oferowanych poprzez ten kanał dystrybucji w Polsce. Światowy kryzys finansowy osłabił konkurentów Banku, a Zarząd jest zdania, że płynność, silna baza kapitałowa i dostępność źródeł finansowania – przede wszystkim depozytów – przez Bank stanowią przewagi konkurencyjne, które wpłyną w przyszłości na rosnący udział w rynku i wzrost rentowności.

Kanały dystrybucji

PKO BP oferuje produkty i usługi Klientom Bankowości Detalicznej poprzez największą w Polsce sieć placówek i agencji. Na dzień 30 czerwca 2009 r. Bank posiadał 1.169 oddziałów detalicznych, które stanowią główny kanał dystrybucji produktów i usług Banku, oraz 2.223 agencji, które oferują obsługę kasową oraz oferują produkty i usługi Banku, w tym obsługę kasową w oparciu o umowy agencyjne na zasadzie wyłączności. Sieć dystrybucji Banku obejmuje ponadto 2.356 bankomatów i 321 terminali samoobsługowych. Na dzień 31 marca 2009 r. sieć oddziałów Banku stanowiła około 18,2% ogólnej liczby placówek banków komercyjnych w Polsce. Bank modernizuje również istniejące oddziały, aby zadbać o swój ujednolicony wizerunek w całej sieci placówek i unowocześnić je w odpowiedzi na zmieniające się oczekiwania klientów, a także rozwija obecnie kanały dystrybucji w oparciu o nowe technologie. Sieć oddziałów i agencji banku uzupełniają niezależni pośrednicy finansowi. Na dzień 30 czerwca 2009 r. Bank współpracował z 2.197 takimi pośrednikami.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. sieć Banku składała się z 2.356 bankomatów, co stanowiło około 16,2% ogólnej liczby bankomatów na polskim rynku (według danych ze strony www.karty.pl). Klienci Banku mają bezpośredni dostęp do swoich rachunków i mogą przeprowadzać transakcje bankowe również we wszystkich innych bankomatach w Polsce, także tych nienależących do PKO BP, jak również w bankomatach zagranicznych, które honorują karty VISA, MasterCard i Diners Card. Klienci korzystają z bankomatów Banku przy różnych transakcjach, w tym do wypłat gotówki, składania depozytów oraz do innych usług.

Niezależnie od wiodącej pozycji na rynku, Bank rozwija i wdraża kanały dystrybucji oparte na nowych technologiach, w tym telefoniczne centrum obsługi klientów (ang. *call center*), bankowości online, SMS, WAP i placówki samoobsługowe, w celu rozszerzenia zasięgu sieci dystrybucji i spełnienia zmieniających się oczekiwań klientów w warunkach coraz bardziej konkurencyjnego rynku. Bank oferuje usługi bankowości online klientom korzystającym z platformy iPKO oraz klientom, którzy posiadają rachunki w Inteligo. Platforma iPKO oferuje klientom Banku analogiczne produkty i usługi, jakie oferowane są w oddziałach Banku. Inteligo oferuje klientom indywidualnym i MŚP dostęp online do rachunków bankowych, lokat terminowych i innych produktów. Na dzień 30 czerwca 2009 r., Bank obsługiwał około 3,2 mln internetowych rachunków online (w tym około 2,6 mln w iPKO i około 0,6 mln w Inteligo).

Produkty i usługi

Główne produkty i usługi Banku w ramach bankowości detalicznej obejmują rachunki bieżące i oszczędnościowe, lokaty terminowe, produkty kredytowe oraz produkty inwestycyjne i ubezpieczeniowe. Bank oferuje Klientom Bankowości Detalicznej szeroką gamę produktów kredytowych, w tym kredyty konsumenckie (kredyty w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym Superkonto, osobiste kredyty gotówkowe i karty kredytowe), mieszkaniowe kredyty hipoteczne i kredyty studenckie, kredyty obrotowe i inwestycyjne dla MŚP i kredyty dla Klientów Instytucjonalnych Rynku Mieszkaniowego. W zakresie depozytów Bank koncentruje się na lokatach terminowych, rachunkach bieżących i oszczędnościowych, głównie złotych, ale również w innych walutach wymienialnych.

Poniższa tabela przedstawia kredyty brutto udzielone Klientom Bankowości Detalicznej w podziale na rodzaje produktów oraz łączną wartość depozytów w ramach bankowości detalicznej złożonych w Banku na wskazane daty.

	Na dzień 30 czerwca 2009	Na dzień 31 grudnia		
		2008	2007	2006
		(w mln zł) (niezbadane)		
Kredyty bankowości detalicznej i prywatnej	19.860	18.820	16.414	13.650
Kredyty małych i średnich przedsiębiorstw	11.011	9.762	6.907	4.575
Kredyty bankowości hipotecznej	44.348	41.396	31.846	22.462
Kredyty klientów rynku mieszkaniowego	6.623	6.053	2.920	2.823
Razem kredyty Klientów Bankowości Detalicznej	81.842	76.032	58.087	43.510

	Na dzień 30 czerwca 2009	Na dzień 31 grudnia		
		2008	2007	2006
		(w mln zł) (niezbadane)		
Depozyty bankowości detalicznej i prywatnej	80.424	65.749	53.767	55.692
Depozyty małych i średnich przedsiębiorstw	7.601	8.239	6.958	5.788
Depozyty klientów rynku mieszkaniowego	3.504	9.966	10.290	10.160
Razem depozyty Klientów Bankowości Detalicznej	91.528	83.954	71.014	71.640

Źródło: Sprawozdanie Zarządu z Działalności Banku

Szczegółowe informacje na temat kredytów udzielonych przez Bank oraz depozytów złożonych w Banku znajdują się w rozdziale „Przeгляд sytuacji operacyjnej i finansowej – Sytuacja finansowa” oraz „Wybrane dane statystyczne i inne informacje”.

Produkty i usługi dla Klientów Bankowości Podstawowej, Osobistej i Prywatnej

Rachunki bieżące i oszczędnościowe

Rachunek bieżący jest podstawowym produktem oferowanym Klientom Bankowości Podstawowej, Osobistej i Prywatnej. Rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy Superkonto zapewnia dostęp do innych produktów i usług, takich jak limit kredytowy w rachunku, ubezpieczenia na życie i inne produkty ubezpieczeniowe, przelewy bankowe, polecenia przelewu i zlecenia stałe oraz karty debetowe. Na dzień 30 czerwca 2009 r. Bank prowadził około 5,6 mln rachunków Superkonto i wydał do nich około 5,5 mln kart debetowych.

Bank oferuje również Klientom Bankowości Podstawowej, Osobistej i Prywatnej bankowy rachunek oszczędnościowy i internetowy rachunek oszczędnościowy w Inteligo. Na dzień 30 czerwca 2009 r. Klienci Bankowości Podstawowej, Osobistej i Prywatnej zdeponowali na takich rachunkach 8,0 mld zł.

Ponadto na dzień 30 czerwca 2009 r., Klienci Bankowości Podstawowej, Osobistej i Prywatnej posiadali około 276.000 rachunków walutowych w USD, EUR, GBP i CHF i około 760.000 rachunków internetowych w Inteligo.

Bankowość prywatna i osobista

Bank dzieli Klientów Bankowości Podstawowej, Osobistej i Prywatnej na następujące segmenty:

- „Klienci Bankowości Osobistej” – osoby fizyczne, u których średnie miesięczne dochody netto lub wpływy na rachunek bankowy mieszczą się w przedziale od 5.000 zł do 20.000 zł lub których stan środków zdeponowanych Banku lub Grupie Kapitałowej mieści się w przedziale od 150.000 zł do 500.000 zł,
- „Klienci Bankowości Prywatnej” – osoby fizyczne, u których średnie miesięczne dochody netto lub wpływy na rachunek bankowy przekraczają 20.000 zł lub których stan środków zdeponowanych w Banku lub Grupie Kapitałowej mieści się w przedziale od 500.000 do 1.000.000 zł,
- „Klienci Private Banking” – osoby fizyczne, u których stan środków zdeponowanych w Banku lub Grupie Kapitałowej wynosi co najmniej 1.000.000 zł.

Bank oferuje tym trzem segmentom klientów specjalistyczne produkty i usługi, jako część programu bankowości osobistej i prywatnej, który zapewnia klientom usługi osobistego doradcy, osobne strefy obsługi dla VIP-ów w wybranych oddziałach, możliwość negocjowania niektórych warunków usług i lokaty terminowe z możliwością negocjowania poziomu oprocentowania, produkty kredytowe z elastycznymi procedurami decyzyjnymi i harmonogramami płatności, produkty i usługi wymiany walut, prestiżowe karty bankowe i różnorodne produkty ubezpieczeniowe. Na dzień 30 czerwca 2009 r. Bank posiadał około 500.000 Klientów Bankowości Podstawowej, Osobistej i Prywatnej.

Produkty depozytowe

Bank oferuje Klientom Bankowości Podstawowej, Osobistej i Prywatnej produkty depozytowe denominowane w PLN (w tym rachunki bieżące, takie jak rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy Superkonto, indywidualne konta emerytalne, rachunki bankowości elektronicznej online w Inteligo, szeroką gamę lokat terminowych, rachunki oszczędnościowe na cele mieszkaniowe i książeczki oszczędnościowe w formie depozytów bieżących i lokat terminowych), produkty depozytowe denominowane w walutach obcych i rachunki oszczędnościowe w PLN, USD, EUR, CHF i GBP.

Produkty kredytowe

Kredyty konsumenckie

Bank oferuje kredyty konsumenckie Klientom Bankowości Podstawowej, Osobistej i Prywatnej w formie kredytów w rachunku bieżącym, kredytów gotówkowych i kart kredytowych. Wartość tych kredytów konsumenckich stanowiła 24,3%, 24,8%, 28,5% i 31,5% łącznej wartości

kredytów udzielonych przez Bank Klientom Bankowości Detalicznej odpowiednio na dzień 30 czerwca 2009 r. oraz na dzień 31 grudnia 2008 r., 2007 r. i 2006 r.

Kredyt gotówkowy jest podstawowym produktem konsumenckim Banku (oferowanym pod takimi markami jak „Max Pożyczka Mini Rata” i „Szybki Serwis Kredytowy”). Jest to produkt posiadający wysoką marżę i jest oferowany zarówno obecnym klientom Banku, jak i klientom niezwiązanym do tej pory z PKO BP. Ponadto Bank oferuje kredyty w rachunku bieżącym.

Karty płatnicze

Bank oferuje Klientom Bankowości Podstawowej, Osobistej i Prywatnej kompleksowy zestaw produktów w zakresie kart płatniczych wydawanych przez Bank we współpracy z Visa, MasterCard oraz Diners Club. W ofercie Banku dla klientów bankowości prywatnej znajduje się również karta VISA Infinite oraz Master Card Platinum. Na dzień 30 czerwca 2009 r., Bank wydał Klientom Bankowości Podstawowej, Osobistej i Prywatnej około 1 mln kart kredytowych i około 95.000 kart obciążeniowych.

Mieszkaniowe kredyty hipoteczne

Bank utrzymuje wiodącą pozycję na polskim rynku kredytów hipotecznych i takie kredyty stanowiły 54,2%, 54,4%, 52,0% i 51,5% łącznych kredytów udzielonych klientom Bankowości Detalicznej odpowiednio na dzień 30 czerwca 2009 r. oraz na dzień 31 grudnia 2008 r., 2007 r. i 2006 r. Bank oferuje kredyty hipoteczne przede wszystkim w PLN i CHF, a także w EUR, USD i GBP. Na dzień 30 czerwca 2009 r. kredyty hipoteczne w walutach obcych stanowiły 50,6% kredytów hipotecznych ogółem. W pierwszej połowie 2009 r. zaledwie 3,8% nowo udzielonych kredytów hipotecznych denominowanych jest w walutach obcych.

Główne produkty kredytowe Banku składają się z produktów oferowanych pod marką „*Własny Kąt*” (bazą jest standardowy kredyt hipoteczny, który może być przeznaczony na finansowanie większości zakupów domów lub mieszkań, ich wykończenia lub remontów) i kredyty z dopłatami do oprocentowania ze środków budżetu państwa w ramach rządowego programu „*Rodzina na Swoim*”, współfinansowanego przez BGK, państwowy bank specjalizujący się w obsłudze sektora finansów publicznych. Kredyty te są zabezpieczone hipoteką na nabywanej lub na innej nieruchomości. Do czasu ustanowienia hipoteki na nieruchomości na rzecz banku i wpisania jej do księgi wieczystej, kredyty mogą być zabezpieczone przez ubezpieczenie kredytu, weksle własne lub inne formy zabezpieczenia.

Produkty i usługi dla MŚP

Rachunki bieżące i oszczędnościowe

Bank był jednym z pierwszych polskich banków, które wprowadziły linię produktów i usług przeznaczonych specjalnie dla MŚP. Pakiety dedykowane dla segmentu MŚP obejmują m.in.: rachunki bieżące, pomocnicze oraz walutowe lokaty terminowe o negocjowanych warunkach, kredyty, karty bankowe (w tym pierwsza na polskim rynku karta kredytowa przeznaczona dla MŚP) i inne usługi. Na dzień 30 czerwca 2009 Bank obsługiwał około 384.000 kont dla MŚP. Ponadto klienci MŚP posiadali około 51.300 rachunków w Inteligo.

Bank oferuje MŚP kredyty obrotowe i inwestycyjne. Udzielone kredyty inwestycyjne stanowiły kwotę 6,4 mld zł na dzień 30 czerwca 2009 r., 5,8 mld zł na dzień 31 grudnia 2008 r., 3,4 mld zł na dzień 31 grudnia 2007 r. i 1,9 mld zł na dzień 31 grudnia 2006 r., podczas gdy wartość udzielonych kredytów obrotowych wyniosła 3,7 mld zł na dzień 30 czerwca 2009 r., 3,1 mld zł na dzień 31 grudnia 2008 r., 2,2 mld zł na dzień 31 grudnia 2007 r. i 1,6 mld zł na dzień 31 grudnia 2006 r.

Bank oferuje również MŚP produkty w celu współfinansowania projektów inwestycyjnych, które kwalifikują się do programów pomocowych w ramach funduszy strukturalnych UE. Bank stworzył linię produktów pod szyldem Program Europejski dla tych MŚP, które korzystają z programów kredytowych w ramach unijnych funduszy strukturalnych przed i po wstąpieniu Polski do UE. W tym pakiecie produktów dla MŚP znajdują się usługi takie jak finansowanie projektów inwestycyjnych i finansowanie pomostowe, które mają na celu zapewnienie źródła finansowania wydatków inwestycyjnych, które podlegają refundacji oraz gwarancje bankowe i instrumenty zabezpieczające przed ryzykiem walutowym.

Bank oferuje karty kredytowe dedykowane dla MŚP pod markami PKO Euro Biznes i karty obciążeniowe PKO MasterCard Business. Na dzień 30 czerwca 2009 r., Bank wydał 22.825 takich kart.

Produkty i usługi dla Klientów Instytucjonalnych Rynku Mieszkaniowego

Bank oferuje kompleksową linię produktów i usług dopasowaną do potrzeb Klientów Instytucjonalnych Rynku Mieszkaniowego. Produkty te przygotowane zostały z myślą o spółdzielniach mieszkaniowych, ich organach zarządzających oraz członkach spółdzielni, deweloperach, pośrednikach w obrocie nieruchomościami, wspólnotach mieszkaniowych oraz zarządców nieruchomościami i agentach nieruchomości.

Produkty depozytowe Banku oferowane temu segmentowi klientów obejmują rachunki bieżące, rachunki oszczędnościowe, lokaty negocjowane i lokaty *overnight* oraz bankowość elektroniczną. Główne produkty Banku przeznaczone specjalnie dla wspólnot mieszkaniowych obejmują usługi pod markami Pakiet Nasza Wspólnota, Nasza Mała Wspólnota i Pakiet Wspólnota Premium. Najważniejsze kredyty hipoteczne oferowane przez Bank dla takich klientów to Nowy Dom i Nasz Remont. Te produkty są przeznaczone dla wszystkich typów inwestycji nieruchomości mieszkaniowych, w tym na remonty.

Inne produkty i usługi oferowane Klientom Bankowości Detalicznej

Oprócz wyżej wymienionych produktów i usług Banku w zakresie kredytów i depozytów, Grupa oferuje swoim Klientom Bankowości Detalicznej szeroki zakres dodatkowych produktów i usług, w tym usługi maklerskie (oferowane przez DM PKO BP), usługi bankowości elektronicznej (oferowane poprzez platformę Inteligo), produkty inwestycyjne, takie jak fundusze i programy inwestycyjne oraz indywidualne konta emerytalne (oferowane przez PKO TFI), jednostki uczestnictwa w otwartym funduszu emerytalnym (zarządzanym przez PTE BANKOWY) oraz usługi leasingowe dla MŚP (oferowane przez grupę Bankowy Fundusz Leasingowy). Opis tych usług znajduje się w niniejszym rozdziale w punkcie „*Inne obszary działalności Grupy*” poniżej.

Ponadto, we współpracy z wiodącymi polskimi i zagranicznymi towarzystwami ubezpieczeniowymi, takimi jak PZU S.A. i STU Ergo Hestia S.A., Bank oferuje Klientom Bankowości Detalicznej różne produkty ubezpieczeniowe, w tym ubezpieczenie majątkowe, ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej, ubezpieczenie od utraty zatrudnienia i ubezpieczenie podróżne i turystyczne, ubezpieczenie zdrowotne i ubezpieczenie na życie. Ponadto Bank we współpracy z towarzystwami ubezpieczeniowymi wykorzystuje ubezpieczenie jako zabezpieczenie kredytów hipotecznych, kredytów konsumenckich, kredytów inwestycyjnych i kredytów obrotowych udzielanych na rzecz MŚP. W okresie sześciu miesięcy zakończonym do dnia 30 czerwca 2009 r. Bank uzyskał wynik z tytułu ubezpieczeń kredytów w wysokości 58,0 mln zł.

Nowe produkty

W czerwcu 2009 r. rozszerzono ofertę Banku o rachunek oszczędnościowy denominowany w CHF, USD oraz EUR. Nowy produkt jest kierowany do obecnych oraz nowych klientów, w szczególności spłacających kredyty mieszkaniowe w walucie obcej. Produkt ogranicza ryzyko kursowe, na jakie narażeni są klienci zadłużeni w obcej walucie z tytułu kredytów mieszkaniowych.

Bankowość korporacyjna

Opis ogólny

Bank rozwija silną pozycję w segmencie bankowości korporacyjnej w Polsce. Klienci bankowości korporacyjnej Banku („**Klienci Bankowości Korporacyjnej**”) obejmują spółki i jednostki organizacyjne, których roczne obroty przekraczają 5 mln zł.

Klienci Bankowości Korporacyjnej są podzieleni na następujące kategorie:

- średnie przedsiębiorstwa – spółki o rocznych obrotach od 5 mln zł do 30 mln zł,
- duże przedsiębiorstwa – spółki o rocznych obrotach od 30 mln zł do 200 mln zł,
- strategiczni klienci – spółki o rocznych obrotach powyżej 200 mln zł oraz
- podmioty sektora publicznego – jednostki samorządu terytorialnego, centralne i lokalne organy administracji rządowej oraz instytucje publiczne.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. Bank obsługiwał łącznie około 10.200 Klientów Bankowości Korporacyjnej, z których średnie przedsiębiorstwa, duże przedsiębiorstwa, strategiczni klienci i klienci sektora publicznego stanowili odpowiednio 48%, 15%, 8% i 29%. Saldo kredytów udzielonych na rzecz tych klientów wyniosło 26,4 mld zł, a saldo depozytów tych klientów 20,1 mld zł.

Główne produkty i usługi w ramach bankowości korporacyjnej obejmują ogólne produkty kredytowe, bankowość transakcyjną, w tym finansowanie handlu, produkty skarbowe oraz kredyty strukturyzowane, *project finance* i usługi powiernictwa. Klienci korporacyjni mają również dostęp do wszystkich produktów oferowanych przez spółki zależne Banku, w tym do produktów kredytowych opartych na aktywach (takich jak leasing i faktoring) oraz usług związanych z obsługą kart.

Strategia

Rozwój działalności obszaru korporacyjnego jest jednym z filarów strategicznych rozwoju Banku. Bankowość korporacyjna koncentrować się będzie na dużych i średnich polskich przedsiębiorstwach oraz klientach sektora publicznego. Celem rozwoju obszaru korporacyjnego jest wzmocnienie pozycji w bankowości korporacyjnej poprzez wzrost rentownej sprzedaży, zwiększenie udziałów rynkowych, rozwój bazy klientów i wzrost udziału segmentu w wyniku Banku. Bank zamierza realizować politykę kierującą siłą sprzedażową na rentowne produkty i segmenty klientów oraz poprawić strukturę rachunku wyników poprzez zwiększenie udziału wysokomarżowych produktów transakcyjnych i wzrost przychodów prowizyjnych w stosunku do odsetkowych. Ponadto Bank planuje zapewnić zakładany poziom wskaźnika zwrotu z zaangażowanego kapitału, włączając koszty ryzyka kredytowego, koszty płynności i kapitału do polityki cenowej. Bank zamierza wykorzystać jedną z wiodących w Polsce sieci sprzedaży korporacyjnych do pozyskiwania nowych klientów oraz utrzymywania i rozwoju szerokich relacji z obecną bazą klientów. Wysokie kompetencje doradców i specjalistów produktowych działających na rynkach lokalnych, wykonujących zadania i spełniających parametry wyznaczone przez kierownictwo, stanowią podstawę budowy długoterminowych relacji z klientami. Ponadto Bank planuje ostrożnie zarządzać ryzykiem kredytowym poprzez selektywny dobór klientów, strukturyzację transakcji i zabezpieczeń, jak i poprawę jakości procesów kredytowych oraz procesów monitorowania i wyceny ryzyka. Bank zamierza również kontrolować koszty, mając na celu uwalnianie zasobów i kierowanie ich do segmentów o największej efektywności. Centralizacja procesów obsługi klienta korporacyjnego jest podstawą do dalszego rozwoju sprzedaży bez angażowania dodatkowych zasobów Banku.

Dystrybucja

Bank prowadzi działalność w zakresie bankowości korporacyjnej poprzez sieć sprzedaży obejmującą 55 wyspecjalizowanych centrów korporacyjnych zorganizowanych w 13 regionalnych oddziałach bankowości korporacyjnej na terenie całego kraju. Doradcy korporacyjni rozmieszczeni są w centrach korporacyjnych. Ponadto Bank zatrudnia specjalistów produktowych, którzy współpracują z doradcami klientów, aby rozwijać produkty i usługi, indywidualnie dostosowane do potrzeb klientów.

Produkty kredytowe, depozytowe i transakcyjne

Bank oferuje Klientom Bankowości Korporacyjnej kompleksową ofertę produktów depozytowych, w tym depozyty na rachunkach bieżących i lokaty terminowe, jak również produkty kredytowe i produkty transakcyjne.

Bank oferuje Klientom Bankowości Korporacyjnej: (i) kredyty złotowe, w tym kredyty w rachunku bieżącym, kredyty obrotowe i kredyty inwestycyjne; oraz (ii) kredyty walutowe, w tym kredyty obrotowe i kredyty inwestycyjne.

Poniższa tabela przedstawia kredyty brutto udzielone Klientom Bankowości Korporacyjnej oraz łączną wartość depozytów w ramach bankowości korporacyjnej złożonych w Banku na wskazane daty.

	Na dzień 30 czerwca 2009	Na dzień 31 grudnia		
		2008	2007	2006
		(w mln zł) (niezbadane)		
Kredyty korporacyjne	26.445	25.251	17.974	16.009
Depozyty korporacyjne	20.123	17.036	13.542	9.680

Źródło: Sprawozdanie Zarządu z Działalności Banku

Szczegółowe informacje na temat kredytów udzielonych przez Bank oraz depozytów złożonych w Banku znajdują się w rozdziale „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej – sytuacja finansowa” oraz „Wybrane dane statystyczne i inne informacje”.

Podmioty sektora finansów publicznych i jednostki samorządu terytorialnego stanowią ważną grupę klientów Banku w zakresie produktów kredytowych. Bank oferuje pełną gamę produktów dopasowanych do potrzeb klientów, takich jak kredyty na finansowanie deficytu budżetowego, kredyt inwestycyjny (w tym środki z linii kredytowej Europejskiego Banku Inwestycyjnego Global Loan), emisje obligacji.

Bank oferuje Klientom Bankowości Korporacyjnej produkty w ramach finansowania projektów dofinansowanych ze środków pomocowych w ramach funduszy strukturalnych UE pod szyldem Program Europejski, który obejmuje finansowanie pomostowe, współfinansowanie, gwarancje i usługi konsultingowe i doradcze, które są indywidualnie dostosowane do szczególnych potrzeb Klientów Bankowości Korporacyjnej.

Bank oferuje również konsorcjalne produkty kredytowe, jako organizator i jako członek konsorcjum. Na dzień 31 grudnia 2008 r. Bank uczestniczył w 41 kredytach konsorcjalnych. Na dzień 30 czerwca 2009 r. całkowita ekspozycja Banku z tytułu kredytów konsorcjalnych wyniosła 3.861,75 mln zł.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. saldo kredytów spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości udzielonych Klientom Bankowości Korporacyjnej wyniosło 5.464 mln zł, co stanowiło 4,9% całkowitego portfela kredytowego Banku.

Bank oferuje Klientom Bankowości Korporacyjnej kompleksową ofertę produktów depozytowych, w tym rachunek bieżący i lokaty terminowe. Główne produkty depozytowe oferowane przez Bank Klientom Bankowości Korporacyjnej obejmują lokaty złotowe i walutowe (standardowe i negocjowane), depozyty automatyczne, lokaty nocne (*overnight*) oraz strukturyzowane produkty inwestycyjne (w tym bony skarbowe i obligacje, transakcje typu *repo* i *reverse repo*).

Oprócz różnych produktów depozytowych i kredytowych, Bank oferuje Klientom Bankowości Korporacyjnej nowoczesne produkty transakcyjne, które ułatwiają efektywne zarządzanie przepływami pieniężnymi i płynnością spółek, grup kapitałowych i jednostek budżetowych oraz mają na celu podniesienie skuteczności operacyjnej i redukcję kosztów. Produkty te są pomocne Klientom Bankowości Korporacyjnej w zarządzaniu zobowiązaniami, monitorowaniu stanu ściągania należności, obsłudze gotówkowej obejmującej liczenie i księgowanie gotówki na rachunku, płatnościach masowych oraz finansowaniu handlu (ang. *trade finance*) i pozwalają klientom obniżyć koszty transakcji handlowych.

Produkty transakcyjne Banku dzielą się na następujące kategorie:

- produkty zarządzania płynnością (rachunek bieżący, *cash pooling*, rachunek skonsolidowany, rachunek zastrzeżony typu *escrow*, „mikrorachunki”),
- produkty zarządzania zobowiązaniami i płynnością (płatności krajowe i zagraniczne, płatności masowe, polecenie zapłaty),
- produkty gotówkowe (wpłaty i wypłaty gotówkowe),
- karty bankowe (karty debetowe, karty obciążeniowe, karty kredytowe, karty przedpłacone – *pre-paid*),

- bankowość elektroniczna (bankowość internetowa, systemy bankowości offline), oraz
- produkty finansowania handlu (gwarancje bankowe, akredytywy dokumentowe importowe i eksportowe, inkaso dokumentowe, produkty dyskontowe takie jak weksle własne i trasowane).

Produkty skarbowe

Standardowa oferta Banku dla Klientów Bankowości Korporacyjnej obejmuje także opcje walutowe, lokaty negocjowane, bony i obligacje skarbowe, obligacje komunalne, CIRS oraz transakcje walutowe (na rynku *spot*, transakcje *swap* oraz transakcje terminowe typu *forward*). Produkty skarbowe są sprzedawane poprzez sieć regionalnych placówek korporacyjnych Banku lub bezpośrednio przez dedykowanych dealerów Banku z departamentu skarbu.

Inwestycje w korporacyjne i komunalne dłużne papiery wartościowe

Bank dokonuje inwestycji w ramach działalności w zakresie bankowości korporacyjnej. Inwestycje te są dokonywane w wyniku subemisji dłużnych papierów wartościowych, w których Bank występuje jako główny organizator finansowania dla swoich klientów korporacyjnych. W 2008 r. Bank zorganizował dwie emisje obligacji korporacyjnych (jedna objęta była subemisją) o łącznej wartości 0,25 mld zł i 35 emisji obligacji komunalnych o łącznej wartości 311,2 mln zł. Na dzień 30 czerwca 2009 r. całkowita wartość emisji korporacyjnych i komunalnych papierów wartościowych posiadanych przez Bank w związku z działalnością subemisyjną wyniosła 5.553,26 mln zł.

Inne produkty i usługi bankowości korporacyjnej

Inne produkty i usługi oferowane przez Bank Klientom Bankowości Korporacyjnej obejmują usługi finansowe oferowane przez spółki z Grupy i sprzedawane poprzez sieć dystrybucyjną Banku, w tym usługi maklerskie, rozliczenia krajowe i międzynarodowe, usługi ubezpieczeniowe i usługi międzynarodowe. Opis tych usług znajduje się w niniejszym rozdziale w punkcie „*Inne obszary działalności Grupy*”.

Działalność inwestycyjna

Opis ogólny

Departament Skarbu jest odpowiedzialny za operacyjne zarządzanie ryzykiem płynności, walutowym i stopy procentowej oraz rozwój produktów (głównie zabezpieczających) oferowanych przeważnie Klientom Bankowości Korporacyjnej.

Strategia

Bank ostrożnie zarządza portfelem inwestycyjnym, dzięki czemu zdołał uniknąć wielu zagrożeń, jakich doświadczyło wiele instytucji finansowych podczas obecnego kryzysu ekonomicznego. Przeważającą część portfela inwestycyjnego Banku stanowią skarbowe papiery wartościowe denominowane w PLN, natomiast w celu zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko walutowe, szczególnie przy kredytach hipotecznych denominowanych w walutach obcych, bank zawiera transakcje typu *basis swap* (CIRS).

Bank zamierza oferować swoim klientom szeroki wachlarz produktów finansowych i jednocześnie utrzymywać konserwatywne podejście w zakresie inwestowania w instrumenty pochodne. Bank koncentruje się na dostarczeniu klientom prostych produktów o zrozumiałej konstrukcji, takich jak walutowe instrumenty pochodne, podporządkowując się wymaganiom swojej polityki zarządzania ryzykiem. W innych obszarach działalności Grupa będzie nadal świadczyć specjalistyczne usługi finansowe, w tym usługi faktoringowe, funduszy inwestycyjnych, funduszy emerytalnych i usługi płatności elektronicznych, jak również koncentrować się na opracowywaniu nowych produktów dopasowanych do wymagań klientów. Niemniej jednak Grupa oczekuje, że w najbliższej przyszłości będzie skupiać się głównie na tradycyjnych usługach w zakresie bankowości detalicznej i korporacyjnej.

Działalność

Na dzień 30 czerwca 2009 r. wartość aktywów skarbowych Banku wyniosła 21,4 mld zł. Portfel w przeważającej części składał się z obligacji i bonów skarbowych denominowanych w PLN.

W ramach zarządzania płynnością Bank lokuje swoje nadwyżki w dłużne papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa i NBP oraz w formie lokat na rynku międzybankowym. Bank odgrywa ważną rolę na polskim rynku pieniężnym ze względu na znaczne nadwyżki polskiej waluty. Dochód z odsetek od aktywów skarbowych przyczynia się do wzrostu przychodów Banku.

Bank zarządza ryzykiem walutowym i ryzykiem stopy procentowej, zawierając transakcje pochodne, takie jak FRA, IRS i *basis swap* (CIRS).

Obecnie skala działalności handlowej prowadzonej na własny rachunek jest niewielka. W ramach działalności handlowej Bank współpracuje z niebankowymi instytucjami sektora finansowego.

Bank posiada status Dealera Rynku Pieniężnego oraz status Dealera Skarbowych Papierów Wartościowych. Status Dealera Rynku Pieniężnego pozwala mu uczestniczyć bezpośrednio w transakcjach finansowych prowadzonych przez NBP, natomiast status Dealera Skarbowych Papierów Wartościowych pozwala na bezpośrednie uczestnictwo w aukcjach obligacji i bonów skarbowych.

Standardowa oferta Banku dla klientów niefinansowych obejmuje głównie transakcje walutowe (transakcje na rynku *spot*, transakcje *swap* i transakcje terminowe), lokaty o negocjowanym oprocentowaniu, transakcje kupna i sprzedaży bonów i obligacji skarbowych, obligacji

komunalnych i korporacyjnych oraz operacje na instrumentach pochodnych. Produkty skarbowe sprzedawane są poprzez sieć doradców w oddziałach Banku lub bezpośrednio przez dedykowanych dealerów z departamentu skarbu.

Poniższa tabela przedstawia szczegóły portfela aktywów finansowych Banku na wskazane w niej daty wraz z przychodami z tytułu odsetek oraz przychodem netto za wskazane w niej okresy.

	Na dzień i za okres sześciu miesięcy zakończony 30 czerwca 2009	Na dzień i za rok zakończony 31 grudnia		
	(w tys. zł) niezbadane)	2008 (w tys. zł) (zbadane)	2007 (w tys. zł) (zbadane)	2006 (w tys. zł) (zbadane)
Papiery wartościowe	17.786.814	14.799.155	15.146.006	19.176.300
Księga handlowa ¹	1.742.988	1.496.147	1.202.919	997.432
Księga bankowa ²	16.043.826	13.303.008	13.943.087	18.178.868
Lokaty w innych bankach	3.603.475	2.108.482	4.723.824	12.410.028
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	498.294	603.200	14.397	549.821

Źródło: Jednostkowe Sprawozdanie Finansowe Banku

¹ – Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu.

² – Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży.

Poniższa tabela przedstawia wartości nominalne otwartych pozycji Banku na rynku instrumentów pochodnych na daty w niej wskazane.

	Na dzień 30 czerwca 2009	Na dzień 31 grudnia		
	(w tys. zł) (niezbadane)	2008 (w tys. zł) (zbadane)	2007 (w tys. zł) (zbadane)	2006 (w tys. zł) (zbadane)
FRA (<i>forward rate agreement</i>)	40.025.000	67.390.000	136.423.142	118.375.000
IRS (<i>interest rate swap</i>)	250.510.628	283.010.446	249.767.214	151.613.514
Swapy walutowe (w tym CIRS)	59.489.460	49.447.477	26.123.308	28.528.427
Kontrakty walutowe <i>future</i> i <i>forward</i>	3.766.112	5.961.126	2.949.895	1.981.273
Opcje walutowe	13.779.470	17.730.400	1.391.217	41.346

Źródło: Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku i dane zarządcze Banku

Szczegółowe informacje na temat portfela papierów wartościowych Banku znajdują się w rozdziale „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej – sytuacja finansowa” oraz „Wybrane dane statystyczne i inne informacje – Analiza portfela inwestycyjnego”.

Inne obszary działalności Grupy

Oprócz produktów i usług oferowanych w ramach głównej działalności Banku (bankowość detaliczna, bankowość korporacyjna, inwestycje), Bank oferuje również dodatkowe produkty poprzez spółki zależne, stowarzyszone lub inne wyodrębnione jednostki Banku.

Usługi świadczone przez jednostki Banku

Dom Maklerski PKO BP

DM PKO BP działa jako wyodrębniona organizacyjnie jednostka Banku. DM PKO BP jest jednym z największych domów maklerskich w Polsce, istniejącym na polskim rynku kapitałowym od 1991 r. DM PKO BP oferuje klientom szeroki wachlarz usług maklerskich, w tym przyjmowanie i wykonywanie zleceń klientów, pełnienie funkcji animatora, obsługę wezwań, oferowanie instrumentów finansowych, doradztwo inwestycyjne, zarządzanie portfelem instrumentów finansowych na zlecenie klienta, analizy rynkowe oraz usługi *corporate finance*.

Baza klientów DM PKO BP obejmuje klientów detalicznych i inwestorów instytucjonalnych, w tym zagranicznych inwestorów instytucjonalnych. Na dzień 30 czerwca 2009 r. DM PKO BP prowadził 86.524 rachunków inwestycyjnych i 239.551 aktywnych rachunków rejestrowych, na których zgromadzone zostało około 9,3 mld zł w udziałowych papierach wartościowych oraz 11,4 mld zł w dłużnych papierach wartościowych i innych instrumentach. Wartość aktywów klientów korzystających z usługi zarządzania portfelem w DM PKO BP wyniosła 220,88 mln zł.

DM PKO BP zajmował szóste miejsce na polskim rynku pod względem obrotu akcjami, z udziałem 7,14% obrotu w I półroczu 2009 r. DM PKO BP jest domem maklerskim realizującym największy obrót obligacjami detalicznymi – 46,99% w pierwszej połowie 2009 r. DM PKO BP utrzymuje wiodącą pozycję rynkową w sprzedaży detalicznych obligacji skarbowych i sprzedał 20.851.058 szt. obligacji w okresie sześciu

miesiący zakończonym 30 czerwca 2009 r. DM PKO BP oferuje również jednostki uczestnictwa 146 funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez 10 towarzystw funduszy inwestycyjnych, w tym PKO TFI. Oprócz akcji i obligacji detalicznych, DM PKO BP prowadzi również obrót instrumentami pochodnymi i w I półroczu 2009 r. posiadał 3,53% udziału w rynku kontraktów terminowych i 14,96% udziału w rynku opcji pod względem wolumenu.

Rozliczenia krajowe i międzynarodowe

Bank świadczy usługi w zakresie rozliczeń międzynarodowych, bieżącego finansowania klientów, obsługi handlu zagranicznego i operacjach walutowych i działaniach na rynkach kapitałowych. Bank posiada rachunki walutowe u licznych korespondentów (32 rachunkiostro w 13 walutach) i prowadzi dla swoich korespondentów 39 rachunków lora, głównie w PLN. Na rozwój współpracy na tym polu miała wpływ liberalizacja polskiego prawa dewizowego, która umożliwiła nierezydentom dostęp do PLN jako do waluty rozliczeniowej.

Usługi świadczone przez spółki zależne Banku

W pierwszej połowie 2009 r. udział spółek zależnych Banku w skonsolidowanym zysku netto przypisanym jednostce dominującej Grupy wynosił (12,1)%.

KREDOBANK S.A. – usługi bankowe na Ukrainie

W sierpniu 2004 r. Bank wszedł na ukraiński rynek bankowy, zachęcony wysokim potencjałem wzrostu i małym nasyceniem rynku produktów i usług bankowych, nabywając akcje KREDOBANK, banku zarejestrowanego i działającego na Ukrainie. Po nabyciu akcji od akcjonariuszy mniejszościowych w 2005 r. i Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju w 2007 r. i w związku z podwyższeniami kapitału zakładowego, Bank obecnie posiada 99,49% kapitału zakładowego KREDOBANK-u.

KREDOBANK jest bankiem komercyjnym, świadczącym standardowe usługi bankowe dla klientów indywidualnych i korporacyjnych. Na dzień 30 czerwca 2009 r. sieć dystrybucji KREDOBANK obejmowała 26 oddziałów i 144 placówki w 22 z 24 regionów na Ukrainie i w Autonomicznej Republice Krymu. Zakres usług KREDOBANK na Ukrainie obejmuje przyjmowanie depozytów, udzielanie kredytów, obsługę rachunków bankowych, transakcje walutowe i oferowanie usług maklerskich. Według danych NBU, na dzień 30 czerwca 2009 r. udział rynkowy KREDOBANK-u (obliczony jako procent aktywów netto KREDOBANK-u w ogólnej wartości aktywów netto sektora bankowego na Ukrainie) wyniósł 0,66%.

Podczas gdy wzrost PKB na Ukrainie w latach 2000–2008 wynosił średnio prawie 7% rocznie (w oparciu o dane Bloomberg), w 2009 r. gospodarka pogrążyła się w głębokiej recesji. Spodziewany spadek rocznego PKB wynosi 17%. Taka sytuacja jest rezultatem niestabilności finansowej w kraju, znacznego spadku popytu i cen stali, która jest głównym towarem eksportowym Ukrainy. Według oficjalnych danych państwowych, w pierwszej połowie 2009 r. gospodarka ukraińska skurczyła się o 18%. Na banki krajowe niekorzystnie wpływa brak płynności, zmniejszony dopływ kapitału zagranicznego, spadek dochodów gospodarstw domowych i osłabienie UAH wobec kluczowych walut.

W listopadzie 2008 r. MFW udzielił Ukrainie warunkowego kredytu stabilizacyjnego w wysokości 16,5 mld USD przeznaczonego na pomoc w stabilizacji ukraińskiego systemu finansowego, ułatwienie wprowadzania zmian w polityce pieniężnej i walutowej, dokapitalizowanie banków i zmianę polityki skarbowej i dochodowej. W ramach umowy z MFW, rząd ukraiński zobowiązał się do dokapitalizowania ukraińskich banków. W lutym 2009 r. NBU i KREDOBANK zawarły porozumienie i podpisały plan restrukturyzacji KREDOBANK-u, poprawy jego rentowności i sytuacji finansowej. W kwietniu 2009 r. NBU podjął wstępną decyzję o dokapitalizowaniu KREDOBANK-u w drodze zwiększenia kapitału regulacyjnego o 1.378,5 mln UAH (co stanowi równowartość 571,3 mln zł według średniego kursu NBP na dzień 30 czerwca 2009 r.). Ostateczna decyzja o wysokości podwyższenia kapitału zostanie podjęta przez NBU w oparciu o dane finansowe ukraińskich banków na dzień 30 października 2009 r., po negocjacjach między KREDOBANK-iem i NBU. W czerwcu 2009 r. Bank objął 102.384.202.391 akcji w podwyższonym kapitale zakładowym KREDOBANK-u. Cena za nabywane akcje, łącznie z kosztami dodatkowymi, wyniosła 430,6 mln zł. W czerwcu 2009 r. KREDOBANK spłacił PKO BP pożyczki podporządkowane w wysokości 38 mln USD (122,6 mln zł według średniego kursu NBP z dnia 24 czerwca 2009 r., tj. dnia dokonania spłaty). W czerwcu 2009 r. NBU zażądał podwyższenia kapitału regulacyjnego o kolejne 647 mln UAH (268,1 mln zł), mimo że wskaźnik adekwatności kapitałowej KREDOBANK-u wynosił na dzień 30 czerwca 2009 r. 16,2%, czyli powyżej wymaganego przez NBU minimum 10%. Opis czynnika ryzyka związanego z dodatkowymi wymaganiami w zakresie finansowania znajduje się w rozdziale „Czynniki ryzyka – Działalność Grupy na Ukrainie stwarza znaczące ryzyko i może skutkować dalszymi stratami”.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. kapitały własne KREDOBANK-u wynosiły 846 mln UAH (351 mln zł), co daje KREDOBANK-owi 25. pozycję w ukraińskim sektorze bankowym (według danych NBU). KREDOBANK wykazał stratę netto w wysokości 295 mln UAH (126 mln zł). Strata wynikała głównie ze zwiększonych odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych. Na dzień 30 czerwca 2009 r. wartość kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto wyniosła 5.186 mln UAH (2.149 mln zł). Wskaźnik pokrycia kredytów (stosunek odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom do wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto) wynosił 22,01%, w porównaniu z 10,42% – średniej w ukraińskim sektorze bankowym (według danych NBU). Wskaźnik pokrycia kredytów wycenianych według metody zindywidualizowanej i portfelowej (stosunek wartości odpisów łącznie do sumy należności wycenianych według metody portfelowej i należności wycenianych według metody zindywidualizowanej) wyniósł 32,34%. Na dzień 30 czerwca 2009 r. zobowiązania wobec klientów KREDOBANK-u wynosiły 3.273 mln UAH (1.356 mln zł).

W dzisiejszych trudnych warunkach rynkowych KREDOBANK koncentruje się na zbieraniu depozytów w celu zapewnienia sobie przyszłego wzrostu oraz finansowania działalności kredytowej przy jednoczesnym ograniczaniu działalności kredytowej w celu dostosowania wzrostu kredytów do poziomu depozytów oraz ograniczenia ryzyka utraty płynności. W celu minimalizacji ryzyka operacyjnego i kredytowego w KREDOBANK-u, Bank wdrożył konserwatywną politykę zarządzania ryzykiem. Zgodnie z zasadami tej polityki, Bank wyznacza członka zarządu KREDOBANK-u odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem kredytowym i zatwierdza wszystkie decyzje kredytowe, których wysokość przekracza 2,5 mln USD poprzez swoich przedstawicieli na poziomie rady nadzorczej KREDOBANK-u (próg ten obniżono z poziomu 5 mln USD, obowiązującego przed wybuchem kryzysu finansowego).

Obecna strategia Zarządu dotycząca KREDOBANK-u zakłada restrukturyzację jego działalności w celu zminimalizowania negatywnych skutków obecnego kryzysu. Zakłada się ponowne przeanalizowanie strategii długoterminowej po zakończeniu obecnej fazy restrukturyzacyjnej.

PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. – przedsiębiorstwo zarządzające aktywami

PKO TFI jest spółką zarządzającą aktywami powstałą w 1997 r. jako wspólne przedsięwzięcie Banku i Credit Suisse Asset Management, w którym założyciele objęli po 50% akcji. W 2006 r. Bank nabył od Credit Suisse 25% akcji. Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu zarządzanie aktywami funduszy inwestycyjnych PKO TFI prowadzone jest przez Credit Suisse Asset Management. W konsekwencji podpisanej w dniu 15 września 2009 r. umowy nabycia przez PKO BP kolejnych 25% akcji PKO TFI przewiduje się, że do 31 grudnia 2009 r. PKO TFI przejmie bezpośrednie zarządzanie aktywami swoich funduszy inwestycyjnych.. Na dzień 30 czerwca 2009 r. PKO TFI było trzecim pod względem wielkości towarzystwem funduszy inwestycyjnych w Polsce i zarządzało 13 funduszami inwestycyjnymi o całkowitej wartości aktywów wynoszącej 8,135 mld zł, a jego udział w rynku towarzystw inwestycyjnych stanowił około 10,5% w oparciu o dane z dostępnych publicznie raportów finansowych towarzystw funduszy inwestycyjnych. Bank świadczy na rzecz PKO TFI usługi, które obejmują: udostępnienie szerokiej sieci placówek Banku i sieci dystrybucji w celu sprzedaży jednostek uczestnictwa w funduszach zarządzanych przez PKO TFI, prowadzenie przez departament skarbu Banku transakcji PKO TFI przeprowadzanych na instrumentach o stałym oprocentowaniu oraz wykonywanie przez DM PKO BP transakcji PKO TFI na GPW.

Powszechnie Towarzystwo Emerytalne BANKOWY S.A. – otwarty fundusz emerytalny

PTE BANKOWY zarządza otwartym funduszem emerytalnym Bankowy. PTE BANKOWY zostało założone w 1998 r. wspólnie przez Bank Handlowy w Warszawie S.A. i Bank. W 2003 r. Bank nabył 50% akcji od Banku Handlowego w Warszawie S.A. Na dzień 30 czerwca 2009 r. PTE BANKOWY posiadał 4,3 mld zł aktywów w zarządzaniu i zajmował dziewiąte miejsce na polskim rynku pod względem wartości zarządzanych aktywów (według danych KNF). Zarząd zamierza skoncentrować się na wzmocnieniu obecnej pozycji rynkowej PTE BANKOWY, podniesieniu jego rentowności i zwrotu z inwestycji dla Banku.

Bankowy Fundusz Leasingowy S.A. – usługi leasingowe

Bankowy Fundusz Leasingowy został założony w 1999 r. Bankowy Fundusz Leasingowy i jego spółki zależne (Bankowy Leasing Sp. z o.o. i BFL Nieruchomości Sp. z o.o.) świadczą usługi leasingu operacyjnego i finansowego aktywów trwałych i nieruchomości. Na koniec 2008 r. Bankowy Fundusz Leasingowy posiadał około 4,13% udziału w rynku pod względem wartości aktywów oddanych w leasing (w oparciu o dane Związku Polskiego Leasingu).

Bankowe Towarzystwo Kapitałowe S.A. – usługi wsparcia wewnętrznego

W 2004 r. Bank nabył wszystkie akcje Domu Maklerskiego Broker S.A. Po przeniesieniu klientów do DM PKO BP zmieniono nazwę spółki na Bankowe Towarzystwo Kapitałowe, a przedmiot działalności na *venture capital*. W 2008 r. Bankowe Towarzystwo Kapitałowe zmieniło profil działalności i obecnie działa jako wsparcie dla podmiotów Grupy PKO BP. Bankowe Towarzystwo Kapitałowe posiada akcje spółki PKO BP Faktoring S.A., która rozpoczęła działalność operacyjną w zakresie usług faktoringowych.

Inteligo Financial Services S.A. – platforma bankowości elektronicznej

Inteligo zostało założone w 2000 r. przez Bankgesellschaft Berlin AG, a następnie w 2002 r. przejęte przez Bank. Inteligo świadczy usługi bankowości elektronicznej na rzecz klientów Banku, którzy posiadają rachunek Inteligo. Oprócz obsługi rachunków bankowych, Inteligo pomaga Bankowi opracowywać i wprowadzać niektóre długoterminowe inicjatywy strategiczne, w tym uruchomienie platformy bankowości online dla wszystkich klientów Banku, opracowanie i wprowadzenie telefonicznego centrum obsługi klienta dla wszystkich klientów jako dodatkowego kanału dystrybucji oraz w rozwoju systemu zdalnej identyfikacji klienta i autoryzacji transakcji. Inteligo zapewnia technologię bankowości elektronicznej również na rzecz KREDOBANK-u i Banku Poczтового S.A. Od 2003 r. Bank zaczął wykorzystywać platformę bankowości elektronicznej Inteligo do sprzedaży i dystrybucji produktów zewnętrznych, takich jak usługi doładowań telefonów komórkowych oraz produkty w zakresie niektórych ubezpieczeń grupy kapitałowej PZU S.A. Od grudnia 2008 r. spółka posiada 80,33% udziałów w spółce PKO BP Finat Sp. z o.o., której główną działalnością jest świadczenie usług rozliczeniowych w charakterze agenta transferowego dla funduszy emerytalnych i inwestycyjnych. Bank zamierza nadal wykorzystywać rozwiązania technologiczne i informatyczne do rozwijania swojej działalności bankowej.

Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService S.A. – rozliczenia elektronicznych transakcji płatniczych

CEUP eService zostało założone w 1999 r. i w 2001 r. zostało przejęte przez Bank. CEUP eService świadczy usługi rozliczania elektronicznych transakcji płatniczych. CEUP eService buduje sieć akceptacji kart kredytowych i obciążeniowych wydawanych przez banki i zarządza siecią

terminali w punktach sprzedaży (ang. *point of sale*, „**POS**”) oraz przepływem danych w związku z rozliczeniem transakcji dokonywanych przy pomocy kart płatniczych i kredytowych. W 2008 r. CEUP eService obsłużyło 130 mln transakcji dokonanych przez POS i posiadało około 28% udział w rynku pod względem liczby transakcji w Polsce (według danych dostarczonych przez CEUP eService). Celem inwestycji Banku w CEUP eService jest zwiększanie udziału w rynku rozliczeń kart kredytowych i płatniczych oraz rozwój relacji biznesowych Banku i CEUP eService z siecią swoich partnerów.

PKO BP Inwestycje Sp. z o.o. – usługi deweloperskie

PKO BP Inwestycje powstała w 1989 r. i stała się spółką w 100% zależną od Banku w 1994 r. PKO BP Inwestycje specjalizuje się w zarządzaniu projektami deweloperskimi, poprzez zarządzanie spółkami celowymi w Polsce i na Ukrainie. Na dzień 30 czerwca 2009 r. działalność spółki PKO BP Inwestycje koncentruje się na realizacji następujących projektów deweloperskich: realizacja zabudowy mieszkaniowej „Nowy Wilanów” w Warszawie, osiedle mieszkaniowe „Neptun Park” w Gdańsku-Jelitkowo i osiedle mieszkaniowe „Kuźmińska” w Kijowie na Ukrainie. Spółka rozpoczyna również prace nad następującymi projektami inwestycyjnymi: „Sarnia Dolina” w Jankowie koło Gdańska, „Wisłok” w Rzeszowie i „Rezydencja Flotylla” w Międzyzdrojach. W 2007 r. spółka PKO BP Inwestycje ukończyła projekt „Marina Mokotów” w Warszawie.

Opis innych spółek zależnych Banku znajduje się w rozdziale „*Ogólne informacje o Banku – Istotne podmioty zależne Banku*”.

Ratingi

Bank uzyskał następujące oceny ratingowe od agencji Fitch, Moody's Investor's Service, Standard & Poor's i Capital Intelligence.

Kategoria	Fitch	Moody's Investors Service	Standard & Poor's	Capital Intelligence
Długookresowa ocena depozytów/zobowiązań (w walucie zagranicznej/w walucie krajowej) . .		A2/A2 z perspektywą stabilną ⁽¹⁾	/BBBpi ⁽²⁾	A- ⁽³⁾
Krótkookresowa ocena depozytów/zobowiązań (w walucie zagranicznej/w walucie krajowej) . .		Prime- 1/Prime- 1 z perspektywą stabilną ⁽⁴⁾		A2 ⁽⁵⁾
Ocena wsparcia	2 ⁽⁶⁾			2 ⁽⁷⁾
Siła finansowa		C- z perspektywą ujemną ⁽⁸⁾		BBB+ ⁽⁹⁾
Perspektywa utrzymywania oceny				Stabilna ⁽¹⁰⁾

(1) Zobowiązania o ratingu A mają wyższą niż średnia wiarygodność i niski poziom ryzyka kredytowego. Moody's dodaje cyfry 1,2 i 3 do każdego z ratingów od Aa do Caa. Cyfra 2 wskazuje na pozycję pośrodku danej oceny. Perspektywa utrzymania oceny przez A Moody's jest opinią na temat prawdopodobnego kierunku zmian oceny w średnim okresie czasu.

(2) Zobowiązania o ratingu 'BBB' wykazują akceptowalne parametry bezpieczeństwa. Jednakże, niekorzystne warunki ekonomiczne lub zmieniające się okoliczności mogą z dużym prawdopodobieństwem wpłynąć na zmniejszoną zdolność kontrahenta do wywiązania się ze swoich zobowiązań. Oceny z dodatkiem „pi” są oparte na analizie opublikowanych przez podmiot informacji finansowych oraz innych powszechnie dostępnych informacji. Nie są natomiast oparte na spotkaniach z zarządem podmiotu i z tego względu są oparte na mniej wyczerpujących informacjach niż oceny bez dodatku „pi”. Oceny z dodatkiem „pi” są weryfikowane corocznie na bazie sprawozdań finansowych, mogą także być sprawdzane w ciągu roku w razie wystąpienia zdarzeń, które mogą wpłynąć na wiarygodność kredytową podmiotu.

(3) Wysoka wiarygodność kredytowa. Wysoka zdolność do terminowego regulowania zobowiązań. Posiada wiele korzystnych cech, ale może być nieznacznie podatna na niekorzystne zmiany w otoczeniu ekonomicznym i finansowym. Capital Intelligence dodaje symbole „+” i „-” do długookresowych ocen depozytów i zobowiązań w walucie obcej i krajowej w kategoriach od AA do C, aby zaznaczyć, że wiarygodność danego podmiotu jest nieznacznie większa lub mniejsza od innych jednostek z podobną oceną.

(4) Emitenci (lub instytucje wspierające) o ratingu Prime-1 mają najwyższą zdolność spłaty krótkoterminowych zobowiązań finansowych.

(5) Wysoka zdolność do terminowej spłaty zobowiązań, na którą mogą jednak wpłynąć niekorzystne zmiany otoczenia.

(6) Ocena wsparcia '2' oznacza bank, dla którego w przypadku wystąpienia konieczności istnieje wysokie prawdopodobieństwo otrzymania pomocy, wsparcia zewnętrznego. Instytucja potencjalnie udzielająca wsparcia sama ma wysoki rating i dużą zdolność do udzielenia bankowi wymaganego wsparcia, która oznacza minimalny długookresowy rating BBB-.

(7) Prawdopodobieństwo uzyskania wsparcia jest bardzo wysokie. Zdolność i gotowość instytucji do udzielenia potencjalnego wsparcia są bardzo wysokie.

(8) Banki o ratingu C posiadają odpowiednią wewnętrzną siłę finansową. Najczęściej będą to instytucje z siecią nielicznych, ale wartościowych placówek. Banki te prezentują albo akceptowalne fundamenty finansowe w ramach przewidywalnego i stabilnego otoczenia biznesowego, albo dobre fundamenty finansowe w ramach mniej przewidywalnego i mniej stabilnego otoczenia biznesowego. Dodatek „-” charakteryzuje banki plasujące się na dole danej kategorii.

(9) Co do zasady wszechstronnie zdrowa sytuacja; występują drobne problemy, którym łatwo można zaradzić. Ograniczenia mogą wynikać z niestabilnego otoczenia biznesowego. Capital Intelligence dodaje symbole „+” i „-” do długookresowych ocen w kategoriach od AA do C, aby zaznaczyć, że wiarygodność danego podmiotu jest nieznacznie większa lub mniejsza od innych jednostek z podobną oceną.

(10) Perspektywa – oczekiwania poprawy, braku zmian lub pogorszenia oceny banku lub przedsiębiorstwa w ciągu 12 miesięcy po opublikowaniu oceny, wyrażana jako „pozytywna”, „stabilna” i „negatywna”. Horyzont czasowy dla samodzielnych ocen ratingowych jest dłuższy, wynosi 12–24 miesiące.

Istotne umowy

Zdaniem Banku opisane poniżej umowy, inne niż typowe umowy zawierane w normalnym toku działalności, mają istotne znaczenie dla Grupy PKO BP z uwagi na ich znaczący wpływ na kluczowe dla Grupy PKO BP obszary działalności i na ich finansowanie.

Umowy o finansowanie

Umowa kredytu dla Banku w wysokości 950.000.000 CHF

W dniu 27 lipca 2007 r. Bank, jako kredytobiorca, zawarł umowę kredytu z Bank of Tokyo – Mitsubishi UFJ, Ltd., BNP Paribas, Citibank N.A. i Standard Bank Plc., jako organizatorami konsorcjum, oraz Bankiem Handlowym w Warszawie S.A., jako agentem kredytu, na podstawie której Bank uzyskał kredyt terminowy w wysokości 950.000.000 CHF na ogólne cele finansowania. Zgodnie z postanowieniami umowy, Bank jest zobowiązany do zapłaty odsetek w wysokości 0,135% rocznie plus LIBOR. Ostateczny termin spłaty przypada w piątą rocznicę daty podpisania umowy, z zastrzeżeniem opcji przedłużenia kredytu określonych w umowie. Na dzień 30 czerwca 2009 r. wysokość zadłużenia z tytułu tej umowy wynosi 950.000.000 CHF.

Umowa o finansowanie na kwotę 100.000.000 EUR pomiędzy Bankiem a Europejskim Bankiem Inwestycyjnym

W dniu 29 kwietnia 2004 r. Bank i Europejski Bank Inwestycyjny („EBI”) zawarły umowę finansowania, na podstawie której EBI udostępnił Bankowi linię kredytową do łącznej kwoty 100.000.000 EUR w celu finansowania w drodze kredytów małych i średnich projektów w zakresie ochrony środowiska, infrastruktury, rozwoju gospodarki opartej o wiedzę, energii, ochrony zdrowia, edukacji i projektów przemysłowych. Warunki pociągnięcia transz kredytu, w tym, w szczególności, kwoty kredytu, daty ciążnienia, oprocentowanie, waluta oraz okres spłaty są proponowane przez Bank we wniosku o ciążnienie i podlegają zatwierdzeniu przez EBI w zawiadomieniu o ciążnieniu. Na dzień 30 czerwca 2009 r. wysokość zadłużenia z tytułu tej umowy wynosi 376.868.322,27 PLN.

Umowa o finansowanie na kwotę EUR 150.000.000 pomiędzy Bankiem a Europejskim Bankiem Inwestycyjnym

W dniu 31 lipca 2009 r. Bank i EBI zawarły umowę finansowania, na podstawie której EBI udostępnił Bankowi linię kredytową do łącznej kwoty 150.000.000 EUR w celu finansowania w drodze kredytów małych i średnich projektów proponowanych przez małe i średnie przedsiębiorstwa lub podmioty sektora publicznego prowadzące działalność w zakresie ochrony środowiska, oszczędności energii, infrastruktury (w tym ochrony zdrowia i edukacji), przemysłu, przemysłu kreatywnego i kulturalnego, usług lub turystyki w Polsce. Warunki pociągnięcia transz kredytu, w tym, w szczególności, kwoty kredytu, daty ciążnienia, oprocentowanie, waluta oraz okres spłaty są proponowane przez Bank we wniosku o ciążnienie i podlegają zatwierdzeniu przez EBI w zawiadomieniu o ciążnieniu.

Umowa ramowa kredytu w wysokości 100.000.000 EUR pomiędzy Bankiem a Bankiem Rozwoju Rady Europy

W dniu 31 lipca 2008 r. Bank i Bank Rozwoju Rady Europy („CEB”) zawarły umowę ramową, na podstawie której CEB udzielił Bankowi kredytu w wysokości 100.000.000 EUR na częściowe finansowanie projektów inwestycyjnych mających na celu tworzenie nowych miejsc pracy oraz zachowanie istniejących miejsc pracy w małych i średnich przedsiębiorstwach w Polsce. Warunki ciążnienia dla każdej transzy, w tym w szczególności wysokość kredytu, data ciążnienia, oprocentowanie oraz okres spłaty są uzgadniane wspólnie przez Bank i CEB oraz określone w każdej osobnej umowie o ciążnienie. Po dniu 30 czerwca 2010 r. Bank nie może dokonać żadnych ciążnień. Na dzień 30 czerwca 2009 r. wysokość zadłużenia z tytułu tej umowy wynosi około 75.600.000,00 CHF.

W umowach kredytowych opisanych powyżej znajdują się typowe dla umów kredytowych klauzule, w tym (i) klauzula *pari passu* (zobowiązanie kredytobiorcy do co najmniej równego traktowania zobowiązań wynikających z umowy kredytowej względem swoich innych, obecnych i przyszłych zobowiązań), (ii) *negative pledge* (zobowiązanie kredytobiorcy do nieustanawiania zabezpieczeń na swoim obecnym i przyszłym majątku, które mogłyby utrudniać zaspokojenie roszczeń kredytodawcy), (iii) klauzula na wypadek zmiany kontroli uprawniająca kredytodawcę do zawieszenia wypłaty transz kredytu, wypowiedzenia umowy kredytowej lub do żądania natychmiastowej spłaty kwoty kredytu w sytuacji zmian w akcjonariacie kredytobiorcy, które mogą w istotny sposób wpłynąć na wykonywanie zobowiązań z tytułu umowy kredytowej, oraz (iv) klauzula na wypadek utraty ratingu uprawniająca kredytodawcę do żądania dodatkowego zabezpieczenia, względnie do wypowiedzenia i żądania natychmiastowej spłaty kredytu w sytuacji, w której długoterminowa ocena zdolności do wykonywania zobowiązań kredytobiorcy wystawiana przez uznane agencje ratingowe spadnie poniżej określonego poziomu, jeżeli taki spadek może w istotny, negatywny sposób wpłynąć na wykonywanie zobowiązań kredytobiorcy z tytułu umowy kredytowej.

Umowy dotyczące systemów informatycznych

Umowa dostawy i wdrożenia ZSI

W dniu 18 sierpnia 2003 r. Bank zawarł z Accenture Sp. z o.o., Alnova Technologies Corporation S.L. oraz Softbank S.A. (obecnie Asseco Poland S.A.) umowę dostawy i wdrożenia oprogramowania ZSI.

Przedmiotem umowy jest opracowanie, dostarczenie i wdrożenie w Banku oprogramowania ZSI, jak również udzielenie licencji na oprogramowanie stanowiące bazę opracowania ZSI oraz świadczenie usług dodatkowych, w szczególności usług serwisowych. Ponadto na mocy umowy Bank uzyskał pełnię majątkowych praw autorskich do oprogramowania ZSI.

Wdrożenie oprogramowania ZSI obejmowało kilka etapów, zaś jego główny etap został zakończony w 2008 r. Bank planuje dalszy rozwój oprogramowania ZSI w ramach nowej umowy na dostawy kolejnych wersji oprogramowania ZSI z dotychczasowym dostawcą.

Wynagrodzenie należne od Banku z tytułu wdrożenia oprogramowania ZSI wynosiło 186.223.344 USD i obejmuje również wszelkie należności dostawcy z tytułu przeniesienia na Bank majątkowych praw autorskich do ZSI. Z tytułu udzielonej licencji na oprogramowanie stanowiące bazę

opracowania ZSI Bank był zobowiązany do zapłaty wynagrodzenia w wysokości 13.542.525 USD, zaś za świadczenie usług serwisowych jest zobowiązany płacić wynagrodzenie roczne w wysokości 916.670 USD.

Umowa przewiduje kary umowne na rzecz stron. Całkowita odpowiedzialność odszkodowawcza z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy jest ograniczona do szkód rzeczywiście poniesionych i w żadnym przypadku nie może przekroczyć (łącznie z karami umownymi) kwoty 60.000.000 USD, zaś w przypadku usług serwisowych 100% wartości rocznych opłat z tytułu świadczenia usług serwisowych.

Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

Istotne emisje papierów dłużnych

Emisja obligacji podporządkowanych przez Bank

W dniu 30 października 2007 r. Bank wyemitował 16.007 obligacji podporządkowanych o wartości nominalnej 100.000 PLN każda. Cena emisyjna każdej obligacji odpowiadała jej wartości nominalnej. Łączna wartość emisji wyniosła 1.600,7 mln PLN. Ostateczny termin wykupu obligacji według wartości nominalnej został ustalony na dzień 30 października 2017 r. z możliwością wcześniejszego wykupu obligacji przez Bank w dniu 30 października 2012 r. Obligacje podporządkowane zostały wyemitowane w celu zaliczenia środków uzyskanych z ich emisji do funduszy uzupełniających Banku (jako zobowiązań podporządkowanych) i w konsekwencji zwiększenia bazy kapitałowej Banku.

Obligacje zostały wyemitowane na podstawie uchwały Zarządu z dnia 25 września 2007 r. oraz art. 9 pkt 3) Ustawy o Obligacjach (emisja niepubliczna) w związku z art. 127 ust. 3 pkt 2) lit. b) Prawa Bankowego oraz w oparciu o umowę z dnia 23 października 2007 r. w sprawie emisji obligacji podporządkowanych zawartą przez Bank z HSBC Bank Polska S.A. oraz z Deutsche Bank Polska S.A., pełniących rolę agentów emisji.

Zgodnie z warunkami emisji obligacji podporządkowanych, obligacje nie posiadają formy dokumentu i są zarejestrowane w ewidencji prowadzonej przez Bank. Obligacje są oprocentowane według zmiennej stopy procentowej opartej o stawkę WIBOR 6M powiększoną o marżę równą 100 punktom bazowym rocznie, a w przypadku odsetek wypłacanych w okresach odsetkowych następujących po dniu 30 października 2012 r. (data wcześniejszego wykupu) i o ile Bank nie skorzysta z opcji wcześniejszego wykupu, powiększonej o wskazaną marżę i dodatkowo 25 punktów bazowych, przy czym w każdym przypadku stopa odsetek nie może przekraczać w stosunku rocznym czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego ogłaszanej przez NBP. Odsetki od obligacji są wypłacane w okresach półrocznych do daty ich wykupu. Obligacje nie są zabezpieczone.

Emisja obligacji przez Bankowy Fundusz Leasingowy

Dnia 14 grudnia 2006 r. Bankowy Fundusz Leasingowy zawarł umowę z Bankiem (jako organizatorem finansowania) dotyczącą zorganizowania i prowadzenia programu emisji obligacji, która została następnie zmieniona aneksem nr 1 z dnia 28 marca 2008 r., aneksem nr 2 z dnia 1 września 2008 r. oraz aneksem nr 3 z dnia 15 grudnia 2008 r. W ramach programu Bankowy Fundusz Leasingowy wyraził zgodę na wyemitowanie w drodze prywatnej oferty do dnia 30 grudnia 2011 r. obligacji w kilku seriach o wartości nominalnej 10.000 PLN każda i o całkowitej wartości programu nieprzekraczającej 600.000.000 zł. Obligacje są emitowane jako obligacje na okaziciela, w formie zdematerializowanej, bez zabezpieczenia. Zgodnie z założeniami programu, obligacje wyemitowane w jednej serii muszą mieć łączną wartość nominalną nie mniejszą niż 10.000.000 zł. Na dzień 30 czerwca 2009 r. Bank wyemitował 57.000 obligacji o łącznej wartości nominalnej 570.000.000 zł. Zgodnie z programem, Bankowy Fundusz Leasingowy zobowiązał się wykupić wszystkie wyemitowane obligacje po ich wartości nominalnej do dnia 30 grudnia 2011 r. Bank zgodził się być subemitentem każdej z serii obligacji, które nie zostaną objęte przez obligatariuszy. Wierzytelności Banku wobec Bankowego Funduszu Leasingowego wynikające z obligacji zostały zabezpieczone bankowym tytułem egzekucyjnym do wartości 700.000.000 zł wystawionym przez Bankowy Fundusz Leasingowy na rzecz Banku. Umowa regulująca program określa pewne standardowe przypadki naruszenia, w następstwie których Bank może wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym i zrzec się zobowiązania do subemisji części obligacji danej emisji.

Ubezpieczenia

Grupa PKO BP posiada ochronę ubezpieczeniową obejmującą ubezpieczenie mienia od wszelkich ryzyk, w szczególności od ryzyk żywiołowych (takich jak pożar, uderzenie pioruna, huragan, grad, powódź, trzęsienie ziemi i inne), kradzieży z włamaniem i rabunku, wandalizmu, zamieszek, strajków, zwolnień grupowych pracowników, aktów terroryzmu oraz katastrofy budowlanej. Ponadto Bank posiada ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej wobec osób trzecich za szkody na osobie lub szkody rzeczowe będące następstwem czynu niedozwolonego popełnionego w związku z prowadzoną przez Bank działalnością zgłoszoną do ubezpieczenia lub posiadany mieniem. Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej oraz władze Spółek Grupy PKO BP objęci są ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej z tytułu sprawowanej funkcji (D&O). Wszystkie polisy ubezpieczeniowe są corocznie odnawiane. Obecnie ubezpieczycielami Grupy PKO BP są m.in. PZU S.A., STU Ergo Hestia S.A., TUiR WARTA S.A. Zdaniem Banku, zakres ubezpieczenia spełnia normy przyjęte dla banków działających w Polsce.

Istotne rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne**Istotne rzeczowe aktywa trwałe**

W tabeli poniżej przedstawiono wartość netto poszczególnych kategorii istniejących rzeczowych aktywów trwałych Grupy PKO BP na daty wskazane poniżej.

	Na dzień	Na dzień 31 grudnia		
	30 czerwca	2008	2007	2006
	2009			
	(w tys. PLN)	(w tys. PLN)	(w tys. PLN)	(w tys. PLN)
	(niezbadane)	(zbadane)	(zbadane)	(zbadane)
Grunty i budynki	1.770.919	1.716.141	1.752.927	1.748.421*
Maszyny i urządzenia	583.745	498.166	548.936	484.341
Środki transportu	48.661	55.182	49.891	28.810
Środki trwałe w budowie	343.256	559.619	339.791	293.932
Nieruchomości inwestycyjne	24.196	24.170	32.767	36.486
Inne	118.376	111.381	95.791	63.051
Ogółem	2.889.153	2.964.659	2.820.103	2.655.041

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

* W Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za 2006 r. pozycja ta obejmuje nieruchomości inwestycyjne.

Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu znaczącymi istniejącymi aktywami trwałymi Grupy PKO BP są nieruchomości.

Nieruchomości

Według stanu na Dzień Zatwierdzenia Prospektu, Bank jest w posiadaniu 750 działek gruntu, stanowiących jego własność, zajmowanych na podstawie umów użytkowania wieczystego lub umów dzierżawy. Ponadto Bank dysponuje 21 nieruchomościami, których stan prawny jest nieuregulowany. Według stanu na dzień 31 lipca 2009 r., łączna wartość księgowa brutto nieruchomości znajdujących się w posiadaniu Banku wyniosła 1.151,2 mln zł. Wartość bilansowa nieruchomości prezentowana jest w pozycji „grunty i budynki”.

Bank włada jako właściciel lub podmiot uprawniony z tytułu spółdzielczego prawa do lokalu 807 budynkami lub obiektami o łącznej powierzchni 742.416,18 m.kw. Ponadto Bank dysponuje 38 obiektami o łącznej powierzchni 33.685,05 m.kw., których stan prawny jest nieuregulowany. Bank zajmuje 1.739 budynków, lokali lub innych obiektów o łącznej powierzchni użytkowej 215.842,66 m.kw. na mocy umów najmu. Umowy najmu są zazwyczaj zawierane na okres pięciu lat lub na czas nieokreślony.

Zdaniem Banku budynek położony w Warszawie przy ul. Puławskiej 15, gdzie znajduje się centrala Banku, ma istotne znaczenie dla działalności Grupy. Budynek ten jest wynajmowany przez Bank od spółki zależnej Centrum Finansowe Puławska, która jest użytkownikiem wieczystym gruntu, na którym położony jest budynek, i właścicielem tego budynku.

Bank korzysta z budynku położonego w Warszawie przy ul. Puławskiej 15 na podstawie umowy dzierżawy zawartej w dniu 7 grudnia 1995 r. pomiędzy Centrum Finansowym Puławska oraz Bankiem. Według stanu na Dzień Zatwierdzenia Prospektu Bank dzierżawi od Centrum Finansowego Puławska 45.602,50 m.kw. powierzchni użytkowej, co stanowi 89,26% tej powierzchni. Strony uzgodniły okres dzierżawy do dnia 31 grudnia 2016 r. Na nieruchomości gruntowej, na której jest posadowiony budynek biurowy Centrum Finansowego Puławska, została ustanowiona hipoteka umowna zwykła w wysokości 165.332.465,80 PLN. Hipoteka zabezpiecza kredyt udzielony Centrum Finansowemu Puławska przez Bank w dniu 22 sierpnia 2001 r. (z terminem spłaty do 31 grudnia 2016 r.).

Bank wynajmuje osobom trzecim części posiadanych budynków i obiektów, które nie są wykorzystywane przez Bank do prowadzenia działalności operacyjnej. Łącznie według stanu na dzień 23 lipca 2009 r. Bank wynajmuje powierzchnię około 38.208,27 m.kw.

Istotne wartości niematerialne

Bank uznaje nakłady poniesione na ZSI za istotną wartość niematerialną. Łączna wartość nakładów poniesionych na ZSI w okresie 2003 – pierwsze półrocze 2009 r. wyniosła 921,0 mln PLN. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość bilansowa nakładów na ZSI wyniosła 577,9 mln PLN, natomiast na dzień 30 czerwca 2009 r. – 590,7 mln PLN.

Ochrona środowiska

Zdaniem Banku, kwestie środowiskowe nie mają istotnego znaczenia dla działalności Grupy PKO BP i jej sytuacji finansowej, jak również nie mają istotnego wpływu na wykorzystywanie przez nią rzeczowych aktywów trwałych.

Kwestie regulacyjne

Działalność Grupy PKO BP prowadzona w sektorze usług finansowym (sektor bankowy, towarzystwo funduszy inwestycyjnych i zarządzane przez nie fundusze inwestycyjne, powszechne towarzystwo emerytalne i zarządzany przez nie fundusz emerytalny oraz działalność maklerska) jest działalnością regulowaną.

Poza Bankiem w ramach Grupy PKO BP działalność regulowaną prowadzą również:

- KREDOBANK,
- PKO TFI, oraz
- PTE BANKOWY.

Ponadto Bank prowadzi działalność maklerską w formie wyodrębnionej jednostki organizacyjnej Banku (DM PKO BP) oraz działalność powierniczą.

Działalność Grupy PKO BP we wskazanych powyżej obszarach podlega ścisłemu nadzorowi polskich i zagranicznych organów regulacyjnych, w tym KNF i NBU, oraz musi być prowadzona zgodnie z szeregiem regulacji wspólnotowych oraz przepisami prawa polskiego i innych państw, w których Grupa PKO BP prowadzi działalność, a także z określonymi rekomendacjami, zaleceniami, wytycznymi oraz wymogami operacyjnymi i kapitałowymi (zob. „Regulacje sektora bankowego w Polsce” oraz „Przegląd sytuacji operacyjnej i finansowej – Adekwatność kapitałowa”). W toku prowadzonej działalności Grupa PKO BP podlega licznym kontrolom, inspekcjom, badaniom, audytom oraz postępowaniom wyjaśniającym prowadzonym przez różne organy regulacyjne, nadzorujące sektor usług finansowych oraz inne obszary działalności Grupy PKO BP. Żadne z nich nie wykazało jednakże naruszeń wymogów i zaleceń wewnętrznych, które mogłyby w istotny sposób wpłynąć na działalność, sytuację finansową bądź wyniki Grupy.

Postępowania sądowe, administracyjne i arbitrażowe

W toku zwykłej działalności Grupa PKO BP jest stroną postępowań prawnych dotyczących jej działalności operacyjnej. Zgodnie z najlepszą wiedzą Banku, według stanu na dzień 30 czerwca 2009 r., Grupa PKO BP była stroną 53 postępowań sądowych (w tym z zakresu prawa pracy, postępowań egzekucyjnych i postępowań gospodarczych) o wartości przedmiotu sporu przekraczającej 2 mln PLN, przy czym w 24 postępowaniach występowała jako powód/wnioskodawca, a w 29 postępowaniach jako pozwany/uczestnik. Wskazane powyżej postępowania obejmują przede wszystkim sprawy cywilne, w tym gospodarcze i egzekucyjne, oraz z zakresu prawa upadłościowego i prawa pracy. Zgodnie z najlepszą wiedzą Banku, według stanu na dzień 30 czerwca 2009 r., łączna wartość przedmiotu sporu toczących się postępowań sądowych, w których Bank jest pozwanym, wynosiła 289.430.279,88 PLN, a łączna wartość przedmiotu sporu postępowań sądowych z powództwa Banku wynosiła 119.761.206,13 PLN. Na dzień 30 czerwca 2009 r. łączna wartość rezerwy utworzonej na sprawy sporne wynosiła 6,8 mln PLN. Na dzień 30 czerwca 2009 r. Bank był stroną w 4 postępowaniach przed Naczelnym Sądem Administracyjnym. Wskazane postępowania sądownoadministracyjne toczą się na skutek wniesienia przez Bank wniosków o interpretacje przepisów prawa podatkowego.

Według informacji posiadanych przez Bank na Dzień Zatwierdzenia Prospektu, w okresie 12 miesięcy poprzedzających Dzień Zatwierdzenia Prospektu nie toczyły się ani nie wszczęto wobec Grupy PKO BP żadnych postępowań administracyjnych, cywilnych, arbitrażowych ani karnych, które mogłyby wyrzucić lub wywarły w niedawnej przeszłości istotny wpływ na sytuację finansową Grupy PKO BP lub wyniki jej działalności operacyjnej. Zgodnie z najlepszą wiedzą Banku, z zastrzeżeniem sytuacji opisanych w niniejszym punkcie rozdziału, nie toczą się i nie istnieje zagrożenie, że zostaną wszczęte jakiegokolwiek postępowania sądowe, administracyjne, arbitrażowe czy karne, które mogłyby wyrzucić znaczący wpływ na sytuację finansową Grupy PKO BP lub wyniki jej działalności operacyjnej.

Postępowania przed Prezesem UOKiK lub przed SOKiK w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

Postępowanie dotyczące ustalania opłaty „interchange” w związku z transakcjami dokonywanymi kartami Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard

Bank jest stroną postępowania wszczętego przez Prezesa UOKiK przeciwko operatorom systemu płatniczego Visa, Europay oraz bankom – emitentom kart Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard. Postępowanie to dotyczy praktyk ograniczających konkurencję na rynku płatności za pomocą kart płatniczych w Polsce, mających polegać na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za transakcje dokonane kartami systemu Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard, a także ograniczaniu dostępu do rynku przedsiębiorcom nienależącym do związków emitentów kart płatniczych, przeciw którym wszczęte zostało przedmiotowe postępowanie. W dniu 29 grudnia 2006 r. Prezes UOKiK uznał praktyki polegające na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za ograniczające konkurencję oraz nakazał zaniechanie ich stosowania, jednocześnie nakładając m.in. na Bank karę pieniężną w wysokości około 16,6 mln PLN, na którą Bank utworzył rezerwę w pełnej wysokości. W dniu 19 stycznia 2007 r. Bank wniósł odwołanie od decyzji Prezesa UOKiK do SOKiK. W dniu 21 stycznia 2008 r. SOKiK wydał postanowienie, na mocy którego postanowił wstrzymać wykonanie zaskarżonej decyzji w punkcie dotyczącym nakazu zaniechania wspólnego ustalania wysokości stawek opłaty „interchange”. Wyrokiem z dnia 12 listopada 2008 r. SOKiK zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że nie stwierdził stosowania praktyki ograniczającej konkurencję polegającej na uczestniczeniu przez banki uczestników postępowania (w tym Banku) w porozumieniu ograniczającym konkurencję na rynku usług outsourcingowych związanych z regulowaniem zobowiązań konsumentów wobec akceptantów z tytułu płatności za nabywane przez konsumentów towary i usługi za pomocą kart płatniczych na terytorium Polski, poprzez wspólne ustalanie wysokości stawek opłaty „interchange” pobieranej od transakcji dokonywanych kartami

systemu Visa i MasterCard w Polsce. W dniu 12 stycznia 2009 r. Prezes UOKiK złożył apelację od tego wyroku. Odpowiedź na apelację została złożona przez Bank w dniu 13 lutego 2009 r.

Postępowanie dotyczące kampanii reklamowej lokaty terminowej „Max Lokata”

W dniu 12 grudnia 2008 r. po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego Prezes UOKiK uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania Banku polegające na wprowadzaniu w błąd konsumentów w trakcie kampanii reklamowej lokaty terminowej „Max Lokata” poprzez m.in. nieinformowanie o dacie rozpoczęcia naliczania oprocentowania przy jednoczesnym braku odesłań do dalszych materiałów reklamowych, które mogłyby wskazywać na potrzebę poszukiwania przez konsumentów dodatkowych informacji o ograniczeniach związanych z ww. produktem, a także poprzez sugerowanie odbiorcom, w ramach prowadzonej kampanii reklamowej, poprzez umieszczanie sformułowań „bez gwiazdek”, że oferowany produkt pozbawiony jest jakichkolwiek, dodatkowych, innych niż zawarte w reklamie, elementów mających wpływ na jego ostateczny kształt. Ponadto w decyzji z dnia 12 grudnia 2008 r. Prezes UOKiK nakazał zaniechanie stosowania kwestionowanych praktyk z dniem 25 lutego 2009 r. oraz nałożył na Bank karę pieniężną w wysokości około 5,7 mln zł. W dniu 2 stycznia 2009 r. Bank wniósł do SOKiK odwołanie od powyższej decyzji Prezesa UOKiK. Następnie w dniu 25 marca 2009 r. Prezesa UOKiK wniósł odpowiedź na odwołanie, na który w dniu 22 kwietnia 2009 r. Bank złożył replikę. Obecnie Bank czeka na wyznaczenie rozprawy przez SOKiK.

Własność intelektualna

W toku prowadzonej działalności Grupa PKO BP korzysta z szeregu znaków towarowych. Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu Grupa PKO BP zarejestrowała prawa ochronne do 79 znaków towarowych, w tym Bank zarejestrował prawa ochronne do 33 znaków towarowych. Ponadto na wniosek Banku zostały wszczęte przed Urzędem Patentowym postępowania o rejestrację dodatkowych 29 znaków towarowych, natomiast z wniosku pozostałych podmiotów z Grupy Kapitałowej toczyły się postępowania o rejestrację dodatkowych 4 znaków towarowych. Bank dokonał też zgłoszenia jednego znaku towarowego za granicą w trybie krajowym. Została też zgłoszona jedna czcionka jako wspólnotowy zarejestrowany wzór przemysłowy (RCD) w Urzędzie Harmonizacji Rynku Wewnętrznego (*The Office of Harmonization for the Internal Market, OHIM*).

Istotne znaki towarowe

Poniżej przedstawiono informacje na temat istotnych znaków towarowych Grupy PKO BP.

Znaki towarowe zarejestrowane w Urzędzie Patentowym

Nazwa	Rodzaj znaku	Numer zgłoszenia	Data zgłoszenia	Numer prawa ochronnego	Klasa	Podmioty uprawnione
PKO	graficzny kolorowy	Z-228751	12.12.2000	R-158455	36	PKO BP
Superkonto	słowny	Z-201988	18.05.1999	R-143967	36	PKO BP
Złote Konto	słowny	Z-201986	18.05.1999	R-143965	36	PKO BP
Aurum	słowny	Z-264353	05.05.2003	R-174857	36	PKO BP
Platinum	słowny	Z-228797	13.12.2000	R-190263	35, 36	PKO BP
Własny Kąt	słowny	Z-204176	02.07.1999	R-140949	36	PKO BP
PKO/CREDIT SUISSE	słowno-graficzny	Z-174305	05.06.1997	R-127350	36	PKO TFI
PKO TFI	graficzny	Z-174307	05.06.1997	R-120363	36	PKO TFI
Bankowy Otwarty Fundusz Emerytalny	słowno-graficzny	Z-195590	21.21.1998	R-136179	36	PKO BP Bankowy PTE
Inteligo	słowny	Z-221189	12.07.2000	R-134833	36, 38	Inteligo
Inteligo	słowno-graficzny	Z-228756	13.12.2000	R-158384	36, 38	Inteligo
Cyrylica „Kredobank” + napis Grupa PKO BP	słowno-graficzny	M-2006 04158	23.03.2006	96188	36	Kredobank

Źródło: Bank

Znaki towarowe zgłoszone do rejestracji w Urzędzie Patentowym lub za granicą

Nazwa/Opis	Rodzaj znaku	Numer zgłoszenia	Data zgłoszenia	Klasa	Podmioty uprawnione
PKO Bank Polski Blisko Ciebie	słowno-graficzny	Z-332168	20.11.2007	36	PKO BP
PKO BP	słowny	Z-337780	06.03.2008	36	PKO BP
PKO Bank Polski	słowny	Z-337779	06.03.2008	36	PKO BP

Nazwa/Opis	Rodzaj znaku	Numer zgłoszenia	Data zgłoszenia	Klasa	Podmioty uprawnione
iPKO	słowno-graficzny	Z-334741	31.12.2007	36	PKO BP
iPKO Biznes	słowno-graficzny	Z-337782	06.03.2008	36	PKO BP
Platforma Inteligo	słowno-graficzny	007431877	28.11.2008	9, 35, 36, 37, 38, 41, 42, 45	Inteligo
Platforma Inteligo	słowno-graficzny	007431927	28.11.2008	9, 35, 36, 37, 38, 41, 42, 45	Inteligo
Platforma Inteligo	słowno-graficzny	007431943	28.11.2008	9, 35, 36, 37, 38, 41, 42, 45	Inteligo

Źródło: Bank

Licencje

Licencja na umożliwienie użytkownika przez Bank logo Inteligo

Na podstawie umowy zawartej z Inteligo Bank uzyskał licencję na używanie logo Inteligo w zakresie związanym z oferowaniem produktu Konto Inteligo. Z tytułu używania logo Inteligo Bank jest zobowiązany do zapłaty rocznej opłaty licencyjnej w wysokości 1.830.000 PLN brutto. W przypadku rozwiązania umowy Bankowi przysługiwać będzie prawo pierwokupu znaku towarowego Inteligo i innych majątkowych praw autorskich oraz praw własności przemysłowej należących do Inteligo.

Licencja opisana powyżej ma istotne znaczenie dla prowadzonej przez Grupę PKO BP działalności w zakresie prowadzenia przez PKO konta Inteligo.

Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu Grupa PKO BP nie jest uzależniona od patentów, jak również nowych procesów technologicznych w stopniu, który by można uznać za znaczący dla jej działalności lub rentowności.

Domeny internetowe

Grupa PKO BP wykorzystuje 121 zarejestrowanych domen internetowe, w tym domenę www.pkobp.pl.

Systemy informatyczne

W 2008 r. Bank ukończył prace związane z opracowaniem i wdrożeniem scentralizowanego zintegrowanego systemu informatycznego (ZSI) w całej sieci dystrybucji. Ze względu na skalę i złożoność tego systemu, projekt ZSI jest jednym z największych projektów informatycznych kiedykolwiek przeprowadzonych w Polsce. ZSI pozwala na całościową analizę informacji o klientach, przez co poprawia możliwości dystrybucyjne Grupy. Ponadto ZSI znacznie podnosi efektywność procesów zarządzania ryzykiem.

ZSI został zaprojektowany w celu zapewnienia ścisłej koordynacji usług rozwoju informatycznego i usług serwisowych w rozległej sieci dystrybucyjnej Banku. ZSI został indywidualnie dopasowany do szczególnego zakresu i charakteru działalności Banku. Bank zatrudnia ponad 150 pracowników do wsparcia i utrzymania tego systemu.

Strategia informatyczna Banku została opracowana w celu wspierania ogólnej strategii Banku, co w praktyce oznacza wspieranie dystrybucji produktów i usług Banku w całej sieci dystrybucji oraz rozwinięcie elastycznej infrastruktury w celu wspierania bieżącej i przyszłej działalności Banku.

ZSI został przygotowany w celu skonsolidowania głównych systemów bankowych w Grupie oraz dostarczenia rozwiązań dla bezpośredniej obsługi klienta. Bank niezmiennie rozwija systemy i wdraża rozwiązania informatyczne służące zapewnieniu jednolitego i efektywnego prowadzenia działalności Banku. Pozwala to Bankowi na świadczenie usług najwyższej jakości na rzecz klientów detalicznych i korporacyjnych.

Strategia informatyczna Banku skupia się również na prowadzeniu solidnych i spójnych transakcji inwestycyjnych, zapewnianiu koniecznej skalowalności dla przyszłego rozwoju działalności oraz umożliwieniu produkcji na szeroką skalę standardowych produktów wraz ze strukturyzowanymi, dopasowanymi do potrzeb klienta rozwiązaniami. Oczekuje się, że sprawna realizacja tych strategii przyczyni się do minimalizacji ryzyka operacyjnego oraz realizacji procesów w sposób bardziej ekonomiczny. Ponadto Bank na bieżąco prowadzi ocenę wewnętrznych systemów raportowania ryzyka kredytowego w celu ustalenia, czy potrzebują one ulepszeń lub zmian w celu zachowania zgodności z Bazylea II.

Bank wykorzystuje ponad 200 aplikacji. W porównaniu z innymi instytucjami finansowymi podobnej wielkości, Bank posiada relatywnie proste środowisko aplikacyjne, co pozwala na efektywne zarządzanie kosztami operacyjnymi i umożliwia przyszły rozwój. Wszystkie te systemy zostały indywidualnie dopasowane do szczególnych potrzeb Banku. Bank zawarł standardowe umowy z dostawcami wszystkich istotnych dla jego działalności systemów informatycznych, na podstawie których uzyskał licencje do użytkowania tych systemów. Ponadto Bank ma zapewnione wsparcie serwisowe w przypadku awarii systemów oraz możliwość uzyskiwania ich nowych wersji.

Pracownicy

W tabeli poniżej przedstawiono liczbę osób zatrudnionych (w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy) w PKO BP i w pozostałych spółkach Grupy PKO BP na daty w niej wskazane.

	Na dzień 31 sierpnia 2009	Na dzień 31 grudnia		
		2008	2007	2006
PKO BP	29.327	30.000	31.650	33.023
Pozostałe spółki Grupy PKO BP	3.367	3.629	3.768	3.039
Razem	32.694	33.629	35.418	36.062

Źródło: Bank

W tabeli poniżej przedstawiono liczbę osób zatrudnionych w Grupie PKO BP na daty w niej wskazane, w podziale na główne regiony geograficzne, w których Grupa PKO BP prowadzi działalność.

	Na dzień 31 sierpnia 2009	Na dzień 31 grudnia		
		2008	2007	2006
Polska	30.319	31.110	32.641	33.845
Ukraina	2.367	2.513	2.772	2.217
Wielka Brytania	8	6	5	0
Razem	32.694	33.629	35.418	36.062

Źródło: Bank

Około 54% pracowników Grupy posiada wykształcenie wyższe, a około 45% – wykształcenie średnie.

Wysokość średniego wynagrodzenia zasadniczego pracowników Banku wzrastała w ostatnich trzech latach obrotowych i wyniosła w latach 2006–2008 odpowiednio 3.353 PLN, 3.645 PLN oraz 4.026 PLN.

Wysokość rezerwy na świadczenia emerytalne i rentowe oraz nagrody jubileuszowe dla pracowników Grupy wyniosła na dzień 31 grudnia 2008 r. i 30 czerwca 2009 r. odpowiednio 365.186 tysięcy PLN i 340.302 tysięcy PLN.

W latach zakończonych 31 grudnia 2006, 2007 i 2008 r. liczba zwolnień z przyczyn nie dotyczących pracowników Banku wyniosła odpowiednio 1.306,41 etatów, 992,7 etatów i 1.695 etatów. W 2009 r. Bank zaplanował zwolnienia z przyczyn nie dotyczących pracowników w ilości 1.721 etatów.

Działalność szkoleniowa wobec pracowników Banku ma na celu zbudowanie lojalnej kadry potrafiącej efektywnie działać w trudnych warunkach gospodarczych oraz gwarantującej wysoki poziom obsługi klientów. Polityka szkoleniowa nakierowana jest w szczególności na doskonalenie kwalifikacji zawodowych kluczowych pracowników, szkolenie w zakresie wprowadzania nowych technologii oraz rozwijanie technik zwiększania efektywności sprzedaży. Realizacja powyższych celów jest wspierana poprzez ujednoczenie zasad kierowania na szkolenia oraz wprowadzanie rozwiązań w zakresie poprawy komunikacji wewnętrznej.

W Banku obowiązuje regulacja wewnętrzna zapewniająca wszystkim pracownikom możliwość korzystania z dodatkowych świadczeń medycznych w ramach pakietów przeznaczonych dla różnych grup stanowisk pracy. Pracownikom Banku przysługują również nagrody pieniężne za ujawnianie i udaremnianie działań podejmowanych na szkodę Banku.

Bank zawiera z pracownikami dwa rodzaje umów o zakazie konkurencji – umowy o zakazie konkurencji w czasie trwania stosunku pracy oraz po ustaniu stosunku pracy (dla pracowników Banku mających dostęp do szczególnie ważnych informacji, których ujawnienie mogłoby narazić Bank na szkodę) oraz umowy o zakazie konkurencji wyłącznie na czas trwania stosunku pracy (dla pozostałych pracowników Banku w celu zabezpieczenia interesów Banku przed ich działalnością konkurencyjną). Okres obowiązywania zakazu konkurencji po ustaniu stosunku pracy wynosi maksymalnie 6 miesięcy. Odszkodowanie wypłacane pracownikom z tytułu przestrzegania zakazu konkurencji po ustaniu stosunku pracy wynosi do 100% wynagrodzenia zasadniczego i jest wypłacane za każdy miesiąc trwania zakazu.

Związki zawodowe oraz układy zbiorowe

Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu w Banku działały dwa związki zawodowe o statusie zakładowych organizacji związkowych:

- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” Pracowników PKO BP S.A., oraz
- Krajowy Związek Zawodowy Pracowników PKO BP S.A.

W dniu 28 marca 1994 r. Bank zawarł z działającymi w nim organizacjami związkowymi Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy, który obowiązuje od dnia 5 kwietnia 1994 r. Układ stosuje się do wszystkich pracowników Banku, z wyjątkiem członków Zarządu oraz osób, z którymi zostały zawarte kontrakty menedżerskie lub inne umowy cywilnoprawne.

Na mocy Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy pracownicy Banku, poza wynagrodzeniem zasadniczym, mają prawo m.in. do premii, bonusu za osiągnięte wyniki ekonomiczne Banku, nagród jubileuszowych, nagród za szczególne osiągnięcia w pracy zawodowej oraz odpraw pieniężnych w przypadku przejścia na emeryturę lub rentę.

Zakładowy Układ Zbiorowy został zawarty na czas nieokreślony i może zostać rozwiązany za zgodą stron lub na skutek wypowiedzenia dokonanego przez którąkolwiek ze stron w formie pisemnej z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia.

W związku z ustawą z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. z 2003 r. Nr 90, poz. 844, ze zm.) Bank oraz działające w nim organizacje związkowe zawarły w dniu 28 listopada 2008 r. porozumienie w sprawie zasad stosowanych przy rozwiązywaniu z pracownikami PKO BP stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników w 2009 r. Porozumienie zostało zawarte na czas określony, od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2009 r.

W związku z ustawą z dnia 7 kwietnia 2006 r. o informowaniu pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsultacji Bank oraz działające w nim organizacje związkowe zawarły w dniu 24 maja 2006 r. porozumienie w sprawie zasad informowania pracowników PKO BP i przeprowadzania z nimi konsultacji. Na mocy porozumienia Bank ma obowiązek konsultować z przedstawicielami pracowników stan, strukturę, przewidywane zmiany zatrudnienia oraz działania mające na celu utrzymanie poziomu zatrudnienia lub mogące powodować istotne zmiany w organizacji pracy lub podstawach zatrudnienia.

Porozumienie zostało zawarte na czas nieokreślony i może zostać rozwiązane przez każdą ze stron z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia.

W okresie objętym Skonsolidowanymi Sprawozdaniami Finansowymi oraz do Dnia Zatwierdzenia Prospektu w PKO BP ani w żadnej spółce zależnej nie podjęto akcji strajkowych, a PKO BP ani żadna spółka zależna nie były stroną sporu zbiorowego.

Akcjonariat pracowniczy

W listopadzie 2004 r. na mocy Ustawy o Komerccjalizacji i Prywatyzacji oraz § 14 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 29 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników (Dz. U. z 2003 r. Nr 35, poz. 303) nastąpiło przyznanie akcji pracowniczych Banku jego pracownikom. W wyniku przydziału pracownicy otrzymali 105.000.000 Akcji Istniejących, co na Dzień Zatwierdzenia Prospektu stanowi 10,5% udziału w kapitale zakładowym Banku. Według najlepszej wiedzy Banku, do Dnia Zatwierdzenia Prospektu Skarb Państwa wydał nieodpłatnie uprawnionym pracownikom Banku 104.554.652 Akcji Istniejących. Akcje pracownicze znajdują się w obrocie na GPW.

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Informacje ogólne

Działalność bankowa jest narażona na wiele rodzajów ryzyka, między innymi ryzyko kredytowe, ryzyko rynkowe (w tym ryzyko utraty płynności), operacyjne oraz biznesowe. Kontrolowanie wpływu tych rodzajów ryzyka na funkcjonowanie Banku należy do najważniejszych celów zarządzania Bankiem, a utrzymywany poziom ryzyka jest istotnym czynnikiem wpływającym na proces planowania.

Zarządzanie ryzykiem w Banku opiera się na następujących zasadach:

- zachowanie pełnej niezależności organizacyjnej pionów ryzyka i windykacji od działalności biznesowej,
- zintegrowanie zarządzania ryzykiem z procesami planistycznymi i kontrolingowymi,
- zapewnianie bieżącego wsparcia dla realizacji celów biznesowych przez obszar ryzyka i windykacji przy jednoczesnym utrzymaniu ryzyka na akceptowalnym poziomie,
- bieżąca kontrola poziomu ryzyka,
- bieżące dostosowywanie sposobu zarządzania ryzykiem do nowych czynników i źródeł ryzyka.

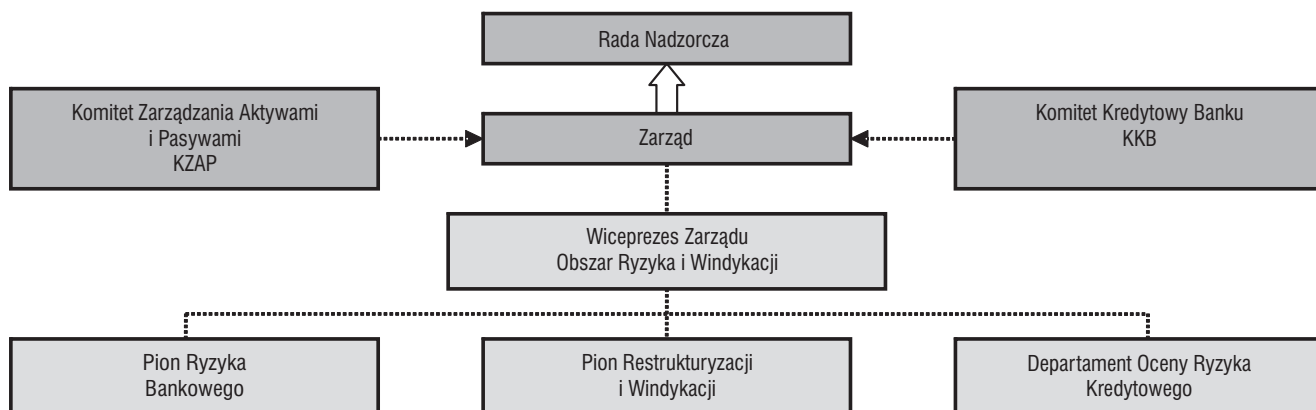
Na proces zarządzania przez Bank ryzykiem składają się następujące czynności:

- identyfikacja ryzyka poprzez określenie aktualnych i potencjalnych źródeł ryzyka, które mogą wynikać z bieżącej i planowanej działalności Banku,
- pomiar ryzyka,
- zarządzanie ryzykiem systemowym realizowane przez planowanie działań zmierzających do ograniczenia przyszłego ryzyka, wydawanie rekomendacji i zaleceń, wprowadzanie procedur i wdrażanie narzędzi wspomagających,
- monitorowanie poziomu ryzyka ponoszonego przez Bank oparte na przyjętych metodologiach,
- raportowanie ryzyka poprzez cykliczne sprawozdania dla Zarządu o wielkości ekspozycji na ryzyko i podjętych działaniach.

Proces zarządzania ryzykiem odbywa się w środowisku, na które składają się:

- wykorzystywane metody i metodyki ujęte w system regulacji wewnętrznych,
- środowisko informatyczne Banku umożliwiające przepływ informacji niezbędnych do oceny ryzyka oraz jego kontroli (w tym: centralne systemy informatyczne wspierające ocenę ryzyka oraz centralne bazy danych),
- organizacja wewnętrzna obejmująca komórki organizacyjne, ich zadania, zakres odpowiedzialności oraz wzajemne relacje.

Model organizacyjny zarządzania ryzykiem

Proces zarządzania ryzykiem jest nadzorowany przez Radę Nadzorczą, która regularnie otrzymuje informacje o profilu ryzyka Banku oraz o najważniejszych działaniach podjętych w ramach zarządzania ryzykiem.

Zarząd jest odpowiedzialny za realizację strategii Banku w zakresie zarządzania ryzykiem, w tym za nadzorowanie i monitorowanie procesu zarządzania ryzykiem. Zarząd akceptuje najważniejsze decyzje mające wpływ na charakterystykę ryzyka Banku oraz regulacje wewnętrzne określające system zarządzania ryzykiem. Za systemowe zarządzanie ryzykiem – w zakresie przyznanych kompetencji – odpowiadają komórki organizacyjne Banku zgrupowane w ramach Pionu Ryzyka Bankowego, Pionu Restrukturyzacji i Windykacji oraz Departament Oceny Ryzyka Kredytowego.

Pion Ryzyka Bankowego odpowiada za przygotowanie i wprowadzenie systemowych rozwiązań w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym, operacyjnym, braku zgodności, rynkowym (w tym braku płynności) oraz strategicznym, jak również adekwatnością kapitałową. Najważniejsze zadania Pionu polegają na:

- identyfikacji czynników i źródeł ryzyka,
- dokonywaniu pomiaru ryzyka oraz cyklicznym monitorowaniu i raportowaniu poziomu ryzyka,
- dokonywaniu pomiaru i oceny adekwatności kapitałowej,
- podejmowaniu decyzji oraz formułowaniu rekomendacji dla Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz dla Zarządu dotyczących akceptowalnego poziomu ryzyka,
- tworzeniu przepisów wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową,
- rozwijaniu systemów informatycznych wspierających zarządzanie ryzykiem i adekwatnością kapitałową.

Pion Restrukturyzacji i Windykacji jest odpowiedzialny za zapewnienie skutecznej i sprawnej windykacji oraz restrukturyzacji wierzytelności trudnych. Najważniejsze zadania Pionu polegają na:

- sprawnym dochodzeniu i odzyskiwaniu trudnych wierzytelności oraz zwiększeniu skuteczności takich działań,
- efektywnym prowadzeniu wczesnego monitorowania opóźnień w spłacie wierzytelności klientów rynku detalicznego z wykorzystaniem kontaktów telefonicznych i innych powszechnie używanych środków łączności oraz bezpośrednich wizyt u klientów,
- zarządzanie sprzedażą wierzytelności trudnych i outsourcingu określonych zadań, jak również efektywnym zarządzaniu majątkiem przejętym w wyniku podjętych przez Bank działań polegających na przymusowej windykacji.

Departament Oceny Ryzyka Kredytowego jest odpowiedzialny za ocenę i weryfikację poziomu ryzyka kredytowego związanego ze zwiększonym zagrożeniem kredytowym, które wymaga szczególnej uwagi ze względu na skalę zagrożenia lub poziom ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem w Banku wspierają dwa komitety, którym przewodniczy wiceprezes Zarządu nadzorujący Obszar Ryzyka i Windykacji:

- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami („KZAP”),
- Komitet Kredytowy Banku („KKB”).

KZAP podejmuje decyzje oraz rekomenduje działania dla Zarządu w odniesieniu do zarządzania ryzykiem rynkowym (w tym ryzykiem utraty płynności), zarządzania portfelowym ryzykiem kredytowym, adekwatności kapitałowej Banku oraz zarządzania aktywami i pasywami Banku.

KKB podejmuje decyzje kredytowe w odniesieniu do pojedynczych ekspozycji kredytowych o znacznej wartości, bądź wydaje rekomendacje w tym zakresie dla Zarządu. Komitety kredytowe funkcjonują również na innych poziomach struktury organizacyjnej Banku. Ich zadaniem jest wydawanie rekomendacji dotyczących decyzji kredytowych istotnych ze względu na poziom ryzyka lub sumę ekspozycji. Posiedzenia zarówno KKB, jak i KZAP odbywają się co tydzień.

Bank nadzoruje działania swoich spółek zależnych. W ramach tego nadzoru Bank określa i zatwierdza strategię rozwoju spółek w obrębie Grupy, biorąc pod uwagę poziom ryzyka, nadzoruje zarządzanie nim i wspomaga rozwój spółek zależnych. Bank monitoruje także poziom ryzyka związany z operacjami poszczególnych spółek w obrębie systemu monitorowania i raportowania Grupy.

Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia strat finansowych w wyniku niewywiązania się kontrahenta z jego finansowych zobowiązań wobec Banku lub jako ryzyko spadku wartości ekonomicznej wierzytelności Banku w wyniku pogorszenia się zdolności kontrahenta do obsługi zobowiązań.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym jest oparte na następujących zasadach:

- każda transakcja kredytowa wymaga wszechstronnej analizy ryzyka kredytowego, której wyrazem jest ocena scoringowa lub rating wewnętrzny,
- oceny ryzyka kredytowego potencjalnych oraz zawartych transakcji kredytowych są dokonywane cyklicznie, a ich częstotliwość uzależniona jest od warunków rynkowych lub zmian sytuacji finansowej kredytobiorcy,

- dla znacznych ze względu na ich poziom ryzyka lub wartość ekspozycji kredytowych ocena ryzyka kredytowego podlega dodatkowej weryfikacji dokonywanej przez niezależne od komórek biznesowych komórki organizacyjne zajmujące się wewnętrzną oceną ryzyka kredytowego,
- oferowane klientowi warunki transakcji kredytowej zależą od oceny poziomu ryzyka kredytowego generowanego przez tę transakcję,
- decyzje kredytowe mogą być podejmowane jedynie przez osoby do tego upoważnione,
- Bank dokonuje dywersyfikacji ryzyka kredytowego w odniesieniu do obszaru geograficznego, sektora gospodarki, produktu i klienta,
- oczekiwany poziom ryzyka kredytowego jest zabezpieczony poprzez marże kredytowe pobierane od klientów oraz odpisy (rezerwy) z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych.

Wspomniana powyżej polityka jest realizowana przez Bank poprzez użycie zaawansowanych metod zarządzania ryzykiem kredytowym, zarówno na poziomie pojedynczych ekspozycji kredytowych, jak i na poziomie całego portfela kredytowego Banku. Metody te są regularnie weryfikowane i udoskonalane, tak by zapewnić ich zgodność z wymogami metody ratingów wewnętrznych (*Internal Ratings Based Approach*, IRB).

Obecnie Bank dokonuje implementacji zaawansowanej metody zarządzania ryzykiem kredytowym, która jest w pełni zgodna z metodami IRB.

Metody ratingowe i scoringowe

Ryzyko związane z pojedynczą transakcją kredytową jest oceniane przez Bank przy użyciu metod scoringowych i ratingowych stworzonych, rozwijanych i nadzorowanych przez Pion Ryzyka Bankowego.

Funkcjonowanie tych metod wspierają specjalistyczne centralne aplikacje informatyczne. Sposób dokonywania oceny określony został w przepisach wewnętrznych Banku, których głównym celem jest zapewnienie jednolitej i obiektywnej oceny ryzyka kredytowego w procesie kredytowania. Regulacje określają sposób szacowania poziomu ryzyka kredytowego związanego z pojedynczą ekspozycją kredytową, jego zabezpieczenia, jak również kryteria przyznania lub odmowy przyznania kredytu.

Bank ocenia ryzyko kredytowe klientów indywidualnych w dwóch wymiarach: zdolności kredytowej oraz wiarygodności kredytowej klienta. Ocena zdolności kredytowej polega na zbadaniu bieżącej sytuacji finansowej klienta (zwłaszcza jego dochodu rozporządzalnego netto), zaś ocena wiarygodności kredytowej klienta obejmuje ocenę scoringową oraz ocenę historii kredytowej pozyskanej z wewnętrznych kartotek Banku oraz zewnętrznych baz danych.

Ocena ryzyka kredytowego klientów instytucjonalnych jest prowadzona na poziomie klienta i na poziomie transakcji (z wyłączeniem wybranych rodzajów transakcji dotyczących małych i średnich przedsiębiorstw, które są oceniane zgodnie z podejściem scoringowym). Ocena zostaje wyrażona w ratingu klienta i ratingu transakcji.

Syntetyczną miarą ryzyka kredytowego, odzwierciedlającą oba czynniki ryzyka, jest rating łączny.

Informacje o ratingach i ocenach scoringowych są powszechnie używane przez Bank m.in. w procesie zarządzania ryzykiem, w procesie podejmowania decyzji kredytowych, w pomiarze i raportowaniu ryzyka.

W celu wcześniejszego identyfikowania możliwego wzrostu ryzyka kredytowego oraz ryzyka związanego z utratą wartości zabezpieczenia występujących w kredytowaniu klientów instytucjonalnych Bank wdrożył System Wczesnego Ostrzegania (SWO).

Proces podejmowania decyzji kredytowych

W Banku funkcjonuje zdecentralizowany podział kompetencji do podejmowania decyzji kredytowych. Limity uprawnień odnoszą się do zaangażowania kredytowego Banku w stosunku do klienta (lub grupy klientów powiązanych), długości okresu kredytowania klientów, rodzaju oceny scoringowej (negatywna/pozytywna) w przypadku kredytów objętych tą oceną oraz od segmentu klienta. Limit kompetencji zależy również od poziomu decydenta w hierarchii organizacyjnej Banku, zgodnie z zasadą im wyższy poziom, tym wyższy limit kompetencji.

W Banku uprawnienia do podejmowania decyzji kredytowych posiadają dyrektorzy oddziałów, dyrektorzy regionalnych oddziałów korporacyjnych, dyrektorzy zarządzający właściwymi biznesowymi pionami funkcjonalnymi, członkowie Zarządu nadzorujący obszary rynku detalicznego oraz korporacyjnego, Komitet Kredytowy Banku oraz Zarząd. Uprawnienia do podejmowania decyzji kredytowych mogą uzyskać również pracownicy regionalnych oddziałów korporacyjnych i oddziałów na podstawie upoważnienia dyrektora danego oddziału.

Podjęcie decyzji kredytowej wspomagają rekomendacje komitetów kredytowych, przy czym Komitet Kredytowy Banku spełnia jednocześnie decyzyjną i rekomendacyjną rolę (w zależności od kwoty zaangażowania kredytowego Banku). W centrali Banku działa dodatkowo Komitet Kredytowy Centrali, który wspiera swoimi rekomendacjami dyrektorów zarządzających kierujących biznesowymi pionami funkcjonalnymi i członków Zarządu nadzorujących obszary biznesowe. Komitety kredytowe są aktywowane do większych kwot zaangażowań lub spraw o wyższym poziomie ryzyka, zarówno dotyczące klientów instytucjonalnych, jak i indywidualnych.

Negatywna opinia komitetu kredytowego jest wiążąca dla osoby podejmującej decyzję kredytową, z wyjątkiem KKB, który wydaje rekomendacje dla Zarządu. Od negatywnej rekomendacji komitetu kredytowego przysługuje decydentowi odwołanie do wyższego poziomu decyzyjnego.

Polityka zabezpieczeń

Prowadzona przez Bank polityka zabezpieczeń ma na celu należyte zabezpieczenie interesów Banku, w tym przede wszystkim ustanowienie zabezpieczenia dającego możliwie najwyższy poziom odzysku z wierzytelności w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych.

Rodzaj oraz wartość wymaganego zabezpieczenia uzależniona jest od rodzaju kredytu, okresu jego trwania oraz sytuacji klienta.

W przypadku kredytów przeznaczonych na finansowanie rynku mieszkaniowego podstawową i obligatoryjną formą zabezpieczenia jest hipoteka na nieruchomości wraz z przelewem wierzytelności z umowy ubezpieczenia tej nieruchomości. Do czasu skutecznego ustanowienia zabezpieczenia przyjmuje się (w zależności od rodzaju kredytu oraz jego kwoty): ubezpieczenie wierzytelności, poręczenie, weksel własny in blanco itp. W przypadku kredytów mieszkaniowych przeznaczonych na finansowanie klientów indywidualnych zamiast przyjmowania zabezpieczeń przejściowych, do czasu skutecznego ustanowienia hipoteki na nieruchomości stosuje się podwyższoną marżę kredytową.

Przy udzielaniu kredytów detalicznych dla klientów indywidualnych przyjmuje się najczęściej zabezpieczenie osobiste (poręczenie cywilne, poręczenie wekslowe) albo ustanawia się zabezpieczenia na rachunku bankowym klienta, na samochodzie lub papierach wartościowych.

Zabezpieczenie kredytów przeznaczonych na finansowanie małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów korporacyjnych ustanawia się m.in.: na wierzytelnościach gospodarczych, rachunkach bankowych, rzeczach ruchomych, nieruchomościach lub papierach wartościowych.

Przy przyjmowaniu prawnych zabezpieczeń kredytów Bank stosuje następującą politykę:

- w przypadku znacznych kwotowo kredytów Bank ustanawia kilka rodzajów zabezpieczeń, łącząc zabezpieczenia osobiste z rzeczowymi, ilekroć jest to możliwe,
- preferowane jest przyjmowanie zabezpieczeń płynnych, to jest zabezpieczeń rzeczowych, w stosunku do których istnieje znaczne prawdopodobieństwo szybkiego zaspokojenia się przez Bank, przy uzyskaniu ceny zbliżonej do wartości składników określonych przy przyjmowaniu zabezpieczeń,
- zabezpieczenia narażone na ryzyko znacznych niekorzystnych wahań wartości spełniają rolę pomocniczą,
- w przypadku przyjęcia zabezpieczenia rzeczowego Bank przyjmuje, jako dodatkowe zabezpieczenie, przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia przedmiotu tego zabezpieczenia lub umowę ubezpieczenia wystawioną na rzecz Banku, oraz
- skuteczne ustanowienie zabezpieczeń zgodnie z treścią umowy jest warunkiem uruchomienia środków pieniężnych.

Ustanowione zabezpieczenia podlegają okresowemu monitorowaniu w celu ustalenia aktualnego poziomu ryzyka kredytowego transakcji. Bank monitoruje sytuację majątkową/finansową podmiotu udzielającego zabezpieczenia osobistego, stan oraz wartość przedmiotu zabezpieczenia rzeczowego oraz inne okoliczności wpływające na możliwość odzyskania wierzytelności przez Bank.

Zabezpieczenie w formie hipoteki na nieruchomości podlega szczególnej ocenie. Bank dokonuje okresowego monitoringu przyjętych na zabezpieczenie nieruchomości (z uwzględnieniem wskaźnika LtV – ilorazu wartości kredytu i wartości zabezpieczenia), jak również monitoruje ceny na rynku nieruchomości. W przypadku, gdy analiza wykaże istotny spadek cen na rynku nieruchomości, w Banku uruchamiane są awaryjne procedury postępowania.

Pomiar ryzyka portfelowego

W celu określenia poziomu ryzyka kredytowego oraz opłacalności portfeli kredytowych Bank wykorzystuje różne metody pomiaru i wyceny ryzyka kredytowego, w tym prawdopodobieństwo niewypłacalności (PD), przewidywaną stratę kredytową (EL), wartość zagrożoną ryzykiem kredytowym (CVaR), miary efektywności metodologii scoringowych (AR), udział i strukturę kredytów zagrożonych oraz udział i strukturę ekspozycji spełniających przesłankę indywidualnej utraty wartości.

Bank systematycznie rozwija zakres wykorzystywanych mierników ryzyka kredytowego z uwzględnieniem wymagań metody ratingów wewnętrznych (IRB), jak również rozszerza zakres stosowania miar ryzyka w celu pełnego pokrycia portfela kredytowego Banku tymi metodami.

Metody pomiaru portfelowego ryzyka kredytowego pozwalają m.in.: na uwzględnienie ryzyka kredytowego w cenie usług, ustalanie optymalnej wysokości punktów odciążenia oraz wyznaczanie stawek odpisów z tytułu utraty wartości.

Utrata wartości ekspozycji kredytowych

Bank dokonuje okresowego przeglądu ekspozycji kredytowych w celu zidentyfikowania ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz utworzenia odpisów lub rezerw. Na proces ustalania odpisów i rezerw składają się następujące etapy:

- rozpoznanie przesłanek utraty wartości i zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania tych przesłanek,
- rejestrowanie w systemach informatycznych Banku zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania przesłanek utraty wartości ekspozycji kredytowych,
- ustalenie metody pomiaru utraty wartości,

- dokonanie pomiaru utraty wartości i ustalenie odpisu lub rezerwy (dodatek),
- weryfikacja i agregacja wyników pomiaru utraty wartości,
- ewidencja wyników pomiaru utraty wartości.

Metoda ustalania wysokości odpisów uzależniona jest od rodzaju rozpoznanych przesłanek utraty wartości oraz indywidualnego znaczenia ekspozycji kredytowej. Zdarzeniami uznawanymi za przesłanki indywidualnej utraty wartości są w szczególności zwłoka w spłacie kredytu przez co najmniej 3 miesiące, znaczne pogorszenie się ratingu wewnętrznego klienta, zawarcie umowy restrukturyzacyjnej lub zawarcie ulgi w spłacie wierzytelności.

Przy określaniu okresu opóźnienia w spłacie kredytu uwzględniane są kwoty niespłaconych w terminie odsetek lub rat kapitałowych. Opóźnienia w spłatach zadłużenia w kwocie nieprzekraczającej 100 PLN uznawane są za nieistotne przy rozpoznawaniu przesłanki utraty wartości.

W Banku stosowane są trzy metody oszacowania utraty wartości:

- metoda zindywidualizowana, stosowana dla klientów indywidualnie znaczących, spełniających przesłankę indywidualnej utraty wartości lub którzy zalegają ze spłatą powyżej 1 miesiąca,
- metoda portfelowa, stosowana dla kredytów nieznaczących indywidualnie, dla których stwierdzono przesłankę indywidualnej utraty wartości,
- metoda grupowa (IBNR), stosowana dla kredytów, w odniesieniu do których nie zidentyfikowano przesłanek indywidualnej utraty wartości, ale stwierdzono przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia poniesionych, ale nie rozpoznanych strat (z wyjątkiem ekspozycji indywidualnie znaczących z opóźnieniem w spłacie powyżej 1 miesiąca – objętych metodą zindywidualizowaną).

Odpis z tytułu utraty wartości bilansowej ekspozycji kredytowej jest różnicą pomiędzy wartością bilansową tej ekspozycji a wartością bieżącą oczekiwanych, przyszłych przepływów pieniężnych z tej ekspozycji. Przy ustalaniu odpisu metodą zindywidualizowaną przyszłe przepływy pieniężne szacuje się dla każdej ekspozycji kredytowej indywidualnie, z uwzględnieniem możliwych scenariuszy dotyczących realizacji umowy, ważonych ich prawdopodobieństwem. Odpis z tytułu utraty wartości dla ekspozycji kredytowych objętych metodą portfelową lub metodą grupową jest różnicą pomiędzy wartością bilansową tych ekspozycji a wartością bieżącą oczekiwanych, przyszłych przepływów pieniężnych, oszacowaną z wykorzystaniem metod statystycznych, na podstawie historycznych obserwacji ekspozycji z homogenicznych portfeli.

Przy ustalaniu rezerwy na pozabilansowe ekspozycje kredytowe w odniesieniu do ekspozycji kredytowych indywidualnie znaczących spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości lub dotyczące dłużników, których inne ekspozycje takie przesłanki spełniają – Bank wykorzystuje metodę zindywidualizowaną; rezerwę na pozabilansową ekspozycję kredytową objętą metodą zindywidualizowaną ustala się jako różnicę pomiędzy oczekiwaną wartością ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego (od daty, na którą dokonywana jest ocena, do daty wystąpienia zadłużenia przeterminowanego uznawanego za przesłankę indywidualnej utraty wartości), a wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych uzyskanych z ekspozycji bilansowej powstałej z udzielonego zobowiązania, przekraczającą aktualną wartość ekspozycji bilansowej.

W odniesieniu do pozostałych ekspozycji kredytowych przyjęta w Banku metodologia uzależnia potrzebę tworzenia rezerw od relacji pomiędzy poziomem wykorzystania udzielonego zobowiązania pozabilansowego na dzień dokonywania przeglądu a średnim poziomem wykorzystania zobowiązania w dniu defaultu (wystąpienia opóźnienia co najmniej 3 miesięcy), oszacowanym na bazie obserwacji historycznych, dla grupy ekspozycji kredytowych o takiej samej charakterystyce. Do czasu zgromadzenia wymaganych danych historycznych do oszacowania parametrów portfelowych wykorzystywanych w tej metodzie (wskaźnik konwersji kredytowej – CCF) rezerwy na przedmiotowe zobowiązania pozabilansowe są ustalane zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Odzyskaniem zaległych wierzytelności zajmuje się najpierw wewnętrzna jednostka Banku – Pion Restrukturyzacji i Windykacji, który w dniu 30 czerwca 2009 zatrudniał 597 osób, podzielony na podgrupy właściwe ze względu na typ kredytu. W zależności od statusu zaległości oraz sytuacji finansowej kredytobiorcy lub zabezpieczenia zespół windykacji proponuje różne rozwiązania, między innymi restrukturyzację, wszczynanie postępowań sądowych przeciwko kredytobiorcy oraz zajęcie przedmiotu zabezpieczenia. Bank współpracuje z zewnętrznymi firmami windykacyjnymi wyłonionymi w wyniku przetargu.

Narzędzia zarządzania ryzykiem

Do podstawowych narzędzi zarządzania ryzykiem kredytowym stosowanych w Banku należą:

- reguły dotyczące oceny możliwości otrzymania kredytu, w tym punkty odjęcia – minimalna liczba punktów przyznawanych w wyniku oceny wiarygodności z wykorzystaniem systemu scoringowego (dla klienta indywidualnego) bądź klasa ratingu klienta oraz klasa ratingu łącznego (dla klienta instytucjonalnego), od których można dokonać z klientem transakcji kredytowej,
- minimalne warunki transakcji określone dla danego typu transakcji (np. minimalna wartość wskaźnika LtV, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenie),

- minimalne marże kredytowe – marże na ryzyko kredytowe związane z dokonaniem przez Bank określonej transakcji kredytowej z danym klientem instytucjonalnym, przy czym oferowane klientowi oprocentowanie nie może być niższe od stawki referencyjnej powiększonej o marżę za ryzyko kredytowe,
- limity koncentracji – limity określone w art. 71 ust. 1 ustawy – Prawo Bankowe, limity branżowe i na finansowanie nieruchomości, oraz
- limity kompetencyjne – określają poziom uprawnień wymaganych do podejmowania decyzji kredytowych wobec klientów Banku, limity te zależą przede wszystkim od kwoty zaangażowania kredytowego Banku w stosunku do klienta (lub grupy klientów powiązanych) i okresu transakcji kredytowej; wysokość limitów kompetencyjnych zależy od poziomu podejmowania decyzji kredytowej w strukturze organizacyjnej Banku.

Koncentracja ryzyka

Bank monitoruje ryzyko koncentracji kredytowej w odniesieniu do zaangażowań wobec pojedynczych klientów (lub grup powiązanych klientów) oraz zaangażowań wobec grup klientów lub portfeli kredytowych narażonych na pojedynczy czynnik ryzyka.

W szczególności Bank monitoruje portfele kredytowe w ujęciu regionów geograficznych, waluty kredytu, sektorów gospodarki i kredytów zabezpieczonych nieruchomościami.

Ryzyko koncentracji zaangażowań wobec pojedynczych klientów oraz grup powiązanych klientów monitorowane jest zgodnie z art. 71 ustawy – Prawo bankowe – w odniesieniu do:

- limitu koncentracji zaangażowań (łącznie kwota jednostkowego zaangażowania nie może przekraczać 25% funduszy własnych Banku w przypadku podmiotów niepowiązanych z Bankiem oraz 20% funduszy własnych w przypadku podmiotów powiązanych z Bankiem),
- limitu dużych zaangażowań (suma pojedynczych zaangażowań przekraczających 10% funduszy własnych Banku nie może przekroczyć progu 800% funduszy własnych Banku).

Raportowanie ryzyka

W Banku sporządzane są miesięczne i kwartalne raporty nt. ryzyka kredytowego, którego odbiorcami są KZAP, KKB, Zarząd i Rada Nadzorcza. Raporty zawierają informację o historycznej wysokości ryzyka kredytowego oraz o prognozie poziomu ryzyka kredytowego. Poza informacją dla Banku raporty zawierają również informację o poziomie ryzyka kredytowego dwóch spółek zależnych Grupy – KREDOBANK i Bankowego Funduszu Leasingowego S.A., w których ze względu na rodzaj prowadzonej działalności występuje istotny poziom ryzyka kredytowego.

Instytucje finansowe i instrumenty pochodne

W ramach swojej działalności Bank wykorzystuje różnego typu pochodne instrumenty finansowe służące do celów zarządzania ryzykiem związanym z prowadzoną działalnością. Podstawowymi rodzajami ryzyka związanymi z instrumentami pochodnymi są ryzyko rynkowe i ryzyko kredytowe.

Większość instrumentów pochodnych stosowanych przez Bank do celów zarządzania ryzykiem oraz oferowanych klientom stanowią: IRS, FRA, FX *swap*, CIRS, FX *forward* oraz opcje walutowe.

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego instrumentów pochodnych Bank zawiera umowy ramowe, mające na celu zabezpieczenie roszczeń Banku wobec kontrahentów, wynikających z transakcji pochodnych przez kompensację wymagalnych zobowiązań stron (tj. redukcja ryzyka rozliczeniowego) oraz niewymagalnych zobowiązań stron (tj. redukcja ryzyka przedrozliczeniowego).

Umowy ramowe zawierane są z kontrahentami zagranicznymi zgodnie ze standardami wypracowanymi przez ISDA (*International Swaps and Derivatives Association*) oraz ISMA (*International Securities Market Association*), a z kontrahentami krajowymi zgodnie ze standardami wypracowanymi przez ZBP (Związek Banków Polskich). Umowy ramowe mające za przedmiot transakcje dłużnymi papierami wartościowymi z krajowymi instytucjami finansowymi zawierane są w oparciu o wewnętrzny standard Banku. W celu ograniczenia ryzyka kredytowego, w przypadkach planowanego rozszerzenia skali operacji z instytucją finansową na podstawie umowy ramowej, strony zawierają umowę zabezpieczającą CSA (*Credit Support Annex*). Na podstawie umowy zabezpieczającej każda ze stron, po spełnieniu kryteriów określonych w tej umowie, zobowiązuje się do ustanowienia stosownego zabezpieczenia wraz z prawem do jego potrącenia.

W Banku wypracowano standard podpisywania umów ramowych ISDA, który określa tryb postępowania podczas negocjacji oraz w trakcie podpisywania i administrowania umowami ramowymi oraz umowami zabezpieczającymi, zawieranymi z krajowymi bankami i instytucjami finansowymi oraz umowami ramowymi i umowami CSA zawieranymi z bankami zagranicznymi i instytucjami kredytowymi.

Zawierane przez Bank umowy ISMA i CSA zawierają zapisy określające dopuszczalną różnicę pomiędzy ekspozycją kredytową a wartością zabezpieczenia. Umowy CSA, będące aneksami do umów ISDA, dopuszczają dwie formy zabezpieczenia: gotówkowe oraz w postaci papierów wartościowych.

Zawarcie umowy ramowej z kontrahentem stanowi podstawę weryfikacji wysokości wewnętrznego limitu na kontrahenta oraz długości okresów zaangażowań Banku w transakcje instrumentami pochodnymi. Limit na klienta ustalany jest w oparciu o wewnętrzną ocenę (rating

wewnętrzny), a także w oparciu o wielkość funduszy własnych Banku i klienta. Wielkość zaangażowania (wycena netto) z tytułu instrumentów pochodnych zawartych na rynku międzybankowym z 20 największymi kontrahentami prezentuje poniższa tabela.

Kontrahent	30 czerwca 2009
	(w tys. PLN) (niezbadane)
Kontrahent 1	79.648
Kontrahent 2	77.849
Kontrahent 3	63.509
Kontrahent 4	59.666
Kontrahent 5	55.197
Kontrahent 6	54.510
Kontrahent 7	52.858
Kontrahent 8	48.228
Kontrahent 9	45.272
Kontrahent 10	38.200
Kontrahent 11	18.158
Kontrahent 12	18.091
Kontrahent 13	13.427
Kontrahent 14	13.136
Kontrahent 15	12.107
Kontrahent 16	11.643
Kontrahent 17	11.543
Kontrahent 18	10.382
Kontrahent 19	8.614
Kontrahent 20	5.236

Źródło: Bank

W przypadku dokonywania transakcji kredytowych z instytucjami finansowymi mającymi siedzibę za granicą Rzeczypospolitej Polskiej stosuje się międzynarodowe standardy umów kredytowych Loan Market Association.

PKO BP współpracuje na rynku hurtowym z instytucjami finansowymi, których siedziby znajdują się na terenie prawie 50 krajów. Bank, w ramach wyznaczonych limitów, może zawierać transakcje z ponad 200 kontrahentami, w tym z: bankami krajowymi i zagranicznymi, zakładami ubezpieczeń, funduszami emerytalnymi i inwestycyjnymi. Zakres zawieranych transakcji obejmuje transakcje kredytowe i depozytowe, transakcje papierami wartościowymi, transakcje na rynku walutowym oraz transakcje pochodne.

Bank na bieżąco monitoruje sytuację finansową kontrahentów oraz ustala adekwatne do wysokości ponoszonego ryzyka limity na ekspozycję przedrozdliczeniową i rozliczeniową pojedynczych kontrahentów. Zaangażowanie wobec instytucji finansowych na rynku hurtowym charakteryzuje wysoka jakość i niski poziom generowanego ryzyka kredytowego, potwierdzone ratingami zewnętrznymi nadawanymi przez agencje ratingowe, jak również ratingami wewnętrznymi Banku przyznanymi kontrahentom.

Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia straty na skutek niekorzystnych zmian parametrów rynkowych, takich jak stopa procentowa i kurs walutowy, lub zmienności tych parametrów (*volatility*), a także ryzyko utraty płynności.

Bank kieruje się następującymi zasadami zarządzania ryzykiem rynkowym:

- podejmowane są działania w celu utrzymania poziomu ryzyka w ramach przyjętego profilu ryzyka,
- utrzymany jest akceptowalny poziom ryzyka płynności, którego podstawą jest utrzymywanie odpowiedniego poziomu aktywów płynnych,
- główne źródło finansowania aktywów Banku stanowią stabilne środki, przede wszystkim stabilna baza depozytowa,
- otwarte pozycje w walutach obcych i stopie procentowej muszą się mieścić w ramach przyjętych w Banku wewnętrznych limitów,
- wynik Banku jest optymalizowany przy uwzględnieniu akceptowalnego poziomu ryzyka rynkowego.

W celu określenia poziomu ryzyka rynkowego Bank wykorzystuje różne metody jego pomiaru i oceny, w tym:

- dla ryzyka stopy procentowej: model wartości zagrożonej (VaR), analizy szokowe (stress-testy) oraz miary wrażliwości dochodu odsetkowego,
- dla ryzyka walutowego: model wartości zagrożonej (VaR) oraz analizy szokowe (stress-testy),

- dla ryzyka utraty płynności: metoda kontraktowej i urealnionej luki płynności, metoda rezerwy płynności, badanie stabilności portfela depozytów oraz wypływów z tytułu kredytów, a także analizy szokowe.

Do podstawowych instrumentów zarządzania ryzykiem rynkowym w Banku należą:

- limity i wartości progowe dla poszczególnych rodzajów ryzyka rynkowego,
- określenie dopuszczalnych rodzajów transakcji, narażonych na dany rodzaj ryzyka rynkowego,
- transakcje zapewniające długoterminowe finansowanie działalności kredytowej.

Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej jest rozumiane jako ryzyko obniżenia aktualnego i przyszłego wyniku finansowego lub kapitałów Banku wynikające z niekorzystnych zmian poziomu stóp procentowych.

Ryzyko stopy procentowej jest najistotniejszym ryzykiem rynkowym, na jakie narażony jest Bank. W ramach działań zmierzających do ograniczania ryzyka stopy procentowej Bank ustala limity i wartości progowe na m.in. poziom wrażliwości cenowej czy wrażliwości dochodu odsetkowego, maksymalną stratę, a także określa dopuszczalne wykorzystywane instrumenty pochodne wrażliwe na zmiany stóp procentowych. Limity ograniczające narażenie Banku na ryzyko stopy procentowej zostały ustalone dla poszczególnych portfeli Banku.

Do celów monitorowania narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej Bank wykorzystuje m.in. 10-dniową miarę VaR przy poziomie ufności 99%. Uzupełnieniem tej miary są analizy szokowe, w których stosuje się następujące kategorie scenariuszy:

- hipotetyczne – zakładające równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych dla poszczególnych walut o +/- 200 pb.,
- historyczne – zakładające zmiany krzywych stóp procentowych określone na podstawie zachowań stóp procentowych w przeszłości. Wśród scenariuszy historycznych Bank stosuje następujące scenariusze:
 - największa historyczna zmiana, w którym wyznacza się tzw. największą historyczną zmianę, o jaką zmieniła się krzywa dochodowości w ciągu maksymalnie 1 miesiąca w okresie ostatnich 5 lat; jako miarę zmiany stosuje się sumę wartości bezwzględnych zmian na wszystkich wierzchołkach,
 - wygięcie krzywej dochodowości typu „peak”, w którym zakłada się zmianę dla wierzchołka 1-rocznego o wartość równą maksymalnej zaobserwowanej zmianie poziomu stopy procentowej dla tego wierzchołka, dla pozostałych wierzchołków zmiana zostaje wygaszona przez zastosowanie odpowiednich mnożników,
 - wygięcie krzywej dochodowości typu „twist”, w którym przyjmuje się największe zmiany na wierzchołkach najdłuższych oraz najkrótszych, dla wierzchołka jednorocznego przyjmuje się brak zmiany,
 - scenariusze ryzyka spreadu – scenariusz prezentuje potencjalną stratę w przypadku zmiany krzywej dochodowości o największy zaobserwowany spread między krzywą stosowaną do wyceny obligacji a krzywą stosowaną do wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających pozycje w obligacjach.

VaR Banku oraz analizę stress testową narażenia Grupy na ryzyko stopy procentowej przedstawia poniższa tabela:

Nazwa miary wrażliwości	30 czerwca 2009	31 grudnia 2008
VaR 10-dniowy (tys. PLN)*	28.153	72.337
Równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych o 200 pb. (tys. PLN)	328.117	266.216**

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

* Biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności pozostałych spółek Grupy generujących istotne ryzyko stopy procentowej oraz specyfikę rynku, na którym działają, Grupa nie wyznacza skonsolidowanej miary wrażliwości VaR. Spółki te wykorzystują własne miary ryzyka do zarządzania ryzykiem stopy procentowej. Miarę VaR 10-dniowy dla stopy procentowej dla głównych walut stosuje KREDOBANK S.A., której wartość na dzień 30 czerwca 2009 r. wyniosła 49.690 tys. zł, a na dzień 31 grudnia 2008 r. 17.788 tys. zł.

** Dane sprowadzone do porównywalności.

Na dzień 30 czerwca 2009, 10-dniowy VaR stopy procentowej (IR VaR) wyniósł 28,2 mln zł, tj. w przybliżeniu 0,23% funduszy własnych Banku, które, obliczone zgodnie z zasadami ustalania adekwatności kapitałowej, wyniosły około 12.075,7 mln zł.

Ryzyko stopy procentowej zdeterminowane było głównie ryzykiem niedopasowania terminów przeszacowań aktywów i zobowiązań oraz ryzykiem bazowym. Ekspozycja Banku na ryzyko stopy procentowej w pierwszych sześciu miesiącach 2009 roku pozostawała w ramach wewnętrznych limitów ustalonych przez Bank.

Ekspozycja Grupy na ryzyko stopy procentowej na koniec czerwca 2009 roku oraz na koniec 2008 roku składała się głównie z ekspozycji Banku. Ryzyko stopy procentowej dla walut PLN, EUR oraz CHF, generowane przez pozostałe spółki Grupy, nie wpływało w istotny sposób na ryzyko stopy procentowej całej Grupy i tym samym nie zmieniało istotnie jej profilu ryzyka. Ryzyko stopy procentowej dla USD było w istotny sposób zmieniane przez ekspozycję spółek zależnych Grupy, w której największą rolę odgrywała ekspozycja KREDOBANK S.A.

W miarach ryzyka stopy procentowej Bank uwzględnia pozycje zajmowane przez DM PKO BP, generowane w związku z prowadzeniem usług pośrednictwa w transakcjach dłużnymi papierami wartościowymi oraz na własny rachunek, a także pozycje zajęte w wyniku świadczenia

usług gwarantowania emisji. Ryzyko stopy procentowej jest zarządzane w skali całego Banku w ramach limitów na ryzyko stopy procentowej Banku, dodatkowo stosowany jest odrębny limit na ryzyko stopy procentowej obejmujący wyłącznie działalność DM PKO BP.

Ryzyko walutowe

Bank oferuje swoim klientom produkty denominowane w walutach obcych (głównie kredyty hipoteczne i lokaty) oraz, w ograniczonym zakresie, angażuje się w handel walutami na rynku międzybankowym w celu osiągnięcia dodatkowych zysków. Tym samym Bank jest narażony na ryzyko walutowe, przez które rozumie się ryzyko poniesienia strat z powodu niekorzystnych zmian kursów wymiany walut.

Rodzaje transakcji zawierane z Klientami to transakcje *FX forward*, europejskie opcje walutowe waniliowe, amerykańskie walutowe opcje binarne, europejskie walutowe opcje binarne oraz europejskie walutowe opcje barierowe. Jednocześnie Bank nie posiada umów z bankami zagranicznymi dotyczących sprzedaży z góry określonych strategii opcyjnych, a zawierane z klientami strategie opcyjne dostosowywane są do potrzeb i wymagań klienta.

Zgodnie z wymogami KNF, w celu wyliczenia regulacyjnego wymogu kapitałowego, ekspozycje w opcjach, dla których Bank nie uzyskał zgody na stosowanie własnych modeli wyceny, są domykane *back-to-back* na rynku międzybankowym z kontrahentami oferującymi najlepsze ceny. Opcje domykane *back-to-back* to obecnie amerykańskie walutowe opcje binarne (na dzień 30 czerwca 2009 r. nie zawarto żadnych transakcji) oraz europejskie walutowe opcje barierowe (na dzień 30 czerwca 2009 r. ilość zawartych transakcji: 1 654) (Bank uzyskał zgodę KNF na stosowanie własnych modeli wyceny dla amerykańskich walutowych opcji binarnych oraz europejskich walutowych opcji barierowych w maju 2009 r.). Dla opcji *plain vanilla* oraz europejskich opcji binarnych, dla których Bank posiada zgodę organu nadzoru na stosowanie własnego modelu wyceny, stosowana jest strategia *delta-hedging* w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zawartych transakcji, zaś otwarte pozycje utrzymywane są w ramach przyjętych w Banku wewnętrznych limitów. Na dzień 30 czerwca 2009 r. ilość zawartych transakcji w opcjach *plain vanilla* wynosiła 912, natomiast otwarta pozycja *delta* bez hedge (brutto w walutach) wynosiła ok. 737,9 mln PLN. W europejskich opcjach binarnych na dzień 30 czerwca 2009 r. ilość zawartych transakcji wynosiła 1.711, z czego większość (ok. 97%) stanowiły opcje wbudowane w strukturyzowaną lokatę dla klientów rynku detalicznego oraz domykające je transakcje na rynku międzybankowym – otwarta pozycja *delta* bez hedge (brutto w walutach) wynosiła w europejskich opcjach binarnych ok. 0,57 mln PLN. Stąd wynika, że otwarte pozycje utrzymywane były przez Bank głównie w opcjach *plain vanilla*, które były zabezpieczone przy zastosowaniu strategii *delta hedging*.

Bank monitoruje otwarte pozycje walutowe i przeprowadza kalkulacje narażenia na ryzyko walutowe przy wykorzystaniu modelu wartości zagrożonej. Analizy szokowe są wykorzystywane do oceny potencjalnych strat z tytułu zmian kursów walut, których nie można opisać za pomocą miar statystycznych. Bank w przeprowadzanych analizach szokowych stosuje zarówno scenariusze historyczne, jak i hipotetyczne. Bank wykorzystuje następujące scenariusze:

- 15-procentowy wzrost lub spadek wartości złotego wobec innych walut w zależności od tego, która z tych zmian spowoduje większą stratę dla Banku,
- 15-procentowy wzrost lub spadek wartości odpowiednio USD, EUR i CHF w relacji do PLN w zależności od tego która z tych zmian spowoduje większą stratę dla Banku,
- scenariusz zmian kursów walut obcych zaobserwowanych w październiku 2008; w tym scenariuszu PLN osłabia się w stosunku do USD o 18,78%, do EUR o 10,55%, do CHF o 16,11%, a do innych walut o 10,53%, oraz
- scenariusz zmian kursów walut obcych zaobserwowanych w październiku 2008: w tym scenariuszu PLN umacnia się w stosunku do USD o 11,43%, do EUR o 6,90%, do CHF o 8,78%, a do innych walut o 5,92%.

W celu ograniczenia narażenia na ryzyko walutowe Bank ustalił limity na, między innymi, maksymalne wartości utrzymywanych pozycji walutowych, maksymalną wartość zagrożoną w horyzoncie 10-dniowym przy poziomie ufności 99% (10-dniowy VaR) oraz stratę z transakcji spekulacyjnych na rynku walutowym.

VaR Banku oraz analiza stress testowa aktywów finansowych Grupy narażonych na ryzyko walutowe, łącznie dla wszystkich walut przedstawione są w poniższej tabeli.

Nazwa miary wrażliwości	30 czerwca 2009	31 grudnia 2008
VaR 10-dniowy (tys. PLN)*	28.467***	11.297**
Zmiana kursów WAL/PLN o 15% (tys. PLN)	67.526***	13.222

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

* Biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności pozostałych spółek Grupy generujących istotne ryzyko walutowe oraz specyfikę rynku, na którym działają, Bank nie wyznacza skonsolidowanej miary wrażliwości VaR. Spółki te wykorzystują własne miary ryzyka do zarządzania ryzykiem walutowym. Miarę VaR 10-dniowy stosuje KREDOBANK S.A., której wartość na dzień 30 czerwca 2009 r. wyniosła 3.012 tys. zł, a na dzień 31 grudnia 2008 r. 809 tys. zł.

** Wartość VaR na dzień 31 grudnia 2008 r. wynikała głównie z pozycji w USD, która z kolei była wynikiem objęcia przez Bank akcji KREDOBANK S.A., których rejestracja nastąpiła w dniu 31 grudnia 2008 r.

*** Wysoka wartość stress-testu oraz VaR 10-d dla Banku wynika z wysokiej długiej pozycji walutowej w CHF (363 mln PLN) powstała wskutek uwzględnienia korekty dotyczącej zmiany krzywych używanych do wyceny transakcji CIRS.

Na dzień 30 czerwca 2009 r. 10-dniowy VaR walutowy (FX VaR) przy poziomie ufności 99% wyniósł 28,5 mln zł, tj. w przybliżeniu 0,24% funduszy własnych Banku, które, obliczone zgodnie z zasadami ustalania adekwatności kapitałowej, wynosiły około 12.075,7 mln zł.

Wielkość pozycji walutowych w Grupie prezentuje poniższa tabela.

Nazwa miary wrażliwości	30 czerwca 2009	31 grudnia 2008
USD	93.146	(128.288)
GBP	(1.550)	(1.459)
CHF	365.340*	(14.865)
EUR	(28.035)	17.728
Pozostałe (Globalna Netto)	21.271	38.661

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

* Wysoka wartość pozycji walutowej Grupy w CHF wynika z wysokiej długiej pozycji walutowej Banku w CHF (363 mln PLN), powstała wskutek uwzględnienia korekty dotyczącej zmiany krzywych używanych do wyceny transakcji CIRS.

Ryzyko utraty płynności

Bank posiada wysoce zdywersyfikowaną bazę depozytową i znaczny poziom aktywów płynnych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Ryzyko utraty płynności jest określane jako ryzyko utraty przez Bank zdolności do wypełnienia swoich obecnych i przyszłych (również potencjalnych) zobowiązań.

Metody używane do pomiaru ryzyka utraty płynności bazują na kontraktowej i urealnionej luce płynności. Kontraktowa luka płynności to zestawienie wszystkich pozycji bilansowych według ich kontraktowych terminów płatności, podczas gdy urealniona luka płynności to zestawienie poszczególnych kategorii bilansowych według ich rzeczywistych terminów płatności. Rezerwa płynności to różnica pomiędzy najbardziej płynnymi aktywami a spodziewanymi i potencjalnymi zobowiązaniami wymagalnymi w danym horyzoncie czasowym. W skład najbardziej płynnych aktywów wchodzi zastawialne papiery wartościowe, zarówno złotowe, jak i walutowe: bony pieniężne, bony skarbowe oraz obligacje skarbowe, których wartość na dzień 30 czerwca 2009 r. wynosiła 14,2 mld zł i które stanowiły ok. 73% tych aktywów. Dodatkowo do najbardziej płynnych aktywów zalicza się: środki na rachunku bieżącym w NBP dla PLN, środki na rachunkach nostro dla walut, gotówkę w kasach Banku oraz nadwyżkę lokat nad depozytami na rynku międzybankowym. Na koniec czerwca 2009 stanowiły one odpowiednio około 5%, 1%, 11% i 10% najbardziej płynnych aktywów.

Tabela poniżej prezentuje urealnioną lukę płynności. Zawiera ona między innymi urealnienia pozycji bilansowych Banku dotyczące osadu depozytów podmiotów niefinansowych i ich wymagalności, osadu kredytów w rachunku bieżącym podmiotów niefinansowych i ich zapadalności oraz płynnych papierów wartościowych i ich terminu zapadalności.

	a'vista	0-1 m-c	1-3 m-ce	3-6 m-cy	6-12 m-cy	12-36 m-cy	36-60 m-cy	pow. 60 m-cy
30 czerwca 2009								
Grupa – urealniona luka okresowa	4.403.415	8.682.386	(3.954.398)	(2.908.825)	2.532.455	4.113.505	2.147.491	(15.016.029)
Grupa – urealniona skumulowana luka okresowa	4.403.415	13.085.801	9.131.403	6.222.578	8.755.033	12.868.538	15.016.029	–
31 grudnia 2008								
Grupa – urealniona luka okresowa	4.610.491	5.668.033	(3.379.392)	(1.983.388)	2.146.647	3.864.988	2.630.081	(13.557.460)
Grupa – urealniona skumulowana luka okresowa	4.610.491	10.278.524	6.899.132	4.915.744	7.062.391	10.927.379	13.557.460	–

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe

We wszystkich okresach urealniona luka płynności jest dodatnia, co oznacza nadwyżkę zapadających aktywów nad wymagalnymi zobowiązaniami. Na dzień 30 czerwca 2009 skumulowana urealniona luka płynności do jednego miesiąca wyniosła ok. 13,4 mld zł.

Występujące niedopasowanie w finansowaniu w walutach wymiennych (EUR, USD i CHF) Bank eliminuje za pomocą transakcji pochodnych, m.in. CIRS i FX Swap. Bank w czerwcu 2009 r. wprowadził także do swojej oferty produktowej rachunek oszczędnościowy w walutach wymiennych (EUR, USD i CHF) o atrakcyjnym oprocentowaniu w celu zmniejszenia niedopasowania finansowania w walutach obcych. Wprowadzenie tego produktu pozwala klientom Banku na zarządzanie własnym ryzykiem kursowym powstałym w związku

z zaciągniętymi przez nich kredytami walutowymi (poprzez możliwość wcześniejszego zakupu środków walutowych, a następnie spłatę kredytów środkami z rachunku).

Ryzyko rynkowe w działalności DM PKO BP

Działalność DM PKO BP generuje ryzyko rynkowe związane z funkcją animatora na GPW oraz – w przypadku zawarcia stosownych umów – ryzyko związane z pełnieniem funkcji subemitenta. Ryzyko to jest zarządzane w ramach limitów DM PKO BP, oddzielnie dla kapitałowych papierów wartościowych i dla instrumentów pochodnych na indeksy GPW. Otwarte pozycje w kapitałowych papierach wartościowych w pierwszej połowie 2009 roku wyniosły średnio 4,83 mln zł, a w instrumentach pochodnych na WIG20 – 0,36 mln zł.

Raportowanie ryzyka

Bank przygotowuje raporty na temat poziomu ryzyka rynkowego na potrzeby operacyjne w cyklu dziennym i tygodniowym. Raporty na temat poziomu ryzyka rynkowego dla celów zarządczych, które są następnie prezentowane do KZAP, Zarządowi i Radzie Nadzorczej, są przygotowywane w cyklu miesięcznym, kwartalnym i półrocznym.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych. Definicja ta obejmuje również ryzyko prawne.

Przepisy wewnętrzne Banku jednoznacznie określają podział kompetencji w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym. Zgodnie z tymi przepisami, całokształt zagadnień związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym nadzoruje Zarząd, który wyznacza cele zarządzania ryzykiem operacyjnym, ustala politykę w zakresie ryzyka operacyjnego i akceptuje raporty na temat ryzyka operacyjnego.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym odbywa się na płaszczyźnie rozwiązań systemowych, jak i regularnego, bieżącego zarządzania tym ryzykiem.

Strategiczne zarządzanie ryzykiem operacyjnym polega na rozwijaniu przepisów wewnętrznych oraz innych rozwiązań związanych z ryzykiem operacyjnym między innymi w zakresie zasobów ludzkich, organizacji Banku, rachunkowości, teleinformatyki, bezpieczeństwa, procesów wewnętrznych, procesów obsługi klientów i powierzania wykonywania określonych czynności bankowych i faktycznych podmiotom zewnętrznym.

Strategiczne zarządzanie ryzykiem operacyjnym prowadzone jest w sposób scentralizowany na poziomie Centrali Banku. W każdej linii biznesowej i linii wsparcia wyznaczona została komórka odpowiedzialna za identyfikację i monitorowanie ryzyka operacyjnego związanego z nadzorowanymi produktami lub procesami wewnętrznymi, które nadzorują, oraz za podejmowanie działań niezbędnych dla zapewnienia akceptowalnego poziomu ryzyka operacyjnego.

Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym polega na zapobieganiu powstawaniu ryzyka operacyjnego przy realizacji produktów, w procesach wewnętrznych oraz systemach, podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń (przypadków zdarzeń operacyjnych), likwidowaniu negatywnych skutków przypadków zdarzeń operacyjnych i rejestrowaniu danych o zdarzeniach operacyjnych.

Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym realizowane jest przez każdą jednostkę organizacyjną Banku.

Ponadto istotną rolę w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym pełni Pion Ryzyka Bankowego, który koordynuje identyfikację, pomiar, monitorowanie i raportowanie ryzyka operacyjnego w skali całej Grupy.

Aktualnie Bank prowadzi prace mające na celu wdrożenie zaawansowanych metod pomiaru ryzyka operacyjnego – spełniających wymagania tzw. metody AMA (*Advanced Measurement Approach*).

Ewentualne wykorzystanie w przyszłości tych metod dla celów wyliczania wymogów kapitałowych (wymagane jest wcześniejsze uzyskanie zgody KNF) może skutkować zmianą wysokości łącznego wymogu kapitałowego i współczynnika wypłacalności.

W celu ograniczenia ekspozycji na ryzyko operacyjne w Banku stosowane są różnego rodzaju rozwiązania, takie jak instrumenty kontrolne i audytorskie, instrumenty zarządzania zasobami ludzkimi (dobór kadr, podnoszenie kwalifikacji pracowników, systemy motywacyjne), wyznaczenie wartości progowych kluczowych wskaźników ryzyka (*Key Risk Indicators*, KRI), plany awaryjne, ubezpieczenia oraz outsourcing.

Doboru instrumentów służących do ograniczania ryzyka operacyjnego dokonuje się między innymi w zależności od dostępności i adekwatności instrumentów ograniczających ryzyko, charakteru działalności lub procesu, w którym zidentyfikowano ryzyko operacyjne, istotności ryzyka oraz kosztu zastosowania instrumentu.

Dodatkowo regulacje wewnętrzne Banku przewidują obowiązek niepodejmowania zbyt ryzykownej działalności, a w przypadku, gdy działalność taka jest prowadzona – wycofania się z niej lub ograniczenia jej zakresu. Poziom ryzyka operacyjnego uznaje się za nadmierny, gdy potencjalne korzyści z prowadzenia danego rodzaju działalności są niższe od potencjalnych strat operacyjnych.

Ocena ryzyka operacyjnego jest przeprowadzana z wykorzystaniem zgromadzonych danych o zdarzeniach operacyjnych, wyników audytu wewnętrznego, wyników kontroli wewnętrznej funkcjonalnej, wyników samooceny ryzyka operacyjnego oraz kluczowych wskaźników ryzyka (KRI).

Bank regularnie monitoruje poziom KRI oraz zdarzenia operacyjne przekraczające kwotę progową określoną dla ryzyka operacyjnego.

Raportowanie ryzyka

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka operacyjnego Banku i spółek zależnych Grupy prowadzone jest w cyklach kwartalnych. Odbiorcami raportów są Zarząd oraz Rada Nadzorcza. Raporty zawierają informację na temat profilu ryzyka operacyjnego Banku wynikającego z procesu identyfikacji i oceny zagrożeń, wyników oceny i monitorowania ryzyka operacyjnego, zdarzeń operacyjnych i ich skutków finansowych, najważniejszych projektów i przedsięwzięć z zakresu zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności

Ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności wskutek niezastosowania się Banku, pracowników Banku lub podmiotów działających w jego imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, w tym norm etycznych.

Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest utrwalanie wizerunku Banku jako podmiotu działającego zgodnie z prawem, przyjętymi standardami postępowania, godnego zaufania, uczciwego i rzetelnego, poprzez ograniczanie ryzyka braku zgodności, ryzyka reputacji i ryzyka poniesienia sankcji prawnych oraz ograniczania ryzyka wystąpienia strat finansowych lub sankcji prawnych mogących być rezultatem naruszenia przepisów i norm postępowania.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności odnosi się w szczególności do zapobiegania angażowaniu Banku w działalność niezgodną z prawem, zapewnienia ochrony informacji, propagowania standardów etycznych i monitorowania ich funkcjonowania, zarządzania konfliktami interesów, zapobiegania sytuacjom, w których postępowanie pracowników Banku w sprawach służbowych sprawiałoby wrażenie interesowności, profesjonalnego, rzetelnego i przejrzystego formułowania oferty produktowej oraz przekazów reklamowych i marketingowych oraz niezwłocznego, uczciwego i profesjonalnego rozpatrywania skarg, wniosków i reklamacji klientów.

Ryzyko utraty reputacji

Zarządzanie ryzykiem utraty reputacji ma na celu ograniczanie strat reputacyjnych poprzez minimalizowanie efektów zdarzeń wizerunkowych lub podejmowanie działań zapobiegawczych.

Zarządzanie ryzykiem utraty reputacji obejmuje, w szczególności, monitorowanie zewnętrznych i wewnętrznych kanałów komunikacyjnych Banku w celu określenia efektów zdarzeń wizerunkowych, rejestrację zdarzeń wizerunkowych i opisywanie ich efektów, dobór skutecznych narzędzi i środków ochronnych oraz podejmowanie działań ochronnych, prowadzenie badań i analiz nad skutecznością działań ochronnych i prewencyjnych, oraz ocena poziomu ryzyka reputacji.

Zdarzenia mogące negatywnie wpływać na wizerunek są na bieżąco monitorowane oraz rejestrowane. Ryzyko reputacji jest corocznie mierzone. Informacje na temat ryzyka reputacji są przekazywane do komórek Pionu Ryzyka Bankowego.

Ryzyko strategiczne

Na zarządzanie ryzykiem strategicznym w Banku składają się: pomiar ryzyka strategicznego, raportowanie na temat strategicznego ryzyka i jego zmian oraz działania podejmowane w przypadku wystąpienia wysokiego poziomu ryzyka strategicznego.

Pomiar ryzyka strategicznego jest dokonywany poprzez ocenę, a następnie kwantyfikację skutków wywołanych przez grupę czynników, które są głównymi źródłami ryzyka strategicznego zidentyfikowanego w działalności Banku i jego otoczeniu. Należą do nich w szczególności: czynniki zewnętrzne, czynniki związane ze wzrostem i rozwojem działalności Banku, czynniki związane z zarządzaniem zasobami ludzkimi, czynniki związane z działalnością inwestycyjną oraz czynniki związane z kulturą organizacji.

Monitorowanie i pomiar ryzyka strategicznego prowadzone są w okresach rocznych. W przypadku wystąpienia wysokiego poziomu ryzyka (w oparciu o wewnętrzną skalę ratingową stosowaną przez Bank) Zarząd podejmuje działania mające na celu redukcję poziomu ryzyka strategicznego w Banku.

OTOCZENIE RYNKOWE

Informacje zawarte w niniejszym rozdziale pochodzą z powszechnie dostępnych dokumentów i źródeł. Źródło pochodzenia informacji zewnętrznych podawane jest każdorazowo w przypadku wykorzystania takich informacji w niniejszym rozdziale. Opracowując, wyszukując i przetwarzając dane makroekonomiczne, rynkowe, branżowe lub inne dane zaczerpnięte ze źródeł zewnętrznych, takich jak publikacje KNF lub publikacje rządowe, ani Bank, ani Współprowadzący Księgę Popytu czy doradcy Banku zaangażowani na potrzeby Oferty nie dokonali ich weryfikacji przez niezależne źródła.

Bank nie zamierza i nie zobowiązuje się do uaktualniania danych dotyczących rynku lub branży, zaprezentowanych w niniejszym rozdziale, z zastrzeżeniem obowiązków wynikających z powszechnie obowiązujących przepisów prawa.

Sektor bankowy w Polsce

Rys historyczny rozwoju polskiego sektora bankowego

Na przestrzeni lat 1989–1991 utworzono w Polsce dwuszczeblowy system bankowy, który oddzielił działalność banku centralnego od reszty sektora bankowego. Na bazie oddziałów operacyjnych NBP zostało utworzonych dziewięć regionalnych banków komercyjnych. Nowo powstałe banki podzieliły między sobą sieć oddziałów zamiejscowych NBP wraz z ich portfelami kredytów komercyjnych, tworząc bazę regionalną dla każdego z nowych banków. W 1991 r. regionalne banki zostały przekształcone w spółki akcyjne, a następnie poddane sukcesywnej prywatyzacji w okresie od 1993 do 2001 r.

Od 1991 r. polskie prawo bankowe zezwoliło na nadawanie licencji dla nowych banków prywatnych w Polsce i otworzyło polski rynek bankowy dla inwestorów zagranicznych. Dzięki temu dynamicznie wzrastać zaczęła liczba nowo otwieranych banków.

Struktura polskiego sektora bankowego

Polski sektor bankowy nadal jest dwuszczeblowy. Według danych KNF na dzień 31 grudnia 2008 r. w Polsce istniały 52 banki komercyjne. W tym samym okresie w Polsce działało 18 oddziałów instytucji kredytowych oraz 579 mniejszych banków spółdzielczych.

Obecna struktura właścicielska polskich banków komercyjnych charakteryzuje się wysokim zaangażowaniem kapitałowym inwestorów zagranicznych. Na dzień 31 grudnia 2007 r. udział inwestorów zagranicznych w polskim sektorze bankowym, według wartości aktywów, wyniósł około 71%, w porównaniu z około 29% w innych państwach członkowskich UE (według danych EBC).

Poniższa tabela przedstawia strukturę własnościową polskiego sektora bankowego według wartości aktywów.

	Na dzień 31 grudnia		
	2008	2007	2006
	(%)		
Inwestorzy krajowi, w tym:	27,7	29,1	30,3
– Skarb Państwa	17,3	18,3	19,8
– Banki spółdzielcze	5,4	6,2	6,2
– Inne	5,0	4,6	4,3
<u>Inwestorzy zagraniczni</u>	<u>72,3</u>	<u>70,9</u>	<u>69,7</u>

Źródło: KNF

W latach 2006–2008 liczba oddziałów bankowych w Polsce zwiększyła się z 5.184 do 6.118 (według danych KNF).

Konkurencja w polskim sektorze bankowym

Poziom konkurencji w polskim sektorze bankowym jest relatywnie wysoki. Według danych KNF, na dzień 31 marca 2009 r., udział pięciu największych polskich banków w polskim sektorze bankowym mierzony wartością aktywów, depozytów sektora niefinansowego i kredytów dla sektora niefinansowego wyniósł odpowiednio 43,6%, 54,6% i 43,1%.

W polskim sektorze bankowym wzrosło znaczenie dystrybucji produktów bankowych przez pośredników finansowych. Segment ten zdominowało kilka dużych międzynarodowych spółek, które są głównie kontrolowane przez banki i finansowe grupy kapitałowe. Według danych GUS, w 2008 r. pośrednicy finansowi brali udział w udzielaniu kredytów w łącznej wysokości 13 mld PLN w 2007 r. i 24,1 mld PLN w 2008 r., co stanowiło 3,9% wartości kredytów udzielonych w 2007 i 4,8% w 2008 r. (wyczerpano w oparciu o dane dotyczące kredytów dla sektora niefinansowego prezentowane przez KNF).

Do czynników, które miały również wpływ na zaostrzenie konkurencji w polskim sektorze bankowym, zaliczyć można ostatnie przejęcia i połączenia znaczących banków działających w Polsce, w tym połączenie Pekao S.A. i Banku BPH S.A. w 2007 r., połączenie Banku BPH S.A. i GE Money Banku S.A. w 2009 r., przejęcie AIG Bank Polska S.A. przez Santander Consumer Bank w 2009 r. Ponadto w 2008 r. nowe podmioty – Alior Bank S.A. i Allianz Bank S.A. – rozpoczęły działalność w polskim sektorze bankowym.

Cztery spośród pięciu czołowych polskich banków kontrolowane są przez zagraniczne instytucje kredytowe, które do rozpoczęcia światowego kryzysu finansowego zapewniały im istotną część finansowania niezbędnego w celu prowadzenia akcji kredytowej. W 2008 i 2009 r., w następstwie światowego kryzysu finansowego, powyższe źródło finansowania zostało w znacznym stopniu ograniczone. Doprowadziło to, w połączeniu z ograniczoną płynnością na polskim rynku międzybankowym, do poszukiwania przez czołowe polskie banki alternatywnych źródeł finansowania akcji kredytowej, którymi stały się depozyty. Przyczyniło się to do zaostrzenia konkurencji na rynku produktów oszczędnościowych (tak zwana wojna depozytowa).

Sytuacja finansowa polskiego sektora bankowego

Poniższa tabela przedstawia łączną wartość aktywów polskich banków, depozytów sektora niefinansowego oraz kredytów udzielonych sektorowi niefinansowemu.

	Na dzień 31 marca 2009	Na dzień 31 grudnia		
		2008	2007	2006
(w mld PLN)				
Łączna wartość aktywów polskich banków	1.075,6	1.038,8	792,8	681,8
Depozyty sektora niefinansowego	511,5	494,0	419,3	375,6
Kredyty udzielone sektorowi niefinansowemu	629,9	593,4	427,6	322,8

Źródło: KNF

Głównym bodźcem strukturalnym dla znacznego wzrostu portfela depozytów oraz kredytów konsumenckich w Polsce jest niski poziom pośrednictwa w oferowaniu produktów bankowych w porównaniu z innymi Państwami Członkowskimi. Łączna wartość aktywów polskiego sektora bankowego w 2007 r. wyniosła 67% PKB, w porównaniu z 334%, średniej wartości tego wskaźnika w innych Państwach Członkowskich. Dzięki korzystnej sytuacji gospodarczej w Polsce w latach 2006–2008, znacznemu poziomowi inwestycji banków w regionie oraz ogólnemu wzrostowi dochodów podmiotów gospodarczych i gospodarstw domowych różnica ta znacznie się zmniejszyła, co przyczyniło się również do rozwoju działalności w zakresie nowych kredytów i depozytów.

Od czwartego kwartału 2008 r. odnotowano spowolnienie działalności depozytowo-kredytowej.

Poniższa tabela przedstawia wartość kredytów udzielonych sektorowi niefinansowemu w Polsce.

	Na dzień 31 marca 2009	Na dzień 31 grudnia			Zmiana 2008/2007	Zmiana 2007/2006
		2008	2007	2006		
(w mld PLN, poza wartościami procentowymi)						
Gospodarstwa domowe	394,8	368,6	254,2	183,4	45,0%	38,6%
% całości	62,7%	62%	59,5%	56,8%	–	–
Przedsiębiorstwa	232,9	222,7	171,7	138,3	29,7%	24,1%
% całości	37%	37,6%	40,1%	42,9%	–	–
Instytucje niekomercyjne (<i>non-profit</i>)	2,2	2,2	1,6	1,0	37,6%	61,1%
% całości	0,3%	0,4%	0,4%	0,3%	–	–
Razem	629,9	593,6	427,5	322,7	38,8%	32,5%

Źródło: KNF

Wzrost wartości kredytów udzielonych sektorowi niefinansowemu w okresie od 2006 r. do połowy 2008 r. był rezultatem sprzyjających warunków rynkowych. Wzrost wartości kredytów udzielonych gospodarstwom domowym był wynikiem wzrostu dobrobytu społeczeństwa, rosnącego poziomu konsumpcji oraz silnego popytu na nieruchomości (skutkującego znacznym wzrostem liczby udzielonych kredytów hipotecznych). Gospodarstwa domowe skorzystały najbardziej z atrakcyjnej oferty banków (zwłaszcza kredytów hipotecznych denominowanych w walutach obcych). Od czwartego kwartału 2008 r. podaż kredytów znacznie spadła w efekcie ograniczenia udzielania kredytów walutowych przez banki. Jednocześnie osłabił popyt na kredyty hipoteczne w następstwie pogarszającej się sytuacji gospodarczej w Polsce. W tym czasie wzrost portfela kredytowego banków można w dużej mierze przypisać osłabieniu się kursu PLN w stosunku do walut obcych.

Po okresie silnego wzrostu w segmencie kredytów udzielanych podmiotom gospodarczym w latach 2006–2008, ich dynamika wyhamowała i znacznie spadła w pierwszym kwartale 2009 r. Było to spowodowane obniżającym się popytem na kredyty (klienci korporacyjni przy panujących niekorzystnych warunkach rynkowych ograniczali inwestycje), a także dalszym zaostrzeniem polityki kredytowej przez banki.

Poniższa tabela przedstawia wartość depozytów sektora niefinansowego w polskich bankach.

	Na dzień 31 marca 2009	Na dzień 31 grudnia			Zmiana 2008/2007	Zmiana 2007/2006
		2008	2007	2006		
<i>(w mld PLN, poza wartościami procentowymi)</i>						
Gospodarstwa domowe	354,8	330,8	262,4	238,8	26,1%	9,9%
% całości	69,4%	67%	62,6%	63,6%	–	–
Przedsiębiorstwa	142,6	149,1	144,8	125,9	3,0%	15,0%
% całości	27,9%	30,1%	34,6%	33,5%	–	–
Instytucje niekomercyjne (<i>non-profit</i>)	14,1	14,1	12,1	10,9	17,3%	11,3%
% całości	2,6%	2,9%	2,8%	2,9%	–	–
Razem	511,5	493,9	419,3	375,6	17,8%	11,6%

Źródło: KNF

Podczas gdy wzrost depozytów do czwartego kwartału 2008 r. można tłumaczyć korzystnymi czynnikami makroekonomicznymi i sprzyjającymi warunkami rynkowymi panującymi w sektorze bankowym, wzrost depozytów gospodarstw domowych w pierwszym kwartale 2009 r. wynikał z uatrakcyjnienia oferty depozytowej banków, które starały się sprostać ograniczonym możliwościom finansowania na rynku międzybankowym i ograniczeniem finansowania ze strony zagranicznych podmiotów dominujących. Spadek depozytów przedsiębiorstw w pierwszym kwartale 2009 r. był skutkiem pogorszenia się warunków rynkowych.

Poniższa tabela przedstawia wyniki finansowe polskiego sektora bankowego, wskaźnik kosztów do dochodów oraz wskaźnik rentowności kapitału własnego.

	Na dzień 31 grudnia		
	2008	2007	2006
<i>(w mld PLN, poza wartościami procentowymi)</i>			
Wyniki finansowe brutto	17,2	16,7	13,0
Wyniki finansowe netto	13,9	13,7	10,7
Wskaźnik kosztów do dochodów	54,7%	56,3%	59,2%
Wskaźnik rentowności kapitału własnego	21,2%	22,5%	22,5%

Źródło: KNF

Polski sektor bankowy do czwartego kwartału 2008 r. wykazywał dobre wyniki finansowe. Dzięki niskim stopom procentowym, znacznemu wzrostowi portfela kredytów oraz aprecjacji PLN wobec walut obcych wskaźnik rentowności kapitału własnego banków znacznie przewyższał 20%. W tym okresie większość banków znacznie podniosła swoją wydajność operacyjną, co potwierdza spadek wskaźnika kosztów do dochodów z 59,2% w 2006 r. do 54,7% w 2008 r.

Na skutek rosnących odpisów z tytułu utraty wartości, niekorzystnych zmian kursowych oraz spadku marż odsetkowych istotnie pogorszyła się rentowność banków (według danych KNF, marża odsetkowa netto wynosiła 3,3% w 2006 r., 3,1% w 2007 r. i 3,4% w 2008 r. a w pierwszym kwartale 2009 r. spadła do poziomu 2,5%).

Wynik finansowy za pierwszy kwartał 2009 r. zmniejszył się do 2,6 mld brutto zł (2,1 mld PLN netto), w porównaniu z 4,9 mld PLN brutto (4 mld PLN netto) za pierwszy kwartał 2008 r.

Trendy na polskim rynku bankowym

Sytuacja makroekonomiczna w Polsce

Dynamika wzrostu gospodarczego w Polsce w latach 2006, 2007 i 2008 przewyższała tempo wzrostu w krajach Strefy Euro. Podobnie skala spowolnienia gospodarczego w Polsce, począwszy od czwartego kwartału 2008 r., była odpowiednio niższa w porównaniu z innymi krajami Europy Zachodniej. Taka sytuacja jest efektem utrzymania wzrostu w zakresie konsumpcji prywatnej, która pomimo wyhamowania wzrostu w pierwszym kwartale 2009 r. utrzymała się na dodatnim poziomie 3,3% rok do roku (w porównaniu z 5,3% rok do roku w czwartym kwartale 2008 r.). Pomimo załamania sprzedaży eksportowej, znacząca skala deprecjacji PLN w wobec walut obcych w drugiej połowie 2008 r. i na początku 2009 r. przyczyniła się do wzrostu konkurencyjności krajowych producentów. W porównaniu z większością krajów Europy Środkowo-Wschodniej i Europy Zachodniej polska gospodarka odnotowała dodatnie tempo wzrostu gospodarczego we wszystkich kwartałach od początku kryzysu. Według prognoz NBP, w 2009 r. dynamika PKB wyniesie 0,4% rok do roku.

Procesy konwergencyjne w polskim sektorze bankowym

Polska ma wysoki potencjał do dalszego wzrostu sektora bankowego. Według danych EBC, relacja łącznych aktywów banków w polskim sektorze bankowym w 2007 r. w odniesieniu do PKB za ten rok wynosiła 67% w porównaniu z 334%, średnią wartością odpowiednich wskaźników dla Państw Członkowskich (w oparciu o dane z 2008 r.). Obecnie pomimo niekorzystnych warunków rynkowych potencjał do konwergencyjne polskiego sektora bankowego jest wysoki i stanie się głównym czynnikiem przyszłego wzrostu aktywów i przychodów w czasie ożywienia gospodarczego.

Wpływ kryzysu finansowego na polskie banki

Kryzys finansowy w istotny sposób wpłynął negatywnie na sytuację polskiego sektora bankowego, obniżając jakość portfeli kredytowych oraz poziom zysków osiąganych przez banki. Napływ środków finansowych z zagranicy, który był jednym z głównych źródeł finansowania akcji kredytowej, został w drugiej połowie 2008 r. znacznie ograniczony. Wobec ograniczonej możliwości pozyskania finansowania z polskiego rynku międzybankowego wynikającej z braku zaufania w sektorze bankowym, Banki zostały zmuszone do poszukiwania alternatywnych źródeł finansowania, co w znacznym stopniu przyczyniło się do zaostrzenia konkurencji na rynku depozytów.

Ponieważ w 2008 r. relacja kredytów do depozytów w sektorze bankowym wzrosła powyżej 100%, a zewnętrzne źródła finansowania były dostępne tylko w niewielkim zakresie, to przyszły wzrost akcji kredytowej będzie w dużej mierze zależny od przyrostu depozytów.

Otoczenie konkurencyjne

Konkurencja na polskim rynku bankowym jest silna. Do czynników wpływających na wzrost konkurencji można zaliczyć ostatnie przejęcia znaczących polskich banków oraz tworzenie nowych banków przez zagranicznych inwestorów. Ponadto na skutek kryzysu finansowego niektóre banki międzynarodowe obecne w Polsce mogą być zmuszone sprzedać swoje polskie spółki zależne lub oddziały.

Od czwartego kwartału 2008 r. banki w Polsce były zmuszone poszukiwać alternatywnych źródeł finansowania działalności kredytowej. Finansowanie zapewniane przez zagraniczne banki dominujące zostało ograniczone, a brak zaufania wpłynął na możliwości finansowania z polskiego rynku międzybankowego. W wyniku tego, depozyty klientów detalicznych stały się głównym źródłem finansowania działalności kredytowej, co miało wpływ na zaostrzenie konkurencji na rynku produktów oszczędnościowych.

Wzrost znaczenia alternatywnych kanałów dystrybucji i niektórych produktów

W ostatnich latach zyskują na znaczeniu alternatywne kanały dystrybucji, takie jak bankowość elektroniczna. Coraz większą popularnością wśród klientów cieszą się produkty, takie jak doradztwo finansowe, zarządzanie majątkiem, *consumer finance*, produkty ubezpieczeniowe oraz produkty funduszy inwestycyjnych. Ta grupa produktów i usług w przyszłości stanie się istotnym czynnikiem zwiększającym rentowność sektora bankowego. Można oczekiwać, że ten ogólny trend utrzyma się w nadchodzących latach.

Otoczenie regulacyjne

Wspólnotowe oraz polskie przepisy prawa, regulacje, zasady i interpretacje przepisów dotyczących sektora bankowego oraz instytucji finansowych ewoluują i podlegają ciągłym zmianom. Wśród najistotniejszych regulacji znajdują się wymagania w zakresie wysokości kapitałów, adekwatności kapitałowej oraz regulacje dotyczące ochrony praw konsumentów. Dalsze zmiany wymogów regulacyjnych zwiększających ochronę praw konsumentów mogą mieć silny wpływ na działalność banków w Polsce.

REGULACJE SEKTORA BANKOWEGO W POLSCE

Informacje zawarte w niniejszym rozdziale mają charakter ogólny i opisują stan prawny na Dzień Zatwierdzenia Prospektu.

Prowadzenie działalności bankowej w Polsce wymaga zezwolenia i podlega szeregowi wymogów regulacyjnych. Bankom przysługuje również szereg przywilejów związanych z prowadzoną przez nie działalnością.

Nadzór bankowy

Nadzór bankowy w Polsce sprawuje KNF. Dysponuje on szerokimi kompetencjami i instrumentami prawnymi służącymi sprawowaniu nadzoru nad bankami.

Do kompetencji KNF należy m.in.:

- udzielanie zezwoleń na utworzenie banku, zmianę jego statutu, powołanie dwóch członków zarządu banku, w tym prezesa, oraz wykonywanie prawa głosu na walnym zgromadzeniu banku ponad określone progi procentowe głosów,
- nadzorowanie banków w zakresie przestrzegania przepisów prawa (w tym zwłaszcza przepisów prawa bankowego) oraz postanowień statutów banków,
- monitorowanie stanu finansowego banków oraz ustalanie wiążących banki norm ostrożnościowych oraz innych norm dopuszczalnego ryzyka w działalności banków,
- wydawanie rekomendacji dotyczących dobrych praktyk ostrożnego i stabilnego zarządzania bankami,
- wydawanie bankom zaleceń dotyczących podejmowania lub zaprzestania podejmowania określonych działań,
- nakładanie kar oraz określanie innych środków naprawczych w przypadku naruszenia przepisów dotyczących działalności bankowej, w tym między innymi kar finansowych, zawieszenia w czynnościach członków zarządu, ograniczenie działalności banku lub cofnięcie zezwoleń bankowych, oraz
- ustanawianie zarządu komisarycznego w bankach.

Inne organy sprawujące istotny nadzór nad działalnością banków

W określonych zakresach swego działania banki podlegają nadzorowi także innych organów administracji, w tym między innymi:

- Prezesa UOKiK w zakresie prawa konkurencji i ochrony praw konsumentów,
- Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w zakresie przetwarzania i ochrony danych osobowych,
- Ministra właściwego do spraw instytucji finansowych i Generalnego Inspektora Informacji Finansowej w zakresie przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu (pranie brudnych pieniędzy).

Specjalne wymagania stawiane bankom

Banki muszą spełniać szereg wymogów związanych z prowadzoną przez nie działalnością. Spośród najistotniejszych należy wskazać obowiązek prowadzenia gospodarki finansowej przez banki w ściśle określony sposób, wymogi dotyczące funduszy własnych, współczynnika wypłacalności, koncentracji zaangażowań, adekwatności kapitałowej, a także systemu zarządzania ryzykiem.

Sposób wykonywania przez banki czynności bankowych jest ściśle regulowany. Banki obowiązane są także chronić tajemnicę bankową (informacje dotyczące czynności bankowej dokonywanej przez bank) oraz przestrzegać przepisów dotyczących zapobiegania wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz przeciwdziałania finansowania terroryzmu.

Powierzenie przez bank podmiotom trzecim pośrednictwa w zakresie czynności bankowych w imieniu i na rzecz banku oraz dokonywania czynności faktycznych związanych z działalnością bankową podlega szeregowi ograniczeń.

Istotne znaczenie dla banków mają również uchwały, zarządzenia oraz rekomendacje wydawane przez KNF. Szczególne znaczenie dla działalności banków oferujących kredyty hipoteczne ma „Rekomendacja S (II) dotycząca dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie”, która obowiązuje banki od 1 kwietnia 2009 r.

Bankowy Fundusz Gwarancyjny

Środki pieniężne zgromadzone na rachunkach bankowych lub należne z tytułu wierzytelności potwierdzonych dokumentami wystawionymi przez banki są objęte systemem gwarantowania przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny. Banki wnoszą na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego obowiązkowe opłaty roczne. W przypadku niewypłacalności banku środki Bankowego Funduszu Gwarancyjnego są przeznaczane na pokrycie ewentualnych roszczeń klientów banków.

Przywileje bankowe

Bankom przysługuje szereg przywilejów związanych z prowadzoną działalnością. W szczególności przepisy prawa przewidują ułatwione procedury zabezpieczania wierzytelności bankowych, określone dokumenty bankowe mają moc prawną dokumentów urzędowych, a ponadto banki są uprawnione do stosowania uproszczonego systemu dochodzenia roszczeń dzięki możliwości wystawiania bankowych tytułów egzekucyjnych. Dodatkowo banki posiadają możliwość przeniesienia przysługujących im wierzytelności na inny podmiot w celu emisji przez ten podmiot papierów wartościowych, których zabezpieczeniem są przenoszone wierzytelności (sekurytyzacja wierzytelności bankowych).

Ochrona konsumentów

Ustawa z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 r. Nr 100 poz. 1081 ze zm.), przepisy Kodeksu Cywilnego i inne przepisy dotyczące ochrony konsumentów nakładają na banki szereg obowiązków związanych z umowami z osobami fizycznymi, które dokonują czynności niezwiązanych bezpośrednio z ich działalnością gospodarczą lub zawodową (konsumenci). Wśród najistotniejszych należy wskazać na obowiązki informowania o kosztach udzielanych kredytów i pożyczek oraz zakaz zawierania w umowach określonych postanowień niekorzystnych dla konsumentów.

Maksymalne odsetki, które banki mogą zastrzec w umowie kredytu konsumenckiego, wynoszą czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP. Niezależnie, łączna kwota wszystkich opłat, prowizji i innych płatności związanych z kredytem konsumenckim (nie dotyczy to np. kredytów hipotecznych) nie może przekroczyć 5% kwoty kredytu konsumenckiego.

Ochrona danych osobowych

Ze względu na dużą liczbę osób fizycznych obsługiwanych przez banki, szczególnie istotne znaczenie dla działalności banków posiadają regulacje dotyczące ochrony danych osobowych. Przetwarzanie danych osobowych może odbywać się jedynie w sposób określony przepisami, przy zastosowaniu środków technicznych i organizacyjnych zapewniających ochronę przetwarzanych danych osobowych, w szczególności przed ich ujawnieniem osobom nieupoważnionym. Dodatkowo osobom, których dane dotyczą, powinno zostać zapewnione prawo dostępu do treści swoich danych i ich poprawiania.

OGÓLNE INFORMACJE O BANKU

Podstawowe informacje

Nazwa i forma prawna: Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna
Siedziba i adres: Warszawa, ul. Puławska 15, 02-515 Warszawa, Polska
Numer telefonu: (+48 22) 521 91 82
Numer telefaksu: (+48 22) 521 91 83
Strona internetowa: www.pkobp.pl
Adres poczty elektronicznej: ir@pkobp.pl
KRS: 0000026438
REGON: 016298263
NIP: 525-000-77-38

Bank w formie spółki akcyjnej został utworzony na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2000 r. w sprawie przekształcenia Powszechnej Kasy Oszczędności – Banku Państwowego w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna (Dz. U. z 2000 r., Nr 5, poz. 55) wydanego na podstawie art. 44 Prawa Bankowego. W dniu 28 marca 2000 r., na podstawie powyższego rozporządzenia, sporządzony został akt przekształcenia banku państwowego w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa.

Bank został wpisany do rejestru handlowego na podstawie postanowienia sądu z dnia 12 kwietnia 2000 r. W dniu 11 lipca 2001 r. Bank został wpisany do Rejestru Handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, Sąd Gospodarczy, XVI Wydział Rejestrowy. Obecnie właściwym sądem rejestrowym jest Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

Bank został utworzony na czas nieokreślony.

Bank działa na podstawie Kodeksu Spółek Handlowych, Prawa Bankowego, innych przepisów prawa dotyczących banków oraz spółek prawa handlowego, a także postanowień Statutu i innych regulacji wewnętrznych.

Przedmiot działalności

Przedmiot działalności Banku określony jest w § 4 Statutu.

PKO BP jest uniwersalnym bankiem depozytowo-kredytowym, obsługującym osoby fizyczne, prawne, małych, średnich i dużych przedsiębiorców, jak również instytucje rządowe i samorządowe oraz inne podmioty krajowe i zagraniczne. Bank prowadzi działalność skarbową i inwestycyjną, a także może posiadać wartości dewizowe i dokonywać obrotu tymi wartościami, jak również wykonywać operacje walutowe i dewizowe oraz otwierać i posiadać rachunki bankowe w bankach za granicą, a także lokować środki dewizowe na tych rachunkach.

Kapitał zakładowy

Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu kapitał zakładowy Banku wynosi 1.000.000.000 PLN i dzieli się na 1.000.000.000 Akcji Istniejących o wartości nominalnej 1 PLN każda, w tym 510.000.000 akcji imiennych serii A, 105.000.000 akcji na okaziciela serii B oraz 385.000.000 akcji na okaziciela serii C. Zamiana akcji imiennych serii A na akcje na okaziciela oraz przeniesienie tych akcji wymaga zgody wyrażonej w uchwale Rady Ministrów. Stosownie do § 6 ust. 2 Statutu, zamiana na akcje na okaziciela lub przeniesienie akcji serii A po uzyskaniu zgody Rady Ministrów powoduje wygaśnięcie powyższych ograniczeń w stosunku do akcji serii A będących przedmiotem zamiany na akcje na okaziciela lub przeniesienia, w zakresie w jakim zgoda została udzielona. Ponadto zamiana akcji imiennych serii A na akcje na okaziciela może być dokonana wyłącznie w przypadku ich dematerializacji w rozumieniu Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi. Akcje serii B oraz akcje serii C zostały zarejestrowane w systemie depozytowym prowadzonym przez KDPW. Z Akcji Istniejących wynikają te same prawa i obowiązki. Żadna z Akcji Istniejących nie jest uprzywilejowana, w szczególności w zakresie prawa głosu czy dywidendy.

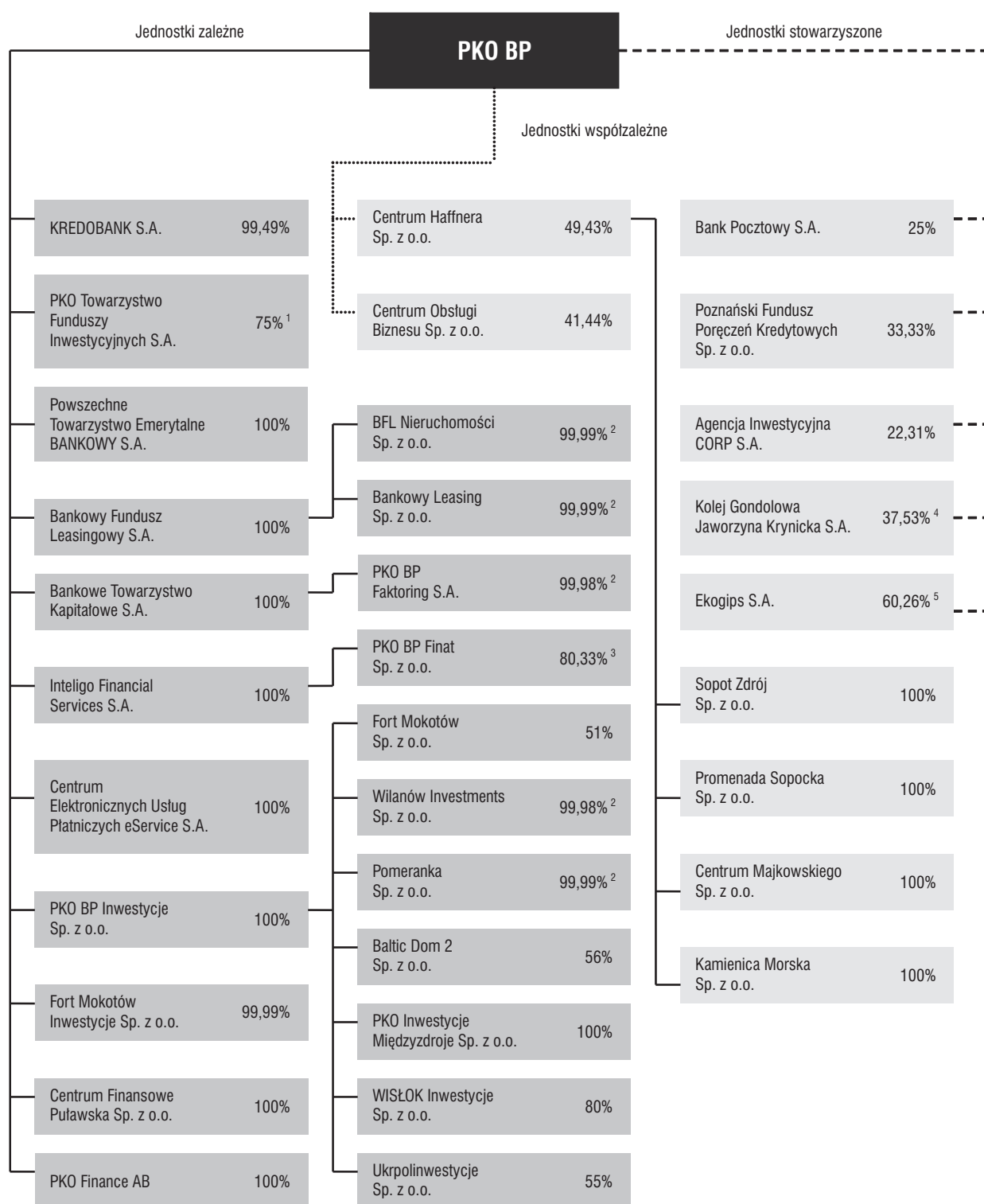
W okresie objętym Skonsolidowanymi Sprawozdaniem Finansowym oraz do Dnia Zatwierdzenia Prospektu kapitał zakładowy Banku nie uległ zmianie.

Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu w obrocie na rynku podstawowym GPW znajdują się wszystkie akcje serii B oraz akcje serii C, tj. 490.000.000 Akcji Istniejących.

Grupa PKO BP

Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu Grupę PKO BP tworzy Bank oraz 22 podmioty bezpośrednio i pośrednio zależne od Banku. Celem działalności spółek z Grupy PKO BP jest m.in. wspieranie podstawowych obszarów działalności Banku w realizacji zadań sprzedażowych poprzez uzupełnianie ich oferty. Organizacja Grupy PKO BP pozwala na świadczenie szerszego zakresu usług i sprzedaż większej liczby produktów, a także pozyskiwanie nowych klientów dla Banku poprzez sprzedaż krzyżową. Ponadto niektóre jednostki z Grupy PKO BP świadczą usługi na rzecz Banku (np. Centrum Finansowe Puławska, Inteligo).

Poniższy schemat przedstawia strukturę Grupy PKO BP oraz jednostki podporządkowane Banku na Dzień Zatwierdzenia Prospektu:

Legenda

- Spółki z Grupy PKO BP
- Jednostki podporządkowane PKO BP
- Spółki zależne
- ⋯ Spółki współzależne
- - - Spółki stowarzyszone

¹ – 100% po realizacji umowy nabycia 25% akcji podpisanej w dniu 15 września 2009 r.
² – innym akcjonariuszem spółki jest PKO BP posiadający 1 udział
³ – pozostałym udziałowcami są PTE BANKOWY (19,67% udział w kapitale zakładowym) oraz Bank (1 udział)
⁴ – akcje uprawniają do 36,71% ogólnej liczby głosów
⁵ – akcje uprawniają do 23,52% ogólnej liczby głosów

Uwagi dodatkowe:

Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka S.A. jest przeznaczona do zbycia i wykazywana w księgach Banku w aktywach przeznaczonych do sprzedaży

Istotne podmioty zależne Banku

Poniżej przedstawiono podstawowe informacje na temat istotnych podmiotów zależnych Banku.

KREDOBANK S.A.

Bank posiada 99,49% akcji w kapitale zakładowym KREDOBANK, co uprawnia do wykonywania 99,49% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.

Podstawowe informacje:

Firma i forma prawna: KREDOBANK S.A.
Siedziba i adres: ul. Sacharowa 78A, 79026 Lwów, Ukraina
Kapitał zakładowy: 1.550.969.469,16 UAH
Główny przedmiot działalności: działalność bankowa

PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.

Bank posiada 75% akcji w kapitale zakładowym PKO TFI, co uprawnia do wykonywania 75% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy. W dniu 15 września 2009 r. PKO BP zawarł z Credit Suisse Asset Management umowę kupna pozostałych 25% akcji PKO TFI. Zamiar sprzedaży przez Credit Suisse Asset Management podlega obowiązkowi zgłoszenia do KNF. Przeprowadzenie transakcji, w tym nabycie akcji, ma nastąpić w dniu 1 października 2009 r.

Podstawowe informacje:

Firma i forma prawna: PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.
Siedziba i adres: ul. Grójecka 5, 02-019 Warszawa, Polska
Kapitał zakładowy: 18.000.000 PLN
Główny przedmiot działalności: tworzenie i zarządzanie funduszami inwestycyjnymi

Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY S.A.

Bank posiada 100% akcji w kapitale zakładowym PTE BANKOWY, co uprawnia do wykonywania 100% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.

Podstawowe informacje:

Firma i forma prawna: Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY S.A.
Siedziba i adres: ul. Kolejowa 5/7, 01-217 Warszawa, Polska
Kapitał zakładowy: 260.000.000 PLN
Główny przedmiot działalności: zarządzanie otwartym funduszem emerytalnym

Bankowy Fundusz Leasingowy S.A.

Bank posiada 100% akcji w kapitale zakładowym Bankowego Funduszu Leasingowego, co uprawnia do wykonywania 100% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.

Podstawowe informacje:

Firma i forma prawna: Bankowy Fundusz Leasingowy S.A.
Siedziba i adres: ul. Tymienieckiego 30A, 90-350 Łódź, Polska
Kapitał zakładowy: 70.000.000 PLN
Główny przedmiot działalności: leasing operacyjny i finansowy aktywów trwałych i nieruchomości; usługi specjalne świadczone przez Bankowy Fundusz Leasingowy obejmują: *BanCar Leasing* (leasing pojazdów), *BanMasz Leasing* (leasing sprzętu budowlanego i maszyn budowlanych) i *Bankowy Wynajem* (długoterminowy leasing samochodów i zarządzanie flotą pojazdów)

Bankowe Towarzystwo Kapitałowe S.A.

Bank posiada 100% akcji w kapitale zakładowym Bankowego Towarzystwa Kapitałowego, co uprawnia do wykonywania 100% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.

Podstawowe informacje:

Firma i forma prawna: Bankowe Towarzystwo Kapitałowe S.A.
 Siedziba i adres: ul. Bitwy Warszawskiej 1920 r. 7, 02-366 Warszawa, Polska
 Kapitał zakładowy: 21.243.900 PLN
 Główny przedmiot działalności: świadczenie usług na rzecz innych podmiotów Grupy, m.in. w zakresie obsługi kadrowo-płacowej i prowadzenia ksiąg rachunkowych, usługi faktoringowe poprzez spółkę zależną PKO Faktoring S.A.

Inteligo Financial Services S.A.

Bank posiada 100% akcji w kapitale zakładowym Inteligo, co uprawnia do wykonywania 100% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.

Podstawowe informacje:

Firma i forma prawna: Inteligo Financial Services S.A.
 Siedziba i adres: al. Armii Ludowej 26, 00-609 Warszawa, Polska
 Kapitał zakładowy: 99.528.069 PLN
 Główny przedmiot działalności: świadczenie usług w zakresie bankowości elektronicznej; spółka stanowi platformę rozwoju usług elektronicznych PKO BP w zakresie prowadzenia rachunków i sprzedaży innych produktów bankowych z wykorzystaniem interaktywnych kanałów komunikacji

Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService S.A.

Bank posiada 100% akcji w kapitale zakładowym CEUP eService, co uprawnia do wykonywania 100% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.

Podstawowe informacje:

Firma i forma prawna: Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService S.A.
 Siedziba i adres: ul. Jana Olbrachta 94, 01-102 Warszawa, Polska
 Kapitał zakładowy: 56.000.000 PLN
 Główny przedmiot działalności: przetwarzanie informacji o transakcjach dokonanych za pomocą kart płatniczych zrealizowanych w placówkach detalicznych i usługowych, zarządzanie siecią akceptacji kart obciążeniowych i kredytowych, opracowywanie i wdrażanie dodatkowych usług oferowanych w ramach terminali POS (punkt sprzedaży – *point of sale*)

PKO BP Inwestycje Sp. z o.o.

Bank posiada 100% udziałów w kapitale zakładowym PKO BP Inwestycje, co uprawnia do wykonywania 100% głosów na zgromadzeniu wspólników.

Podstawowe informacje:

Firma i forma prawna: PKO BP Inwestycje Sp. z o.o.
 Siedziba i adres: ul. Puławska 15, 02-515 Warszawa, Polska
 Kapitał zakładowy: 4.500.000 PLN
 Główny przedmiot działalności: budownictwo oraz działalność deweloperska

Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o.

Bank posiada 99,99% udziałów w kapitale zakładowym Fort Mokotów Inwestycje, co uprawnia do wykonywania 99,99% głosów na zgromadzeniu wspólników. Pozostałe udziały Fort Mokotów Inwestycje posiada PKO BP Inwestycje.

Podstawowe informacje:

Firma i forma prawna: Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o.
 Siedziba i adres: ul. Puławska 15, 02-515 Warszawa, Polska
 Kapitał zakładowy: 43.551.000 PLN
 Główny przedmiot działalności: realizacja mieszanych projektów budownictwa mieszkaniowego i biurowego w centrum Warszawy

Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.

Bank posiada 100% udziałów w kapitale zakładowym Centrum Finansowego Puławska, co uprawnia do wykonywania 100% głosów na zgromadzeniu wspólników.

Podstawowe informacje:

Firma i forma prawna: Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.

Siedziba i adres: ul. Puławska 15, 02-515 Warszawa, Polska

Kapitał zakładowy: 78.808.000 PLN

Główny przedmiot działalności: zarządzanie budynkiem „Centrum Finansowe Puławska” przy ul. Puławskiej 15 w Warszawie

PKO Finance AB

Bank posiada 100% udziałów w kapitale zakładowym PKO Finance AB, co uprawnia do wykonywania 100% głosów na zgromadzeniu akcjonariuszy.

Podstawowe informacje:

Firma i forma prawna: PKO Finance AB

Siedziba i adres: c/o AB 1909 Corporate Services, Norrlandsgatan 18, 11143 Sztokholm, Szwecja

Kapitał zakładowy: 500.000 SEK

Główny przedmiot działalności: spółka celowa założona w celu pozyskiwania finansowania dla Banku z emisji euroobligacji.
Na dzień 30 czerwca 2009 r. PKO Finance AB nie rozpoczęła jeszcze działalności określonej w statucie

Istotne podmioty stowarzyszone Banku

Poniżej przedstawiono podstawowe informacje na temat Banku Pocztowego S.A. – istotnego podmiotu stowarzyszonego Banku.

Bank posiada 25% plus jedną akcję w kapitale zakładowym Banku Pocztowego S.A., co uprawnia do wykonywania 25% plus jeden głos na walnym zgromadzeniu.

Podstawowe informacje:

Firma i forma prawna: Bank Pocztowy S.A.

Siedziba i adres: ul. Jagiellońska 17, 85-959 Bydgoszcz, Polska

Kapitał zakładowy: 97.290.400 PLN

Główny przedmiot działalności: działalność bankowa

ZARZĄDZANIE I ŁAD KORPORACYJNY

Zgodnie z Kodeksem Spółek Handlowych i Prawem Bankowym, organami zarządzającymi i nadzorującymi w Banku są Zarząd i Rada Nadzorcza. Opis Zarządu oraz Rady Nadzorczej został przygotowany w oparciu o Kodeks Spółek Handlowych, Prawo Bankowe, Statut oraz Regulaminy Zarządu i Rady Nadzorczej obowiązujące na Dzień Zatwierdzenia Prospektu.

Zarząd

Organem zarządzającym Banku jest Zarząd.

Skład Zarządu

Zgodnie ze Statutem, w skład Zarządu wchodzi od trzech do dziewięciu członków, w tym prezes Zarządu, wiceprezesi Zarządu oraz pozostali członkowie Zarządu.

Członkowie Zarządu powoływani są na wspólną trzyletnią kadencję. Rada Nadzorcza powołuje i odwołuje w głosowaniu tajnym prezesa Zarządu, a na wniosek prezesa Zarządu – wiceprezesów Zarządu oraz innych członków Zarządu. Powołanie dwóch członków Zarządu, w tym prezesa Zarządu, wymaga zgody KNF. Rada Nadzorcza występuje do KNF z wnioskiem o wyrażenie zgody na powołanie dwóch członków Zarządu, w tym prezesa Zarządu. Ponadto Rada Nadzorcza informuje KNF o składzie Zarządu oraz o zmianie jego składu niezwłocznie po jego powołaniu lub po dokonaniu zmiany jego składu. Rada Nadzorcza informuje KNF także o członkach Zarządu, którym w ramach podziału kompetencji podlega w szczególności zarządzanie ryzykiem kredytowym i komórka audytu wewnętrznego. Obecnie zgodę KNF na pełnienie funkcji w Zarządzie posiada wiceprezes Zarządu Krzysztof Dresler. Członek Zarządu może zostać odwołany wyłącznie z ważnych powodów.

Rada Nadzorcza ma prawo do zawieszania, z ważnych powodów, w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków Zarządu oraz do delegowania członków Rady Nadzorczej, na okres nie dłuższy niż trzy miesiące, do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu, którzy zostali odwołani, złożyli rezygnację albo z innych przyczyn nie mogą sprawować swoich czynności.

Członek Zarządu może być również odwołany lub zawieszony w czynnościach uchwałą Walnego Zgromadzenia.

Kompetencje Zarządu

Zarząd prowadzi sprawy Banku oraz reprezentuje Bank. Do jego uprawnień należą wszelkie sprawy związane z prowadzeniem spraw Banku, nie zastrzeżone przepisami prawa lub postanowieniami Statutu do kompetencji innych organów Banku.

Uchwały Zarządu wymagają wszystkie sprawy przekraczające zakres zwykłych czynności Banku. Zarząd w formie uchwały, w szczególności: (i) określa strategię Banku, (ii) ustala roczny plan finansowy, w tym warunki jego realizacji, (iii) uchwała regulaminy organizacyjne oraz zasady podziału kompetencji, (iv) tworzy i likwiduje stałe komitety Banku oraz określa ich właściwość, (v) uchwała regulamin Zarządu, (vi) uchwała regulaminy gospodarowania funduszami specjalnymi tworzonymi z zysku netto, (vii) określa daty wypłaty dywidendy w terminach ustalonych przez Walne Zgromadzenie, (viii) ustanawia prokurentów, (ix) określa produkty bankowe oraz inne usługi bankowe i finansowe, (x) ustala zasady uczestnictwa Banku w spółkach i innych organizacjach z zastrzeżeniem uprawnień Rady Nadzorczej określonych w § 15 ust. 1 pkt 12 lit. c Statutu, (xi) ustala zasady funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej i roczne plany kontroli, oraz (xii) tworzy, przekształca i likwiduje jednostki organizacyjne Banku w kraju i za granicą.

Kompetencje prezesa Zarządu

Do kompetencji prezesa Zarządu należy, w szczególności: (i) kierowanie pracami Zarządu, (ii) zwoływanie posiedzeń Zarządu i przewodniczenie jego obradom, (iii) prezentowanie stanowiska Zarządu wobec organów Banku oraz w stosunkach zewnętrznych, (iv) ustalanie podporządkowania członkom Zarządu poszczególnych obszarów działania, (v) zapewnianie wykonania uchwał Zarządu, (vi) wydawanie zarządzeń, (vii) przedstawianie Radzie Nadzorczej wniosków w sprawie powołania i odwołania wiceprezesów oraz pozostałych członków Zarządu, oraz (ix) decydowanie w sprawach obsady stanowisk zastrzeżonych dla jego kompetencji.

Prezesowi Zarządu podlegają w szczególności sprawy z zakresu nadzoru nad obsługą funkcjonowania organów Banku oraz sprawy z zakresu nadzoru nad obsługą funkcjonowania stałych komitetów Banku, z zakresu audytu wewnętrznego, komunikacji i promocji, a także sprawy prawne.

Pod nieobecność prezesa Zarządu jego obowiązki wykonuje członek Zarządu, wyznaczony przez prezesa Zarządu.

Sposób funkcjonowania Zarządu

Zarząd działa na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu, zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą.

Zarząd podejmuje decyzje w formie uchwały. Uchwały Zarządu zapadają bezwzględną większością głosów obecnych na posiedzeniu Zarządu, z wyjątkiem uchwały w sprawie powołania prokurenta, która wymaga jednomyślności członków Zarządu. W przypadku równości głosów rozstrzyga głos prezesa Zarządu.

Oświadczenia woli w imieniu Banku składają: (i) prezes Zarządu samodzielnie, (ii) dwóch członków Zarządu łącznie albo jeden członek Zarządu łącznie z prokurentem, lub (iii) pełnomocnicy działający samodzielnie lub łącznie w granicach udzielonego pełnomocnictwa.

Członkowie Zarządu

Od dnia 1 października 2009 r. w skład Zarządu wchodzi sześciu członków.

Poniżej przedstawiono listę członków Zarządu, ich wiek, stanowisko, datę objęcia funkcji oraz datę upływu obecnej kadencji członka Zarządu.

Imię i nazwisko	Wiek	Stanowisko	Data objęcia funkcji	Data upływu obecnej kadencji
Zbigniew Jagiełło	45 lat	p.o. Prezesa Zarządu*	1 października 2009 r.**	20 maja 2011 r.
Wojciech Papierak	42 lata	p.o. Prezesa Zarządu*** Wiceprezes Zarządu odpowiedzialny za Obszar Rynku Detalicznego	1 lipca 2008 r.	20 maja 2011 r.
Bartosz Drabikowski	39 lat	Wiceprezes Zarządu odpowiedzialny za Obszar Finansów, Rachunkowości i Rozliczeń	20 maja 2008 r.	20 maja 2011 r.
Krzysztof Dresler	36 lat	Wiceprezes Zarządu odpowiedzialny za Obszar Ryzyka i Windykacji oraz za Obszar Bankowości Inwestycyjnej	1 lipca 2008 r.****	20 maja 2011 r.
Jarosław Myjak	54 lata	Wiceprezes Zarządu odpowiedzialny za Obszar Rynku Korporacyjnego	15 grudnia 2008 r.	20 maja 2011 r.
Mariusz Zarzycki	42 lata	Wiceprezes Zarządu odpowiedzialny za Obszar Informatyki i Usług	1 września 2008 r.	20 maja 2011 r.

* Od dnia 1 października 2009 r. do dnia wyrażenia przez KNF zgody na pełnienie przez Zbigniewa Jagiełło funkcji prezesa Zarządu.

** Rada Nadzorcza powołała Zbigniewa Jagiełło do pełnienia funkcji Prezesa Zarządu w dniu 14 września 2009 r., jednocześnie powierzając mu pełnienie obowiązków Prezesa Zarządu od dnia 1 października 2009 r. do dnia wyrażenia przez KNF zgody na pełnienie przez niego funkcji Prezesa Zarządu.

*** Do dnia 30 września 2009 r.

**** W dniu 27 października 2008 r. KNF wyraziła zgodę na powołanie Krzysztofa Dreslera na stanowisko członka Zarządu.

Mandaty wszystkich obecnych członków Zarządu wygasają najpóźniej z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdania finansowe za rok obrotowy 2010.

Poniżej przedstawiono krótki opis kwalifikacji i doświadczenia zawodowego członków Zarządu.

Zbigniew Jagiełło

Zbigniew Jagiełło w latach 1991–1994 pełnił funkcję dyrektora generalnego – prezesa zarządu w spółce Reverentia Sp. z o.o. Następnie w latach 1995–1996 pracował na stanowisku kierownika biura usług finansowych w Pioneer Pierwszym Polskim Towarzystwie Funduszy Inwestycyjnych S.A. Od listopada 1996 r. do czerwca 1997 r., jako starszy inspektor w Departamencie Inwestycji Kapitałowych PKO BP, odpowiadał za utworzenie Pekao/Credit Suisse Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A, w którym następnie, do maja 2000 r., pełnił funkcję wiceprezesa zarządu. W latach 2000–2009 pełnił funkcję prezesa zarządu Pioneer Pekao Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A. (powstałego z połączenia Pekao/Alliance Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A. z Pioneer Pierwszym Polskim Towarzystwem Funduszy Inwestycyjnych S.A.). Ponadto, w latach 2001–2009 Zbigniew Jagiełło pracował w Pioneer Pekao Investment Management S.A., gdzie pełnił kolejno funkcję wiceprezesa (do lutego 2005 r.), a następnie prezesa zarządu.

Zbigniew Jagiełło w 1991 r. ukończył Politechnikę Wrocławską, uzyskując tytuł magistra inżyniera informatyka. W 2005 r. ukończył Podyplomowe Studia Menedżerskie prowadzone przez Uniwersytet Gdański, Gdańską Fundację Kształcenia Menedżerów oraz Rotterdam School of Management, uzyskując tytuł Master of Business Administration.

Wojciech Papierak

Wojciech Papierak rozpoczął karierę zawodową jako asystent w Wydziale Kredytów w Powszechnym Banku Inwestycyjnym S.A. (1993–1995). W latach 1995–1998 pracował w Powszechnym Banku Gospodarczym w Łodzi, pełniąc funkcję głównego specjalisty w Departamencie Bankowości Detalicznej oraz p.o. Dyrektora Wydziału Obsługi Klienta w tworzonej w ramach grupy kapitałowej Pekao S.A. Kasie Oszczędnościowo-Budowlanej. W latach 1998–2000 był zastępcą dyrektora, a następnie dyrektorem Departamentu Bankowości Detalicznej w PKO BP. Od 2000 do 2003 r. był zatrudniony w BRE Banku S.A. na stanowisku dyrektora Departamentu Zarządzania Komercyjnego Bankowości Detalicznej oraz dyrektora Departamentu Wsparcia Operacyjnego Bankowości Detalicznej. W latach 2002–2006 był zatrudniony w Centrum Rozliczeń i Informacji CERI Sp. z o.o., gdzie pełnił funkcję członka Zarządu, Dyrektora Zarządzającego, a następnie

prezesa Zarządu, Dyrektora Generalnego. W latach 1999–2002 był członkiem rady nadzorczej Biura Informacji Kredytowej S.A. w Warszawie, a w latach 2001–2003 wiceprzewodniczącym rady nadzorczej Banku Częstochowa S.A. w Częstochowie. Od listopada 2006 r. do czerwca 2008 r. był członkiem zarządu Nordea Bank Polska S.A. ds. Operacji, Logistyki i Bezpieczeństwa. Od 1 maja 2009 r. do 30 kwietnia 2011 r. jest Członkiem Rady Dyrektorów Visa Europe Board oraz od 1 maja 2009 r. Członkiem Komitetu Decyzyjnego Visa Polska. Od 7 maja 2009 r. pełni funkcję wiceprezydenta *Executive Committee European Mortgage Federation* (EMF).

Wojciech Papierak jest absolwentem Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego (1993).

Bartosz Drabikowski

Bartosz Drabikowski rozpoczął karierę zawodową w Ministerstwie Finansów, gdzie w latach 1998–2006 był zatrudniony kolejno na stanowisku Radcy Ministra, Zastępcy Dyrektora oraz Dyrektora Departamentu Instytucji Finansowych. W latach 2006–2008 był członkiem zarządu Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A. Ponadto Bartosz Drabikowski był członkiem Komisji Nadzoru Bankowego (2004–2005), członkiem Komisji Papierów Wartościowych i Giełd (2004–2005) oraz zastępcą członka Rady ds. Systemu Płatniczego w NBP (2002–2005), członkiem rady nadzorczej Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. (2002–2004), członkiem Rady Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (2004–2007) oraz członkiem rady nadzorczej Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych S.A. (1998–2006). Zasiadał również w wielu instytucjach UE – był m.in. członkiem Komitetu Usług Finansowych (*Financial Services Committee*) (Rada Europejska) (2003–2005), Europejskiego Komitetu Bankowego (*European Banking Committee*) (2003–2005) oraz Europejskiego Komitetu Papierów Wartościowych (*European Securities Committee*) (Komisja Europejska) (2003–2005).

Bartosz Drabikowski jest absolwentem Politechniki Łódzkiej, Krajowej Szkoły Administracji Publicznej, Szkoły Głównej Handlowej, Akademii Dyplomatycznej oraz *Illinois Executive MBA University of Illinois at Urbana – Champaign*. Odbił liczne staże zawodowe: w Deutsche Bundesbank, Deutsche Börse AG, Deutsche Ausgleichsbank oraz Rheinische Hypothekenbank. Był stypendystą *The German Marshall Fund of the United States* oraz uczestnikiem wielu szkoleń organizowanych m.in. przez Komisję Europejską oraz Międzynarodowy Fundusz Walutowy.

Krzysztof Dresler

Krzysztof Dresler w latach 1996–2001 był pracownikiem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. W marcu 2001 r. rozpoczął pracę w PKO BP – najpierw jako dyrektor Departamentu Ryzyka Finansowego, a następnie dyrektor Departamentu Planowania i Kontrolingu. Od marca 2007 r. zajmował stanowisko głównego dyrektora finansowego w UniCredit Group w Xelion, a od maja 2008 r. pełnił funkcję dyrektora zarządzającego, nadzorującego zarządzanie aktywami i pasywami w banku Pekao S.A.

Krzysztof Dresler jest absolwentem Finansów i Bankowości Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Jest związany z SGH od 1998 r. i specjalizuje się w polityce pieniężnej i walutowej oraz globalizacji rynków finansowych. Jest członkiem *Global Association of Risk Professionals* oraz *Professional Risk Management International Association*, a także Polskiego Stowarzyszenia Ekonomistów Biznesu. Odbił m.in. staż w *Depository Trust Company* w Nowym Jorku. Ukończył kurs dla kandydatów na doradców inwestycyjnych i kurs dla kandydatów na *Chartered Financial Analyst* (CFA) oraz studium dla dyrektorów finansowych. Ukończył także program menedżerski na bazie programu MBA: „Zarządzanie dla przywództwa w biznesie”, przygotowany przez Instytut Rozwoju Biznesu (IRB) oraz *University of New Brunswick*.

Jarosław Myjak

Po ośmiu latach pracy jako nauczyciel akademicki na Wydziale Prawa Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Jarosław Myjak rozpoczął karierę zawodową w Kancelarii Prawnej Altheimer & Grey, gdzie był zatrudniony jako adwokat i radca prawny w latach 1991–1994. W latach 1995–2004 zasiadał w zarządzie Commercial Union Polska Ubezpieczenia na Życie/obecnie: AVIVA, jako członek zarządu (1995), pierwszy wiceprezes (1996–1997), prezes zarządu (1998–2004) oraz prezes Grupy Commercial Union/ Grupa AVIVA w Polsce i na Litwie (2000–2004). Jarosław Myjak wnie przyczynił się do wprowadzania i rozwoju działalności Commercial Union /AVIVA/ na rynku ubezpieczeniowym, oszczędności długoterminowych i funduszy emerytalnych w Polsce i na Litwie. W latach 1998–2004 był również przewodniczącym rad nadzorczych spółek z grupy Commercial Union w Polsce i na Litwie. Był również członkiem rady nadzorczej CitiBanku Handlowego S.A. (2004–2006), członkiem Polskiej Rady Biznesu (1998–2004) oraz wiceprezesem zarządu Polskiej Izby Ubezpieczeń (1998–2004). Ponadto Jarosław Myjak był wiceprezesem Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan (2004–2007) oraz założycielem i prezesem Związku Ubezpieczeniowych Grup Kapitałowych przy Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan (2000–2007). Od października 2006 r. do lutego 2007 r. sprawował funkcję wiceprezesa Zarządu PKO BP. W latach 2007–2008 Jarosław Myjak pracował jako radca prawny w Kancelarii Prawnej Dewey & LeBoeuf Grzesiak Sp.k. Dołączył do Zarządu PKO BP w 2008 r. jako wiceprezes.

W 1978 r. Jarosław Myjak uzyskał tytuł magistra filologii angielskiej na Wydziale Amerykanistyki Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, a w 1981 r. tytuł magistra prawa na Wydziale Prawa Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. Ponadto w latach 1976–1977 studiował na Wydziale Ekonomii Uniwersytetu w Toronto. Jarosław Myjak odbył aplikację sędziowską przy Sądzie Wojewódzkim w Poznaniu (1982–1984). W 1995 r. został wpisany na warszawską listę adwokatów oraz listę radców prawnych. Uczestniczył również w licznych szkoleniach z zakresu prawa (w latach 80., np. w Columbia Law School) i ogólnego zarządzania (INSEAD/CEDEP (Fontainebleau, Francja) i Columbia Business School (Nowy Jork)).

Mariusz Zarzycki

Mariusz Zarzycki rozpoczął karierę zawodową w 1992 r. w Banku Przemysłowym S.A. w Łodzi (kolejno w następujących departamentach: Departament Organizacyjno-Prawny, Departament Kredytów, Wydział Informatyki). W latach 1993–1998 pracował w Powszechnym Banku Gospodarczym S.A. – Grupa Pekao S.A. na stanowisku zastępcy dyrektora Departamentu Organizacji, a następnie na stanowisku dyrektora departamentów: Departamentu Zaplecza, Departamentu Technologii Bankowej, Departamentu Informatyki. W latach 1998–2008 pracował w BRE Banku S.A. m.in. jako wicedyrektor Departamentu Informatyki i Telekomunikacji, dyrektor Departamentu Informatyki Bankowości Detalicznej oraz dyrektor Departamentu Rozwoju Technologii Informatycznych. Był również dyrektorem ds. informatyki i finansów w projekcie budowy nowego banku detalicznego oraz dyrektorem projektu wdrożenia nowego podstawowego systemu dla pionów bankowości korporacyjnej i inwestycyjnej BRE Banku S.A. W latach 2002–2008 był prezesem zarządu ServicePoint Sp. z o.o. (firmy IT należącej do BRE Banku S.A.).

W 1991 r. Mariusz Zarzycki ukończył studia ekonomiczne na Uniwersytecie Łódzkim. Jest także absolwentem *University of Stockholm* (specjalność: Bankowość i Finanse).

Adres służbowy wszystkich członków Zarządu to Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna, ul. Puławska 15, 02-515 Warszawa, Polska.

Funkcje pełnione przez członków Zarządu w innych spółkach

Poniżej przedstawiono informacje na temat innych spółek kapitałowych i osobowych, w których w okresie ostatnich pięciu lat członkowie Zarządu: (i) pełnili funkcje w organach zarządzających lub nadzorczych, (ii) posiadali akcje/udziały, (iii) byli współnikami.

Imię i nazwisko	Spółka	Pełniona funkcja	Czy funkcja jest pełniona obecnie?
Zbigniew Jagiełło	Pioneer Pekao Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.	Prezes zarządu	Tak*
	Pioneer Pekao Investment Management S.A.	Prezes zarządu (wcześniej wiceprezes zarządu)	Tak*
	Ciech S.A.	Członek rady nadzorczej	Tak*
	Pioneer Asset Management S.A.I. S.A. z siedzibą w Rumunii	Członek rady nadzorczej	Tak*
	Pioneer Investment Fund Management Ltd. z siedzibą na Węgrzech	Członek rady nadzorczej	Tak*
	Pioneer Investment Company a.s. z siedzibą w Republice Czeskiej	Członek rady nadzorczej	Tak*
	Pioneer Asset Management a.s. z siedzibą w Republice Czeskiej	Członek rady nadzorczej	Tak*
	Pekao Pioneer Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.	Wiceprzewodniczący rady nadzorczej	Tak*
Wojciech Papierak	Pekao Financial Services Sp. z o.o.	Przewodniczący rady nadzorczej	Tak*
	KREDOBANK**	Przewodniczący rady nadzorczej (wcześniej wiceprzewodniczący rady nadzorczej)	Tak
	Bank Poczty S.A.**	Członek rady nadzorczej	Tak
	NORDEA Bank Polska S.A.	Wiceprezes zarządu	Nie
Bartosz Drabikowski	CERI Sp. z o.o.	Prezes zarządu	Nie
	PKO BP Faktoring S.A.**	Przewodniczący rady nadzorczej	Tak
	Inteligo**	Przewodniczący rady nadzorczej (wcześniej członek rady nadzorczej)	Tak
	Fort Mokotów Sp. z o.o.**	Członek rady nadzorczej	Nie
	CEUP eService**	Przewodniczący rady nadzorczej	Nie
	Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.	Członek zarządu	Nie
	Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych S.A.	Członek rady nadzorczej	Nie
Krzysztof Dresler	Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A.	Członek rady nadzorczej	Nie
	Wilanów Investments Sp. z o.o.**	Członek rady nadzorczej	Tak
Krzysztof Dresler	PKO TFI**	Przewodniczący rady nadzorczej (wcześniej członek rady nadzorczej)	Tak

Imię i nazwisko	Spółka	Pełniona funkcja	Czy funkcja jest pełniona obecnie?
Jarosław Myjak	PKO BP Finat Sp. z o.o.**	Członek rady nadzorczej	Tak
	BGŻ S.A.	Członek rady nadzorczej	Nie
	Polski Holding Farmaceutyczny S.A.	Członek rady nadzorczej	Nie
	PZU Życie S.A.	Członek rady nadzorczej	Tak
	CitiBank Handlowy S.A.	Członek rady nadzorczej	Nie
	Grupa Commercial Union/AVIVA	Prezes zarządu	Nie
	Commercial Union Polska Ubezpieczenia na Życie AVIVA	Prezes zarządu	Nie
Mariusz Zarzycki	Wilanów Investments Sp. z o.o.**	Członek rady nadzorczej	Tak
	Inteligo**	Członek rady nadzorczej	Tak
	ServicePoint Sp. z o.o.	Prezes zarządu	Nie

* Nie dłużej niż do dnia 30 września 2009 r.

** Oznacza spółki z Grupy PKO BP.

Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku.

Skład

Zgodnie ze Statutem, Rada Nadzorcza składa się z od sześciu do jedenastu członków powoływanych na wspólną trzyletnią kadencję. Liczbę członków Rady Nadzorczej ustala Uprawniony Akcjonariusz, także w przypadku zgłoszenia wniosku o wybór Rady Nadzorczej w drodze głosowania oddzielnymi grupami.

Członkowie Rady Nadzorczej są powoływani i odwoływani przez Walne Zgromadzenie. Szczegółowe zasady dotyczące zgłaszania kandydatów na członków Rady Nadzorczej oraz wyboru członków Rady Nadzorczej są określone w § 11 Statutu. Przewodniczącego oraz Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej wyznacza Uprawniony Akcjonariusz spośród powołanych członków Rady Nadzorczej, także w przypadku wyboru Rady Nadzorczej oddzielnymi grupami. Rada Nadzorcza może wybrać ze swego grona Sekretarza Rady Nadzorczej.

Kompetencje

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku we wszystkich dziedzinach jego aktywności. Do jej obowiązków należy ocena sprawozdania Zarządu z działalności Banku oraz sprawozdania finansowego Banku za ubiegły rok obrotowy w zakresie ich zgodności z księgami, dokumentami, jak i ze stanem faktycznym, oraz ocena wniosków Zarządu dotyczących podziału zysku albo pokrycia straty, a także składanie Walnemu Zgromadzeniu corocznego pisemnego sprawozdania z wyników tej oceny. Rada Nadzorcza reprezentuje Bank w umowach i sporach z członkami Zarządu, chyba że kompetencje w tym zakresie przyznane zostaną powołanemu uchwałą Walnego Zgromadzenia pełnomocnikowi.

Zgodnie ze Statutem, do kompetencji Rady Nadzorczej należy podejmowanie uchwał, w szczególności w następujących sprawach: (i) zatwierdzania uchwalonej przez Zarząd strategii Banku, (ii) zatwierdzania uchwalonego przez Zarząd rocznego planu finansowego, (iii) wyznaczania podmiotu dokonującego badania lub przeglądu skonsolidowanych oraz jednostkowych sprawozdań finansowych Banku, (iv) uchwalania Regulaminu Rady Nadzorczej, (v) uchwalania regulaminu określającego zasady udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych lub poręczeń członkowi Zarządu albo Rady Nadzorczej oraz osobie zajmującej stanowiska kierownicze w Banku, a także podmiotowi powiązanemu kapitałowo lub organizacyjnie z członkiem Zarządu albo Rady Nadzorczej lub osobie zajmującej stanowiska kierownicze w Banku, zgodnie z art. 79a Prawa Bankowego, (vi) uchwalania regulaminu wykorzystania kapitału rezerwowego, (vii) powołania i odwołania w głosowaniu tajnym prezesa Zarządu, (viii) powołania i odwołania, na wniosek prezesa Zarządu, w tajnym głosowaniu, wiceprezesów oraz innych członków Zarządu, (ix) zawieszania, z ważnych powodów, w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków Zarządu oraz delegowania członków Rady Nadzorczej, na okres nie dłuższy niż trzy miesiące, do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu, którzy zostali odwołani, złożyli rezygnację albo z innych przyczyn nie mogą sprawować swoich czynności, (x) wyrażania zgody na otwarcie lub zamknięcie oddziału za granicą, (xi) zatwierdzania uchwalonych przez Zarząd regulaminów Zarządu, gospodarowania funduszami specjalnymi tworzonymi z zysku netto i organizacyjnego Banku, oraz (xii) występowania do KNF z wnioskiem o wyrażenie zgody na powołanie dwóch członków Zarządu, w tym prezesa Zarządu.

Dodatkowo do kompetencji Rady Nadzorczej należy wyrażanie uprzedniej zgody na: (i) nabycie i zbycie środków trwałych o wartości przekraczającej 1/10 funduszy własnych Banku, z wyłączeniem nieruchomości i użytkowania wieczystego, (ii) z wyłączeniem czynności, o których mowa w § 9 ust. 1 pkt 5 Statutu, nabycie i zbycie nieruchomości, udziału w nieruchomości lub użytkowania wieczystego lub ich obciążenie ograniczonym prawem rzeczowym lub oddanie do korzystania osobie trzeciej, o ile wartość nieruchomości lub prawa będącego

przedmiotem takiej czynności przekracza 1/10 funduszy własnych Banku; zgoda taka nie jest wymagana, jeżeli nabycie nieruchomości, udziału w nieruchomości lub użytkownika wieczystego następuje w ramach postępowania egzekucyjnego, upadłościowego, układowego lub innego porozumienia z dłużnikiem Banku, a także w przypadkach czynności prawnych dotyczących nieruchomości lub praw nabytych przez Bank w powyższy sposób; (iii) założenie spółki, objęcie lub nabycie udziałów, akcji, obligacji zamiennych na akcje lub innych instrumentów uprawniających do nabycia lub objęcia akcji lub udziałów, jeżeli zaangażowanie finansowe Banku wynikające z tej czynności przekracza 1/10 funduszy własnych, (iv) zawarcie przez Bank transakcji z podmiotem powiązanim, jeżeli wartość tej transakcji przekracza wyrażoną w PLN równowartość kwoty 500.000 EURO, z wyjątkiem typowych i rutynowych transakcji, zawieranych na warunkach rynkowych pomiędzy jednostkami powiązanimi, których charakter i warunki wynikają z bieżącej działalności operacyjnej, prowadzonej przez Bank, (v) dokonanie przez Bank czynności, w wyniku której suma wierzytelności Banku oraz udzielonych przez Bank zobowiązań pozabilansowych obciążonych ryzykiem państwowej osoby prawnej lub spółki z większościowym udziałem Skarbu Państwa oraz podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie z taką osobą prawną lub spółką przewyższy 5% kapitałów własnych Banku.

Sposób funkcjonowania

Rada Nadzorcza działa na podstawie uchwalonego przez siebie Regulaminu Rady Nadzorczej zatwierdzonego przez Walne Zgromadzenie.

Posiedzenia Rady Nadzorczej odbywają się co najmniej raz na kwartał. Rada Nadzorcza podejmuje uchwały w głosowaniu jawnym. Głosowanie tajne zarządza się w sprawach osobowych oraz na żądanie choćby jednego członka Rady Nadzorczej. Rada Nadzorcza podejmuje uchwały bezwzględną większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków Rady Nadzorczej, w tym Przewodniczącego lub Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej, z wyjątkiem uchwał w sprawach, o których mowa w § 15 ust. 1 pkt 1–3, 5, 7–9 oraz 12 Statutu, dla podjęcia których, oprócz wskazanego kworum, wymagana jest większość kwalifikowana wynosząca 2/3 głosów. W głosowaniu nie uczestniczą członkowie Rady Nadzorczej, których dotyczy sprawa poddana pod głosowanie.

Komitety Rady Nadzorczej

Zgodnie z Regulaminem Rady Nadzorczej, Rada Nadzorcza może powoływać stałe komitety, których członkowie pełnią funkcje jako członkowie Rady Nadzorczej delegowani do pełnienia wybranych czynności nadzorczych w Banku. Szczegółowy zakres działania komitetu określany jest w uchwale Rady Nadzorczej. Rada Nadzorcza może powołać w szczególności następujące stałe komitety: (i) komitet do spraw wynagrodzeń oraz (ii) komitet do spraw audytu.

Posiedzenia komitetów odbywają się w trybie zwyczajnym i są zwoływane przez przewodniczącego danego komitetu z własnej inicjatywy, na wniosek członka komitetu lub Przewodniczącego Rady Nadzorczej. W trybie nadzwyczajnym posiedzenia komitetów są zwoływane przez Przewodniczącego Rady Nadzorczej z własnej inicjatywy bądź na wniosek członka Rady Nadzorczej lub członka Zarządu.

Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu w ramach Rady Nadzorczej działał Komitet Audytu Rady Nadzorczej.

Komitet Audytu Rady Nadzorczej został powołany w dniu 30 listopada 2006 r. na podstawie uchwały Rady Nadzorczej w celu stałego pełnienia czynności nadzorczych w zakresie audytu finansowego Banku i Grupy Kapitałowej. Do zadań tego komitetu należy w szczególności przegląd okresowych i rocznych sprawozdań finansowych Banku (jednostkowych i skonsolidowanych), monitorowanie pracy biegłych rewidentów Banku oraz przygotowywanie dla Rady Nadzorczej rekomendacji dotyczących oceny wniosków Zarządu co do podziału zysku (w tym w szczególności polityki dywidendowej), emisji papierów wartościowych oraz wyznaczania i wynagradzania biegłych rewidentów Banku. Komitet Audytu Rady Nadzorczej składa Radzie Nadzorczej sprawozdanie roczne ze swej działalności w terminie umożliwiającym uwzględnienie treści tego sprawozdania w rocznej ocenie sytuacji finansowej Banku.

Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu w skład Komitetu Audytu Rady Nadzorczej wchodziły następujące osoby: Mirosław Czekaj (Przewodniczący Komitetu), Błażej Lepczyński (Wiceprzewodniczący Komitetu) oraz Jan Bossak.

Członkowie Rady Nadzorczej

Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu Rada Nadzorcza liczy siedmiu członków.

Poniżej przedstawiono listę obecnych członków Rady Nadzorczej, ich wiek, stanowisko, datę objęcia funkcji oraz datę upływu obecnej kadencji członka Rady Nadzorczej.

Imię i nazwisko	Wiek	Stanowisko	Data objęcia funkcji	Data upływu obecnej kadencji
Cezary Banasiński	55 lat	Przewodniczący Rady Nadzorczej	31 sierpnia 2009 r. (data objęcia funkcji członka rady nadzorczej – 20 kwietnia 2009 r.)	20 maja 2011 r.
Tomasz Zganiacz	44 lata	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	31 sierpnia 2009 r.	20 maja 2011 r.
Błażej Lepczyński	39 lat	Członek Rady Nadzorczej	20 kwietnia 2009 r.	20 maja 2011 r.
Jan Bossak	63 lata	Członek Rady Nadzorczej	26 lutego 2008 r.	20 maja 2011 r.
Mirosław Czekaj	46 lat	Członek Rady Nadzorczej	31 sierpnia 2009 r.	20 maja 2011 r.
Ireneusz Fąfara	50 lat	Członek Rady Nadzorczej	31 sierpnia 2009 r.	20 maja 2011 r.
Alojzy Nowak	53 lata	Członek Rady Nadzorczej	31 sierpnia 2009 r.	20 maja 2011 r.

Mandaty wszystkich obecnych członków Rady Nadzorczej wygasają najpóźniej z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdania finansowe za rok obrotowy 2010.

Poniżej przedstawiono krótki opis kwalifikacji i doświadczenia zawodowego członków Rady Nadzorczej.

Cezary Banasiński

Cezary Banasiński od 1980 r. jest pracownikiem naukowym na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Pełnił również funkcje podsekretarza stanu w Urzędzie Komitetu Integracji Europejskiej (1999–2001) oraz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (2001–2006). Ponadto w latach 2005–2006 był członkiem Komisji Papierów Wartościowych i Giełd, członkiem Komitetu Koordynacyjnego ds. Konglomeratów Finansowych oraz członkiem Komisji Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych.

Cezary Banasiński ukończył Wydział Zarządzania (1977) oraz Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego (1980), uzyskując tytuły magistra organizacji i zarządzania oraz magistra prawa. Ponadto w 1987 r. uzyskał tytuł doktora prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego.

Adres służbowy Cezarego Banasińskiego to Uniwersytet Warszawski, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa.

Tomasz Zganiacz

Tomasz Zganiacz w latach 1991–1998 był pracownikiem naukowo-dydaktycznym w Instytucie Organizacji Systemów Produkcyjnych na Politechnice Warszawskiej. Pracował również na stanowiskach asystenta prezesa zarządu w Mesat S.A. (1991–1992), dyrektora generalnego w Aster City S.A. (1994), kierownika działu kredytów w Societe Generale Succursale de Varsovie (1995–1996) oraz asystenta prezesa zarządu w Eurofund Management Polska Sp. z o.o. W latach 1999–2006 był związany ze spółką 7bulls.com S.A., w której pracował kolejno na stanowiskach: dyrektora ds. rozwoju (1999), dyrektora ds. finansowych (2001–2002) oraz doradcy zarządu ds. finansowych (2002–2006). Tomasz Zganiacz od 1999 r. pracował w Pekpol S.A., gdzie pełnił funkcje: dyrektora finansowego (1999–2002), wiceprezesa zarządu – dyrektora finansowego (2002–2003) oraz likwidatora – dyrektora finansowego Pekpol S.A. w likwidacji (2003). W latach 2004–2006 był również członkiem zarządu – dyrektorem finansowym Arksteel S.A. (do 31 grudnia 2003 r. – Pekpol S.A.). W latach 2003–2006 był likwidatorem Pekpol-bis S.A., a w latach 2006–2009 był prezesem zarządu Triton Development S.A. (dawniej 7bulls.com S.A.). Od 2009 r. Tomasz Zganiacz jest Dyrektorem Departamentu Instytucji Finansowych w Ministerstwie Skarbu Państwa.

Tomasz Zganiacz jest absolwentem Politechniki Warszawskiej, gdzie ukończył Wydział Samochodów i Maszyn Roboczych (uzyskując w 1989 r. tytuł magistra inżyniera mechanika) oraz Wydział Mechaniczny Technologii i Automatyzacji (uzyskując w 1991 r. tytuł magistra inżyniera organizatora przemysłu). Ponadto w 1993 r. Tomasz Zganiacz uzyskał tytuł Master of Science in Business (odpowiednik MBA) w Szkole Biznesu (wspólnym przedsięwzięciu Politechniki Warszawskiej, London Business School, HEC School of Management Paris i Norwegian School of Economics and Business Administration).

Adres służbowy Tomasza Zganiacza to Ministerstwo Skarbu Państwa, ul. Krucza 36/Wspólna 6, 00-522 Warszawa.

Błażej Lepczyński

Błażej Lepczyński od 2003 r. jest adiunktem na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego. Od 1996 r. jest związany z Instytutem Badań nad Gospodarką Rynkową, w którym od 2005 jest kierownikiem Obszaru Badawczego „Bankowość i rynki finansowe” w Instytucie Badań nad Gospodarką Rynkową.

Błażej Lepczyński w 1995 r. ukończył Uniwersytet Gdański, uzyskując tytuł magistra ekonomii. Ponadto w 2002 r. ukończył studia podyplomowe w zakresie bankowości i finansów na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (organizowane we współpracy z Gdańską Akademią Bankową). Błażej Lepczyński uzyskał tytuł doktora nauk ekonomicznych na Uniwersytecie Gdańskim w 2003 r.

Adres służbowy Błażeja Lepczyńskiego to Uniwersytet Gdański, Wydział Zarządzania, ul. Armii Krajowej 101, 81-824 Sopot.

Jan Bossak

Jan Bossak od 1992 r. jest profesorem nauk ekonomicznych w Szkole Głównej Handlowej. W latach 1991–1992 sprawował funkcję prezesa Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości. Ponadto, był prezesem Hevelius Management International Sp. z o.o. (1994–1996) oraz prezesem Drugiego Narodowego Funduszu Inwestycyjnego S.A. (1995–1997). W latach 1999–2003 pełnił również funkcję prezesa banku inwestycyjnego Erste Securities Polska S.A. Jan Bossak był również doradcą w Petrochemii Płock S.A. (1997–1999) oraz przewodniczącym rad nadzorczych m.in. w PKO BP S.A., Stilon S.A., FAMUR S.A. i Tarbud S.A. Ponadto współpracował z Międzynarodowym Funduszem Walutowym oraz Bankiem Światowym przy organizacji międzynarodowych konferencji ekonomicznych. Wykładał również międzynarodowe stosunki gospodarcze na wielu uczelniach zagranicznych, m.in. w Japonii, Anglii i USA.

Jan Bossak w 1968 r. ukończył Wydział Handlu Zagranicznego Szkoły Głównej Planowania i Statystyki w Warszawie (obecnie Szkoła Główna Handlowa w Warszawie), uzyskując tytuł magistra ekonomii. W latach 1972–1974 był stypendystą rządu Japonii oraz doktorantem Uniwersytetu Cesarskiego w Osace. W 1975 r. uzyskał tytuł doktora ekonomii z zakresu międzynarodowych stosunków gospodarczych,

zaś w 1984 r. tytuł doktora habilitowanego na Wydziale Handlu Zagranicznego Szkoły Głównej Planowania i Statystyki. W ramach podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych uczestniczył również w licznych kursach z zakresu finansów i zarządzania.

Adres służbowy Jana Bossaka to Szkoła Główna Handlowa, al. Niepodległości 162, 02-554 Warszawa.

Mirosław Czekaj

Mirosław Czekaj rozpoczął swoją karierę zawodową, pracując w latach 1988–1990 w BISP Spółdzielni Pracy w Grudziądzu na stanowisku głównego księgowego. W latach 1990–1992 był zatrudniony na stanowisku zastępcy dyrektora ds. ekonomiczno-handlowych w Wojskowych Zakładach Uzbrojenia w Grudziądzu, a w latach 1992–2004 pełnił funkcję skarbnika miasta w Urzędzie Miasta Szczecina. Mirosław Czekaj był również wiceprezesem zarządu BGK (2004–2006) oraz prezesem zarządu Euro Fund Advisors Sp. z o.o., spółki z grupy BGŻ S.A. (2006–2007). W latach 2005–2008 był również członkiem rady FIRE Fundacji Rozwoju Innowacji. Od 2007 r. pełni funkcję skarbnika miasta w Urzędzie Miasta st. Warszawy. Ponadto Mirosław Czekaj jest członkiem zarządu oraz skarbnikiem Unii Metropolii Polskich.

Mirosław Czekaj w 1988 r. uzyskał tytuł magistra ekonomii na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. W 1992 r. ukończył szkolenie dla kandydatów na biegłych rewidentów organizowane przez Stowarzyszenie Księgowych w Polsce. Mirosław Czekaj w 2000 r. uzyskał tytuł doktora nauk ekonomicznych na Uniwersytecie Szczecińskim. Ponadto od 2007 r. bierze udział w corocznych szkoleniach dla biegłych rewidentów organizowanych przez Stowarzyszenie Księgowych w Polsce.

Adres służbowy Mirosława Czekaja to Urząd Miasta st. Warszawy, ul. Miodowa 6/8, 00-251 Warszawa.

Ireneusz Fąfara

Ireneusz Fąfara rozpoczął karierę zawodową, pracując w latach 1985–1990 w firmach branży energetycznej jako specjalista ds. eksportu. W 1992 r. był kierownikiem wydziału polityki gospodarczej w Urzędzie Wojewódzkim w Radomiu. W latach 1992–1998 był związany z Bankiem Energetyki S.A., w którym pełnił funkcje dyrektora departamentu polityki finansowej, dyrektora domu maklerskiego oraz wiceprezesa zarządu – dyrektora banku. W latach 1998–2007 pracował w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, pełniąc funkcje członka zarządu oraz doradcy prezesa. Ponadto Ireneusz Fąfara był członkiem rad nadzorczych m.in. Kompanii Węglowej S.A., Centrum Informatyki Grupy PZU S.A., Koncernu Energetycznego ENERGIA-OPERATOR S.A. oraz Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. Od maja 2007 r. jest prezesem zarządu BGK (w przypadku podejmowania przez BGK decyzji w indywidualnych sprawach dotyczących PKO BP może wystąpić konflikt interesów pomiędzy obowiązkami Ireneusza Fąfary wynikającymi z jednoczesnego pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej i funkcji prezesa zarządu BGK). Ireneusz Fąfara jest również członkiem rady nadzorczej Grupy Lotos S.A. oraz członkiem rady Narodowego Funduszu Zdrowia.

Ireneusz Fąfara w 1983 r. ukończył Akademię Ekonomiczną w Krakowie, uzyskując tytuł magistra ekonomii. Ponadto w 2003 r. ukończył studia podyplomowe w zakresie zarządzania przedsiębiorstwem na Politechnice Łódzkiej. W ramach podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych ukończył liczne kursy międzynarodowe w zakresie finansów, rynków kapitałowych i systemów emerytalnych, organizowane m.in. przez Związek Banków Polskich.

Adres służbowy Ireneusza Fąfary to Bank Gospodarstwa Krajowego, Al. Jerozolimskie 7, 00-955 Warszawa.

Alojzy Nowak

Alojzy Nowak rozpoczął karierę naukową na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie w latach 1984–1987 był asystentem, a następnie starszym asystentem. Alojzy Nowak jest dziekanem Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego (od 2005 r.), a ponadto kierownikiem Katedry Gospodarki Narodowej (od 2007 r.) oraz Zakładu Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych (od 1999 r.) na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego oraz kierownikiem Katedry Finansów w Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie (od 1995 r.). Ponadto jest autorem ponad 150 publikacji naukowych na temat bankowości i międzynarodowych stosunków gospodarczych oraz członkiem rad programowych i kolegów redakcyjnych polskich i zagranicznych czasopism naukowych, w tym m.in. „Gazety Bankowej”, „Journal of Interdisciplinary Economics”, „Cross Cultural Management”, „Yearbook on Polish European Studies” oraz „Problemów Zarządzania”. Alojzy Nowak wykladał na polskich i zagranicznych uczelniach (w Stanach Zjednoczonych Ameryki, Wielkiej Brytanii, Francji, Niemczech i Rosji).

Alojzy Nowak w 1984 r. ukończył Wydział Handlu Zagranicznego w Szkole Głównej Planowania i Statystyki w Warszawie (obecnie Szkoła Główna Handlowa w Warszawie), uzyskując tytuł magistra ekonomii. W 1991 r. uzyskał tytuł doktora, a w 1995 r. tytuł doktora habilitowanego nauk ekonomicznych na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego. Ponadto studiował bankowość i finanse w Exeter University w Wielkiej Brytanii (1992) oraz ekonomię w University of Illinois at Urbana Champaign w Stanach Zjednoczonych (1991) i w Free University of Berlin w Niemczech (1994). Od 2002 r. Alojzy Nowak jest profesorem nauk ekonomicznych na Uniwersytecie Warszawskim. Jego zainteresowania naukowe koncentrują się wokół bankowości, międzynarodowych stosunków gospodarczych oraz zarządzania ryzykiem na rynkach finansowych. Alojzy Nowak jest laureatem wielu nagród za osiągnięcia naukowe, w tym m.in. nagród Ministra Edukacji Narodowej.

Adres służbowy Alojzego Nowaka to Uniwersytet Warszawski, Wydział Zarządzania, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa.

Funkcje pełnione przez członków Rady Nadzorczej w innych spółkach

Poniżej przedstawiono informacje na temat innych spółek kapitałowych i osobowych, w których w okresie ostatnich pięciu lat członkowie Rady Nadzorczej: (i) pełnili funkcje w organach zarządzających i nadzorczych, (ii) posiadali akcje/udziały, (iii) byli współnikami.

Imię i nazwisko	Spółka	Pełniona funkcja	Czy funkcja jest pełniona obecnie?
Cezary Banasiński	Kupieckie Domy Towarowe Sp. z o.o.	Członek rady nadzorczej	Tak
Tomasz Zganiacz	Gielda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.	Członek rady giełdy	Tak
	CNOS Przedsiębiorstwo Nasiennictwa Ogrodniczego Sp. z o.o.	Pełnomocnik współnika (pełniący wszystkie funkcje rady nadzorczej)	Nie
	Komex S.A.	Członek rady nadzorczej	Nie
	Triton Development S.A.	Prezes zarządu	Nie
	Triton Property Sp. z o.o.	Prezes zarządu	Nie
	Polskie Tatry Sp. z o.o.	Członek rady nadzorczej	Nie
	Arksteel S.A. (do 31 grudnia 2003 r. Pekpol S.A.)	Członek zarządu	Nie
Błażej Lepczyński	Zakład Komunikacji Miejskiej w Gdańsku Sp. z o.o.	Wiceprzewodniczący rady nadzorczej	Nie
	Bank BPH S.A.	Członek rady nadzorczej	Nie
Jan Bossak	Interlan Sp. z o.o.	Udziałowiec	Tak
Miroslaw Czekaj	MPT Sp. z o.o.	Przewodniczący rady nadzorczej	Nie
	Remondis-Szczecin Sp. z o.o.	Przewodniczący rady nadzorczej	Nie
	Euro Fund Advisors Sp. z o.o.	Prezes zarządu	Nie
Ireneusz Fąfara	Grupa LOTOS S.A.	Członek rady nadzorczej	Tak
	Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A.	Członek rady nadzorczej	Nie
	Koncern Energetyczny ENERGIA-OPERATOR S.A.	Członek rady nadzorczej	Nie
	Centrum Informatyki Grupy PZU S.A.	Członek rady nadzorczej	Nie
	Kompania Węglowa S.A.	Członek rady nadzorczej	Nie
Alojzy Nowak	EuroLOT S.A.	Przewodniczący rady nadzorczej	Tak

Pozostałe informacje na temat członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej

Zgodnie z oświadczeniami złożonymi przez członków Zarządu i Rady Nadzorczej, poza wyjątkami opisanymi powyżej oraz w punkcie „Akcje Istniejące lub opcje na Akcje będące w posiadaniu członków Zarządu lub Rady Nadzorczej” poniżej, w okresie ostatnich pięciu lat żaden z członków Zarządu i Rady Nadzorczej:

- nie był udziałowcem/akcjonariuszem żadnej spółki kapitałowej ani współnikiem w spółce osobowej,
- nie był akcjonariuszem spółki publicznej posiadającym akcje reprezentujące więcej niż 1% głosów na walnym zgromadzeniu takiej spółki,
- nie prowadził działalności poza Bankiem, która miałaby istotne znaczenie dla Banku,
- nie został skazany za przestępstwo oszustwa,
- nie był podmiotem oficjalnych oskarżeń publicznych ze strony jakichkolwiek organów ustawowych lub regulacyjnych (w tym uznanych organizacji zawodowych, ani żaden organ państwowy ani inny organ nadzoru (w tym uznana organizacja zawodowa) nie nałożył na niego sankcji,
- żaden sąd nie wydał wobec niego zakazu pełnienia funkcji w organach administracyjnych, zarządzających lub nadzorczych spółek bądź zakazu zajmowania stanowisk kierowniczych lub prowadzenia spraw jakiejkolwiek spółki,

- nie był członkiem organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego ani członkiem wyższego kierownictwa w podmiotach, względem których w okresie jego kadencji, przed lub po jej upływie ustanowiono zarząd komisaryczny, prowadzono postępowanie upadłościowe, likwidacyjne lub inne postępowanie podobnego rodzaju.

Powiązania rodzinne

Nie istnieją żadne powiązania rodzinne pomiędzy członkami Zarządu i Rady Nadzorczej.

Sprawowanie funkcji administracyjnych, zarządzających i nadzorujących w innych podmiotach

Poza wyjątkami opisanymi powyżej żaden członek Zarządu ani Rady Nadzorczej nie sprawuje funkcji administracyjnych, nadzorczych czy zarządzających w jakiegokolwiek innej spółce ani nie pełni poza Bankiem żadnych ważnych funkcji, które mogłyby być istotne dla Banku.

Konflikt interesów

Poza wyjątkami opisanymi powyżej w odniesieniu do żadnego członka Zarządu ani Rady Nadzorczej nie występują faktyczne ani potencjalne konflikty interesów pomiędzy ich interesem osobistym a obowiązkami lub zobowiązaniami wobec Banku.

Umowy i porozumienia z członkami Zarządu lub członkami Rady Nadzorczej

W okresie objętym Skonsolidowanymi Sprawozdaniami Finansowymi oraz do Dnia Zatwierdzenia Prospektu Bank nie dokonywał innych transakcji z członkami Zarządu lub Rady Nadzorczej oraz z tytułu wynagrodzeń za pełnienie funkcji w organach Banku lub świadczenie pracy na rzecz Banku, opisanych w niniejszym rozdziale, poza transakcjami opisanymi w rozdziale „*Transakcje z podmiotami powiązanymi – Transakcje z członkami Zarządu oraz z członkami Rady Nadzorczej*”.

Umowy i porozumienia ze znaczącymi akcjonariuszami, klientami, dostawcami lub innymi osobami, na mocy których powołano członków Zarządu lub członków Rady Nadzorczej

Nie istnieją żadne umowy ani porozumienia z głównymi akcjonariuszami Banku, klientami, dostawcami ani innymi podmiotami, na podstawie których jakiegokolwiek członek Zarządu lub Rady Nadzorczej został powołany na członka Zarządu lub Rady Nadzorczej.

Udział członków Zarządu lub członków Rady Nadzorczej w Ofercie

Zgodnie ze złożonym oświadczeniem, Wojciech Papierak zamierza uczestniczyć w Ofercie i objąć Akcje Oferowane w liczbie stanowiącej mniej niż 5% Akcji Oferowanych.

W zakresie, w jakim jest to znane Bankowi na Dzień Zatwierdzenia Prospektu, pozostali członkowie Zarządu i członkowie Rady Nadzorczej nie zamierzają uczestniczyć w Ofercie i obejmować Akcji Oferowanych bądź nie podjęli jeszcze decyzji z tym względzie.

Akcje Istniejące lub opcje na Akcje będące w posiadaniu członków Zarządu lub Rady Nadzorczej

Pośród członków Zarządu lub Rady Nadzorczej Wojciech Papierak posiada 2.500 Akcji Istniejących.

Poza Wojciechem Papierakiem żaden inny członek Zarządu lub Rady Nadzorczej nie posiada Akcji Istniejących bądź praw do nabycia Akcji.

Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu nie istnieją żadne ograniczenia w zakresie zbywania przez członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej posiadanych przez nich Akcji.

Wynagrodzenie i warunki umów o pracę członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej

Wynagrodzenie i zasady zatrudnienia członków Zarządu

Członkowie Zarządu są zatrudnieni na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony.

Zasady wynagradzania oraz wysokość wynagrodzenia prezesa Zarządu ustala Walne Zgromadzenie, natomiast pozostałych członków Zarządu – Rada Nadzorcza, w oparciu o Ustawę Kominową oraz przepisy wykonawcze do Ustawy Kominowej.

Członkowie Zarządu z tytułu zatrudnienia otrzymują:

- wynagrodzenie zasadnicze stanowiące równowartość 6-krotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłaty nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa GUS, oraz
- w zależności od wyników finansowych osiągniętych przez Bank, nagrodę roczną w wysokości nie wyższej niż 3-krotność ich przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia osiągniętego w roku poprzedzającym przyznanie nagrody.

Członkom Zarządu mogą zostać przyznane świadczenia dodatkowe, w szczególności świadczenie bytowe, socjalne, komunikacyjne oraz ubezpieczenia majątkowe i osobowe. Maksymalna wysokość świadczeń dodatkowych przyznanych w ciągu roku kalendarzowego nie może przekroczyć 12-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłaty nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa GUS (w 2008 r. kwota ta wynosiła 12 x 2.897,35 zł).

W przypadku rozwiązania umowy o pracę przez Bank z innych przyczyn niż naruszenie podstawowych obowiązków wynikających ze stosunku zatrudnienia członkom Zarządu przysługuje odprawa w wysokości 3-miesięcznego ostatnio otrzymywanego wynagrodzenia zasadniczego.

Ze wszystkimi członkami Zarządu podpisano umowy o zakazie konkurencji na czas trwania stosunku pracy i przez okres 6 miesięcy od dnia zakończenia pracy w Banku. Po ustaniu stosunku pracy, w okresie obowiązywania zakazu konkurencji, członkom Zarządu przysługuje odszkodowanie w wysokości 100% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego otrzymywanego przed ustaniem stosunku pracy.

Bank podpisał umowy o pracę z następującymi członkami Zarządu:

Imię i nazwisko	Data rozpoczęcia obowiązywania umowy	Okres umowy	Funkcja
Wojciech Papierak	1 lipca 2008 r.	na czas nieokreślony	Wiceprezes Zarządu
Bartosz Drabikowski	20 maja 2008 r.	na czas nieokreślony	Wiceprezes Zarządu
Krzysztof Dresler	1 lipca 2008 r.	na czas nieokreślony	Wiceprezes Zarządu
Jarosław Myjak	15 grudnia 2008 r.	na czas nieokreślony	Wiceprezes Zarządu
Mariusz Zarzycki	1 września 2008 r.	na czas nieokreślony	Wiceprezes Zarządu

Źródło: Bank

W tabeli poniżej przedstawiono wysokość wynagrodzenia otrzymanego przez poszczególnych członków Zarządu (obecnych oraz pełniących funkcje w 2008 r.) od Banku oraz od jednostek powiązanych Banku za 2008 r.

Imię i nazwisko	Wynagrodzenie oraz świadczenia dodatkowe otrzymane od Banku za 2008 r. (w tys. PLN)	Wynagrodzenie oraz świadczenia dodatkowe otrzymane od jednostek powiązanych Banku* za 2008 r. (w tys. PLN)
Wojciech Papierak	149	54
Bartosz Drabikowski	176	38
Krzysztof Dresler	149	102
Jarosław Myjak	10	–
Mariusz Zarzycki	112	64
Jerzy Pruski	154	116
Tomasz Mironczuk	176	56
Mariusz Klimczak	260	179
Rafał Juszczak	270	171
Berenika Duda-Uhryn	206	–
Robert Działak	204	110
Wojciech Kwiatkowski	103	62
Aldona Michalak	112	–
Adam Skowroński	205	56
Stefan Świątkowski	205	88

Źródło: Bank

* Innych niż Skarb Państwa i jednostki powiązane ze Skarbem Państwa.

Łączna wartość wynagrodzenia otrzymanego od Banku oraz od jednostek powiązanych z Bankiem (innych niż Skarb Państwa i jednostki powiązane ze Skarbem Państwa) na rzecz wyżej wymienionych członków Zarządu za 2008 r. wyniosła odpowiednio 2.491 tys. PLN oraz 1.096 tys. PLN.

Wynagrodzenie i zasady wynagradzania członków Rady Nadzorczej

Zasady wynagradzania oraz wysokość wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej ustala Walne Zgromadzenie w oparciu o Ustawę Kominową oraz przepisy wykonawcze do Ustawy Kominowej. Członkom Rady Nadzorczej przysługuje zwrot kosztów związanych z udziałem w pracach Rady Nadzorczej.

Zgodnie z art. 8 pkt 8 Ustawy Kominowej, miesięczne wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej nie może przekraczać jednokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa GUS.

W tabeli poniżej przedstawiono wysokość wynagrodzenia otrzymanego przez poszczególnych członków Rady Nadzorczej (obecnych oraz pełniących funkcje w 2008 r.) od Banku oraz od jednostek powiązanych Banku za 2008 r.

Imię i nazwisko	Wynagrodzenie oraz świadczenia dodatkowe otrzymane od Banku za 2008 r. (w tys. PLN)	Wynagrodzenie oraz świadczenia dodatkowe otrzymane od jednostek powiązanych Banku* za 2008 r. (w tys. PLN)
Jan Bossak	29	–
Marzena Piszczek	29	–
Ryszard Wierzba	29	–
Eligiusz Krześniak	29	–
Jerzy Osiatyński	29	–
Urszula Pałaszek	37	–
Roman Sobiecki	29	–
Marek Głuchowski	9	41
Tomasz Siemiątkowski	9	–
Jerzy Michałowski	9	–
Agnieszka Winnik-Kalemba	9	50
Maciej Czapiewski	9	–

* Innych niż Skarb Państwa i jednostki powiązane ze Skarbem Państwa.

Łączna wartość wynagrodzenia otrzymanego od Banku oraz od jednostek powiązanych z Bankiem (innych niż Skarb Państwa i jednostki powiązane ze Skarbem Państwa) na rzecz wyżej wymienionych członków Rady Nadzorczej za 2008 r. wyniosła odpowiednio 253 tys. PLN oraz 91 tys. PLN.

Dobre Praktyki

Zgodnie z Regulaminem Giełdy, Bank jako spółka notowana na rynku podstawowym GPW powinien przestrzegać zasad ładu korporacyjnego określonych w Dobrych Praktykach. Dobre Praktyki to zbiór rekomendacji i zasad postępowania odnoszących się w szczególności do organów spółek giełdowych i ich akcjonariuszy. Regulamin Giełdy oraz uchwały zarządu i rady GPW określają sposób przekazywania przez spółki giełdowe informacji o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego oraz zakres przekazywanych informacji. Jeżeli określona zasada nie jest stosowana przez spółkę giełdową w sposób trwały lub została naruszona incydentalnie, spółka giełdowa ma obowiązek przekazania informacji o tym fakcie w formie raportu bieżącego. Ponadto spółka giełdowa jest zobowiązana dołączyć do raportu rocznego raport zawierający informacje o zakresie stosowania przez nią Dobrych Praktyk w danym roku obrotowym.

Bank dąży do zapewnienia jak największej transparentności swoich działań, należytej jakości komunikacji z inwestorami oraz ochrony praw akcjonariuszy, także w materiałach nie regulowanych przez prawo. W związku z tym Bank podjął niezbędne działania w celu najpełniejszego przestrzegania zasad zawartych w Dobrych Praktykach. W opinii Zarządu Bank nie odstąpił od zasad zawartych w Dobrych Praktykach.

Szczegółowe informacje odnośnie respektowania przez Bank Dobrych Praktyk znajdują się w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego w 2008 r., które zgodnie z § 91 ust. 5 pkt 4 Rozporządzenia o Raportach stanowi wyodrębnioną część sprawozdania Zarządu z działalności PKO BP za 2008 r. i jest dostępne na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl/index.php/id=rel_ladkor/zone=-1/section=ri).

ZNACZNY AKCJONARIUSZ

Znaczny akcjonariusz

Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu, według wiedzy Banku, jedynym akcjonariuszem Banku posiadającym bezpośrednio co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu jest Skarb Państwa. Według wiedzy Banku, na 31 sierpnia 2009 r. Skarb Państwa posiadał 512.418.969 Akcji Istniejących, stanowiących 51,24% kapitału zakładowego Banku oraz uprawniających do wykonywania 51,24% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Według najlepszej wiedzy Banku, Skarb Państwa rozważa zaciągnięcie wobec Banku oraz Współprowadzących Księgę Popytu nieodwołalnego zobowiązania, zgodnie z którym Skarb Państwa będzie zobowiązany do subskrybowania nie mniej niż 51% Akcji Oferowanych bezpośrednio lub do spowodowania, że podmiot wskazany przez Skarb Państwa obejmie taką liczbę Akcji Oferowanych. W dniu 18 września 2009 r. rada nadzorcza BGK podjęła uchwałę nr 93/2009/VI w sprawie zaangażowania kapitałowego BGK w Akcje Oferowane wyrażając zgodę na (i) nabycie przez BGK Praw Poboru Skarbu Państwa, po cenie uzgodnionej przez zarząd BGK z Ministrem Skarbu Państwa oraz (ii) na objęcie przez BGK 51,24% Akcji Oferowanych po Cenie Emisyjnej. Zatwierdzenie przez radę nadzorczą BGK warunków finansowych nabycia Praw Poboru i objęcia Akcji Oferowanych (które ma przedstawić zarząd BGK) będzie możliwe po uzgodnieniu z Ministrem Skarbu Państwa liczby i ceny sprzedaży Praw Poboru Skarbu Państwa oraz po podaniu do publicznej wiadomości Ceny Emisyjnej, ostatecznej liczby Akcji Oferowanych, jaka zostanie zaoferowana do objęcia oraz liczby Akcji Oferowanych przypadającej na jedno Jednostkowe Prawo Poboru.

Wszystkie Akcje Istniejące należące bezpośrednio do Skarbu Państwa są akcjami zwykłymi, uprawniającymi do wykonywania 1 głosu z Akcji na Walnym Zgromadzeniu. Skarb Państwa nie posiada innych praw głosu na Walnym Zgromadzeniu.

Kontrola nad Bankiem

Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa jako akcjonariusz większościowy wykonuje uprawnienia akcjonariusza określone w Kodeksie Spółek Handlowych oraz w Statucie. Pozostałe uprawnienia Skarbu Państwa, w tym dotyczące nadzoru właścicielskiego, określają odrębne przepisy prawa, które nie pozostają w tym zakresie w sprzeczności z Kodeksem Spółek Handlowych oraz Statutem. Statut nie zawiera postanowień, które w sposób szczególny zapobiegają ewentualnemu nadużywaniu kontroli przez akcjonariusza większościowego Banku.

Statut przyznaje szczególne uprawnienia Uprawnionemu Akcjonariuszowi – akcjonariuszowi uprawnionemu do wykonywania na Walnym Zgromadzeniu, którego przedmiotem jest wybór członków Rady Nadzorczej, samodzielnie i we własnym imieniu, prawa głosu z największej liczby Akcji.

Zgodnie ze Statutem, Uprawniony Akcjonariusz ustala liczbę członków Rady Nadzorczej, także w przypadku zgłoszenia wniosku o wybór Rady Nadzorczej w drodze głosowania oddzielnymi grupami. Ponadto jedynie Uprawniony Akcjonariusz ma prawo zgłaszać kandydatów na członków Rady Nadzorczej w liczbie określonej zgodnie ze wzorem określonym w § 11 ust. 3 Statutu. Kandydatów na pozostałych członków mają prawo zgłaszać wszyscy akcjonariusze Banku, w tym Uprawniony Akcjonariusz. Szczegółowe zasady dotyczące zgłaszania kandydatów na członków Rady Nadzorczej oraz wyboru członków Rady Nadzorczej są określone w § 11 Statutu.

Zgodnie ze Statutem, zamiana akcji imiennych serii A, posiadanych na Dzień Zatwierdzenia Prospektu przez Skarb Państwa, na akcje na okaziciela oraz przeniesienie tych akcji wymaga zgody wyrażonej w uchwale Rady Ministrów. Stosownie do § 6 ust. 2 Statutu, zamiana na akcje na okaziciela lub przeniesienie akcji serii A po uzyskaniu zgody Rady Ministrów powoduje wygaśnięcie powyższych ograniczeń w stosunku do akcji serii A będących przedmiotem zamiany na akcje na okaziciela lub przeniesienia, w zakresie w jakim zgoda została udzielona. Ponadto zbycie Akcji posiadanych przez Skarb Państwa podlega przepisom Ustawy o Komerccjalizacji i Prywatyzacji.

Struktura akcjonariatu po przeprowadzeniu Oferty

Poniższa tabela przedstawia strukturę akcjonariatu Banku na 31 sierpnia 2009 r. oraz spodziewaną strukturę akcjonariatu po przeprowadzeniu Oferty.

	Stan na 31 sierpnia 2009		Stan po przeprowadzeniu Oferty*	
	Liczba Akcji	% głosów na WZ	Liczba Akcji	% głosów na WZ
Skarb Państwa (bezpośrednio oraz pośrednio)	512.418.969**	51,24	666.144.659	51,24
Pozostali	487.581.031	48,76	633.855.341	48,76
Akcje razem	1.000.000.000	100,0	1.300.000.000	100,0

Źródło: Bank

* Przy założeniu, że wszystkie Akcje Oferowane zostaną ostatecznie zaoferowane w Ofercie i objęte przez inwestorów.

** W związku z toczącymi się postępowaniami spadkowymi oraz innymi postępowaniami w zakresie akcji pracowniczych (zob. „Opis działalności Grupy – Pracownicy – Akcjonariat pracowniczy”) liczba Akcji Istniejących posiadanych przez Skarb Państwa ulega stopniowej zmianie w następstwie wydawania przez Skarb Państwa Akcji Istniejących z puli akcji pracowniczych PKO BP na rzecz spadkobierców uprawnionych pracowników.

ROZWODNIENIE

W przypadku powodzenia Oferty oraz przy założeniu, że wszystkie Oferowane Akcje zostaną zaoferowane i objęte przez inwestorów, natychmiastowe rozwodnienie udziału akcjonariusza, który nie wykonał Prawa Poboru, w kapitale zakładowym Banku oraz w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu spowodowane Ofertą wyniesie 23,1%. Oznacza to, że istniejący na Dzień Zatwierdzenia Prospektu 1.000.000.000 Akcji reprezentujących na ten dzień 100,0% kapitału zakładowego Banku oraz uprawniających łącznie do 100% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu, po rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego wynikającego z emisji Akcji Oferowanych, będzie reprezentować 76,9% kapitału zakładowego Banku oraz będzie uprawniać łącznie do 76,9% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Poniższa tabela przedstawia informacje na temat aktualnej na Dzień Zatwierdzenia Prospektu oraz spodziewanej po przeprowadzeniu Oferty struktury kapitału zakładowego Banku.

	Stan na Dzień Zatwierdzenia Prospektu		Stan po przeprowadzeniu Oferty*	
	Liczba Akcji	% głosów na WZ	Liczba Akcji	% głosów na WZ
Akcje Istniejące	1.000.000.000	100,0	1.000.000.000	76,9
Akcje Oferowane	0	0	300.000.000	23,1
Akcje razem	1.000.000.000	100,0	1.300.000.000	100,0

Źródło: Bank

* Przy założeniu, że wszystkie Akcje Oferowane zostaną zaoferowane i objęte przez inwestorów.

TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI

Bank zawierał w przeszłości i zamierza zawierać w przyszłości transakcje z podmiotami powiązаныmi w rozumieniu MSR 24 „Ujawniania informacji na temat podmiotów powiązanych” (załącznik do Rozporządzenia Komisji (WE) Nr 1126/2008 z dnia 3 listopada 2008 r. przyjmującego określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady zmienionym Rozporządzeniem Komisji (WE) Nr 1274/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r. zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 1126/2008 przyjmujące określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do Międzynarodowego Standardu Rachunkowości (MSR) 1).

W Grupie PKO BP zawierane są następujące transakcje z podmiotami powiązаныmi:

- transakcje pomiędzy spółkami wchodzącymi w skład Grupy PKO BP, przy czym są one eliminowane na etapie konsolidacji zgodnie z pkt 4 MSR 24,
- transakcje pomiędzy Bankiem a podmiotami powiązаныmi kapitałowo z Bankiem, które nie są konsolidowane w ramach Grupy PKO BP (tj. jednostkami stowarzyszonymi i współzależnymi Banku wycenianymi metodami praw własności),
- transakcje pomiędzy Bankiem a Skarbem Państwa i jednostkami powiązаныmi Skarbu Państwa, oraz
- transakcje pomiędzy spółkami Grupy PKO BP a członkami Zarządu i Rady Nadzorczej.

Zdaniem Banku, warunki, na jakich są dokonywane transakcje z podmiotami powiązаныmi Banku, nie odbiegają od warunków rynkowych.

Ze względu na system sprawozdawczy przyjęty w Grupie PKO BP nie jest możliwe podanie w Prospekcie danych dotyczących transakcji z podmiotami powiązаныmi za okres przypadający po dniu 31 sierpnia 2009 r.

Transakcje Banku z jednostkami zależnymi

Bank świadczy na rzecz spółek wchodzących w skład Grupy PKO BP różnego rodzaju usługi. W szczególności Bank świadczy na rzecz jednostek powiązanych usługi w zakresie prowadzenia rachunków bankowych, przyjmowania lokat, udzielania kredytów i pożyczek, emisji dłużnych papierów wartościowych, udzielania gwarancji i bieżącej operacji wymiany. Ponadto niektóre spółki z Grupy PKO BP, w tym Centrum Finansowe Puławska oraz Inteligo, świadczą usługi na rzecz Banku. Zyski na transakcjach pomiędzy Bankiem a jego jednostkami zależnymi oraz transakcje wzajemne pomiędzy spółkami zależnymi podlegają eliminacji w procesie konsolidacji. Straty są również eliminowane, chyba że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów.

W tabelach poniżej przedstawiono informacje na temat transakcji dokonanych pomiędzy Bankiem a jednostkami zależnymi w okresie od dnia 1 stycznia 2006 r. do dnia 31 sierpnia 2009 r.

Okres ośmiu miesięcy zakończony 31 sierpnia 2009 r.

Podmiot	Należności netto	w tym kredyty brutto	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)
Powszechnie Towarzystwo Emerytalne								
BANKOWY S.A.	–	–	13.669	191	152	132	132	–
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. ...	79.622	79.622	27.420	2.541	2.541	31.308	849	–
KREDOBANK S.A.	378.869	336.257	199	15.087	15.087	–	–	189.356
PKO Inwestycje Sp. z o.o.	113.310	113.310	8.048	31	31	457	139	3.285
Inteligo Financial Services S.A.	–	–	98.529	1.138	134	36.812	2.748	–
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych „eService” S.A.	33	–	37.405	3.517	2.975	28.292	28.004	2.500
Bankowy Fundusz Leasingowy S.A.	320.898	121.193	15.150	20.296	19.662	8.998	1.368	429.244
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe S.A.	–	–	7.478	3	3	145	145	10.000
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.	7.873	–	17.783	58.248	58.239	252	252	467
Fort Mokołów Sp. z o.o.	–	–	6.931	2	2	117	117	–
POMERANKA Sp. z o.o.	146.500	146.500	12.328	5.794	5.794	265	265	–
Wilanów Investments Sp. z o.o.	142.664	142.664	4.124	5.038	5.038	–	–	–
Bankowy Leasing Sp. z o.o.	402.294	402.292	3.186	9.126	1.287	27	27	70.989
BFL Nieruchomości Sp. z o.o.	168.595	168.595	4.320	5.159	5.159	23	23	2.000
Finanse – Agent Transferowy Sp. z o.o.	–	–	4.472	5	5	122	122	–
Wisłok Inwestycje Sp. z o.o.	57.427	57.427	704	2.243	2.243	2	2	–
Baltic Dom Sp. z o.o.	15.260	15.260	105	609	609	–	–	–
PKO Inwestycje – Młodyzdroje Sp. z o.o. ...	12.668	12.668	399	–	–	–	–	–
Bankowy Faktoring S.A.	–	–	434	–	–	–	–	–
Razem	1.846.014	1.595.787	262.682	129.025	118.959	106.953	34.194	707.840

Źródło: Bank

Rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2008 r.

Podmiot	Należności netto	w tym kredyty brutto	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
Powszechnie Towarzystwo Emerytalne	-	-	14.848	262	79	219	219	-
BANKOWY S.A.	-	-	23.488	22.085	5.458	41.867	1.429	-
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	88.168	84.694	428	20.880	20.880	13	13	28.474
KREDOBANK S.A.	684.522	677.360	5.299	62	62	1.135	665	1.785
PKO Inwestycje Sp. z o.o.	113.310	-	96.885	1.696	1.669	56.018	5.456	-
Inteligo Financial Services S.A.	15	-	-	-	-	-	-	-
Centrum Elektronicznych Usług	876.625	-	37.232	4.341	3.915	40.329	40.329	2.500
Płatniczych „eService” S.A.	595.512	186.937	24.954	38.096	37.279	10.207	1.928	365.560
Bankowy Fundusz Leasingowy S.A.	-	-	4.088	3	3	289	289	-
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe S.A.	-	-	-	-	-	-	-	-
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.	8.165	-	6.667	234.182	141.932	1.608	1.608	467
Fort Mokotów Sp. z o.o.	-	-	5.018	2	2	143	143	-
POMERANKA Sp. z o.o.	129.599	129.599	6.955	6.497	6.497	155	155	24.609
Wilanów Investments Sp. z o.o.	106.476	106.476	3.177	4.714	4.714	30	30	43.514
PKO Inwestycje Sp. z o.o. (dawna ARKADIA Inwestycje Sp. z o.o.)	12.667	12.667	376	1.165	1.165	4	4	-
Bankowy Leasing Sp. z o.o.	161.514	161.514	3.277	3.818	3.818	37	37	40.866
BFL Nieruchomości Sp. z o.o.	164.007	164.007	9	7.082	7.082	11	11	2.559
Finanse – Agent Transferowy Sp. z o.o.	-	-	6.808	5	5	25	25	-
Wisłok Inwestycje Sp. z o.o.	60.368	60.368	4.116	5.040	5.040	30	30	-
Baltic Dom Sp. z o.o.	15.260	15.260	604	1.716	1.716	52	52	-
Razem	3.016.208	1.598.882	244.229	351.646	241.316	152.172	52.423	510.334

Źródło: Jednostkowe Sprawozdanie Finansowe Banku za 2008 r.

Rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2007 r.

Podmiot	Należności netto (w tys. PLN) (zbadane)	w tym kredyty brutto (w tys. PLN) (zbadane)	Zobowiązania (w tys. PLN) (zbadane)	Przychody ogółem (w tys. PLN) (zbadane)	w tym		Koszty ogółem (w tys. PLN) (zbadane)	w tym		Udzielone zobowiązania pozabilansowe (w tys. PLN) (zbadane)
					z tytułu odsetek i prowizji (w tys. PLN) (zbadane)	z tytułu odsetek i prowizji (w tys. PLN) (zbadane)		z tytułu odsetek i prowizji (w tys. PLN) (zbadane)	z tytułu odsetek i prowizji (w tys. PLN) (zbadane)	
Powszechnie Towarzystwo Emerytalne	–	–	688	443	405	107	–	107	–	
BANKOWY S.A.....	96.044	93.909	31.872	5.030	5.027	38.027	–	718	–	
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. ...	257.428	204.846	1.140	16.325	16.325	391	–	391	4.802	
KREDOBANK S.A.....	118.810	–	29.967	34	34	1.290	–	818	3.285	
PKO Inwestycje Sp. z o.o.	–	–	81.385	1.560	15	61.666	–	3.154	–	
Inteligo Financial Services S.A.....	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Centrum Elektronicznych Usług Platniczych	518	–	16.845	2.978	38	30.440	–	279	1.200	
„eService” S.A.....	535.394	302.472	12.207	29.108	26.861	6.039	–	113	442.515	
Bankowy Fundusz Leasingowy S.A.....	–	–	5.986	4	4	29	–	29	–	
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe S.A.....	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
PKO Towarzystwo Funduszy	14.491	–	35.136	126.120	125.223	774	–	788	–	
Inwestycyjnych S.A.....	–	–	5.086	8	8	428	–	422	–	
Fort Mokotów Sp. z o.o.	39.487	39.310	7.129	1.582	1.542	923	–	923	27.879	
POMERANKA Sp. z o.o.	10.150	10.150	5.136	343	343	471	–	471	16.183	
Wilanów Investments Sp. z o.o.	16.300	16.300	707	163	163	–	–	–	–	
ARKADIA Inwestycje Sp. z o.o.	35.480	35.480	1.160	30	30	21	–	21	64.520	
Bankowy Leasing Sp. z o.o.	35.990	35.990	1.039	1	1	17	–	17	2.000	
BFL Nieruchomości Sp. z o.o.	–	–	264	5	5	40	–	40	–	
Finanse – Agent Transferowy Sp. z o.o.....	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Razem	1.160.092	738.457	235.747	183.734	176.024	140.663	–	8.291	562.384	

Źródło: Jednostkowe Sprawozdanie Finansowe Bank za 2008 r.

Rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2006 r.

Podmiot	Należności netto	w tym kredyty brutto	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	104.374	103.608	19.948	14.948	5.066	39.400	338	-
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe S.A.	-	-	1.495	4	4	275	275	-
Powszechnie Towarzystwo Emerytalne BANKOWY S.A.	-	-	2.125	774	760	688	688	-
Centrum Elektronicznych Usług Platniczych „eService” S.A.	228	-	8.589	2.011	1.077	23.402	312	-
Bankowy Fundusz Leasingowy S.A.	613.617	502.137	15.169	25.861	24.762	1.638	13	274.048
Inteligo Financial Services S.A.	314	-	61.875	1.444	14	63.925	1.953	-
KREDOBANK S.A.	196.890	132.405	587	8.087	147	-	-	65.075
PKO Inwestycje Sp. z o.o.	8.905	-	4.347	38	36	837	324	3.285
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.	-	-	7.606	93.990	93.984	155	155	195
POMERANKA Sp. z o.o.	16.133	16.053	19.609	1.363	1.363	288	288	17.297
Włanów Investments Sp. z o.o.	3.333	3.333	21.815	2.466	2.466	990	990	23.000
Fort Mokotów Sp. z o.o.	-	-	32.984	256	256	703	703	-
Finanse – Agent Transferowy Sp. z o.o.	-	-	1.146	4	4	58	58	-
Razem	943.794	757.536	197.295	151.246	129.939	132.359	6.097	382.900

Źródło: Jednostkowe Sprawozdanie Finansowe Bank za 2007 r.

Transakcje Grupy z jednostkami stowarzyszonymi oraz współzależnymi

Bank świadczy na rzecz podmiotów powiązanych z nim kapitałowo różnego rodzaju usługi. W okresie od dnia 1 stycznia 2006 r. do dnia 31 sierpnia 2009 r. Bank świadczył na rzecz jednostek stowarzyszonych i współzależnych m.in. usługi w zakresie prowadzenia rachunków bankowych, przyjmowania lokat, udzielania kredytów i pożyczek, emisji dłużnych papierów wartościowych oraz udzielania gwarancji. Zyski na transakcjach pomiędzy Grupą PKO BP a jej jednostkami stowarzyszonymi i współzależnymi eliminuje się proporcjonalnie do udziału Grupy PKO BP w takich jednostkach stowarzyszonych i współzależnych. Straty są również eliminowane, chyba że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów.

W tabelach poniżej przedstawiono informacje na temat transakcji dokonanych pomiędzy Bankiem a jednostkami stowarzyszonymi i współzależnymi wycenianymi metodami praw własności w okresie od dnia 1 stycznia 2006 r. do dnia 31 sierpnia 2009 r.

Okres ośmiu miesięcy zakończony 31 sierpnia 2009 r.

Podmiot	Należności netto (w tys. PLN) (niezbadane)	w tym kredyty brutto (w tys. PLN) (niezbadane)	Zobowiązania (w tys. PLN) (niezbadane)	Przychody ogółem (w tys. PLN) (niezbadane)	w tym		Koszty ogółem (w tys. PLN) (niezbadane)	w tym		Udzielone zobowiązania pozabilansowe (w tys. PLN) (niezbadane)
					z tytułu odsetek i prowizji (w tys. PLN) (niezbadane)	z tytułu odsetek i prowizji (w tys. PLN) (niezbadane)		z tytułu odsetek i prowizji (w tys. PLN) (niezbadane)	z tytułu odsetek i prowizji (w tys. PLN) (niezbadane)	
Sopot Zdrój Sp. z o.o.....	229.049	229.049	3.146	6.879	6.879	13	13	13	13	-
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.....	-	-	32.786	3	3	103	103	103	103	-
Kamienica Morska Sp. z o.o.....	-	-	426	4	4	8	8	8	8	-
Promenada Sopotka Sp. z o.o.....	45.710	45.710	2.988	1.314	1.314	1	1	1	1	-
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.....	-	-	6.091	1	1	357	357	357	357	-
Agencja Inwestycyjna „CORP” S.A.....	-	-	193	-	-	1.064	1.064	1.064	-	-
CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.....	-	-	536	9	9	0	0	0	0	4.010
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.....	32.821	32.821	-	788	788	494	494	494	494	-
Bank Pocztowy S.A.....	-	-	337	40	40	2.561	2.561	2.561	2.561	1.154
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka S.A.	-	-	1.321	5	5	28	28	28	28	1.500
Razem	307.580	307.580	47.824	9.043	9.043	4.628	4.628	4.628	3.564	6.664

Źródło: Bank

Rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2008 r.

Podmiot	Należności netto (w tys. PLN) (zbadane)	w tym kredyty brutto (w tys. PLN) (zbadane)	Zobowiązania (w tys. PLN) (zbadane)	Przychody ogółem (w tys. PLN) (zbadane)	w tym		Koszty ogółem (w tys. PLN) (zbadane)	w tym		Udzielone zobowiązania pozabilansowe (w tys. PLN) (zbadane)
					z tytułu odsetek i prowizji (w tys. PLN) (zbadane)	z tytułu odsetek i prowizji (w tys. PLN) (zbadane)		z tytułu odsetek i prowizji (w tys. PLN) (zbadane)	z tytułu odsetek i prowizji (w tys. PLN) (zbadane)	
Sopot Zdrój Sp. z o.o.....	154.192	151.656	3.175	3.681	3.681	20	20	20	20	80.421
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.....	-	-	8.812	4	4	318	318	318	-	-
Kamienica Morska Sp. z o.o.....	-	-	1.139	12	11	14	14	14	-	3.755
Promenada Sopotka Sp. z o.o.....	29.083	28.605	395	700	700	10	10	10	10	20.996
Agencja Inwestycyjna „CORP” S.A.....	-	-	47	509	-	139	139	139	-	-
CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.....	-	-	1.183	17	17	54	54	54	54	4.172
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.....	33.752	33.598	27.226	2.316	2.316	622	622	622	622	-
Bank Pocztowy S.A.....	-	-	197	7	7	2.102	2.102	2.102	2.102	-
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka S.A.	1.361	1.361	1	36	36	8	8	8	8	139
Razem	218.388	215.220	42.175	7.282	6.760	3.287	3.287	3.287	2.816	109.483

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

Rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2007 r.

Podmiot	Należności netto	w tym kredyty brutto	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
Sopot, Zdrój Sp. z o.o.	49.400	48.696	1.033	678	678	10	10	131.833
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	-	-	15.834	475	475	6	6	-
Kamienica Morska Sp. z o.o.	-	-	782	45	45	9	9	3.224
Promenada Sopotka Sp. z o.o.	15.204	15.013	1.066	285	285	15	15	27.617
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	-	-	10.155	1	1	223	223	-
Agencja Inwestycyjna „CORP” S.A.	468	-	10	1.255	-	2.340	-	-
CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	-	-	4.842	18	18	325	325	3.582
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	30.057	29.891	544	1.292	1.292	76	38	1.001
Bank Pocztowy S.A.	2	-	3.539	41	30	710	326	1.834
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka S.A.	996	-	4	91	91	35	-	508
Razem	96.127	93.600	37.809	4.181	2.915	3.749	952	169.599

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.

Rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2006 r.

Podmiot	Należności netto	w tym kredyty brutto	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
Sopot, Zdrój Sp. z o.o.	2.059	2.055	234	1.941	1.941	39	39	191.038
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	8.692	8.605	108	401	401	7	7	30.856
Kamienica Morska Sp. z o.o.	537	534	22	16	16	-	-	2.926
Promenada Sopotka Sp. z o.o.	6.224	6.156	885	461	461	12	12	39.436
INTER FINANCE Polska Sp. z o.o.	-	-	468	1	1	13	13	-
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	-	-	2.365	1	1	197	197	-
Agencja Inwestycyjna „CORP” S.A.	223	-	-	1.454	-	4.016	52	-
CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	-	-	8.759	42	42	220	220	3.831
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	25.214	25.211	2.368	54	54	49	49	7.169
Bank Pocztowy S.A.	3	-	8.602	14	14	63	63	-
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka S.A.	2.918	2.000	1	143	143	14	-	586
Razem	45.870	44.561	23.812	4.528	3.060	4.630	652	275.842

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.

Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązanymi Skarbu Państwa

Skarb Państwa jest podmiotem dominującym Banku (szczegółowe informacje na temat udziału Skarbu Państwa w kapitale zakładowym Banku znajdują się w rozdziale „Znaczny akcjonariusz”). W związku z powyższym, transakcje pomiędzy Bankiem a Skarbem Państwa oraz jednostkami powiązanymi Skarbu Państwa podlegają ujawnieniu zgodnie z zasadami określonymi w MSR 24 „Transakcje z podmiotami powiązanymi”.

Poniżej przedstawiono należności i papiery wartościowe oraz zobowiązania z tytułu transakcji ze Skarbem Państwa, jednostkami budżetowymi oraz podmiotami, w których udziałowcem jest Skarb Państwa, dokonane w okresie od dnia 1 stycznia 2006 r. do dnia 31 sierpnia 2009 r.

Środki z budżetu państwa tytułem przejściowego wykupu odsetek od kredytów mieszkaniowych

Zgodnie z ustawą z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1115, ze zm.), Bank otrzymuje środki z budżetu państwa tytułem przejściowego wykupu odsetek od kredytów mieszkaniowych. W związku z otrzymanymi środkami Bank jest zobowiązany wobec Skarbu Państwa do administrowania i egzekwowania zadłużenia kredytobiorców z tytułu przejściowego wykupu. Kwota zadłużenia nieodzyskana przez Bank w drodze windykacji należności podlega umorzeniu.

Wysokość środków z budżetu państwa tytułem przejściowego wykupu odsetek od kredytów mieszkaniowych otrzymanych przez Bank kształtowała się następująco:

	Okres 8 miesięcy zakończony 31 sierpnia 2009 (w tys. PLN) (niezbadane)	Rok zakończony 31 grudnia		
		2008	2007	2006
		(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
Przychody memoriałowe z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela	118.057	93.754	122.183	155.032
Przychody otrzymane kasowo z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela	59.567	152.024	107.348	135.236
Różnica pomiędzy przychodami memoriałowymi a kasowymi – pozycja „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”	58.490	(58.270)	14.835	19.796

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe, Bank

Wynagrodzenie z tytułu przejściowego wykupu odsetek od kredytów mieszkaniowych

Bank otrzymuje wynagrodzenie za administrowanie i egzekwowanie zadłużenia kredytobiorców z tytułu przejściowego wykupienia odsetek od kredytów mieszkaniowych na zasadach określonych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 25 lutego 2003 r. w sprawie rozliczeń z bankami z tytułu przejściowego wykupienia ze środków budżetu państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych (Dz. U. z 2003 r. Nr 51, poz. 440, ze zm.).

W dniu 10 września 2004 r. Bank zawarł z Ministrem Infrastruktury oraz Ministrem Finansów umowę, której przedmiotem jest uregulowanie trybu i terminów rozliczeń z tytułu wykupienia ze środków budżetu państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych na warunkach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1115, ze zm.) oraz rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 25 lutego 2003 r. w sprawie rozliczeń z bankami z tytułu przejściowego wykupienia ze środków budżetu państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych (Dz. U. z 2003 r. Nr 51, poz. 440, ze zm.). Zgodnie z umową, Bank zobowiązany jest do ewidencjonowania i rozliczania należności budżetu Państwa z tytułu przejściowego wykupienia odsetek wraz z oprocentowaniem tych odsetek oraz do podejmowania wszelkich czynności egzekucyjnych w zakresie dochodzenia i egzekwowania tych należności. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

Wysokość przychodów z prowizji z tego tytułu wyniosła:

	Okres 8 miesięcy zakończony 31 sierpnia 2009 (w tys. PLN) (niezbadane)	Rok zakończony 31 grudnia		
		2008	2007	2006
		(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
Przychody z tytułu prowizji	5.048	4.527	5.168	4.619

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe, Bank

Prowizje z tytułu dystrybucji znaków wartościowych

Począwszy od dnia 1 stycznia 1996 r., Bank pełni funkcję generalnego dystrybutora znaków wartościowych, w związku z czym otrzymuje prowizję wypłacaną z budżetu państwa. Wysokość prowizji została określona w umowie z dnia 5 kwietnia 1990 r. i wynosi do 9%.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat wysokości otrzymanych przez Bank prowizji z tytułu dystrybuowania znaków wartościowych.

	Okres 8 miesięcy zakończony 31 sierpnia 2009	Rok zakończony 31 grudnia		
		2008	2007	2006
		(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
Przychody z tytułu prowizji.	13.180	21.738	28.523	61.198

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe, Bank

Prowizje z tytułu wynagrodzenia za czynności związane z obsługą rekompensat dla emerytów i rencistów oraz dla pracowników sfery budżetowej

Na podstawie umowy z dnia 16 grudnia 1990 r. w sprawie obsługi Programu Wypłaty Rekompensat Bank dokonuje czynności związanych z obsługą rekompensat dla emerytów i rencistów, którzy w 1991 r. utracili dodatki do emerytur i rent, należnych z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze oraz dla pracowników sfery budżetowej, którym w drugim półroczu 1991 r. i w pierwszym półroczu 1992 r. nie znowelizowano wynagrodzeń.

Wynagrodzenie z tego tytułu wyniosło:

	Okres 8 miesięcy zakończony 31 sierpnia 2009	Rok zakończony 31 grudnia		
		2008	2007	2006
		(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
Przychody z tytułu prowizji.	11	36	74	113

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe, Bank

Poręczenia spłaty niektórych kredytów mieszkaniowych udzielone przez Skarb Państwa

Na podstawie ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. o objęciu poręczeniami Skarbu Państwa spłaty niektórych kredytów mieszkaniowych (Dz. U. z 2000 Nr 122, poz. 1310, ze zm.), należności wynikające z kredytów mieszkaniowych „starego” portfela udzielone przez Bank zostały objęte poręczeniami Skarbu Państwa, co wpłynęło na neutralizację ryzyka niespłacalności tych kredytów. Skarb Państwa wykonuje umowy poręczenia, jeżeli kredytobiorca nie dokonuje spłaty kredytu w terminach wynikających z umowy kredytowej. Odpowiedzialność Skarbu Państwa ma charakter subsydiarny – Bank może zgłosić roszczenie do Skarbu Państwa jedynie w przypadku, gdy egzekucja niespłaconej części kredytu i odsetek okaże się nieskuteczna. W wyniku wykonania obowiązków z umowy poręczenia Skarb Państwa wstępuje w prawa zaspokojonego wierzyciela (Banku) i staje się tym samym wierzycielem w stosunku do kredytobiorcy.

Poniżej przedstawiono opis umów, które Bank zawarł ze Skarbem Państwa w związku z poręczeniem spłaty niektórych kredytów mieszkaniowych.

Umowa poręczenia z dnia 3 sierpnia 2001 r.

Przedmiotem umowy jest udzielenie Bankowi przez Skarb Państwa poręczenia spłaty zadłużenia z tytułu kredytów udzielonych na budownictwo mieszkaniowe, do spłaty których zobowiązane są spółdzielnie mieszkaniowe. Poręczenie zostało udzielone w wysokości 90% pozostającej do spłaty kwoty kapitału, 90% odsetek skapitalizowanych oraz 90% odsetek bieżących z tytułu poszczególnych kredytów. Wykonanie przez Skarb Państwa umowy poręczenia następuje, jeżeli kredytobiorcy nie dokonują spłaty kredytu zgodnie z terminami wynikającymi z umowy kredytowej, w wysokości wynikającej z ustawy z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1115, ze zm.). Umowa została zawarta na czas określony, do dnia 31 grudnia 2011 r.

Umowa z dnia 17 września 2002 r.

Przedmiotem umowy jest określenie działań podejmowanych przez Bank w celu odzyskania zadłużenia kredytobiorców wobec Skarbu Państwa powstałego z tytułu wykonania umowy poręczenia z dnia 3 sierpnia 2001 r. pomiędzy Skarbem Państwa a Bankiem, jak również określenie zasad wynagrodzenia Banku. Umowa ustala szczegółowe zasady postępowania Banku wobec dłużników Skarbu Państwa, w szczególności zasady podejmowania czynności windykacyjnych oraz wystawiania bankowych tytułów egzekucyjnych. Za świadczenie

powyższych usług Bankowi przysługuje wynagrodzenie w wysokości 0,6% kwoty uzyskanej przez Bank w wyniku podjętych działań bądź 3% wyegzekwowanej kwoty, jeżeli poniesione przez Bank rzeczywiste i uzasadnione koszty działań windykacyjnych nie przekraczają wielkości tak ustalonego wynagrodzenia. Kwota wynagrodzenia ulega pomniejszeniu o koszty zwrócone przez dłużnika w wyniku prowadzonej egzekucji. Umowa została zawarta na czas nieokreślony, jednak nie dłuższy, niż wynikać to będzie z zakończenia i rozliczenia ostatniej egzekucji prowadzonej przez Bank z tytułu dochodzenia należności Skarbu Państwa.

Wynagrodzenie z tytułu pełnienia przez Bank funkcji agenta emisji skarbowych obligacji detalicznych

W dniu 11 lutego 2003 r. Bank zawarł z Ministrem Finansów umowę dotyczącą pełnienia przez Bank funkcji agenta emisji skarbowych obligacji detalicznych. Przedmiotem umowy jest zlecenie Bankowi przez Skarb Państwa zorganizowania i przeprowadzenia obsługi obligacji Skarbu Państwa wyemitowanych na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie warunków emitowania obligacji skarbowych oferowanych w sieci sprzedaży detalicznej (Dz. U. Nr 38, poz. 369, ze zm.), zastąpionego następnie rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 26 czerwca 2006 r. w sprawie warunków emitowania obligacji skarbowych oferowanych w sieci sprzedaży detalicznej (Dz. U. Nr 113, poz. 774). Zgodnie z umową, Bank jest zobowiązany w szczególności do: (i) zorganizowania sieci sprzedaży i wdrożenia systemu obsługi obligacji, (ii) przeprowadzenia sprzedaży i wykupu obligacji oraz ich zamiany, (iii) realizowania praw z obligacji, (iv) dokonywania czynności związanych z obrotem wtórnym obligacjami, (v) wykonywania rozliczeń finansowych oraz (vi) prowadzenia kampanii promocyjno-informacyjnej i działań marketingowych związanych z emisją obligacji skarbowych. W ramach zobowiązań dotyczących czynności związanych z obrotem obligacjami, Bank jest ponadto zobowiązany do pełnienia funkcji animatora rynku obligacji. Umowa została zawarta na czas nieokreślony i może zostać rozwiązana z zachowaniem rocznego wypowiedzenia.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat wynagrodzenia za czynności związane z pełnieniem przez Bank funkcji agenta emisji skarbowych obligacji detalicznych:

	Rok zakończony 31 grudnia			
	Okres			
	8 miesięcy zakończony 31 sierpnia 2009	2008	2007	2006
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
Przychody z tytułu prowizji.	28.520	63.168	33.604	48.085

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe, Bank

Istotne transakcje Banku z jednostkami powiązanymi ze Skarbem Państwa

Bank świadczy na rzecz jednostek powiązanych ze Skarbem Państwa m.in. usługi w zakresie prowadzenia rachunków bankowych, przyjmowania lokat, udzielania kredytów i pożyczek, emisji dłużnych papierów wartościowych oraz udzielania gwarancji. Transakcje są dokonywane na warunkach nieodbiegających od warunków rynkowych.

Z uwagi na liczbę transakcji zawieranych przez Bank i spółki z Grupy PKO BP z jednostkami powiązanymi ze Skarbem Państwa Bank nie jest w stanie przedstawić wyczerpujących informacji o wszystkich tego typu transakcjach. W związku z powyższym w tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat istotnych transakcji dokonanych pomiędzy Bankiem z jednostkami powiązanymi ze Skarbem Państwa w okresie od dnia 1 stycznia 2006 r. do dnia 31 sierpnia 2009 r.

W tabelach poniżej przedstawiono informacje na temat istotnych transakcji Banku z jednostkami powiązanymi ze Skarbem Państwa.

Zwraca się uwagę inwestorom, że: (i) kolejność jednostek powiązanych ze Skarbem Państwa w tabeli za okres ośmiu miesięcy zakończony 31 sierpnia 2009 r. odpowiada uszeregowaniu tych jednostek w tabeli za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2008 r., natomiast (ii) kolejność jednostek powiązanych ze Skarbem Państwa w tabeli za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2007 r. odpowiada uszeregowaniu podmiotów wskazanych w tabeli za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2006 r., przy czym (iii) uszeregowanie jednostek powiązanych ze Skarbem Państwa w tabelach wskazanych w pkt (i) powyżej nie odpowiada uszeregowaniu jednostek powiązanych ze Skarbem Państwa w tabelach wskazanych w pkt (ii) powyżej.

Okres ośmiu miesięcy zakończony 31 sierpnia 2009 r.

Podmiot	31 sierpnia 2009		
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym
	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)	(w tys. PLN) (niezbadane)
Podmiot 1.....	444.775	8	376.383
Podmiot 2.....	250.000	141.374	–
Podmiot 3.....	244.488	89.009	249.601
Podmiot 4.....	233.528	107.041	116.472
Podmiot 5.....	220.000	54	224.350
Podmiot 6.....	86.441	38.407	65.299
Podmiot 7.....	84.536	4.871	–
Podmiot 8.....	63.715	1.505	–
Podmiot 9.....	47.461	2.808	–
Podmiot 10.....	40.998	663	262.500
Podmiot 11.....	38.330	542	11.816
Podmiot 12.....	29.721	31	1.925
Podmiot 13.....	24.931	–	69
Podmiot 14.....	9.794	8.816	206
Podmiot 15.....	9.191	76	370
Pozostałe istotne zaangażowania.....	66.787	753.729	733.726
Razem	1.894.696	1.148.935	2.042.717

Źródło: Dane zarządcze Banku

Rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2008 r.

Podmiot	31 grudnia 2008		
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
Podmiot 1.....	655.219	–	393.730
Podmiot 2.....	70.000	50.141	180.000
Podmiot 3.....	126.667	–	438.578
Podmiot 4.....	208.237	–	222.355
Podmiot 5.....	90.575	12.432	–
Podmiot 6.....	–	–	–
Podmiot 7.....	72.817	68.522	–
Podmiot 8.....	69.593	75.456	12.402
Podmiot 9.....	51.945	–	–
Podmiot 10.....	41.724	–	–
Podmiot 11.....	24.999	5.872	30.714
Podmiot 12.....	24.769	–	231
Podmiot 13.....	21.787	–	5.497
Podmiot 14.....	18.359	28.638	17.641
Podmiot 15.....	9.921	–	49
Pozostałe istotne zaangażowania.....	291.837	1.120.854	558.915
Razem	1.778.499	1.361.915	1.860.112

Źródło: Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe

Rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2007 r.

Podmiot	31 grudnia 2007		
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
Podmiot 1.	305.456	–	484.204
Podmiot 2.	268.266	–	23.000
Podmiot 3.	190.227	6.808	86.500
Podmiot 4.	152.065	78.024	52.800
Podmiot 5.	128.395	133.387	316.550
Podmiot 6.	109.345	–	92.219
Podmiot 7.	102.651	13.240	40.597
Podmiot 8.	101.206	85.439	728.282
Podmiot 9.	91.021	–	–
Podmiot 10.	65.252	–	18.748
Podmiot 11.	60.912	–	–
Podmiot 12.	53.020	2.692	146.980
Podmiot 13.	36.063	2.490	–
Podmiot 14.	35.820	–	–
Podmiot 15.	31.718	31.775	62.282
Pozostałe istotne zaangażowania.	202.241	1.680.370	1.229.488
Razem	1.933.658	2.034.225	3.281.650

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.

Rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2006 r.

Podmiot	31 grudnia 2006		
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym
	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)	(w tys. PLN) (zbadane)
Podmiot 1.	–	3.083	–
Podmiot 2.	345.527	74.000	23.000
Podmiot 3.	257.292	94.130	162.708
Podmiot 4.	–	69.199	–
Podmiot 5.	132.125	71.578	240.879
Podmiot 6.	75.647	126.600	96.298
Podmiot 7.	–	–	68.943
Podmiot 8.	–	–	–
Podmiot 9.	109.225	–	–
Podmiot 10.	–	4.778	–
Podmiot 11.	–	–	–
Podmiot 12.	–	19.588	–
Podmiot 13.	32.601	49.000	10.674
Podmiot 14.	–	–	–
Podmiot 15.	–	59.721	32.000
Pozostałe istotne zaangażowania.	642.737	1.502.883	1.421.605
Razem	1.595.154	2.074.560	2.056.107

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2006 r.

Transakcje z członkami Zarządu oraz z członkami Rady Nadzorczej

Poniżej przedstawiono informacje na temat transakcji z członkami Zarządu oraz z członkami Rady Nadzorczej w okresie od dnia 1 stycznia 2006 r. do dnia 31 sierpnia 2009 r.

Wynagrodzenia otrzymane od Banku oraz od jednostek powiązanych (innych niż Skarb Państwa i jednostki powiązane Skarbu Państwa)

W okresie od dnia 1 stycznia 2006 r. do dnia 31 sierpnia 2009 r. świadczenia na rzecz członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej uzyskane od Banku i od jednostek powiązanych (innych niż Skarb Państwa i jednostki powiązane Skarbu Państwa) kształtowały się następująco.

	Okres 8 miesięcy zakończony 31 sierpnia 2009 <i>(w tys. PLN)</i> <i>(niezbadane)</i>	Rok zakończony 31 grudnia		
		2008 <i>(w tys. PLN)</i> <i>(zbadane)</i>	2007 <i>(w tys. PLN)</i> <i>(zbadane)</i>	2006 <i>(w tys. PLN)</i> <i>(zbadane)</i>
Zarząd				
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	2.140	3.587	2.488	2.249
Rada Nadzorcza				
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	203	344	559	408
Razem wynagrodzenia	2.343	3.931	3.047	2.657

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe, Bank

Kredyty, pożyczki oraz gwarancje udzielone członkom Zarządu i członkom Rady Nadzorczej

W okresie od dnia 1 stycznia 2006 r. do dnia 31 sierpnia 2009 r. Bank udzielił członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej kredyty, pożyczki i gwarancje w następującej wysokości:

	Okres 8 miesięcy zakończony 31 sierpnia 2009 <i>(w tys. PLN)</i> <i>(niezbadane)</i>	Rok zakończony 31 grudnia		
		2008 <i>(w tys. PLN)</i> <i>(zbadane)</i>	2007 <i>(w tys. PLN)</i> <i>(zbadane)</i>	2006 <i>(w tys. PLN)</i> <i>(zbadane)</i>
Członkowie Zarządu	148	150	5.036	352
Członkowie Rady Nadzorczej	2.545	71	513	254

Źródło: Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe, Bank

PRAWA I OBOWIĄZKI ZWIĄZANE Z AKCJAMI ORAZ WALNE ZGROMADZENIE

Informacje zawarte w niniejszym rozdziale mają charakter ogólny oraz zostały sporządzone zgodnie z właściwymi przepisami prawa i regulacjami obowiązującymi w Dniu Zatwierdzenia Prospektu, a także Statutem i Regulaminem Walnego Zgromadzenia. W związku z powyższym, inwestorzy powinni dokonać wnikliwej analizy Statutu i regulaminu Walnego Zgromadzenia, a także zasięgnąć opinii swoich doradców prawnych w celu uzyskania szczegółowych informacji na temat praw i obowiązków związanych z Akcjami oraz Walnym Zgromadzeniem.

Prawa i obowiązki związane z Akcjami

Prawa i obowiązki związane z Akcjami określa w szczególności Kodeks Spółek Handlowych, Prawo Bankowe, Ustawa o Obrocie Instrumentami Finansowymi, Ustawa o Ofercie Publicznej oraz Statut.

Prawo do rozporządzania Akcjami

Akcjonariuszom Banku przysługuje prawo do rozporządzenia Akcjami. Na rozporządzenie Akcjami składa się ich zbycie (przeniesienie własności) oraz inne formy rozporządzenia, w tym zastawienie, ustanowienie na Akcjach prawa użytkowania i ich wydzierżawienie.

Stosownie do § 6 ust. 2 Statutu, przeniesienie akcji serii A wymaga zgody wyrażonej w uchwale Rady Ministrów. Przeniesienie akcji serii A po uzyskaniu zgody Rady Ministrów powoduje wygaśnięcie powyższego ograniczenia w stosunku do akcji serii A będących przedmiotem przeniesienia w zakresie, w jakim zgoda została udzielona.

Opis obowiązków związanych z nabywaniem i zbywaniem akcji polskich banków notowanych na GPW znajduje się w rozdziale „Rynek kapitałowy w Polsce oraz obowiązki związane z nabywaniem i zbywaniem akcji”.

Dywidenda

Prawo do dywidendy

Akcjonariuszom Banku przysługuje prawo do udziału w zysku wykazanym w rocznym, zbadanym przez biegłego rewidenta jednostkowym sprawozdaniu finansowym, który zostanie przeznaczony uchwałą Walnego Zgromadzenia do wypłaty na rzecz akcjonariuszy Banku (prawo do dywidendy).

Organem uprawnionym do podejmowania decyzji o podziale zysku Banku i wypłacie dywidendy jest zwyczajne Walne Zgromadzenie. Zwyczajne Walne Zgromadzenie podejmuje uchwałę o tym, czy i jaką część zysku Banku wykazanego w sprawozdaniu finansowym, zbadanym przez biegłego rewidenta, przeznaczyć na wypłatę dywidendy. Zwyczajne Walne Zgromadzenie powinno odbyć się w ciągu sześciu miesięcy po upływie roku obrotowego, tj. do końca czerwca.

Kwota przeznaczona do podziału między akcjonariuszy Banku nie może przekroczyć zysku za ostatni rok obrotowy, powiększonego o niepodzielone zyski z lat ubiegłych oraz o kwoty przeniesione z utworzonych z zysku kapitałów zapasowego i rezerwowych, które mogą być przeznaczone na wypłatę dywidendy. Kwotę tę należy jednak pomniejszyć o niepokryte straty, akcje własne oraz o kwoty, które zgodnie z Kodeksem Spółek Handlowych lub Statutem powinny być przeznaczone z zysku za ostatni rok obrotowy na kapitał zapasowy lub rezerwowy.

W dniu 30 czerwca 2009 r. zwyczajne Walne Zgromadzenie podjęło uchwałę nr 41/2009 w sprawie zmiany Statutu poprzez dodanie nowego § 34a Statutu upoważniającego Zarząd do wypłaty akcjonariuszom Banku zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy na koniec roku obrotowego, jeżeli Bank posiada środki wystarczające na wypłatę. Wypłata przez Bank zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy wymaga zgody Rady Nadzorczej. Stosownie do art. 34 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 Prawa Bankowego, zmiana Statutu w zakresie wskazanym powyżej wymaga zezwolenia KNF. Powyższa zmiana Statutu wejdzie w życie po uzyskaniu zezwolenia KNF i po rejestracji zmian Statutu w rejestrze przedsiębiorców KRS.

Bank może wypłacić zaliczkę na poczet przewidywanej dywidendy, jeżeli jego zatwierdzone sprawozdanie finansowe za poprzedni rok obrotowy wykazuje zysk. Zaliczka może stanowić najwyżej połowę zysku osiągniętego od końca poprzedniego roku obrotowego, wykazanego w sprawozdaniu finansowym, zbadanym przez biegłego rewidenta, powiększonego o kapitały rezerwowe utworzone z zysku, którymi w celu wypłaty zaliczek może dysponować Zarząd, oraz pomniejszonego o niepokryte straty i akcje własne.

Zgodnie z art. 129 ust. 3 Prawa Bankowego, przeznaczenie do podziału między akcjonariuszy Banku kwoty przekraczającej zysk za ostatni rok obrotowy, pomniejszony o niepokryte straty, akcje własne oraz o kwoty, które nie mogą być przeznaczone na wypłatę dywidendy, wymaga zgody KNF.

Osobami, którym przysługuje prawo do dywidendy, są osoby, na rachunkach których będą zapisane zdematerializowane Akcje (na okaziciela) w dniu dywidendy lub posiadacze akcji imiennych Banku wpisani w tym dniu do księgi akcyjnej.

Warunki odbioru dywidendy

Warunki odbioru dywidendy przez akcjonariuszy Banku odpowiadają zasadom przyjętym dla spółek publicznych. Uchwała o wypłacie dywidendy powinna wskazywać datę ustalenia prawa do dywidendy (dzień dywidendy) oraz termin wypłaty dywidendy. Z zastrzeżeniem postanowień Regulaminu KDPW, dzień dywidendy może być wyznaczony na dzień powzięcia uchwały albo w okresie kolejnych trzech

miesiący, licząc od tego dnia. Dywidendę wypłaca się w dniu określonym w uchwale Walnego Zgromadzenia, a jeżeli uchwała Walnego Zgromadzenia takiego dnia nie określa, dywidenda jest wypłacana w dniu określonym przez Radę Nadzorczą.

O planowanej wypłacie zaliczek na poczet przewidywanej dywidendy na koniec roku obrotowego Zarząd ogłasza w Monitorze Sądowym i Gospodarczym co najmniej na cztery tygodnie przed rozpoczęciem wypłat, podając dzień, na który zostało sporządzone sprawozdanie finansowe, wysokość kwoty przeznaczonej do wypłaty, a także dzień, według którego ustala się uprawnionych do zaliczek. Dzień ten powinien przypadać w okresie siedmiu dni przed dniem rozpoczęcia wypłat.

Zgodnie z § 9 Rozdziału XIII Oddział 3 Szczegółowych Zasad Obrotu Giełdowego, Bank jest obowiązany bezzwłocznie zawiadomić GPW o podjęciu uchwały o przeznaczeniu zysku na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy Banku, wysokości dywidendy, wartości dywidendy przypadającej na jedną Akcję, dniu ustalenia prawa do dywidendy oraz dniu wypłaty dywidendy. Ponadto § 124 Szczegółowych Zasad Działania KDPW nakłada na Bank obowiązek poinformowania KDPW najpóźniej na dziesięć dni przed dniem ustalenia prawa do dywidendy o wysokości dywidendy, dniu ustalenia prawa do dywidendy oraz terminie wypłaty dywidendy. Zgodnie z § 124 ust. 2 Szczegółowych Zasad Działania KDPW, między dniem ustalenia prawa do dywidendy a dniem wypłaty dywidendy musi upłynąć co najmniej dziewięć dni. Powyższe regulacje znajdują odpowiednie zastosowanie do zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy.

Wypłata dywidendy oraz zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy posiadaczom zdematerializowanych akcji Banku następuje za pośrednictwem systemu depozytowego KDPW. KDPW przekazuje środki z tytułu dywidendy i zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy na rachunki uczestników KDPW, którzy następnie przekazują otrzymane środki pieniężne na rachunki gotówkowe akcjonariuszy Banku prowadzone przez poszczególne domy maklerskie.

Prawo poboru

Akcjonariuszom Banku przysługuje prawo objęcia akcji Banku nowej emisji w stosunku do liczby posiadanych Akcji (prawo poboru). Akcjonariusze Banku mają prawo pierwszeństwa do objęcia nowych akcji Banku w stosunku do liczby posiadanych Akcji, przy czym prawo poboru przysługuje również w przypadku emisji papierów wartościowych zamiennych na akcje Banku lub inkorporujących prawo zapisu na akcje Banku. Uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego Banku powinna wskazywać dzień, według którego określa się akcjonariuszy Banku, którym przysługuje prawo poboru nowych akcji (dzień prawa poboru). Dzień prawa poboru nie może być ustalony później niż z upływem sześciu miesięcy, licząc od dnia powzięcia uchwały. Porządek obrad Walnego Zgromadzenia, na którym ma być podjęta uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego Banku, powinien określać proponowany dzień prawa poboru.

Pozbawienie akcjonariuszy Banku prawa poboru akcji Banku nowej emisji może nastąpić wyłącznie w interesie Banku i w przypadku, gdy zostało ono zapowiedziane w porządku obrad Walnego Zgromadzenia. Zarząd przedstawia Walnemu Zgromadzeniu pisemną opinię uzasadniającą powody pozbawienia prawa poboru oraz proponowaną cenę emisyjną nowych akcji Banku bądź sposób jej ustalenia. Do podjęcia uchwały w sprawie pozbawienia akcjonariuszy Banku prawa poboru wymagana jest większość co najmniej czterech piątych głosów.

Większość czterech piątych głosów nie jest konieczna do podjęcia uchwały w sprawie pozbawiania dotychczasowych akcjonariuszy Banku prawa poboru w przypadku, gdy:

- uchwała o podwyższeniu kapitału stanowi, że nowe akcje Banku mają być objęte w całości przez instytucję finansową (subemitenta), z obowiązkiem oferowania ich następnie akcjonariuszom Banku celem umożliwienia im wykonania prawa poboru na warunkach określonych w uchwale,
- uchwała stanowi, że nowe akcje Banku mają być objęte przez subemitenta w przypadku, gdy akcjonariusze Banku, którym służy prawo poboru, nie obejmą części lub wszystkich oferowanych im akcji.

Prawo do udziału w majątku w przypadku likwidacji Banku

W przypadku likwidacji Banku majątek pozostały po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzycieli Banku dzieli się pomiędzy akcjonariuszy Banku w stosunku do dokonanych przez każdego z nich wpłat na kapitał zakładowy.

Zgodnie z art. 151 Prawa Bankowego, w przypadku podjęcia przez KNF decyzji o przejęciu Banku przez inny bank za zgodą banku przejmującego, po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzycieli Banku, bank przejmujący dokonuje wypłat akcjonariuszom Banku z jego pozostałego majątku w proporcji do posiadanego uprzednio kapitału albo wydaje akcjonariuszom Banku akcje własne. Wydanie akcji własnych nastąpi po ustalonej cenie emisyjnej, nie wyższej jednak niż wartość księgową akcji.

Prawa i obowiązki związane z Walnym Zgromadzeniem

Prawo do udziału w Walnym Zgromadzeniu oraz prawo głosu

Prawo głosu

Akcjonariusz wykonuje prawo głosu na Walnych Zgromadzeniach. Zgodnie z Kodeksem Spółek Handlowych, Walne Zgromadzenia mogą być zwyczajne (zwyczajne Walne Zgromadzenia) lub nadzwyczajne (nadzwyczajne Walne Zgromadzenia).

Sposób udziału w Walnym Zgromadzeniu oraz sposób wykonywania prawa głosu

Akcjonariusz Banku może uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika. Akcjonariusz Banku zamierzający uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu za pośrednictwem pełnomocnika musi udzielić pełnomocnikowi pełnomocnictwa na piśmie lub w postaci elektronicznej. Zgodnie z Regulaminem Walnego Zgromadzenia, formularz zawierający wzór pełnomocnictwa Bank zamieszcza w ogłoszeniu o zwołaniu Walnego Zgromadzenia. Ponadto stosownie do Regulaminu Walnego Zgromadzenia, o udzieleniu pełnomocnictwa w postaci elektronicznej należy zawiadomić Bank przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej w postaci informacji mailowej na adres wskazany w ogłoszeniu o zwołaniu Walnego Zgromadzenia. Bank podejmuje odpowiednie działania służące identyfikacji akcjonariusza Banku i pełnomocnika w celu weryfikacji ważności pełnomocnictwa udzielonego w postaci elektronicznej. Szczegółowy opis sposobu weryfikacji ważności pełnomocnictwa udzielonego w postaci elektronicznej zawiera treść ogłoszenia o zwołaniu Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusz Banku posiadający Akcje zapisane na więcej niż jednym rachunku papierów wartościowych może ustanowić oddzielnych pełnomocników do wykonywania praw z Akcji zapisanych na każdym z rachunków.

Jeżeli pełnomocnikiem akcjonariusza Banku na Walnym Zgromadzeniu jest członek Zarządu, członek Rady Nadzorczej, likwidator, pracownik Banku lub członek organów lub pracownik spółki lub spółdzielni zależnej Banku, pełnomocnictwo może upoważniać do reprezentacji tylko na jednym Walnym Zgromadzeniu. Pełnomocnik ma obowiązek ujawnić akcjonariuszowi Banku okoliczności wskazujące na istnienie bądź możliwość wystąpienia konfliktu interesów. W takim przypadku udzielenie dalszego pełnomocnictwa jest niedopuszczalne. Pełnomocnik, o którym mowa powyżej, głosuje zgodnie z instrukcjami udzielonymi przez akcjonariusza Banku.

Każda Akcja daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu. Statut nie przewiduje uprzywilejowania Akcji co do głosu. Akcjonariusz może głosować odmiennie z każdej z posiadanych akcji. Pełnomocnik może reprezentować więcej niż jednego akcjonariusza Banku i głosować odmiennie z Akcji każdego akcjonariusza Banku.

Akcjonariusz Banku nie może ani osobiście, ani przez pełnomocnika głosować przy powzięciu uchwał dotyczących jego odpowiedzialności wobec Banku z jakiegokolwiek tytułu, w tym udzielenia absolutorium, zwolnienia z zobowiązania wobec Banku oraz sporu pomiędzy nim a Bankiem. Ograniczenie powyższe nie dotyczy głosowania przez akcjonariusza Banku jako pełnomocnika innego akcjonariusza przy powzięciu uchwał dotyczących swojej osoby, o których mowa powyżej.

Regulamin Walnego Zgromadzenia nie przewiduje możliwości oddania przez akcjonariusza Banku głosu na Walnym Zgromadzeniu drogą korespondencyjną. Ponadto nie jest przewidziane odbywanie Walnych Zgromadzeń przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej,

Osoby uprawnione do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu i wykonywania prawa głosu

Prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu mają tylko osoby będące akcjonariuszami Banku na szesnaście dni przed datą Walnego Zgromadzenia (dzień rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu).

W celu uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, uprawnieni ze zdematerializowanych Akcji na okaziciela Banku powinni zażądać od podmiotu prowadzącego ich rachunek papierów wartościowych wystawienia imiennego zaświadczenia o prawie uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu. Żądanie to należy przedstawić nie wcześniej niż po ogłoszeniu o zwołaniu Walnego Zgromadzenia i nie później niż w pierwszym dniu powszednim po dniu rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu.

Uprawnieni z akcji imiennych i świadectw tymczasowych oraz zastawnicy i użytkownicy, którym przysługuje prawo głosu, mają prawo udziału w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli są wpisani do księgi akcyjnej w dniu rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu.

Listę uprawnionych do udziału w Walnym Zgromadzeniu Bank ustala na podstawie wykazu sporządzonego przez podmiot prowadzący depozyt papierów wartościowych zgodnie z Ustawą o Obrocie Instrumentami Finansowymi oraz stanu ujawnionego w księdze akcyjnej Banku w dniu rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu. Zgodnie z Regulaminem Walnego Zgromadzenia, powyższa lista jest wyłożona w siedzibie Banku przez trzy dni powszednie poprzedzające dzień odbycia Walnego Zgromadzenia. Akcjonariusz Banku może żądać przesłania mu listy akcjonariuszy uprawnionych do udziału w Walnym Zgromadzeniu nieodpłatnie pocztą elektroniczną, podając własny adres mailowy, na który lista powinna być wysłana.

Akcjonariusz Banku może przenosić Akcje w okresie między dniem rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu a dniem zakończenia Walnego Zgromadzenia.

Zwołanie Walnego Zgromadzenia*Podmioty uprawnione do zwołania Walnego Zgromadzenia*

Walne Zgromadzenie zwołuje Zarząd. Rada Nadzorcza może zwołać zwyczajne Walne Zgromadzenie, jeżeli Zarząd nie zwoła go w terminie, oraz nadzwyczajne Walne Zgromadzenie, jeżeli zwołanie go uzna za wskazane. Prawo zwołania nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia przysługuje również akcjonariuszom Banku reprezentującym co najmniej połowę kapitału zakładowego Banku lub co najmniej połowę ogółu głosów w Banku. W takim przypadku akcjonariusze Banku wyznaczają przewodniczącego tego Walnego Zgromadzenia.

Ponadto akcjonariusz lub akcjonariusze Banku reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego Banku mogą żądać zwołania nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia i umieszczenia określonych spraw w porządku obrad tego Walnego Zgromadzenia. Żądanie zwołania nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia należy złożyć Zarządowi na piśmie lub w postaci elektronicznej. Jeżeli w terminie dwóch

tygodni od dnia przedstawienia żądania Zarządowi nadzwyczajne Walne Zgromadzenie nie zostanie zwołane, sąd rejestrowy może upoważnić do zwołania nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia akcjonariuszy Banku występujących z tym żądaniem. Sąd wyznacza przewodniczącego tego Walnego Zgromadzenia.

Prawo umieszczenia określonych spraw w porządku obrad Walnego Zgromadzenia

Akcjonariusz lub akcjonariusze Banku reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego Banku mogą żądać umieszczenia określonych spraw w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia. Żądanie powinno zostać zgłoszone Zarządowi nie później niż na dwadzieścia jeden dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia. Żądanie może zostać złożone w postaci elektronicznej. Zarząd jest obowiązany niezwłocznie, jednak nie później niż na osiemnaście dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia, ogłosić zmiany w porządku obrad, wprowadzone na żądanie akcjonariuszy Banku. Ogłoszenie następuje w sposób właściwy dla zwołania Walnego Zgromadzenia.

Sposób zwołania Walnego Zgromadzenia

Walne Zgromadzenie zwołuje się przez ogłoszenie dokonywane na stronie internetowej Banku oraz w sposób określony dla przekazywania informacji bieżących zgodnie z Ustawą o Ofercie Publicznej. Ogłoszenie powinno być dokonane co najmniej na dwadzieścia sześć dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. Ogłoszenie o Walnym Zgromadzeniu powinno zawierać w szczególności: (i) datę, godzinę i miejsce Walnego Zgromadzenia oraz szczegółowy porządek obrad, (ii) precyzyjny opis procedur dotyczących uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu i wykonywania prawa głosu, (iii) dzień rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, (iv) informację, że prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu mają tylko osoby będące akcjonariuszami Banku w dniu rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, (v) wskazanie, gdzie i w jaki sposób osoba uprawniona do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu może uzyskać pełny tekst dokumentacji, która ma być przedstawiona Walnemu Zgromadzeniu, oraz projekty uchwał lub, jeżeli nie przewiduje się podejmowania uchwał, uwagi Zarządu lub Rady Nadzorczej, dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad Walnego Zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad przed terminem Walnego Zgromadzenia, oraz (vi) wskazanie adresu strony internetowej, na której będą udostępnione informacje dotyczące Walnego Zgromadzenia.

Zgodnie z Rozporządzeniem w Sprawie Informacji Bieżących i Okresowych, Bank zobowiązany jest do przekazania w formie raportu bieżącego m.in. daty, godziny i miejsca Walnego Zgromadzenia wraz z jego szczegółowym porządkiem obrad. Ponadto w przypadku zamierzonej zmiany Statutu ogłoszeniu w formie raportu bieżącego podlegają dotychczas obowiązujące jego postanowienia, treść proponowanych zmian oraz w przypadku, gdy w związku ze znacznym zakresem zamierzonych zmian Bank podejmuje decyzję o sporządzeniu nowego tekstu jednolitego, treść nowego tekstu jednolitego Statutu wraz z wyliczeniem jego nowych postanowień. Ogłoszeniu w formie raportu bieżącego podlega także treść projektów uchwał oraz załączników do projektów, które mają być przedmiotem obrad Walnego Zgromadzenia, istotnych dla podejmowanych uchwał.

Ponadto, zgodnie z Dobrymi Praktykami, Bank powinien zamieścić na swojej stronie internetowej projekty uchwał Walnego Zgromadzenia wraz z uzasadnieniami, a także inne dostępne materiały związane z Walnym Zgromadzeniem co najmniej na 14 dni przed wyznaczoną datą Walnego Zgromadzenia.

Prawa zgłaszania Bankowi projektów uchwał

Akcjonariusz lub akcjonariusze Banku reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego mogą przed terminem Walnego Zgromadzenia zgłaszać Bankowi na piśmie lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad Walnego Zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad. Bank niezwłocznie ogłasza projekty uchwał na swojej stronie internetowej.

Prawo żądania wydania odpisów wniosków

Każdy akcjonariusz Banku ma prawo żądania wydania mu odpisów wniosków w sprawach objętych porządkiem obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia. Żądanie takie należy złożyć do Zarządu. Wydanie odpisów wniosków powinno nastąpić nie później niż w terminie tygodnia przed Walnym Zgromadzeniem.

Prawo do uzyskania informacji

Zarząd jest zobowiązany do udzielenia akcjonariuszowi Banku, podczas obrad Walnego Zgromadzenia, na jego żądanie informacji dotyczących Banku, jeżeli jest to uzasadnione dla oceny sprawy objętej porządkiem obrad Walnego Zgromadzenia. Jeżeli przemawiają za tym ważne powody, Zarząd może udzielić informacji na piśmie poza Walnym Zgromadzeniem. W takim przypadku Zarząd jest obowiązany udzielić informacji nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia zgłoszenia przez akcjonariusza Banku żądania podczas Walnego Zgromadzenia.

Zarząd odmawia udzielenia informacji, jeżeli mogłoby to wyrządzić szkodę Bankowi, spółce z Bankiem powiązanej albo spółce lub spółdzielni zależnej Banku, w szczególności przez ujawnienie tajemnic technicznych, handlowych lub organizacyjnych przedsiębiorstwa. Członek Zarządu może odmówić udzielenia informacji, jeżeli udzielenie informacji mogłoby stanowić podstawę jego odpowiedzialności karnej, cywilnoprawnej bądź administracyjnej.

Informacje przekazane akcjonariuszowi Banku powinny być przekazane do publicznej wiadomości w formie raportu bieżącego.

Kompetencje Walnego Zgromadzenia

Do kompetencji Walnego Zgromadzenia należy w szczególności:

- rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania finansowego Banku i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy PKO BP za ubiegły rok obrotowy oraz sprawozdania Zarządu z działalności Banku i sprawozdania Zarządu z działalności Grupy PKO BP,
- podział zysku Banku na kapitał zapasowy, kapitał rezerwowy, fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej, dywidendę, fundusze specjalne lub inne cele oraz określanie wysokości odpisów na poszczególne cele,
- udzielenie absolutorium członkom organów Banku z wykonania obowiązków,
- zbycie i wydzierżawienie przedsiębiorstwa Banku lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego,
- podwyższanie i obniżanie kapitału zakładowego Banku,
- połączenie, przekształcenie oraz podział Banku,
- zmiana Statutu i zmiana przedmiotu działalności Banku,
- rozwiązanie i likwidacja Banku,
- powołanie i odwołanie członków Rady Nadzorczej zgodnie z § 11 Statutu,
- zbycie przez Bank nieruchomości lub użytkowania wieczystego nieruchomości, na których prowadzona jest działalność Banku,
- emisja obligacji zamiennych na akcje Banku lub innych instrumentów uprawniających do nabycia lub objęcia akcji Banku,
- ustalanie trybu umorzenia akcji Banku oraz wysokości wynagrodzenia za umarzone akcje Banku,
- nabycie przez Bank akcji własnych w celu umorzenia,
- tworzenie i likwidacja funduszy specjalnych tworzonych z zysku netto,
- tworzenie funduszy uzupełniających,
- wykorzystanie kapitału zapasowego i rezerwowego,
- zatwierdzanie regulaminu Rady Nadzorczej, oraz
- uchwalenie regulaminu Walnego Zgromadzenia.

Prawo do żądania wyboru Rady Nadzorczej w drodze głosowania oddzielnymi grupami

Na wniosek akcjonariuszy Banku reprezentujących co najmniej jedną piątą kapitału zakładowego Banku wybór Rady Nadzorczej powinien być dokonany przez najbliższe Walne Zgromadzenie w drodze głosowania oddzielnymi grupami, nawet gdy postanowienia Statutu przewidują inny sposób powołania Rady Nadzorczej.

Prawo do zaskarżania uchwał Walnego Zgromadzenia

Akcjonariusze Banku są uprawnieni do zaskarżania uchwał podjętych przez Walne Zgromadzenie w drodze powództwa o uchylenie uchwały lub powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały.

Powództwo o uchylenie uchwały

Uchwała Walnego Zgromadzenia sprzeczna ze Statutem bądź dobrymi obyczajami i godząca w interes Banku lub mająca na celu pokrzywdzenie akcjonariusza Banku może być zaskarżona w drodze wytoczonego przeciwko Bankowi powództwa o uchylenie uchwały.

Powództwo o uchylenie uchwały Walnego Zgromadzenia powinno być wniesione w terminie miesiąca od dnia otrzymania wiadomości o uchwale, nie później jednak niż w terminie trzech miesięcy od dnia powzięcia uchwały.

Powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały

Uchwała Walnego Zgromadzenia sprzeczna z ustawą może być zaskarżona w drodze powództwa wytoczonego przeciwko Bankowi o stwierdzenie nieważności uchwały.

Powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały Walnego Zgromadzenia powinno być wniesione w terminie trzydziestu dni od dnia jej ogłoszenia, nie później jednak niż w terminie roku od dnia powzięcia uchwały.

Podmioty uprawnione do zaskarżenia uchwał Walnego Zgromadzenia

Prawo do wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności lub powództwa o uchylenie uchwały Walnego Zgromadzenia przysługuje:

- Zarządowi, Radzie Nadzorczej oraz poszczególnym członkom tych organów,
- akcjonariuszowi Banku, który głosował przeciwko uchwale, a po jej powzięciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu,

- akcjonariuszowi Banku bezzasadnie niedopuszczonemu do udziału w Walnym Zgromadzeniu,
- akcjonariuszom Banku, którzy nie byli obecni na Walnym Zgromadzeniu, jedynie w przypadku wadliwego zwołania Walnego Zgromadzenia lub też powzięcia uchwały w sprawie nieobjętej porządkiem obrad.

Zmiana praw akcjonariuszy Banku

Zmiana praw posiadaczy Akcji wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia podjętej większością trzech czwartych głosów oraz wpisu do rejestru przedsiębiorców KRS. Ponadto uchwała dotycząca zmiany Statutu, zwiększająca świadczenia akcjonariuszy Banku lub uszczuplająca prawa przyznane osobiście akcjonariuszom Banku, wymaga zgody wszystkich akcjonariuszy Banku, których dotyczy.

Zgodnie z art. 34 ust. 2 Prawa Bankowego, zmiana Statutu w zakresie uprzywilejowania lub ograniczenia Akcji co do prawa głosu wymaga zezwolenia KNF.

Stosownie do § 6 ust. 2 Statutu, zamiana akcji imiennych serii A na akcje na okaziciela wymaga zgody wyrażonej w uchwale Rady Ministrów. Zamiana akcji serii A na akcje na okaziciela po uzyskaniu zgody Rady Ministrów powoduje wygaśnięcie powyższego ograniczenia w stosunku do akcji serii A będących przedmiotem zamiany na akcje na okaziciela w zakresie, w jakim zgoda została udzielona. Ponadto zamiana akcji imiennych serii A na akcje na okaziciela może być dokonana wyłącznie w przypadku ich dematerializacji w rozumieniu Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi.

Umorzenie Akcji

Akcje mogą być umarzane w drodze obniżenia kapitału zakładowego Banku, przy czym umorzenie wymaga zgody akcjonariusza Banku. Umorzenie Akcji następuje za wynagrodzeniem i może być sfinansowane wyłącznie z czystego zysku. Tryb umorzenia Akcji oraz wysokość wynagrodzenia za umarzone Akcje określa każdorazowo Walne Zgromadzenie.

Zgodnie z art. 34 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 Prawa Bankowego, zmiana Statutu w zakresie obniżenia kapitału zakładowego Banku wymaga zezwolenia KNF.

Prawo do żądania wyboru rewidenta do spraw szczególnych

Zgodnie z art. 84 Ustawy o Ofercie Publicznej, na wniosek akcjonariusza lub akcjonariuszy Banku, posiadających co najmniej 5% ogólnej liczby głosów, Walne Zgromadzenie może podjąć uchwałę w sprawie zbadania przez biegłego, na koszt Banku, określonego zagadnienia związanego z utworzeniem Banku lub prowadzeniem jego spraw. Akcjonariusze ci mogą w tym celu żądać zwołania nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia lub żądać umieszczenia sprawy podjęcia tej uchwały w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia. Żądanie należy złożyć na piśmie do Zarządu najpóźniej na miesiąc przed proponowanym terminem Walnego Zgromadzenia. Jeżeli w terminie dwóch tygodni od dnia przedstawienia żądania Zarządowi nadzwyczajne Walne Zgromadzenie nie zostanie zwołane, sąd rejestrowy może, po wezwaniu Zarządu do złożenia oświadczenia, upoważnić do zwołania nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia akcjonariuszy Banku występujących z tym żądaniem. Sąd wyznacza przewodniczącego tego Walnego Zgromadzenia.

Uchwała Walnego Zgromadzenia w sprawie wyboru rewidenta do spraw szczególnych powinna określać w szczególności:

- oznaczenie rewidenta do spraw szczególnych, na którego wnioskodawca wyraził zgodę na piśmie,
- przedmiot i zakres badania, zgodny z treścią wniosku, chyba że wnioskodawca wyraził na piśmie zgodę na ich zmianę,
- rodzaje dokumentów, które Bank powinien udostępnić biegłemu, oraz
- termin rozpoczęcia badania, nie dłuższy niż 3 miesiące od dnia podjęcia uchwały.

Jeżeli Walne Zgromadzenie nie podejmie uchwały zgodnej z treścią wniosku albo podejmie taką uchwałę z naruszeniem art. 84 ust. 4 Ustawy o Ofercie Publicznej, wnioskodawcy mogą, w terminie 14 dni od dnia podjęcia uchwały, wystąpić do sądu rejestrowego o wyznaczenie wskazanego podmiotu jako rewidenta do spraw szczególnych.

Rewidentem do spraw szczególnych może być wyłącznie podmiot posiadający wiedzę fachową i kwalifikacje niezbędne do zbadania sprawy określonej w uchwale Walnego Zgromadzenia, które zapewnią sporządzenie rzetelnego i obiektywnego sprawozdania z badania. Rewidentem do spraw szczególnych nie może być podmiot świadczący w okresie objętym badaniem usługi na rzecz Banku, jej podmiotu dominującego lub zależnego, jak również jej jednostki dominującej lub znaczącego inwestora w rozumieniu Ustawy o Rachunkowości. Rewidentem do spraw szczególnych nie może być również podmiot, który należy do tej samej grupy kapitałowej co podmiot, który świadczył usługi, o których mowa powyżej.

Zarząd i Rada Nadzorcza są obowiązane udostępnić rewidentowi do spraw szczególnych dokumenty określone w uchwale Walnego Zgromadzenia w sprawie wyboru rewidenta do spraw szczególnych albo w postanowieniu sądu o wyznaczeniu rewidenta do spraw szczególnych, a także udzielić wyjaśnień niezbędnych dla przeprowadzenia badania.

Rewident do spraw szczególnych jest obowiązany przedstawić Zarządowi i Radzie Nadzorczej pisemne sprawozdanie z wyników badania. Zarząd jest obowiązany przekazać to sprawozdanie w trybie raportu bieżącego. Sprawozdanie rewidenta do spraw szczególnych nie może

ujawniać informacji stanowiących tajemnicę techniczną, handlową lub organizacyjną Banku, chyba że jest to niezbędne do uzasadnienia stanowiska zawartego w tym sprawozdaniu.

Zarząd zobowiązany jest złożyć sprawozdanie ze sposobu uwzględnienia wyników badania na najbliższym Walnym Zgromadzeniu.

Publiczne oferty przejęcia

W ciągu ostatniego roku obrotowego oraz w 2009 r. do Dnia Zatwierdzenia Prospektu osoby trzecie nie dokonały publicznych ofert przejęcia w stosunku do kapitału Banku.

Podstawa prawna emisji Akcji Oferowanych i ich waluta

Akcje Oferowane zostały wyemitowane na podstawie przepisów Kodeksu Spółek Handlowych i będą emitowane w PLN. Podstawę prawną emisji Akcji Oferowanych stanowią następujące uchwały:

- Uchwała nr 39/2009 zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku („**Uchwała o Podwyższeniu**”),
- Uchwała nr 40/2009 zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie zmiany Statutu,
- Uchwała nr 9/2009 nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 31 sierpnia 2009 r. w sprawie zmiany uchwały nr 39/2009 w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku.

Zgodnie z Uchwałą o Podwyższeniu ostateczna suma, o jaką ma być podwyższony kapitał zakładowy Banku, oraz ostateczna liczba Akcji Oferowanych zostaną ustalone przez Zarząd w uzgodnieniu z Radą Nadzorczą oraz Współprowadzającymi Księgę Popytu.

Zgodnie z art. 34 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 Prawa Bankowego zmiana Statutu wynikająca z uchwały nr 40/2009 zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku wymaga zezwolenia KNF.

Treść powyższych uchwał Walnego Zgromadzenia została opublikowana w raporcie bieżącym Banku nr 25/2009 z dnia 30 czerwca 2009 r. oraz raporcie bieżącym Banku nr 34/2009 z dnia 31 sierpnia 2009 r.

W dniu 18 września 2009 r. Zarząd powziął informację o pozwie akcjonariuszy Banku o stwierdzenie nieważności uchwały nr 1/2009 zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie wyboru przewodniczącego zwyczajnego Walnego Zgromadzenia. Bank nie otrzymał do dnia 25 września 2009 r. odpisu powyższego pozwu i ustosunkuje się do jego treści po jego otrzymaniu. W ocenie Banku oraz doradcy prawnego Banku, zaskarżona uchwała została podjęta w sposób prawidłowy i jej treść jest zgodna z prawem. Ponadto, w ocenie Banku oraz doradcy prawnego Banku, a także w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego, sankcji o nieważności uchwały o wyborze przewodniczącego walnego zgromadzenia nie można rozciągnąć na pozostałe uchwały powzięte na tym zgromadzeniu.

Podstawa prawna ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie Akcji Oferowanych, Praw Poboru i Praw do Akcji do obrotu na rynku podstawowym GPW

Podstawę prawną ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie Akcji Oferowanych i Praw do Akcji do obrotu na rynku podstawowym GPW stanowi uchwała nr 39/2009 zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku.

Treść powyższej uchwały zwyczajnego Walnego Zgromadzenia została opublikowana w raporcie bieżącym Banku nr 25/2009 z dnia 30 czerwca 2009 r.

WARUNKI OFERTY

Podstawowe informacje o Ofercie

Zgodnie z Uchwałą o Podwyższeniu, kapitał zakładowy Banku może zostać podwyższony o kwotę nie wyższą niż 300.000.000 zł poprzez emisję nie więcej niż 300.000.000 akcji zwykłych na okaziciela serii D. Zarząd został upoważniony przez Walne Zgromadzenie do określenia w uzgodnieniu z Radą Nadzorczą ostatecznej sumy, o jaką ma być podwyższony kapitał zakładowy Banku, przy czym suma określona przez Zarząd nie może być wyższa niż 300.000.000 zł.

Ostateczna liczba oferowanych Akcji Oferowanych zostanie ustalona przez Zarząd w uzgodnieniu z Radą Nadzorczą oraz Współprowadzającymi Księgę Popytu. Informacja o ostatecznej liczbie Akcji Oferowanych, jaka zostanie zaoferowana do objęcia, oraz o liczbie Akcji Oferowanych przypadającej na jedno Jednostkowe Prawo Poboru zostanie podana do publicznej wiadomości w sposób, w jaki został udostępniony niniejszy Prospekt oraz w drodze raportu bieżącego w trybie art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej, w terminie wskazanym w Harmonogramie Oferty poniżej.

Oferta nie obejmuje sprzedaży Akcji Istniejących.

Oferta ma miejsce na zasadach prawa pierwszeństwa dotychczasowych akcjonariuszy do objęcia nowych Akcji Oferowanych w stosunku do liczby posiadanych akcji (Prawo Poboru). Prawo to nie zostało ograniczone lub wyłączone. Dniem Prawa Poboru jest 6 października 2009 r.

Zgodnie z Uchwałą o Podwyższeniu, Cena Emisyjna zostanie oznaczona przez Radę Nadzorczą na podstawie rekomendacji Zarządu. Oznaczenie Ceny Emisyjnej nastąpi w uzgodnieniu ze Współprowadzającymi Księgę Popytu. Informacja o Cenie Emisyjnej zostanie podana do publicznej wiadomości w sposób, w jaki został udostępniony niniejszy Prospekt, oraz w drodze raportu bieżącego w trybie art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej, w terminie wskazanym w Harmonogramie Oferty poniżej.

Zamiarem Banku jest notowanie na rynku podstawowym GPW 1.000.000.000 Jednostkowych Praw Poboru, do 300.000.000 Praw do Akcji oraz do 300.000.000 Akcji Oferowanych.

Notowanie 1.000.000.000 Jednostkowych Praw Poboru będzie miało miejsce pod warunkiem zarejestrowania Jednostkowych Praw Poboru w KDPW, opublikowania Ceny Emisyjnej oraz spełnienia warunków notowania Jednostkowych Praw Poboru na GPW.

Osoby, do których kierowana jest Oferta

Oferta kierowana jest do osób uprawnionych do zapisania się na Akcje Oferowane w wykonaniu Prawa Poboru oraz do złożenia Zapisu Dodatkowego. Akcje Oferowane nieobjęte w ramach wykonania Prawa Poboru oraz nieobjęte Zapisami Dodatkowymi Zarząd przydzieli według własnego uznania podmiotom, które złożą zapisy w odpowiedzi na zaproszenie Zarządu.

Oferta nie jest dzielona na transze.

Oferta jest przeprowadzana wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Poza jej terytorium niniejszy Prospekt nie może być traktowany jako rekomendacja, propozycja lub zachęta do składania propozycji nabycia jakichkolwiek instrumentów finansowych. Ani niniejszy Prospekt, ani papiery wartościowe nim objęte nie były przedmiotem zatwierdzenia, rejestracji lub notyfikacji w jakimkolwiek państwie poza Rzeczpospolitą Polską, w szczególności zgodnie z przepisami implementującymi w Państwach Członkowskich postanowienia Dyrektywy Prospektowej lub zgodnie z przepisami amerykańskich regulacji dotyczących papierów wartościowych.

Papiery wartościowe objęte niniejszym Prospektem nie mogą być oferowane poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, chyba że w danym państwie taka oferta mogłaby zostać dokonana zgodnie z prawem, bez konieczności spełnienia jakichkolwiek dodatkowych wymagań prawnych. Każdy inwestor zamieszkały lub mający siedzibę poza Rzeczpospolitą Polską, który zamierza uczestniczyć w Ofercie, powinien zapoznać się z przepisami prawa polskiego oraz przepisami obowiązującymi w innych państwach, które mogą się do niego stosować w tym zakresie.

W ramach Oferty Bank może prowadzić działania mające na celu przekazanie informacji o przeprowadzanej Ofercie kwalifikowanym nabywcom instytucjonalnym w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej zgodnie z Przepisem 144A wydanym na mocy Amerykańskiej Ustawy o Papierach Wartościowych oraz innym inwestorom instytucjonalnym poza Stanami Zjednoczonymi Ameryki (z wyłączeniem Rzeczypospolitej Polskiej) na mocy Regulacji S wydanej na mocy Amerykańskiej Ustawy o Papierach Wartościowych. W ramach Oferty Współprowadzący Księgę Popytu będą prowadzić ograniczone działania promocyjne, zgodnie z właściwymi przepisami prawa jurysdykcji, gdzie takie działania będą prowadzone, w oparciu o oddzielnie przekazywany wskazanym powyżej inwestorom międzynarodowy dokument marketingowy (ang. *Offering Memorandum*).

Harmonogram Oferty

1 października 2009 r.	Publikacja Prospektu, informacji o Cenie Emisyjnej oraz informacji o ostatecznej liczbie oferowanych Akcji Oferowanych
6 października 2009 r.	Dzień Prawa Poboru*
7 października 2009 r.	Rozpoczęcie przyjmowania zapisów w wykonaniu Prawa Poboru oraz Zapisów Dodatkowych
7–15 października 2009 r.	Notowanie Jednostkowych Praw Poboru na GPW
20 października 2009 r.	Zakończenie przyjmowania zapisów w wykonaniu Prawa Poboru oraz Zapisów Dodatkowych
do 29 października 2009 r.	Przydział Akcji Oferowanych objętych w ramach wykonania Prawa Poboru oraz Zapisów Dodatkowych
30 października – 3 listopada 2009 r.	Przyjmowanie zapisów na Akcje Oferowane nieobjęte w wykonaniu Prawa Poboru i Zapisów Dodatkowych przez podmioty, które odpowiedzą na zaproszenie Zarządu
30 października – 3 listopada 2009 r.	Przyjmowanie zapisów od podmiotów zabezpieczających powodzenie Oferty w razie zawarcia odpowiednich umów przez Bank
do 4 listopada 2009 r.	Przydział akcji podmiotom, które złożą zapisy w odpowiedzi na zaproszenie Zarządu, w tym podmiotom zabezpieczającym powodzenie Oferty w razie zawarcia odpowiednich umów przez Bank

** Ponieważ Dniem Prawa Poboru jest 6 października 2009 r., zgodnie z systemem rozliczeń KDPW Akcje Istniejące nabyte na sesji GPW po 1 października 2009 r. (ostatni dzień, w którym nabycie Akcji Istniejących na sesji GPW umożliwia nabycie Prawa Poboru) nie uprawniają do otrzymania Jednostkowych Praw Poboru i do wykonywania Prawa Poboru. Pierwszym dniem, w którym można zbyć Akcje na GPW, tak aby zachować przysługujące Prawo Poboru, jest 2 października 2009 r.*

Rada Nadzorcza na podstawie rekomendacji Zarządu może postanowić o zmianie terminów rozpoczęcia przyjmowania zapisów. Informacja o takiej zmianie zostanie podana do publicznej wiadomości w drodze raportu bieżącego w trybie art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej, a ponadto w trybie art. 52 ust. 2 Ustawy o Ofercie Publicznej w drodze komunikatu aktualizacyjnego podanego do publicznej wiadomości w sposób, w jaki został udostępniony niniejszy Prospekt.

Rada Nadzorcza na podstawie rekomendacji Zarządu może postanowić również o zmianie terminów zakończenia przyjmowania zapisów. Informacja o takiej zmianie zostanie podana do publicznej wiadomości w drodze raportu bieżącego w trybie art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej, a ponadto w trybie art. 52 ust. 2 Ustawy o Ofercie Publicznej w formie komunikatu aktualizacyjnego podanego do publicznej wiadomości w sposób, w jaki został udostępniony niniejszy Prospekt. Nastąpi to później niż w pierwotnym dniu zakończenia przyjmowania zapisów. W przypadku, gdy w ocenie Banku zmiana ta stanowiłaby znaczący czynnik mogący wpłynąć na ocenę papierów wartościowych, informacja ta zostanie, obok jej udostępnienia w drodze raportu bieżącego w trybie art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej, udostępniona do publicznej wiadomości również w formie aneksu do niniejszego Prospektu zgodnie z art. 51 Ustawy o Ofercie Publicznej. Osoby, które złożyły zapisy, będą w takim przypadku mogły uchylić się od skutków swojego oświadczenia woli przez złożenie w dowolnym punkcie obsługi klienta domu maklerskiego, banku prowadzącego rachunki papierów wartościowych lub Banku, w których złożyły zapis w wykonaniu Prawa Poboru lub Zapis Dodatkowy, oświadczenia na piśmie, w terminie dwóch Dni Roboczych od dnia udostępnienia aneksu do niniejszego Prospektu w trybie art. 51a Ustawy o Ofercie Publicznej. Dokonane wpłaty na Akcje Oferowane zostaną zwrócone przez dom maklerski, bank prowadzący rachunki papierów wartościowych lub Bank, który otrzymał taką wpłatę, jeżeli nie doszło jeszcze do złożenia zapisu na Akcje Oferowane lub jeśli subskrybent uchylił się od skutków swojego oświadczenia woli w trybie art. 51a Ustawy o Ofercie Publicznej. Zwrot wpłat na Akcje Oferowane nastąpi zgodnie z dyspozycją wskazaną przez subskrybenta w formularzu zapisu lub dokonującego wpłaty, w terminie 14 dni od dnia złożenia oświadczenia o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli lub od wskazania sposobu zwrotu wpłaty przez osobę, która nie złożyła jeszcze zapisu. Wpłaty na Akcje Oferowane nie podlegają oprocentowaniu, a dokonujący wpłaty nie jest uprawniony do jakiegokolwiek odszkodowania lub zwrotu wydatków, w tym kosztów poniesionych przez subskrybenta w związku z subskrybowaniem Akcji Oferowanych lub ceny nabycia Jednostkowych Praw Poboru na rynku wtórnym.

Pozostałe terminy realizacji Oferty mogą również ulec zmianie. Nowe terminy zostaną podane do publicznej wiadomości nie później niż w dniu upływu danego terminu, w drodze raportu bieżącego w trybie art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej, a ponadto w formie komunikatu aktualizacyjnego w sposób, w jaki został udostępniony Prospekt zgodnie z art. 52 ust. 2 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Zmiana terminów przeprowadzenia Oferty nie stanowi odstąpienia od Oferty.

Odstąpienie lub zawieszenie przeprowadzenia Oferty

Zarząd w uzgodnieniu z Radą Nadzorczą może podjąć w każdym czasie decyzję o odstąpieniu od przeprowadzenia Oferty. Jeżeli odstąpienie od przeprowadzenia Oferty nastąpi przed rozpoczęciem przyjmowania zapisów, Bank nie będzie zobowiązany do podania powodów takiego odstąpienia. Odstąpienie od przeprowadzenia Oferty po rozpoczęciu przyjmowania zapisów może mieć miejsce jedynie, jeżeli wystąpią zdarzenia, które mogą ograniczyć szanse na to, że w ramach Oferty dojdzie do objęcia wszystkich Akcji Oferowanych, które zostały lub zostaną zaoferowane do objęcia, lub które to zdarzenia mogą powodować zwiększone ryzyko inwestycyjne dla subskrybentów Akcji Oferowanych. Chodzi w szczególności o następujące zdarzenia: (i) istotna zmiana sytuacji gospodarczej lub politycznej w Polsce lub na świecie, (ii) istotna zmiana sytuacji na rynkach finansowych w Polsce lub na świecie, (iii) istotna negatywna zmiana w zakresie działalności, zarządzania, sytuacji finansowej, kapitałów własnych lub wyników operacyjnych Banku, lub (iv) zawieszenie lub ograniczenie obrotu instrumentami finansowymi na GPW.

Zarząd w uzgodnieniu z Radą Nadzorczą może w każdym czasie zawiesić przeprowadzenie Oferty. Jeżeli zawieszenie nastąpi przed rozpoczęciem przyjmowania zapisów, Bank nie będzie zobowiązany do podania powodów takiego zawieszenia. Zawieszenie przeprowadzenia Oferty po rozpoczęciu przyjmowania zapisów może mieć miejsce jedynie, jeżeli wystąpią zdarzenia, które mogą ograniczyć szanse na to, że w ramach Oferty dojdzie do objęcia wszystkich Akcji Oferowanych, które zostały lub zostaną zaoferowane do objęcia, lub które to zdarzenia mogą powodować zwiększone ryzyko inwestycyjne dla subskrybentów Akcji Oferowanych.

Zawieszenie Oferty może zostać dokonane bez jednoczesnego podania nowych terminów jej przeprowadzenia. Podjęcie decyzji o odwieszeniu Oferty nastąpi w każdym razie w takim terminie, aby przeprowadzenie Oferty było dalej prawnie możliwe, w szczególności biorąc pod uwagę ograniczenia z art. 431 § 4 Kodeksu Spółek Handlowych.

Informacja o odstąpieniu od przeprowadzenia Oferty, o zawieszeniu lub odwieszeniu Oferty zostanie podana do publicznej wiadomości w drodze raportu bieżącego w trybie art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej, a ponadto również w formie aneksu do niniejszego Prospektu zgodnie z art. 51 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Jeżeli do zawieszenia przeprowadzenia Oferty dojdzie po rozpoczęciu przyjmowania zapisów, wszystkie złożone zapisy pozostaną skuteczne, przy czym osoby, które złożyły zapisy, będą mogły uchylić się od skutków swojego oświadczenia woli w terminie dwóch Dni Roboczych od dnia udostępnienia aneksu do niniejszego Prospektu w trybie art. 51a Ustawy o Ofercie Publicznej. Jeżeli do odstąpienia od przeprowadzenia Oferty dojdzie po rozpoczęciu przyjmowania zapisów, wszystkie złożone zapisy będą bezskuteczne.

Wpłaty na Akcje Oferowane nie podlegają oprocentowaniu, a dokonujący wpłaty w przypadku odstąpienia przez Bank od Oferty lub w przypadku zawieszenia Oferty nie jest uprawniony do jakiegokolwiek odszkodowania lub zwrotu wydatków, w tym kosztów poniesionych w związku z subskrybowaniem Akcji Oferowanych lub ceny nabycia Jednostkowych Praw Poboru na rynku wtórnym. Zwrot dokonanych wpłat na Akcje Oferowane objęte zapisami, co do których uchylono się od skutków złożonego oświadczenia woli w związku z zawieszeniem Oferty, nastąpi zgodnie z dyspozycją wskazaną przez subskrybenta w formularzu zapisu, w terminie 14 dni od dnia złożenia oświadczenia o uchyleniu się od skutków złożonego oświadczenia woli. Zwrot dokonanych wpłat na Akcje Oferowane w przypadku odstąpienia przez Bank od Oferty po rozpoczęciu przyjmowania zapisów nastąpi zgodnie z dyspozycją wskazaną przez subskrybenta w formularzu zapisu w terminie 14 dni od dnia opublikowania raportu bieżącego o odstąpieniu od Oferty w trybie art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Cena Emisyjna

Cena Emisyjna zostanie podana do publicznej wiadomości w sposób, w jaki został udostępniony niniejszy Prospekt oraz w drodze raportu bieżącego w trybie art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej, w terminie wskazanym w Harmonogramie Oferty powyżej.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 pkt 3 Ustawy o Ofercie Publicznej osobie, która złożyła zapis przed przekazaniem do publicznej wiadomości informacji o ostatecznej cenie oferowanych papierów wartościowych, przysługuje uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych złożonego zapisu przez złożenie w dowolnym punkcie obsługi klienta domu maklerskiego, banku prowadzącego rachunki papierów wartościowych lub Banku, w których złożyły zapis w wykonaniu Prawa Poboru lub Zapis Dodatkowy, oświadczenia na piśmie w terminie dwóch Dni Roboczych od przekazania do wiadomości publicznej tej informacji. Należy jednak zauważyć, że zgodnie z harmonogramem Oferty nie przewiduje się, aby rozpoczęcie przyjmowania zapisów nastąpiło przed przekazaniem do publicznej wiadomości informacji o ostatecznej cenie oferowanych Akcji Oferowanych. Dlatego też nie przewiduje się, aby w przypadku Oferty inwestorom przysługiwało uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych złożonego zapisu na podstawie art. 54 ust. 1 pkt 3 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Cena emisyjna Akcji Oferowanych nieobjętych zapisami składanymi w wykonaniu Prawa Poboru oraz Zapisami Dodatkowymi, które zostaną zaoferowane przez Zarząd wybranym podmiotom stosownie do art. 436 § 4 Kodeksu Spółek Handlowych, nie może być niższa niż Cena Emisyjna.

Cena emisyjna Akcji Oferowanych nieobjętych zapisami składanymi w wykonaniu Prawa Poboru oraz Zapisami Dodatkowymi, o ile będzie wyższa od Ceny Emisyjnej, zostanie podana do publicznej wiadomości w sposób, w jaki został udostępniony niniejszy Prospekt oraz w drodze raportu bieżącego w trybie art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Liczba Akcji objętych Ofertą

Zgodnie z art. 54 ust. 3 Ustawy o Ofercie, ostateczna liczba Akcji Oferowanych, jaka zostanie zaoferowana do objęcia, oraz liczba Akcji Oferowanych przypadająca na jedno Jednostkowe Prawo Poboru zostaną podane do publicznej wiadomości w sposób, w jaki został

udostępniony niniejszy Prospekt, oraz w drodze raportu bieżącego w trybie art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej, w terminie wskazanym w Harmonogramie Oferty powyżej.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 pkt 3 Ustawy o Ofercie Publicznej osobie, która złożyła zapis przed przekazaniem do publicznej wiadomości informacji o ostatecznej liczbie oferowanych papierów wartościowych, przysługuje uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych swojego oświadczenia woli przez złożenie w dowolnym punkcie obsługi klienta domu maklerskiego, banku prowadzącego rachunki papierów wartościowych lub Banku, w których złożyły zapis w wykonaniu Prawa Poboru lub Zapis Dodatkowy, oświadczenia na piśmie w terminie dwóch Dni Roboczych od przekazania do wiadomości publicznej tej informacji. Należy jednak zauważyć, że zgodnie z harmonogramem Oferty nie przewiduje się, aby rozpoczęcie przyjmowania zapisów nastąpiło przed przekazaniem do publicznej wiadomości informacji o ostatecznej liczbie oferowanych Akcji Oferowanych. Dlatego też nie przewiduje się, aby w przypadku Oferty inwestorom przysługiwało uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych złożonego zapisu na podstawie art. 54 ust. 1 pkt 3 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Osoby uprawnione do Prawa Poboru

Akcjonariusze Banku według stanu na koniec dnia 6 października 2009 r. (Dzień Prawa Poboru) otrzymają jedno Jednostkowe Prawo Poboru za każdą jedną posiadaną akcję.

Prawa Poboru otrzymane przez dotychczasowych akcjonariuszy zostaną zarejestrowane jako Jednostkowe Prawa Poboru na ich rachunkach papierów wartościowych lub na Rachunku Sponsora Emisji.

Liczba Akcji Oferowanych, do których objęcia z pierwszeństwem uprawnień będzie Prawo Poboru

Liczba Akcji Oferowanych, do których objęcia z pierwszeństwem uprawnień będzie jedno Jednostkowe Prawo Poboru, zależy od ostatecznej liczby Akcji Oferowanych, jaka zostanie zaoferowana do objęcia. Przykładowo, jeżeli Zarząd za zgodą Rady Nadzorczej i w uzgodnieniu ze Współprowadzającymi Księgę Popytu zdecyduje się zaoferować maksymalną liczbę Akcji Oferowanych, to jest 300.000.000 Akcji Oferowanych, każde jedno posiadane Jednostkowe Prawo Poboru uprawniać będzie do objęcia z pierwszeństwem 0,3 Akcji Oferowanej, a tym samym więcej posiadanych Jednostkowych Praw Poboru uprawniać będzie do objęcia z pierwszeństwem odpowiedniej wielokrotności 0,3 Akcji Oferowanej. W żadnym przypadku nie będzie możliwe objęcie z pierwszeństwem niecałkowitej liczby Akcji Oferowanych.

Obrót Jednostkowymi Prawami Poboru

Obrót Jednostkowymi Prawami Poboru odbywać się będzie zgodnie z regulacjami GPW. Intencją Emitenta jest, aby obrót Jednostkowymi Prawami Poboru rozpoczął się po Dniu Prawa Poboru (czyli 7 października 2009 r.) oraz trwał do trzeciego dnia sesyjnego poprzedzającego zamknięcie subskrypcji, czyli do 15 października 2009 r. Niezależnie od tego obrót Jednostkowymi Prawami Poboru może mieć miejsce także w drodze czynności cywilnoprawnych zawieranych poza rynkiem regulowanym.

Niewykonane Jednostkowe Prawo Poboru wygaśnie wraz z zakończeniem przyjmowania zapisów na Akcje Oferowane. Osoba, której ono przysługiwało, nie będzie uprawniona do jakichkolwiek świadczeń w jego miejsce.

Osoby uprawnione do zapisania się na Akcje Oferowane w wykonaniu Prawa Poboru oraz do Zapisów Dodatkowych

Osobami uprawnionymi do zapisania się na Akcje Oferowane w wykonaniu Prawa Poboru są:

- osoby, które posiadały akcje na koniec Dnia Prawa Poboru i które nie dokonały zbycia Jednostkowych Praw Poboru do momentu złożenia zapisu na Akcje Oferowane,
- osoby, które nabyły Jednostkowe Prawa Poboru i nie dokonały ich zbycia do momentu złożenia zapisu na Akcje Oferowane.

Osoby uprawnione do zapisania się na Akcje Oferowane w wykonaniu Prawa Poboru mogą złożyć zapis maksymalnie na liczbę Akcji Oferowanych wynikających z posiadanych Jednostkowych Praw Poboru. W przypadku, gdy liczba Akcji Oferowanych, co do których danej osobie przysługuje pierwszeństwo ich objęcia na podstawie posiadanych przez nią Jednostkowych Praw Poboru, jest liczbą niecałkowitą, osoba ta może zapisać się maksymalnie na liczbę Akcji Oferowanych wynikającą z zaokrąglenia liczby Akcji Oferowanych, co do których przysługuje jej pierwszeństwo ich objęcia, w dół do najbliższej liczby całkowitej. Niezależnie od tego zaokrąglenia, wykorzystane przy takim zapisie każde Jednostkowe Prawo Poboru jest uważane za wykonane w całości.

W powyższych granicach dopuszczalne jest złożenie przez jedną osobę uprawnioną wielu zapisów w wykonaniu Prawa Poboru. Minimalną wielkością zapisu w wykonaniu Prawa Poboru jest 1 Akcja Oferowana.

Osobami uprawnionymi do złożenia zapisu dodatkowego („Zapis Dodatkowy”) w terminie wykonania Prawa Poboru są osoby, które były akcjonariuszami na koniec Dnia Prawa Poboru. Nie mogą natomiast złożyć Zapisu Dodatkowego osoby, które nie były akcjonariuszami Banku na koniec Dnia Prawa Poboru, a które nabyły Jednostkowe Prawa Poboru. Osoby te mogą jedynie złożyć zapis w ramach wykonania Prawa Poboru.

Skuteczność Zapisu Dodatkowego nie zależy od złożenia przez daną osobę zapisu w wykonaniu Prawa Poboru.

Zapis Dodatkowy nie może być większy niż wielkość Oferty. W powyższych granicach dopuszczalne jest złożenie wielu Zapisów Dodatkowych. Minimalną wielkością Zapisu Dodatkowego jest 1 Akcja Oferowana.

Zapis na Akcje Oferowane złożony przez osobę nieuprawnioną jest bezskuteczny. Zapis złożony na liczbę Akcji Oferowanych większą niż wynikająca z zasad opisanych powyżej jest bezskuteczny w części przekraczającej tę liczbę.

Miejsce przyjmowania zapisów w wykonaniu Prawa Poboru oraz Zapisów Dodatkowych

Osoby uprawnione do zapisania się na Akcje Oferowane w wykonaniu Prawa Poboru mogą dokonywać zapisów na Akcje Oferowane w domach maklerskich lub bankach prowadzących rachunki papierów wartościowych, na których mają zapisane Jednostkowe Prawa Poboru. W przypadku osób uprawnionych posiadających Jednostkowe Prawa Poboru zapisane na rachunkach papierów wartościowych prowadzonych przez banki powiernicze zapisy na Akcje Oferowane mogą być składane zgodnie z zasadami składania zleceń przez klientów banku powierniczego.

Osoby uprawnione do złożenia Zapisów Dodatkowych mogą składać zapisy na Akcje Oferowane w domach maklerskich lub bankach prowadzących rachunki papierów wartościowych, w których na rachunkach papierów wartościowych miały zapisane Akcje Istniejące na koniec Dnia Prawa Poboru.

W przypadku osób, które w chwili składania zapisu na Akcje Oferowane w wykonaniu Prawa Poboru posiadają Jednostkowe Prawa Poboru zapisane na Rachunku Sponsora Emisji, mogą składać zapisy w wykonaniu Prawa Poboru w punktach obsługi klienta Oferującego oraz w wybranych oddziałach Banku. Wykaz punktów obsługi klienta Oferującego oraz wybranych oddziałów Banku, dostępny będzie na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl) oraz Oferującego (www.dm.pkobp.pl).

Osoby uprawnione do złożenia Zapisów Dodatkowych, które na koniec Dnia Prawa Poboru miały zapisane Akcje Istniejące na Rachunku Sponsora Emisji, mogą składać zapisy na Akcje Oferowane w ramach Zapisu Dodatkowego w punktach obsługi klienta Oferującego oraz w wybranych oddziałach Banku. Wykaz punktów obsługi klienta Oferującego oraz wybranych oddziałów Banku dostępny będzie na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl) oraz Oferującego (www.dm.pkobp.pl).

Funkcję sponsora emisji dla akcji Banku pełni Oferujący. Zalecany jest uprzedni kontakt z punktami obsługi klienta Oferującego oraz wskazanymi oddziałami Banku w celu uzgodnienia miejsca i sposobu złożenia zapisu na Akcje Oferowane oraz sposobu dokonania wpłaty na Akcje Oferowane.

Przyjmowanie zapisów w wykonaniu Prawa Poboru oraz Zapisów Dodatkowych nie jest ograniczone do Oferującego.

Sposób składania zapisów w wykonaniu Prawa Poboru oraz Zapisów Dodatkowych

Zapis na Akcje Oferowane w wykonaniu Prawa Poboru oraz Zapis Dodatkowy składane są na oddzielnych formularzach, każdorazowo w trzech egzemplarzach. Wzór formularza zapisu na Akcje Oferowane w wykonaniu Prawa Poboru oraz wzór formularza Zapisu Dodatkowego będą dostępne na stronie internetowej Banku: www.pkobp.pl oraz Oferującego: www.dm.pkobp.pl.

Zapis złożony poza formularzem oraz zapis, który nie zawiera wszystkich danych wymaganych przez formularz, jest nieważny. Dodatkowe postanowienia nie przewidziane w formularzu nie wywołują skutków prawnych. Nieważny jest również zapis dokonany pod warunkiem lub z zastrzeżeniem terminu. Wszelkie konsekwencje wynikające z niewłaściwego wypełnienia formularzy zapisu na Akcje Oferowane ponosi subskrybent.

Na dowód przyjęcia zapisu składający zapis otrzyma jeden egzemplarz wypełnionego i podpisanego formularza zapisu, a w przypadku złożenia zapisu za pośrednictwem internetu, telefonu, faksu lub za pomocą innych środków technicznych, jeżeli taką możliwość dopuszczają regulaminy biur maklerskich i banków prowadzących rachunki papierów wartościowych przyjmujących zapisy, otrzyma potwierdzenie przyjęcia zapisu w sposób i w formie określonej w tych regulaminach.

Składając zapis na Akcje Oferowane w wykonaniu Prawa Poboru lub Zapis Dodatkowy, inwestor nie składa dyspozycji deponowania, gdyż po wykonaniu posiadanych Jednostkowych Praw Poboru przydzielone Akcje Oferowane zostają zapisane na rachunku, z którego wykonane zostały Jednostkowe Prawa Poboru.

Rodzaj, treść i forma dokumentów wymaganych podczas składania zapisu na Akcje Oferowane w wykonaniu Prawa Poboru lub Zapisów Dodatkowych oraz zasady działania przez pełnomocnika powinny być zgodne z procedurami domu maklerskiego lub banku prowadzącego rachunki papierów wartościowych przyjmującego zapis.

W poszczególnych domach maklerskich lub bankach prowadzących rachunki papierów wartościowych udzielane będą techniczne informacje dotyczące składania zapisów oraz dostępne będą formularze zapisów.

Możliwe jest składanie zapisów na Akcje Oferowane lub Zapisów Dodatkowych za pośrednictwem internetu, telefonu, faksu i za pomocą innych środków technicznych, jeżeli taką możliwość dopuszczają regulaminy biur maklerskich i banków prowadzących rachunki papierów wartościowych przyjmujących zapisy.

W przypadku osób, które w chwili składania zapisu na Akcje Oferowane w wykonaniu Prawa Poboru posiadają Jednostkowe Prawa Poboru zapisane na Rachunku Sponsora Emisji, zapis może być złożony wyłącznie w punktach obsługi klienta Oferującego oraz w wybranych oddziałach Banku, których wykaz dostępny będzie na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl) oraz Oferującego (www.dm.pkobp.pl).

Osoby uprawnione do złożenia Zapisów Dodatkowych, które na koniec Dnia Prawa Poboru miały zapisane Akcje Istniejące na Rachunku Sponsora Emisji, mogą składać zapisy na Akcje Oferowane w ramach Zapisu Dodatkowego w punktach obsługi klienta Oferującego oraz

w wybranych oddziałach Banku. Wykaz punktów obsługi klienta Oferującego oraz wybranych oddziałów Banku, dostępny będzie na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl) oraz Oferującego (www.dm.pkobp.pl).

Zalecany jest uprzedni kontakt z punktami obsługi klienta Oferującego oraz wskazanymi oddziałami Banku w celu uzgodnienia miejsca i sposobu złożenia zapisu na Akcje Oferowane oraz sposobu dokonania wpłaty na Akcje Oferowane.

Opłacenie zapisów w wykonaniu Prawa Poboru oraz Zapisów Dodatkowych oraz skutki braku opłacenia zapisu

Zapisy na Akcje Oferowane w wykonaniu Prawa Poboru oraz Zapisy Dodatkowe powinny zostać opłacone w kwocie wynikającej z iloczynu liczby Akcji Oferowanych objętych danym zapisem i ich Ceny Emisyjnej. Powinno to nastąpić najpóźniej wraz z dokonaniem zapisu.

Wpłata na Akcje Oferowane powinna zostać dokonana w środkach pieniężnych, w walucie polskiej, w sposób akceptowany przez dom maklerski lub bank prowadzący rachunki papierów wartościowych przyjmujący zapis.

W przypadku wpłaty na Akcje Oferowane przelewem (jeżeli taki sposób dokonania wpłaty na Akcje Oferowane jest akceptowany przez dany dom maklerski lub bank prowadzący rachunki papierów wartościowych) za termin dokonania wpłaty przyjmuje się datę wpływu pełnej kwoty środków na właściwy rachunek domu maklerskiego lub banku prowadzącego rachunki papierów wartościowych przyjmującego zapis. Osoby zamierzające dokonać wpłaty na Akcje Oferowane przelewem powinny skontaktować się z domem maklerskim lub bankiem prowadzącym rachunki papierów wartościowych, w którym zamierzają złożyć zapis, w celu ustalenia numeru właściwego rachunku bankowego. Zwraca się uwagę takim subskrybentom, że ponoszą oni wyłączne ryzyko terminów realizacji przelewów dokonywanych w celu opłacenia zapisu.

W przypadku osób uprawnionych posiadających Jednostkowe Prawa Poboru zapisane na rachunkach papierów wartościowych prowadzonych przez banki powiernicze, zapisy na Akcje Oferowane powinny być opłacone zgodnie z zasadami opłacania zleceń przez klientów banku powiernika.

Wpłaty na Akcje Oferowane nie podlegają oprocentowaniu.

Niedokonanie wpłaty na Akcje Oferowane skutkuje brakiem możliwości złożenia zapisu, a w razie jego złożenia, bezskutecznością takiego zapisu w zakresie Akcji Oferowanych, na jakich pełne opłacenie nie wystarczyła dokonana wpłata po odjęciu ewentualnych opłat i prowizji.

Objętość akcji nieobjętych w wykonaniu Prawa Poboru oraz Zapisów Dodatkowych

Akcje Oferowane nieobjęte zapisami składanymi w wykonaniu Prawa Poboru oraz Zapisami Dodatkowymi Zarząd przydzieli inwestorom, którzy złożą zapisy wyłącznie na zaproszenie Zarządu. Przez inwestorów tych rozumie się również podmioty zabezpieczające powodzenie Oferty w razie zawarcia odpowiednich umów przez Bank. Akcje Oferowane mogą zostać zaofertowane po cenie nie niższej niż Cena Emisyjna.

Zapisy na Akcje Oferowane nieobjęte zapisami składanymi w wykonaniu Prawa Poboru i Zapisami Dodatkowymi będą przyjmowane u Oferującego w terminie wskazanym w zaproszeniu Zarządu lub w braku wskazania takiego terminu w tym zaproszeniu najpóźniej w terminie określonym w harmonogramie jako dzień zakończenia przyjmowania zapisów na Akcje Oferowane nieobjęte w wykonaniu Prawa Poboru lub Zapisów Dodatkowych.

Inwestor składający zapis na Akcje Oferowane nieobjęte zapisami składanymi w wykonaniu Prawa Poboru lub Zapisami Dodatkowymi musi złożyć zapis na co najmniej 1 Akcję Oferowaną i nie więcej niż na liczbę Akcji Oferowanych wskazaną w zaproszeniu do złożenia zapisu wystosowanym przez Zarząd. W przypadku złożenia zapisu na większą liczbę Akcji Oferowanych niż liczba Akcji Oferowanych wskazana w zaproszeniu zapis taki będzie traktowany jako zapis na liczbę Akcji Oferowanych wskazaną w zaproszeniu.

Inwestor składający zapis na Akcje Oferowane nieobjęte zapisami składanymi w wykonaniu Prawa Poboru i Zapisami Dodatkowymi zobowiązany jest złożyć nieodwołalną dyspozycję deponowania Akcji Oferowanych, która umożliwi zapisanie na rachunku papierów wartościowych inwestora Akcji Oferowanych, które zostaną mu przydzielone. Dyspozycja deponowania złożona przez inwestora nie może być zmieniona. Złożenie dyspozycji deponowania Akcji Oferowanych jest tożsame ze złożeniem dyspozycji deponowania Praw do Akcji. Brak dyspozycji deponowania Akcji Oferowanych będzie skutkował odmową przyjęcia zapisu. Zapis na Akcje Oferowane nieobjęte zapisami składanymi w wykonaniu Prawa Poboru i Zapisami Dodatkowymi składany jest na formularzu, w trzech egzemplarzach. Rodzaj, treść i forma dokumentów wymaganych podczas składania zapisu na Akcje Oferowane nieobjęte zapisami składanymi w wykonaniu Prawa Poboru i Zapisami Dodatkowymi oraz zasady działania przez pełnomocnika powinny być zgodne z procedurami Oferującego.

Zapis złożony poza formularzem oraz zapis, który nie zawiera wszystkich danych wymaganych przez formularz, jest nieważny. Dodatkowe postanowienia nie przewidziane w formularzu nie wywołują skutków prawnych. Nieważny jest również zapis dokonany pod warunkiem lub z zastrzeżeniem terminu. Wszelkie konsekwencje wynikające z niewłaściwego wypełnienia formularza zapisu na Akcje Oferowane ponosi subskrybent.

Na dowód przyjęcia zapisu osoba uprawniona otrzyma jeden egzemplarz wypełnionego i podpisanego formularza zapisu.

Opłacenie zapisów składanych na Akcje Oferowane nieobjęte zapisami składanymi w wykonaniu Prawa Poboru i Zapisami Dodatkowymi oraz skutki braku opłacenia zapisu

Zapisy na Akcje Oferowane nieobjęte zapisami składanymi w wykonaniu Prawa Poboru i Zapisami Dodatkowymi powinny zostać opłacone w kwocie wynikającej z iloczynu liczby Akcji Oferowanych objętych danym zapisem i ich ceny emisyjnej (która nie będzie niższa niż Cena Emisyjna). Powinno to nastąpić najpóźniej w ostatnim dniu przyjmowania zapisów na Akcje Oferowane nieobjęte zapisami składanymi

w wykonaniu Prawa Poboru i Zapisami Dodatkowymi. Niedokonanie wpłaty na Akcje Oferowane skutkuje bezskutecznością zapisu w zakresie Akcji Oferowanych, na jakich pełne opłacenie nie wystarczyła dokonana wpłata.

Wpłata na Akcje Oferowane powinna zostać dokonana w środkach pieniężnych, w walucie polskiej, przelewem na rachunek wskazany przez Oferującego.

Za termin dokonania wpłaty przyjmuje się datę wpływu pełnej kwoty środków na rachunek Oferującego. Zwraca się uwagę subskrybentom, że ponoszą oni wyłączne ryzyko terminów realizacji przelewów dokonywanych w celu opłacenia zapisu.

Wpłaty na Akcje Oferowane nie podlegają oprocentowaniu.

Wiążący charakter zapisu

Złożony zapis jest nieodwołalny. Osoba składająca zapis jest nim związana do dnia zapisania przydzielonych jej Akcji Oferowanych na jej rachunku papierów wartościowych, chyba że wcześniej zostanie ogłoszone odstąpienie od Oferty lub niedojście emisji do skutku.

Osoba, która złożyła zapis, może uchylić się od skutków prawnych złożonego zapisu na warunkach określonych w art. 51a Ustawy o Ofercie Publicznej, a więc w przypadku udostępnienia do publicznej wiadomości po rozpoczęciu subskrypcji aneksu do niniejszego Prospektu, jeżeli osoba taka złożyła zapis przed jego udostępnieniem. Uchylenie następuje przez oświadczenie na piśmie złożone w dowolnym punkcie obsługi klienta domu maklerskiego, banku prowadzącego rachunki papierów wartościowych lub Banku, w których złożyły zapis w wykonaniu Prawa Poboru lub Zapis Dodatkowy w terminie dwóch Dni Roboczych od dnia udostępnienia aneksu. Prawo uchylenia się od skutków prawnych złożonego zapisu nie dotyczy przypadków, gdy aneks do niniejszego Prospektu jest udostępniany w związku z błędami w treści Prospektu, o których Bank powziął wiadomość po dokonaniu przydziału papierów wartościowych, lub czynnikami, które zaistniały lub o których Bank powziął wiadomość po dokonaniu przydziału papierów wartościowych. Bank może dokonać przydziału papierów wartościowych nie wcześniej niż po upływie terminu do uchylenia się przez inwestora od skutków prawnych złożonego zapisu.

Ponadto zgodnie z art. 54 ust. 1 pkt 3 Ustawy o Ofercie Publicznej osobie, która złożyła zapis przed przekazaniem do publicznej wiadomości informacji o ostatecznej cenie lub liczbie oferowanych papierów wartościowych, przysługuje uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych złożonego zapisu przez złożenie w dowolnym punkcie obsługi klienta domu maklerskiego, banku prowadzącego rachunki papierów wartościowych lub Banku, w których złożyły zapis w wykonaniu Prawa Poboru lub Zapis Dodatkowy oświadczenia na piśmie w terminie dwóch Dni Roboczych od przekazania do wiadomości publicznej tej informacji. Należy jednak zauważyć, że zgodnie z harmonogramem Oferty nie przewiduje się, aby rozpoczęcie przyjmowania zapisów nastąpiło przed przekazaniem do publicznej wiadomości informacji o ostatecznej cenie oraz liczbie oferowanych Akcji Oferowanych. Dlatego też nie przewiduje się, aby w przypadku Oferty inwestorom przysługiwało uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych złożonego zapisu na podstawie art. 54 ust. 1 pkt 3 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Zwrot wpłat na Akcje Oferowane dokonanych na zapisy, co do których uchylono się od skutków swojego oświadczenia woli, nastąpi zgodnie z dyspozycją wskazaną przez subskrybenta w formularzu zapisu, w terminie 14 dni od dnia złożenia oświadczenia o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli. Zwrot wpłat nastąpi bez jakichkolwiek odsetek, odszkodowań lub zwrotu wydatków, w tym kosztów poniesionych przez subskrybenta w związku z subskrybowaniem Akcji Oferowanych lub ceny nabycia Jednostkowych Praw Poboru na rynku wtórnym.

Przydział Akcji Oferowanych

Osobom składającym zapisy na Akcje Oferowane w wykonaniu Prawa Poboru przydzielona zostanie pełna liczba Akcji Oferowanych wynikająca ze skutecznie złożonego przez nich i w pełni opłaconego zapisu.

W przypadku nieobjęcia zapisami złożonymi w wykonaniu Prawa Poboru wszystkich Akcji Oferowanych, nieobjęte w ten sposób Akcje Oferowane zostaną przeznaczone na realizację skutecznie złożonych i w pełni opłaconych Zapisów Dodatkowych. Jeżeli Zapisy Dodatkowe opiewać będą na większą liczbę Akcji Oferowanych niż pozostająca do objęcia, zostanie dokonana proporcjonalna, w stosunku do wielkości Zapisów Dodatkowych, redukcja Zapisów Dodatkowych. Zaokrąglenia liczby przydzielanych Akcji Oferowanych będą dokonywane w dół do najbliższej liczby całkowitej. Akcje Oferowane nie przyznane w wyniku zaokrągleń zostaną przydzielone kolejno subskrybentom, którzy dokonali zapisów na największą liczbę Akcji Oferowanych, a w przypadku równych zapisów o przydziale zadecyduje losowanie. W każdym wypadku na żaden Zapis Dodatkowy nie zostanie dokonany przydział większej liczby Akcji Oferowanych aniżeli objęta tym zapisem.

Akcje Oferowane nieobjęte w wykonaniu Prawa Poboru oraz w ramach Zapisów Dodatkowych zostaną przydzielone według własnego uznania Zarządu, wyłącznie w odpowiedzi na skutecznie złożone i w pełni opłacone zapisy, dokonane w odpowiedzi na zaproszenie Zarządu. W razie zawarcia umowy o gwarantowanie emisji przez Bank Zarząd zaprosi do składania zapisów i przydzieli Akcje Oferowane inwestorom wskazanym przez podmioty zabezpieczające powodzenie Oferty lub tym podmiotom zabezpieczającym powodzenie Oferty, w braku takich wskazanych inwestorów lub jeśli podmioty zabezpieczające powodzenie Oferty zdecydują się złożyć zapisy na Akcje Oferowane bezpośrednio w całości lub części (zob. „Subemisja, stabilizacja i umowne ograniczenie zbywalności akcji”).

Zawiadomienia o przydziale zostaną przesłane do subskrybentów zgodnie z procedurami domów maklerskich lub banków prowadzących rachunki papierów wartościowych przyjmujących zapisy. Ponadto informacja o przydziale zostanie podana do publicznej wiadomości w drodze raportu bieżącego w trybie art. 56 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Zasady zwrotu środków

Rozliczenie Oferty nastąpi za pośrednictwem KDPW. Nie dotyczy to jedynie rozliczenia Oferty w zakresie zapisów na Akcje Oferowane nieobjęte w wykonaniu Prawa Poboru oraz Zapisów Dodatkowych w przypadku, gdyby emisja nie doszła do skutku przed dopuszczeniem Praw do Akcji do obrotu na GPW, w którym to przypadku rozliczenie nastąpi za pośrednictwem Oferującego.

Zwrot środków pieniężnych osobom, którym nie przydzielono Akcji Oferowanych lub których zapisy zostały zredukowane, zostanie dokonany zgodnie z dyspozycją wskazaną przez subskrybenta w formularzu zapisu, w terminie 14 dni od dnia przydziału. W przypadku niedojścia emisji do skutku zwrot wpłat nastąpi w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia o niedojściu emisji do skutku. W przypadku odstąpienia od Oferty przez Bank, zwrot wpłat nastąpi w terminie 14 dni od dnia opublikowania raportu bieżącego o odstąpieniu od Oferty w trybie art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej. Zwrot nadpłat i wpłat nastąpi bez jakichkolwiek odsetek, odszkodowań lub zwrotu wydatków, w tym kosztów poniesionych przez subskrybenta w związku z subskrybowaniem Akcji Oferowanych lub ceny nabycia Jednostkowych Praw Poboru na rynku wtórnym.

W przypadku niedojścia do skutku emisji po dopuszczeniu Praw do Akcji do obrotu na GPW zwrot wpłat dokonany zostanie na rzecz inwestorów, na których kontach będą zapisane Prawa do Akcji w dniu rozliczenia transakcji dokonanych w ostatnim dniu notowań Praw do Akcji. Kwota zwracanych w tym przypadku wpłat stanowić będzie iloczyn liczby PDA znajdujących się na rachunku papierów wartościowych inwestora oraz Ceny Emisyjnej jednej Akcji Oferowanej. W przypadku, gdy cena emisyjna Akcji Oferowanych nieobjętych w wykonaniu Prawa Poboru lub Zapisami Dodatkowymi będzie wyższa niż Cena Emisyjna, Bank wystąpi do zarządu GPW o objęcie Praw do Akcji Oferowanych nieobjętych w wykonaniu Prawa Poboru lub Zapisami Dodatkowymi odrębną linią notowań. W takim przypadku kwota zwracanych wpłat stanowić będzie iloczyn liczby praw do akcji znajdujących się na rachunku papierów wartościowych inwestora oraz ceny emisyjnej Akcji Oferowanych nieobjętych w wykonaniu Prawa Poboru lub Zapisami Dodatkowymi.

Dostarczenie Praw do Akcji i Akcji Oferowanych

Przed rozpoczęciem Oferty Bank złoży do KDPW wnioski o podjęcie uchwały przez Zarząd KDPW o warunkowej rejestracji Akcji Oferowanych i Praw do Akcji.

Niezwłocznie po zakończeniu przydziału Akcji Oferowanych Zarząd złoży do GPW wniosek o wprowadzenie do obrotu na rynku podstawowym GPW Praw do Akcji. W przypadku, gdy cena emisyjna Akcji Oferowanych nieobjętych w wykonaniu Prawa Poboru lub Zapisami Dodatkowymi będzie wyższa niż Cena Emisyjna, Bank wystąpi do zarządu GPW o objęcie Praw do Akcji Oferowanych nieobjętych w wykonaniu Prawa Poboru lub Zapisami Dodatkowymi odrębną linią notowań. Przewidujemy, że obrót Prawami do Akcji rozpocznie się około tygodnia po dokonaniu przydziału, przy czym termin ten nie zależy wyłącznie od Banku.

Po zarejestrowaniu Akcji Oferowanych w KDPW zostaną one zapisane na rachunkach inwestorów, w zamian za posiadane na rachunkach w tym dniu Prawa do Akcji. W zamian za każde jedno Prawo do Akcji na rachunku danego inwestora zapisana zostanie jedna Akcja Oferowana. Dzień wygaśnięcia Praw do Akcji będzie ostatnim dniem obrotu nimi na GPW. Począwszy od następnego dnia sesyjnego, notowane będą Akcje Oferowane.

Niezwłocznie po zakończeniu przydziału Akcji Oferowanych Zarząd złoży wniosek do sądu rejestrowego w sprawie rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego o Akcje Oferowane. Po rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego Zarząd złoży wniosek o wprowadzenie Akcji Oferowanych do obrotu na rynku podstawowym GPW. Przewiduje się, że obrót Akcjami Oferowanymi rozpocznie się około miesiąca od dokonania przydziału, przy czym termin ten nie zależy wyłącznie od Banku.

SUBEMISJA, STABILIZACJA I UMOWNE OGRANICZENIE ZBYWALNOŚCI AKCJI

Współprowadzący Księgę Popytu, Globalni Współkoordynatorzy, Krajowy Współprowadzący Księgę Popytu i Oferujący

Globalnymi Współkoordynatorami są Deutsche Bank AG, Oddział w Londynie i BofA Merrill Lynch.

Współprowadzającymi Księgę Popytu są Deutsche Bank AG, Oddział w Londynie, BofA Merrill Lynch i UniCredit CAIB Poland S.A.

Krajowym Współprowadzącym Księgę Popytu i Oferującym jest Dom Maklerski PKO BP.

Nazwa i adres agentów ds. płatności i podmiotów świadczących usługi depozytowe

Bank nie przewiduje korzystania z usług agentów ds. płatności. Akcje Oferowane zostaną zarejestrowane w systemie depozytowym prowadzonym przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. z siedzibą w Warszawie, ul. Książęca 4, 00-498 Warszawa.

Zabezpieczenie powodzenia emisji

Intencją Banku jest zawarcie umowy zabezpieczającej powodzenie Oferty. Zgodnie z Uchwałą o Podwyższeniu Zarząd jest upoważniony do zawarcia w uzgodnieniu z Radą Nadzorczą umów w celu zabezpieczenia powodzenia Oferty. Zawarcie umów o subemisję usługową lub inwestycyjną wymaga zgody Rady Nadzorczej.

Bank planuje zawrzeć ze Współprowadzającymi Księgę Popytu lub podmiotami z odpowiednich grup kapitałowych, do których należą Współprowadzący Księgę Popytu, lub ich podmiotami stowarzyszonymi umowę o gwarantowanie emisji („**Umowa Gwarantowania Emisji**”), w której na warunkach określonych w tej Umowie gwaranci zobowiążą się, każdy z osobna, do pozyskania subskrybentów na Akcje Oferowane z wyłączeniem Akcji Skarbu Państwa, jak zdefiniowano poniżej, a w razie gdyby to nie nastąpiło, samemu złożyć zapis na te akcje w liczbie nie większej niż ustalona w Umowie Gwarantowania Emisji i po ustalonej cenie emisyjnej (ang. *firm underwriting agreement*). Intencją Banku jest, żeby Umową Gwarantowania Emisji objęte było 48,76% liczby Akcji Oferowanych. Według najlepszej wiedzy Banku, na Dzień Zatwierdzenia Prospektu Skarb Państwa zamierza wykonać Prawa Poboru, które będą mu przysługiwały w Dniu Prawa Poboru („**Prawa Poboru Skarbu Państwa**”) bezpośrednio lub zbędzie te Prawa Poboru Skarbu Państwa wskazanemu przez siebie podmiotowi i spowoduje, że Prawa Poboru Skarbu Państwa zostaną przez Skarb Państwa lub tego nabywcę w całości wykonane, zaś Skarb Państwa lub wybrany przez Skarb Państwa podmiot, który nabydzie Prawa Poboru Skarbu Państwa, nabydzie w wyniku wykonania Praw Poboru Skarbu Państwa łącznie nie mniej niż 51,24% ogólnej liczby Akcji Oferowanych („**Akcje Skarbu Państwa**”) (zob. „*Znacznego akcjonariusz*”).

Bank spodziewa się, że Umowa Gwarantowania Emisji będzie przewidywała zwyczajowe, odzwierciedlające dominującą praktykę rynkową w zakresie międzynarodowych ofert podobnych do Oferty, warunki zawieszające dla zobowiązań gwarantów, w tym m.in. co do określonych zdarzeń siły wyższej i braku naruszeń oświadczeń i zapewnień ze strony Banku złożonych w Umowie Gwarantowania Emisji, a także będzie upoważniała strony do wypowiedzenia tej Umowy na warunkach odzwierciedlających dominującą praktykę rynkową w zakresie międzynarodowych ofert podobnych do Oferty.

Za usługi wykonane przez Współprowadzających Księgę Popytu w związku z Ofertą Bank zobowiązał się zapłacić wynagrodzenie stanowiące 1% łącznych wpływów brutto z emisji Akcji Oferowanych, z wyłączeniem Akcji Skarbu Państwa, przy założeniu, że wszystkie Akcje Skarbu Państwa zostaną nabyte przez Skarb Państwa lub wskazanego przez Skarb Państwa nabywcę Praw Poboru Skarbu Państwa oraz łączna liczba praw poboru wykonanych przez Skarb Państwa i podmioty przez Skarb Państwa wskazane nie będzie mniejsza niż liczba stanowiąca 51,24% łącznej liczby nowych akcji zaoferowanych w ramach Oferty. Ponadto Współprowadzącym Księgę Popytu będzie przysługiwał zwrot wydatków poniesionych w związku ze świadczeniem usług na rzecz Banku w łącznej kwocie nie większej niż 1.625.000 zł (powiększonej o podatek VAT, w przypadku, gdy będzie należny).

Bank planuje zawarcie Umowy Gwarantowania Emisji nie później niż do dnia ustalenia Ceny Emisyjnej, tj. nie później niż do dnia 1 października 2009 r. włącznie.

Informacja o zawarciu Umowy Gwarantowania Emisji zostanie podana do publicznej wiadomości w postaci raportu bieżącego w trybie art. 56 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Stabilizacja

Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu nie przewiduje się podejmowania działań stabilizacyjnych.

Lock-up

Przewiduje się, że nie później niż do dnia ustalenia Ceny Emisyjnej, tj. nie później niż do dnia 1 października 2009 r. włącznie, zostaną zawarte zwyczajowe w ofertach podobnych do Oferty umowy ograniczające zbywalność akcji Banku (*lock-up agreements*). Przewiduje się w szczególności, że w okresie 180 dni od zawarcia Umowy Gwarantowania Emisji, przy zachowaniu określonych wyjątków, bez uprzedniej pisemnej zgody Współprowadzających Księgę Popytu zarówno Bank, Skarb Państwa, jak i wskazany przez Skarb Państwa nabywca Praw Poboru Skarbu Państwa – odpowiednio – nie będą (a) bezpośrednio ani pośrednio oferować, a w przypadku Banku również emitować, a także zastawiać, sprzedawać, zawierać umów w sprawie sprzedaży, udzielać opcji ani zawierać umów w sprawie kupna, kupować opcji ani zawierać umów w sprawie sprzedaży lub udzielenia opcji, prawa lub warrantów na zakup albo zbycie lub sprzedaż akcji Banku

ani papierów wartościowych zamiennych lub inkorporujących inne prawo do nabycia akcji Banku ani też składać w odniesieniu do powyższego wniosków o zatwierdzenie prospektu lub innego dokumentu ofertowego na podstawie Ustawy o Ofercie Publicznej lub (b) zawierać transakcji *swap* lub innych umów lub transakcji przenoszących, w całości lub części, bezpośrednio lub pośrednio ekonomiczne konsekwencje własności akcji Banku, niezależnie od tego czy taki *swap* lub transakcja opisana w punktach (a) lub (b) powyżej ma zostać rozliczona poprzez dostarczenie akcji Banku lub wspomnianych innych papierów wartościowych, gotówki lub w inny sposób.

W przypadku, gdy w ocenie Banku wynikająca z negocjacji stron treść zawartej Umowy Gwarantowania Emisji lub umowy ograniczającej zbywalność akcji Banku lub zmiana terminu ich zawarcia stanowiłyby znaczący czynnik mogący wpłynąć na ocenę Akcji Oferowanych, informacja ta zostanie udostępniona do publicznej wiadomości w formie aneksu do niniejszego Prospektu zgodnie z art. 51 Ustawy o Ofercie Publicznej, o ile wymagać tego będą przepisy prawa. Osoby, które złożyły zapisy, będą w takim przypadku mogły uchylić się od skutków swojego oświadczenia woli w terminie dwóch Dni Roboczych od dnia udostępnienia aneksu do niniejszego Prospektu w trybie art. 51a Ustawy o Ofercie Publicznej.

OGRANICZENIA MOŻLIWOŚCI NABYWANIA AKCJI OFEROWANYCH

Oferta publiczna Akcji Oferowanych w Polsce

Prospekt został sporządzony wyłącznie na potrzeby Oferty przeprowadzanej w drodze oferty publicznej w rozumieniu art. 3 ust. 3 Ustawy o Ofercie Publicznej na terytorium Polski.

Promocja Oferty poza granicami Polski będzie przeprowadzana przez Współprowadzących Księgę Popytu w oparciu o Dokument Marketingowy sporządzony w angielskiej wersji językowej (ang. *Offering Memorandum*) skierowany do wybranych inwestorów instytucjonalnych poza Polską w trybie przewidzianym w Dyrektywie Prospektowej (w sposób, w jaki została ona wprowadzona w Państwach Członkowskich) dla zwolnienia z wymogu sporządzenia prospektu lub innego dokumentu ofertowego na potrzeby oferty akcji, zatwierdzonego przez właściwy organ lub zgłoszonego do właściwego organu i następnie opublikowanego. Ani Bank, ani Współprowadzący Księgę Popytu nie wyrazili ani nie wyrażą zgody na przeprowadzenie jakiegokolwiek oferty Akcji Oferowanych w drodze oferty publicznej w Polsce w inny sposób niż na podstawie Prospektu, za pośrednictwem jakiegokolwiek innego pośrednika finansowego.

Ani Bank, ani Współprowadzący Księgę Popytu nie podejmowali i nie będą podejmować w żadnej jurysdykcji poza Polską żadnych działań mających na celu umożliwienie przeprowadzenia oferty publicznej Akcji Oferowanych, czy też posiadanie lub rozpowszechnianie Prospektu bądź jakiegokolwiek innego materiału ofertowego dotyczącego Banku, Praw Poboru lub Akcji Oferowanych, w żadnej jurysdykcji, gdzie wymagane jest podjęcie takich działań. W związku z tym Prawa Poboru i Akcje Oferowane nie mogą być przedmiotem bezpośredniej lub pośredniej oferty lub sprzedaży, a Prospekt nie może być rozpowszechniany ani publikowany na lub z terytorium jakiegokolwiek kraju lub jurysdykcji, inaczej niż z zachowaniem wszelkich stosownych zasad i regulacji właściwych dla danego kraju lub jurysdykcji.

W niektórych jurysdykcjach rozpowszechnianie Dokumentu Marketingowego oraz promocja Oferty mogą podlegać ograniczeniom prawnym. Osoby posiadające Dokument Marketingowy powinny więc zapoznać się z wszelkimi ograniczeniami tego rodzaju, przestrzegać takich ograniczeń oraz zasad przeprowadzania ograniczonych działań promocyjnych w związku z Ofertą, uwzględniając ograniczenia przedstawione poniżej. Nieprzestrzeganie tych ograniczeń może stanowić naruszenie przepisów regulujących obrót papierami wartościowymi obowiązującymi w danej jurysdykcji.

Prospekt nie stanowi oferty objęcia ani nabycia jakichkolwiek papierów wartościowych opisanych w Prospekcie, adresowanej do jakiegokolwiek osoby w jakiegokolwiek jurysdykcji, jeżeli w takiej jurysdykcji składanie takiej osobie takiej oferty lub nakłanianie jej do nabycia akcji jest niezgodne z prawem.

Europejski Obszar Gospodarczy

Prospekt został zatwierdzony przez KNF, organ nadzoru nad rynkiem kapitałowym na terytorium Polski. Jednak każdy ze Współprowadzących Księgę Popytu oświadczył i zapewnił, że w żadnym państwie należącym do EOG, które wprowadziło postanowienia Dyrektywy Prospektowej (każde z nich zwane dalej osobno „**Odpowiednim Państwem Członkowskim**”), nie prowadził ani nie będzie prowadził publicznej oferty Akcji Oferowanych. Jednakże Współprowadzący Księgę Popytu mogą dokonywać promocji Oferty w danym Odpowiednim Państwie Członkowskim w oparciu o Dokument Marketingowy w ramach następujących zwolnień w trybie Dyrektywy Prospektowej, jeżeli zwolnienia te zostały implementowane w danym Odpowiednim Państwie Członkowskim:

- promocja Oferty kierowana będzie do osób prawnych uprawnionych do prowadzenia działalności na rynkach finansowych lub podlegających regulacjom umożliwiającym im taką działalność oraz podmiotów niebędących podmiotami uprawnionymi do prowadzenia działalności na rynkach finansowych lub podlegających regulacjom umożliwiającym im taką działalność, których wyłącznym przedmiotem działalności jest inwestowanie w papiery wartościowe,
- promocja Oferty kierowana będzie do osób prawnych, które zgodnie z ich ostatnim rocznym lub skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym spełniają co najmniej dwa z poniższych kryteriów: (i) średnia liczba ich pracowników w poprzednim roku obrotowym wynosiła co najmniej 250 osób; (ii) suma bilansowa przekraczała 43.000.000 EUR; (iii) roczne obroty netto przekraczały 50.000.000 EUR,
- promocja Oferty kierowana będzie do mniej niż 100 osób fizycznych lub prawnych w danym Odpowiednim Państwie Członkowskim lub do mniej niż 100 osób fizycznych lub prawnych we wszystkich Państwach Członkowskich, w zależności od metody obliczeń przewidzianej w odpowiednich regulacjach prawnych takiego Odpowiedniego Państwa Członkowskiego, oraz
- promocja Oferty będzie podjęta we wszelkich innych okolicznościach podlegających przepisom art. 3(2) Dyrektywy Prospektowej,

pod warunkiem że (i) taka promocja Oferty nie będzie skutkować wymogiem opublikowania Prospektu przez Bank lub któregokolwiek ze Współprowadzących Księgę Popytu zgodnie z art. 3 Dyrektywy Prospektowej, oraz (ii) każda taka osoba fizyczna lub prawna („**Dozwolony Inwestor**”) nabędzie takie Akcje Oferowane w ramach Oferty przeprowadzonej wyłącznie na terytorium Polski zgodnie z zasadami przewidzianymi w Prospekcie na własny rachunek, bez zamiaru sprzedaży Akcji Oferowanych lub ich plasowania w którymkolwiek Odpowiednim Państwie Członkowskim (chyba że na rzecz innych Dozwolonych Inwestorów), albo na rachunek innych Dozwolonych Inwestorów lub (iii) Dozwolony Inwestor nabędzie takie Akcje Oferowane w ramach Oferty przeprowadzonej wyłącznie na terytorium Polski zgodnie z zasadami przewidzianymi w Prospekcie na rachunek innych osób bądź podmiotów, na rzecz których podejmuje decyzje inwestycyjne w ramach zarządzania cudzym pakietem papierów wartościowych na zlecenie.

Złożenie przez dowolnego inwestora z Odpowiedniego Państwa Członkowskiego zapisu na Akcje Oferowane na zasadach określonych w Prospekcie w ramach Oferty przeprowadzonej wyłącznie na terytorium Polski zostanie uznane za złożenie przez tego inwestora wobec Banku oraz Współprowadzących Księgę Popytu oświadczenia i zapewnienia, że taki inwestor jest Dozwołonym Inwestorem oraz że podporządkował się on wszelkim innym ograniczeniom mającym zastosowanie w takim Odpowiednim Państwie Członkowskim oraz że zapis został złożony przez takiego inwestora z zachowaniem zasad Oferty określonych w Prospekcie.

Zarówno Prospekt, jak i Dokument Marketingowy na potrzeby promocji Oferty nie zostały ani nie zostaną przedstawione do zatwierdzenia *Financial Services Authority* w Wielkiej Brytanii. Ponadto w Wielkiej Brytanii Dokument Marketingowy może być dystrybuowany wyłącznie wśród i adresowany wyłącznie do (a) osób posiadających zawodowe doświadczenie w kwestiach inwestycyjnych, o których mowa w art. 19(5) Zarządzenia w sprawie promocji finansowej z 2005 r. wydanego na podstawie brytyjskiej Ustawy o Rynkach i Usługach Finansowych (*Financial Services and Markets Act*) z 2000 r., ze zm. („Zarządzenie”) lub (b) podmiotów o znacznej wartości netto, o których mowa w art. 49(2)(a) – (d) Zarządzenia, lub (c) osób, którym można w inny zgodny z prawem, sposób przekazać Dokument Marketingowy (wszystkie takie osoby zwane są dalej „Właściwymi Osobami”).

W Państwie Członkowskim innym niż Wielka Brytania mogą obowiązywać dodatkowe zasady i przepisy (przyjęte w takim państwie lub jurysdykcji w obrębie EOG) odnoszące się do ograniczonych działań promocyjnych dotyczących Akcji Oferowanych lub rozpowszechniania bądź publikacji Dokumentu Marketingowego. Osoby posiadające Dokument Marketingowy powinny zapoznać się z wszelkimi tego rodzaju ograniczeniami dotyczącymi rozpowszechniania Dokumentu Marketingowego oraz ograniczonych działań promocyjnych w odniesieniu do Akcji Oferowanych obowiązującymi w takim Państwie Członkowskim oraz ich przestrzegać.

Wielka Brytania

Promocja Oferty poza terytorium Polski będzie adresowana wyłącznie, a Dokument Marketingowy zostanie przekazany tylko, i będzie przeznaczony tylko, dla Właściwych Osób. Podmioty nie będące Właściwymi Osobami nie mogą podejmować żadnych decyzji w oparciu o Prospekt lub Dokument Marketingowy. Jakakolwiek inwestycja czy działalność inwestycyjna objęta Dokumentem Marketingowym jest dostępna w Wielkiej Brytanii jedynie dla Właściwych Osób, i działalność inwestycyjna będzie dokonywana wyłącznie przy udziale takich osób.

Stany Zjednoczone Ameryki

Akcje Oferowane ani inne papiery wartościowe Banku objęte Prospektem nie zostały i nie zostaną zarejestrowane zgodnie z Amerykańską Ustawą o Papierach Wartościowych i, poza niektórymi wyjątkami, nie mogą być oferowane lub sprzedawane w Stanach Zjednoczonych Ameryki, chyba że na podstawie zwolnienia od obowiązku rejestracji zgodnie z Amerykańską Ustawą o Papierach Wartościowych. Promocja Oferty będzie skierowana wyłącznie do (i) inwestorów poza Stanami Zjednoczonymi Ameryki na podstawie Regulacji S (ang. *Regulation S*), oraz (ii) kwalifikowanych nabywców instytucjonalnych (ang. *qualified institutional buyers*) w Stanach Zjednoczonych Ameryki, zgodnie z definicją zawartą w, i na warunkach określonych w, Przepisie 144A (ang. *Rule 144A*), albo na podstawie innego zwolnienia od obowiązku rejestracji, lub w drodze transakcji, które nie podlegają takiej rejestracji. Ponadto w ciągu 40 dni po rozpoczęciu Oferty jakiegokolwiek oferowanie bądź sprzedaż Akcji Oferowanych w Stanach Zjednoczonych Ameryki przez jakiegokolwiek pośrednika w obrocie papierami wartościowymi (niezależnie od tego, czy uczestniczył w Ofercie) może naruszać obowiązek rejestracji określony w Amerykańskiej Ustawie o Papierach Wartościowych, chyba że takie oferowanie i sprzedaż odbywa się na warunkach określonych w Przepisie 144A (ang. *Rule 144A*).

Kanada

Zarówno Prospekt, jak i Dokument Marketingowy nie jest i w żadnych okolicznościach nie ma być prospektem, ogłoszeniem lub ofertą publiczną dotyczącą papierów wartościowych omawianych w Prospekcie, w prowincjach lub terytoriach Kanady. Żadna komisja ds. papierów wartościowych ani też podobna instytucja w Kanadzie nie dokonała analizy ani nie wydała orzeczenia w związku z Prospektem lub Dokumentem Marketingowym ani nie wydała oceny papierów wartościowych opisywanych w Prospekcie, a wszelkie oświadczenia o odmiennej treści stanowią wykroczenie.

Japonia

Akcje Oferowane nie zostały i nie zostaną zarejestrowane zgodnie z japońską Ustawą o Obrocie Papierami Wartościowymi (Ustawa Nr 25 z 1948 r., ze zm.). Akcje Oferowane nie są i nie mogą być przedmiotem bezpośredniej ani pośredniej oferty lub sprzedaży na terytorium Japonii lub na rzecz rezydenta Japonii (który to termin obejmuje również spółki lub inne podmioty utworzone zgodnie z prawem Japonii), ani na rzecz innego podmiotu w celu dalszej bezpośredniej lub pośredniej oferty lub sprzedaży na terytorium Japonii lub na rzecz rezydenta Japonii, chyba że (i) na mocy zwolnienia z wymogów rejestracyjnych przewidzianych w japońskiej Ustawie o Obrocie Papierami Wartościowymi i zgodnie z wszystkimi pozostałymi przepisami tej ustawy, oraz (ii) zgodnie z wszystkimi innymi odnośnymi wymogami prawa Japonii.

RYNEK KAPITAŁOWY W POLSCE ORAZ OBOWIĄZKI ZWIĄZANE Z NABYWANIEM I ZBYWANIEM AKCJI

Informacje zawarte w niniejszym rozdziale mają charakter ogólny i opisują stan prawny na Dzień Zatwierdzenia Prospektu. W związku z powyższym inwestorzy powinni zapoznać się ze stosownymi regulacjami oraz zasięgnąć opinii własnego doradcy prawnego w zakresie przepisów prawnych związanych z nabywaniem, posiadaniem i zbywaniem Akcji Oferowanych, Praw do Akcji oraz Praw Poboru.

Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

Rynek giełdowy w Polsce jest prowadzony przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. GPW prowadzi działalności na podstawie przepisów prawa, w tym Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi, oraz wewnętrznych regulacji, w tym statutu GPW i Regulaminu Giełdy.

Rynek giełdowy prowadzony przez GPW jest rynkiem regulowanym w rozumieniu stosownych przepisów prawa wspólnotowego i Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi. Ponadto GPW organizuje i prowadzi Alternatywny System Obrotu, nie będący rynkiem regulowanym. W ramach rynku giełdowego prowadzonego przez GPW wyodrębniono rynek podstawowy (tzn. rynek oficjalnych notowań giełdowych) oraz rynek równoległy.

Według danych GPW, dostępnych na stronie internetowej GPW (www.gpw.pl) na dzień 25 września 2009 r. na GPW notowano akcje 375 spółek (z czego 25 jest spółkami zagranicznymi). Całkowita kapitalizacja rynkowa notowanych spółek wyniosła około 685,8 mld PLN.

Dematerializacja papierów wartościowych

Co do zasady, papiery wartościowe będące przedmiotem oferty publicznej na terytorium Polski lub podlegające dopuszczeniu do obrotu na rynku regulowanym w Polsce nie mają formy dokumentu od chwili ich zarejestrowania na podstawie umowy z KDPW – instytucją depozytowo-rozliczeniową w Polsce, tj. ich dematerializacji. Prawa ze zdematerializowanych papierów wartościowych powstają z chwilą ich zapisania po raz pierwszy na rachunku papierów wartościowych i przysługują osobie będącej posiadaczem tego rachunku. Umowa zobowiązująca do przeniesienia zdematerializowanych papierów wartościowych przenosi te papiery z chwilą dokonania odpowiedniego zapisu na rachunku papierów wartościowych.

Podmiot prowadzący rachunek papierów wartościowych, taki jak dom maklerski czy bank powierniczy, wystawia na żądanie jego posiadacza imienne świadectwo depozytowe, oddzielnie dla każdego rodzaju papierów wartościowych zapisanych na rachunku. Świadectwo potwierdza legitymację do realizacji uprawnień wynikających z papierów wartościowych wskazanych w jego treści, które nie są lub nie mogą być realizowane wyłącznie na podstawie zapisów na rachunku papierów wartościowych, z wyłączeniem prawa uczestnictwa w walnym zgromadzeniu. Świadectwo depozytowe może być wystawione przez domy maklerskie, banki prowadzące działalność maklerską, banki powiernicze, zagraniczne firmy inwestycyjne i zagraniczne osoby prawne prowadzące działalność maklerską na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w formie oddziału, KDPW oraz NBP – jeżeli oznaczenie tych rachunków pozwala na identyfikację osób, którym przysługują prawa z papierów wartościowych.

Od chwili wystawienia świadectwa papiery wartościowe w liczbie wskazanej w treści świadectwa nie mogą być przedmiotem obrotu do chwili utraty jego ważności albo zwrotu świadectwa wystawiającemu przed upływem terminu jego ważności. Na okres ten wystawiający dokonuje blokady odpowiedniej liczby papierów wartościowych na tym rachunku. Te same papiery wartościowe mogą być wskazane w treści kilku świadectw, pod warunkiem że cel wystawienia każdego ze świadectw jest odmienny. W takim przypadku w kolejnych świadectwach zamieszcza się również informację o dokonaniu blokady papierów wartościowych w związku z wcześniejszym wystawieniem innych świadectw.

Rozliczenie

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, wszystkie transakcje na rynku regulowanym GPW odbywają się na zasadzie płatności przy odbiorze (tzw. zasada *delivery vs payment*), a przeniesienie praw następuje w trzy dni po zawarciu transakcji. Co do zasady, każdy inwestor musi posiadać rachunek papierów wartościowych oraz rachunek gotówkowy w firmie inwestycyjnej lub podmiocie prowadzącym działalność powierniczą w Polsce, a każda firma inwestycyjna i podmiot prowadzący działalność powierniczą musi posiadać odpowiednie konta i rachunki w KDPW oraz rachunek gotówkowy w banku rozliczeniowym.

Zgodnie z regulacjami GPW oraz KDPW, KDPW jest obowiązany przeprowadzać, na podstawie listy transakcji (zbiory posesyjne) przekazanej przez GPW, rozliczenia zawartych przez członków GPW transakcji. Z kolei członkowie GPW koordynują rozliczenia dla klientów, na rachunek których przeprowadzono transakcje.

Organizacja obrotu papierami wartościowymi

Na Dzień Zatwierdzenia Prospektu sesje na GPW odbywają się regularnie od poniedziałku do piątku pomiędzy godz. 8:30–16:35 czasu warszawskiego, o ile zarząd Giełdy nie postanowi inaczej.

Oferty, w zależności od rynku notowań danych papierów wartościowych, są zgłaszane w systemie notowań ciągłych (rynek podstawowy) lub w systemie kursu jednolitego z jednokrotnym lub dwukrotnym określeniem kursu jednolitego (rynek równoległy). Dla dużych pakietów akcji możliwe są tak zwane transakcje pakietowe prowadzone poza systemem notowań ciągłych lub kursu jednolitego.

Informacje o kursie, wolumenie obrotów oraz wszelkich prawach szczególnych (prawie poboru, prawie do dywidendy) w odniesieniu do poszczególnych akcji dostępne są na oficjalnej stronie GPW (www.gpw.pl).

Prowizje maklerskie nie są w Polsce ustalane przez GPW ani inne organy regulacyjne. Zależą one od ogólnej wartości transakcji oraz domu maklerskiego, który ją realizuje.

Ustawy regulujące działanie rynku kapitałowego

Podstawowymi aktami prawnymi regulującymi polski rynek papierów wartościowych są trzy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.: (i) Ustawa o Ofercie Publicznej, (ii) Ustawa o Obrocie Instrumentami Finansowymi oraz (iii) Ustawa o Nadzorze nad Rynkiem Kapitałowym. Od dnia 19 września 2006 r. nadzór nad rynkiem kapitałowym jest ponadto regulowany przez Ustawę o Nadzorze Finansowym. Ponadto polski rynek kapitałowy funkcjonuje na zasadach określonych w rozporządzeniach do powyższych ustaw oraz w regulacjach wspólnotowych, które – tak jak rozporządzenia unijne – znajdują bezpośrednie zastosowanie w Polsce.

Organem nadzoru nad rynkiem kapitałowym w Polsce jest KNF.

Ustawa o Ofercie Publicznej – prawa i obowiązki związane z nabywaniem oraz zbywaniem znacznych pakietów akcji

Bank jest spółką publiczną w rozumieniu art. 4 pkt 20 Ustawy o Ofercie Publicznej. W związku z tym nabywanie i zbywanie Akcji podlega w szczególności obowiązkom wskazanym poniżej.

Obowiązek zawiadomienia KNF o nabyciu lub zbyciu akcji

Zgodnie z Ustawą o Ofercie Publicznej, każdy kto:

- osiągnął lub przekroczył 5%, 10%, 15%, 20%, 25%, 33%, 33¹/₃%, 50%, 75% albo 90% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej, albo
- posiadał co najmniej 5%, 10%, 15%, 20%, 25%, 33%, 33¹/₃%, 50%, 75% albo 90% ogólnej liczby głosów w tej spółce, a w wyniku zmniejszenia tego udziału osiągnął odpowiednio 5%, 10%, 15%, 20%, 25%, 33%, 33¹/₃%, 50%, 75% albo 90% lub mniej ogólnej liczby głosów,

– jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym KNF oraz tę spółkę publiczną, nie później niż w terminie czterech dni roboczych od dnia, w którym dowiedział się o zmianie udziału w ogólnej liczbie głosów lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się o niej dowiedzieć, a w przypadku zmiany wynikającej z nabycia akcji spółki publicznej w transakcji zawartej na rynku regulowanym – nie później niż w terminie sześciu dni sesyjnych od dnia zawarcia transakcji. Dniami sesyjnymi są dni sesyjne określone przez spółkę prowadzącą rynek regulowany (w przypadku Banku – GPW) w regulaminie, zgodnie z przepisami Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi oraz ogłoszone przez KNF w drodze publikacji na stronie internetowej.

Obowiązek dokonania zawiadomienia KNF oraz spółki publicznej powstaje również w przypadku:

- zmiany dotychczas posiadanego udziału ponad 10% ogólnej liczby głosów o co najmniej:
 - 2% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej, której akcje są dopuszczone do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych (na Dzień Zatwierdzenia Prospektu takim rynkiem jest rynek podstawowy GPW),
 - 5% ogólnej liczby głosów – w spółce publicznej, której akcje są dopuszczone do obrotu na innym rynku regulowanym niż rynek oficjalnych notowań giełdowych,
- zmiany dotychczas posiadanego udziału ponad 33% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej o co najmniej 1% ogólnej liczby głosów.

Obowiązek dokonania zawiadomienia, o którym mowa powyżej, nie powstaje w przypadku, gdy po rozliczeniu w depozycie papierów wartościowych kilku transakcji zawartych na rynku regulowanym w tym samym dniu zmiana udziału w ogólnej liczbie głosów w spółce publicznej na koniec dnia rozliczenia nie powoduje osiągnięcia lub przekroczenia progu ogólnej liczby głosów, z którym wiąże się powstanie tych obowiązków.

Zawiadomienie, o którym mowa powyżej, może być sporządzone w języku angielskim.

Po otrzymaniu zawiadomienia spółka publiczna ma obowiązek niezwłocznego przekazania otrzymanej informacji równocześnie do publicznej wiadomości, KNF oraz spółki prowadzącej rynek regulowany, na którym są notowane akcje tej spółki.

KNF może zwolnić spółkę publiczną z obowiązku przekazania informacji do publicznej wiadomości, jeżeli ujawnienie takich informacji mogłoby:

- zaszkodzić interesowi publicznemu, lub
- spowodować istotną szkodę dla interesów tej spółki – o ile brak odpowiedniej informacji nie spowoduje wprowadzenia w błąd ogółu inwestorów w zakresie oceny wartości papierów wartościowych.

Wezwania

Nabycie akcji uprawniających do wykonywania ponad 5% lub 10% ogólnej liczby głosów w danym okresie

Nabycie akcji spółki publicznej w liczbie powodującej zwiększenie udziału w ogólnej liczbie głosów o więcej niż:

- 10% ogólnej liczby głosów w okresie krótszym niż 60 dni przez podmiot, którego udział w ogólnej liczbie głosów w tej spółce wynosi mniej niż 33%,
- 5% ogólnej liczby głosów w okresie krótszym niż 12 miesięcy przez akcjonariusza, którego udział w ogólnej liczbie głosów w tej spółce wynosi co najmniej 33%,

– może nastąpić wyłącznie w wyniku ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę tych akcji w liczbie nie mniejszej niż odpowiednio 10% lub 5% ogólnej liczby głosów.

Przekroczenie progu 33% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej

Przekroczenie 33% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej może nastąpić wyłącznie w wyniku ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji tej spółki w liczbie zapewniającej osiągnięcie 66% ogólnej liczby głosów, z wyjątkiem przypadku, gdy przekroczenie 33% ogólnej liczby głosów ma nastąpić w wyniku ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę wszystkich pozostałych akcji spółki.

W przypadku, gdy przekroczenie progu 33% ogólnej liczby głosów nastąpiło w wyniku pośredniego nabycia akcji w ofercie publicznej lub w ramach wnoszenia ich do spółki jako wkładu niepieniężnego, połączenia lub podziału spółki, w wyniku zmiany statutu spółki, wygaśnięcia uprzywilejowania akcji lub zajścia innego niż czynność prawna zdarzenia prawnego, akcjonariusz lub podmiot, który pośrednio nabył akcje, jest obowiązany, w terminie trzech miesięcy od przekroczenia 33% ogólnej liczby głosów, do:

- ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji tej spółki w liczbie powodującej osiągnięcie 66% ogólnej liczby głosów, albo
- zbycia akcji w liczbie powodującej osiągnięcie nie więcej niż 33% ogólnej liczby głosów,

– chyba że w tym terminie udział akcjonariusza lub podmiotu, który pośrednio nabył akcje, w ogólnej liczbie głosów ulegnie zmniejszeniu do nie więcej niż 33% ogólnej liczby głosów, odpowiednio w wyniku podwyższenia kapitału zakładowego, zmiany statutu spółki lub wygaśnięcia uprzywilejowania jego akcji.

Jeżeli przekroczenie 33% ogólnej liczby głosów nastąpiło w wyniku dziedziczenia, obowiązek, o którym mowa powyżej, ma zastosowanie w przypadku, gdy po takim nabyciu akcji udział w ogólnej liczbie głosów uległ dalszemu zwiększeniu; termin wykonania tego obowiązku liczy się od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie powodujące zwiększenie udziału w ogólnej liczbie głosów.

Przekroczenie progu 66% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej

Przekroczenie 66% ogólnej liczby głosów w spółce publicznej może nastąpić wyłącznie w wyniku ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę wszystkich pozostałych akcji tej spółki.

W przypadku, gdy przekroczenie progu 66%, nastąpiło w wyniku pośredniego nabycia akcji, objęcia akcji nowej emisji, nabycia akcji w wyniku oferty publicznej lub w ramach wnoszenia ich do spółki jako wkładu niepieniężnego, połączenia lub podziału spółki, w wyniku zmiany statutu spółki, wygaśnięcia uprzywilejowania akcji lub zajścia innego niż czynność prawna zdarzenia prawnego, akcjonariusz lub podmiot, który pośrednio nabył akcje, jest obowiązany, w terminie trzech miesięcy od przekroczenia 66% ogólnej liczby głosów, do ogłoszenia wezwania do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę wszystkich pozostałych akcji tej spółki, chyba że w tym terminie udział akcjonariusza lub podmiotu, który pośrednio nabył akcje, w ogólnej liczbie głosów ulegnie zmniejszeniu do nie więcej niż 66% ogólnej liczby głosów, odpowiednio w wyniku podwyższenia kapitału zakładowego, zmiany statutu spółki lub wygaśnięcia uprzywilejowania jego akcji.

Zasady ogłaszania wezwania

Wezwanie jest ogłaszane i przeprowadzane za pośrednictwem podmiotu prowadzącego działalność maklerską na terytorium Polski, który jest obowiązany – nie później niż na 14 dni roboczych przed dniem rozpoczęcia przyjmowania zapisów – do równoczesnego zawiadomienia o zamiarze jego ogłoszenia KNF oraz spółki prowadzącej rynek regulowany, na którym notowane są dane akcje. Podmiot ten załącza do zawiadomienia treść wezwania. Następnie treść wezwania jest ogłaszana w co najmniej jednym dzienniku o zasięgu ogólnopolskim.

Ogłoszenie wezwania może nastąpić dopiero po ustanowieniu zabezpieczenia w wysokości nie mniejszej niż 100% wartości akcji, które mają być przedmiotem wezwania. Ustanowienie zabezpieczenia powinno być udokumentowane zaświadczeniem banku lub innej instytucji finansowej udzielającej zabezpieczenia lub pośredniczącej w jego udzieleniu.

Odstąpienie od ogłoszonego wezwania jest niedopuszczalne, chyba że po jego ogłoszeniu inny podmiot ogłosił wezwanie dotyczące tych samych akcji. Odstąpienie od wezwania ogłoszonego na wszystkie pozostałe akcje spółki publicznej jest dopuszczalne jedynie wtedy, gdy inny podmiot ogłosił wezwanie na wszystkie pozostałe akcje tej spółki po cenie nie niższej niż cena w tym wezwaniu.

Po otrzymaniu zawiadomienia o ogłoszeniu wezwania KNF może, najpóźniej na 3 dni robocze przed dniem rozpoczęcia przyjmowania zapisów, zgłosić żądanie wprowadzenia niezbędnych zmian lub uzupełnień w treści wezwania albo przekazania wyjaśnień dotyczących jego treści, w terminie określonym w żądaniu, nie krótszym niż 2 dni.

Rozpoczęcie przyjmowania zapisów w wezwaniu ulega wstrzymaniu do czasu dokonania czynności wskazanych w żądaniu, o którym mowa powyżej, przez podmiot obowiązany do ogłoszenia wezwania.

Po zakończeniu wezwania podmiot, który ogłosił wezwanie, jest obowiązany zawiadomić, w trybie, o którym mowa w art. 69 Ustawy o Ofercie Publicznej, o liczbie akcji nabytych w wezwaniu oraz procentowym udziale w ogólnej liczbie głosów osiągniętym w wyniku wezwania.

W okresie między dokonaniem zawiadomienia a zakończeniem wezwania podmiot obowiązany do ogłoszenia wezwania oraz podmioty od niego zależne lub wobec niego dominujące, lub podmioty będące stronami zawartego z nim porozumienia dotyczącego nabywania przez te podmioty akcji spółki publicznej lub zgodnego głosowania na walnym zgromadzeniu lub prowadzenia trwałej polityki wobec spółki:

- mogą nabywać akcje spółki, której dotyczy wezwanie, jedynie w ramach tego wezwania i w sposób w nim określony,
- nie mogą zbywać akcji spółki, której dotyczy wezwanie, ani zawierać umów, z których mógłby wynikać obowiązek zbycia przez nie tych akcji, w czasie trwania wezwania,
- nie mogą nabywać pośrednio akcji spółki publicznej, której dotyczy wezwanie.

Cena akcji w wezwaniu

W przypadku, gdy którekolwiek z akcji spółki są przedmiotem obrotu na rynku regulowanym, cena akcji proponowana w wezwaniu, nie może być niższa od:

- średniej ceny rynkowej z okresu 6 miesięcy poprzedzających ogłoszenie wezwania, w czasie których dokonywany był obrót tymi akcjami na rynku głównym, albo
- średniej ceny rynkowej z krótszego okresu – jeżeli obrót akcjami spółki był dokonywany na rynku głównym przez okres krótszy niż określony powyżej.

Cena akcji proponowana w wezwaniach nie może być również niższa od:

- najwyższej ceny, jaką za akcje będące przedmiotem wezwania podmiot obowiązany do jego ogłoszenia, podmioty od niego zależne lub wobec niego dominujące, lub podmioty będące stronami zawartego z nim porozumienia dotyczącego nabywania przez te podmioty akcji spółki publicznej lub zgodnego głosowania na walnym zgromadzeniu lub prowadzenia trwałej polityki wobec spółki, zapłaciły w okresie 12 miesięcy przed ogłoszeniem wezwania, albo
- najwyższej wartości rzeczy lub praw, które podmiot obowiązany do ogłoszenia wezwania lub podmioty, o których mowa powyżej, wydały w zamian za akcje będące przedmiotem wezwania, w okresie 12 miesięcy przed ogłoszeniem wezwania.

Cena akcji proponowana w wezwaniu do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę wszystkich pozostałych akcji spółki publicznej nie może być również niższa od średniej ceny rynkowej z okresu 3 miesięcy obrotu tymi akcjami na rynku regulowanym poprzedzających ogłoszenie wezwania.

W przypadku, gdy średnia cena rynkowa akcji, ustalona zgodnie z regułami wskazanymi powyżej, znacznie odbiega od wartości godziwej tych akcji z powodu:

- przyznania akcjonariuszom prawa poboru, prawa do dywidendy, prawa nabycia akcji spółki przejmującej w związku z podziałem spółki publicznej przez wydzielenie lub innych praw majątkowych związanych z posiadaniem akcji spółki publicznej,
- znacznego pogorszenia sytuacji finansowej lub majątkowej spółki na skutek zdarzeń lub okoliczności, których spółka nie mogła przewidzieć lub im zapobiec,
- zagrożenia spółki trwałą niewypłacalnością,

podmiot ogłaszający wezwanie może zwrócić się do KNF z wnioskiem o udzielenie zgody na zaproponowanie w wezwaniu ceny niespełniającej kryteriów, o których mowa powyżej. KNF może udzielić zgody, o ile proponowana cena nie jest niższa od wartości godziwej tych akcji, a ogłoszenie takiego wezwania nie naruszy uzasadnionego interesu akcjonariuszy.

W przypadku gdy nie jest możliwe ustalenie ceny zgodnie z zasadami wskazanymi powyżej albo w przypadku spółki, w stosunku do której otwarte zostało postępowanie układowe lub upadłościowe – nie może być niższa od ich wartości godziwej.

Cena proponowana w wezwaniu, o którym mowa w art. 72–74 Ustawy o Ofercie Publicznej, może być niższa od ceny ustalonej zgodnie z zasadami wskazanymi powyżej w odniesieniu do akcji stanowiących co najmniej 5% wszystkich akcji spółki, które będą nabyte w wezwaniu od oznaczonej osoby zgłaszającej się na wezwanie, jeżeli podmiot obowiązany do ogłoszenia wezwania i ta osoba tak postanowiły.

Przymusowy wykup akcji (squeeze out)

Akcjonariuszowi spółki publicznej, który samodzielnie lub wspólnie z podmiotami od niego zależnymi lub wobec niego dominującymi oraz podmiotami będącymi stronami zawartego z nim porozumienia w sprawie nabywania przez te podmioty akcji spółki publicznej lub zgodnego głosowania na walnym zgromadzeniu lub prowadzenia trwałej polityki wobec spółki, osiągnął lub przekroczył 90% ogólnej liczby

głosów w tej spółce, przysługuje, w terminie trzech miesięcy od osiągnięcia lub przekroczenia tego progu, prawo żądania od pozostałych akcjonariuszy sprzedaży wszystkich posiadanych przez nich akcji.

Cenę akcji podlegających przymusowemu wykupowi ustala się na zasadach określonych w przepisach Ustawy o Ofercie Publicznej odnoszących się do ustalania ceny akcji w wezwaniu – określonych w art. 79 ust. 1–3 Ustawy o Ofercie Publicznej, z zastrzeżeniem że jeśli osiągnięcie lub przekroczenie progu 90% ogólnej liczby głosów nastąpiło w wyniku ogłoszonego wezwania na sprzedaż lub zamianę wszystkich pozostałych akcji spółki, cena przymusowego wykupu nie może być niższa od ceny proponowanej w tym wezwaniu.

Przymusowy wykup jest ogłaszany i przeprowadzany za pośrednictwem podmiotu prowadzącego działalność maklerską na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, który jest obowiązany – nie później niż na 14 dni roboczych przed rozpoczęciem przymusowego wykupu – do równoczesnego zawiadomienia o zamiarze jego ogłoszenia KNF oraz spółki prowadzącej rynek regulowany, na którym notowane są dane akcje, a jeżeli akcje spółki notowane są na kilku rynkach regulowanych – wszystkich tych spółek. Podmiot ten załącza do zawiadomienia informacje na temat przymusowego wykupu.

Odstąpienie od ogłoszonego przymusowego wykupu jest niedopuszczalne.

Przymusowy odkup akcji (sell out)

Akcjonariusz spółki publicznej może zażądać wykupienia posiadanych przez niego akcji przez innego akcjonariusza, który osiągnął lub przekroczył 90% ogólnej liczby głosów w tej spółce. Żądanie składa się na piśmie w terminie trzech miesięcy od dnia, w którym nastąpiło osiągnięcie lub przekroczenie tego progu przez innego akcjonariusza, a w przypadku gdy informacja o osiągnięciu lub przekroczeniu progu 90% ogólnej liczby głosów nie została przekazana do publicznej wiadomości w trybie określonym w Ustawie o Ofercie Publicznej, termin na złożenie żądania biegnie od dnia, w którym akcjonariusz spółki publicznej, który może żądać wykupienia posiadanych przez niego akcji, dowiedział się lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o osiągnięciu lub przekroczeniu tego progu przez innego akcjonariusza.

Żądaniu temu są obowiązani zadośćuczynić solidarnie akcjonariusz, który osiągnął lub przekroczył 90% ogólnej liczby głosów, jak również podmioty wobec niego zależne i dominujące, w terminie 30 dni od dnia jego zgłoszenia. Obowiązek nabycia akcji od akcjonariusza spoczywa również solidarnie na każdej ze stron porozumienia w sprawie nabywania przez członków tego porozumienia akcji spółki publicznej lub zgodnego głosowania na walnym zgromadzeniu lub prowadzenia trwałej polityki wobec spółki, o ile członkowie tego porozumienia posiadają wspólnie, wraz z podmiotami dominującymi i zależnymi, co najmniej 90% ogólnej liczby głosów.

Cenę akcji podlegających przymusowemu odkupowi ustala się na zasadach określonych w przepisach Ustawy o Ofercie Publicznej odnoszących się do ustalania ceny akcji w wezwaniu – opisanych powyżej art. 79 ust. 1–3 Ustawy o Ofercie Publicznej, z zastrzeżeniem że jeżeli osiągnięcie lub przekroczenie progu 90% ogólnej liczby głosów nastąpiło w wyniku ogłoszonego wezwania na sprzedaż lub zamianę wszystkich pozostałych akcji spółki, akcjonariusz żądający wykupienia akcji jest uprawniony do otrzymania ceny nie niższej niż cena proponowana w tym wezwaniu.

Podmioty objęte obowiązkami związanymi ze znacznymi pakietami akcji

Obowiązki określone w przepisach dotyczących zawiadomienia KNF o osiągnięciu/przekroczeniu określonego progu liczby głosów w spółce publicznej, wezwań, przymusowego wykupu lub odkupu spoczywają odpowiednio:

- również na podmiocie, który osiągnął lub przekroczył określony w ustawie próg ogólnej liczby głosów w związku z nabywaniem lub zbywaniem kwitów depozytowych wystawionych w związku z akcjami spółki publicznej,
- na funduszu inwestycyjnym – również w przypadku, gdy osiągnięcie lub przekroczenie danego progu ogólnej liczby głosów określonego w tych przepisach następuje w związku z posiadaniem akcji łącznie przez inne fundusze inwestycyjne zarządzane przez to samo towarzystwo funduszy inwestycyjnych oraz inne fundusze inwestycyjne utworzone poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzane przez ten sam podmiot,
- również na podmiocie, w przypadku którego osiągnięcie lub przekroczenie danego progu ogólnej liczby głosów określonego w przepisach Ustawy o Ofercie Publicznej następuje w związku z posiadaniem akcji (i) przez osobę trzecią w imieniu własnym, lecz na zlecenie lub na rzecz tego podmiotu, z wyłączeniem akcji nabytych w ramach wykonywania czynności polegających na wykonywaniu zleceń nabycia lub zbycia maklerskich instrumentów finansowych, na rachunek dającego zlecenie, (ii) w ramach wykonywania czynności polegających na zarządzaniu portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, zgodnie z przepisami Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi oraz Ustawy o Funduszach Inwestycyjnych – w zakresie akcji wchodzących w skład zarządzanych portfeli papierów wartościowych, z których podmiot ten jako zarządzający, może w imieniu zleceniodawców wykonywać prawo głosu na walnym zgromadzeniu, (iii) przez osobę trzecią, z którą ten podmiot zawarł umowę, której przedmiotem jest przekazanie uprawnienia do wykonywania prawa głosu,
- również na pełnomocniku, który w ramach reprezentowania akcjonariusza na walnym zgromadzeniu został upoważniony do wykonywania prawa głosu z akcji spółki publicznej, jeżeli akcjonariusz ten nie wydał wiążących pisemnych dyspozycji co do sposobu głosowania,

- również łącznie na wszystkich podmiotach, które łączy pisemne lub ustne porozumienie dotyczące nabywania przez te podmioty akcji spółki publicznej lub zgodnego głosowania na walnym zgromadzeniu lub prowadzenia trwałej polityki wobec spółki, chociażby tylko jeden z tych podmiotów podjął lub zamierzał podjąć czynności powodujące powstanie tych obowiązków,
- na podmiotach, które zawierają porozumienie, o którym mowa powyżej, posiadają akcje spółki publicznej, w liczbie zapewniającej łącznie osiągnięcie lub przekroczenie danego progu ogólnej liczby głosów określonego w tych przepisach. W przypadkach, o których mowa w dwóch ostatnich punktach, obowiązki określone w przepisach dotyczących znacznych pakietów akcji mogą być wykonywane przez jedną ze stron porozumienia, wskazaną przez strony porozumienia.

Obowiązki określone w przepisach dotyczących zawiadomienia KNF o osiągnięciu, przekroczeniu określonego progu głosów w spółce publicznej, wezwań, przymusowego wykupu lub odkupu powstają również w przypadku, gdy prawa głosu są związane z papierami wartościowymi zdeponowanymi lub zarejestrowanymi w podmiocie, który może nimi rozporządzać według własnego uznania.

Ustawa o Obrocie Instrumentami Finansowymi

Obrót papierami wartościowymi z wykorzystaniem informacji poufnych

Informacją poufną jest określona w sposób precyzyjny informacja dotycząca, bezpośrednio lub pośrednio, jednego lub kilku emitentów instrumentów finansowych, albo nabywania lub zbywania takich instrumentów, która nie została przekazana do publicznej wiadomości, a która po takim przekazaniu mogłaby w istotny sposób wpłynąć na cenę tych instrumentów lub powiązanych instrumentów pochodnych.

Każdy, kto posiada informację poufną w związku z pełnieniem funkcji w organach spółki, posiadaniem w spółce akcji lub udziałów lub w związku z dostępem do informacji poufnej z racji zatrudnienia, a także stosunku zlecenia lub innej umowy lub stosunku prawnego o podobnym charakterze, nie może wykorzystywać takiej informacji. Czynności określane jako zakazane wykorzystywanie informacji poufnych obejmują:

- nabywanie lub zbywanie na rachunek własny lub osoby trzeciej akcji emitenta, praw pochodnych z nimi związanych i innych instrumentów finansowych dotyczących takich akcji,
- udzielanie rekomendacji lub nakłanianie innej osoby do nabycia lub zbycia instrumentów finansowych, których dotyczy ta informacja,
- umożliwianie lub ułatwianie wejścia w posiadanie przez osobę nieuprawnioną informacji poufnej dotyczącej jednego lub kilku emitentów lub wystawców instrumentów finansowych.

Osoba publikująca lub wykorzystująca informację poufną z naruszeniem przepisów prawa może podlegać karze pozbawienia wolności lub grzywnie albo obu tym sankcjom łącznie. Maksymalna wysokość grzywny wynosi 5.000.000 PLN, a okres pozbawienia wolności jest uzależniony od rodzaju przestępstwa i może wynosić od trzech miesięcy do ośmiu lat.

Nabywanie lub zbywanie akcji w trakcie trwania okresów zamkniętych

Kolejne ograniczenie wprowadzone na mocy Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi dotyczy wyłącznie członków zarządu, rady nadzorczej, prokurentów lub pełnomocników emitenta lub wystawcy, jego pracowników, biegłych rewidentów albo innych osób pozostających z tym emitentem lub wystawcą w stosunku zlecenia lub innym stosunku prawnym o podobnym charakterze (osoby mające dostęp do informacji poufnych pierwszego poziomu), które w trakcie okresu zamkniętego nie mogą nabywać lub zbywać, na rachunek własny lub osoby trzeciej, akcji emitenta, praw pochodnych dotyczących akcji emitenta oraz innych instrumentów finansowych z nimi powiązanych oraz dokonywać, na rachunek własny lub osoby trzeciej, innych czynności prawnych powodujących lub mogących powodować rozporządzenie takimi instrumentami finansowymi.

Okres zamknięty jest zdefiniowany jako: (i) okres od wejścia w posiadanie przez osobę będącą osobą mającą dostęp do informacji poufnych pierwszego poziomu informacji poufnej dotyczącej emitenta instrumentów finansowych do przekazania takiej informacji do publicznej wiadomości; (ii) w wypadku raportu rocznego – okres dwóch miesięcy przed przekazaniem raportu do publicznej wiadomości lub okres pomiędzy końcem roku obrotowego a przekazaniem tego raportu do publicznej wiadomości, jeżeli okres ten jest krótszy od pierwszego ze wskazanych; (iii) w wypadku raportu półrocznego – okres miesiąca przed przekazaniem raportu do publicznej wiadomości lub okres pomiędzy dniem zakończenia danego półrocza a przekazaniem tego raportu do publicznej wiadomości, jeżeli okres ten jest krótszy od pierwszego ze wskazanych; (iv) w wypadku raportu kwartalnego – okres dwóch tygodni przed przekazaniem raportu do publicznej wiadomości lub okres pomiędzy dniem zakończenia danego kwartału a przekazaniem tego raportu do publicznej wiadomości, jeżeli okres ten jest krótszy od pierwszego ze wskazanych.

Każda osoba posiadająca dostęp do informacji poufnych, która naruszy określony powyżej zakaz w trakcie okresu zamkniętego, podlega karze pieniężnej w wysokości do 200.000 PLN, nakładanej decyzją KNF.

Dodatkowo, osoby, które wchodzi w skład organów zarządzających lub nadzorczych emitenta lub będące jego prokurentami, jak również osoby zajmujące funkcje kierownicze w strukturze emitenta, mające dostęp do informacji poufnych emitenta, są zobowiązane do informowania KNF oraz emitenta o dokonanych przez siebie na własny rachunek transakcjach akcjami emitenta lub związanymi z nimi instrumentami finansowymi. Obowiązek ten odnosi się również do transakcji dokonywanych przez osoby bliskie wskazanych wyżej osób, zgodnie z definicją przewidzianą w art. 160 ust. 2 Ustawy o Obrocie Instrumentami Finansowymi. Naruszenie obowiązków określonych powyżej jest zagrożone karą pieniężną w wysokości do 100.000 PLN.

Prawo Bankowe

Obowiązek uzyskania zezwolenia KNF na przekroczenie progu ogólnej liczby głosów

Osoba zamierzająca bezpośrednio lub pośrednio objąć lub nabyć akcje banku jest obowiązana wystąpić każdorazowo z wnioskiem o wydanie przez KNF zezwolenia na wykonywanie prawa głosu na walnym zgromadzeniu, jeżeli w wyniku objęcia lub nabycia akcji osiągnęłaby lub przekroczyła próg 10%, 20%, 25%, 33%, 50%, 66% i 75% głosów na walnym zgromadzeniu.

Obowiązek uzyskania zezwolenia, o którym mowa powyżej, dotyczy także:

- osoby, która po uzyskaniu zezwolenia KNF na wykonywanie prawa głosu na walnym zgromadzeniu na poziomie określonym w zezwoleniu, w wyniku zbycia akcji lub z innej przyczyny, utraciła prawo do wykonywania prawa głosu na tym poziomie,
- zastawnika i użytkownika akcji, jeżeli zgodnie z art. 340 § 1 Kodeksu Spółek Handlowych są oni uprawnieni do wykonywania prawa głosu z akcji, oraz
- sytuacji, w których następuje zmiana w liczbie głosów na walnym zgromadzeniu w wyniku zmiany statutu banku lub w następstwie wygaśnięcia uprzywilejowania akcji.

Osiągnięcie lub przekroczenie progu liczby głosów na walnym zgromadzeniu z naruszeniem obowiązku uzyskania zezwolenia KNF powoduje bezskuteczność wykonywania prawa głosu z akcji banku będących przedmiotem czynności prawnej lub innego zdarzenia prawnego powodującego osiągnięcie lub przekroczenie danego progu. W takiej sytuacji uchwały podjęte przez walne zgromadzenie są nieważne.

Nabycie lub posiadanie akcji przez podmiot zależny uważa się za nabycie lub posiadanie akcji przez podmiot dominujący.

Obowiązek powiadomienia banku o przekroczeniu progu ogólnej liczby głosów

Osoba, która objęła lub nabyła akcje banku, jest każdorazowo obowiązana niezwłocznie powiadomić o tym bank, którego akcje nabyła lub objęła, jeżeli stanowią one wraz z akcjami objętymi lub nabytymi wcześniej pakiet powodujący osiągnięcie lub przekroczenie progu 5%, 10%, 20%, 25%, 33%, 50%, 66% i 75% głosów na walnym zgromadzeniu.

Obowiązek powiadomienia banku dotyczy także:

- sytuacji, w których następuje zmiana w liczbie głosów na walnym zgromadzeniu w wyniku zmiany statutu banku lub w następstwie wygaśnięcia uprzywilejowania akcji, oraz
- nabycia i zbycia obligacji zamiennych na akcje banku, kwitów depozytowych w rozumieniu art. 96 Ustawy o Ofercie Publicznej, jak również innych papierów wartościowych, z których wynika prawo lub obowiązek nabycia akcji banku.

Obowiązek powiadomienia KNF o zbyciu pakietu akcji

Osoba zamierzająca zbyć pakiet akcji:

- uprawniający do wykonywania ponad 10% głosów na walnym zgromadzeniu, lub
- w wyniku zbycia którego pozostały w jej posiadaniu pakiet akcji będzie uprawniał do wykonywania mniej niż 10%, 20%, 25%, 33%, 50%, 66% i 75% głosów na walnym zgromadzeniu

– jest obowiązana powiadomić o swoim zamiarze KNF.

Obowiązek powiadomienia KNF stosuje się odpowiednio w przypadku nabycia i zbycia obligacji zamiennych na akcje banku, kwitów depozytowych w rozumieniu art. 96 Ustawy o Ofercie Publicznej, jak również innych papierów wartościowych, z których wynika prawo lub obowiązek nabycia akcji banku.

Kodeks Spółek Handlowych – obowiązek zawiadomienia spółki o osiągnięciu stosunku dominacji

Spółka dominująca, w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 4) Kodeksu Spółek Handlowych, ma obowiązek zawiadomić spółkę zależną o powstaniu lub ustaniu stosunku dominacji w terminie dwóch tygodni od dnia powstania tego stosunku, pod rygorem zawieszenia wykonywania prawa głosu z akcji spółki dominującej reprezentujących więcej niż 33% kapitału zakładowego spółki zależnej.

Uchwała walnego zgromadzenia, powzięta z naruszeniem obowiązku zawiadomienia, jest nieważna, chyba że spełnia wymogi quorum oraz większości głosów bez uwzględnienia głosów nieważnych.

Rozporządzenie w Sprawie Kontroli Koncentracji

Wymogi dotyczące kontroli koncentracji wynikają z Rozporządzenia Rady w Sprawie Kontroli Koncentracji. Rozporządzenie Rady w Sprawie Kontroli Koncentracji dotyczy tzw. koncentracji o wymiarze wspólnotowym i stosuje się do przedsiębiorców i podmiotów z nimi powiązanych przekraczających określone progi przychodów ze sprzedaży towarów i usług. Rozporządzenie Rady w Sprawie Kontroli Koncentracji stosuje się wyłącznie do koncentracji przynoszących trwałą zmianę w strukturze właścicielskiej danego przedsiębiorcy. Koncentracje o wymiarze wspólnotowym podlegają zgłoszeniu do Komisji Europejskiej przed ich ostatecznym przeprowadzeniem.

Koncentracja posiada wymiar wspólnotowy w przypadku, gdy:

- łączny światowy obrót wszystkich przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji wynosi więcej niż 5.000.000.000 EUR, oraz
- łączny obrót przypadający na Wspólnotę Europejską każdego z co najmniej dwóch przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji wynosi więcej niż 250.000.000 EUR, chyba że każdy z przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji uzyskuje więcej niż dwie trzecie swoich łącznych obrotów przypadających na Wspólnotę Europejską w jednym i tym samym państwie członkowskim.

Ponadto koncentracja niespełniająca powyższych progów obrotowych stanowi również koncentrację o wymiarze wspólnotowym, gdy:

- łączny światowy obrót wszystkich przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji wynosi więcej niż 2.500.000.000 EUR,
- w każdym z co najmniej trzech państw członkowskich łączny obrót wszystkich przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji wynosi więcej niż 100.000.000 EUR,
- w każdym z co najmniej trzech państw członkowskich ujętych dla celów wskazanych w punkcie (ii) powyżej łączny obrót każdego z co najmniej dwóch przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji wynosi więcej niż 25.000.000 EUR, oraz
- łączny obrót przypadający na Wspólnotę Europejską każdego z co najmniej dwóch przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji wynosi więcej niż 100.000.000 EUR, chyba że każdy z przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji uzyskuje więcej niż dwie trzecie swoich łącznych obrotów przypadających na Wspólnotę w jednym i tym samym państwie członkowskim.

Ustawa o Ochronie Konkurencji i Konsumentów

Ustawa o Ochronie Konkurencji i Konsumentów przewiduje szczególne obowiązki związane między innymi z nabywaniem akcji.

Kontrola koncentracji

Zamiar koncentracji przedsiębiorców podlega zgłoszeniu Prezesowi UOKiK, jeżeli łączny światowy obrót przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekracza równowartość 1.000.000.000 EUR lub jeżeli łączny obrót na terytorium Polski przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekracza równowartość 50.000.000 EUR. Powyższy obrót obejmuje obrót zarówno przedsiębiorców bezpośrednio uczestniczących w koncentracji, jak i pozostałych przedsiębiorców należących do grup kapitałowych, do których należą przedsiębiorcy bezpośrednio uczestniczący w koncentracji.

Prezes UOKiK wydaje zgodę na koncentrację, w wyniku której konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku.

Przepisy Ustawy o Ochronie Konkurencji i Konsumentów dotyczące kontroli koncentracji znajdują zastosowanie do przedsiębiorców, którymi w rozumieniu Ustawy o Ochronie Konkurencji i Konsumentów są osoby będące przedsiębiorcami w rozumieniu Ustawy o Swobodzie Działalności Gospodarczej, a także, między innymi, osoby fizyczne posiadające kontrolę nad co najmniej jednym przedsiębiorcą poprzez w szczególności dysponowanie bezpośrednio lub pośrednio większością głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu, także jako zastawnik albo użytkownik, bądź w zarządzie innego przedsiębiorcy (przedsiębiorcy zależnego), także na podstawie porozumień z innymi osobami, jeżeli podejmują dalsze działania podlegające kontroli koncentracji zgodnie z przepisami Ustawy o Ochronie Konkurencji i Konsumentów, choćby takie osoby fizyczne nie prowadziły działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów Ustawy o Swobodzie Działalności Gospodarczej.

Obowiązek zgłoszenia Prezesowi UOKiK zamiaru koncentracji dotyczy zamiaru:

- połączenia dwóch lub więcej samodzielnych przedsiębiorców,
- przejęcia – poprzez nabycie lub objęcie akcji, innych papierów wartościowych, całości lub części majątku lub w jakikolwiek inny sposób – bezpośredniej lub pośredniej kontroli nad jednym lub więcej przedsiębiorcami przez jednego lub więcej przedsiębiorców,
- utworzenia przez przedsiębiorców wspólnego przedsiębiorcy,
- nabycia przez przedsiębiorcę części mienia innego przedsiębiorcy (całości lub części przedsiębiorstwa), jeżeli obrót realizowany przez to mienie w którymkolwiek z dwóch lat obrotowych poprzedzających zgłoszenie przekroczył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej równowartość 10.000.000 EUR.

W rozumieniu Ustawy o Ochronie Konkurencji i Konsumentów przez przejęcie kontroli rozumie się wszelkie formy bezpośredniego lub pośredniego uzyskania przez przedsiębiorcę uprawnień, które osobno albo łącznie, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności prawnych lub faktycznych, umożliwiają wywieranie decydującego wpływu na innego przedsiębiorcę lub przedsiębiorców.

Ustawa o Ochronie Konkurencji i Konsumentów nie wymaga zgłoszenia zamiaru koncentracji, jeżeli łączny obrót przedsiębiorcy, nad którym ma nastąpić przejęcie kontroli, oraz jego przedsiębiorców zależnych nie przekroczył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w żadnym z dwóch lat obrotowych poprzedzających zgłoszenie równowartości 10.000.000 euro.

Ponadto zgodnie z art. 14 Ustawy o Ochronie Konkurencji i Konsumentów nie podlega zgłoszeniu zamiar koncentracji: (a) polegającej na czasowym nabyciu lub objęciu przez instytucję finansową akcji w celu ich odsprzedaży, jeżeli przedmiotem działalności gospodarczej tej instytucji jest prowadzone na własny lub cudzy rachunek inwestowanie w akcje albo udziały innych przedsiębiorców, pod warunkiem

że odsprzedaż ta nastąpi przed upływem roku od dnia nabycia lub objęcia, oraz że (i) instytucja ta nie wykonuje praw z tych akcji albo udziałów, z wyjątkiem prawa do dywidendy, lub (ii) wykonuje te prawa wyłącznie w celu przygotowania odsprzedaży całości lub części przedsiębiorstwa, jego majątku lub tych akcji albo udziałów; (b) polegającej na czasowym nabyciu lub objęciu przez przedsiębiorcę akcji lub udziałów w celu zabezpieczenia wierzytelności, pod warunkiem że nie będzie on wykonywał praw z tych akcji lub udziałów, z wyłączeniem prawa do ich sprzedaży, (c) przedsiębiorców należących do tej samej grupy kapitałowej, (d) następującej w toku postępowania upadłościowego, z wyłączeniem przypadków, gdy zamierzający przejąć kontrolę jest konkurentem albo należy do grupy kapitałowej, do której należą konkurenci przedsiębiorcy przejmowanego.

Zgodnie z art. 97 Ustawy o Ochronie Konkurencji i Konsumentów przedsiębiorcy uczestniczący w koncentracji, która podlega zgłoszeniu, są obowiązani do wstrzymania się od jej dokonania do czasu wydania przez Prezesa UOKiK decyzji o wyrażeniu zgody na dokonanie koncentracji lub upływu terminu, w jakim taka decyzja powinna zostać wydana. Realizacja publicznej oferty kupna lub zamiany akcji zgłoszona Prezesowi UOKiK nie stanowi naruszenia ustawowego obowiązku wstrzymania się od dokonania koncentracji do czasu wydania przez Prezesa UOKiK decyzji o wyrażeniu zgody na dokonanie koncentracji lub upływu terminu, w jakim taka decyzja powinna zostać wydana, jeżeli nabywca nie korzysta z prawa głosu wynikającego z nabytych akcji lub czyni to wyłącznie w celu utrzymania pełnej wartości swej inwestycji kapitałowej lub dla zapobieżenia poważnej szkodzi, jaka może powstać u przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji.

Sankcje administracyjne za naruszenie przepisów

Prezes UOKiK może, między innymi, nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten dokonał koncentracji bez uzyskania zgody Prezesa UOKiK.

OPODATKOWANIE

Informacje zamieszczone w niniejszym rozdziale mają charakter ogólny i nie stanowią kompletnej analizy skutków podatkowych w prawie polskim związanych z nabyciem, posiadaniem, wykonaniem lub zbyciem Praw Poboru i Akcji przez inwestorów. Z tych względów wszystkim inwestorom zaleca się skorzystanie w indywidualnych przypadkach z porad doradców podatkowych, finansowych i prawnych.

Zasady opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych oraz podatkiem dochodowym od osób prawnych

Opodatkowanie dochodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych uzyskiwanych przez osoby fizyczne mające miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tj. podlegające w Polsce nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu)

Zgodnie z art. 3 ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, osoby fizyczne, jeżeli mają miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podlegają obowiązkowi podatkowemu od całości swoich dochodów (przychodów) bez względu na miejsce położenia źródeł przychodów (nieograniczony obowiązek podatkowy). Za osobę mającą miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uważa się osobę fizyczną, która: (i) posiada na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej centrum interesów osobistych lub gospodarczych (ośrodek interesów życiowych), lub (ii) przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dłużej niż 183 dni w roku podatkowym.

Zgodnie z art. 30b ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, podatek od dochodów uzyskanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z odpłatnego zbycia papierów wartościowych (w tym akcji) oraz Praw Poboru wynosi 19% uzyskanego dochodu. Przez dochód z odpłatnego zbycia papierów wartościowych rozumieć należy nadwyżkę uzyskanych z tego tytułu przychodów (wartości papierów wartościowych wyrażonej w cenie określonej w umowie sprzedaży) nad kosztami uzyskania przychodu (wydatkami poniesionymi na ich nabycie lub objęcie), osiągniętą w roku podatkowym, przy czym, w wypadku gdy cena papierów wartościowych wyrażona w umowie bez uzasadnionej przyczyny znacznie odbiega od wartości rynkowej, przychód z odpłatnego zbycia określa organ podatkowy w wysokości wartości rynkowej tych papierów wartościowych. Wskazanych dochodów nie łączy się z dochodami osiąganymi z innych tytułów. W trakcie roku podatkowego osoby fizyczne uzyskujące dochód z odpłatnego zbycia papierów wartościowych nie są obowiązane do zaliczkowej płatności podatku dochodowego. Podatek (ani zaliczka) z opisanego powyżej tytułu nie jest także pobierany przez płatników. Natomiast po zakończeniu danego roku podatkowego, który w przypadku osób fizycznych tożsamy jest z rokiem kalendarzowym, podatnicy osiągający dochody z odpłatnego zbycia papierów wartościowych zobowiązani są wykazać je w rocznym zeznaniu podatkowym, obliczyć należny podatek dochodowy i odprowadzić go na rachunek właściwego organu podatkowego.

W przypadku osiągnięcia straty ze zbycia papierów wartościowych poniesionej w roku podatkowym strata ta może obniżyć dochód uzyskany z tego źródła (tj. ze zbycia papierów wartościowych) w najbliższych kolejno po sobie następujących pięciu latach podatkowych, z tym że wysokość obniżenia w którymkolwiek z tych lat nie może przekroczyć 50% kwoty tej straty. Strata osiągnięta z tytułu zbycia papierów wartościowych nie łączy się ze stratami osiągniętymi przez podatnika z innych tytułów (źródeł przychodów).

Roczne zeznanie podatkowe podatnicy powinni sporządzić w terminie do końca kwietnia roku następującego po roku podatkowym, na podstawie przekazanych im przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne i ich jednostki organizacyjne oraz jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej do końca lutego roku następującego po roku podatkowym imiennych informacji o wysokości osiągniętego dochodu.

Powyższych przepisów nie stosuje się, jeżeli odpłatne zbycie papierów wartościowych następuje w wykonywaniu działalności gospodarczej, gdyż w takim przypadku przychody z ich sprzedaży kwalifikowane powinny być jako pochodzące z wykonywania takiej działalności i rozliczone na zasadach właściwych dla dochodu z tego źródła.

Opodatkowanie dochodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych uzyskiwanych przez osoby fizyczne nie mające miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tj. podlegające w Polsce ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu)

W myśl art. 3 ust. 2a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych osoby fizyczne, jeżeli nie mają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej miejsca zamieszkania, podlegają obowiązkowi podatkowemu tylko od dochodów (przychodów) osiąganych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (ograniczony obowiązek podatkowy). Zgodnie z art. 4a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych powyższy przepis stosuje się z uwzględnieniem umów w sprawie unikania podwójnego opodatkowania, których stroną jest Rzeczpospolita Polska.

Osoby objęte ograniczonym obowiązkiem podatkowym uzyskujące na terytorium Polski dochody z tytułu odpłatnego zbycia papierów wartościowych podlegają identycznym, jak opisane wyżej, zasadom dotyczącym opodatkowania dochodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych, o ile umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania nie stanowią inaczej. W myśl art. 30b ust. 3 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych zastosowanie stawki podatku wynikającej z właściwej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania albo niezapłacenie podatku zgodnie z taką umową jest możliwe pod warunkiem udokumentowania dla celów podatkowych miejsca zamieszkania podatnika uzyskanym od niego certyfikatem rezydencji.

Opodatkowanie dochodów z dywidendy oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych uzyskiwanych przez osoby fizyczne posiadające miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tj. podlegające w Polsce nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu)

Zgodnie z art. 30a ust. 1 pkt 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, dochody osób fizycznych podlegających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu, z tytułu dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych (np. z tytułu umorzenia udziałów lub akcji, z tytułu otrzymania majątku spółki kapitałowej w związku z jej likwidacją) mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej opodatkowane są zryczałtowanym podatkiem dochodowym w wysokości 19% uzyskanego przychodu. Zgodnie z art. 41 ust. 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, do poboru zryczałtowanego podatku dochodowego od dokonywanych wypłat lub stawianych do dyspozycji podatnika pieniędzy lub wartości pieniężnych (m.in. wypłat z tytułu dywidend) zobowiązane są podmioty dokonujące tych czynności. Płatnicy przekazują kwoty podatku w terminie do 20 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym pobrano podatek, na rachunek urzędu skarbowego, którym kieruje naczelnik urzędu skarbowego właściwy według miejsca siedziby płatnika. W terminie do końca stycznia roku następującego po roku podatkowym płatnicy, o których mowa w art. 41 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, są obowiązani przesać do urzędu skarbowego, którym kieruje naczelnik urzędu skarbowego właściwy według miejsca siedziby płatnika, roczne deklaracje, według ustalonego wzoru. Dochodu z tytułu dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, od których pobrany został podatek zryczałtowany, nie łączy się z dochodami z innych źródeł i nie ujawnia w rocznym zeznaniu podatkowym.

Opodatkowanie dochodów z dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych uzyskiwanych przez osoby fizyczne nie posiadające miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tj. podlegające w Polsce ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu)

Zgodnie z art. 30a ust. 1 pkt 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, także dochody osób fizycznych podlegających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu, uzyskane z tytułu dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej opodatkowane są zryczałtowanym podatkiem dochodowym w wysokości 19% uzyskanego przychodu, jednakże w przypadku wspomnianej kategorii podatników zasady opodatkowania stosuje się z uwzględnieniem umów o unikaniu podwójnego opodatkowania, których stroną jest Rzeczpospolita Polska. Zgodnie z art. 41 ust. 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, do poboru zryczałtowanego podatku dochodowego od dokonywanych wypłat lub stawianych do dyspozycji podatnika pieniędzy lub wartości pieniężnych (m.in. wypłat z tytułu dywidend) zobowiązane są podmioty dokonujące tych czynności. Zastosowanie stawki podatku wynikającej z właściwej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania lub niepobranie (niezapłacenie) podatku zgodnie z taką umową jest możliwe pod warunkiem udokumentowania dla celów podatkowych miejsca zamieszkania podatnika uzyskanym od niego certyfikatem rezydencji. Płatnicy przekazują kwoty podatku w terminie do 20 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym pobrano podatek, na rachunek urzędu skarbowego, którym kieruje naczelnik urzędu skarbowego właściwy według miejsca siedziby płatnika. W terminie do końca stycznia roku następującego po roku podatkowym płatnicy, o których mowa w art. 41 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych, są obowiązani przesać do urzędu skarbowego, którym kieruje naczelnik urzędu skarbowego właściwy według miejsca siedziby płatnika, roczne deklaracje, według ustalonego wzoru. Dodatkowo płatnicy w terminie do końca lutego roku następującego po roku podatkowym są obowiązani przesać podatnikom oraz urzędowi skarbowemu, którymi kierują naczelnicy urzędów skarbowych właściwi w sprawach opodatkowania osób zagranicznych – imienne informacje sporządzone według ustalonego wzoru.

Opodatkowanie dochodów ze sprzedaży akcji uzyskiwanych przez podatników podatku dochodowego od osób prawnych posiadających siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tj. podlegających w Polsce nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu)

Na mocy art. 3 ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych podatnicy, jeżeli mają siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podlegają obowiązkowi podatkowemu od całości swoich dochodów, bez względu na miejsce ich osiągnięcia.

Dochody podatników podatku dochodowego od osób prawnych posiadających siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z odpłatnego zbycia papierów wartościowych podlegają opodatkowaniu w Polsce podatkiem dochodowym na ogólnych zasadach. Dochodem z odpłatnego zbycia papierów wartościowych jest różnica między przychodem, tj. wartością papierów wartościowych wyrażoną w cenie określonej w umowie sprzedaży, a kosztem jego uzyskania, tj. wydatkami poniesionymi na nabycie lub objęcie wskazanych papierów wartościowych, przy czym gdy cena papierów wartościowych bez uzasadnionej przyczyny znacznie odbiega od wartości rynkowej, przychód z odpłatnego zbycia określa organ podatkowy w wysokości ich wartości rynkowej. Dochód z odpłatnego zbycia papierów wartościowych wraz z dochodami z innych źródeł łączy się u podatnika w podstawę opodatkowania. Zgodnie z art. 19 ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, podatek od dochodów osiągniętych przez podatników podatku dochodowego od osób prawnych wynosi 19% podstawy opodatkowania.

Opodatkowanie dochodów ze sprzedaży akcji uzyskiwanych przez podatników podatku dochodowego od osób prawnych nie posiadających siedziby lub zarządu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tj. podlegających w Polsce ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu)

Zgodnie z art. 3 ust. 2 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych podatnicy, jeżeli nie mają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej siedziby lub zarządu, podlegają obowiązkowi podatkowemu tylko od dochodów, które osiągają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Podatnicy podatku dochodowego od osób prawnych objęci ograniczonym obowiązkiem podatkowym, uzyskujący na terytorium Polski dochody z tytułu odpłatnego zbycia papierów wartościowych, podlegają identycznym jak opisane wyżej zasadom dotyczącym opodatkowania dochodów z odpłatnego zbycia papierów wartościowych, o ile umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania nie stanowią inaczej.

Opodatkowanie dochodów z dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uzyskiwanych przez podatników podatku dochodowego od osób prawnych posiadających siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (podlegających w Polsce nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu)

Zgodnie z art. 22 ust. 1 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, dochody podatników podatku dochodowego od osób prawnych, którzy na terytorium Polski posiadają siedzibę lub zarząd, uzyskane z tytułu dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych (np. z tytułu umorzenia udziałów lub akcji, z tytułu otrzymania majątku spółki kapitałowej w związku z jej likwidacją) mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej opodatkowane są zryczałtowanym podatkiem dochodowym w wysokości 19% uzyskanego przychodu.

Na podstawie art. 22 ust. 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, zwalnia się od podatku dochodowego dochody (przychody) z dywidend oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki: (i) wypłacającym dywidendę oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych jest spółka będąca podatnikiem podatku dochodowego, mająca siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; (ii) uzyskującym dochody (przychody) z dywidend oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, o których mowa w pkt (i), jest spółka podlegająca w Rzeczypospolitej Polskiej opodatkowaniu podatkiem dochodowym od całości swoich dochodów, bez względu na miejsce ich osiągnięcia, (iii) spółka, o której mowa w pkt (ii), posiada bezpośrednio nie mniej niż 10% udziałów (akcji) w kapitale spółki, wypłacającej dywidendę.

Zwolnienie, o którym mowa powyżej, ma zastosowanie w przypadku, kiedy spółka uzyskująca dochody (przychody) z dywidend oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej posiada udziały (akcje) w spółce wypłacającej te należności w wysokości 10% udziałów (akcji) w kapitale, nieprzerwanie przez okres dwóch lat. Zwolnienie to ma również zastosowanie w przypadku, gdy okres dwóch lat nieprzerwanego posiadania udziałów (akcji), w wymaganej wysokości, przez spółkę uzyskującą dochody (przychody) z tytułu udziału w zysku osoby prawnej mającej siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, upływa po dniu uzyskania tych dochodów (przychodów). W przypadku niedotrzymania warunku posiadania udziałów (akcji) w wymaganej wysokości nieprzerwanie przez okres dwóch lat, podatnik jest obowiązany do zapłaty podatku, wraz z odsetkami za zwłokę, w wysokości 19% dochodów (przychodów) do 20 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym utracił prawo do zwolnienia. Odsetki nalicza się od następnego dnia po dniu, w którym po raz pierwszy podatnik skorzystał ze zwolnienia. Zgodnie z art. 26 ust. 1c Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych zastosowanie powyższego zwolnienia jest możliwe pod warunkiem udokumentowania przez spółkę uzyskującą dochody (przychody) z dywidend jej miejsca siedziby dla celów podatkowych, uzyskanym od niej certyfikatem rezydencji.

Na mocy art. 26 ust. 1 i 3 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, wskazane w tym przepisie podmioty, które dokonują wypłat należności z tytułu dywidend oraz innych należności z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, są obowiązane – jako płatnicy – pobierać w dniu dokonania wypłaty zryczałtowany podatek dochodowy. Kwoty podatku przekazane zostają w terminie do 7 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym został on pobrany, na rachunek urzędu skarbowego, którym kieruje naczelnik urzędu skarbowego właściwy według siedziby podatnika. W terminie przekazania kwoty pobranego podatku płatnicy są obowiązani przesłać podatnikowi informacje o pobranym podatku, sporządzone według ustalonego wzoru. Dodatkowo, zgodnie z art. 26a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych w terminie do końca pierwszego miesiąca roku następującego po roku podatkowym, w którym powstał obowiązek zapłaty podatku, płatnicy, o których mowa w art. 26, są obowiązani przesłać do urzędu skarbowego, którym kieruje naczelnik urzędu skarbowego właściwy według siedziby podatnika, deklaracje sporządzone według ustalonego wzoru.

Opodatkowanie dochodów z dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uzyskiwanych przez podatników podatku dochodowego od osób prawnych nie posiadających siedziby lub zarządu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tj. podlegających w Polsce ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu)

Osoby objęte ograniczonym obowiązkiem podatkowym uzyskujące na terytorium Polski dochody z tytułu dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych podlegają identycznym zasadom opodatkowania jak podmioty podlegające nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu, o ile umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania nie stanowią inaczej.

Dodatkowo na podstawie art. 22 ust. 4 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, zwalnia się od podatku dochodowego dochody (przychody) z dywidend oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki: (i) wypłacającym dywidendę oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych jest spółka będąca podatnikiem podatku dochodowego, mająca siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; (ii) uzyskującym dochody (przychody) z dywidend oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, o których mowa w pkt (i), jest spółka podlegająca w innym niż Rzeczpospolita Polska Państwie Członkowskim, lub w innym państwie należącym do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, opodatkowaniu podatkiem dochodowym od całości swoich dochodów, bez względu na miejsce ich osiągnięcia, (iii) spółka, o której mowa w pkt (ii), posiada bezpośrednio nie mniej niż 10% udziałów (akcji) w kapitale spółki, wypłacającej dywidendę, (iv) odbiorcą dochodów (przychodów) z dywidend oraz innych

przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych jest spółka, o której mowa w pkt (ii), albo zagraniczny zakład spółki, o której mowa w pkt (ii).

Zwolnienie, o którym mowa powyżej, ma zastosowanie w przypadku, kiedy spółka uzyskująca dochody (przychody) z dywidend oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych mających siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej posiada udziały (akcje) w spółce wypłacającej te należności w wysokości 10% udziałów (akcji) w kapitale, nieprzerwanie przez okres dwóch lat. Zwolnienie to ma również zastosowanie w przypadku, gdy okres dwóch lat nieprzerwanego posiadania udziałów (akcji), w wymaganej wysokości, przez spółkę uzyskującą dochody (przychody) z tytułu udziału w zysku osoby prawnej mającej siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, upływa po dniu uzyskania tych dochodów (przychodów). W przypadku niedotrzymania warunku posiadania udziałów (akcji) w wymaganej wysokości nieprzerwanie przez okres dwóch lat podatnik jest obowiązany do zapłaty podatku, wraz z odsetkami za zwłokę, w wysokości 19% dochodów (przychodów) do 20 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym utracił prawo do zwolnienia. Odsetki nalicza się od następnego dnia po dniu, w którym po raz pierwszy podatnik skorzystał ze zwolnienia.

Zwolnienie powyższe ma również odpowiednie zastosowanie do spółdzielni zawiązanych na podstawie rozporządzenia nr 1435/2003/WE z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie statutu Spółdzielni Europejskiej (SCE) (Dz. Urz. WE L 207 z 18.08.2003), dochodów (przychodów) z dywidend oraz innych przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych wypłacanych spółkom podlegającym w Konfederacji Szwajcarskiej opodatkowaniu podatkiem dochodowym od całości swoich dochodów, bez względu na miejsce ich osiągnięcia, przy czym określony powyżej bezpośredni udział procentowy w kapitale spółki wypłacającej dywidendę oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych wynosi nie mniej niż 25%; oraz do podmiotów wymienionych w załączniku nr 4 do Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, przy czym w przypadku Konfederacji Szwajcarskiej zwolnienie ma zastosowanie w odniesieniu do podmiotów podlegających w tym kraju opodatkowaniu podatkiem dochodowym od całości swoich dochodów, bez względu na miejsce ich osiągnięcia, przy czym określony powyżej bezpośredni udział procentowy w kapitale spółki wypłacającej dywidendę oraz inne przychody z tytułu udziału w zyskach osób prawnych wynosi nie mniej niż 25%.

Na mocy art. 26 ust. 1 i 3 Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych, wskazane w tym przepisie podmioty, które dokonują wypłat należności z tytułu dywidend oraz innych należności z tytułu udziału w zyskach osób prawnych, są obowiązane – jako płatnicy – pobierać w dniu dokonania wypłaty zryczałtowany podatek dochodowy. Jednakże zastosowanie stawki podatku wynikającej z właściwej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania albo niepobranie podatku zgodnie z taką umową jest możliwe pod warunkiem udokumentowania miejsca siedziby podatnika dla celów podatkowych uzyskanym od podatnika certyfikatem rezydencji.

Kwoty podatku przekazane zostają w terminie do 7 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym został on pobrany, na rachunek urzędu skarbowego, którym kieruje naczelnik urzędu skarbowego właściwy w sprawach opodatkowania osób zagranicznych. Płatnicy są obowiązani przesłać podatnikom oraz urzędowi skarbowemu informację o dokonanych wypłatach i pobranym podatku, sporządzone według ustalonego wzoru. Informację taką płatnik jest zobowiązany przesłać do końca trzeciego miesiąca roku następującego po roku podatkowym, w którym dokonano wypłat. Dodatkowo, na pisemny wniosek podatnika, płatnik, w terminie 14 dni od dnia złożenia tego wniosku, jest obowiązany do sporządzenia i przesłania podatnikowi oraz urzędowi skarbowemu, którym kieruje naczelnik właściwy w sprawach opodatkowania osób zagranicznych, informacji o dokonanych wypłatach i pobranym podatku, sporządzone według ustalonego wzoru.

Dodatkowo, zgodnie z art. 26a Ustawy o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych w terminie do końca pierwszego miesiąca roku następującego po roku podatkowym, w którym powstał obowiązek zapłaty podatku, płatnicy, o których mowa w art. 26, są obowiązani przesłać do urzędu skarbowego właściwego w sprawach opodatkowania osób zagranicznych roczne deklaracje sporządzone według ustalonego wzoru.

Zasady opodatkowania podatkiem od czynności cywilnoprawnych umów sprzedaży papierów wartościowych

Zgodnie z art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. a) w związku z art. 1 ust. 4 Ustawy o Podatku od Czynności Cywilnoprawnych, podatkowi podlegają umowy sprzedaży oraz zamiany rzeczy i praw majątkowych, jeżeli ich przedmiotem są rzeczy znajdujące się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub prawa majątkowe wykonywane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym papiery wartościowe. Obowiązek podatkowy powstaje z chwilą dokonania czynności cywilnoprawnej i ciąży on – przy umowie sprzedaży – na kupującym. Podstawę opodatkowania stanowi wartość rynkowa rzeczy lub prawa majątkowego. Wartość rynkową przedmiotu czynności cywilnoprawnych określa się na podstawie przeciętnych cen stosowanych w obrocie rzeczami tego samego rodzaju i gatunku, z uwzględnieniem ich miejsca położenia, stanu i stopnia zużycia, oraz w obrocie prawami majątkowymi tego samego rodzaju, z dnia dokonania tej czynności, bez odliczania długów i ciężarów. Zasadniczo przy sprzedaży praw majątkowych (w tym papierów wartościowych) stawka podatku wynosi 1% podstawy opodatkowania. Podatnicy są obowiązani, bez wezwania organu podatkowego, złożyć deklarację w sprawie podatku od czynności cywilnoprawnych oraz obliczyć i wpłacić podatek w terminie 14 dni od dnia powstania obowiązku podatkowego, z wyłączeniem przypadków, gdy podatek jest pobierany przez płatnika, którym w przypadku czynności cywilnoprawnych dokonywanych w formie aktu notarialnego jest notariusz.

Jednocześnie na podstawie art. 9 pkt 9 Ustawy o Podatku od Czynności Cywilnoprawnych sprzedaż maklerskich instrumentów finansowych firmom inwestycyjnym, bądź za ich pośrednictwem, oraz sprzedaż tych instrumentów dokonywana w ramach obrotu zorganizowanego – w rozumieniu przepisów Ustawy o obrocie instrumentami finansowymi wolna jest od podatku od czynności cywilnoprawnych.

Zasady opodatkowania podatkiem od spadków i darowizn

Zgodnie z art. 1 ust. 1 Ustawy o Podatku od Spadków i Darowizn, podatkwowi od spadków i darowizn podlega nabycie przez osoby fizyczne własności rzeczy znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, m.in. tytułem dziedziczenia, zapisu, dalszego zapisu, polecenia testamentowego, darowizny oraz polecenia darczyńcy. Obowiązek podatkowy ciąży na nabywcy własności rzeczy i praw majątkowych. Podstawę opodatkowania stanowi wartość nabytych rzeczy i praw majątkowych po potrąceniu długów i ciężarów (czysta wartość), ustalona według stanu rzeczy i praw majątkowych w dniu nabycia i cen rynkowych z dnia powstania obowiązku podatkowego. Wysokość podatku ustala się w zależności od grupy podatkowej, do której zaliczony jest nabywca. Zaliczenie do grupy podatkowej następuje według osobistego stosunku nabywcy do osoby, od której lub po której zostały nabyte rzeczy i prawa majątkowe. Stawki podatku mają charakter progresywny i wynoszą od 3% do 20% podstawy opodatkowania, w zależności od grupy podatkowej, do jakiej zaliczony został nabywca. Dla każdej grupy istnieją także kwoty wolne od podatku. Podatnicy są obowiązani, z wyjątkiem przypadków, w których podatek jest pobierany przez płatnika, złożyć w terminie miesiąca od dnia powstania obowiązku podatkowego, właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego zeznanie podatkowe o nabyciu rzeczy lub praw majątkowych według ustalonego wzoru. Do zeznania podatkowego dołącza się dokumenty mające wpływ na określenie podstawy opodatkowania. Podatek płatny jest w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji naczelnika urzędu skarbowego ustalającej wysokość zobowiązania podatkowego.

Na mocy art. 4a ust. 1 Ustawy o Podatku od Spadków i Darowizn zwalnia się od podatku nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych (w tym papierów wartościowych) przez małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, rodzeństwo, ojczyma i macochę, jeżeli zgłoszą nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego w terminie sześciu miesięcy od dnia powstania obowiązku podatkowego, a w przypadku nabycia w drodze dziedziczenia w terminie sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia sądu stwierdzającego nabycie spadku. W przypadku niespełnienia powyższego warunku nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych podlega opodatkowaniu na zasadach określonych dla nabywców zaliczonych do I grupy podatkowej.

Dodatkowo podatkwowi nie podlega nabycie własności rzeczy ruchomych znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych podlegających wykonaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (w tym papierów wartościowych), jeżeli w dniu nabycia ani nabywca, ani też spadkodawca lub darczyńca nie byli obywatelami polskimi i nie mieli miejsca stałego pobytu lub siedziby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

INFORMACJE DODATKOWE

Niniejszy Prospekt stanowi prospekt emisyjny w formie jednolitego dokumentu w rozumieniu art. 5 ust. 3 Dyrektywy Prospektowej oraz art. 21 ust. 1 pkt 1 Ustawy o Ofercie Publicznej i został sporządzony zgodnie z Ustawą o Ofercie Publicznej, Rozporządzeniem 809/2004 oraz innymi właściwymi regulacjami i rekomendacjami.

W związku z Ofertą przeprowadzaną na terytorium Polski na podstawie Prospektu, Współprowadzący Księgę Popytu będą promować tę Ofertę poza granicami Polski jedynie wśród międzynarodowych inwestorów instytucjonalnych, zgodnie z właściwymi przepisami prawa jurysdykcji, gdzie taka promocja Oferty będzie prowadzona, wyłącznie w oparciu o oddzielnie przekazany wybranym inwestorom instytucjonalnym Dokument Marketingowy w formie międzynarodowego dokumentu ofertowego (ang. *Offering Memorandum*). Należy podkreślić, że na potrzeby Oferty wyłącznie Prospekt zawiera prawnie wiążące informacje na temat Banku oraz Oferty. Przed podjęciem decyzji o nabyciu lub wykonaniu Jednostkowych Praw Poboru oraz zainwestowaniu w Akcje Oferowane inwestorzy powinni wnikliwie przeanalizować treść całego Prospektu, w tym zatwierdzonych przez KNF aneksów do Prospektu.

Od dnia opublikowania Prospektu w okresie jego ważności Prospekt wraz z ewentualnymi aneksami do Prospektu będzie dostępny na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl), Oferującego (www.dmpkobp.pl) oraz GPW (www.gpw.pl), jak również w formie drukowanej w siedzibie Banku, w Warszawie, przy ul. Puławskiej 15 (tel.: (+48 22) 521 91 82, faks: (+48 22) 521 91 83) w zwykłych godzinach pracy Banku, tj. od godz. 8:00 do godz. 16:00.

Dokumenty udostępnione do wglądu

Następujące dokumenty: (i) Statut; (ii) aktualny odpis z KRS Banku; (iii) regulamin Zarządu, Regulamin Rady Nadzorczej oraz Regulamin Walnego Zgromadzenia; (iv) uchwała Walnego Zgromadzenia nr 39/2009 z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego w drodze emisji Akcji Oferowanych; (v) uchwała Walnego Zgromadzenia nr 40/2009 z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie zmiany Statutu; (vi) uchwała Walnego Zgromadzenia nr 9/2009 z dnia 31 sierpnia 2009 r. w sprawie zmiany uchwały Walnego Zgromadzenia nr 40/2009 z dnia 30 czerwca 2009 r. oraz (vii) Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe będą udostępnione do publicznej wiadomości w okresie ważności Prospektu na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl) oraz w siedzibie Banku, w Warszawie przy ul. Puławskiej 15, tel.: (+48 22) 521 91 82, faks: (+48 22) 521 91 83, w zwykłych godzinach pracy Banku, tj. od godz. 8:00 do godz. 16:00.

Biegli rewidenci

PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (00-638 Warszawa, al. Armii Ludowej 14) przeprowadziła badanie Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego za 2008 r. oraz wydała opinię bez zastrzeżeń z badania powyższego sprawozdania finansowego. PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. przeprowadziła badanie jednostkowego sprawozdania finansowego PKO BP za rok zakończony 31 grudnia 2008 r. oraz wydała opinię bez zastrzeżeń z badania powyższego sprawozdania finansowego. Jednostkowe sprawozdanie finansowe zbadane przez PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. nie jest zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie.

Ponadto PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. przeprowadziła przegląd Skonsolidowanego Śródrocznego Sprawozdania Finansowego oraz wydała raport bez zastrzeżeń z przeglądu tego sprawozdania finansowego. Raport PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. stwierdza, że zastosowano ograniczone procedury zgodnie ze standardami dotyczącymi przeglądów informacji finansowych. Raport ten zawiera jednak stwierdzenie, iż nie został on wydany w oparciu o badanie i nie stanowi on opinii z badania Skonsolidowanego Śródrocznego Sprawozdania Finansowego. Tym samym, stopień, w jakim należy polegać na tym raporcie, powinien być ograniczony ze względu na znacząco mniejszy zakres przeprowadzonych procedur.

PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. jest wpisana na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych pod numerem 144. W imieniu PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. badanie Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego za 2008 r. oraz przegląd Skonsolidowanego Śródrocznego Sprawozdania Finansowego przeprowadził Antoni F. Reczek (nr ewidencyjny 90011/503).

Ernst & Young Audit sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (00-124 Warszawa, Rondo ONZ 1) przeprowadziła badanie Skonsolidowanych Rocznych Sprawozdań Finansowych za lata zakończone 31 grudnia 2007 r. i 2006 r. oraz wydała opinie bez zastrzeżeń z badania powyższych Skonsolidowanych Rocznych Sprawozdań Finansowych. Ponadto Ernst & Young Audit sp. z o.o. przeprowadziła badanie jednostkowych sprawozdań finansowych PKO BP za lata zakończone 31 grudnia 2007 r. i 2006 r. oraz wydała opinie bez zastrzeżeń z badania powyższych sprawozdań finansowych. Jednostkowe sprawozdania finansowe zbadane przez Ernst & Young Audit sp. z o.o. nie zostały zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie.

Ernst & Young Audit sp. z o.o. jest wpisana na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych pod numerem 130. W imieniu Ernst & Young Audit sp. z o.o. badanie Skonsolidowanych Rocznych Sprawozdań Finansowych za lata zakończone 31 grudnia 2007 r. i 2006 r. przeprowadzili Arkadiusz Krasowski (biegły rewident nr ewidencyjny 10018/7417) oraz Dominik Januszewski (biegły rewident nr ewidencyjny 9707/17255).

W okresie objętym Skonsolidowanymi Sprawozdaniami Finansowymi znajdującymi się w Prospekcie nie było przypadku rezygnacji czy zwolnienia biegłego rewidenta uprawnionego do badania sprawozdań finansowych Banku oraz Grupy PKO BP.

Zgodnie ze Statutem, podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych Banku i skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy PKO BP jest wybierany przez Radę Nadzorczą.

W dniu 17 kwietnia 2008 r. Rada Nadzorcza dokonała wyboru PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. jako podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych do przeprowadzenia, odpowiednio, badania rocznych sprawozdań finansowych i przeglądu śródrocznych sprawozdań finansowych Banku oraz badania rocznych skonsolidowanych sprawozdań finansowych i przeglądu skonsolidowanych śródrocznych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej PKO BP za lata 2008–2010.

W dniu 7 kwietnia 2005 r. Rada Nadzorcza dokonała wyboru Ernst & Young Audit sp. z o.o. jako podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych Banku do przeprowadzenia, odpowiednio, badania i przeglądu sprawozdań finansowych rocznych i śródrocznych Banku za lata 2005–2007.

Podmioty zaangażowane w Ofertę

Wskazane poniżej podmioty są zaangażowane w Ofertę:

Współprowadzący Księgę Popytu

Współprowadzącymi Księgę Popytu są Deutsche Bank AG, London Branch z siedzibą w Londynie przy One Great Winchester Street, BofA Merrill Lynch z siedzibą w Londynie przy King Edward Street 2 oraz UniCredit CAIB Poland Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie przy ul. Emilii Plater 53. Każdy z nich jest powiązany z Bankiem przez umowę dotyczącą pełnienia roli Globalnego Koordynatora Oferty i Prowadzącego Księgę Popytu. Wynagrodzenie Współprowadzących Księgę Popytu jest powiązane z wielkością środków uzyskanych z emisji Akcji Oferowanych.

Krajowym Współprowadzącym Księgę Popytu oraz Oferującym jest Dom Maklerski PKO Banku Polskiego z siedzibą w Warszawie przy ul. Puławskiej 15.

Doradca Prawny Banku

Usługi prawne na rzecz Banku w związku z Ofertą świadczy kancelaria prawna Weil, Gotshal & Manges – Paweł Rymarz Spółka komandytowa z siedzibą w Warszawie przy ul. Emilii Plater 53 – w zakresie prawa polskiego, Weil, Gotshal & Manges z siedzibą w Londynie przy One South Place, London EC2M 2WG, Wielka Brytania – w zakresie prawa angielskiego oraz Weil, Gotshal & Manges z siedzibą w Nowym Jorku przy 767 Fifth Avenue, NY 10153 – w zakresie prawa amerykańskiego. Ponadto kancelaria prawna Weil, Gotshal & Manges – Paweł Rymarz Spółka komandytowa świadczyła i może świadczyć w przyszłości inne usługi prawne na rzecz Banku w zakresie prowadzonej przez Bank działalności gospodarczej na podstawie odpowiednich umów o świadczenie usług prawnych. Wynagrodzenie Doradcy Prawnego Banku nie jest powiązane z wielkością środków uzyskanych z emisji Akcji Oferowanych.

Informacje pochodzące od ekspertów

W Prospekcie nie wykorzystywano informacji stanowiących oświadczenia lub raporty ekspertów.

OSOBY ODPOWIEDZIALNE

Oświadczenie Banku

Bank, będąc odpowiedzialnym za informacje zawarte w Prospekcie, niniejszym oświadcza, że zgodnie z najlepszą wiedzą i przy dołożeniu należytej staranności, by zapewnić taki stan, informacje zawarte w Prospekcie są prawdziwe, rzetelne i zgodne ze stanem faktycznym i że w Prospekcie nie pominięto niczego, co mogłoby wpływać na jego znaczenie.

Wojciech Papierak

Pełniący obowiązki Prezesa Zarządu
Wiceprezes Zarządu

Bartosz Drabikowski

Wiceprezes Zarządu

Krzysztof Dresler

Wiceprezes Zarządu

Jarosław Myjak

Wiceprezes Zarządu

Mariusz Zarzycki

Wiceprezes Zarządu

Oświadczenie Oferującego

Działając w imieniu Domu Maklerskiego PKO Banku Polskiego w Warszawie, niniejszym oświadczam, że zgodnie z moją najlepszą wiedzą i przy dołożeniu należytej staranności, by zapewnić taki stan, informacje zawarte w częściach Prospektu, za które Dom Maklerski PKO Banku Polskiego w Warszawie jest odpowiedzialny, tj. w następujących rozdziałach Prospektu: „Podsumowanie – Podsumowanie warunków Oferty” oraz „Warunki Oferty”, są prawdziwe, rzetelne i zgodne ze stanem faktycznym oraz w częściach tych nie pominięto niczego, co mogłoby wpływać na ich znaczenie.

Katarzyna Iwaniuk-Michalczuk
Dyrektor Zarządzający

Krzysztof Kasiński
Zastępca Dyrektora

Oświadczenie Doradcy Prawnego Banku

Działając w imieniu kancelarii prawnej Weil, Gotshal & Manges – Paweł Rymarz Sp.k. oświadczam, iż zgodnie z moją najlepszą wiedzą i przy dołożeniu należytej staranności, by zapewnić taki stan, informacje zawarte w częściach Prospektu, za które kancelaria prawna Weil, Gotshal & Manges – Paweł Rymarz Sp.k. jest odpowiedzialna, tj. w następujących rozdziałach Prospektu: „Regulacje sektora bankowego w Polsce”, „Rynek kapitałowy w Polsce oraz obowiązki związane z nabywaniem i zbywaniem akcji” i „Opodatkowanie”, są prawdziwe, rzetelne i zgodne ze stanem faktycznym oraz w częściach tych nie pominięto niczego, co mogłoby wpływać na ich znaczenie.

Marcin Chyliński
Prokurent

Anna Frankowska
Prokurent

SKRÓTY I DEFINICJE

Terminy pisane wielką literą, które nie zostały zdefiniowane w Prospekcie, mają znaczenie nadane im poniżej, o ile z kontekstu nie wynika inaczej.

Akcje	Akcje Istniejące oraz Akcje Oferowane
Akcje Istniejące	1.000.000.000 akcji zwykłych Banku serii A, B i C o wartości nominalnej 1 zł każda, wyemitowanych w kapitale zakładowym Banku na Dzień Zatwierdzenia Prospektu
Akcje Oferowane	Do 300.000.000 akcji zwykłych na okaziciela serii D o wartości nominalnej 1 zł każda emitowanych przez Bank i oferowanych na podstawie Prospektu w formie subskrypcji zamkniętej
Akcje Skarbu Państwa	Nie mniej niż 51,24% ogólnej liczby Akcji Oferowanych, objętych w wykonaniu Prawa Poboru Skarbu Państwa
Amerykańska Ustawa o Papierach Wartościowych	Amerykańska Ustawa o Papierach Wartościowych z 1933 r. (<i>The United States Securities Act of 1933</i>), ze. zm.
Bank, PKO BP	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe	Bankowe Towarzystwo Kapitałowe S.A. – spółka zależna od Banku
Bankowy Fundusz Leasingowy	Bankowy Fundusz Leasingowy S.A. – spółka zależna od Banku
Bazylea I	Umowa Kapitałowa z 1988 r. opublikowana przez Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego – zbiór przepisów zewnętrznych określających początkowe podejście do kalkulacji wymogów kapitałowych i zarządzania ryzykiem bankowym. W Polsce wprowadzona w drodze nowelizacji Prawa Bankowego oraz przyjęcia uchwał nr 4–6/2004 KNB z września 2004 r., które zaczęły obowiązywać od 1 stycznia 2005 r.
Bazylea II	Nowa Umowa Kapitałowa z dnia 26 czerwca 2004 r. opublikowana przez Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego – zbiór przepisów zewnętrznych określających nowe podejście do kalkulacji wymogów kapitałowych i zarządzania ryzykiem bankowym. W Polsce wprowadzona w drodze nowelizacji Prawa Bankowego oraz przyjęcia uchwał nr 1–6/2007 KNB z marca 2007 r., które zaczęły obowiązywać od 1 stycznia 2008 r. (przy założeniu wykorzystania opcji zawartej w § 14 ust. 1 uchwały nr 1/2007 KNB)
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
CAD 2	Dyrektywa 98/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. zmieniająca Dyrektywę Rady 93/6/EWG w sprawie adekwatności kapitału firm inwestycyjnych i instytucji kapitałowych
CAGR	Średnioroczna składana stopa wzrostu (ang. <i>Compound Annual Growth Rate</i>)
CEB	Bank Rozwoju Rady Europy (<i>Council of Europe Development Bank</i>)
Cena Emisyjna	Cena emisyjna Akcji Oferowanej określona na potrzeby wykonywania Prawa Poboru i składania Zapisów Dodatkowych
Centrum Finansowe Puławska	Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. – spółka zależna Banku
CEUP eService	Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService S.A. – spółka zależna Banku
CHF	Franki szwajcarskie, waluta obowiązująca w Konfederacji Szwajcarskiej
CIRS	Swap walutowo-procentowy (ang. <i>cross-currency interest swap rate</i>)
Credit Suisse Asset Management	Credit Suisse Asset Management Holding Europe (Luxembourg) S.A.
DM PKO BP	Dom Maklerski PKO Banku Polskiego S.A.
Dobre Praktyki	„Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW” stanowiące zbiór zasad i rekomendacji dotyczących ładu korporacyjnego obowiązujących na GPW

Dokument Marketingowy	Dokument marketingowy (ang. <i>Offering Memorandum</i>) sporządzony przez Bank w angielskiej wersji językowej na potrzeby promowania Oferty poza granicami Polski wśród wybranych inwestorów kwalifikowanych. Dokument ten nie stanowi Prospektu i nie zostanie zatwierdzony przez organ regulacyjny w jakimkolwiek kraju
Dopuszczenie	Dopuszczenie i wprowadzenie Akcji Oferowanych, Praw Poboru oraz Praw do Akcji do obrotu na rynku podstawowym GPW
Dyrektywa CRD	Dyrektywa 2006/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe oraz Dyrektywa 2006/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie adekwatności kapitałowej firm inwestycyjnych i instytucji kredytowych
Dyrektywa MIFID	Dyrektywa 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 w sprawie rynków instrumentów finansowych zmieniająca dyrektywę 2001/12/WE Parlamentu europejskiego i Rady oraz uchylająca dyrektywę Rady 93/22/WE
Dyrektywa Prospektowa	Dyrektywa 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. w sprawie prospektu emisyjnego publikowanego w związku z publiczną ofertą lub dopuszczeniem do obrotu papierów wartościowych i zmieniająca dyrektywę 2001/34/WE
Dzień Prawa Poboru	6 października 2009 r. – dzień, według którego określa się akcjonariuszy, którym przysługuje Prawo Poboru
Dzień Roboczy	Dzień, w którym banki w Polsce prowadzą działalność
Dzień Zatwierdzenia Prospektu	Dzień zatwierdzenia Prospektu przez KNF
EBC	Europejski Bank Centralny (<i>European Central Bank</i>)
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy
ESP	Efektywna stopa procentowa
EURO, EUR	Jednostka walutowa obowiązująca w krajach Strefy Euro
GBP	Funt brytyjski – waluta obowiązująca w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej
Globalni Współkoordynatorzy	Deutsche Bank AG, Oddział w Londynie i BofA Merrill Lynch
GPW	Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.
Grupa, Grupa PKO BP	PKO BP jako jednostka dominująca wraz z jednostkami objętymi konsolidacją
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IASB	Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (<i>International Accounting Standards Board</i>)
Inteligo	Inteligo Financial Services S.A. – spółka zależna od Banku
Jednostkowe Prawo Poboru	Jednostkowe prawo poboru Akcji Oferowanych
Jednostkowe Sprawozdania Finansowe Banku	Sprawozdania finansowe Banku za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r. oraz 30 czerwca 2009 r., które nie zostały zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie
KDPW	Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. z siedzibą w Warszawie
KNB	Komisja Nadzoru Bankowego, której kompetencje od 1 stycznia 2008 r. przejęła Komisja Nadzoru Finansowego
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
Kodeks Cywilny	Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93, ze zm.)
Kodeks Karny	Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553, ze zm.)

Kodeks Spółek Handlowych	Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2000 r. Nr 94, poz. 1037, ze zm.)
Komitet Audytu	Komitet Audytu w ramach Rady Nadzorczej
Krajowy Współprowadzący Księgę Popytu	Dom Maklerski PKO Banku Polskiego w Warszawie
KREDOBANK	KREDOBANK S.A. – spółka zależna od Banku
KRS	Krajowy Rejestr Sądowy
MF	Ministerstwo Finansów
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy
MSR	Międzynarodowe Standardy Rachunkowości zatwierdzone przez Unię Europejską
MSSF	Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzone przez Unię Europejską
MŚP	Mali i średni przedsiębiorcy
NBP	Narodowy Bank Polski
NBU	Narodowy Bank Ukrainy
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (ang. <i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
Oferta	Oferta publiczna Akcji Oferowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obejmująca do 300.000.000 akcji zwykłych na okaziciela serii D o wartości nominalnej 1 PLN każda
Oferujący	Dom Maklerski PKO Banku Polskiego w Warszawie
Ordynacja Podatkowa	Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja Podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, ze zm.)
p.p.	Punkt procentowy
Państwo Członkowskie	Państwo członkowskie Europejskiego Obszaru Gospodarczego
PKB	Produkt krajowy brutto
PKO BP Inwestycje	PKO BP Inwestycje Sp. z o.o. – spółka zależna Banku
PKO Finance	PKO Finance AB – spółka zależna Banku
PKO TFI	PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. – spółka zależna Banku
PLN, zł	Złoty polski, waluta obowiązująca w Polsce
Prawo Bankowe	Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jednolity Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, ze zm.)
Prawo do Akcji, PDA	Papier wartościowy, z którego wynika uprawnienie do otrzymania Akcji Oferowanych, powstające z chwilą dokonania przydziału Akcji Oferowanych i wygasające z chwilą zarejestrowania tych Akcji w depozycie papierów wartościowych albo z dniem uprawomocnienia się postanowienia sądu odmawiającego wpisu podwyższenia kapitału zakładowego Banku do rejestru przedsiębiorców
Prawo Poboru	Prawo poboru Akcji Oferowanych
Prawo Poboru Skarbu Państwa	Prawa Poboru, które będą przysługiwały Skarbowi Państwa w Dniu Prawa Poboru
Prezes UOKiK	Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Prospekt	Niniejszy prospekt emisyjny Banku, stanowiący prospekt emisyjny w rozumieniu Ustawy o Ofercie Publicznej oraz Rozporządzenia 809/2004, na podstawie którego Bank będzie przeprowadzał Ofertę oraz ubiegał się o Dopuszczenie

Przepis 144A	Przepis wykonawczy do Amerykańskiej Ustawy o Papierach Wartościowych (<i>Rule 144A</i>)
PSR	Polskie Standardy Rachunkowości
PTE BANKOWY	Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY S.A. – spółka zależna Banku
QIB	Kwalifikowany inwestor instytucjonalny (ang. <i>qualified institutional buyer</i>), zgodnie z definicją zawartą w Przepisie 144A
Rachunek Sponsora Emisji	Rejestr właścicieli Akcji Istniejących niezdeponowanych na rachunkach papierów wartościowych, prowadzony przez DM PKO BP w formie zindywidualizowanych rachunków rejestrowych dla poszczególnych właścicieli akcji
Rada Nadzorcza	Rada Nadzorcza Banku
Rada Polityki Pieniężnej, RPP	Rada Polityki Pieniężnej, organ Narodowego Banku Polskiego
Raport Bieżący	Raport przekazywany przez Bank zgodnie z art. 56 ust. 1 Ustawy o Ofercie Publicznej
Regulacja S	Regulacja S wydana na podstawie Amerykańskiej Ustawy o Papierach Wartościowych (ang. <i>Regulation S</i>)
Regulamin Giełdy	Regulamin Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. z dnia 4 stycznia 2006 r., ze zm.
Regulamin Rady Nadzorczej	Regulamin Rady Nadzorczej
Regulamin Walnego Zgromadzenia	Regulamin Walnego Zgromadzenia
Rozporządzenie 809/2004	Rozporządzenie Komisji (WE) nr 809/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. stanowiące przepis wykonawczy do Dyrektywy 2003/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie informacji zawartych w prospektach emisyjnych oraz formy, włączenia przez odniesienie i publikacji takich prospektów oraz rozpowszechniania reklam
Rozporządzenie o Raportach	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2009 r. Nr 209, poz. 1744, ze zm.)
Rozporządzenie o Rynku i Emitentach	Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 14 października 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków, jakie musi spełniać rynek oficjalnych notowań giełdowych oraz emitenci papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na tym rynku (Dz. U. z 2005 r. Nr 206, poz. 1712)
Rozporządzenie Rady w Sprawie Koncentracji	Rozporządzenie Rady (WE) nr 139/2004 z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (rozporządzenie WE w sprawie kontroli łączenia przedsiębiorstw)
Skonsolidowane Roczne Sprawozdania Finansowe	Zbadane skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy PKO BP za lata zakończone dnia 31 grudnia 2008 r., 2007 r. i 2006 r.
Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe	Skonsolidowane Roczne Sprawozdania Finansowe oraz Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe
Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2006 r.	Zbadane skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PKO BP za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 r.
Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2007 r.	Zbadane skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PKO BP za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 r.
Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2008 r.	Zbadane skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PKO BP za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008 r.
Skonsolidowane Śródroczne Sprawozdanie Finansowe	Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PKO BP za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2009 r.
SOKiK	Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Spółki Zależne	Spółki zależne Banku
Sprawozdania Zarządu z Działalności Banku	Sprawozdania Zarządu z działalności Banku za rok zakończony dnia 31 grudnia 2008, 2007 i 2006 r.
Statut	Statut Banku
Strefa Euro	Grupa państw, których walutą jest euro, obejmująca następujące kraje: Austria, Belgia, Cypr, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Luksemburg, Malta, Niemcy, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Włochy
Szczegółowe Zasady Działania KDPW	Szczegółowe Zasady Działania Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych Załącznik nr 1 do uchwały Zarządu KDPW nr 176/09 z dnia 15 maja 2009 r., ze zm.)
Szczegółowe Zasady Obrotu Giełdowego	Szczegółowe Zasady Obrotu Giełdowego uchwalone Uchwałą Nr 4/2006 Zarządu GPW z dnia 10 stycznia 2006 r. ze zm.
UAH	Hrywna ukraińska – prawny środek płatniczy na Ukrainie
Uchwała 380/2008	Uchwała nr 380/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, w tym zakresu i warunków stosowania metod statystycznych oraz zakresu informacji załączanych do wniosków o wydanie zgody na ich stosowanie, zasad i warunków uwzględniania umów przelewu wierzytelności, umów o subpartycypację, umów o kredytowy instrument pochodny oraz innych umów niż umowy przelewu wierzytelności i umowy o subpartycypację, na potrzeby wyznaczania wymogów kapitałowych, warunków, zakresu i sposobu korzystania z ocen nadawanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej oraz agencje kredytów eksportowych, sposobu i szczegółowych zasad obliczania współczynnika wypłacalności banku, zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu wymogów kapitałowych i współczynnika wypłacalności oraz określenia dodatkowych pozycji bilansu banku ujmowanych łącznie z funduszami własnymi w rachunku adekwatności kapitałowej oraz zakresu, sposobu i warunków ich wyznaczania (Dz. Urz. KNF z 2008 r. Nr 8, poz. 34)
Uchwała 383/2008	Uchwała nr 383/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymania kapitału wewnętrznego (Dz. Urz. KNF z 2008 r. Nr 8, poz. 37)
Uchwała o Podwyższeniu	Uchwała nr 39/2009 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia PKO BP z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku, zmieniona uchwałą nr 9/2009 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia PKO BP z dnia 31 sierpnia 2009 r.
UE	Unia Europejska
Umowa Gwarantowania Emisji	Umowa zabezpieczająca powodzenie Oferty, która zgodnie z oczekiwaniami Banku zostanie zawarta ze Współprowadzającymi Księgę Popytu lub podmiotami z odpowiednich grup kapitałowych, do których należą Współprowadzący Księgę Popytu lub ich podmiotami stowarzyszonymi
UOKiK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Uprawniony Akcjonariusz	Akcjonariusz Banku, który samodzielnie i we własnym imieniu jest uprawniony na Walnym Zgromadzeniu, którego przedmiotem jest wybór członków Rady Nadzorczej, do wykonywania prawa głosu z największej liczby Akcji (§ 11 ust. 2 Statutu)
Urząd Patentowy	Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej
USD	Dolar amerykański, waluta obowiązująca w Stanach Zjednoczonych Ameryki
Ustawa Kominowa	Ustawa z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. z 2000 r. Nr 26, poz. 306, ze zm.)

Ustawa o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym	Ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 474)
Ustawa o Funduszach Inwestycyjnych	Ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 146, poz. 1546, ze zm.)
Ustawa o Komerccjalizacji i Prywatyzacji	Ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (tekst jednolity Dz. U. z 1996 r. Nr 171, poz. 1397, ze zm.)
Ustawa o Nadzorze nad Rynkiem Finansowym	Ustawa z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119)
Ustawa o Nadzorze nad Rynkiem Kapitałowym	Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (Dz. U. z 2005 r. Nr 183, poz. 1537, ze zm.)
Ustawa o Obligacjach	Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o obligacjach (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 120, poz. 1300, ze zm.)
Ustawa o Obrocie Instrumentami Finansowymi	Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2005 r. Nr 183, poz. 1538, ze zm.)
Ustawa o Ochronie Konkurencji i Konsumentów	Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331, ze zm.)
Ustawa o Ofercie Publicznej	Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. Nr 184, poz. 1539, ze zm.)
Ustawa o Podatku Dochodowym od Osób Fizycznych	Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176, ze zm.)
Ustawa o Podatku Dochodowym od Osób Prawnych	Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654, ze zm.)
Ustawa o Podatku od Czynności Cywilnoprawnych	Ustawa z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 68, poz. 450, ze zm.)
Ustawa o Podatku od Spadków i Darowizn	Ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 142, poz. 1514, ze zm.)
Ustawa o Rachunkowości	Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, ze zm.)
Ustawa o Swobodzie Działalności Gospodarczej	Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095, ze zm.)
Walne Zgromadzenie	Walne Zgromadzenie Banku
Współprowadzący Księgę Popytu	Deutsche Bank AG, Oddział w Londynie, BofA Merrill Lynch oraz UniCredit CAIB Poland S.A.
Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy	Zakładowy układ zbiorowy pracy obowiązujący w Banku
Zapis Dodatkowy	Zapis na Akcje Oferowane w liczbie nie większej niż wielkość emisji, który mogą złożyć w terminie wykonania Prawa Poboru akcjonariusze, którym przysługuje Prawo Poboru akcji
Zarząd	Zarząd Banku
ZSI	Zintegrowany System Informatyczny Banku

SPRAWOZDANIA FINANSOWE

Z uwagi na fakt, iż Bank jest spółką publiczną, której Akcje Istniejące znajdują się w obrocie na rynku podstawowym GPW i podlega obowiązkom informacyjnym wynikającym z obowiązujących przepisów prawa oraz regulacji giełdowych, poniższe informacje i dokumenty zostały zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie.

Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe wraz z, odpowiednio, opiniami niezależnego biegłego rewidenta z badania albo raportem niezależnego biegłego rewidenta z przeglądu zostały zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie do:

- skonsolidowanego raportu rocznego Grupy PKO BP za rok zakończony 31 grudnia 2006 r., opublikowanego przez Bank w dniu 3 kwietnia 2007 r. – wyłącznie do części obejmującej skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PKO BP za rok zakończony 31 grudnia 2006 r. oraz do opinii niezależnego biegłego rewidenta z badania tego skonsolidowanego sprawozdania finansowego,
- skonsolidowanego raportu rocznego Grupy PKO BP za rok zakończony 31 grudnia 2007 r., opublikowanego przez Bank w dniu 15 kwietnia 2008 r. – wyłącznie do części obejmującej skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PKO BP za rok zakończony 31 grudnia 2007 r. oraz do opinii niezależnego biegłego rewidenta z badania tego skonsolidowanego sprawozdania finansowego,
- skonsolidowanego raportu rocznego Grupy PKO BP za rok zakończony 31 grudnia 2008 r., opublikowanego w dniu 9 kwietnia 2009 r. – wyłącznie do części obejmującej skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PKO BP za rok zakończony 31 grudnia 2008 r. oraz do opinii niezależnego biegłego rewidenta z badania tego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, oraz
- skonsolidowanego raportu półrocznego Grupy PKO BP za okres sześciu miesięcy zakończony 30 czerwca 2009 r., opublikowanego w dniu 27 sierpnia 2009 r. – wyłącznie do części obejmującej skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PKO BP za okres sześciu miesięcy zakończony 30 czerwca 2009 r. oraz do raportu niezależnego biegłego rewidenta z przeglądu tego skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe są dostępne na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl).

Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe zawierają informacje finansowe dotyczące aktywów i pasywów emitenta, jego sytuacji finansowej oraz zysków i strat, których zamieszczenie w Prospekcie jest wymagane przez Załącznik I (pkt 20.1 – 20.6) do Rozporządzenia 809/2004. Informacje znajdujące się w pozostałych częściach skonsolidowanych raportów rocznych Grupy PKO BP, o których mowa powyżej, nie zostały zamieszczone w Prospekcie przez odesłanie. W ocenie Banku informacje te nie są istotne dla oceny przez inwestora sytuacji gospodarczej, finansowej i majątkowej oraz perspektyw rozwoju Grupy PKO BP lub też zostały zamieszczone w Prospekcie w innych jego częściach.

EMITENT

POWSZECHNA KASA OSZCZĘDNOŚCI BANK POLSKI S.A.

ul. Puławska 15
02-515 Warszawa
Polska

WSPÓŁPROWADZĄCY KSIĘGĘ POPYTU

Globalny Koordynator i Współprowadzący Księgę Popytu

BofA Merrill Lynch

2 King Edward Street,
Londyn, EC1A 1HQ
Wielka Brytania

Globalny Koordynator i Współprowadzący Księgę Popytu

Deutsche Bank AG, Oddział w Londynie

One Great Winchester Street,
Londyn, EC2N 2DB
Wielka Brytania

Współprowadzący Księgę Popytu

UniCredit CAIB Poland S.A.

ul. Emilii Plater 53
00-113 Warszawa
Polska

Oferujący i Krajowy Współprowadzący Księgę Popytu

Dom Maklerski PKO BP

ul. Puławska 15
02-515 Warszawa
Polska

DORADCY PRAWNI BANKU

w zakresie prawa polskiego

Weil, Gotshal & Manges – Paweł Rymarz Sp.k.

ul. Emilii Plater 53
00-113 Warszawa
Polska

w zakresie prawa angielskiego

Weil, Gotshal & Manges LLP

One South Place
Londyn, EC2M 2WG
Wielka Brytania

w zakresie prawa amerykańskiego

Weil, Gotshal & Manges LLP

767 Fifth Avenue
Nowy Jork, NY 10153
Stany Zjednoczone Ameryki

DORADCY PRAWNI WSPÓŁPROWADZĄCYCH KSIĘGĘ POPYTU

w zakresie prawa polskiego

Allen & Overy A. Pędzich s.k.

Rondo ONZ 1
00-124 Warszawa
Polska

w zakresie prawa angielskiego i amerykańskiego

Allen & Overy LLP

One Bishop Square
Londyn, E1 6AD
Wielka Brytania

BIEGLI REWIDENCI

PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o.

Al. Armii Ludowej 14
00-638 Warszawa
Polska

Ernst & Young Audit sp. z o.o.

Rondo ONZ 1
00-124 Warszawa
Polska